Bibliothèque numérique

medic@

DIOSCORIDE / DIOSCORiDES, Pedacius. Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis animalibus, et venenis canerabioso, et corum notis, ac remediis libri quattuor. Joanne Ruellio Suessionensi interprete

Paris : Henri Estienne, 1516.

BIUM

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : http://www.bium.univ-paris5.fr/histmed/medica/cote?00815

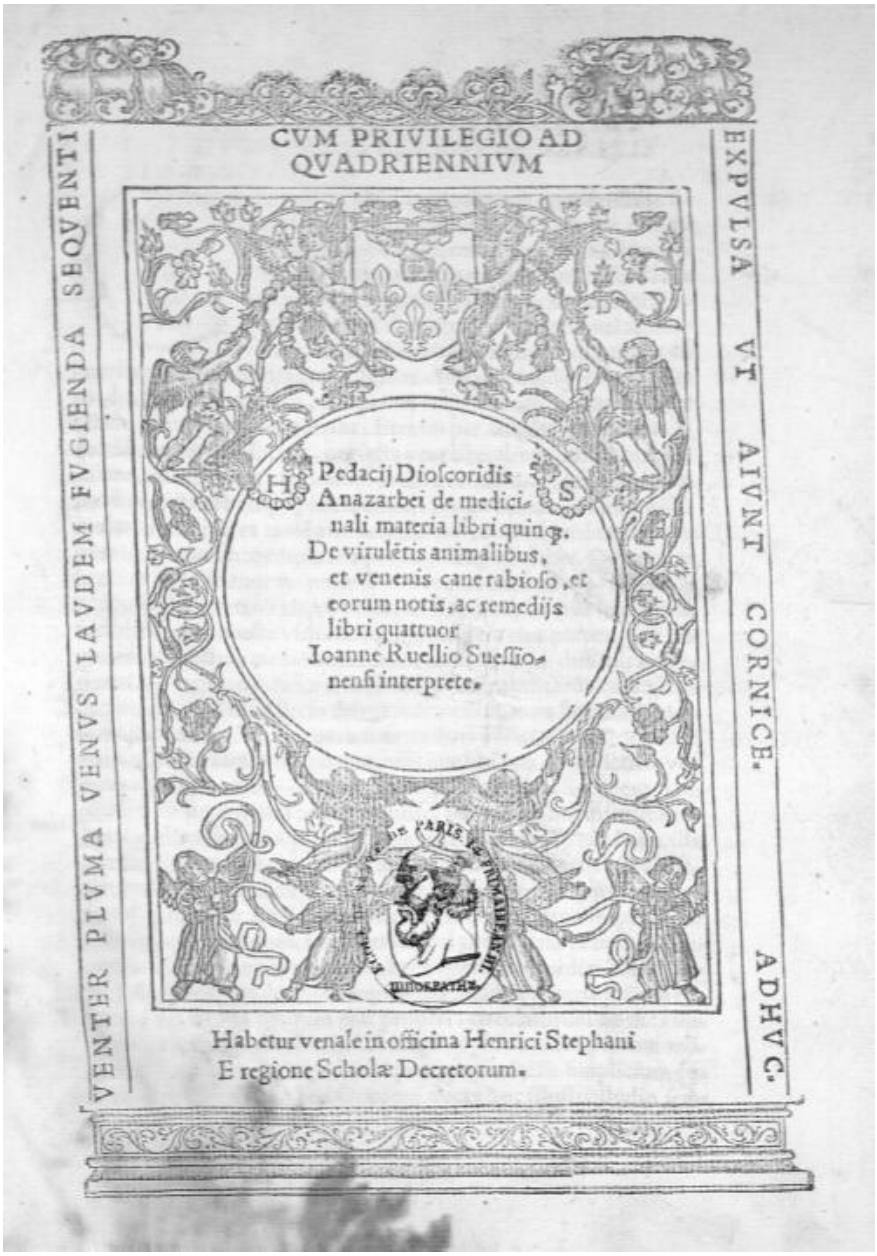

CVM PRIVILEGIO AD QVADRIENNIVM

VENTER PLVMA VENVS LAVDEM FVGIENDA SEQVENTI

EXPVLSA VT AIVNT CORNICE. ADHVC.

Pedacij Dioſcoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinq. De virulētis animalibus, et venenis cane rabioſo, et eorum notis, ac remedijs libri quattuor Ioanne Ruellio Sueſſionenſi interprete.

Habetur venale in officina Henrici Stephani E regione Scholæ Decretorum.

IOANNES RVELLIVS SVESSIONENSIS ANTONIO DISOMO REGIO CONSILIARIO VTRIVSQVE LINGVAE PERITISSIMO .S.P.D.

CVm sæpe mecum reputarem humanissime simul ac eruditissime Antoni Disome omniũ ferme disciplinarum conditionem, illud imprimis cum admiratione michi, tum miseratione dignũ occurrebat, q̃ saluberrimæ humano generi artes vel diuinitus nobis datæ, vel mortalium studio adinuentæ, ita affectæ iaceant, vt ad interitum spectare videantur. Quibus olim excolendis veteres vsq̃ eo diligentiam omnem, & operam impenderunt, vt intentatum nihil indiscussumq̃ reliquerint. Etenim per aliquot iam sæcula, & qui discunt & qui docent, neglecta vera liberalium scientiarum maiestate, ad echinatas captionum cauillationumq̃ argutias diuertentes, dici docti haberiq̃, q̃ esse malunt. Quod vt in cæteris ferri dissimulariq̃ fas sit, in ea tamẽ arte nefarium est, quæ ad tuẽdam salutem hominum nata, incorrupta semper augustaq̃ esse debet. Quæ tamen fere iam inde ab auorum nostrorũ memoria, tam turpi ac desidioso consensu deserta exoleuit, vt verear ne flagitiosa fortasse suis professoribus aut inhonesta videatur, qui principem eius partem quæ cognitione delectuq̃ medicamentorum constat, vel rei difficultate deterriti, vel ingenio diffisi, vel iudicio lapsi, a se abdicarũt, rudiq̃ medicamentariorũ ministerio delegarunt, existimantes fortasse dignitati amplitudiniq̃ suæ non parum detractum iri, suamq̃ auctoritatem eleuari, si ea ipsi tractent, quorum officinæ sibi iam cognitionem vendicarunt. Cum cæteri artifices ignominiosum sibi esse putent, si imprudentes sui negocij conspiciantur, aut vniuersam instrumentorum supellectilem non plane ac memoriter teneant. Proinde ars illa præstantissima, sine qua natura manca merito ac mutila esse censetur, priscis temporibus clara & percelebris, literarumq̃ monumentis diligentissime tradita, posterioribus sæculis adeo a se ipsa degenerauit, vt simulacrum eius tantum, vel potius vmbra nomenq̃ remanserit. Quippe cum olim hærbarij ijdem atq̃ medici essent, scidit inde se studium, hominumq̃ inertia simul & incuria factum est, vt ab ijs destituta quorum erat propria, circulatorum ne dicã impostorum præda facta fuerit. Cum igitur pluribus scriptorum monumentis admonerer, apud antiquos gloriæ fuisse simplicium curam, ac memorabiles illos Græcorũ duces hoc illustri studio sem-

A .ij.

per floruisse, huic parti ruinosæ, nutãti, breuiq; casuræ adhibendam esse manum duxi. Nec aliud occurrebat præsentius auxilium, vt a medijs ignorãtiæ tenebris assereretur, ac errores expiari inumeraq; mõstra domari possent, q̃ vt ea quæ græcis literis hac de re tradita erãt, latinis illustrarẽtur, ac quæ sine graui pernicie dissociari nõ poterãt, a cæteris medicinæ partibus auulsa, suo corpori restituerẽtur. Pedacium igitur Dioscoridem præstãtissimũ huiusce partis auctorem, tot sæculorum suffragijs comprobatum, pro mediocritate nostra latinitate donauimus, tuoq; nomini dicamus. Qz te acerrimi iudicij virum, omnium bonarum literarum ac vtriusq; linguæ studiosissimum cognouimus, nec parum laudis tibi ex ea re peperisti. Simul vt extaret pignus mutuæ inter nos beniuolẽtiæ, simul vt mortales officio cumulatiore demereremur. Quod quidem opus non paruo sane negocio a nobis elucubratum, veluti primitias industriæ nostræ & maioris laboris præludiũ læta frõte suscipias. De quo id cõstantissime ausim polliceri, esse quasi quoddam naturæ promptuariũ ex quo res omnes, hærbæ, fruges, frutices, arbores, fructus quibus arua, campi, pascua, montes, conualles, plana confragosaq; vestiantur, & visceribus terræ abdita, in humani generis præsidium depromi facile possunt, ac deniq; veluti a quodam rei medicamentariæ seminario, in humanum vsum transferri, e quo vita omnis ea hauri requeat, quibus humanæ saluti prospiciatur, & morbis omnibus cõsulatur. Quæ vero meæ partes fuerunt, quoniam in propria harena, vt dicitur, versari videbar, cum sim professione medicus, dedi operã vtinam & præstiterim, vti omnia ex fide respõderent, & vt latina oratio græci auctoris sensum fideliter redderet, ne absurda peregrinitas medicinã quoquomodo pollueret, etiam si res ipsa elegantiam ac nitorem non facile admittãt. Curaui præterea vt idem vtrobiq; sensus seruaretur, nulla vocum nouitas, nec triuialia verba aut exposita, quibus quærendis Latinos fere omnes euoluimus. Cum vero latina me defecerunt, græcis quidem & fere iam receptis vti malui, q̃ uoua aut barbara licenter admittere. Sed nihil æque me torsit q̃ veterum manuq; exaratorum exemplarium inopia (illud enim tantũ nactus sum quod bibliopolæ typis excusum circumferunt) in quo permulta manifestissime deprauata ex varia auctorũ lectione, & præsertim in libris venenorum ex vetustissimo Pauli Aeginetæ codice, ad pristinam syncæritatem restituimus. In quibus studiosos omnes rogatos velim vt boni consulant. Vale Parisijs. Calendis Maij. Anno Domini. M.D.XVI.

TABVLA

Index omnium quæ in hoc Dioſcoridis volumine continentur literarum ordine digeſtus.

	Fol.	Cap.
Abrotonum	64	xxvii
abſinthium	64	xxv
abſinthiũ ſantonicũ	64	xxvi
abſinthiũ marinum	64	xxvi
Acacalis	20	cxx
acacia	22	cxxxv
acacia altera	23	cxxxvi
achantha	63	xviii
acanthium	63	xvii
acetum	120	xiiii
acetum mulſum	120	xv
acetum ſcylinum	120	xviii
acetum e ſtichade	123	xlv
achillea	91	xxxix
achras	27	clxx
acida muria	120	xvi
acinos	68	xlviii
acorum	2	ii
aconitum	99	lxxx
aconitum alterum	99	lxxxi
aconitũ venenũ	144	vii
acuta ſpina	21	cxxiiii
Adarche	136	cxxviii
adianton	105	cxxxvii
adeps	37	lxxxvi
Aegilops	106	cxl
æris ſquamma	128	lxxx
æris flos	127	lxxix
ærugo raſa	128	lxxxii
ærugo ſcolecia	128	lxxxiii
æs vſtum	127	lxxviii
æthiopis	102	cvi
ætites lapis	139	clii
Agalochon	7	xxv
agaricum	59	i
ageraton	94	lxii
agnus	23	cxxxviii
agroſtis	91	xxxiii
aiuga	86	clxxvii
aizoon maius	100	xci
aizoon minus	101	xcii
alabaſtrites lapis	138	cxliiii
albucum	55	clxxxvii
alcea	85	clxv
alcyonium	136	cxxvii
aliſma	85	clxx
allium	51	clxix
allium ſylueſtre	51	clxix
allium anguinum	51	clxix
aloe	63	xxiiii
alſine	100	lxxxix
althæa	85	clxiiii
alumen	134	cxiiii
alumen ſciſſile	134	cxiii
alus	88	xi
alyſſon	77	ciiii
alypon	114	cxc
amaracum	67	xlv
ambroſia	80	cxxvii
amiantus lapis	138	cxlvii
ammiũ alexandrinũ	71	lxviii
ammoniacon	76	xcvii
amomum	5	xvi
amomis	5	xvi
ampelitis terra	140	clxxii
ampelopraſſon	51	clxvi
amphiſbæna	152	vii
amurca	23	cxxxvii
amygdalæ amaræ	27	clxxviii
amylum	43	cxi
anagallis	57	cxcviii
anagyris	85	clxviii
anchuſa	90	xxvi
anchuſa altera	90	xxvii

	Fol.	Cap.
anchusa alia	90	xxviii
androsaces	83	cli
androsæmon	86	clxxiiii
anemone	56	cxcv
anethum	70	lxv
anguium senectus	31	xix
anisum	70	lxiii
anonis	63	xx
anthemis	83	clv
anthericum	55	clxxxvii
anthyllis	83	cliiii
antipathes	137	cxxxi
antirrhinon	105	cxxxiiii
antispoda	127	lxxvii
Aparine	77	ciii
aphaca.i.lenticula	51	clxv
apiastron	78	cxvii
apios	114	clxxxvii
apium satiuũ	71	lxxii
apium rusticũ	71	lxxiii
apium syluestre	56	cxciiii
apocynon	99	lxxxiiii
apollinaris	96	lxxii
apri iecur	33	xlviii
Aqua mulsa	119	x
aqua	119	xi
aqua mariua	120	xii
aqua frigida	148	xxxiiii
Arabis	52	clxxiiii
arabus lapis	138	cxl
araneus	35	lxviii
arbutus	27	clxxvii
arcion	103	cviii
arction	103	cvii
arcturon	103	cvii
argemone	57	cxcvi
argemone altera	57	cxcvii
argenti recrementũ	130	xcii
argentum viuum	132	ci
argentum viuum	147	xxviii
argenti scoria	130	xcii
argenti spuma	147	xxvii
argenti spuma	130	xciii
arilaria	94	lix
arisarum	54	clxxxvi
aristolochia rotũda	60	iiii
aristolochia longa	60	v
armeniaca mala	26	clxvii
armenius lapis	131	xcvi
armoracia	45	cxxiii
arnoglosson	48	cxl
aron	54	clxxxv
arrhenogonon	82	cxli
arthemisia	80	cxxvi
arthemisia tenuior	80	xxvii
Asarum	4	ix
asclepiades	77	cv
ascyros	86	clxxiii
asininum iecur	33	xlii
asini vngula	33	xliiii
asius lapis	137	cxxxiii
aspalathus	6	xxiii
asparagus	47	cxxxix
asphodelus	55	clxxxvii
asplenion	83	clii
aspis	152	xiiii
aspis	156	xiiii
aster	104	cxxi
astragalus	95	lxv
Athamanticũ	3	iii
athera	42	cii
atractylis	77	cvi
attramentũ sutoriũ	132	cv
attramentũ librariũ	141	clxxiiii
atraphaxis	46	cxxxii
atriplex	46	cxxxii
Auellana nux	28	clxxxi
auena	106	cxl
auricula muris	58	cciii
auripigmentum	133	cxii

	Fol.	Cap.
auripigmentum	147	xxix
axos	148	xxxiii
Bacchar	4	ix
baccharis	68	xlix
balauſtium	25	clvi
ballote	78	cxvi
balſamum	6	xx
baſiliſcus	156	xv
batos	92	xl
bdelium	14	lxxx
bechion	80	cxxv
beta	47	cxxxvi
betonica	87	i
bitumen	18	xcvii
blatta piſtrinaria	33	xxxviii
bliton	46	cxxx
botrys	80	cxxviii
braſſica	46	cxxxiii
braſſica ſylueſtris	47	cxxxiiii
braſſica marina	47	cxxxv
brathy	18	ciii
bretanica	87	ii
bromus	42	ciiii
bromus	106	cxli
bryon	7	xxiiii
bryon marinũ	102	c
bryonia	114	cxciiii
buccina	30	v
bugloſſum	105	cxxix
bulbus vomitorius	55	clxxxviii
bulbus cibarius	55	clxxxix
bulbus vomitorius	110	clxii
bunias	45	xxii
bunion	46	cxxix
bunion	104	cxxv
bupreſtis	35	lxvi
bupreſtis	144	iii
buphthalmos	83	clvii
butyrum	36	lxxxi
Cadmia	126	lxxv

	Fol.	Cap.
calamus odoratus	6	xix
calamintha	66	xli
calcifraga	114	cxci
calx	136	cxxiiii
calx	147	xxix
cancamum	7	xxvii
cancri fluuiatiles	31	xii
canchrys	73	lxxxv
canchrys	73	lxxxvi
canis rubus	21	cxxv
canis iecur	33	xlix
canis rabiosi signa	151	i
canis lingua	105	cxxx
cannabis ſylueſtris	85	clxvi
cannabis ſatiua	85	clxvii
cantharis	34	lxv
cantharidũ venena	143	i
capitulum martis	63	xxiii
capnos	103	cxi
capparis	56	cxcii
capræ vngula	33	xlvi
caprinum iecur	33	xlvii
cardamomum	3	v
cardamon	52	clxxii
cardamina	48	cxliii
carduus	62	xv
carpaſi ſuccus	145	xiii
carum	70	lxiiii
caryotæ	25	cl
caſeus	36	lxxix
caſia	4	xii
caſtanea	24	cxlvii
caſtorium	32	xxvi
catanance	105	cxxxv
caucalia	104	cxxiiii
caucalis	50	clvi
cedria	18	cv
cedrides	19	cvi
cedromela	26	clxviii
cedrus	18	ciiii

	Fol	Cap
celticum nardum	3	vii
cenchridij venena	156	xii
centaurium magnũ	61	vii
centaurium minus	61	viii
centum capita	63	xxiii
centumculus	80	cxxxi
cæpa	51	clxviii
cæpea	85	clxix
cæra cãdida seu puni=(ca	41	xciii
cerasia	26	clix
cerrus piscis	32	xxx
cerui genitale	33	xliii
ceruinum cornu	34	lxiii
cæruleum	131	xcvii
cerusa	131	xciiii
cerusa	146	xxii
cestron	87	i
chalcitis	132	cvi
chameacte	113	clxxxv
chamæ	30	ix
chamæcyssos	105	cxxvii
camedaphne	107	cl
chamædrys	78	cxi
chamælæa	113	clxxxii
chamælæo albus	61	ix
chamælæo niger	62	x
chamæleuce	105	cxxviii
chamæmelon	83	clv
chamæpytis	86	clxxvi
chamæsyce	112	clxxxi
characias tithymalus	111	clxix
charta	20	cxvii
chelidonia	57	cc
chelidonia minor	58	cci
chia terra	140	clxv
chiliophyllos strat=(otes	102	ciiii
chrysãthemon	83	clv
chrysanthemon	94	lxi
chrysocolla	131	xcv
chrysocome	94	lviii
chrysogonon	94	lix
cicadæ	34	lvi
cicer satiuum	43	cxiiii
cicer arietinum	44	cxiiii
cicer syluestre	44	cxiiii
cicerbita	48	cxlvi
cici	110	clxvii
cicuta venenum	145	xi
cicuta	99	lxxxii
cimices	33	xxxvi
cimolia	140	clxvii
cinnabaris	131	c
cinnamomum	5	xiiii
circæa	81	cxxxiii
cistus	21	cxxviii
citrago	78	cxvii
citria mala	26	clxviii
clematitis	114	cxcii
clematis	88	viii
clematis altera	88	ix
clinopodion	77	cviii
clymenos	89	xv
Cnicus	115	cc
Coagulum	37	lxxxv
coccum	93	li
coccum gnidion	113	clxxxiii
cochleæ terrestres	30	xi
colchicon	100	lxxxvii
colligendorum ratio	1	
collocasia	44	cxvi
colocynthis	114	clxxxviii
colus rustica	77	cvi
colymbades	24	cxli
condrila	49	cxlviii
cõmunis curatio in omnes ictus virulentos	152	xxi
conyza	81	cxxxv
conyza parua	81	cxxxvi
conyza altera	81	cxxxvii
Corallium	137	cxxx

	Fol.	Cap.
coriandrum	145	ix
coriarius frutex	24	cxlix
coris	86	clxxv
corona veneris	48	cxlii
coronopus	48	cxlv
cornus	27	clxxiiii
cos	139	clix
costus	5	xvii
cotyledon	101	xciii
courmi	42	xcviii
crambe	46	cxxxiii
cratæogonum	81	cxl
crimnon	42	c
crission	104	cxx
crithmum seu potius		
crithamon	48	cxliii
crocodillion	62	xi
crocomagma	7	xxx
crocum	7	xxix
crommyon	51	clxviii
croton	110	clxvii
cucurbita	49	cxlix
cucumis satiuus	109	clvii
cucumis sylueſtris	108	clv
cuminum	71	lxvi
cuminum sylueſtre	71	lxvii
cupressus	18	c
cupressus	18	cii
cyclaminus	53	clxxxi
cyclaminus altera	54	clxxxii
cynocrambe	116	ccii
cynoglosson	105	cxxx
cynomorion	50	clix
cynosorchis	82	cxlii
cyparissiastithymal°	111	clxxiii
cyphi thymiama	7	xxviii
cypirus	3	iiii
cytinus	25	cliii
cytissus	103	cxiiii
daphnoides	107	cxlix
daucus	73	lxxxi
delphinium	73	lxxxii
delphinium alterum	73	lxxxiii
dictamum	66	xxxv
dictamum cretense	66	xxxvii
diphryges	133	cxi
dipsacus	62	xii
dipsas	152	x
dorychnion	98	lxxviii
dorychniõ venenũ	144	vi
draco marinus	31	xv
draco marinus	155	v
dracunculus	54	clxxxiii
dracũculus paruus	54	clxxxiiii
draguntion	54	clxxxiii
druinus	156	ix
dryopteris	115	cxcix
dulcis radix	61	vi
ebulũ	113	clxxxv
ebur	34	lxi
echinus aquatilis	30	i
echion	91	xxx
elaphoboscon	72	lxxviii
elaterion	108	clv
elaterion	108	clvi
elatine	52	xliii
electrum	20	cxv
elelisphacos	66	xxxviii
elæomeli	8	xxxvii
eleoselinum	71	lxxiii
elichrysos	54	lx
empetron	114	cxci
ephemeron	100	lxxxvii
ephemeron	144	v
epimedion	90	xxii
epimelis	27	clxxii
epirotica mala	26	clxiiii
episactis	103	cx

	Fol.	Cap.
epithymum	114	clxxxix
equiſetum	93	xlix
equiſetum alterum	93	l
equorum lichenes	33	xlv
erethria terra	140	clxii
erica	20	cxix
erigeron	101	xcviii
erinon	91	xxxii
eruca	34	lxiiii
eruca olerum	50	clvii
ærugo	128	lxxxii
ærugo ſcolecia	128	lxxxiii
eruina farina	44	cxix
eruum	44	cxix
eryſimon	52	clxxv
eryngium	63	xxiii
erythrodanon	84	clxi
eupatorium	92	xliiii
euphorbium	75	xcv
euzomon	50	clvii
Faba	44	cxv
faba ægyptia	44	cxvi
fagus	24	cxlvi
farina craſſior	42	c
fæx	135	cxxiii
febrifuga	61	viii
ferri rubigo	129	lxxxiiii
felis	32	xxix
fel	39	lxxxxviii
fel terræ	61	vii
ferula	74	lxxxix
ferulago	109	clix
Fibrini teſtes	32	xxvi
ficus	28	clxxxiiii
fidicula	106	cxxxviii
filicula	115	cxcviii
filix fœmina	115	cxcvii
filix	115	cxcvi
fimum	40	xc
flos punicæ	25	cliiii
flos ſylueſtris punici	25	clvi
fœmina	111	clxx
fœniculum	72	lxxix
fœniculum erraticũ	72	lxxx
fœnigræci farina	43	cxii
fœnũgræcũ	43	cxii
fraxinus	19	cx
fremium	56	cxcv
fucus marinus	102	ci
fuligo liquidæ picis	17	xciiii
fuligo pictoria	141	clxxxiii
fuliginis cõpoſitio	15	lxxxv
fumaria	103	cxi
fungi	100	lxxxvi
fungi	146	xxiii
Gagates lapis	138	cxli
galactites lapis	138	cxli
galaxias	138	cxliii
galbanum	76	xcvi
galerita	34	lix
galiopſis	101	xcvi
galla	24	cxlviii
gallina	33	lii
gallinæ cerebellum	33	liii
gallion	101	xcvii
garum	32	xxxiiii
genitale cerui maris	33	xliii
gentiana	60	iii
geranion	80	cxxix
geranion alterum	80	cxxx
geodes lapis	139	clx
gingiberis	53	clxxvii
gingidion	50	cliiii
gith	74	xcii
Gladiola	90	xxiii
glans	24	cxlv
glans ſardiana	24	cxlv
glans iouis	24	cxlvii
glans vnguentaria	110	clxiii
glaſtum ſatiuum	58	ccv

	Fol.	Cap.
glastum satiuum	58	xxv
glastum sylueſtre	58	xxvi
glaucium	76	xcix
glaux	106	cxlii
glicon	66	xxxiiii
gluten piſcium	76	ci
glutinum	76	ci
Glycyrrhiza	61	vi
gnaphalion	80	cxxxi
gnidiũ grauum	113	clxxxiii
gobius	32	xxxii
gramen	91	xxxiii
gramen pernaſi	91	xxxv
gramẽ harundinaceũ	91	xxxiiii
groſſi	29	clxxxv
gruina	80	cxxx
gutta	76	xcvii
gummi ceraſi	26	clix
gummi amygdalæ	27	clxxviii
gypſum	65	xxx
gypſum	146	xxiiii
Hæmorrhous	152	x
halica	42	cvi
halicacabon	29	clxxxviii
halicacabon	97	lxxv
halimus	20	cxxii
harena	139	clviii
harundo	20	cxvi
harundo cypria	20	cxvi
harundo vallatoria	20	cxvi
haſtula regia	55	clxxxvii
hebenus	21	cxxxi
hedera	57	cxcix
hedyſaron	82	cxlvii
helenium	8	xxxi
helenium alterum	8	xxxiii
helioſcopus	111	clxxii
heliotropiũ magnũ	116	ccii
heliotropiũ paruum	116	cciiii
helleborum album	107	cli
helleborum nigrum	107	clii
helxine	92	xlii
hematites lapis	137	cxxxv
hemerocalle	81	cxxxviii
hemionitis	83	cliii
herinaceus terreſtris	30	ii
hieracia	71	lxx
hieracia parua	71	lxxi
Hippace	36	lxxx
hippocampus	30	iii
hippogloſſon	105	cxxxiii
hippophaes	110	clxv
hippophæſton	110	clxvi
hippopotami teſtes	32	xxv
hippoſelinon	72	lxxvi
hippuris	93	xlix
hirci barbula	50	clx
hirculus	3	vii
hirundinum pulli	34	lx
hirudo	147	xxxii
hordeum	42	xcvi
holoſteum	88	xiii
horminum	82	cxlvi
hyacinthus	95	lxvi
hydromeli	119	x
hydromelon	121	xxiii
hydropiper	53	clxxviii
hydrus	152	xi
hyoſciamus	96	lxxii
hyoſciamus	145	xv
hypecoon	96	lxxi
hypericon	85	clxxii
hypociſtis	21	cxxix
hyſſopum	65	xxviii
Iaſpis	139	clv
iberis	29	clxxxvii
ibiſcum	85	clxiiii
idea radix	93	xlvii
iecur aſininum	33	xlii
iecur caprinum	33	xlvii
illecebra	47	cxxxvii
ilex	24	clvii

	Fol.	Cap.
ilex	24	cxlvi
Indicus lapis	131	xcviii
inguinalis	104	cxxi
intubus	49	cxlvii
inturis	56	cxcii
ionia	30	vi
iouis glans	24	cxlvii
irion	52	clxxv
iris	2	i
iris ſylueſtris	90	xxv
iſatis	58	ccv
iſopyron	104	cxxii
iudaicus lapis	138	cxlvi
iuncus odoratus	6	xviii
iuncus marinus	94	lv
iuniperus parua	18	ci
iuniperus magna	18	cii
ixia	61	ix
ixia	146	xxi
Labrum veneris	62	xii
labruſca	104	cxciii
lac	35	lxxv
lac coagulatum	147	xxvi
lac humanum	36	lxxviii
lactis vſus	35	lxxv
lacerta	35	lxix
lactuca ſatiua	49	clii
lactuca ſylueſtris	49	cliii
ladanum	21	cxxx
lagopus	89	xx
lampſana	46	cxxvii
lana	36	lxxxii
lana vſta	36	lxxxiii
lanaria hærba	53	clxxx
lanceola	84	clxii
lappa	106	cxxxix
lappago	110	clxv
lapathum	46	cxxvi
laſer	75	xciii
laſerpitium	75	xciii
lathyris	112	clxxvii
lauacrum veneris	62	xii
lauer	84	cxli
laureola	107	cl
laurus	19	cvii
laurus alexandrina	107	cxlviii
lauri baccæ	19	cviii
Lemnia terra	132	ciiii
lens	44	cxvii
lens paluſtris	100	xc
lentiſcus	16	lxxxviii
lentiſcina refina	16	lxxxix
lenticula	51	clxv
leontopedalon	77	cix
leonto podion	105	cxxxii
lepidium	56	cxciii
lepus terreſtris	31	xxi
lepus marinus	147	xxx
leucacantha	63	xxi
leucanthemon	83	clv
leucas	78	cxii
leucoion	81	cxxxix
lichenes equorum	33	xlv
lichen	94	lvi
liguſticon	69	lvi
liguſtrum	21	cxxvi
lilium	78	cxv
lilium ſylueſtre	81	cxxxviii
limonion	89	xix
lingua canis	105	cxxx
lingua bubula	105	cxxix
linozoſtis	116	cci
linum	43	cxiii
lithocolla	139	clv
lithoſpermon	84	clix
locuſtæ	34	lvii
lolium	43	cx
lonchitis	84	clxii
lonchitis altera	84	clxiii
lora	119	vii
lotus	27	clxxiii
lotus vrbana	103	cxii

	Fol.	Cap.
lotus ſylueſtris	103	cxiii
lotus ægyptia	103	cxv
lupinus	45	cxx
lychnis coronaria	78	cxiii
lychnis ſylueſtris	78	cxiiii
licium	22	cxxxiiii
lycopſis	90	xxix
lyſimachia	87	iiii
Macer	19	cxii
magnes lapis	138	cxxxix
magudaris	75	xciii
maiorana	67	xlv
mala dulcia	26	clxiii
mala medica	26	clxviii
malabathrum	4	xi
mali corium	25	clv
malua	46	cxxxi
malum punicum	25	cliii
malum cotoneum	26	clxii
malum ſylueſtre	26	clxv
malum	26	clxi
mandragoras	98	lxxix
mandragoras	145	xvi
marcor lignorum	19	cxiiii
maron	68	xlvii
marrubium nigrum	78	cxvi
marrubium	79	cxviii
meconium	145	xvii
medica	50	clxiiii
medion	89	xxi
medularum ratio	39	lxxviii
mel	41	xcii
mel heraclion	145	viii
melanteria	133	cix
melanthium	74	xcii
melia terra	140	clxxi
melimela	26	clxiii
melitites lapis	138	cxlii
memphites	139	cxlix
menæ	32	xxxi
menta	66	xxxix
mentaſtrum	66	xl
meon	3	iii
mercurialis	116	cci
mergi iecur	33	li
meſpilus	27	clxxi
metopion vnguentũ	13	lxx
milium	43	cvii
millefolium	103	cxvi
millepedæ	31	xxxvii
minium ſinopicum	132	cii
miſy	133	cviii
molibdæna	130	xci
molibdoides lapis	129	lxxxix
moly	69	lii
montanum nardũ	4	viii
morochthus	138	cxliii
morus	28	clxxxii
mulſum	119	ix
mulus	32	xxiiii
muralis hærba	92	xlii
muria	135	cxix
mures	35	lxxiiii
muris auricula	58	cciii
muris auricula	58	cciiii
mus araneus	35	lxxiii
mus araneus	155	vi
mus araneus	152	v
muſcus	7	xxiiii
muſtella	32	xxvii
Myaces	30	vii
myagron	104	cxviii
myoſota	58	cciii
myrica	20	cxviii
myrrha	14	lxxvii
myrrha	14	lxxviii
myrrhis	104	cxvii
myrtidanum	26	clviii
myrtus ſatiua	25	clvii
myrtus ſylueſtris	106	cxlvii

	Fol.	Cap.
Naphtha	18	xcix
narcaphthon	7	xxvi
narcissus	110	clxiiii
nardi genera	3	vi
nardũ celticum	3	vii
nardinum vnguentũ	13	lxxiiii
nasturtium	52	clxxii
Nepeta	66	xli
nerion	100	lxxxv
nitrum	135	cxxi
nitri spuma	135	cxxii
nux iuglans	27	clxxx
nux auellana	28	clxxxi
nymphæa	82	cxlix
nymphæa altera	83	cl
Ochra	131	xcix
ocimastrum	68	xlviii
ocimastrum	91	xxxi
ocimum	50	clviii
oenanthe	81	cxxxiiii
oenanthe	117	v
oesypum	37	lxxxiiii
olea sylueſtris	23	clx
oleaster	23	clx
oleæ æthiopicæ lachryma	24	cxliii
oleum abrotoninũ	12	lxvii
oleum abrotoniũ	11	lix
oleum amaracinum	12	lxvii
oleum amygdalinũ	9	xxxix
oleum anethinum	11	lx
oleum Balaninũ	9	xl
oleum Butyrinum	12	lxiiii
oleum Cicinum	9	xxxviii
oleũ cinamonimũ	13	lxxiii
oleũ e grano gnidio	9	xl
oleum crocinum	12	lxiii
oleum cyprinnm	12	lxiiii
oleum cyprinum	21	cxxvi
oleum Elatinum	10	liii
oleum gleucinum	12	lxvi
oleum Hedycroon	13	lxix
oleum Hyosciaminũ	9	xli
oleum iasminum	13	lxxvi
oleum irinum	12	lxv
oleum laurinnm	9	xlviii
oleum lentiscinũ	10	xlg
oleum mastichinum	10	l
oleum Megalinum	13	lxviii
oleum Melãthinũ	9	xlv
oleum melinnũ	10	liiii
oleum melinum	26	clxii
oleum mendesium	13	lxxi
oleum myrteum	9	xlvii
oleum narcissinum	11	lxii
oleum ociminum	11	lviii
oleum oenanthinũ	10	lv
oleũ oliuæ sylueſtris	8	xxxiiii
oleũ oliuæ sylueſtris	24	cxlii
oleũ omphacinũ	8	xxxiii
oleum picinũ	17	xciii
oleum rhaphaninũ	9	xliiii
oleum rosaceum	10	lii
oleũ sampsuchinũ	11	lvii
oleũ sicyoniũ	8	xxxv
oleũ sinapinum	9	xlvi
oleũ styracinum	12	lxiiii
oleum styracinum	14	lxxix
oleum sufinum	11	lxi
oleũ sylueſtris oliuæ	8	xxxiiii
oleũ sylueſtris oliuæ	24	cxlii
oleum telinum	10	lvi
oleum terebenthinũ	10	xlix
oliuæ colymbades	24	cxli
oliuæ sylueſtris oleũ	8	xxxiiii
oloschinos	94	lv
olusatrum	72	lxxvi
omphacium	117	vi
omphacomelites	121	xxiiii
onagra	104	cxix

	Fol.	Cap.
onitis	65	xxxi
onobrychis	85	clxxi
onoſma	82	cxlviii
onyx	30	x
ophites lapis	139	cliii
opobalſamum	6	xxi
oreoſelinon	72	lxxiiii
origanum	65	xxx
origanum ſylueſtre	65	xxxii
ornithogalum	50	clxi
orobanche	50	clix
oryza	42	cv
oſſifragus	34	lviii
oſtracites	139	clvi
Oſyris	106	cxliiii
othonna	58	ccii
oui candidum	34	liiii
ouorum natura	34	lv
oxalme	120	xvi
oxylapathum	46	cxxvi
oxyſchinos	94	lv
oxymyrſine	106	cxlvii
Paeonia	84	clviii
paliurus	20	cxxiii
palma	25	cl
palma elate	25	clii
palmæ thebaicæ	25	cli
panax	69	liii
panax	69	liiii
panax chironion	69	lv
pancration	55	cxci
panicum	43	cviii
papauer erraticum	95	lxvii
papauer ſatiuum	95	lxvii
papauer corniculatũ	96	lxix
papauer corniculatũ	146	xviii
papauer ſpumeũ	96	lxx
papyrus	20	cxvii
paralion	111	clxxi
paronychia	94	lvii

	Fol.	Cap.
parthenium	83	clvi
paſſum	112	vii
paſtinaca marina	155	v
paſtinaca	31	xxii
paſtinaca	70	lvii
paſtinacæ venenũ	152	iiii
pederota	63	xviii
pedicularia hærba	109	clviii
pelecinon	82	cxlvii
penthaphyllon	92	xlv
peplion	112	clxxx
peplos	112	clxxix
peplis	112	clxxx
pepo	49	cli
periſtereon	94	lxiii
perſea	29	clxxxvi
perſica mala	26	clxvi
perſonata	103	cviii
periclymenon	89	xvi
Pes gallinaceus	50	clvi
petaſites	103	cix
petroſelinum	72	lxxv
peucedanon	74	xc
phalangium	79	cxxi
phalangium	152	i
phalaris	84	clx
pharicon	146	xix
phaſiolus	44	cxviii
phlomus	102	cl
phœnix	93	xlvi
phrygius lapis	137	cxxxii
Phu	4	x
phyllitis	79	cxx
phyllon	81	cxli
phyteuma	105	cxxxi
picea	15	lxxxvi
picis liquide fuligo	17	xciiii
pineæ nuces	16	lxxxvii
pinorum eruca	144	ii
pinus	15	lxxxvi

B iiij.

	Fol.	Cap.
piper	52	clxxvi
piſcium ius	33	xxxv
piſſaſphaltos	18	xcviii
piſſelæon	17	xciii
piſtacia	27	clxxix
pityuſa	112	clxxvi
pix liquida	17	xcii
pix ſicca	17	xc
pnigitis terra	140	clxviii
plantago	48	cxl
platanus	19	cix
plumbago	130	xcxi
plumbum elotum	129	lxxxvi
plumbum vſtum	129	lxxxvii
plumbi recrementũ	129	lxxxviii
polemonia	88	x
polion montanũ	79	cxxii
polycnemon	77	cvii
polygala	106	cxliii
polygonaton	88	vii
polygonon	87	v
polypodion	115	cxcviii
pompholix	126	lxxvi
populus alba	19	cxi
populus nigra	20	cxv
porrum capitatum	51	clxvi
portulaca	47	cxxxvii
portulaca	47	cxxxv
potamogeton	102	cii
poterion	62	xvi
præcocia mala	26	clxvii
praſſion	79	cxviii
propolis	41	xciiii
prunus	27	clxxvi
pſeudobunion	104	cxxvi
pſeudocaſia	4	xiii
pſeudocinnamomũ	5	xv
pſeudodictamum	66	xxxvi
pſoricon	133	cvii
pſyllion	97	lxxiii
pſyllion	145	x
Ptarmica	53	clxxix
pterix	115	cxcvi
pulegium	66	xxxiiii
pulicaria	97	lxxiii
pulticula	42	cii
pulmo marinus	33	xxxix
pumex	134	cxvi
purpura	30	iiii
pygnocomon	113	clxxxvi
pyraſter	27	clxx
pyrethrum	73	lxxxiiii
pyrites lapis	137	cxxxiiii
pyrorum genera	26	clxix
Quærcus	24	cxliiii
quinquefolium	92	xlv
Radicula	53	clxxx
radix	45	cxxiii
radix dulcis	61	vi
radix ſylueſtris	45	cxxiii
radix ſylueſtris	114	clxxxvii
ramnus	20	cxxi
rana	32	xxviii
ranunculum	56	cxciiii
rhaphanus	45	cxxiii
rhaphanº ſylueſtris	46	cxxiiii
rhapontiçum	60	ii
rapum ſylueſtre	45	cxxi
rapum terræ	53	clxxxi
ratio victus in morſu rabioſi canis	152	iiii
ratio recondendorũ	2	
recrementũ argẽti	103	xcii
remedia demorſorum a cane rabioſo	151	ii
reſina lentiſcina	16	lxxxix
reſina liquida e pimu	116	xci
rheon (et picea	60	ii
rhodia radix	93	xlviii
rhododendron	102	lxxxv

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
rhus	24	cxlix	ſapa	118	vii
ricinus	110	clxvii	ſaphyrus	139	cxlviii
roſa	22	cxxxii	ſarcocolla	76	xcviii
roſei paſtilli	22	cxxxiii	ſardianæ glandes	24	cxlvii
roſmarini genera	73	lxxxv	ſardonia	145	xiiii
roſmarinũ coronariũ	74	lxxxvii	ſarmenticius cinis	136	cxxvi
rubeta	147	xxxi	ſarxiphagon	89	xviii
rubia	84	clxi	ſatureia	67	xliii
rubigo ferri	129	lxxxiiii	ſatyrion	82	cxliiii
rubrica	132	cii	ſatyrion erythroniõ	82	cxlv
rubrica fabrilis	132	ciii	ſaxifragia	89	xviii
rubus canis	21	cxxv	ſcammonia	112	clxxxii
rubus	92	xl	ſcammonium	112	clxxxii
rubus idæus	92	xli	ſcandix	50	clv
rumex	46	cxxvi	ſchiſtum lac	36	lxxvii
ruſcum	106	cxlvii	ſchiſtos lapis	138	cxxxvi
ruta	68	l	ſcilla	55	cxc
ruta ſylueſtris	68	li	ſcincus	35	lxxi
Sabina	18	ciii	ſcolopendra	31	xvi
ſabucus	113	clxxxiiii	ſcolopendra	155	iii
ſaccharum	41	xcii	ſcolopendra	152	ii
ſagapenion	75	xciiii	ſcolymos	62	xv
ſal	134	cxvii	ſcopa regia	104	cxxv
ſalis flos	135	cxx	ſcordion	79	cxxiii
ſalamandra	35	lxvii	ſcordopraſſon	51	clxx
ſalamandra	144	iiii	ſcoria plumbi	129	lxxxviii
ſaliuaris	37	xlviii	ſcorodon	51	clxix
ſaliunca	3	vii	ſcorpioides	116	ccv
ſalix	23	cxxxix	ſcorpionis morſus	152	iii
ſaluia	66	xxxviii	ſcorpius terreſtris	31	xiii
ſamia terra	140	clxiii	ſcorpius marinus	31	xiiii
ſamius lapis	140	clxiiii	ſcorpij venena	155	iiii
ſampſucum	67	xlv	ſecuridaca	82	cxlvii
ſandaraca	134	cxiii	ſedum magnum	100	xci
ſandaraca	147	xxix	ſelenites lapis	139	cl
ſandyx	131	xciiii	ſelinuſia terra	140	clxvi
ſanguinaria	87	v	ſemperuiuum	100	xci
ſanguinaria fœmina	88	vi	ſemperuiuum minus	101	cxii
ſanguis	40	lxxxix	ſenecio	101	xcviii
ſanguis tauri	147	xxv	ſepia	31	xxiii

	Fol.	Cap.
ſeps	35	lxx
ſeris	49	cxlvii
ſerpyllum	67	xliiii
ſerum lactis	35	lxxvi
ſertula campana	67	xlvi
ſeſama	43	cix
ſeſamoides	108	cliii
ſeſamoides paruum	108	cliiii
ſeſeli	70	lviii
ſeſeli ethiopicum	70	lix
ſeſeli peloponenſe	70	lx
ſeſeli creticum	70	lxi
ſetanium	27	clxxii
ficyonium	8	xxxv
ſideritis	91	xxxvi
ſideritis alia	91	xxxvii
ſideritis alia	91	xxxviii
ſidion	25	clv
ſiligo	42	ci
ſiliquæ	26	clx
ſilybum	110	clxi
ſinapis	51	clxxi
ſion	48	cxſi
ſiſarum	46	cxxv
ſiſon	70	lxii
ſiſymbrion	48	cxlii
ſiſymbrion alterũ	48	cxliii
ſitania	41	xcv
ſmilax	50	clxiii
ſmilax	145	xii
ſmilax aſpera	106	cxlv
ſmilax læuis	100	cxlvi
ſmyris	139	clvii
ſmyrnion	72	lxxvii
ſolanum ſomniferũ	97	lxxvi
ſolanum hortenſe	97	lxxvii
ſolanum manicũ	98	lxxvii
ſoleæ veteramẽtariæ	33	l
ſonchus	48	cxlvi
ſorba	27	clxxv
ſory	133	cx
ſparganion	90	xxiiii
ſpartion	109	clx
ſpatha	25	clii
ſpondylion	74	lxxxviii
ſphragis	132	ciiii
ſpina alba	62	xiii
ſpina acuta	21	cxxiiii
ſpina arabica	62	xiiii
ſpina ſylueſtris	63	xix
ſpongiarum lapides	139	cliiii
ſpongiæ	136	cxxix
ſpnma nitri	135	cxxii
ſpuma ſalis	135	cxviii
ſpuma argenti	130	93
Squamma æris	128	lxxx
ſquamma ex acie decuſſa	128	lxxxi
ſtachys	79	cxix
ſtacte	13	lxxii
ſtaphis agria	109	clviii
ſtercus ferri	129	lxxxv
ſtibium	129	xc
ſticas	65	xxix
ſtœbe	89	xiiii
ſtratiotes chyliophyllos	102	ciiii
ſtratiotes	102	ciii
ſtrichnon	97	lxxvii
ſtrigmenta balnearũ	8	xxxvi
ſtruthia cotonea	26	clxii
ſtruthion	53	clxxx
Styrax	14	lxxix
ſuccinum	20	cxv
ſuillus pulmo	33	xli
ſuillus talus	34	lxii
ſulphur	134	cxv
ſuperciliũ veneris	91	xxxix
ſycomorus	28	lxxxiii
ſylueſtria mala	26	clxv

	Fol.	Cap.
ſymphyton alterũ	88	xii
Tamarix	20	cxviii
taxus	99	lxxxiii
taxus	145	xii
tauri ſanguis	147	xxv
telephion	59	ccvii
telis	43	cxii
tellinæ	30	viii
terebinthus	16	xc
terebinthina	16	xc
terra	140	clxi
terra fornacum	140	clxx
teſtæ	146	clxix
teſticulus canis	82	cxlii
teſticulus alter	82	cxliii
teucrion	77	cx
thalaſſomelites	120	xiii
thalictron	102	xcix
thapſia	109	clix
thelypteris	115	cxcvii
thelygonon	81	cxli
thlaſpi	52	clxxiii
thracius lapis	138	cxxxviii
thumnus	32	xxxiii
thus	15	lxxxi
thuris fuligo	15	lxxxiiii
thuris manna	15	lxxxiii
thuris cortex	15	lxxxii
thyites lapis	138	cxlv
thymelæa	113	clxxxxiii
thymoxalme	120	xvii
thymus	67	xlii
Tilia	21	cxxvii
tithymali genera	111	clxviii
tithymalus platy- (phyllos	111	clxxv
tithymalus petræus	111	clxxiiii
Tordilion	70	lxi
torpedo piſcis	31	xvii
topiaria	63	xviii
toxicon	146	xx
Tragacantha	63	xxii
tragium	93	lii
tragiũ alterũ	93	liii
tragoriganum	65	xxxiii
tragos	42	ciii
tragos	93	liiii
tribulus	89	xvii
trichomanes	106	cxxxviii
triſolium	79	cxxi
triſolium odoratũ	89	xxi
trimeſtria	41	xcv
triphyllon	79	cxxi
tripolion	105	cxxxvi
triſago	78	cxi
triticum	41	xcv
Tuber	50	clxii
tuſſilago	80	cxxv
typha	81	cxxxii
Vaccinium	95	lxvi
venerea	48	cxlii
veneris corona	48	cxliii
veneris vmbilicus	101	xciii
veneris vmbilicus al- (ter	101	xciiii
veratrum album	107	cli
veratrum nigrum	107	clii
verbaſcum	102	cv
verbenaca	94	lxiii
verbenaca ſupina	95	lxiiii
vermes terreni	35	lxxii
vernilago	62	x
veſparũ apumq; ictus	155	i
veſicaria	97	lxxv
vettonica	87	ii
vettonica	87	iii
Victus ratio in mor- ſu rabioſi canis	152	iiii
vimen	23	cxxxviii

	Cap.	Fol.
vina marina	121	xx
vina picata	118	vii
vina resinata	118	vii
vini natura	118	vii
vinum abrotonites	124	liiii
vinum absinthites	123	xli
vinum acorites	125	lxv
vinum adynamon	119	vii
vinum apijtes	121	xxv
vinum aromatites	124	lvi
vinum asarites	124	lx
vinum Bunites	123	xlviii
vinũ calaminthites	124	liiii
vinum catorchites	122	xxxiii
vinum cedrinum	122	xxxvii
vinum cedrites	123	xxxix
vinum cestrites	123	xlvi
vinũ chamædryites	123	xliii
vinum e chamælea	125	lxx
vinũ chamæpithyinũ (125		lxxi
vinum e coniza	124	lv
vinum cupressinum	122	xxxvii
vinum cydonites	121	xxi
vinum Daucites	124	lxii
vinum dictamnites	124	xlix
vinum e flore salis	125	lxviii
vinum Heleborites	125	lxxiii
vinum hyssopites	123	xlii
vinum iuniperinum	122	xxxvii
vinum iuniperinum	123	xxxviii
vinum Laurinum	122	xxxvii
vinum lentiscinum	122	xxxi
vinũ Mãdragorites	125	lxxii
vinum marathrites	125	lxvii
vinum melites	121	xxi
vinum melitites	119	viii
vinum melomeli	121	xxii
vinum myrsinites	122	xxx
vinum myrtites	122	xxix

	Fol.	Cap.
vinum e Nardo sylue- (stri	124	lxi
vinum nectarites	124	lviii
vinũ Oænanthinũ	121	xxvi
vinum origanites	124	liii
vinum omphacites	119	vii
vinum Palmeum	122	xxxii
vinum panacites	125	lxiiii
vinum picatum	123	xl
vinum e pipere myrrha (et iride	124	lvii
vinum prasijtes	124	l
vinum Resinatũ	122	xxxv
vinum rhodites	122	xxviii
vinum rhoites	121	xxii
vinum saluiatum	124	lxiii
vinum scammonites	125	lxxiiii
vinum scyllinum	121	xix
vinum selenites	125	lxvi
vinum stichadites	123	xliiii
vinum strobilites	122	xxxvi
vinum e sycomoris	122	xxxiiii
vinum e syriaca nardo (celtica malabathro	124	lix
vinũ therebinthinũ	122	xxxi
vinum thymbrites	124	lii
vinum thymites	124	li
vinum e thymelea	125	lxix
vinũ tragoriganites	123	xlvii
viola alba	81	cxxxix
viola purpurea	104	cxxiii
vipera	152	vi
vipera	155	vii
viperinæ carnes	31	xviii
viscus	76	cii
vitis alba	104	cxciiii
vitis nigra	115	cxcv
vitis vinifera	117	i
vitis sylueſtris	117	ii
vitex	23	cxxxviii

	Fol.	Cap.		Fol.	Cap.
vlmus	19	cxiii	iſtus	151	iii
vnedo	27	clxvii	vua	117	iii
vnguentorum ratio	10	li	vua paſſa	117	iiii
vnguentum nardinũ	13	lxxiiii	vulpinus plumo	33	xli
vngula aſini	33	xliiii	Xanthion	106	cxxxix
vngula capræ	33	xlvi	xylobalſamon	6	xxii
Volucrum	89	xv	xylocinnamomum	5	xv
volucrum maius	89	xvi	xyphion	90	xxiii
vrina	40	xci	xyris	90	xxv
vrtica	101	xcv	Zea	42	xcix
vrtica labeo	101	xcvi	zithon	42	xcvii
vſtio contra venenatos			zopiſſa	17	xcvi

F I N I S.

Ἰακώβου μουσοῦρου τοῦ ῥοδίου τετράστοιχον.

Λήψατε βίβλον ὑμεῖς ταύτην ἐσκόντες ἰατροὶ
Γνώσεων φιλοῦ δωάμεις, θάμμων, δὲ γλώσσητε, πρόσητε,
Ταῦτα διοσκορίδης γράφει, πολυδάιδαλος οὗτος,
Ἔλθετε δὴ πάντες κἀν τοῦ συνέσσατε καρπούς.

Iacobi muſuri Rhodij ad lectorem hexaſtichon
Accipe nunc placida lector ſtudioſe libellum
Mente Dioſcoridis, qui ſine labe docet
Plantarum formas varias, vires oleorum,
Omnia correcte lepidiuſq; data,
Doctoris noſtri cura, ſtudioq; Ruelli,
Igitur hoc dignum ſuſcipe lector opus.

Io. Oliuerius Abbas. S. Medardi ſueſſionenſis Dioſcoridem a Io. Ruellio Latinũ factum Alloquitur.

Carmen phaleucium Endecaſyllabum

I ſecure liber, nec extimeſcas
Vulgi vaniloqui licentiorem
Naſum, Rhinocerote longiorem
Qui tãtũ ſoleat queatq; Rõchos
Spurcis ædere naribus tumenteis,
Nec quicq̃ olfaciat bonũ, vel altũ,
Cum vires habeat nequaq̃ odoras
Ad florentia prata literarum,
Et gratas ſuperis roſas olenteis,
Atq; ad pegaſidõn amæna tempe,
Linguas nauciputa procaciorum,
Queis ſublime nihil ſapit, quibuſq;
Infirmum ſolidis cibis palatum,
Cœleſtẽ Ambroſiã, deũq; Nectar
Ne guſtare quidem parũ per auſint,
I ſecure liber domos per omneis
Quæ muſas redolent politiores,
Totus te chorus obuius ſophorũ
Plaudens excipiet, leget, ſouebit,
Ornabit, venerabitur, coletq;
Ad cœlum efferet, et fauore multo
Conſenſuq; pari omniũ probabit
Quin tu (crede mihi) licet pelaſgõn
Pridem palliolo decorus eſſes
Veſtitu latio magis placebis
Tectus Romulea toga quiritum,
Quam contexuit inclytus Ruellus
Artis pœoniæ decus Ruellus
Aeque rhetoricans vtraq; lingua,
O Dioſcorida, parens medelæ
Tu quantum vide debeas Ruello,
Qui te ex Helladico facit Latinũ,
Quod debere ſibi fatetur orbis
Totus, Nos quoq; gratulamur oẽs
Teſtis Endecaſyllabis ouantes.

FINIS.

LIBER PRIMVS PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE MEDICINALI MATERIA LIBER PRIMVS, IOANNE RVELLIO SVESSIONENSI INTERPRETE.

QVamquam amicissime Ari, cõplures non veterum modo, sed recentiorum quoq; de medicamentorum compositione, viribus atq; probatione commẽtati sunt, nobis tamen nec vanum, nec a ratione abhorrentem impetum animi ad hoc opus incessisse, tibi ostẽdere tentabimus. Cum eorum nonnulli absolutum nihil ædiderant. alij q̃plurima quæ auditu percunctando didicere, scriptis tradiderant. Siquidem Bithynus Iolas & Heraclides Tarẽtinus omissa prorsus hærbarum tractatione, rem saneq̃ paucis perstrinxerunt. Neq; vero oẽs illi de metallicis quicq̃ rebus aut odoramẽtis memoriæ prodiderunt. Crateuas autem hærbarius & Andreas medicus, qui cæteris diligentius hac in parte versati videntur, radices multas apprime vtileis, hærbasq;, haudquaq̃ adnotatas reliquerũt. Nec sic quoq; prisci laude sua fraudãdi sunt, quos &si pauca ipsis referantur accepta, magnam tamen impendisse diligẽtiam constat. Iuniorib⁹ minus assentiendum, e quibus Iulius Bassus, & Niceratus, & Petronius niger, & Diodotus, Asclepiadæ omnes, medicinalem materiã vernaculam cognitamq; vulgo dignam cẽsuerunt, quæ ab eis litteris exacte mandaretur. vt medicamentorum vires probationesq; cursim complexi, sic nullo experimento eorum effectus colligentes, inani vero reddendarum causarum studio verba fundentes, alia pro alijs scriptitando, rẽ in aceruũ congeriemq; extulerũt. Siquidem qui inter eos egregius habetur Niger, Ephorbium nascẽtis in Italia Chamelææ succum esse contendit. Androsæmonq; eamdem hærbam cũ Hyperico esse. Quinetiam Aloen in Iudæa fossilem nasci. et pleraq; his similia citra effectuũ explicationem exponit, quæ prorsus veritati refragantur. Quibus cõiectura colligi potest, ea nõ oculata fide, sed narratione potius ab alijs accepisse. In ordine ijdem ipsi aberrarunt, partim eorum discrepãteis nullaq; cognatione cõiunctas vireis collidentes, alij per elementa litterarum scripta in ordinem digerẽtes, quo facilius memoriæ mandarẽtur, genera & eorũ effectus a sua cognatiõe disiũgẽtes. Nos vero ab ieũte, vt ita dicã, iuuẽtute, iugi

desiderio cognoscendæ materiæ allecti, permultos mundi tractus peragrauimus, nec enim nescis nos militarem vitam exegisse, tuoq; hortatu commentationē in sex libros contulimus. quod opus tibi dicam⁹ Ari, grato nostro animo obsequētes, ob eum quo nos prosequeris affectum. Etenim natura cū in omneis eruditione excultos, tum vero in eos quis cum tibi eiusdem artis necessitudo intercedit, pronus ad amicitiam esse soles. in nos etiam aliquanto peculiarius. Enimuero non paruum præbet tuæ probitatis argumentum, optimi viri Licinij Bassi singularis erga te charitas, quam vna degentes nouimus, cum mutuam inter vos beneuolentiam æmulatione dignam intueremur. Admonitum autem te velim, eosq; qui in commentarios nostros incident, vt ne in verbis facultatem nostram æstimetis, sed potius adhibitam rebus cum peritia curam. Etenim partim res oculis subiectas exactissime cognouimus, partim narratione omnibus consona, indagationeq; rerū apud singulos vernacularum diligenter accepimus. Dabimus igitur operā vt differenti ab alijs ordine vtentes, genera medicinarum viresq; describamus. Quod autē necessaria sit medicamentorum ratio, nemo est ferme qui ignoret. q̄ ea & toti arti coniuncta sit, et ab ea expugnandis membratim vitijs remedia petantur. Quare per medicamentorum compositiones atq; misturas & facta in morbis pericula extendi, & incrementum capessere potest, q̄ plurimum opitulante singulorum medicaminū cognitione. Quinetiam vernaculam familiaremq; materiam complectemur, vt perfecta sint quæ scriptis relinquemus. Verum imprimis curam impendere oportet, vt suis temporibus singula & demetātur et recondantur. Intempestiue enim decerpta conditave, aut nullo aut euanido munere funguntur. Serena etenim cœli constitutione demetenda sunt. Magni siquidem refert inter colligendum, si vel squallores vel imbres infesti sint. quemadmodum si loca in quibus prodeunt cliuosa, & ventis exposita sint & perflata, frigidaq; & aquis carentia. in his enim locis vires eorum longe validiores intelliguntur. Cōtra, quæ i campestribus, riguis & opacis, cæterisq; locis a vēto silentibus enascūtur, plerumq; degenerant, & minus viribus valent. multoq; magis si non suis horis peropportune colligantur, aut si per imbecillitatem intabuerint. Neq; ignorādum q̄ sepe præcoci aut serotina loci natura, aut anni clementia, maturius aut celerius adolescunt. Nōnulla propria vi hyeme florent & folia pariunt. quædam bis anno florifera. Quare cui in animo est horum peritiam assequi, necesse est ijs prima germinatione solo emergentibus, adultis, et senescentibus adesse. Nam qui pullulāti hærbæ dūtaxat astiterit, adultā cognoscere nō potest. neq; q adultā tātū ispexerit, nup erūpētē noscet. Quo fit vt ꝓpter mutatā foliorū faciē, cauli

um proceritates, florum seminisq; magnitudinem, nonnulli qui olim has ætatum varietates non perspexerunt, magno in errore versentur. Quæ causa etiam nonnullis scriptoribus imposuit, qui hærbas quasdam, verbi gratia gramen, quinquefolium, & tussilaginem, emittere florem, fructum et caulem, negant. Ergo qui sæpius ad visendas hærbas & earum loca se contulerit, earum cognitionem maxime consequetur. Scire etiamnum conuenit, sola ex hærbaceis medicaminibus veratri genera, nigrum inquam & candidum, multis edurare annis. reliqua a trimatu inutilia. Quæ vero ramis scatent sicut stichas, trixago, polium, abrotonum, seriphum, absinthium, hyssopum, & alia id genus semine prægnantia demetantur. Flores quoque antea quam sponte sua decidant. Fructus autem vt maturi excutiantur necesse est. & semina vbi siccari cœperint, priusquam defluant. Hærbarum succus, & foliorum elici debet, germinantibus adhuc cauliculis. Lac et lachrymæ excipiantur, inciso per adolescentiam caule. Radices, & liquamenta, corticesve vt recondantur eximere conuenit, cum hærbæ suis folijs exuuntur. Siccantur etiam expurgatæ inibi, locis asperginem non redolentibus. sed quæ luto aut puluere sunt obsitæ aqua elui debent. Flores & omnia quæ iucundum odorem efflant, arculis tiliaceis nullo situ obductis reponantur. Nonnunquam charta aut folijs semina vt perennent, apte inuoluuntur. Liquidis medicaminibus densior materia argentea, vitrea, aut cornea, conuenit. Fictilis etiamsi modo rara non sit, accommodatur. & lignea præsertim e buxo. sed ænea vasa liquidis oculorũ medicamentis, quæ aceto, pice liquida, aut cedria, componũtur. Adipem autem & medullas stagneis vasis recondi conuenit.

De Iri CAP. I.

IRis ab aliquibus illyrica, ab alijs thelpide, ab alijs vrania, a nōnullis cathæron aut thaumastos, a romanis marica radix, a qbusdā gladiola, ab alijs cōsecratrix, ab ægyptijs nar appellat. A cœlestis arc° hilritudine nomē accepit. Folia fert gladiolæ, sed maiora, latiora, et piguiora. Flores sūmo caule, alterno situ icuruī euariāt. Siqdē cādidi, pallētes, lutei, purpurei, aut cęrulei cōspiciunt. q̄ diuersi coloris specie, quædā cœlestis arcus imago repræsentari videt. Radices subiacēt geniculatæ, duræ, odoratæ. quæ frustatim dissectæ, in vmbra siccātur, & traiectæ lino recōduntur. Melior est illyrica, & macedonica. et inter has laudatissima, quæ pumili fere & densa cōstat radice, frāgenti cōtumax, subrussa colore, gustu amaro, odore perq̄ suaui, ac syncæro, ita vt nullū prsus situ redoleat. quæ dū tundit, sternutamenta mouet. Secundū locū habet africana, candicās, gustuq; amara. Teredines in vetustate sentiūt, tūc tñ odoratiores reddi solent. Vis oibus excalfactoria, extenuās, cōtra tussim efficax, humoq; qui ægre reijciunt crassitiē digerūt. Bilē, crassamq; pituitā ex hydromelite drachmis septē epotæ purgāt. Sōnū cōciliāt. Lachrymas ciūt. Torminib° medentur. Eædē potæ ex aceto auxilianī serpētiū ictib°, lienosis, conuulsis, a vento refrigeratis aut rigentibus, & quib° genitura effluit. Mēses, ex vino potæ pellūt. Decoctū earū, fœminarū fotib° vtiliter imponitur, ad emolliēdos locos, laxandaq; in eis venarū spiracula. Ischiadicis ifunditur. Fistulas ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditæ partus extrahūt. Q̄ uietiā coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duricias emolliunt. Siccæ quoq; vlcera replent, & cum melle purgant. Nudata ossa corpore operiūt. Doloribus capitis, cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur. Admotæ cū albo veratro, & duabus mellis partibus, lentigines & vitia cutis in facie emaculāt. Pessis, malagmatis, & acopis inseruntur. In vniuersum magni ad oia vsus.

De Acoro CAP. II.

ACorū aliqui chorō aphrodisias, romani venereā aut radicem nauticā; galli piper aqueū vocāt. Folia iridis habet, angustiora tamē. Radices nō dissimiles, cōplicatas, non in rectū sed obliquū tendentes, & summo cespite sparsas, geniculis iterceptas. albicātes, gustu acres, odore nō ingratas. Optimū est dēsum, candidū, plenū, nō exesum, odoratū, cuiusmodi colchidicū & galaticū quod asplētiō dicūt. Radici vis calfactoria. Decoctū potu vrinā cit. Prodest lateris dolorib°, & iocineris, atq; pectoris. Item torminibus, vulsis, ruptis. Lienem absumit. Vrinæ stillicidio & serpentum ictibus auxiliatur.

Ad muliebres inſeſſus iridis modo vtiliter imponitur. Oculorum caligines ſucco diſcutit. Antidotis radix magno vſu commiſcetur.

¶ De Meo CAP. III.

MEon quod athamanticum vocant, in macedonia & hiſpania plurimũ gignit, anetho folijs & caule ſimile, ſed eo craſſius. binum ferme cubitorum altitudine attollitur, ſparſis in obliquum rectumq; radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfacientibus. Quæ feruefactæ ex aqua, vel tritæ citra coctionem, præcluſorũ renũ veſicæq; fractæ vitia potu leniũt. Vrinę difficultati medẽtur. Stomachi inflationes diſcutiũt. Torminib⁹, cõmotæ vuluæ, articulorũ dolorib⁹, atq; fluxiõib⁹ pectoris, tritæ cũ melle in elegmate auxiliant. Sanguinẽ per mẽſtrua pellũt, deſeſſionib⁹ feruefactæ. Infantib⁹ autẽ illitæ imo vẽtri, vrinas mouent. q; ſi plus q̃ deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt.

¶ De Cypiro CAP. IIII.

Cypirus quẽ aliqui eryſiſceptrũ, vt aſpalathũ appellant, romani iunci radicẽ aut iuncũ, folia fert porraceis ꝓxima, ſed longiora & exiliora. Caulẽ odorati iunci, cubitalẽ aut maiorẽ, anguloſum. In cui⁹ cacumine minuta folia cũ ſemine exoriunt. Radices quarũ i medicina eſt vſus, cõtiguis iter ſe oleis oblõgis rotũdiſve ſimiles, nigro colore, ſuaui odore, amaro guſtu. In lacunoſis et paluſtribus enaſcit. Optima eſt grauiſſima, denſa, fractu cõtumax, plena & aſpera, odoris cũ quadã acrimonia iucundi, qualis eſt cilicia, ſyriaca, & quæ a cicladib⁹ iſulis petit. Huic calida vis ineſt. Venarũ ſpiracula laxat. Vrinã ciet. Ad calculos, aquãq; ſubtercutẽ vtiliſſime bibit. Aduerſus ſcorpionũ ict⁹ remedio eſt. Perfrictionib⁹ vuluæ, & præcluſionibus, ſotu ꝓdeſt. Pellit mẽſes. Cõtra vlcera oris etiã ſi depaſcãt vorẽtq;, farina ei⁹ efficax eſt. Malagmatis calfacientib⁹, & vnguẽtorũ ſpiſſamẽtis adijci ſolet. Aliud cypiri gen⁹ tradũt in india naſci gingiberis effigie, qd mãducatũ croci vi reddit. & illitũ præſentẽ pſilotri vi exhibet.

¶ De Cardamomo CAP. V.

CArdamomum optimũ eſt, quod ex comagene, armenia, boſphoroq; deuehit. In idia quoq; et arabia ꝓuenit. Eligi debet plenũ, frangẽti cõtumax, cõtractũ. quod eni hm̃oi nõ eſt, intẽpeſtiuũ iudicat. et guſtu acre, ſubamarũ, & odore caput tentãs. Excalfactoriã vi habet. Potũq; ex aq̃ facit ad comitiales, iſchiadicos, tuſſes, neruorũ reſolutionẽ. Itẽ ad rupta, vulſa, tormina. Latas vẽtris tineas excutit. Ex vino aũt potũ renib⁹, difficultati vrinæ, a ſcorpione ictis, neq; nõ oibus venenũ vibrantib⁹, auxilio eſt. Cũ cortice radicis lauri ꝓpota drachma calculos comminuit. Partus ſuffitu enecat. Scabiem ex aceto illitum adimit. Et ad vnguentorũ ſpiſſamenta additur.

¶ De Nardo CAP. VI.

Duo nardi genera. vnũ indicum, alterum Syriacum appellatur. Nõ quod i ſyria proueniat, ſed quod mõtis in quo orit, pars vna ad ſyrios, pars altera ad indos flectit. Ex hoc ſyriaci genere præcipuũ eſt recẽs & leue, largã gerens comã, flauũ colore, perq odoratũ, ac cyperũ redolẽs, breui ſpica, amaro ſapore linguã ficcãte, quod diu in ſua odoris gratia permaneat. Ex indicis autẽ nardũ quoddã Gangitis vocat a fluuio Gange apud quẽ enaſcit, montẽ prętefluẽte. quod genꝰ ob multã loci in quo prodit vliginẽ, viribꝰ infirmius eſt, atq; pceriꝰ adoleſcit, oppletas ferẽs ſpicas, ab radice comatas, vnaq; cõuolutas, ac grauiter olẽtes. Montanũ autẽ odoratiꝰ, ſpica breui, odore cypero vicino, cęteras habẽs ſyriaci dotes. Eſt & genꝰ quoddã, cui ſampharitico nomen locus indidit, frutice breui, in magnas ſe ſpargens ſpicas, cãdidiore caule, hircorũ virus ſupra modũ redolẽte. quod iprobatur. Madefactũ vẽdi ſolet, quod vitiũ ex eo deprehendit, q candida ſit ſpica & ſqualida, nulloq; puluere obſita. Adulteratur ſtilbio cũ aqua aut palmeo vino, inſpiſſationis põderiſq; cauſa iſpirato. Intueri autẽ oportet ſi lutũ radicibus inſideat, et incerniculo puluerem excutere, eluendis manibꝰ vtilẽ. Vim habẽt excalfactoriã & exiccantẽ. Vrinã mouẽt. Aluũ potu ſiſtũt. Vuluę profluuia, ſaniẽq; appoſita ſupprimũt. Nauſeę ex aqua frigida auxiliantur. & cardiacis, inflationi, iocineri, regio morbo, renũ vitijs. Aquę autẽ incoctę fotu ad inſeſſum, vuluę inflãmationibꝰ medẽtur. Ad glabras oculorũ genas valẽt. ſiquidẽ eas ad denſiorẽ pilũ reducũt. Perfuſis humore corporibꝰ inſparguntur. Miſcent ãtidotis, & i fictili nõ picato ad ocularia medicamẽta reconduntur, trita in farinam, & cum vino in paſtillos coacta.

¶ De Nardo Celtico CAP. VII.

Celticũ nardũ naſcitur in ligurię alpibus, ſaliũca patrio nomine appellatũ. Prouenitq; in iſtria. Exigue fruticat, & cũ radice vellit. Alligat manualibus faſciculis, manipulatimq; cõponitur. Folia habet oblonga, colore in flauum languido. Florẽ luteũ. Foliorũ ac cauliculorũ dumtaxat vſus eſt, & odoris ſuauitas. Vnde pridie faſciculos aqua abluere expedit, & exẽpta terra pauito ſolo atq; humẽti ſubiecta charta reponere, poſtridie repurgare. ſiquidẽ vtile ab aceroſo, alienoq;, ꝓpter humoris vi, nõ excutitur. Adulterat iposita hærba ſimili, quę hircul° vocat ab odoris grauitate. ſed facilis cognitio. Nãq; herba cãdidior eſt, ſine cauliculo, minoribus folijs. Radice neq; amara neq; odorata, vti verũ nardum eſt. Itaq; radices atq; cauliculi, abiectis folijs triti, vino excipiũtur, digeruntur q; in paſtillos, & ita fictili nouo diligenter operto, aſſeruari debent. Laudatur maxime recens, iucundi

odoris, radice numerosa cohęrens, plenum, nec fragile. Ad eadem quæ syriacũ pollet. sed vehemẽtius vrinam cit, et stomacho vtilius est. Inflãmationibus iocineris, & felle suffusis auxiliatur. Cõtra stomachi inflationes, cum absinthij decocto bibitur. Item aduersus lienem, renum et vesicæ vitia, & venenatos ictus ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia vnguenta.

De montano Nardo CAP. VIII.

Montanum Nardũ, quod ab aliquibus Thylachitis & Niris appellatur, in Cilicia et syria nascitur, caule et folijs Eryngio similibus, minoribus, minime tamẽ spinosis asperisq; Radicibus binis nititur, aut pluribus, nigris, odoratis, ceu hastulæ regię, sed longe gracilioribus, & exilioribus. Neq; caulẽ neq; fructum neq; florem profert. ad eadem quæ celticum efficax.

De Asaro CAP. IX.

Asarum, quod & ipsum aliqui syluestre nardũ appellãt, magi sanguinem martis, Latini perpensam, alij bachar, Osthanes thesam, Aegyptij cerea, alij Nardum rusticũ, Galli Bachar, Aethrusci succinũ. Odorata hęrba est, qua i coronamẽtis vtunt, hęderæ folijs, minorib⁹ multo, rotundioribusq; floribus cytini hyoscyami, purpureis, inter folia proxime radicẽ emicantibus, odoratis in quibus semen acinosum. Cauliculos habet angulosos, asperos & molles. Radices numerosas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini nõ dissimiles, longe tamẽ graciliores, odoratas, quibus odor inest cinnamomo proximus. Asperũ siccumq; solum amat. Eius radix, ruptis, conuulsis, i tussi vetere, & spirãdi difficultate, & si vrina ægre redditur, opifera est. Menses ciet. Contra serpentũ ictus, eam in vino bibere salutare est. Folia, vt quæ astringant, illita, capitis doloribus, oculorũ inflãmationibus, incipientibus ægilopijs, mãmis tumẽtibus a partu, ignibus sacris auxiliantur. Odor somnũ gignit. Crateuas hærbari⁹ de eo ita scriptũ reliquit. Asarum excalfactoriã vim habet. Vrinã cit. Hydropicis, & vetusto coxẽdicum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt. & veratri albi modo purgant. In vnguenta additur. Vmbrosis montibus prouenit, sed plurimum in ponto, phrygia, illiryco, & italiæ iustiniensi agro.

De Phu CAP. X.

Phu, quod & aliqui syluestre nardũ appellant, nascitur in ponto, folio olusatri, aut elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, læui, cauo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto. Floribus narcisso ꝓximis, maioribus, teneris, & in albicãte purpureis. Rdice superi⁹ ad adigiti minoris crassitudinẽ, ex obliquo villosa

in nigri veratri, aut iunci odorati modũ, capillamẽtis inuicẽ cõtextis, flauescẽtibus, odoratis, cũ quadã odoris grauitate nardũ ꝗmulantibus. Excalfacit. Vrinam mouet, si sicca potui detur. Decoctum eadem præstare potest, ad lateris etiam dolorẽ efficax. Menses cit. Antidotis inseritur. Adulteratur radice rusci ammista. sed maleficium deprehenditur, qm̃ hæc dura est, & frangẽti contumax, sine vlla odoris gratia.

De Malabatro Cap. XI.

Malabatrum arbitrantur aliqui esse indici nardi folium, falsi quadam odoris cognatione. permulta enim nardũ olent. quẽadmodum phu, Asarum, Niris. secus autem res se habet. Nãq; malabatrum foliũ sui generis est, quod indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectũ statim lino transsuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstiuo feruore aquis, humũ aridis fruticibus vri. quod vbi non euenerit, ne amplius quidem renasci. Laudatur recẽs, cũ nigredine quadã candicãs, integrũ, nec fragile, odore caput feriens, quod diu insuaui odore permaneat, & nardũ sapore imitetur, nullo salis gustu. Infirmũ vero & minutim contusum, præsertim si cariosum virus olet, viciosum est. Easdẽ nardo sortitur vires, sed efficacius omnia præstat. Vrinam vehementius ciet, ac stomacho magis prodest. malabathri vis. Lippitudinibus, inflãmationibusq; tritũ et in vino feruefactũ cõmode illinitur. Subditum linguæ, oris halitũ & suauitatem cõmendat. Vestiũ quoq; odorẽ interpositum seruat, & ab erosione tuetur.

De Casia CAP. XII.

Casia, cuius complura sunt genera, iuxta odoriferam arabiam gignitur, crassi corticis sarmento, folijs piperis. Eligenda est fulueſcens, pulchri coloris, coralij æmula, perq̃ angusta, longa, crassa, & fistulosa, gustu mordẽs, & cum aliquãto feruore astringens, aromatica, vinoso odore. cuiusmodi est quæ ab incolis achy appellat, ab alexãdriæ negociatoribus, daphnitis. Huic præfertur crassa, purpurea, et nigricans, zigir cognomine, quæ rosam odore imitatur, præcipui in medicina vsus. Secundũ locum tenet antedicta. Tertia, cui museletico blasto cognomen est. Reliquæ viles. et quæ Aphemum dicitur, nigra, insuauis, cortice tenui, ac rimoso. & quam darcam & citton vocant barbaro nomine.

De Pseudocasia CAP. XIII.

Similior huic est pseudocasia, q̃ vt explicari possit. quæ gustu coarguitur, cum nec acris, nec odorata sit, hærentemq; medullæ corticẽ habeat. Inuenitur etiam lata quædam fistula, mollis, leuis, plena, ab alia distans. Dãnatur candicãs, scabra, hircinum vi-

rus redolens, & quæ tenui fistula & scabra cute sit. Vim obtinet calfaciendi, vrinam ciendi, siccandi, & leniter astringendi. Conuenit ad medicamenta oculorum & malagmata, quæ præstandæ claritatis gratia concinnãtur. Lentigines tollit, cum melle illita. Menses trahit. Contra viperarum ictus pota auxiliatur. Aduersus intestinas inflãmationes omneis, et renũ vicia, pota proficit. Fœminis in solia desidẽtibus, aut suffimentis, prodest ad dilatationẽ vuluæ. Ea duplo pondere medicamentis mixta, cinamomi vicem supplet. Nam eosdem effectus præbet, ad plurima perq̃ vtilis.

De Cinnamomo CAP. XIIII.

Cinnamomi genera plura patrium sibi nomẽ vendicãtia. Præfertur tamen mosyllum, quod casiæ cui mosyliti nomẽ est, aliquam referat effigiem. Sed in eo genere, recens, nigrum, ex vinoso in cinereũ vergens, læue, tenuibus ramulis, ac frequentibus nodis cinctum, perq̃ iucunde olens. Optimi fere temperamentum, odoris proprietate cõstat. Inuenitur enim in optimo, quodq̃ seorsum nascit, odor cardamomo proximus. Insuper, acre & mordẽs et cũ calfactione quadã tenus salsum, quod non cito confricãti hirsutũ, aut friãti lanuginosum, læuibus tamẽ internodijs appareat. Si certior fieri voles, vellito ab radice surculum. facilis est huiuscemodi probatio. Nãq̃ fragmenta, adiecticia quædam sunt. Quæ autem potẽtius spirant, suo halitu cum nares consuluntur olfactũ explentia, deterioris dignotionem impediunt. Est etiãnum Montanũ, crassum, pumile, fulueścẽs admodũ. Tertium a mosylo, perq̃ suauiter olet, nigrum, fruticosum, paucis intercedentibus geniculis. Quartũ, fungosum, candicans, aspectu tuberosum, vile, ac friabile, magnã habens radicem, casiam plane repræsentantẽ. Quintum genus, gustu amarum, et cortice fuluæ cassiẽ simile, tangẽti firmum, minus neruosum, densa radice firmatum. Ijs quæ thuris, casiæ aut amomi odorem spirant, minus suauitatis inest. Deligito scabrum, rugosum, læue, lignosum. Radicem autem vt inutilem reijcito.

De pseudocinnamo CAP. XV.

Est etiãnum gen° aliud, cui pseudocinnamo cognomẽ est. Inualidi odoris, solutarumq̃ virium. Vocatur etiam zyngyber, cũ tamen sit xylocinnamomũ, præbẽs quandam cinnamomi faciem. Est autem lignosum cinnamomũ, sarmẽta longa robustaq̃ ferẽs, odore longe cinamomo inferiore. Sũt qui xylocinnamomũ, a cinamomo differre dicant, q̃ a natura eius abhorreat. Cinamomum omne excalfacit, emollit, et cõcoquit. Vrinã ciet. Tam mẽses quam partus potũ aut ex myrrha impositũ pellit. Cõtra bestias quæ virus eiaculãtur, venenaq̃ cõuenit. Caliginẽ pupillis oculoq̃ obuersantẽ discutit. Crassiti-

em extenuat. Lentigines & vitia cutis in facie ex melle illitum detergit. Contra tusses, defluxiones, aquam subter cutē fusam, renū vitia, et vrinæ difficultatē efficax est. Vnguētis preciosis inseri solet. & in summa, magni ad omnia vsus. Tritum vino excipitur. vmbraq; siccatū, quo diu tius eduret, recōditur. Est & quoddam cinamomum, quod aliqui pseudocinamomum appellant, perq; denso atq; crasso sarmēto, longe tamen inualidius cinnamomo, & odore & gustu.

De Amomo. CAP. XVI.

AMomum exigue fruticat, ex ligno se conuoluens in vuæ modum. floreceu candidæ violæ, paruo. folijs vitis albæ similibus. Laudatur q̄ maxime armeniacū, fuluo auri colore, ligno subruffo, valde odorato. Medicū, quoniā in campestrib⁹ et aquosis enascitur, infirmius esse cōstat. Est autem magnum, subuiride, tactu molli, frutice venoso, odore origani. Pōticum vero subruffum, paruū, fragile, racemosum, fructu turgens, & odore nares feriens. Deligito recens, candidū vel subrubrū, quod nec astrictū cohæreat, nec cōuoluatur, sed solutū diffundatur, seminis plenū, vuis paruis simile, graue, odoratū, modo carie non contraxerit, acre, gustu mordens, simplici colore non euariante. Vim habet calfaciendi, astringēdi, exiccādi. Somnum allicit, & illitum frōti, doloris sensum aufert. Inflāmationes & meliceridas concoquit, discutitq;. Iuuat quos scorpius percussit, ex ocymo illitū. Et podagricis confert. Inflāmationes oculorū viscerūq; lenit ex vua passa. Ad vuluarum vitia in pessis, aut insessionibus vtile est. Decoctum iocineri, renibus, podagræ, potu conuenit. Antidotis immiscetur, & preciosissimis vnguētis. Adulteratur hærba amomo simili, quæ Amomis vocatur, sed sine odore, sine fructu. Nascitur in armenia, flore origani. Quare i huiuscemodi probationibus fragmēta fugiēda sunt. Eligēda autem quæ ab vna radice integros surculos emittunt.

De Costo CAP. XVII.

PRæcellit Arabicus candidus, leuis. eximia odoris suauitate. Secundū locum sibi vendicat indicus, leuis, plenus, vt ferula niger. Tertius est syriacus, grauis, colore buxeus, & odore feriens. Optimus est recens, albus, abūde plenus, densus, a teredinibus non erosus, sine graueolentia, gustu calidus ac mordens. Vis ei excalfactoria. Vrinā ciet. Menses pellit. Vitijs quæ vuluā male habēt, tam impositu q̄ fotu auxiliatur. Contra viperarum morsus sextātem bibere prodest. Item aduersus pectoris dolores, conuulsa, inflationesq;, ex vino & absinthio. Venerē ex mulso stimulat. Latas vētris tineas ex aqua pellit. Rigentibus, ex oleo, ante febrium significationes, & neruorū resolutionibus oblinitur. Vitia cutis in facie, cum aqua vel melle illitus

emēdat. Additur i ātidota & malagmata. Sunt qui āmistis helenij comageni pręduris radicibus, adulterent. quod deprehensu facile est. Si quidem neq; gustu feruet helenium, neq; validum odorem vibrat, vt caput tentare possit.

De odorato Iunco CAP. XVIII.

Odoratus Iuncus, in africa & arabia nascitur. Laudatissimus ex nabathea, Proximꝰ arabicus, quē aliqui babylonium cognominant. Alij teuchitin. Pessimus ex africa. Eligendus est ruffus, recens, floribus refertus, tenuis, rubētibus fragmentis, qui manibus cōfricādo rosę odorem emittit. Igneę mordacitatis ad linguā. Floris & arundinū radicisq;, est vsus. Vim vrinę ciundę habet. Menses pellit. Discutit iflationes. Caput aggrauat. Modice astringit, comminuit, excoquit, ac venarum spiracula laxat. Vrinā mouet. Flos eius in potu vtilis sanguinē reiicientibus, doloribus stomachi, pulmonis, iocineris, & renū. Miscet ātidotis. Radix astrigētior est. Ideo fastidis stomachi, hydropicis, conuulsis, cū pari pōdere piperis, per dies aliquot dat. Decoctū vuluę inflāmationibꝰ, ad desidentiū fotꝰ, vtile est.

De Calamo odorato CAP. XIX.

Calamus odoratus in india nascitur. Nelior est fuluus dense geniculatꝰ, et qui assulose frangitur, plena araneorū fistula, albicās, lentus in mandendo, & astringens, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Vrinā potu ciet, quare cum graminis aut apii semine coctus, i aquę subter cutē fusę morbo, renū vitiis, stillicidio vrinę, ruptisq;, cōmode bibitur. Menses et potu & appositu pellit. Tussi suffitu medetur per se, aut ex resina terebithina, hausto per arundinem fumo. Ad muliebres insessus decoquitur. Et clysteribꝰ imponitur. Suffitionibus, malagmatisq;, odoris gratia commiscetur.

De Balsamo CAP. XX.

Balsamum, arbor albę violę, lycij, aut pyrachāthę magnitudine conspicitur. Foliū rutę proximū, longe candidius, perpetuo virens, in iudęa solum quadā valle & ægypto nascēs. Iis differens modis, scabricia, proceritate, gracilitate, quod igitur tenui & capillacea coma est, theristū vocant, quasi demessile. Fortassis quoniā ob gracilitatem facile demetatur.

De Opobalsamo. CAP. XXI.

Aestiuis sub ortu canis ardoribꝰ, arbos vnguibus ferreis inciditur, manatq; e plaga succus, quem opobalsamū vocant. sed tā exiguo stillatu, vt annis singulis, ne plures quidem q̄ seni septenive congij cogantur. Inibiq; pondus, duplo repēditur argēto. Succi probatio est, vt sit recens, validi odoris, syncerus, nō ad aco

rem vergens, pellucidus, læuis, astringens, ac modice mordens gustu. Sed varie vitiatur, misto ab aliquib⁹ terebithi, cypri, lētisci, balani vnguento. Itē susino, metopio, melle, aut cypria cæra. quod maleficiū facile depræhenditur. Namq; merus in laneā vestem fusus, neq; maculā facit, neq; si eluatur notā reliquit. Vitiatus autē inhæret. & lac instillat⁹ coagulat, quod adulterat⁹ non efficit. Quietiā syncærus in aqua aut lacte celerrime liquatur lactescitq;. Vitiat⁹ vero olei modo innatat, se cōuoluens, aut in stellæ modū diffundēs. Syncær⁹ senescens crassescit, deteriorq; redditur. Allucinant qui aqua concretū pessum ire, & ad ima sidere arbitrantur, postea dissipatū supernatare.

De Xylobalsamo CAP. XXII.

E Ligni genere quod xylobalsamū vocant pbatur recens, tenue, fuluū, odoratum, quadā tenus opobalsamū spirans. Necessari⁹ etiā seminis erumpit vsus. Quare eligatur flauū, plenum, grande, ponderosum, mordens gustu, feruens in ore, modice opobalsamū olens. Adulteratur semine hyperico simili, quod a petra oppido defertur. Sed coarguitur magnitudine, inanitate, viriū ignauia, sapore piperis. Efficacissima vis inest succo, & q̄ maxime calfaciēs. Abstergit, quæ tenebras, oculorum pupillis offundūt. Medetur perfrictionibus vuluæ, cum rosaceo cærato appositus. Mēses quoq;, secundas, & part⁹ extrahit. Rigores illitu discutit. Vlcera sordida expurgat, & cruda cōcoquit. Vrinā potu ciet. Aegre spirātibus prodest. Datur in lacte contra aconitū haustū, aut serpentiū ictus. Miscetur acopis, malagmatis, & ātidotis. In summa, præcipua authoritas succo, secūda semini, minima ligno. Semen cōmode potui datur doloribus lateris, pulmonum vitijs, tussi, ischiadicis, comitialibus, vertiginosis, orthopnoicis, vrinæ difficultati, torminibus, ac serpentum morsibus. Ad muliebres suffitus perq̄ vtile est. Vuluā aperit in desessionibus balnearū decoctū, & humorē euocat. Lignū easdem habet vires aliquāto minores. Ex aqua potum cruditatib⁹, torminosis, vulsis, venenatorū ictibus opitulatur. Vrinā cit. Ad capitis vulnera cum sicca iri cōuenit. Squāmas ossium extrahit. Et ad vnguentorū spissamenta additur.

De Aspalatho CAP. XXIII.

A Spalathus quem alij Erysisceptron, alij phasganon, Syri diaxylon vocant, frutex est surculosus, multis spinis horrens. Nascitur in istro, nisyro, syria, & rhodiorū insula. quo ad vnguentorū spissamēta pigmentarij vtuntur. Optimus est grauis, detracto cortice rubens, aut in purpuram vergēs, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum genus candidū, lignosum, sine odore, quod deterius habetur. Vim calfaciendi cū astrictione obtinet. Vnde decoctū cum vino

ad oris vlcera colluenda conuenit. Ad nomas genitaliũ & sordida vlcera infunditur. Subiectum in pesso, partum extrahit. Aluum sistit eius decoctum. Et sanguinis reiectionem potu cohibet. Vrinæ difficultatem inflationesq; discutit.

De Musco CAP. XXIIII.

BRyõ id est musc°, a quibusdã splachnõ appellatur. In cedro arbore, populo alba, & quercu inuenitur. Optimum est cedrinũ. Proximum populneũ. In quo genere candidum & odoratius præstat, nigricans iprobatur. Astringendi vim habet. Decoctũ insidentium vuluis vtile. Vnguento balanino, oleisq; inspissandi gratia inseritur. thymiamatum, acoporumq; cõpositionibus conueniens.

De Agallocho CAP. XXV.

AGallochũ, lignum est quod ex india atq; arabia deportatur. thuiæ ligno simile, maculatum, odoratum, gustu astringens, cum quadam amaritudine. cute vestitur aliq̃tulum versicolore. Manditur, aut decocto os colluitur, cõmendandi halitus gratia. Sudores arcet toto corpori insparsum. Pro thure ad suffimenta substituitur. Radix epota drachmæ vni° põdere, humida stomachi vitia, & imbecillitatẽ, seruorẽq; mulcet. Si lateris, iocinerisve dolor excruciat, si dysenteriæ, aut tormina infestant, ex aqua bibere prodest.

De Narcaphtho CAP. XXVI.

NArcaphthum ex india defertur, corticosum, simile sycomori libro. quod iucundi odoris gratia suffitur. Miscetur thymiamatis cõpositis. Cõstrictionibus vuluæ suffitu prodest.

De Cancamo. CAP. XXVII.

CAncamum arabici ligni lachryma est, myrrhæ quodammodo similis, olidi gustus, quã ad suffimenta vsurpant. Vestes eo ex styrace & myrrha suffiuntur. Vim proditur obtinere extenuandi obesos, si ternum obolorum põdere ex aqua, aut mulso aceto, aliquot dies ebibatur. Lienosis datur, comitialibus, & suspiriosis. Menses cum aqua mulsa pellit. Oculorũ cicatrices confestim emẽdat. Vino madefactum medetur eorumdẽ hebetudinibus. Aduersus gingiuas humore prægnãteis, doloresq; dentium, non aliud efficacius.

De Cyphi CAP. XXVIII.

CYphi thymiamatis cõpositio est, dicata dijs, qua abũde ægyptij sacerdotes vtũtur. In antidota misceri solet. Suspiriosis datur i potu. Permultæ cõponẽdi rationes, quarũ vna hæc est. Sumitur cyperi dimidium sextariũ, cum pari iuniperi adultæ modo. vuæ passæ pinguis, exemptis vinaceis, minas duodecim. resinæ repurgatæ minas quinq;. calami & iunci odoratorum & aspalathi, singu-

lorum minã.myrrhæ duodecim.vini veteris ſextarios nouem,cũ duabus mellis minis.vuam detractis vinaceis tuſam,cũ vino & myrrha ſubigito.cætera tuſa & cribrata adijcito.die vno humorẽ cõbibere ſinito.dein mel coquito,dum ſibi glutinis aſciſcat craſſitudinẽ. eliquatam reſinã accurate permiſceto cum reliquis diligenter contritis,& in fictile vas recondito.

De Croco CAP.XXIX.

CRocum ab aliquib⁹ caſtor, ab alijs cynomorphos, a magis herculis ſanguis appellat. Optimũ in medẽdi vſu coryceũ, recẽs, & boni coloris,paulũ cãdidi gerẽs in capreolo, ob lõgum,oib⁹ ſuis partibus conſtãs,nõ fragile,plenũ,a quo detractũ eſt nichil,quod madefactas manus inficit,nec fitũ redolet, aut cariem ſentit, ſubacre.Sin hui⁹ generis nõ eſt,aut vetus,aut humore perfuſum creditur. Secũdus locus datur coryceo, e tractu lyciæ cõtermino. Terti⁹ lycio e mõte olympo.dein ex ægibus ætoliæ.Cyrenaicum e centoria, inter ſicilica omnia viribus præſtat. Omniũ ad obſonia vſus. Itali tamẽ ob ſucci copiam,& coloris venuſtatẽ,ad thuiæ infectus vſurparũt. quibus de cauſis magno venditur. Vtiliſſimũ in medicina quod ante deſcripſimus. Adulteratur immiſto crocomagmate tuſo, atq; etiã ſapæ ſublitu,contrita,quo põdus adijciatur,ſimul argẽti ſpuma,aut plũbagine. Sed maleficium declarat infidens puluis, præſertim ſi ſapam oleat. Theſſalus ipſum tantũ odoratum eſſe voluit. Alij exitioſum,tribus drachmis ex aqua potis. Proculdubio vim coquendi,emolliendi, atq; ſubſtringendi habet.Vrinã cit. Elegãtem colorẽ præſtat. Qui ex paſſo biberint,crapulã non ſentiẽt. Oculorum fluctiones illitum cum humano lacte,cohibet. Additur in potiones, quæ interaneorum cauſa temperantur. Ad vuluæ etiam, ſediſq; cataplaſmata, commode permiſcetur. Venerem ſtimulat. Vergentes ad ignem ſacrũ inflãmationes mulcet. Auricularijs collectionibus vtile.Quo facilius cõteratur,in calido fictili ſole ſiccari oportet,celeriterq; verſari. Vrinã mouet radix ex paſſo pota.

De crocomagmate CAP.XXX.

FIt etiam expreſſis vnguenti crocini odoramentis, quod crocomagma vocant. Optimũ eſt odoratum, modice myrrhã olens, graue,nigrũ,ligni expers,læue, ſubamarũ. quod madefactum croci colorem reddit,guſtatumq;, vehementer dentes ac linguã inficit,multis durans annis.Quale eſt quod a ſyria defertur. Habet ſuas vires ad delenda quæ caliginem oculis obuerſant. Vrinã cit. Calfacit,concoquit,& emollit. Vires croci proportione repræſentat. quandoquidẽ plurimam croci partem ſibi crocomagma vendicat.

¶ De Helenio. CAP. XXXI.

HElenium quod ſymphyton aliqui vocant, alij perſicam, alij medicam, alij oreſtium, alij nectarion, alij cleoniam, alij idæam baton, aut ſtomũ, Latini terminalium, aut enulam cãpanam, Aegyptij lenen, folia habet verbaſci anguſtioris folij, aſperiora, oblonga. Caulem quibuſdam in locis non emittit. radicem ſubalbidam, interdum ſubruffam, odoratam, acrẽ, vegetam, magnam, ex qua agnatæ appendices liliorum aut ari modo ſeruntur. Montibus inv mbroſis, ſiccoq; ſolo prouenit. Foditur æſtate radix, particulatimq; diſſecta ſiccatur. Potum radicis decoctum menſes & vrinas ciet. Ipſaq; i eclegmate ex melle prodeſt tuſſi, orthopnœæ, ruptis, cõuulſis, inflationibus, & ſerpentiũ morſibus. In ſumma excalfaciẽs. Folia ex vino cocta vtiliter iſchiadicis illinũtur. Helenium ſtomacho vtile, in paſſo conditum. ſiquidẽ ſalgamarij paululum ſiccatam radicem, mox decoctam, & frigida aqua madefactam, in ſapã conijciũt, et ad vſus recondunt. Trita potaq; ad cruentas excreationes efficax eſt.

¶ De altero Helenio. CAP. XXXII.

ALterum helenij gen⁹ in ægypto gigni Crateuas tradit. Hærba eſt cubitalibus ramulis, ſerpylli modo per humũ repentibus, folijs lenticulæ, ſed longioribus crebriſq;, radice pallida, digiti minoris craſſitudine, p ima tenui, ſuperne craſſa, cortice nigro. Naſcitur in maritimis collibuſq;. Radix vna in vino epota, contra ſerpentium ictus auxiliatur.

¶ De Omphacino oleo. CAP. XXXIII.

OLeum quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vſus recte valentibus accõmodatiſſimum. Omphacinum id appellatur. Præſtat recens, odoratum, quod non mordeat. Tale vnguẽtorũ compoſitionibus idoneũ intelligitur. Stomacho vtile eſt quod aſtringat. Gingiuas cõtrahit. Dẽtes firmat, ſi cõtineatur in ore. Sudores cohibet. Et quo vetuſtius ac pinguius, eo ad medicamẽta aptius eſt. Et vt reliqua in commune dicantur, omne oleum calfacit. Emollit ventrem. A perfrictionibus corpus tuetur, ipſumq; prõptius ad obeunda munera reddit. Aluũ læuigat. Vlcerariorum medicamẽtorum vires permiſtũ hebetat. Cõtra venena datur, aſſidue potũ redditumq; vomitionb⁹. Soluit aluũ heminæ mẽſura cum pari ptiſanæ ſucco aut aqua potum. Ad tormina calidum ſimul decocta ruta trib⁹ ſextarijs in potu datur. Ventris animalia pellit. Idẽ maxime ilei inteſtini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit & vehementius diſcutit. Oculorũ claritati ſublitum confert. Si vetuſti nõ ſit occaſio, in vaſe decoquitur ad mellis craſſitudinem vt vetuſtatem

repræsentet.

De Oleo sylueſtris oliuæ. CAP. XXXIIII.

OLeum quod ſylueſtres oliuæ fundunt, vehementer aſtringit, & ad ſanorũ vſus ſecundum ſibi locum vendicat. In doloribus capitis vtiliter pro roſaceo ſubſtituitur. Sudores arcet. Defluẽtes capillos inhibet. Furfures, vlcera capitis manãtia, ſcabiẽ, lepraſq; abſtergit. Tardius canicie ſentiunt, qui eo quotidie perungũtur. Candidum oleum fit hoc modo. Album colore nec anniculo vetuſtius, in nouũ fictile oris patuli funditur, centũ heminarũ mẽſura, & ſub ſolem media quaq; die concha refunditur. ex altoq; demittitur, vt aſſidua deuolutiõe, ictuq; agitatũ reſpumet. octauadie fœnũ græcũ mũdũ quinquaginta drachmarũ pondere, calida aqua madefactũ donec emolleſcat, in ſupradictũ oleũ deijcitur, ita ne extillet aqua. Poſtea tedæ præpinguis piceæ, aſſulatim cæſæ æquale põdus adijcitur, & trãſactis octo diebus, oleum cõcha mouetur. Si intentum finem aſſequatur, in vas nouum vetere vino affuſum recondi debet, ſubſtratis ſertulæ campanæ corollis drachmas vndecim pendẽtibus, cum pari iridis pondere. Sin minus, rurſus ſoli mandandũ, & idem munus obeundũ, vſq; dum inalbeſcat.

De Sicyonio. CAP. XXXV.

SIcyonij cõponẽdi ratio hæc eſt. In lebetẽ oris lati ſtãno ĩductũ, funditur olei albi quod crudæ oliuæ reddiderũt, cõgius vnus, aquæ cõgius ſemis. leui id igne coquitur, leniter mouẽdo. At vbi bis efferbuit, & ſubſtracto igne refrixit, innatãs oleũ cõcha tollitur. & adiecta noua aqua conferueſcit, & reliquis vt diximus peractis reponitur. In ſicyonia maxime fieri conſueuit, Sicyonij inde accepto cognomine. Calfactoriam ad quendã vſq; modum vim habet. Febri ac neruorum vitijs prodeſt. Fœminæ ad cõmendãdũ faciei nitorem eo vtuntur.

De ſtrigmentis balnearum. CAP. XXXVI.

STrigmenta a balneis calfaciunt, molliũt, diſcutiunt. Ad ſedis rimas & cõdilomata illinũtur. Illa vero quæ ex palæſtris puluerẽ ſibi aſciuerũt, in ſordis ſpeciẽ redacta, articulorũ nodos impoſita adiuuãt. Iſchiadicis in fotus aut malagmatis locũ, calida cõmode ſufficiũtur. Deraſæ gymnaſiorũ parietibus ſimulacriſq; ſordes calfaciunt. Tubercula, quæ ægre ad coctionem perducuntur, diſſipant. Deſquãmatis & vlceribus ſenũ proſunt.

De Elæomelite. CAP. XXXVII.

IN palmyris ſyriæ quod Elæomeli vocant, ex quodã caudice manat, craſſius melle, ſapore dulci. Bilem, cruditateſq; detrã-

hit,ſextario cũ vna aquæ hemina dato. Sed qui ſũpſere,torpeſcũt& vi ribus deficiũtur.quod minime vereri oportet, verũ crebro excitare ne veterno preſſi ſomnos captẽt. Fit & oleũ e piguitudine ſurculorũ oleæ. Optimũ vetus,craſſũ,pigue,nõ turbidũ. Calfacit. Priuati caliginib⁹ oculorũ illinitur. Lepras, neruorũq; dolores,illitum emendat.

¶ De Cicino oleo. CAP. XXXVIII.

Cicinũ oleũ hoc modo tẽperat. Maturi ricini quavoles quãtitate torrido ſole flacceſcũt, et inſtrati tãtiſper inſolantur dũ veſtiens cortex fractus decidat. Caro colligitur, & cõiecta in pilã diligẽter tũditur.poſtea in lebetẽ ſtanno illitũ, qui aquã habeat demittitur,ſubiectoq; igni feruefcunt.& vbi infitũ prorſus humorẽ reddiderunt,ſublato ab igni vaſe,innatans oleũ concha tollitur,& recõditur. Sed in ægypto, vbi largior increbruit vſus, lõge ſecus fieri ſolet. Nã repurgatos ricinos molæ mandant, & accurate molitos per ſportulã organo exprimũt. Tũ quidẽ ematuruerunt ricini, cũ cõtinẽtibus orbiculis exuũt. Ad pſoras,& vlcera capitis manãtia valet. Prodeſt inflãmatiõib⁹, vuluis cõuerſis atq; præcluſis. Itẽ idecoris cicatricib⁹ &auriũ dolorib⁹. Emplaſtra efficaciora reddit additũ. Potu aquã aluo extrahit. Vẽtris aialia pellit. De amygdalino oleo. CA. XXXIX.

Amygdalinũ oleũ quod aliqui metopiũ vocãt, hoc fit mõ. Se modius ex amaris nucib⁹ repurgatis ſiccatiſq;,in pila ligneo piſtillo leniter tũditur in offas.aquæ quæ ferbuerit ſextarius adijcit.&vbi dimidia hora humorẽ hauſerit,vehemẽtius q̃ ãtea tundit, mox tabellis premit.& quod digitis hæſit,cõcha excipit. Preſſis nucibus rurſũ hemina aquæ iſpergit.& poſtq̃ ebiberit,idẽ opus pſequẽdũ. Sigulas heminas reddũt ſinguli modij. Cõtra vuluarũ dolores, ſtrãgulatus,cõuerſiões,& eorũdẽ locorũ iflãmationes efficax eſt. Vitijs renũ,calculoſis,difficili vrinæ,ſuſpirioſis,lienoſiſq; pficit. Dolores capitis,grauitatẽ auditus,ſonos incertos,tinituſq; diſcutit. Maculas tollit in facie, & cutẽ erugat cũ melle radice lilij & cypria cæra aut roſaceo cærato. Et oculorũ hebetudines emẽdat. Vlcera capitis manãtia & furfures cum vino abſtergit. ¶ De Balanino oleo CAP. XL.

Simili modo fit balaninũ oleũ,quod repurgat maculas,lẽtigines, varos, & cicatrices nigras. Aluũ ſoluit. Stomacho aduerſatur. Cõtra auriũ dolorẽ,ſonos, et tinit⁹ auxilio eſt cũ ãſerino adipe inſtillatũ. Siſis ſeſamini ratio. Fit etiã e nuce iuglãde oleũ, qd̃ caryinũ vocãt. Hãdẽ vi habet q̃ balaninũ. De Hyoſciamnio oleo. C. XLI.

Hyoſciaminũ ſic fit. Semẽ cãdidũ,recẽs ac ſiccũ tũdit.& calida aſpergit aqua,vt i amygdalino diximus. dũq; iſolat ſiccatæ partes madidis pmiſceãt.hoc aũt fieri oportet,dũ nigreſcat & grauiter oleat. Mox preſſũ atq; excolatũ recondit. Ad auriũ dolores efficax eſt. Peſſis miſcetur.ad emolliendũ vtile.

De Oleo e grano cnidio. CAP. XL.

Fit & e grano cnidio purgato & tuso. Vis ei aluũ soluere potu.

De Cnicino oleo. CAP. XLIII.

Non secus cnicinum oleum temperatur. Cui facultas eadem est quæ facto e gnidio grano, verum inualidior.

De Rhaphanino. CAP. XLIIII.

Rhaphaninum e rhaphani semine fieri solet cæterorum more. Phthiriases mala valetudine cõtractas tollit. Scabricias cutis in facie emendat. Ad obsonia vtuntur ægyptij.

De Melano. CAP. XLV.

Melanthinum idem quod rhaphaninum potest.

De Sinapino. CAP. XLVI.

Tritũ sinapis semen, & calida aqua madefactũ, adiecto postea oleo exprimitur. Id ad diuturnos dolores efficax est. Trãsfert humores qui in aliqua parte concreuerunt.

De Myrteo oleo. CAP. XLVII.

Myrtei faciundi ratio hæc est. E myrto nigra syluestri, aut satiua, foliorum mollissima quæq; tusa premuntur. Succo pares omphacini olei portiones adijciũtur, subiectisq; carbonibus inferuescunt donec concoquantur. Innatans oleum deraditur. Sed longe facilior hæc compositio. Tenera folia contusa, coquuntur in oleo & aqua, & quod innatat eximitur. Priuatim alij deiecta in oleũ folia in sole macerant. Alij prius oleum inspissant malicorio, cupresso, cypiro & iunco odorato. Efficacius est amarum gustu & oleosum, viride, translucens, & olens myrtũ. Astringit & indurat. Ideo medicamentis miscetur quæ cicatricem obducunt. Prodest vlceribus in capite manantibus, ambustis igni & papularum eruptionibus. Facit ad attrita et furfures, sedis rimas, condylomata, articulos laxatos, corporis sudores, & ad omnia quæ astrictionem inspissationẽq; desiderant.

De Laurino. CAP. XLVIII.

Laurinũ fit hoc modo. Maturæ lauri baccæ in aqua coquuntur. liquidẽ ex obducto corticæ quandã piguitudiuẽ reddunt quæ manibus expressa, cõcha excipitur. Alij õphacinũ prius oleũ cypiro iũco odorato, & calamo inspissant, deinde mollia lauri folia cõcoquũt. Alij etiã baccas, donec oleũ odorẽ cõtraxerit. Alij styracem & myrtum addunt. Optima laurus ad id latifolia & montana. Oleum laurinum vtilius quo recentius, quoq; viridius colore, amarissimum, & acre. Vis ei excalfactoria, emolliẽs. Venarũ spiracula laxat. Lassitudines discutit. Omnibus neruorũ vitijs, horroribus, destillationibus, aurium doloribus, malis renũ frigore contractis, illitum non aliud iuuantius. Attamen potum nauseam parit.

¶ De Lentiscino. CAP. XLIX.

SImilis lentiscini ratio. Nã e maturo fructu temperatur, factis prius spissamentis vt in laurino diximus. Hoc scabiem iumentorũ canũq; sanat. Vtilissimũ pessis, acopis, & leprarũ medicamẽtis. Sudores cohibet. Nec secus terebenthinũ fieri solet. quod refrigerat & astringit. ¶ De Mastichino oleo CAP. L.

MAstichinũ e trita fit mastiche, quod contra oia vuluæ mala efficax est. Mediocriter calfacit, astringit, & emollit. Aduersus prominẽtes stomachi duricias, cœliacorũ, dysẽtericorũq; cruciat⁹, vtile. Faciẽ emaculat, & colorẽ nitidũ facit. Optimũ in chio insula cõponitur. ¶ De Vnguentorum ratione. CAP. LI.

DE ratione vnguentorũ cõsequẽter tractandũ existimauimus. quãdoquidẽ ea in nõnullis corporũ vitijs, aut medicamẽtis mista, aut corpori perfusa, aut naribus obiecta, plurimũ prosunt. In quorũ probationib⁹ cõsulere nares oportet, an ea oleãt ex quibus tẽperãtur. Optimũ huiuscemodi iudiciũ. quod in quibusdã plane obseruari nõ potest, propter ea quæ admiscẽtur odore cæteris præualẽtia, vt i amaracino & crocino, telino, & plerisq; alijs, quæ crebra circa hæc meditatione experiri cõueniet. ¶ De Rosaceo. CAP. LII.

ROsaceũ oleũ sic fit. Iunci odorati quinq; libras & bessem tũdito, & subactas aqua in duabus olei libris & quincunce subide mouẽdo coquito. Dũq; pcolaueris, i olei libras vigiti & quincunce, adijcito rosas nõ madefactas numero mille, & manib⁹ melle perunctis identidẽ moueto, sensim premẽs. finito nocte tota macerari. postea exprimito. & vbi recrementũ pessum ierit, mutato vase, in craterẽ melle illitũ recondito. Cæterũ rosas quæ antea pressæ fuerunt, in labellũ demittito, & affusis octo libris & quadrante spissati olei, iterum premito. eritq; secũdariũ oleũ. Quod si tertias vsq; quartasve perfusiones infundens exprimere voles, secũdariũ fiet, tertiariũ, & quartarium vnguẽtum. Sed quoties id feceris, vasa melle oblini debẽt. Si vero secũdam adiectionẽ instituere libet, in expressum oleũ, numero pari recẽtes rosas nullo humore ibutas inijcito. manibus melle præmadefactis, agitans premito. & iterũ, tertio aut quarto, simili modo exprimẽs facito. totiesq; recenteis rosas detractis vnguibus immittito. fiet eni ita oleũ multo validius. Nã septies oleũ rosarũ infusionẽ admittit, nec am plius. Prælum melle perungatur. Oleum a succo diligenter secerni oportet. nam si minimũ quid relinquat, vnguẽtũ corrũpet. Alij autem detractis vnguibus, rosas tantum oleo macerant in sole hoc modo. Rosæ quæ selibram pondere æquant, in sextario olei diebus octo madescunt & vsque tertiam perfusionem quadraginta diebus insolantur, & sic oleum reconditur. Alij calamo, aut aspalatho prius

olei ſpiſſamēta faciunt. Alij coloris cauſa anchuſam admiſcent, & ſalē quominus oleat. Vim aſtringendi & refrigerandi obtinet. Fomentis et cataplaſmatibus vtile. Potū ſoluit aluū. Stomachi ardorē reſtiguit. Vlcera caua replet, & mulcet quæ cacoethe vocātur. Vlceribus i capite manātibus, atq; feruidis eruptionib⁹ illinitur. Caput dolēs eo perfundit. Dētes inter initia doloris colluī prodeſt. Ad genarū duricias illitū efficax eſt. Ad laceſſita interanea & cōcitatas vuluas vtiliſſime ſubijcitur.

De Elatino. CAP. LIII.

Fracta elate tuſa & ſcarificata in labellū deijcitur. Omphacinū oleū triduo infunditur, mox per ſportulā exprimitur. Verū pares eſſe debēt vtriuſq; portiones. dei mūdo vaſe ad vſus recōditur. Viribus roſaceo proportione reſpōdet. Aluū tamen nō mollit.

De Melino. CAP. LIIII.

Melinū oleū hoc mō tēperatur. Olei cōgius, decē aquæ ſexta rijs ammiſcetur. Adijcitur ſpathæ fractæ quadrans, & iūci odorati vncia, quæ die vno macerata coquūtur. mox in vas oris patuli oleū excolatur, & indita harundinacea crate, aut vetuſta tegete, cotonea mala ſuperponuntur, et veſtimentis operta tantiſper inibi reſidēt, dū malorū vires ad ſe oleū alliciat. Aliqui cotonea, decē dierū ſpatio operimētis inuoluūt, vt cōtineatur odor nec euaneſcat. Poſtea biduo macerata oleo, exprimūtnr. oleūq; reconditur. Id vim refrigeratoriā et aſtringentē habet. Contra ſcabioſa vlcera et quæ ſerpūt, ac furfures, perniunculoſq; effectū præbet. Exulceratis vuluis infunditur. Citatā vrinā fiſtit inditū. Sudores cohibet. Contra cantharidas, bupreſti, pinorū erucas, bibit. Laudatur maxime quod cotonea mala olet.

De œnanthini compoſitione CAP. LV.

Oenanthe e labruſca, optime olēs poſtq̄ emarcuit, deiecta in omphacinū oleū mouetur, voluiturq;. et cū biduo manſerit exprimitur. oleū reconditur. Aſtringit, proximū roſaceo effectum præbens. ſed aluum non reſoluit, aut mollit. Probatiſſimum eſt quod odore œnanthem refert.

De Telini componendi ratione CAP. LVI.

Foeni græci libræ quinq;, calami libra vna, cypiri libræ duæ, olei libris nouem ſeptenis diebus macerantur, quotidie ter mouētur, poſtea premūtur. Aliqui pro calamo cardomomū ſubſtituūt, & cypiri loco xylobalſamū macerant. Alij oleo antea his odoribus ſpiſſato fœnū græcū macerātes exprimūt. Hoc telinū abſceſſus emollit, et cōcoquit. Oibus vuluarū duricijs magnopere cōuenit. Fœminis difficile pariētibus ſubijcitur, vbi præ excretis humoribus loci ſiccitatē cōtraxerūt. Sedis inflāmationes lenit. Teneſmo ſubditū prodeſt. Vlcera capitis manātia furfureſq; expurgat. Ambuſtis & per-

nionibus addita cæra proficit. Vitia cutis in facie emendat. Pigmentis ad conciliandum faciei nitorem inseritur. Eligi oportet recēs, quod non vehementer fœni græci odorem præ se ferat, & manus abstergat, sapore ex dulci in amarum inclinato. Tale enim optimum iudicatur.

¶ De Sampsuchino CAP. LVII.

SErpilli, casiæ, abrotoni, florum sisymbrij, frōdiū myrti, sampsuchi singulæ portiones, quadam pro viribus singulorum cōiectatiōe, vna tundūtur, atq; is ōphacini olei modus adijcitur, qui madentium vires non euicat, hæc post quatriduum expmūtur. denuo alia, simili mēsura & æquali tempore macerata premuntur. ita enī validius reddi solet. Eligi oportet sampsuchū colore nigrum, plurimū redolēs, mediocriter acre. Vi habet acrē, calfactoriā, extenuātē. Aduersus vuluæ præclusiones, cōuersionesq; efficax est. Mēses & secūdos partus extrahit. Vuluæ strāgulatus recreat. Lūborū iguinūq; dolores senit. sed cū melle vti eo præstat, quādoquidē vehemēti astrictione locos indurat. Lassitudines illitū discutit. In opisthonicorum, vulsorumq; cataplasmata vtilissime additur.

¶ De Ocimini compositione. CAP. LVIII.

OCiminū oleū fit vt cyprinū, ocimi folia detrahens librarū vndecim & bessis pondo, die noctuq;, viginti olei libris macerato, premito, colato. Cūq; exhauseris quallū, rursus parē olei modū fundito, & exprimito. Vocatur autē id secūdariū. nā tertiæ perfusionis nō est capax. Deinde recēs ocimū æquali pōdere vt in rosaceo diximus, maceratur. & cū tāto tēporis spatio maduerit, exprimitur, & oleū recōditur. quod si in animo fuerit ter aut quater madefacere, semper ocimū recēs addes. Potest ex omphacino cōfici, sed illo modo melius, Idē quod sampsuchinū potest, sed inefficacius.

¶ De Abrotonini compositione. CAP. LIX.

OLei cyprini odoribus ibuti libris nouē & quicūce, foliorū abrotoni libras octo die noctuq; madefactas, premito. quod si in lōgū tēpus oleū velis asseruari, eiectis prioribus folijs, noua appones, & macerata exprimes. Calfacit. Ad vuluæ duricias præclusionesq; efficax est. Menstrua & secundas pellit.

¶ De Anethini compositione. CAP. LX.

OLei libris octo & dodrante, florum anethi libras vndeci & bessē maceratas, manibus premito, et recōdito. quod si iterū perfūdere velis, recētes anethi flores cōsimiliter madefacito. Vuluarum duricias emollit. Venarū spiracula laxat. Cōtra rigores febriū circuitu redeuntes auxiliatur. Calfacit enī et lassitudines discutit. Prodest articulorum doloribus.

¶ De Susini compositione. CAP. LXI.

SVsinum, quod alij lilinũ appellant, sic temperatur. Olei libræ nouẽ cũ quincũce, calami libræ quinq; & quadrans, myrrhæ vnciæ quinq;, permixto odorifero vino decoquũtur. & colato oleo, cardamomi tusi & cœlesti aqua madefacti libræ tres & semis macerãtur, p̃mũturq;. Tres libræ cũ semisse spissati olei assumũt. Mille lilia decerptis folijs in latum labellũ demittũtur. Iniectũ oleũ, manibus melle punctis agitatur. die noctuq; conquiescũt, & in pixidẽ matutinis exprimũtur. Oleum protin⁹ ab aqua, quæ simul expressa fuerat colo incerni oportet. non enim vt rosaceũ morã tolerat. Nã concalfactũ feruet & cõputrescit. Quare sæpius decapulãdũ. Vasa melle illinẽda. Tenuis sal inspargendus. & si qua sordes vasis faucibus hæsit, eximenda. Odoramẽtis iam expressis ex quasillo in labellũ transfusis, rursum olei prius odoribus imbuti quod primũ pondus æquet, & cardamomi tusi drachmæ decẽ cõijciũtur. Hæc manib⁹ scite pressa, iteriecta breui mora exprimuntur. quod profluit repurgatur. tertio eadẽ infundũtur adiecto cardamomo & sale, & manib⁹ melle madefactis. Lõge optimũ erit quod prius exprimitur. Proximũ quod sequitur. Tertiũ locũ sibi vẽdicat, quod nouissimum prodijt. Denuo i mille lilia emulsis folijs, expressum primo oleũ infunditur. tũ porro prosequẽdũ, eadẽq; faciẽda vt prius, addito cardamomo, dein expresso. & quo frequenti⁹ recẽtia lilia maceraueris, eo validius vnguẽtum efficies. Deniq; cum factũ abunde videbit, singulis cõpositionib⁹ miscere cõuenit myrrhæ q̃optimæ duas & septuagita drachmas, & croci decẽ, cardamomi quiq; et septuagita. Croci vero & cinamomi pares portiones tundũtur, & cribratæ in labellũ cũ aqua demittunt. expressumq; primo vnguentũ infundit. et paulopost excipiunt vasculis siccis myrrha aut gũmi antea perfusis, et croco, melle & aqua, madefactis. Eadẽ fiunt in altera aut tertia expressione. Aliqui simplex ex balanino, aliove oleo, & lilijs componũt. Optimũ esse cõstat in phœnice, mox ægypto factum. Sed cũ primis laudat quod lilia redolet. Excalfacit. Emollit. Vuluæ p̃clusiones laxat, & collectiones aperit. Vtilissimum ad muliebria mala. Vlcera i capite manãtia, feruidas eruptiones, varos, furfuresq; emẽdat. Vibices cicatricesq; celerrime ad colorẽ reducit, ita vt sæpe fallãt. In summa extenuat. Potũ bilem per aluũ extrahit. Vrinã ciet. Sed stomacho alienum est, & nauseam parit.

¶ De Narcissini compositione. CAP. LXII.

NArcissini olei spissamẽta ita fiũt. Sex libræ aspalathi cũ sextãte tũduntur. olei eloti libræ septuaginta cum vncijs quinq;

assumuntur. Aspalathus aqua madefactus in tertia olei parte coquitur, quo exempto, calamus quinq; libris & besse, cum myrrhæ gleba cõtunditur, cribratusq; ac vino veteri odorato immistus decoquitur. simulac autem cum ijs efferbuerit, eximitur. Refrigeratum oleum excolatur, cuius portio in labellum mittitur. Flores narcissi q̃ plurimi cõijciuntur, qui bidui spatio vt in susino dictũ est, ꝑmoti exprimũtur. Oleũ subinde decapulandũ. siquidẽ celerrime putredinẽ sentit. Valet hoc ad emolliendas vuluæ duricias, præclusionesq;. sed capitis dolores facit.

¶ De Crocini olei compositione. CAP. LXIII.

CVm crocinũ cõponere voles, prius olei vt in susino diximꝰ, spissamenta facies eisdem ponderibꝰ & mensuris, cuiꝰ olei libras treis & semissem, croci vnciã vnam assumes. idẽtidẽ in die moueto. & sexta die quam hoc assiduo peregeris, oleũ a croco colis incernito. Eidẽ croco parẽ olei modũ adijcito. Moue triduo. Dein contusæ myrrhæ atq; cribratæ drachmas quadraginta ꝑmisceto. & in pila agitans recondito. Aliqui parem cyprini portionem oleo aromatibus ad crocinũ imbuto adijciunt. Optimũ est quod abunde crocum spirat, in medẽdi vsu expetitum. Proximũ quod myrrhã refert. Calfacit. Somnũ allicit. Quare persæpe phreniticis subuenit, aut perfusum, aut naribus admotũ, aut illitum. Pus mouet. Vlcera purgat. Cõtra vuluæ duricias atq; præclusiones, & vlcera q̃ cacœthæ vocant̃ ꝓdest, cũ croco, cæra, medulla, duplicato olei põdere. Cõcoquit em̃, emollit, humectat, & permulcet. Ad oculorũ glaucitates ex aqua illinitur. Huic autem simile est butyrinũ, onychinũ & styracinũ. quæ etsi nominibus distant, viribus & cõpositione cognata sunt.

¶ De Cyprini spissamẽto & olei cõpositione. CAP. LXIIII.

OLei omphacini eloti pars vna, aquæ cœlestis dimidiũ, cuius vna parte oleũ diluitur, altera adijciẽdis odoramẽtis ãmisceť. dein assumptis aspalathi libris quinq; & semisse, calami libris sex & semisse, myrrhæ libra vna, cardamomi libris tribus & dodrãte, olei libris nouẽ & vncijs quĩq;. Aspalathꝰ tusus & aqua affusus decoquit̃ i oleo, donec efferuescat. Myrrha autẽ vino vetere odorifero subacta, contususq; calamus digeruntur in offulas, quæ exẽpto aspalatho immittuntur, & vbi efferbuerint, sublato ahæno, oleũ percolatur. Cardamomum tusum reliqua aqua aspersum infunditur. spatha agitatur, nulla dũ refrixerit interpellatione. Post hæc colato oleo, in vigitiocto libras olei, floris ligustri quod cyprũ vocãt, sex & quadraginta libræ cũ besse istillant̃. q̃ sufficiẽter madefactæ ꝑ sportulã exp̃mũtur. quod si copiosiꝰ desideret̃, idẽ floꝝ põdꝰ iniectũ sil'i mõ p̃mat̃, et iterũ aut tertio si qs velit madefacere, poterit, et ita reddet̃ efficaciꝰ. Eligi oportet

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 45 sur 340

bonum, quod cum odoris ſuauitate nares feriat. Aliqui cinnamomũ addũt. Calfacit. Emollit. Venarũ ſpiracula laxat. Vuluæ neruorũq; vitijs conuenit. Pleuriticis, fractiſq;, per ſe vel cærato immiſtum. Malagmatis imponi ſolet, quæ opiſthotonicis, angina laborantib⁹, inflammationiq; inguinũ oppitulantur. Item acopis.

De Irini ſpiſſamento CAP. LXV.

SPathæ q̃minutiſſime contuſæ ſex libras cum beſſe, in tribus & ſeptuaginta libris & quincunce olei, æreo vaſe, additis decem aquæ heminis incoquito, quoad odorẽ acceperit. poſtea in craterem melle oblitum colato. ex eo aromatibus imbuto oleo, irinum primo temperatur, macerata Iride vt ſcripſimus. Sed alia eſt cõponendi ratio. In olei ſeptuaginta libris & quincunce, xylobalſami vt dictum eſt contuſi, libras quinq; & ſextantem excoquito. poſtea detracto xylobalſamo nouem libras & dextantem adijcito, & myrrhæ glebam vetere vino odorato perfuſam, & in olei odoribus imbuti quatuordecim libris tantumdem tuſæ iridis, binis diebus ac noctibus madefacito, ſtrenue & vehemẽter diſtriginto. quod ſi vis validi⁹ fieri, par pondus iterum ac tertio maceratum exprimito. Longe optimum eſt quod ſolã irin olet, quale eſt in perge, in pamphilia, & elide achaiæ natum. Vim habet calfactoriam atq; emollientẽ. Cruſtas adimit. Sordida vlcera et putrida purgat. Cõfert fœminis vuluæ affectionib⁹ obnoxijs. Item inflammationibus eiuſdem atq; præcluſionibus. Partus eijcit. Hæmorrhoidas laxat. Cõtra auriũ ſonit⁹ ex aceto ruta & amaris nucibus, prodeſt. Diuturnis deſtillationibus naribus illitũ, & cõtra graueolentia earũ vlcera, quas ozenas vocãt, auxiliatur. Aluũ purgat cyathus epotus. Facit ad ilei cruciatus. Vrinam mouet. Difficileis vomitiones adiuuat, perunctis eo digitis & immiſſis, vel ijs quæ ad vomitum ciendum induntur. Anginæ etiã illinitur, aut ex aqua mulſa gargariſatur. Item contra faucium ſcabriciã. Datur ijs qui cicutã, coriandrum, aut venena fungorum hauſerunt.

De Gleucini compoſitione. CAP. LXVI.

GLeucinum abſolute conſtat omphacino, iunco, calamo, celtica nardo, ſpatha, aſpalatho, ſertula cãpana, coſto, et muſto, circundatis interim vinaceis vaſi, quod aromata vinum & oleũ cõceperat. Tricenis diebus, bisin die mouetur. poſtea expreſſum oleũ reconditur. Calfacit, emollit, cohibet. Rigoribus & neruorũ vuluæq; vitijs auxiliatur. omni acopo iuuantius, quippe quod emolliat.

De Amaracino. CAP. LXVII.

AMaracinũ longe optimum in cyſico fieri ſolet ex omphacino & balanino, ſpiſſamentis e xylobalſamo, iunco odorato,

& calamo factis, ascitaq; suauitate costi, amomi, nardi, casiæ, carpobalsami & myrrhæ odoribus. Aliqui, quo preciosius fiat, cinamomũ addunt. Mel autem & vinum assumũtur, hoc in vasorũ illitionem, illud ad cogẽdas tusorum aromatum offas. Amaracinum calfacit. Soporẽ mouet. Venarũ spiracula laxat. Emollit. Feruorem excitat. Vrinã cit. Putridis vlceribus ac fistulis perq̃ vtile, necnon humentibus hernijs, postq̃ medica manus operam suam impenderit. Crustas, & tetra vlcera quæ theriomata vocant, rumpit. Difficili vrinæ illita sede, & eius inflãmationibus auxiliatur. Hæmorrhoidas illitu soluit. Vuluæ subditũ mẽstruos cursus euocat. Duricias, ac vuluæ tumores, discutit. Vulneratis neruis lacertisq; confert, leniter astringẽtibus madefactum & impositum.

De Megalino. CAP. LXVIII.

Fastitabatur olim megalinum, sed nunc compositio exoleuit & prorsus obliterata est. Cuius ad historiæ complementum meminisse non fuit alienum. Mistura cum amaracino eadẽ erat, sed resina exuperabat, excellebatq;. Quare leuiter emolliebat. Resina vnguẽtis, neq; tutellæ neq; voluptatis gratia, adijciebatur, sed coloris crassamẽtiq; causa. Ea tãtisper coquebatur, dum desineret olere. Cuius coquendæ ratio declarabitur, dum de resina disseremus.

De Hedycroo. CAP. LXIX.

Quod hedycroon vocant, in coo fieri solet, eisdem præditum viribus & misturis, quibus amaracinũ, sed suauius spirat.

De Metopio. CAP. LXX.

Fit in ægypto vnguẽtum, quod metopion patrio nomine appellatur propter galbani mistionẽ. Nam lignum in quo galbanum enascitur, metopion vocant. Constat amaris nucibus, omphacino oleo, cardamomo, odorato iunco, calamo, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano & resina. Probatur pingue, graui odore, quod magis cardamomum & myrrham q̃ galbanum refipiat. Calfacit vehementer, & adurit, atq; extrahit. Ora venarum aperit. Vlcera purgat. Ad præcisos neruos, & lacertos, ad hernias putri humore contractas, efficax est. Cæratis & malagmatis inseritur. Rigoribus, conuulsisq;, præsertim quibus ceruix in scapulas deiecta, & retrorsum contracta est, vtile habetur. Sudores ciet. Vuluæ spiracula laxat, et eiusdem duricias discutit. In summa, molliendi naturã habet.

De Mendesio. CAP. LXXI.

Mendesium constat balanino oleo, myrrha, casia, & resina. Aliqui tamen post singulorũ pondera, cinamomi exiguũ addũt, nullo compendio. Nam quæ simul contrita non fuere, vim

nullã exhibent. Similẽ metopio vim obtinet, sed inferiorem multo.

De stacte. CAP. LXXII.

Stacte vocatur pinguitudo recentis myrrhæ cum exigua aqua tusæ, et organo expressæ. Ea perq̃ odorata, ac pciosa est. atq; vnguentum per se facit, stacte nominatũ. Maxime probat, quæ nullã olei mistionẽ admisit, cuius minima portio cõpos est viriũ plurimarũ. Vim myrrhæ calidis vnguẽtis correspõdẽtẽ habet.

De cinnamomino. CAP. LXXIII.

Cinnamominum e balanino oleo, & xylobalsami, calami, iunci odorati spissamẽtis, atq; cinnamomi, & seminis balsamini suauitate, quadruplaq; myrrhæ ad cinnamomũ portione cõstat. Mel ad cogenda omnia adijcit. Laudatur acre, molli odore, plane myrrham redolẽs, crassum, odoratum, gustu perq̃ amaro. Id nõ a resina, sed myrrha crassitudinẽ obtinuit. Resina enĩ neq; amaritudinem præbet, neq; vllam odoris gratiam adijcit. Vim habet admodum acrẽ, amaram, & calfacientẽ. Itaq; ora venarũ aperit. Calfacit. discutit. dissipat. Humores & spiritus attrahit. Caput aggrauat. Contra vluæ vitia cum duplo oleo, cæra, & medulla efficax est. Ita enim fere acrimonia exolescit, & quædam emolliendi vis contrahitur. Alioqui adurit, et præ cæteris vnguẽtis indurat. Facit mirũ in modũ ad fistulas & vlcera quæ putredinis vitiũ senserũt. Item ad hernias humidiores, carbũculos, febriũ rigores, tremores, gangrænasq; cũ cardamomo. Aduersus serpentium morsus, illinitur. Scorpionũ & phalangiorum ictibus cum tritis grossis imponitur.

De nardino vnguento. CAP. LXXIIII.

Ratio nardini faciundi euariat. Nam aut malabathrino folio, aut sine eo fit. Complurimum autem balanino oleo, aut omphacino, iuncus odoratus spissamenti gratia adijcitur, sicuti propter odoris suauitatẽ costus, amomũ, nardum, myrrha, balsamũ. Laudatur tenue, non acre, nardi aut amomi odorẽ referẽs. Vis ei extenuãs, acris. Expurgat. Excalfacit. Humorem extenuat. Hoc liquidum est, nec habet strigmenti crassitudinem, nisi resinam recipiat. Fit etiam simplex ex omphacino oleo, iunco, calamo, costo, & nardo.

De Malabathrino. CAP. LXXV.

Malabathrinũ spissamẽta nardini habet. Insup myrrha addit. q̃ de causa calfacit, crocino, aut amaracino, virib° correspõdẽs.

De Iasmino. CAP. LXXVI.

Apud persas fit, quod iasminum cognominatur, ex albis floribus violæ, quorum sextans, in italicũ sextariũ sesamini olei demittitur, violis vt in lilino diximus, vicissim permutatis.

Apud persas inter epulādū vsurpatur odoris causa. Nā toti corpori cōuenit, præsertim cū in balneas descēsū est. Sed his opitulatur corporibus quæ calfactionē, laxationemq; desiderant. Grauius enim spirat, q̄ vt libenter a plerisq; recipiatur.

¶ De Myrrha CAP. LXXVII.

Myrrha lachryma est arboris, quæ in arabia gignitur, ægyptiæ spinæ non dissimilis. e cuius vulnere defluit lachryma in subiectas tegetes. Alia circum caudicem cōcrescit. Dicitur ex his aliqua pediasmos, præpinguis, qua expressa stacte emittitur. Alia gabirea, pinguissima, læto & pigui solo nascens, ea copiosam sudat stacten. Omnium prima est. quæ troglodytica appellatur, accepto cognomine ab tractu, in quo prouenit, splendens, subuiridis, ac mordens. Quietiam legitur tenuis quædam, quæ troglodyticæ secunda est, bdelij modo mollis, verum odore grauiuscula, apricis nascens. Alia caucalis cognominatur, scabra præter modū, nigra, & retorrida. Omnium deterrima, quæ ergasima dicitur, pingui carens, cano situ obducta, acris, ad gūmis imaginem vergens, & viribus eius proxima. Improbatur āminea cognomine. Ex ijs pastilli fiunt, sed e pinguibus pingues, & odorati, e siccioribus haud quaq̄ pingues, & inodorati. Minus viribus pollet, quæ oleum non admiſit, cum in pastillos digerebatur. Adulteratur macerato gummi aqua, in qua myrrha maduerit. Eligenda est recens, squallore obsita, leuis, vndiq; concolor, quæ confracta internatos quasi vngues, cādidos & læues ostendat, minutis glebis, amara, acris, odorata, calfaciēs, Superuacua & inutilis est grauis, coloris picei. Calfacit, cohibet. Soporē gignit. Siccat. astrigit. Vuluā emollit, & præclusam laxat. Menses & partus celeriter extrahit, cum absinthio, lupinorū cremore, vel succo rutæ admota. Tuberculo fabæ deuoratur in vetere tussi, orthopnœa, in laterum pectorisq; doloribus, in alui profluuio, et dysenteria. Rigores discutit, duabus horis ante febrium accessiones, fabæ magnitudine pota cum pipere & aqua. Subdidita linguæ liquataq;, scabriciem arteriæ expolit. Et densam vocē expedit. Vētris tineas enecat. Contra grauem oris halitum mādit. Et aduersus alarum tædia cū liquido alumine illinitur. Gingiuas & dentes stabilit, colluto cum vino & oleo ore. Vulnera capitis illitu glutinat. Medetur fractis auribus, ac ossibus nudatis, perunda cum cochleæ carnibus. Item purulentis auribus inflammatisq; cum meconio castorio & glaucio. Ad varos autem cum casia & melle illinitur. Impetigines ex aceto purgat. Defluentes capillos cum ladano & vino myrteo illita, firmat. Diuturnas distillationes lenit, illitis pinna naribus. Oculorū vlcera complet. Albugines tollit. Caliginem discutit. Sca-

briciē læuigat. Fit e myrrha peride atq; thure fuligo, & vt postea ostē demus, ad eadem conueniēs.

De Beotica myrrha CAP. LXXVIII.

Beotica myrrha, dissecta radix est arboris cuiusdam in beotia nascētis. Melior est quæ myrrham odore repræsentat. Vis ei calfactoria inest. Emollit discutitq;. Suffimētis commodissime inseritur.

De Styrace CAP. LXXIX.

Styrax lachryma est arboris malo cotoneæ similis. Præfertur sordescens, flauus, resinosus, albicantibus grumis, q̄ plurimum in sua odoris gratia permanens. qui dum mollitur, melleum liquorem reddit, qualis e castabala vrbe, pissidia, & cilicia deuehitur. Deterior niger, furfurosus, canoq; situ obductus. Cæterum lachryma inuenitur gummium similitudine, perlucida, & myrrhæ æmula. Verum perpauca manat. Adulteratur ligni scobe quam vermiculi erodentes excusserunt, melle, & iridis crassamento. & quibusdam alijs. Alij cærā aut adipem odoribus imbutum, flagrantissimis solibus cum styrace subigunt, et per laxa cribri foramina in frigida aqua vermiculos exprimūt, venūdantq;. Styracen hunc, quoniam in vermiculorum speciem contrahatur, scoleciten cognominant, quē tanq̄ syncærum imperiti approbant, non animaduertentes ad præcipuam odoris fragrantiam. Siquidem acer admodum est, qui adulterationis vitio caret. Styrax calfacit, emollit, et concoquit. Medetur tussi, destillationibus, raucedini, grauedini, et retusæ voci. Vuluæ preclusæ duriciaue laboranti conuenit. Cit mēses potu apposituq;. Aluum leuiter mollit, si exiguum cum resina terebinthina bibatur. Miscetur vtiliter discutientibus malagmatis, acopisq;. Adoletur autem & igni torretur, vt fiat ex eo veluti ex thure fuligo, ad eadē conueniens ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in syria styracinum oleum cōponitur. quod calfacit vehemēter, & emollit. Verum caput dolore afficit, adgrauatq;, et soporem adfert.

De Bdelio. CAP. LXXX.

Bdelium alij Bolchon appellāt, alij madelcon. Lachryma est saracenicæ arboris. Probatur gustu amarū, trāslucidum tauri ni glutinis in morem, intus pingue, liquescens facile, ligni ac sordis expers, suffitu oderatum, vngui simile. Est etiamnum bdelij genus sordidum, nigrum, in offas conuolutum, aspalathi odore, ex india aduectum. Defertur etiam a petra oppido siccum, resinosum, liuescens, sed facultate secundum. Adulteratur gummi. sed ita vitiatum nō perinde gustui amaritudinem repræsentat, nec vsq; adeo suffitionibus

odoratũ. Calfacit et emollit. Duricias, et turgẽtia guttura, humidasq; hernias discutit cũ ieiuna saliua impositum. Vluæ spiracula laxat apposito et suffitu. Et partus humiditatesq; omneis extrahit. Calculos potu comminuit. Vrinam mouet. Tussientibus, a serpente percussis, vtilissime datur. Valet ad rupta, vulsa, intentas laterum membranas, et discursantes spiritus. Malagmatis inseritur, quæ contra duricias et neruorum nodos prosunt. Contusum resoluitur affuso vino aut aqua calida.

De Thure CAP. LXXXI.

THus in ea gignitur arabia, quæ thurifera cognominatur. Primatum tenet in eo genere masculum, stagonias appellatum, suapte natura rotundũ. Tale autem indiuiduũ est, candidũ, cũ frãgitur intus pigue, in suffitu statim ardẽs. Indicũ vero fuluescit, et colore liuet. Sed rotundum industria factitant. Nam in quadrangulares formas dissectum dolijs versant, donec rotunditatẽ cõtrahat. Verum huiusmodi thus tẽpore flauescit, quod atomum aut syagrum appellant. Secundum locum habet arabicum, et in smylo nascens, quod aliqui copiscum vocant, minus multo et fuluius. Est et genus aliud cui amymitæ cognomen est, alioqui candidum, quod dum mollitur masticches more digitis cedit. Adulteratur pini resina & gummi, quod facile deprehendi potest. siquidem suffitum gummi flammam non eiaculatur, & resina in fumũ euanescit. Thus vero statim ardet. Idem maleficium odor prodit. Ad calfaciendum & astringendum pollet. Oculorum caliginem discutit. Caua vlcera complet. Et ad cicatricem perducit. Cruẽta vulnera glutinat. Infrenatq; sanguinis eruptiones, etiam si cerebri membranis effluat. Vlcera quæ cacoethe vocantur & sedis et reliquarum partium permulcet, tritum cum eo & lacte linamentum. Formicantes verrucas inter initia, impetiginesq;, ex aceto & pice illitum tollit. Ambusta igni, pernionesq; cũ suillo adipe aut anserino, & vlcera in capite manãtia cum nitro, si infricetur sanat. Paronychijs cũ melle, auribus fractis cum pice, medetur. Ad reliquos aurium dolores cum dulci vino infunditur. Imflãmatæ a partu mãmæ cum cimolia & rosaceo magna vtilitate perunguntur. Additur ad arteriæ viscerumq; medicamenta. Prodest sanguinis excreationi potum. Sed in secũda valetudine haustum insaniam monet, & largius cum vino potum interficit. In fictili mundo thus crematur flagrante glebula succẽsum a lucerna, donec exuratur. post perfectam vstionem operire oportet, vsq; dum restinguatur, sic enim in cineres redigitur. Aliqui ollulam æneo vase cauo circa medium perforato cigunt ad excipiendam fulliginem, vt in eius mentione mox ostendemus. Alij crudo fictili luto oblito, & in furnum indito, cremãt. Fictili etiam nouo viuacibus prunis torre-

tur, dum non amplius bullet, aut vaporem emittat. facile enim commi nuitur quod peruſtum non eſt.

¶ De Cortice thuris. CAP. LXXXII.

PRæfertur thuris cortex craſſus, pinguis, odoratus, recens, læuis, minime ſcaber, ſine membranis. Adulteratur admiſto pini aut nucis eius cortice, ſed horum index ignis eſt. Siquidē reliqui cortices ſuffiti nequaq̄ incenduntur, ſed ſine odore fumum eructant. Thuris vero cortex ardet, & cum odoris fragrantia vaporē eiaculat. Thuris modo vritur. Et vis eadēquæ thuri, ſed validior aſtri gentiorq̄. Quare cruentis excreationibus, vuluis fluctione laborantibus, in peſſo confert. Ad caua oculorum vlcera, cicatrices, ſordesq̄ efficax eſt. Toſtus ſcabris lippitudinibus auxiliatur.

¶ De Manna thuris. CAP. LXXXIII.

MAnna thuris probatur candore, micarum frequentia, & puritate. Vim habet eandem quam et thus, ſed inualidiuſculam. Sunt qui cribrata pini reſina, ac polline, aut cortice thuris contuſi adulterant. ſed hæc igne depræhenduntur. Neq̄ enim eque ſuffitu aeriū vaporē ſed fuliginoſum & impurum expuit. & permiſtū ſuaueolentiæ odoris virus habet.

¶ De Fuligine thuris. CAP. LXXXIIII.

FVliginem thuris ſic facito. Forcipicula, lucernis accēſas ſingulatim thuris glebas, i nouā fictilē ollā concauā imponito. & æreo vaſe in medio perforato, deterſa diligēter ſorde, obtegito. Aliā admoueto, in altero aut vtroq̄ labro, ſubiectis quaternū digitorū altitudine lapillis, quo facilius perſpici queat, ſi vrātur. Et qua locus capax fuerit, glebulas alias ſupponito. & antea quā prorſus prior gleba reſtinguatur, aliam imponito. donec ſufficientem fuliginem videaris aggregaſſe. Continuo tamē externæ æramenti partes ſpōgia aqua frigida madefacta, abſtergātur. Ita enim temperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit. Quæ alioqui per leuitatē decidua, thuris cineribus admiſcetur. Deraſa itaq̄ fuligine, cinis cremati thuris ſeorſum ſubſtrahēdus eſt. Idem opus quoad ſatiſfactum tibi videbitur, obeundum. Oculorum imflammationes mitigat, Fluctiones ſuſpendit. Vlcera purgat. Caua explet. Carcinomata ſiſtit.

¶ De Fuliginis compoſitione. CAP. LXXXV.

SImili modo e myrrha, reſina, ſtyrace, reliquiſq̄ lachrymis, fuligo excipitur, ad eadem conueniens.

¶ De Pinu & picea. CAP. LXXXVI.

PInus & picea generi eidem aſcribuntur, ſed quandam flagitant ſpecierum diſtinctionem. Arbores vulgo cognitæ. Quarum cortex aſtringit. Prodeſt tritus & illitus intertri-

gini, vlceribus summũ corpus occupantibus, ambustisq; cum spuma argenti & mãna. Vlcera delicatulorum acrimoniam recusantium cærato myrtino exceptus ad cicatricem perducit. Tritus cum sutorio atramento serpentia cohibet. Suffitu partus et secundas eijcit. Potus aluum sistit. Vrinam mouet. Folia eorum trita & illita inflammationes leniunt. Vulnera ab inflãmatione vindicant. Trita autem & decocta in aceto, feruenti collutione, dentium dolores mulcent. Hepaticis vtilia sunt, drachmæ pondere in aqua aut mulsa pota. Pineæ nucis cortex & folia potu eadem præstant. Teda particulatim secta ſiĩ aceto coquatur, et decocto dens colluatur, dolores leuat. Ex his etiam fit spatha acoporũ pessorumq; cõpositionibus idonea. Quinetiam earum crematarum fuligo ad librarij atramenti confectionem excipitur. Ea circumlitionib⁹ efficacissime imponitur, quib⁹ palpebras ornãt, coloremq; mentiuntur, calliblephara græci vocãt. Arrosis oculorum angulis, callosis glabrisq; genis, & collachrymationibus opitulatur. Pityides appellantur pinorum piceæq; fructus, qui in conis inueniũtur. Vim astrictoriam habent, et aliq̃tũ excalfaciẽtem. Tussi & pectoris vitijs auxiliãtur, per se, aut ex melle sumpti.

De Pineis nucibus CAP. LXXXVII.

NVces pineæ cum repurgatæ mãduntur, aut cũ passo aut cucumeris semine bibuntur, vrinam ciẽt. Acrimonias in renibus aut vesica hebetant. Stomachi rosiones leniunt, datæ cum portulacæ succo. Virium imfirmitatem roborant. Corruptorũ quoq; humorum labẽ obtũdunt. Pineæ nuces recenter arboribus decerptæ in passo franguntur, & decoctæ, vetustæ tussi ac tabitudini conferunt, si quotidie ex eo liquore terni cyathi bibantur.

De Lentisco. CAP. LXXXVIII.

LEntiscus nota arbor est, cui vis inest astrigẽdi. Semini enĩ, folio, ramo, cortici, radicibusq;, cognatæ insunt vires. Liquamentum autẽ ita fieri solet. Folia cortex & radix in aqua coquũtur, et vbi abũde cocta sũt, folia abijciũtur. Aqua denuo coquitur, donec mellis habeat crassitudinẽ. Lentiscus sua astringẽdi dote, valet aduersus sanguinis reiectiones, alui profluuia, & dysenterias in potu. Item contra eruptionem sanguinis e vulua & eiusdem aut sedis procidentia. In totum acaciæ & hypocystidis vicem repræsentat. Idem facit succus e tritis folijs. Decoctum sotu caua explet. Et fracta ossa ferruminat. Vuluæ fluctiones sistit. Nomas arcet. Vrinã pellit. Motus dentium collutione stabilit. Virẽtes surculi cãlamulorum vice dentibus repurgãdis affricãtur. Fit e semine oleum, quod prodest cum quid astrigi opus est.

¶ De Resina lentiscina. CAP. LXXXIX.

LEntiscus resinam gignit, quæ lentiscina cognominatur, et ab aliquibus mastiche. Pota vtilis est sanguinem reijcientibus, & tussi veteri. Stomacho auxiliatur, sed ructum mouet. Additur in dentifricia & illitiones faciei ad nitorem cutis conciliandum. Palpebras oculis incommodas replicat. Manducata halitum oris cõmendat. Gingiuas contrahit. Optima & copiosissima in insula chio prouenit. Præfertur nitedulæ modo resplendescens, & cãdore tyrrhenicæ cæræ similis, adulta, friabilis, odorata, stridorem edens. Viridis autem inferior est. Adulteratur thuris, resinæq; mistura.

¶ De Terebintho. CAP. XC.

TErebinthus cognita arbor est, cuius folia et semen & cortex astringunt, & ad eadẽ ad quæ lentiscus conueniunt, simili parata modo sumptaq;. Fructus esui aptus est, sed stomacho aduersatur. Excalfacit. Vrinã mouet. Venerẽ excitat. Cõtra phalangiorũ morsus conuenienter in vino bibitur. Resina eius ex petra arabiæ oppido defertur. Prouenit etiam in Iudæa, syria, cypro, aphrica & cicladibus insulis. Sed præualet candida, perlucida, vitreo colore & in cæruleum vergẽte, odorata, terebinthũ olens. Terebinthina resinas omneis antecedit. proxima lentiscina, & e pinu et abiete. Has sequitur e picea et pineis nucibus resina. Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. Tussi ac tabi conueniunt per se, aut in eclegmate ex melle. Vitia pectoris expurgant. Vrinam cient. Cruda concoquũt. Ventrẽ emolliunt. Palpebras commodissime replicant. Lepras tollũt, cum erugine ac sutorio atramento, nitroq;. Auribus saniem emanantibus, item in pruritu genitalium vtiles. Malagmatis, acopisq; ammiscentur. Laterum doloribus illitu aut appositu auxilio sunt.

¶ De liquida resina e pinu & picea. CAP. XCI.

LIquida resina e pinu & picea, a Gallia et hetruria conuehi solet atq; olia Colophone petebat, hinc Colophonie sibi cognomẽtũ vẽdicauit. A galatia quoq; alpibus cõtermina, quã vernaculo nomine laricẽ appellant incolæ. Ea i linctu magnopere prodest tussi veteri. Colore inter se distant. Siquidem alia candida est, alia oleosa, alia mellei liquoris similitudine, vt larigna. Cupressus etiam liquidam fundit resinã, quæ ad eadem pollet. Quæ vero spissarũ generi ascribuntur, quædam ex pineis nucibus, aliæ abiete, aliæ picea & pinu exierunt. Eligi debet longe omnium odoratissima, translucẽs non ruffa, nec humida, quandam ceræ faciem præbens, et friabilis. E picea et abiete resinæ, cæteras antecedunt. odoratæ enim sunt, atq; thus odore imitantur. Præstantiores a pytiusa insula deferuntur, quæ secundum hispaniã sita est. Sed quæ e picea, nucibus pineis & cupres-

ſo manarunt, nihil ad illas, nec tantis viribus potiuntur. Verumtamen eorumdem gratia vt illæ ſumi ſolent. Lentiſcina terebinthinæ correſpondet. Vritur reſina omnis liquida in vaſe quadruplæ capacitatis ad humorem, qui infunditur. Itaq; reſinæ congius, in duobus aquæ pluuiæ coquitur, ſubiectis leuibus prunis, reſina aſſidue mouetur, donec omnis odor aboleatur, & friabilis et ſtridula reddatur, ac digitis cedat. Cæterum vbi refrixit, in fictile non picatum, quod aconitum vocant, id eſt non illitum, reconditur. Fiet etiam eximij candoris, ſi reſina omnis eliquata præcoletur, quo fœculenta ſordes excernatur. Vruntur quoq; ſine aqua, primum lento igne, & vbi coire cœperunt, maior carbonum ſtrues ſupponitur, & triduo citra intermiſſionem diſcoquuntur, vſq; dum ſuum odoris virus exuerint. Mox vt dictum eſt reponuntur. Spiſſam vnius diei ſpacio decoxiſſe ſatis eſt. Vſtæ odoratis malagmatibus, & acopis & vnguentorum colorationibus magnopere vtiles ſunt. E reſina perinde atq; thure fuligo excipitur, ad circunlitiones idonea, quibus palpebras fucant, & colorem mẽtiuntur. Prodeſt glabris genis, collachrymationibus, eroſiſq; oculorum angulis. Ex ea fit atramentum ſcriptorium.

¶ De Pice liquida. CAP. XCII.

PIx liquida quam alij conum vocant, e pinguiſſimis pini piceæq; lignis congregatur. Optima eſt ſplendens, ſyncæra, læuis. Contra venena, phthiſin, purulentam excreationem, tuſſe, ſuſpiria, & pectoris humores qui difficile extuſſiuntur, efficax eſt, eclegmate cyathi menſura cum melle dato. Tonſillarum & vuæ inflammationes, anginæq; vtiliter perunguntur. Purulentis auribus infunditur cum roſaceo. Et illinitur cum trito ſale ſerpentium morſibus. Adiecta vero pari cæra ſcabros vngues extricat. Tubercula vuluæ, et duricias ſedis, diſcutit. Cum farinaq; hordeacea et pueri impubis vrina decocta, ſtrumas rumpit. Cohibet vlcera quæ ſerpunt, cũ pineo cortice, aut ſulphure, aut furfuribus illita. Cæterũ cum thuris manna & cærato ſubductos vlcerũ ſinus conglutinat. Rimis ſedis & pedũ, magno auxilio illinitur. Vlcera replet, & cũ melle purgat. Quin & cũ vua paſſa & melle carbũculos, & putrida vlcera emar

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 55 sur 340

ginat. Erodentibus medicamentis quas ſeptas vocant, probe immiſcetur.

De Picino oleo. CAP XCIII.

Pice fit quod piſſelæon appellant, ſeparato liquore aquoſo qui ſupernatat pici, ſicut ſerum lacti. Nam expanſa quamdiu pix coquitur ſupra cortinam vellera madeſcunt, acceptoq; halitu eius exprimuntur in vas. Quas pix liquida præbet vtilitates. Alopecias capillo replet cum farina hordeacea illitum, quibus & liquida pix medetur. Iumentorum vlcera ſcabiemq; emendat.

De Fuligine liquidæ picis. CAP. XCIIII.

Fit hoc modo e liquida pice fuligo. In lucerna noua quæ ellychnium habeat, nonnihil picis incendito, lucernamq; fictili vaſe in clibani ſpeciem conformato, ſuperius in anguſtum fornicato, inferius perforato vt clibani eſſe ſolent, operito, & adoleri ſinito, conſumptoq; liquore nouum infundito, quo ad ſufficientem vſui fuliginem collegeris. Vis ei adſtringens, acriſq;. Vſui eſt ad pigmenta quibus palpebras linunt & venuſtant, & ad circunlitiones, itē vbi glabris genis pilos reſtitui oportet, ad imbecilles lachrymoſoſq; oculos. Inſuper ad eorumdem vlcera non inutilis eſt.

De Sicca pice. CAP. XCV.

Liquida pix decocta in ſpiſſam coit, quam vocant aliqui palimpiſſam, quo in genere quædam viſci modo lenteſcit, boſcas cognominata. Altera ſicca eſt. Probatur pura, pinguis, odorata, ſubruſſa, reſinoſa. Calfactoriam vim habet. Dura emollit. Pus mouet. Tubercula panoſq; diſcutit. Vlcera replet. Vulnerarijs medicaminibus commode permiſcetur.

De zopiſſa. CAP. XCVI.

Zopiſſam aliqui aiunt deraſam nauibus reſinam cum cæra, quam alij apochyma appellant. Ea diſſipandi naturam habet. quoniam marino ſale macerata fit. Alij pineam reſinam hoc nomine vocauerunt.

¶ De Bitumine. CAP. XCVII.

BItumen iudaicũ cæteris anteponitur. Cuius probatio est vt purpuræ modo splẽdeat, sitq; graue, ac validũ odorẽ vibret. Nigrum autẽ et sordidum, vitiosum est. Adulteratur pice. Gignitur i fœnice, babylone, zacintho, et sydone. Liquidũ inuenitur in Agragrantino siciliæ, fontibus innatans, quo vtuntur ad lucernarũ lumina olei vice. Hallucinãtur qui id sicilicum oleũ nominant. Nãq; liquidi bituminis genus esse constat.

¶ De Pissasphalto. CAP. XCVIII.

NAscitur in apolloniatarũ agro circa epidamnum quæ pissasphaltos appellatur. Ea ceraunijs montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in littus expuitur, illic coacta in glebas. Mistam bitumini picem redolet.

¶ De Naphtha. CAP. XCIX.

NAphtham vocant babylonij, bituminis colamen, colore cãdidum. Inuenitur etiã nigrum. Vis ei ignium rapax, ita vt ex spacio protinus in eam transiliãt. Ad suffusiones oculorum, et albugines vtilis. Bitumen omne discutit, glutinat, emollit. Ab inflãmatione tuetur. Vuluarum procidẽtia, strangulationesq;, olfactu, suffitu impositu, emendat. Comitiales morbos suffitum deprehẽdit, gagatis lapidis more. Purgationes mulierum cum vino et castorio potum elicit. Tussim veterẽ et anhelitũ adiuuat. Serpẽtiũ morsibus, coxendicũ laterũq; doloribus, auxiliatur. Datur cœliacis in catapotio deuorãdũ. Cum aceto potum discutit sanguinem concretum. Dysentericis cum ptisana liquatum infunditur. Distillationibus suffitione medetur. Mitigat dentium dolores oblitum. Cæterũ pilos incommodos siccum replicat, specillo impositum. Concalfactum autem et cum farina hordeacea nitro et cæra illitũ, podagris, articulorũ doloribus, lethargicisq; prodest. Pissasphaltos eadẽ quæ pix et bitumen si miscantur potest.

¶ De Cupresso. CAP. C.

CVpressus refrigerat et astingit. Cuius folia ex passo et exigua myrrha vesicæ rheumatismis, et vrinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex vino tusæ in dysenteria, alui fluctione, tussi, et orthopnœa, aut si reijciatur sanguis, conuenientissime bibuntur. Earum decoctum eosdem præbet effectus. Tusæ cum fico duricias emolliũt. Nariũq; polypo medẽtur. In aceto coctæ & cũ lupinis detritæ scabros vngues eijciunt. Hernias intestinorum prolapsu erũpẽtes illitu reprimũt. Folia eadẽ præstãt. Pilulæ cũ arboris coma suffitæ, culices abigere existimãtur. Folia trita & iposita vulnera cõglutinant. Sãguinẽ supprimũt. Capillũ ex aceto tingũt. Illinũtur per se aut cũ

polēta ignibus ſacris, vlceribus quæ ſerpūt, carbūculis, & oculorū inflammationibus. Admota cum cærato ſtomachum corroborant.

¶ De Iunipero parua. CAP. CI.

IVniperum paruam græci arceuthida, aliqui Mneſitheum, Alij acatalidem, ægyptij Libium, Galli iupicellum, Romani iuniperum vocant. Eius duo genera. Altera maior, altera minor. Vtraq; acris eſt. Excalfacit, & vrinam mouet. Accenſa ſerpentes fugat. Baccarum nonnullæ nucis iuglandis magnitudine nonnūquam grandeſcere, aliæ nucem ponticā æquare inueniuntur, rotundæ, odoratæ, in mandendo dulces, ſubamare, quæ archeutidis etiam nomē id eſt iuniperi retinuerunt. Modice calfaciūt & aſtringunt, ſtomacho vtiles. Contra pectoris vitia, tuſſim, inflationes, tormina & ſerpentium ictus efficaciſſime bibuntur. Vrinam cient. Vnde ruptis, conuulſis, & vuluæ ſtrangulatui ſubueniunt. Folia acrimoniam habent. Ideo tam ipſa q̄ eorum ſuccum ex vino contra viperarum morſus illini, aut bibi prodeſt. Corticis cinis cum aqua illitus lepras eximit. Ramenta ligni deuorata interficiunt.

¶ De Iunipero magna. CAP. CII.

IVniperus magna, quam aliqui ſylueſtrem cupreſſum appellant, alij Mneſitheum, alij Acateram, Romani Iuniperum, vulgo cognita eſt, cupreſſo aſſimilis. Aſperis maritimiſq; locis plerumq; naſcitur, eaſdem quas ſupradicta vires habens.

¶ De Hærba Sabina. CAP. CIII.

GRæcis brathy, alijs baryton, alijs baron, romanis hærba ſabina appellatur. Duorum generum eſt. Vna folijs cupreſſo ſimilis, ſpinis horridior, grauiter olens, acris & feruens. Arbor eſt coactæ breuitatis, quæ ſeſe magis in latitudinem fundit. Huius folijs nonnulli pro ſuffitu vtuntur. Altera tamaricæ folio ſimilis eſt. Vtriuſq; folia nomas ſiſtunt. Collectiones illitu mitigant. Et cū melle nigricias ſordeſq; repurgant. Carbunculos cū vino pota rumpūt. Sanguinem per vrinā eliciunt. Partus appoſita extrahunt. Et ſuffitu idem præſtant. Vnguentis calfacientibus immiſcētur & priuatim gleucino.

¶ De Cedro. CAP. CIIII.

CEdrus arbor magna eſt, ex qua picē colligunt, quæ cedria vocatur. Iuniperi modo baccas parit, baccarum myrti magnitudine, rotundas.

¶ De Cedria. CAP. CV.

CEdria optima eſt craſſa, perlucida, validi odoris. quæ dum effunditur, guttatim non diſſipata coit. Cui ea vis ineſt vt defuncta corpora conſeruet, et viuentia corrumpat. Qua ex cau

ſa mortuorum vitam aliqui appellauere. Veſtimenta quoq; & pelles, eximia calfaciendi et ſiccandi dote, corrumpit. Magni ad ocularia medicamenta vſus. Quippe illita oculis claritatem affert. Albugines cicatriceſq; detergit. Inſtillata autem cum aceto, vermes auriũ necat. Cũ hyſſopi decocto ĩfuſa, ſonitus ſibiloſq; ſedat. Cauis dẽtiũ ĩdita eos frangit, & dolores leuat. Quaproter cũ aceto colluere eoſdem prodeſt. Perunto ante coitũ genitali abortiuum fieri conſtat. Anginæ ea perunguntur. Tonſillarũ inflãmationibus auxilio eſt. Lendes pediculoſq; illitu enecat. Ceraſtæ morſibus cũ ſale impoſita ſubuenit. Cõtra hauſta leporis marini venena, in paſſo ſumpta auxiliatur. In elephãtia aut linctu, aut perunctione proficit. Pulmonũ vlcera purgat, & ſi cyathus eius ſorbeatur, perſanat. Tineas & cætera vẽtris animalia necat. Infuſa partus extrahit. Fit et oleũ, a cedria ſeparatum dum coquitur, velleribus ſupra halitum eius expaſſis, vt in pice. Eiuſdẽ ad omnia vſus. Priuatim vehemẽter perunctum ſcabiem quadrupedum, canum, boumq; perſanat. Inhærentes ricinos enecat. Vlcera quæ ex tonſura accœperunt, ad cicatrices perducit.

De Cedride. CAP. CVI.

Cedrides cedri fructus vocãtur. Calfactoriã vim habẽt. Stomacho aduerſantur. Auxilio ſunt tuſſi, cõuulſis, ruptis, ſtrãguriæ. Menſes ciunt, ex polline piperis poti. Contra hauſtũ leporem marinũ in vino ſumuntur. Serpentes fugantur, perunto ex adipe ceruino, aut medulla, corpore. In antidota addũtur. Fuliginem quomodo ex pice, congeri oportet, quæ eandẽ quã picea fuligo vim præbet.

De Lauro. CAP. CVII.

Laurus quædam tenui folio cõſtat. Altera latiore. Vtraq; excalfactoriam naturã habet & emollientẽ. Vnde decoctũ earũ in muliebres inſeſſus additũ, vuluæ & veſicæ vitijs conuenit. Virentia folia ſenſim ſubſtringunt. Illita quoq; veſparũ apiumq; ictibus opitulantur. Eadẽ cũ polenta aut pane illita inflammationem omnẽ mitigant. Sed potã ſtomachũ effundunt, et vomitiones mouẽt.

De Baccis lauri. CAP. CVIII.

Lauri baccæ magis q̃ folia calfaciunt. Ergo in eclegmate cum melle vel paſſo proſunt tabi, orthopnoeæ, & omnibus thoracis rheumatiſmis. Contra ſcorpionũ ictus ex vino bibũtur. Vitiligines emaculant. Succus baccarum vtiliſſime aurium dolori et grauitati inſtillatur, cũ vino vetere et roſaceo. In medicamẽta autem adijciũtur quæ neruorũ laſſitudines reficiũt, acopa vocant, et ad vnguenta quæ calfaciunt et diſcutiunt. Cortex radicis calculos rumpit.

Partus necat. Hepaticis prodest, tribus obolis in vino odorato potus

De Platano. CAP. CIX.

TEnerrima platani folia in vino decocta, mox illita, oculorum fluctiones sistunt. Tumores & inflammationes leuant. Decoctus cortex in aceto, dentes in dolore colluit. Virides pilulæ in vino potæ, serpentium morsibus auxiliantur. Exceptæ autem adipe igni ambusta sanant. Incidens foliorum pilularumq; lanugo, oculos & aures defendit.

De Fraxino. CAP. CX.

FRaxinus arbor nota est, cuius folia cum succo perunda, aut ex vino pota, viperarum ictibus auxiliantur. Corticis cinis ex aqua illitus lepras eximit. Ramenta scobemq; potu, perniciem afferre tradunt.

De populo alba. CAP. CXI.

POtus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, ischiadicis ac vrinæ stillicidio prodest. Abortiuum fieri tradunt, si cum mulino rene bibatur. Folia quoq; cum vino post purgationes pota, idem præstare produntur. Tepens foliorũ succus vtiliter aurium dolori instillatur. Pilulæ quæ primo foliorũ partu exiliũt, illitæ cum melle, oculorum hebetudini medentur. Memoriæ prodiderũt corticem albæ populi particulatim cæsum, & sulcis stercoratis mandatũ, omni tempore anni edules fungos proferre.

De Macere. CAP. CXII.

MAcer ex barbaria aduehitur, cortex flauescens, crassus, gustu perq̃ astringens. qui contra cruentas excreationes, dysenterias, & alui fluctiones bibitur.

De Vlmo CAP. CXIII.

VLmi & folia & cortex & rami, vim habẽt spissandi. Folia trita ex aceto ad lepras efficaciter illinũtur. Vulnera glutinant, sed multo magis corticis tilia, si fasciæ loco intorqueatur. Nãlori more flecti potest. Crassior cortex in vino aut aqua vnciatim potus, pituitas trahit. Fracta ossa celerius solidescunt, si decocto foliorũ corticis aut radicis foueãtur. Humor in foliculis enascens prima germinis eruptione, cuti illitus nitorẽ inducit, faciemq; splendidiorẽ præstat. qui dũ ficcatur, in animalia abit, quæ culicũ formam gerunt. Folia cum tenerescunt, holerum more ad obsonia vsurpantur.

De Lignorum marcore. CAP. CXIIII.

INcidens caudicibus lignisq; veteribus caries congeritur, quæ farinæ modo illita, vlcera purgat, & ad cicatricem perducit. Serpentia cohibet, si cum pari aniso & vino subacta,

linteisq; imposita, illinatur.

¶ De Populo nigra. CAP. CXV.

POpuli nigræ folia cum aceto illita, magna vtilitate podagricis doloribus illinuntur. Resinam populus fundit, quæ in malagmata additur. Semen potum ex aceto comitialibus vtile est. Lachrymam commemorant, quæ ī padum amnem defluat, durari ac coire in succinum, quod electrum vocant, alij chrysophoron. Id attritu iucundum odorem spirat, & aurum colore imitatur. Tritum, potumq;, stomachi ventrisq; fluctiones sistit.

¶ De Harundine. CAP. CXVI.

IN harundinum genere quædam nastos vocatur, ex qua sagittæ fabricari solent. Alia fœmina qua tibiarum ligulas efficiūt. Alia quod fistulis addicta sit, Syringias, cui multū inest carnis, crebris cincta geniculis, ad librorum cōscriptionem accōmodata. Alia crassa, cōcaua, apud amnes nascens, quæ a quibusdam cypria, ab alijs donax appellatur. Alia phragmites seu vallatoria, gracilis, cādicans, vulgo cognita. cuius trita radix per se, aut cum bulbis suis illilita, spicula aculeosq; corpore extrahit. Luxata, lumborūq; dolores, cū aceto mulcet. Virentia folia tusa & imposita ignibus sacris medētur, & cæteris inflammationibus. Corticis cinere perunctæ cum aceto alopeciæ sanantur. Paniculæ lanugo si aures intrauerit, exsurdat. Eundē effectum implet harundo quæ cypria dicitur.

¶ De Papyro. CAP. CXVII.

PApyrus qua chartæ fiūt, nullis nō cognita, præcipue in medicina vtilitatis ad laxādas fistulas. Madefacta lino inuoluitur vsq; dum inaruerit. Constricta enim atq; immissa in hiatum humore completur, et intumescendo fistulas aperit. Habet nescio quid alimenti radix. Itaq; ægyptij eam mandunt, succū tantum deuorantes, & mansam expuunt. Ipsis radicibus pro ligno vtuntur. Crematæ papyri cinis depascentia vlcera cum omnium partium, tum oris maxime, cohibent. Verum melius id combusta charta præstat.

¶ De Myrica. CAP. CXVIII.

MYrica seu tamarix arbor vulgo cognita est, cum apud pigras & stagnantes aquas enascatur, fructū quasi florē ferens cōpage muscosum. Aegyptus syriaq; alterā gignūt mitiorē, sylvestri cætera similem. Fructū parit gallæ proximū, inæqualiter asperū gustu, quo conuenienter vtimur vice gallæ in medicaminibus oculorum orisq;. Datur cruentæ excreationi in potu, & cœliacis, & cōtra profluuia fœminarum, regium morbum, et phalangiorum morsus.

Illitus tumores inhibet. Cortex in eosdem vsus adhibetur. Decoctum foliorum cum vino potum, lienem absumit. Ad dolorem dentium in collutionibus salutare, & mulieribus fluctioni vuluæ oportunis, in desessionibus. Phthiriasi lendibusq; circumfusum prodest. Abundantiam fœminarum sistit impositus arboris cinis. Potorios calices e caudice lienosis moliuntur, quo datus in his potus proficiat.

De Erica. CAP. CXIX.

Erica fruticosa arbor myricæ similis, longe minor, cuius flore apes reprobum mel efficiunt. Tam flos quam coma serpentium ictibus illitu medetur.

De Acacalide. CAP. CXX.

Acacalis fructus est nascẽtis in ægypto fruticis, seminis myricæ quadã tenus similis, cuius aqua in qua maduerit ad collyria additur, quæ ad excitandã oculorũ aciem conueniũt.

De Rhamno. CAP. CXXI.

Rhamnum alij persephonion vocant, alij leucacantham, Romani spinã albam, aut cerualem, Aphri atadim. Rhamnus fruticat, in sepibus ramos ferens rectos & aculeos in acutæ spinæ modum, folijs paruis, oblongis, suppinguibus, teneris. Alterũ ei genus candidius. Tertium nigrioribus latioribusq; folijs constat, et quadam tenus rubentibus. cuius rami quinum cubitorum longitudinem implent, infirmioribus horrentes spinis, innocentioribusq;. Fructum ædit latum, candidum, tenuem veluti foliculum, hastulæ regiæ similem. Omnium folia igni sacro, & serpentibus vlceribus, efficaciter illinuntur. Fama est ramos huius valuis fenestrisve impositos, venefica depellere.

De Halimo. CAP. CXXII.

Halimum alij damasonium vocant, alij Erymon, alij Brettanicam, alij Rhabdion, alij Basilion, magi Mercurij basim, aut Ofiridis diadema, alij Elystephanon aut sacrum caulem, pythagoras Anthenoros, ægyptij asontiri, alij asphen, alij asealuri, alij asariphen, Latini Albutium aut Ampeluciam. Halimus frutex est sepimẽtis idoneus, similis rhamno, sine spinis, folijs oleæ, sed latioribus. Nascitur in sepibus & maritimis. Folia decoquuntur cibrorum gratia. Radix conuulsa, rupta, torminaq; mitigat, dragmæ pondere in aqua mulsa pota. Eadem lactis vbertatem facit.

De Paliuro. CAP. CXXIII.

Paliurus frutex cognoscitur aculeatus, durus, cuius semen pingue et fuliginosum inuenitur. Quod potum tussi opitulatur. Veficæ calculos cõminuit. Serpentium ictibus aduer-

ſatur. Folia & radix aſtrictoriam vim habent. Quorum decoctum potu aluum ſiſtit. Vrinam trahit. Contra venena & ſerpentium morſus auxiliatur. Radix recētia tubercula, tumoreſq; omneis diſcutit, trita & impoſita.

De Acuta ſpina. CAP. CXXIIII.

Acuta ſpina, quam pyrinā aut pityanthen aliqui vocāt, arbor eſt pyraſtro ſimilis, ſpinoſa, et minor. Baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleū, radicē multifidā, alte deſcendentē. Huius baccæ potu aut cibo, alui profluuium, & abundātiā fœminarum ſiſtūt. Radix illita aculeos & ſpicula extrahit. Abortum fieri tradunt, ſi ter radice vēter, aut ſenſim feriatur aut perungatur

De Rubo canis CAP. CXXV.

Rutex eſt arboris inſtar, rubo longe maior. Folia fert multo latiora myrto, firmis circa ramos ſpinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ ſimili, qui per maturitatem fulueſcit. et floculos intus continet. Fructus exemptis interioribus flocis areſactus, aluum ſiſtit. Feruefacti enim ij in vino, mox poti, arteriam infeſtant.

De Liguſtro CAP. CXXVI.

Liguſtrum arbor eſt oliuæ folijs circum ramos, latioribus, mollioribus, et virentioribus. Flore candido, muſcoſo, odorato, ſemine ſabuci, nigro. Optimum naſcitur in Canopæ et aſcalone. Folia aſtrictoriam vim habent. Quare commanducata vlceribus oris medentur. Illita feruidis inflāmationibus, carbunculiſq; proſunt. Decocto eorundem igni ambuſta fouentur. Capillum ruffant trita folia, que in radiculæ ſucco maduerint. Flos ex aceto fronti illitus capitis dolorē ſedat. Cyprinum oleum quod ex eo fit, excalfacit, emollitq; neruos. quoniā miſta quæ feruenti natura prædita ſint, aſſumat.

De Tilia CAP. CXXVII.

Tilia arbor eſt liguſtri magnitudine. Folijs oleæ, nigrioribus et latioribus. Fructu lētiſci, nigro, ſubdulci, racematim cohærente. Aſperis naſcitur. Huius folia aſtringūt. ad eadem vtilia ad quæ oleaſter, cum aſtrictione eſt opus. maxime ad infantium vlcera in ore, commanducata, aut ſi decocto colluantur. Pota vrinā ac menſes cient.

De ciſto CAP. CXXVIII.

Ciſtus quem aliqui citharon, aut ciſſaron vocant, ramoſus frutex eſt, ſed improcærus, folioſus, ſaxoſis locis naſcens. Folijs rotundis, acerbis, hirſutis. Flos maſculo vt mali punicæ, fœminæ albet. Vis aſtringens. vnde flores in vino auſtero bis in die po-

ti, profunt dysentericis. Et nomas illiti cohibent. Vetustati vlcerum, et igni ambustis cum cerato medentur.

De Hypocistide. CAP. CXXIX.

HHypocistis Robethron, aut cytinus a nonnullis cognominata, iuxta cisti radices nascitur, floris punici similitudine. Quædam flaua. Altera virens. Tertia candida. Liquatur acaciæ modo. Aliqui tamen exiccant, fractamq; macerant, et icoquunt, reliquaq; vt in lycio prosequuntur. Vires acaciæ habet. Verum aliquãto magis siccat, et astringit. Prodest dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus. Fœminarum profluuio et pota et indita.

De Ladano. CAP. CXXX.

ESt et alterum cisti genus, ledon a nonnullis appellatũ, frutex simili modo nascens, longioribus folijs et nigrioribus. quæ verno tempore quiddam cotrahunt pingue. Foliorum vis astringens, atq; effectus cisti præbens. Fit ex eo quod ladanum dicitur. Siquidem cum cisti frondes pascuntur capræ hirciq;, pinguitudinem conspicue barba carpunt, et suo lentore vilosis cruribus adhærescentem reportant. quam depectentes incolæ, colantesq; cogunt in offas, et ita recondunt. Alij vero attractis funiculis, insidentem fruticibus lentorem abstergunt, conglomerantq; in ladanum. Maxime probatur odoratum, subuiride, facile mollescens, pingue, quod arenas non collegit, nec squallore obfitum est, resinosum. quale in cypro gignitur. Arabicum vero lybicumq; vilius. Natura ei spissandi, calfaciẽdi, mollendi. Laxat ora venarum. Capillum fluentem continet, addito vino myrrha aut myrteo oleo. Cicatricibus decorem reddit cum vino illitum. Medetur aurium doloribus cum hydromelite aut rosaceo infusum. Suffitu secundas eijcit. Pessis immistum, vuluæ duriciẽ sanat. In medicamenta quæ dolorem tussimq; finiunt & malagmata vtiliter inseritur. Aluum sistit cum vino vetere potum. Et vrinam ciet.

De Hebeno. CAP. CXXXI

HEbenus optima habetur æthiopica & nigra, nullos habẽs venarũ discursus, factitij cornus læuitate. Cũ frãgitur densa apparet, mordẽs gustu, atq; astringẽs. Suffitur iucũdo odore supra carbones fine fumi tædio. Recens autẽ ad ignẽ prolata ob pinguitudinem accenditur, & trita ad cotem flauescit. Altera est Indica internatis segmentis candicantibus, & modice fuluis, item frequentibus maculis. Cæterum prior, bonitate antecedit. Apud quosdã sesamina, aut spinea ligna, hebeni vice veneũt. quod discernitur ex eo, quod fungosa sunt, et in purpureas assulas resoluuntur, nichil mordacitatis in gustu nec redolentiæ in suffitu præferentia. Caliginem oculorum absterget,

Ad veteres diſtillationes, puſtulaſq; mirũ in modũ pollet. Si quiſpiã facta ex eo coticula collyrijs vtatur, meli? proficiet. Ad oculorũ medicamenta efficax eſt, ſi ſcobes ramentave vino chio die noctuq; macerata, in collyria digerantur. Nonnulli prætrita ramenta excolant, reliquaq; eundem in modum peragunt. Alij pro vino aqua vtuntur. Vritur in fictili nouo donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi modo, & ita ſiccis lippitudinibus conducit.

¶ De Roſa. CAP. CXXXII.

ROſa refrigerat & aſtringit, ſed ſicca multo magis. Succus recentibus folijs exprimitur, deſectis forfice vnguibus, ſic appellantur candidæ foliorũ partes. Reliquũ in pila premi & teri debet in vmbra, donec cogatur, & ita ad oculorũ circũlitiones recõdi. Siccãtur etiamnũ folia roſarum, continuo verſata, ne muceãt, neve ſitus in ijs inſideat. Aridis roſis & in vino decoctis expreſſus liquor, facit ad dolores capitis, auriũ, oculorum, gingiuarũ, ſedis, recti inteſtini, ac vuluæ, pina illitus aut infuſus. Eadẽ ſine expreſſione tuſa, præcordiorum inflammationibus, humidis ſtomachi vitijs, igni ſacro illini prodeſt. Siccis ac tritis fœmina aſperguntur. Miſceri ſolent vulnerarijs antidotis atq; compoſitionibus quas antheras vocant. Folia vruntur in calliblephara. Flos qui in medijs roſis inuenitur, ſiccatus, gingiuarum fluctionibus efficaciter inſpergitur. Capita pota citam aluum, et cruentas reiectiones ſiſtunt.

¶ De Roſeis paſtillis. CAP. CXXXIII.

PAſtilli quos rodides vocant, hac ratione conficiũtur. Roſarum viridium, quæ nullo antea humore madefactæ exaruerint, drachmæ triginta, indicæ nardi drachmæ decem, myrrhæ drachmæ ſex, tritæ digeruntur in paſtillos, qui trium obolorũ põdus æquẽt. Siccatiq; in vmbra, in fictili non picato, atq; obturato recõduntur. Alij adijciunt coſti drachmas duas, iridis illyricæ totidem, & vinum chium cum melle miſcent. Mulieribus monilium loco vſui ſunt, ad retundendum graue ſudoris virus. Tritis etiam vtuntur ad illitiones & diapaſmata quæ fiunt ad ſudores coercendos, ita vt a balneis inareſcant corpora, dein frigida aqua abluantur.

¶ De Lycio. CAP. CXXXIIII.

LLycium quod aliqui pyxacanthan vocant, arbor eſt ſpinoſa, ramis trium cubitorum, aut longioribus, folijs buxi, denſis, fructu piperis, nigro, læui, amaro, denſoq;, cortice pallido, nõ diſſimili lycio madefacto, radicibus multis, obliquis, lignoſis. Naſcitur plurimum in Capadocia, Lycia, & pleriſq; alijs locis. Aſpera loca amat. Coquũtur rami cum radiculis tuſi & ante per aliquot dies mace-

rati, tum abiectis lignis denuo liquor coquitur, donec mellis crassitudo fiat. Adulteratur id lyciũ adiecta decoctioni amurca, aut absinthij succo, aut felle bubulo. Innatans spuma inter coquẽdum exempta, oculorum medicamentis additur. Reliquo ad alia vtuntur. Simili modo fit lycium, semine expresso & insolato. Optimum quod vri potest, restinctumq; rubentem spumam ostendit, glebis extrinsecus nigris, intus cum fregeris ruffis, inguſtabile, cum amaritudine astringens, crocino colore, cuiusmodi Indicum est, cæteris præstãtius. Lyciũ astrigit. Caliginem oculorum discutit. Genarum scabiem, pruritus, veteresq; fluctiones sanat, Facit ad purulentas aureis, exulceratas gingiuas, tonsillas, labiorum fissuras, sedis rimas, attritusq; illitum. Cœliacis, dysentericis, potum inditumq; cõuenit. Datur sanguinem excreãtibus, & tussi ex aqua. Contra rabiosi canis morsus in catapotio deuoratur, aut in aqua bibitur. Flauos facit pilos. Paronychijs, vlceribus quæ serpunt aut putrẽt, medetur. Fœminarum profluuia appositum sistit. Rabiosorum ictibus ex melle potum, aut vice catapotij deuoratum, auxiliatur. Tradũt Indicum fieri lycium, ex frutice lonchitide appellato. Ea spinarũ generi ascribitur, ramos rectos habẽs, ternũ cubitorũ lõgitudine, maioresve, rubo crassiores, a radice numerosos. Fructus cortex rubescit. Folia oleæ similia. Hærba in aceto decocta proditur lienis inflãmationibus et regio morbo mederi. Et fœminarũ purgationes elicere. Asseuerant etiam crudam in potu, eosdem effectus præstare. Semen cyatho dimidio potum, pituitam expurgare. Venenis quoq; auxilio esse.

De Acacia. CAP. CXXXV.

Acacia in ægypto nascitur instar arboris, frutice spinoso, non se in rectum attollente. Florem habet candidum, & semen lupino simile in folliculis, ex quo succus expressus siccatur in vmbra, niger ex maturo semine, subruffus ex viridi. Eligatur modice ruffus & odoratus. Aliqui folia cum semine exprimunt. Manat & gummi ex ea spina. Vis ei ad spissandum, refrigerandumq; efficax. Succus oculorum medicamentis vtilis. Valet ad ignem sacrũ, vlcera quæ serpunt, perniones, pterygia, & oris vlcera. Procidentes oculos reprimit. Menſium abundantiam sistit. Prociduam vuluam cohibet. Citam aluum supprimit aut potus aut inditus. Capillos denigrat. Lauatur oculorum medicamẽtis, trito in aqua, mox effuso quod concreuerat, donec pura extet aqua. Et ita cogitur in pastillos. Vritur etiam in fictili nouo fornacibus, torreturq; in carbonum halitu perflata. Spinæ decoctum solutos artus fotu committit. Præfertur eius spinæ gummi, quod in vermiculorum speciem contrahatur, & vitri mo-

do perluceat, ligni expers. Proximum est candidum. Sordidum vero ac resinosum inutile. Cutis meatus obstruit. Et medicamentorum quibus ammiscetur, acrimoniam hebetat. Ambustis ex ouo illitum pustulas non patitur erumpere.

De Acacia altera. CAP. CXXXVI.

ALterum acaciæ genus in capadocia pontoq; prouenit, ægyptiæ spinæ similitudine, longe minor, tenerior, humilis. Aculeorum vallo munitur, folia habens rutæ. Semen lenticula minus fert autumno, in loculis ternũ quaternumq; seminũ capacibus. Succus eius astringit, viribus inferior. & ocularibus medicamentis inutilis.

De Amurca CAP. CXXXVII.

AMurca expressæ oliuæ recrementum est. Decocta in cupreo vase ad crassitudinẽ mellis astrigit, cæteros præbẽs lycij effectus. Insuper dentiũ dolori, & vulneribus, cũ aceto, vino aut mulso, cõmode illinitur. Additur in medicamenta ocularia, et meatus obstruẽtia. Vetustate meliorem fieri constat. Vtiliter iufunditur sedis, genitaliũ, et vuluæ exulcerationi. Si vero cum omphacio recoquatur ad mellis crassitudinẽ, carioſos dẽtes extrahit. Iumentorum scabiem cum decocto lupini et chameleonte illita sanat. Cruda et recenti amurca podagras articularioſq; dolores foueri vtilissimum. Perunda in vilosa pelle et hydropicis imposita, tumoris mollem reprimit.

De Vitice. CAP. CXXXVIII.

AGnon aliqui agynon, alij lygon vocant, alij Amictomiænon, alij tridactylon, magi semnon, alij hæma ideos. Aegyptij sum. Romani salicem marinam, alij piper agreste, alij lecristicum. Vitex seu castus frutex est in arborem assurgens. Nascitur in fluminum ripis, asperisq; locis, ac torrentium alueis. Ramos gerit prælongos, fractu peruicaces, folia oliuæ, sed molliora. Duo genera eius. Vna harum album florem mittit cum purpureo, altera tantum purpureum, & semen vt piper. Excalfactorias vires habet & astrictorias. Semen eius potum venenatis ictibus, aquæ quæ cutem subijt, lienosisq; auxiliatur. Lac euocat. Menses ciet, drachmæ pondere in vino potum. Genituram exoluit. Caput tentat, & soporem affert. Decoctum hærbæ & seminis in desessione, mulieribus vuluæ malo oportunis opitulatur. Item inflammationibus. Purgationes mouet semen cum pulegio potum, etiam suffitu vel appositu. Capitis dolorem dissoluit illitum. Instillatur cum aceto & oleo capiti in letargo & phrenitide. Folia suffitu aut substratu fugant venenata. Illita quoq; serpentium morsibus auxiliatur. Testium duricias cum butyro et folijs

vitium emolliũt. Rimas ſedis ſemen cum aqua illitum mitigat, et cum folijs medetur luxatis, vulneribuſq; Virgam qui manu teneat dũ iter facit, negatur intertriginem ſentire. Agnum quaſi dicas purum vocãt Græci, quoniam matronæ in theſmophorijs atheniensium caſtitatem cuſtodientes, folijs cubitus ſibi ſternunt. & lygon quaſi vimen, propter inuictam fere ramorum flexilitatem.

De Salice. CAP. CXXXIX.

Salix vulgo nota eſt, cuius ſemẽ, folia, cortex, & ſuccus ſpiſſãdi vim habent. Trita folia cum exiguo pipere et vino pota, ileoſis ſubueniunt. Sumpta cum aqua præſtant mulieribus ne concipiant. Salignum ſemen in potu ſanguinẽ expuentibus prodeſt. Cortex eoſdem præbet effectus. Corticis cinis admiſto aceto illitus, clauos et callos tollit. Ex folijs et cortice ſuccus cũ roſaceo in calice punici calfactus, aurium doloribus auxiliatur. Decocto eorum podagras foueri vtiliſſimum. Furfures purgat in corpore. Excipitur ſuccus qui manat ex ea, cum floret exciſo cortice. In plaga enim concretus humor inuenitur, qui ad purganda quæ obſtant oculis, ſuam vim præbet

De Sylueſtri olea. CAP. CLX.

Sylueſtris oleæ, quam aliqui oleaſtrum appellant, alij æthiopicam oliuam, folia aſtringunt. Trita autem & impoſita ignem ſacrum, vlcera quæ ſerpunt, epinyctidas, carbunculos, paronychia, nomaſq; cohibent. Cruſtas emarginant cũ melle illita. Quin etiam ſordida repurgant. Inflammationes panoſq;, cum melle impoſita diſcutiunt. Cutem a capite vulſam conglutinant. Oris vlceribus commanducata medentur. Succus et decoctum eoſdem habent effectus. Sanguinis reuptiones, ac muliebre profluuium, admotus ſuccus inhibet. Vuæ oculorum puſtuliſq; prodeſt. Vlcera & veteres defluctiones ſiſtit. Quapropter in collyria additur, ad genarum eroſiones perq; vtilis. Exprimitur ſuccus tuſis folijs, affuſo vino ex aqua, ſiccatuſq; ſole in paſtillos digeritur. Sed longe validior ad recondendum ſuccus habetur, qui cum vino q̃ cum aqua expreſſus eſt. Auribus ſubuenit, ſiue vlcerentur, ſiue pus effluat. Folia conuenienter cœliacis cum farina hordeacea illinuntur. Vruntur cum floribus folia, vt ſpodij vicem cinis præſtet. In cruda olla oblito ore luto, vſq; dum figlinũ percoquatur, reſtinctaq; vino & rurſus ſubacta, eodẽ modo vruntur. Poſtremo ceruſæ modo elota coguntur in paſtillos. Huiuſcemodi cinerem in medicamentis oculorum conſtat ſpodio non cedere. Sed eiſdẽ viribus præditum eſſe putandum eſt. Foliorum ſatiuæ oleæ eadem vis intelligitur, ſed aliquanto inferior. Vnde ocularibus medicamẽ-

tis ob ſuam mitiorem vim conuenientior eſt. Sudor ligno virenti accẽſo manans, illitu ſanat lichenas, furfures, et ſcabiem. Oleaginum ſemen illitum medetur furfuribus, et vlceribus quæ depaſcunt vorantq;. Quod autem intra nucleum eſt ex adipe & farina ſcabros vngues excutit.

De Colymbadibus oliuis CAP. CXLI.

Colymbades tritæ & ambuſtis illitæ, puſtulas gigni prohibẽt. Sordida vlcera purgant. Muriæ ſuccus collutas gingiuas contrahit. Et motus dentium firmat. Oliua flaua & recẽs ſtomacho vtilior eſt. Vẽtri difficilis. Nigra autem & matura, corruptioni oportuna eſt. Stomacho aduerſatur. Oculis non conuenit. Capitis dolorem mouet. A refacta illitu depaſcentia vlcera fiſtit. Et carbunculos emarginat.

De Oleo ſylueſtris oliuæ CAP. CXLII.

Oleum ſylueſtris oliuæ humidis gingiuarũ vitijs colluitur. Dentiũ mobilitates ſtabilit. Calfacti fotus, gingiuis fluctione laborantibus vtilis eſt. Lanã enim ſpecillo circũligatam oleo madefacere oportet, et gigiuis admouere, donec albæ ſpectẽtur.

De Lachryma æthiopicæ oleæ. CAP. CXLIII.

Lachryma quam æthiopica olea ſtillat, ſcamoniæ ſimilis eſt, fulua, ſtillis exilibus conſtans, mordax. Quæ autẽ ammoniaci, aut gummi ſimilitudinem refert, colore nigricans, nec guſtu mordens, ſuperuacua eſt. Noſtrates oleæ, oleaſtriq; ſimilem lachrymam ſudãt, quæ cõmode ad oculorũ hebetudines illinitur. Cicatrices albugineſq; illitu emendat. Vrinã et menſes ciet. Cauis dentiũ ipreſſa, ad dolores efficax eſt. Inter venena ſcribitur. Partus pellit. Lepras et ipetigines ſanat. Appellatur autẽ æthiopica et agreſtis olea.

De quærcu CAP. CXLIIII.

Quærcus omnis adſtrictoriã vim habet, præſertim liber qui cortici & ligno intercedit. Quinetiã tunica putamini glãdis ſubiecta Decoctum ex ijs datur dyſentericis, cœliacis, ſanguinem excreantibus. Trita in peſſo, fœminis fluctione vuluæ laborantibus ſubijcitur.

De Glande. CAP. CXLV.

Glandes eoſdem effectus exhibent. Vrinã ciunt. Capitis dolorem & flatus in cibum ſumptæ pariunt. Reſiſtunt efitatæ venenatorum ictibus. Decoctum corticis cum lacte vaccino potum prodeſt contra toxica. Intritæ crudæ, inflammationes illitu leniunt. Ad duricias quas cacoethæ vocant, & malefica vlcera cum ſalſa axungia conueniunt. Ilígneæ glandes viribus quærnas præſtant.

¶ De Fago & ilice. CAP. CXLVI.

FAgus & ilex quærcus generi assignantur, & consimile munus obeũt. Ilignæ radicis cortex cum aqua coctus dum eliquescat & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tusa & trita tumoribus prosunt. Et imbecillas membrorum partes corroborant.

¶ De Castaneis. CAP. CXLVII.

SArdianæ glãdes quas aliqui castaneas, aut lopima, aut glandes Iouis appellãt, adstringunt, similesq; effectus præbent. Præfertur tunica quæ carnem & corticem media intercursat. Caro his qui ephemerum biberunt conueniens est.

¶ De Galla CAP. CXLVIII.

GAlla fructus est quærcus. Aliqua omphacitis appellat, parua quidẽ sed torosa, solida, nullo foramine peruia. Altera plana leuis, perforata. Eligi debet omphacitis, quæ efficacior est. Vtriusq; vis vehemẽter adstrigere. Tritæ excrescẽtia in carne, fluctiones gingiuarũ & vuæ, atq; oris vlcerationem cohibent. Nucleus, dẽtium caruernis inditus dolorem sedat. Crematæ carbonibus donec igne flagrent & vino aut aceto aut acida muria extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum quibus insidere expedit efficax est. Et contra vuluas procidentes, fluctionesq;. Capillos denigrant aceto aut aqua maceratæ. Dysentericis cœliacisq; cum vino aut aqua tritæ conueniente illinuntur, aut bibuntur. Obsonijs addi debent, aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnihil excoquendum est, quod ipsis conferat. In summa his vtendum ad adstringenda quæ opus sunt.

¶ De Rhoe. CAP. CXLIX.

RHus quæ obsonijs aspergitur, ab aliquibus erythros appellata, semen est coriarij fruticis. Ita vocari solet, quoniam coriorum infectores ea vtantur ad inspissandas pelles. Arbuscula in petris nascens, binum cubitorum altitudine, folijs oblongis, rubicantibus, in ambitu serratis, acino vuarum gracilium, denso, magnitudine terebinthi, quadãtenus lato. Cuius corticosa tunica perq; vtilis est. Folia vim habent adstringẽdi & acaciæ effectus præbent. Decoctum capillos denigrat. Dysentericis infunditur, et in potus eorum insessusq; adijcitur. Instilatur auribus purulentis. Gangrænas et pterygia cohibent folia ex aceto aut melle illita. Liquamentum fit ex aridis folijs, ad crassitudinẽ mellis in aqua decoctis, ad eadem vt lyciũ cõueniens. Semen eosdẽ effectus exhibet. Cœliacorũ, dysentericorumq; obsonijs inspergitur. Fracta desquãmata, liuidaq; illitũ ex aqua ab inflammatione vindicat. Linguæ asperitates cum melle abstergit.

Candida fœminarũ profluuia sistit. Hæmorrhoidas sanat, cũ quærno carbone intrito admotũ. Latex in quo semen maduit decoctus, cogitur coitq;, efficacior ipso semine. Gummi defert quod dentium cauis imprimitur, ad dolores finiendos.

¶ De Palma. CAP. CL.

PAlma in ægypto gignitur. Ea medio autumni vigore decerpi solet, arabici myrobalani similis, pomatis cognomine, colore viridi, & odore mali cotonei. quod si ematurescens sole percoquatur, phœnicobalanus fiet. Palma acerba est et adstrigẽs. Cõtra alui fœminarũq; profluuia, in vino austero bibitur. Hæmorrhoidas sistit. Vulnera glutinat illitu. Phœnicobalani plus siccis adstringunt. Capitis dolorẽ afferunt. Copiosiores in cibo inebriãt. Sicciores sanguinẽ excreantibus, stomachicis, & dysentericis vtiles in cibo. Illinuntur cuũ cotoneo et cærato œnanthino veficæ vitijs. Cariotæ præsertim faucium asperitati esu medentur.

¶ De Thebaicis palmis. CAP. CLI.

THebaicarũ decoctũ potu æstuationẽ sedat. Vires recreat cum hydromelite veteri sumptũ. Cibo idẽ faciunt. Fit ex eis vinũ ad eadẽ conueniens. Decoctũ potu & gargarisatione magnopere adstringit, & cohibet. Nuclei palmarum cæterorũ more cremati in crudo fictili, & vino restincti cinere loto, spodij vicẽ efficiunt. Miscenturq; in calliblephara. Quod si non iustam vstionẽ acceperint, denuo cremandi. Vim adstringendi habent, & spiracula cutis obstruunt. Contra oculorum vuam, & pustulas, palpebrarum defluuia, cum nardo effectum præbent. Corporis excrescentias reprimunt. Vlcera ad cicatricem perducunt. Sed inter primas vtiles ex palmis humilibus ægyptiæ.

¶ De Palma Elate. CAP. CLII.

PAlma, quam aliqui elaten aut spatham appellãt, fructus palmarum adhuc florentium, tegumentum est calyxq;. quo in spissamenta vnguentarij vtuntur. Optima habetur odorata, adstringẽs, grauis, præclusa, intus pinguis. Vis ei adstrictoria. Sistit vlcera quæ depascunt. Laxatos artus committit. Trita miscetur cataplasmatis & malagmatis. Prodest præcordijs, imbecilli stomacho, & iocineri affecto, mista cõferentibus cataplasmatis. Eius decoctum subinde detersum, capillos denigrat. Datur bibẽdum congrue, renum veficæ & viscerum vitijs. Vuluæ ac ventris fluctiones sistit. Scabiem cum resina & cæra sanat, si viginti diebus recens apponatur. Fructus quem suo amplexu fouet. Elate etiam vocari solet, & ab aliquibus Borassus. Adstringit & spathæ effectus præstat, non sic vnguentis expetitus. Alba medula caudicis recens in cibo, aut decocta eadem facit.

De Malo punico. CAP. CLIII.

MAlũ punicũ omne boni succi est, stomacho vtile, nullũ sufficiens alimentũ. Dulcia stomacho vtiliora habentur. Sed aliquantulũ in eo calorem gignũt. Inflationes pariunt. Vnde in febri abdicantur. Acida adstringũt. Aestuanti stomacho auxiliantur. Et multo magis cõtrahũt, ac vrinã ciẽt. Ora gingiuasq; lædũt. Vinosa vero mediã sortiũtur naturã. Nuclei acinorũ acidi punici i sole siccati, & obsonijs insparsi, concoctive, fluentẽ aluũ stomachũq; sistunt. Cœlesti aqua madescũt, bibũturq; cõmode sanguinẽ excreãtibus. Ad desessus dysentericorũ, fœminarũq; fluctione vuluæ laborãtiũ vtiles sunt. Expressus nuclei succus coquitur cũ melle ad oris, virilitatis, & sedis vlcera, nomas, reduuias, & ea quæ in corpore extuberant, auriũ dolores, & narium vitia, præsertim acidi.

De Cytino id est flore punici. CAP. CLIIII.

FVius flores cytini vocãtur, qui adstrigũt, siccãt, cohibẽt. Sãguinolẽta glutinãt. Quas punicũ præstãt vtilitates. Humida gigiuarũ vitia mobilesq; dẽtes decocto colluũtur. Herniã prolapsũ intestini erũpẽtẽ cataplasmate repellũt. Memoriæ tradũt qui tres q̃ minimos cytinos deuorauerit, nullã eo ãno lippitudinẽ passurũ. Eliquat hypocistidis exẽplo. De Mali corio. CAP. CLV.

MAli coriũ asperũ est mali punici putamẽ, quod aliqui sidion appellant. Id spissandi vim habet, & quos cytini, præbet vsus. Decoctũ radicis potu latas vẽtris tineas pellit. Et easdẽ euocat. De Bãlaustio. CAP. CLVI.

BAlaustiũ syluestris punici flos est cytino similis. Cui⁹ cõplura genera reperiũtur, cãdidũ, fuluũ, rosaceũ. Liquãmẽtũ ex eo fit hypocistidis modo. Cui adstrictoria vis inest, eadẽ faciẽs quæ hypocistis & cytinus. De Myrto CAP. CLVII.

MYrtus satiua nigra vtilior est medicinæ q̃ candida. Sed hac multo magis mõtana. Semen tamẽ imbecillius parit. Vis & myrti & seminis adstringit. Semẽ viride aut aridũ in cibo datur sanguinẽ excreantibus, & vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus eosdẽ effectus exhibet. Stomacho vtilis. Vrinam cit. Prodest cõtra phalãgij morsũ, & scorpionis ictus in mero. Seminis dococtũ capillũ tigit. Ius decocti in vino vlcera in extremitatibus sanat. Oculorũ inflãmationes illitũ cũ polline polẽtæ lenit. Cõtra ægilopas illinitur. Crapulã arcet præsumptũ vinũ, quod feruefacto semine exprimat, alias eni acorẽ cõtraheret. Præstat vinũ seminis effectus. Vtile procidẽtiæ vuluarũ in desessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluctione vuluæ laborantibus. Purgat furfures, vlcera capitis manantia, atq; eruptiones papularum. Fluentes capillos continet. Additur

quoq; in medicamẽto quod liparas vocãt, vti oleũ quod ex folijs eius factũ est. Decoctũ foliorũ ad desessiones balnearũ conuenit. Et contra laxatos artus, & male solidescentes. Eo fracta ferruminationi repugnãtia vtilissime fouẽtur. Vitiliginẽ emẽdat. Purulentis auribus infunditur. Et capillos denigrat. Succus eadẽ efficit. Trita folia & ex aqua illita humidis vlceribus, & mẽbris omnibus fluctione laborãtibus, cœliacisq; prosunt. Et admisto omphacino oleo aut exiguo rosaceo cum vino ad vlcera serpẽtia, ignẽ sacrũ, testiũ inflãmationes, epinyctidas, & cõdylomata. Arẽtium foliorum farina vtiliter inspargitur paronychijs, pterygijs, & cõtra alarũ fœminũq; perfusiones. Cardiacorũ sudores cohibet. Folia cruda seu cremata cũ cærato, ambustis, paronychijs, pterygijsq; medentur. Exprimitur folijs succus adfuso vetere vino aut aqua cœlesti, cuius recẽtis vsus est. Nã exiccatus plane cariẽ sentit, & vires amittit.

De Myrtidano. CAP. CLVIII.

Myrtidanũ dicit incremẽtũ inæquabile, verrucosum & cõcolor. Quod perinde quasi manus myrti caudicẽ amplectitur. Magis q̃ myrtus adstringit. Tusum addito austero vino reponitur, coactũq; in pastillos ficcat in vmbra, multo efficacius & folio & semine, cærato, pessis, insessionibus, cataplasmatis admistũ, vbi adstringẽdũ aliquid est.

De Cerasijs. CAP. CLIX.

Cerasia vẽtri vtilia sunt, si viridia sumant. Eadẽ ficcata aluũ sistunt. Gũmi quod cerasi resudarũt, cũ vino diluto tussi vetustæ medet. Colorẽ cõmẽdat. Visũ exacuit. Appetẽtiã iuuat. Idẽ ex vino potũ calculosis auxilio est.

De Siliquis CA CLX.

Siliquæ recentes stomacho aduersantur. Aluũ soluunt. Eædẽ ficcatæ sistunt. Stomachoq; vtiliores fiunt. Vrinam ciunt, sed præcipue quæ vinaceis condiuntur.

De Malo. CAP. CLXI.

Folia flores & germina cũ omnis mali, tũ maxime cotoneæ adstringũt. Pomis acerbis adstringendi vis inest. Maturis vero longe secus. Ex ijs verna bilem gignũt. Neruos lædũt. Inflationes pariũt.

De Cotoneo malo. CAP. CLXII.

Cotonea stomacho vtilia. Vrinam cient. Verum tosta accommodatiora habentur. Prosunt cœliacis, dysentericis, purulenta extussientibus, cholericis, præsertim cruda. Macerato rum liquor, cõmode in stomachi aut vẽtris fluctionibus, potui datur. Succus crudorum assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto fouentur vuluæ & sedes si procidant. Cotonea quæ melle condiuntur, vrinam mouẽt. Mel autem sibi constringentem illã vim & inspissantem adsciscit. Quæ cũ melle coquũtur stomacho atq; ori gratiora sunt.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 73 sur 340

ſed minus inſpiſſant. Cruda cataplaſmatis adijciuntur, ad cohibendã aluũ, aut ſi ſtomachus æſtuet, aut in vomitiones effundatur, ad mãmarum inflammationes, præduros lienes, & condylomata. Fit vinum ex ipſis tuſis expreſſiſq; Sed quo perduret, quidecim ſextarijs ſucci vnus mellis adiũgitur, alioquin in acorẽ degenerat. Prodeſt ad omnia quæ dicta ſunt. Fit & oleũ ex ijs quod melinũ vocauimus, quo vtimur quoties adſtrigẽti oleo eſt opus. Eligi oportet vera, rotũda, parua, & odorata. Quæ vero ſtruthia dicuntur magna quidẽ ſunt, ſed minus vtilia. Flos & viridis & ficcus cataplaſmatis imponitur, ijs conueniens quæ adſtrictionẽ deſiderant. Inflammationibus oculorũ, reiectionibuſq; ſanguinis, contra citam aluum, & menſium impetus, in vino bibitur.

De Malis dulcibus. CAP. CLXIII.

Melimela vẽtrẽ molliũt & animalia expellũt. Stomacho negociũ exhibẽt. Aeſtuoſa. Ea a multis dulcia mala vocãtur.

De Orbiculatis malis. CAP. CLXIIII.

Pirotica mala quæ latine orbiculata dicũtur, ſtomacho vtilia. Siſtunt aluũ. Vrinas euocant. Malis tamen cotoneis inualidiora.

De Syluestribus malis. CAP. CLXV.

Syluestria mala ſimilia ſunt vernis, & adſtringunt. Sane in hunc vſum immatura opus ſunt.

De Perſicis malis. CAP. CLXVI.

Perſica poma matura tã ſtomacho q̃ vẽtri vtilia ſunt. Acerba aluũ cohibent, ſed ſicca vehementius. Decoctum e ſiccis alui ſtomachiq; fluctiones ſiſtit.

De Præcocibus. CAP. CLXVII.

Armeniaca quæ a latinis præcocia dicũtur, minora ſunt ſupradictis, & ſtomacho vtiliora.

De Medico malo ſeu citreo. CAP. CLXVIII.

Medica mala aut cedromela quæ latini citrea vocãt, nemini nõ cognita. Arbor ipſa omnibus anni tẽporibus pomifera, alijs deciduis, alijs ſubnaſcẽtibus. Malũ oblõgũ eſt, rugoſum, colore aurum imitans, cũ grauitate odoratũ. Semen habet pyri. Id in vino potum venenis reſiſtit. Aluum mouet. Oris ſuauitatẽ cõmendat, decocto eius colluto, aut ſucco. Eſtur in malacia mulieribus. Veſtiarijs impoſitũ ab eroſionis vitio veſtes vindicare exiſtimatur.

De Pyro. CAP. CLXIX.

Pyrorum multa genera, quæ tamẽ omnia adſtringunt. Addũtur conuenienter in repellentia cataplaſmata. Decoctum e ſiccis & cruda ipſa aluum ſiſtunt. Ieiunos eſitata lædunt.

De Pyrastro. CAP. CLXX.

AChras pyrastri genus est, quod tardissime maturescit. Vim pyro adstringentiorem habet. Et ad eadem conuenit. Stringunt etiam eius folia. Ligni pyrorum cinis efficaciter his auxiliatur, quos fungi strangulant. Aiunt fungos si syluestria pyra cũ eis coquantur, innoxios fieri.

De Mespilis. CAP. CLXXI.

MEspilus quæ a nonnullis Aronia vocatur, spinosa arbor est, folio acutæ spinæ. Fert pomũ suaue, exiguũ, tribus ítus ossiculis. Qua ex causa id nõnulli tricoccon appellauere. Tarde maturescit. Esu adstringit. Stomacho gratũ est. Aluũq; supprimit.

De Setanijs. CAP. CLXXII.

ALterum mespili genus in Italia nascitur, quod aliqui Setanium, alij Epimelida vocãt. Arbor folijs mali, sed minoribus. Pomum fert rotundum esui aptum, ima parte latius. Quod adstringit, seroq; maturescit.

De Loto arbore seu faba græca. CAP. CLXXIII.

LOtus arbor est vastæ magnitudinis, ferens baccã pipere maiorẽ, dulcem, graui odore, stomacho facilẽ. Aluũ sistit baccis. Ramẽtorũ ligni decoctũ siue potu siue infusione dysentericis, ac fœminis fluctione vuluæ laborantibus, auxilio est. Ruffat capillos. Citam aluum cohibet.

De Corno. CAP. CLXXIIII.

COrnus dura arbor est baccas ferens oliuæ modo oblongas, quæ primum virent, dein per maturitatem rubescunt, aut cæræ colorem repræsentant. In cibo adstringunt. Profluuio alui atq; dysenteriæ salutares, siue in edulio, siue in cibis exhibeantur. Muria vt oliuæ condiuntur. Sanies quam virentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illinitur.

De Sorbis. CAP. CLXXV.

SOrba colorẽ malorũ referẽtia priusq; maturescãt, dissecta & sole siccata mandũtur, vt aluũ sistãt. Eadẽ est functio molitorum farinæ, si polentæ loco sumatur. Quod & decoctum eorum in potu præstat.

De Prunis. CAP. CLXXVI.

PRunus arbor est nota, cuius pomũ estur. Sed stomachum male habet. Aluum mollit. Syriaca pruna & præcipue quæ damasci gignuntur, exsiccata stomacho vtilia sunt. Aluũ adstringunt. Folia pruni in vino decocta gargarizatu vuam, gingiuas, & tonsillas fluctione laboranteis reprimunt. Præstant idem syl-

uestrium prunorum baccæ, post maturitatem exiccatæ. Cum sapa vero decoctæ stomacho vtiliores redduntur. Aluumq; magis adstringunt. Gummi prunorum agglutinat. Potum in vino calculos comminuit. Ex aceto quoq; illitum impetigines infantium sanat.

¶ De Arbuto. CAP. CLXXVII.

ARbutus siue vnedo arbor est cotoneæ malo non dissimilis, tenui folio. Cuius fructus pruni magnitudinem implet, nullo intus nucleo. Huic apomacolæ cognomen est. Maturus aut flauet, aut rubescit, in esu acerosus. Stomacho aduersatur. Capitisq; dolorem mouet.

¶ De Amygdalis. CAP. CLXXVIII.

AMygdalæ amaræ radicũ decoctum, vitia cutis in facie corrigit. Illitæ nuces idem munus præstant. Menses admotæ ciunt. Capitis dolori auxiliãtur, illitæ fronti aut temporibus cum aceto vel rosaceo. Epinyctidas sanant ex vino. Item putrescentia vlcera, & quæ serpunt, & morsus canum cum melle. Earum autem esu dolores finiuntur. Aluum emolliunt. Somnum faciunt. Vrinam ciunt. Contra sanguinis reiectiones cum amylo assumuntur. Renum vitijs, & pulmonum inflammationibus ex aqua in potu aut eclegmate cum resina terebinthina dantur. Calculosis difficiliq; vrinæ in passo auxiliãtur. Et illinctu cum melle & lacte hepaticis, tussi, & inflationibus coli, nucis auellanæ magnitudine. Quinis septenisve præsumptis ebrietatem non sentiunt potores. Vulpes si cũ quauis esca eas vorauerint, emoriuntur. Gummi eius calfacit & adstringit. Reijcientibus sanguinem, potũ auxilio est. Impetigines quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit. Tussi vetustæ cum diluto vino potum medetur. Calculosis cum passo bibere prodest. E nucibus græcis dulces cibo idoneæ, sed multo minus valent in remedijs q̃ amaræ. Attamen extenuant. Vrinam ciunt. Recentium esu cum suo putamine humida stomachi vitia recreantur.

¶ De Pistacijs. CAP. CLXXIX.

PIstacia quæ in syria gignuntur, pineis nucibus similia sunt, & stomacho facilia. Trita cum vino cõtra serpentium ictus prosunt, siue edantur siue bibantur.

¶ De Nuce iuglande. CAP. CLXXX.

NVces iuglandes sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ, & vomituris ieiunis in cibo aptæ. Cũ ruta vero & ficis præsumptæ venenis resistunt. Nec minus si a veneni haustu comedantur. Largius esitatæ tineas latas pellũt. Illinũtur mammarũ inflãmationi,

abſceſſibus,luxatiſq; cum mellis exiguo & ruta. Cum cepa autem ſale et melle,canis hominiſq; morſui proficiunt. Tormina cum calyce ſuo peruſtæ,& vmbilico admotæ ſedant. Putamen combuſtum tritumq; in oleo & vino,infantium capite perunctо, nutrit capillum. Alopecias replet. Siſtunt menſes nuclei vſti, ſi triti ex vino admoueantur. Ijdem e veteribus illiti carbunculis,gangrænis,& ægylopijs medentur. Alopecijs commanducati & impoſiti præſenti ſunt remedio. Nucibus tuſis oleum exprimitur. Recētes ſtomacho innocentiores ſunt, & ſuauiores. Itaq; allio miſtæ eximunt acrimoniā. Liuores in corpore illitu tollunt.

¶ De Nucibus auellanis. CAP. CLXXXI.

NVces auellanæ quas & leptocarya vocant,ſtomacho infeſtæ ſunt. Ipſæ tamē tritæ & in aqua mulſa potæ,tuſſi veteri medentur. Toſtæ & cum exiguo piperis potæ diſtillationem concoquūt. Crematarum cinis cum axungia aut adipe vrſi perunctus alopecijs capillum reddit. Aiunt nōnulli vſta earum putamina, & in cineris ſpeciem redacta cum oleo, cæſiorum oculorum pupillas infantibus denigrare,perfuſo ſincipite.

¶ De Moro. CAP. CLXXXII.

MOrus arbor nota eſt, cuius fructus aluum ſoluit. Stomacho inutilis eſt,& facile corruptionem ſentit. Hoc idem præſtat mori ſuccus. Decoctus autem æreo vaſe atq; inſolatus adſtrigentior redditur. Facit ad fluctiones,nomas, & tonſillarum inflammationes, addito mellis exiguo. Sed inoleſcit vis eius adiecto ſcifili alumine,galla,croco,& myrrha,item myricæ ſemine,iri,& thure. Immatura mori poma ſiccantur, tuſaq; acinorum rhois vice obſonijs miſcētur,vt cœliacos iuuent. Radicis cortex decoctus in aqua & potus aluum reſoluit. Latas vētris tineas excutit. His quoq; auxiliatur qui aconitum hauſerunt. Folia ex aceto illita ambuſtis igni medentur. Tinguntq; capillum, vitium & ficinigræ frondibus ſimul coctis in aqua cœleſti. Succus foliorum cyathi menſura potus contra phalangiorum morſus auxilio eſt. Feruefacti corticis & foliorum iure dentes aptiſſime in dolore colluuntur. Radix circiter meſſem inciſa, facto in ambitu ſcrobe, ſuccum emittit qui poſtridie concretus inueniri ſolet. Is in dolore dentium efficax eſt. Tubercula diſcutit. Et aluum purgat.

¶ De Sycomoro. CAP. CLXXXIII.

SYcomorū aliqui etiā ſycaminū id eſt morū vocāt,cuius fructus ſycomorū etiā propter inefficacē guſtū appellatur. Arbor eſt magna,fico ſimilis,frōdoſa,multo lacte abūdās,folijs mori. Pomum ter aut quater in anno fert,non ramis vt ficus, ſed caudice ip-

ſo, caprifico non diſſimile, dulcius groſſis, ſine granis interioribus. Quod non maturescit niſi vngue aut ferro ſcalpatur. Naſcitur plurimum in caria, rhodo, locisq; non multi tritici feracibus, vbi prouentu fœcundo iuuamentum adfert, cum annonæ caritas premit. Pomũ aluo vtile eſt, ſed nullam præbet alimoniam. Stomacho aduerſatur. Succus tenera arbore antequam fructũ ferat eximitur, lapidis ictu ſummo cortice deſquammato. Si enim altiore plaga violetur cortex, nihil effluet. Spõgia aut vellere lachryma excipitur, quæ ſiccata & in paſtillos coacta reponit. Vis ſucci emollit. Vulnera cõglutinat. Diſcutit collectiones coctioni repugnantes. Bibitur etiam aut illinitur contra ſerpẽtium morſus, duratos lienes, ſtomachi dolores, & horrores. Celerrime pomum teredinẽ ſentit. Gignitur & in cypro arbor genere diſtans, quod vlmus eſſe videatur, folijs ſycomori, fructu pruni craſſitudine, multo dulciore, ſupradictis cætera ſimilis.

¶ De Ficis. CAP. CLXXXIIII.

Fici maturæ recẽtes ſtomachum lædunt. Aluũ ſoluunt. Sed facile contracta ab eis fluctio ſiſtitur. Sudorem euocant papulaſq;. Sitim ſedant. Calorem reſtingunt. Siccis natura excalfaciendi. Vires alunt. Sed ſitim magis ſtimulãt. Aluo vtiles. Rheumatiſmis vẽtris et ſtomachi contrariæ. Gutturi autẽ, arteriæ, renibus, veſicæ, & ijs quos longa valetudo decolorauit, anhelatoribus, hydropicis, comitialibus aptiſſimæ. Feruefactæ cum hyſſopo & potæ, pectus purgant. Tuſſi veteri, diuturniſq; pulmonum vitijs conueniunt. Aluũ molliunt tuſæ cum nitro & croco, dein manducatæ. Decoctum arteriæ & tõſillarum inflammationibus gargarizatu prodeſt. Cum hordeacea farina cataplaſmati miſcentur. Et in muliebres fotus cum fœno græco & ptiſana. Cæterum cum ruta coctæ torminibus infunduntur. Coctæ illitæq; duricias diſcutiunt. Parotidas ac panos emolliunt. Furunculos ad maturationem perducunt, maxime nitro, iri, aut calce addita. Crudæ ſi cum antedictis tundantur, eadem efficiunt. Cum mali corio, pterygia purgant. Cum atramento ſutorio deploratis fere tibiarum fluctionibus, & cacoethicis vlceribus medentur. Quin & cũ vino decoctæ addito abſynthio & hordeacea farina, vtiliſſime hydropicis illinuntur. Crematæ cum cærato ſanant perniones, prurigines. Sonituſq; ſi crudæ terantur, & ſynapi liquido exceptæ auribus inſtillentur. Tam ſylueſtri, q̃ ſatiuæ fici lacteus ſuccus coaguli modo lac cõtrahit, concretumq; diſſoluit, vt acetum. Exulcerat corpora. Venarũ ſpiracula laxat. Soluit aluum. Vuluam aperit cum detrita nuce græca potus. Mẽſtrua ciet cum luteo oui appoſitus, aut tyrrhenica cæra. Podagricorũ cataplaſmatis cũ farina fœnogræci & aceto vtilis. Lepras,

lichenas, vitiligines, vitia cutis in facie, psoras, vlcera in capite manã tia, cum polenta expurgat. Instillatum plagæ percussis a scorpione, venenatorum ictibus, & rabiosi canis morsibus auxiliatur. Prodest dentium dolori lana exceptus, & in cauis eorum additus. Verrucarũ informicationes tollit cum adipe, circumlita in ambitu carne. Hoc idem præstat succus e teneris ramis syluestris fici, qui lacte prægnãtes, silente adhuc oculo tusi exprimũtur, & siccatus in vmbra reponitur. Et lac & succus imponuntur exulceratorijs medicamẽtis. Decocti cũ bubulis carnibus ramuli ficulni, facilem afferunt decoctionem. Lac efficiunt quod magis soluat, si inter coquendum ficulneo surculo spathæ loco moueatur.

De Grossis. CAP. CLXXXV.

GRossi quæ erinei nonnullis vocãtur, coctæ illitæ & strumas nodosq; omneis emolliũt. Crudæ formicãtes verrucas & thymos nitro farinaq; additis tollunt. Folia eadem possunt. Illita cum sale & aceto vlcera in capite manantia, epinyctidas, & furfures sanant. Ijs ficosæ extuberationes, & genarum scabriciæ perfricantur. Nigræ ficus folijs cauliculisq; candidæ vitiligines perunguntur. Faciunt ad canũ morsus & vlcera quæ ceria id est fauos vocant. Grossi cum syluestris papaueris folijs ossa extrahunt. Furunculos cum cæra discutiunt. Contra muris aranei morsus, & scolopendræ venena, cũ eruo & vino illitæ auxiliantur. Fit ex cinere ficus tam syluestris q̃ satiuæ lixiuiũ, crematis ramorũ cauliculis, quod subinde macerari opus est & inueterascere. Si quidem inter cãustica intelligitur. Gangrænis prodest. namq; expurgat & consumit quæ excrescunt. quo vtendum ita est. Spõgia assidue hoc lixiuio imbuta superponitur. Interdum dysentericis, & in fluctiones vetustas, & sinus cuniculatim exedentes, magnosq; instillari conueniet. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras committit, non secus atq; emplastra quæ cruentis vulneribus inijciuntur, enhæma vocant. Bibitur ad discutiendum sanguinem concretum, & contra præcipitationes, rupta, conuulsa, cum cyatho aquæ recenter colatum, addito olei exiguo. Cœliacis, dysentericis per se cyathus datus prodest. Neruorum vitijs, conuulsionibus commode illinitur ex oleo, vt pote quod sudores moueat. Aduersus gypsi potum & phalangiorum morsus bibitur. Hæc eadem præstant reliqua lixiuia. præsertim quærnum. Omnia tamen adstringunt.

De Persea. CAP. CLXXXVI.

DPersea arbor est, in ægypto fructum ferens cibo idoneũ, stomacho vtilem, in quo phalangia cranocolapta nomine inueniuntur, præsertim in thebaide. Arida folia illitu sanguinis

eruptiones fiſtunt. Arborem hanc prodiderunt aliqui in perſide exitioſam eſſe, tranſlatamq; in ægyptum, mutata natura in cibos receptam.

De Iberide. CAP. CLXXXVII.

IBeris ſiue cardamantica folia habet naſturcij, vere virentia, caulem cubitalē, aut minorē. In incultis naſcitur. Aeſtate lacteum florē promit, quo tempore efficacior eſt. Radices duas naſturcio ſimiles habet, calfacientes, et adurentes. Ipſæ eni iſchia dicis cum ſalſa axungia emplaſtro vtiles, quaternis horis alligatæ, vt dein in balneas deſcendatur, & poſtea oleo cum lana locus perungatur.

De Halicacabo. CAP. CLXXXVIII.

HAlicacabum aliqui dircæon, alij ſtrychnon, alij quod inſaniam faceret manicon, alij dorichnyon quod cuſpides eo tigerentur appellauere, Rhomani Apollinarē minorem, aut vlticanā hærbam, alij opſaginem, Daci cocalidam, Aphri cancabon. Frutex eſt multos habens ramos fractu peruicaces, ſurculoſos, folia plurima, pinguia, cotoneæ malo ſimilia, florem rubrum, acinum in foliculis paruis croceum, ciceris magnitudine, ſemina quina ſena ve erui modo rotunda. Naſcitur in petris non procul a mari. Huius ſuccus cum vino potus drachmæ pondere ſomnum conciliat, vt papaueris opium. Semen vrinam cit. Dantur hydropicis duodecī corymbi. Plures autē poti mētis aliena tionem creant. Remedio eſt aqua mulſa copioſa potui data. Succus & cortex miſcentur paſtillis, qui doloris ſenſum auferūt. Decoctū in vino ſi in ore contineatur, dētium dolorē mitigat. Radicis ſuccū melle illitus oculorū hebetudines diſcutit.

FINIS

LIBER SECVNDVS PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE MEDICINALI MATERIA LIBER SECVNDVS, IOANNE RVELLIO SVESSIONENSI INTERPRETE.

IN primo charissime Ari libro, quem de medicinali materia condidimus, de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & nascentibus in eis succis, lachrymis, seminibusq; disseruimus. In hoc autem secundo de animantibus, melle, lacte, adipe, frumentis, atq; oleribus explicabimus, subnexis hærbaceis quæ acri prædita sũt facultate. Vt pote quæ cum ipsis cognatione iuncta sint. Qualia allium, cepa, synapi, intelliguntur. Idq; ideo, ne cognatorum vires disiunxisse videamur.

De Aquatili echino. CAP. I.

MArinus echinus stomacho ventriq; vtilis est. Vrinam cit. Huius testa recens inassata, commode medicamentis ammiscetur, quæ psoras abstergunt. Crematæ vero cinis sordida vlcera expurgat. Luxuriantem carnem reprimit.

De Terrestri herinaceo. CAP. II.

TErrestris herinacei coriũ combustum alopecijs cum pice liquida aptissime illinitur. Assicatum corpus, & cũ aceto mulso potũ, renum vitijs auxilio est. Item aquæ quæ cutẽ subijt, conuulsionib⁹, elephantiæ, & male habitis, quos cachectos vocãt. Viscerum fluctiones exsiccat. Eiusdem iecur testa insolata arefactum, ad eosdem vsus vtilissime reconditur.

De Hippocampo. CAP. III.

HIppocampus marinum animal est exiguum, cuius cremati cinis cum liquida pice aut axungia seu amaracino vnguento illitus, alopecias replet.

De Purpura. CAP. IIII.

PVrpura vsta exsiccat. Dentes abstergit. Excrescentias in carne cohibet. Vlcera purgat. Et ad cicatricem perducit.

De Buccinis. CAP. V.

EAdem præstant concremata buccina, sed vehemẽtius vrũt. Si quis salis plena, fictili crudo adurat, dentifricio cõueniũt. Ambustis vtiliter illinuntur, quibus solui medicamentum

non oportet. Nam postea q̃ vulnus cicatricem duxerit, ipsum in testæ modum induratum, spōte sua decidet. Fit etiam calx e buccinis, vt in eius mentione demonstrabimus.

¶ De Ionijs. CAP. VI.

IOnia vocantur purpurarum buccinorūq; media, qua parte testæ volumē clauiculatim intorquetur. Cremata simili modo, maiorem purpuris buccinisq; facultatem vrendi consequuntur, vt pote cum ea parte, eorum natura prematur. Buccinorum carnes ori gratæ sunt, & stomacho vtiles. Sed aluum non molliunt.

¶ De Myacibus. CAP. VII.

Myaces laudatissimi in ponto. Cremati eundem buccinis effectum præbēt. Priuatim plūbi more eloti, oculorum medicamentis cum melle vtiles habentur. Genarum crassitudines absumunt. Albugines purgāt, & cætera quæ oculis caliginem offundunt. Carnes eorum ad canis morsus vtilissime imponuntur.

¶ De Tellinis. CAP. VIII.

REcentes tellinæ aluo vtiles, sed maxime ius earum. Salitæ vruntur, tritæq; in cinerem & cū cedria instillatæ, auulsos pilos renasci non patiuntur.

¶ De Chamis. CAP. IX.

CHamarum conchularumq; in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet. Id cum vino assumitur.

¶ De Onyche. CAP. X.

ONyx conchylij tegumētum est, ei simile quo purpura integitur. Quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur, suauem ideo spirans odorem, q; conchylia inibi nardi pabulo vescātur. Colligitur posteaq̃ stagnantes aquæ æstiuis squalloribus inaruerunt. Laudatissimus qui a rubro mari defertur candicans, pinguis. Babylonicus nigrescit, atq; minor conspicitur. Ambo odoris gratia suffiuntur. Sed aliquatenus castoreum olent. Ijdem suffitu excitant fœminas vuluæ strāgulatu oppressas, comitialesq;. Poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit quæ purpura & buccinum.

¶ De Cochleis. CAP. XI.

TErrestres cochleæ stomacho vtiles sunt & non facile corrūpūtur. Optimæ sardonicæ, aphricanæ, astypaleicæ, & quæ in sicilia, chio, & liguriæ alpibus gignūtur, pomatiæ id est operculares cognominatæ. Marina stomacho idonea, & facile aluo excernitur. Fluuiatilis virus olet. Quæ vero vepribus frutetisq; glutinata cohæret, quā vocāt nōnulli cesilon, ventrem & stomachum turbat. Vomitiones excitat. Crematæ omniū testæ excalfaciendi et vrēdi

naturam ſortiuntur. Purgant lepras, vitiligines, denteſq;. Emendant oculorum cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac viſus hebetudines, ſi vſtæ tritæq; ex melle illinantur. Crudæ cum tegumentis impoſitæ, aquæ inter cutem tumores exugunt. Sed non ante ſoluantur, quam omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniunt. Impactos corpori aculeos illitæ euocant. Menſes tritæ & admotæ ciunt. Carnes earum cum thure & myrrha illitæ, cum vulnera alia, tũ maxime quæ nerui acceperunt, conglutinant. Tritæ in aceto ſanguinem naribus erumpentẽ infrænant. Viuæ corpus & præſertim aphricanæ cum aceto deuoratum, ſtomachi dolores mitigat. Trita cum teſta, vino & myrrha, ſi exiguũ inde bibatur, coli veſicæq; cruciatus ſanat. Terreſtris pilos incommodos replicat, ſi quis abraſo acu lẽtore, pilum attingat.

De Cancris. CAP. XII.

Cancrorum fluuiatilium exuſtorũ cinis qui duo cochlearia expleat, adiecto conſimili radicis gẽtianæ modo, triduo potus cum vino magnopere prodeſt canis rabioſi morſibus. Rimas pedum ſediſq;, perniunculos, & carcinomata, cũ decocto melle lenit. Triti crudi, potiq; ex aſinino lacte, auxiliantur contra ſerpentium phalangiorumq; morſus, atq; ſcorpionum ictus. Decocti autem & cum iure eſitati, ijs proſunt qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauſerunt. Necant ſcorpiones triti & cum ocimo admoti. Poſſunt eadem marini, verum inefficacius omnia præſtant.

De Terreſtri ſcorpione. CAP. XIII.

Terreſtris ſcorpio tritus & impoſitus, ſuæ plagæ remedium eſt. Quin inuenitur aſſatus ad eadem prodeſſe.

De Marino ſcorpione. CAP. XIIII.

Marini ſcorpionis fel conuenit ad ſuffuſiones oculorum, albugines, & hebetudines.

De Dracone marino. CAP. XV.

Draco marinus replicatus atq; impoſitus, ictus ſpinæ ſuæ qua ferit, medela eſt.

De Scolopendra. CAP. XVI.

Scolopẽdra in oleo decocta ſi illinatur auellit capillos. Sed contactu pruritus facit.

De Torpedine piſce. CAP. XVII.

Marina torpedo diuturnis capitis doloribus admota, cruciatus vehementiam mulcet. Eadem appoſita cõuerſam ſedem prociduamq; coercet.

De Viperinis carnibus. CAP. XVIII.

VIperinæ carnes si coctæ edantur, claritatem oculis afferunt. Neruorũ vitijs auxiliantur. Increscentes strumas reprimũt. detracta autem cute, caput caudaq; quoniam carne vacant, amputari debent. Quippe commenticium est quod præcipitur, certam vtrinq; mensuram præcidi oportere. Reliquum vero corpus elotum dissectumq; discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt ijs qui viperas esitent pediculos procreari, quod plane a veritate abhorret. Adijciunt aliqui longam senectutem agere, qui eo cibo vescuntur. Sal ex eis ad eadem conficitur, sed inefficacior est. Viua autem vipera in fictile nouum demittitur. Adijciuntur salis caricarumq; tritarum, singulatim quiq; sextarij, mellis cyathi sex. Mox fictilis operculum luto oblinitur, & fornacibus inassatur, donec sal in carbones redigatur. qui postea tritus in pulueris faciem, recõditur. Plerumq; quo stomacho gratior fiat, immiscetur nardi spica, aut folium, aut malabathri momentum.

De Senecta anguium. CAP. XIX.

SEnectus anguium in vino decocta dolori aurium infusu, & dentium, collutione auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum sed præcipue viperinam.

De Lepore marino. CAP. XX.

LEpus marinus lolligini paruæ similis est, qui per sese tritus aut cum vrtica illitus, capillos euellit.

De Lepore terrestri CAP. XXI.

TErrestris leporis inassatum cerebrum manditur, iuuandis tremoribus qui valetudine contracti sunt. Affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præstat. Exustum caput & cum adipe vrsino aut aceto illitum, alopeciarum inanitatibus medetur. Leporinum coagulum post triduum a concubitu potum, conceptum adimere, partusq; spem intercipere proditur. Vuluæ & alui fluorem sistit. Comitiales iuuat. Cõtra venena ex aceto bibitur, præsertim aduersus concretum lac, & viperarum morsus. Sanguis eius si calidus illinatur vitia cutis in facie, vitiliginem, lentiginesq; sanat.

De Pastinaca. CAP. XXII.

MArinæ pastinacæ radius, qui eius cauda enatus aduersis squãmis reflectitur, dẽtiũ dolorẽ mitigat. Nã eos frãgit & euocat.

De Sepia. CAP. XXIII.

SEpiæ coctæ comesum atramentum ægre conquoquitur. Aluum mollit. Collyrijs e testa factis cõuenienter genarum scabriciæ perfricãtur. Vstum in sua testa donec id quod crusto-

ſum eſt abſcedat, poſtea tritū, expurgat vitiligines, ſurfures, dentes, & vitia cutis in facie. Elotum in medicamenta oculorum addi ſolet. Cō tra albugines, oculis iumentorum efficaciter inſpuitur. Pterygia oculorum abſumit, cum ſale tritum & iniectum.

De Mulo piſce. CAP. XXIIII.

MVlorum aſſiduo cibo, aciem oculorum hebetari conſtat. Is marini draconis, aranei, ac ſcorpionis morſibus medetur, ſi crudus atq; diſſectus admoueatur.

De Teſtibus hippopotami CAP. XXV.

HIppopotami teſtes exiccati ac triti contra ſerpentiū morſus bibuntur.

De Fibrinis teſtibus. CAP. XXVI.

FIber ancipitis vitæ animal, plerumq; cū piſcibus & cancris ex aqua victum capeſcit. Huius teſtes ſerpētium venenis aduerſantur. Sternutamenta mouent. Et in vniuerſum varios obtinent vſus. Siquidem menſes ac partus ciunt, duabus drachmis cum pulegio poti. Secundas quoq; eijciunt. Contra inflationes, tormina, ſingultus, venena, ixiāq; ex aceto bibuntur. Lethargicos, & vtcūq; veterno obdormiſcentes excitant infuſi. Cum aceto autem & roſaceo, olfactu & odoris ſuffitu, idem faciunt. Poti & illiti proſunt tremulis, conuulſionibus, & omnibus neruorum vitijs. In ſumma calfactoriā vim habent. Eligi debēt teſtes qui ex vno ortu connexi ſunt. Fieri enī non poteſt vt gemini folliculi in vna membrana coniuncti reperiantur. Liquore intus veluti mellis cærofi odoris grauis, guſtu acri, mordente, acfriabili, naturalibus tunicis circumdato. Quem fraude aliqui corrumpunt conijcientes in follem gummi, aut ammoniacum cum ſanguine & caſtorio ſubactum, & ita exiccantes. Vanum eſt quod traditur, teſtes ab ipſis euelli, & a ſeſe abijci, quum venatu vrgentur. Siquidem tangi nequeunt, ita vt in ſue ſuſtricti. Operæ autem precium eſt, diuiſa pelle melleum liquorem cum eueſtiente tunica aſſumere, & ficcatum potui dare.

De Vulgari muſtella. CAP. XXVII.

MVſtella quæ in domibus noſtris oberrat, ambuſta exenteratur, & inueterata ſale in vmbra ficcatur. Ea binis drachmis cū vino pota aduerſus omnia ſerpentium venena præſentaneo eſt remedio. Toxico, ſimili ſumpta modo reſiſtit. Eius ventriculus coriandro farctus inueteratuſq;, percuſſis a ſerpente, & comitialibus potu auxiliatur. Cremata in fictili podagricis confert, cinere ex aceto illito. Sanguine peruncta ſtrumæ iuuantur. Comitialibus etiam prodeſt.

¶ De Ranis. CAP. XXVIII.

COntra omnium ſerpentium venena pro antidoto ſunt ranæ, ſi ex ſale et oleo decoctæ edantur, iuſq; earum itidem ſorbeatur. Cõtra inueteratos tendonum rigores pollent. Illitus eaum cinis, profluentis ſanguinis impetus ſiſtit. Explendis alopeciarũ inanitatibus ex liquida pice illinitur. Viridium ranarũ cruor auulſos genis pilos renaſci prohibet, in veſtigia euulſorum inſtillatus. Decoctæ in aceto & aqua, dentium dolores collutione leniunt.

¶ De Fele. CAP. XXIX.

REcens felis in cibo nutrit, & facilem præbet aluum. Sale vero conditus, non ſuppeditat alimẽtum. Arteriam expurgat. Et vocem expedit. Illita ſaliti caro, aculeos extrahit. Muria eius incipientibus dyſenterijs prodeſt, ſi in deſidentium ſotus adijciatur. Fluctiones ſiquidem ad ſumma cutis elicit. Iſchiadicis infuſa medetur.

¶ De Cerro piſce. CAP. XXX.

CErri ſaliti caput exuſtum, excreſcentes vlcerum oras puluilloſq; reprimit. Nomas cohibet. Thymos clauoſq; abſumit. Caro non ſecus atq; ſalſamentum prodeſt a ſcorpione percuſſis, aut a cane demorſis.

¶ De Menis. CAP. XXXI.

MEnarum ex capitibus cinis ſi illinatur, calloſas ſedis rimas abolet. Eius etiam garrum corporis putredines collutione ſedat.

¶ De Gobio. CAP. XXXII.

GObius recens in ſuillum vẽtrem coniectus, ſi conſuta rima in duodecim aquæ ſextarijs, donec duo ſuperſint decoquatur, & ſub diuo refrigeratus potui detur, aluus ſine moleſtia deijcitur. Illitus contra ſerpentium canumq; morſus auxilio eſt.

¶ De Thunno. CAP. XXXIII.

COnditanei thunni caro, quam omotharicon vocant ſumpta ijs auxiliantur, quos vipera nomine preſter m omorderit. Sed oportet vinum q̃plurimum ſubinde cogantur haurire, ita vt vomitione reddatur. Cõtra acrimonias eſitatorum maxime valet. Canum morſibus vtiliſſime illinitur.

¶ De Garro. CAP. XXXIIII.

GArrum omne, quod ex piſcibus carnibuſq; ſale maceratis liquamen eſt, illitũ depaſcentia vlcera ſiſtit. Morſis a cane medetur. Dyſentericis atq; iſchiadicis infunditur. Nõnullis vt exulcerata adurat. Alijs autem ad laceſſanda, quæ vlcera non ſenſerunt.

¶ De Iure piſcium. CAP. XXXV.

REcentium piſcium ius, modo per ſe, modo ex vino potum, aluum ſubducit. Priuatim ad hũc vſum conficiture gobijs, & ſcorpionibus, & iulide, e percis, & recentibus alijs ſaxatilibus, nec virus recipientibus, ſimpliciter cum aqua oleo & anetho.

¶ De Cimicibus lectularijs. CAP. XXXVI.

CImices qui in cubilibus enaſcuntur, cauis fabarum incluſi, ſi ante febrium ſignificationes ſepteni deuorentur, quartanis auxilio ſunt. Et citra fabas illiti, percuſſis ab aſpide proſunt. Vuluarum exanimationes olfactu reuocant. Poti cum vino aut aceto adhærentes ſanguiſugas abigunt. Triti, & vrinariæ fiſtulæ impoſiti, ſtranguriam leuant.

¶ De Millepeda. CAP. XXXVII.

MIllepedæ, quæ ſub aquario vaſe ſtabulantur, animalia ſunt multis pedibus nitentia, quæ cõtacta manu contrahuntur in orbem. Hæ ex vino potæ difficili vrinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedas illini anginis vtiliſſimum. Tritæ, & in cortice mali punici calfactæ, doloribus aurium addito roſaceo conuenienter inſtillantur.

¶ De Blatta piſtrinaria CAP. XXXVIII.

BLattæ eius quæ in piſtrinis inuenitur, interanea trita aut cum oleo decocta, aurium dolores inſtillatu mitigant.

¶ De Pulmone marino. CAP. XXXIX.

POdagras pernioneſq; emendat pulmo marinus recens, tritus & illitus.

¶ De Suillo pulmone. CAP. XL.

SVillus & agninus vrſinuſq; pulmo impoſitu, intertrigines ab aquis contractas, ab inflammatione tuetur.

¶ De Vulpino pulmone. CAP. XLI.

PVlmo vulpis ſi arefactus bibat, ſuſpirioſos adiuuat. Adeps quoq; liquefactus, infuſuſq;, auris dolorem finit.

¶ De Aſinino iocinere. CAP. XLII.

ASini iecur inaſſatum, eſu comitialibus prodeſt. Verumtamen ieiunis edendum præcipitur.

¶ De Genitali cerui maris. CAP. XLIII.

GEnitale maſculi cerui tritum & in vino potum, a vipera demorſis auxiliatur.

De Vngula Asini. CAP. XLIIII.

VNgularum asini cinis, per dies multos binis coclearibus potus, proditur comitiales adiuuare. Eædem oleo subactæ strumas discutiunt. Et illitæ pernionibus medentur.

De Lichenibus equorum. CAP. XLV.

LIchenes sunt in equorum genibus, & super vngulas indurati calli, qui triti & in aceto poti comitialibus mederi tradunt.

De Vngula capræ. CAP. XLVI.

VNgularum caprinarum cinere perunctæ ex aceto alopeciæ sanantur.

De Caprino iocinere. CAP. XLVII.

CApræ inassati iocineris decidua sanie, inungi lusciosos prodest. Et dũ coquitur apertos oculos vaporari. Carnes assas vesci perq̃ vtile. Tradunt hircini iocineris cibo comitiales deprehendi.

De Apri iocinere. CAP. XLVIII.

IEcur apri recens si arefactum teratur, ex vino potum cõtra serpentium volucrumq; morsus auxilio est.

De Cane rabioso. CAP. XLIX.

IEcur canis qui rabie exagitatur, ab emorsis sumptum, ne tententur metu aquæ tueri creditur. Vtuntur autem ad arcendos aquæ pauores dente eo, qui caninus dicitur. Hũc a cane qui mormordit exemptum, & folliculo inditum, pro amuleto brachio adnectunt.

De Soleis veteramentarijs. CAP. L.

VEteris soleæ crematæ illitus cinis ambusta igni, intertrigines, necnon calciamentorum attritus sanat.

De Mergi iocinere. CAP. LI.

ISecatum mergi iecur & ex hydromelite binis coclearibus potum, secundas expellit.

De Gallina. CAP. LII.

DIssectæ gallinæ & adhuc calentes appositæ, serpentium morsibus auxiliantur. Sed identidem alias sufficere oportet.

De Gallinaceo cerebello. CAP. LIII.

GAllinarum cerebellum in vino bibendum datur contra serpẽtium morsus. Sanguinẽ a cerebri mẽbrana profluentẽ sistit.

Subdita autem ventriculo galli membrana cornu non absimilis, cuius pellis in decoctionibus detrahi solet, siccatur. Tritaq; in vino cõuenientissime stomachicis datur in potu. Ius e vetere gallinaceo aluum soluit. Abiectis itaq; interaneis salem conijci oportet, & consuto ventre decoqui in viginti sextarijs aquæ, donec ad treis heminas redigãtur. Totũ id refrigeratũ sub diuo, datur. Aliqui incoquunt olus marinum, mercurialem, cnicum, aut filiculam. Crudos humores crassosq; atram bilem & strigmenta elicit. Prodest lõgis febribus, suspirijs, articularijs morbis, & inflationibus stomachi. Eorum venter sale conditus & in vmbra siccatus, contra eximias vacuationes medicamentorum trium drachmarum pondere, præsenti est auxilio. Quandoquidẽ protinus deiectiones cohibet. Teri autem debet in farinam, & aqua subactus dari.

De Ouorum natura. CAP. LIIII.

OVum molliculum plus alit sorbili, & durum plus molli. Luteum oui contra oculorum dolores vtile est. Inassatum sedis inflammationibus prodest, cum croco & rosaceo. Et condylomatis cum meliloto. Cum vua autem fruticis eius quẽ rhoa dicunt. & galla in patinis frigitur, vt cibo aluos sistat. Per se etiã offerri solet.

De Candido oui. CAP. LV.

CAndidum oui crudũ refrigerat. Spiramenta cutis obstruit. inflammationes oculorum infusum lenit. Ambusta si statim eo perungantur, pustulas nõ sentiũt. Faciẽ a solis adustione tuetur. Fronti impositum cum thure fluctiones arcet, auertitq;. Inflãmationes oculorum lana exceptum, addito rosaceo melle & vino mitigat. Vtiliter cõtra hæmorrhoidũ morsus crudum sorbetur. Sũme tepidũ prodest vesicæ rosionibus, renũ exulcerationibus, fauciũ scabriciæ, reiectionibus sanguinis, destillationibus, & thoracis rheumatismis.

De Cicadis. CAP. LVI.

CIcadæ quæ inassatæ manduntur, vesicæ doloribus prosunt.

De Locustis. CAP. LVII.

LOcustæ odoris suffitu vrinæ difficultates adiuuant, præsertim quæ fœminas male habent. Earũ carnes nullo sunt vsui. Est & quoddã genus locustæ quæ assiracos aut onos dicitur, sine pennis, prælongis mẽbris. Exiccata autẽ si ex vino bibatur, cõtra scorpionis morsus magnopere proderit. Hac abũde vescũtur Aphri, qui septim incolũt.

De Ossifrago. CAP. LVIII.

VEnter eius auis quam latini ossifragum appellant, particulatim potus, calculos cum lotio pellere proditur.

De Galerita. CAP. LIX.

Galerita auicula est parua, apicem in vertice pauonis modo gestans, quæ assa & in cibo sumpta cœliacos adiuuat.

De Hirundinibus. CAP. LX.

Dissectis crescente luna pullis hirundinis, qui primo partu exclusi sunt, in ventre eorum lapillos offendes. E quibus duos, vnum versicolorem, alterum purũ eximes. Ij priusq̃ terrã attigerint, in iuuencæ corio, aut ceruina pelle, lacerto aut collo adalligati, comitialibus proderunt. Et sæpe prorsus eos recreabunt. Hirundines vti ficedulæ in cibo, aciei visus medicamentũ præbent. Tam pullorũ q̃ matrũ cinis cũ melle oblitus, oculis claritatẽ adfert. Anginæ eo cõmode perunguntur. Vuæ & tonsillarũ inflammationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ & pulli exiccati, si drachmæ põdere ex aqua bibantur, hos iuuant qui anginæ morbo conflictantur.

De Ebore. CAP. LXI.

Eboris scobe illito paronychia sanantur. Vim adstringendi ebur obtinet.

De Suillo talo. CAP. LXII.

Vis talus comburitur. dũ e nigro albescat, qui tritus & potus inflationibus coli, longisq̃ torminibus medetur.

De Ceruino cornu. CAP. LXIII.

Ceruini cornus cinis elotus, binis cochlearibus epotus prodest dysentericis, excreantibus sanguinẽ, cœliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus cũ tragacantha. Fœminis fluctione vuluæ laborãtibus, cũ liquore huic rei accõmodato. Cerui cornu cõtusum, crudo fistili luto circũlito & in furnum indito vritur donec albescat. Id cadmiæ modo elotũ, vlceribus oculorum & defluctionibus salutare est. Infrictum dẽtes expurgat. Crudi cornus suffiti nidore serpentes fugantur. Feruefactum in aceto si eo gingiuæ colluantur, maxillarum a dentitione dolorẽ adimit.

De Eruca. CAP. LXIIII.

Erucis quæ in oleribus gignuntur cum oleo perunctis, a venenatis bestijs feriri negantur.

De Cantharidibus. CAP. LXV.

Frumẽtis cõgestæ cantharides ad recondendũ idoneæ sunt, quæ fictili vase nõ picato cõduntur, & raro linteo obligato ore, & deorsum cõuerso suspẽdũtur super acetiferuẽtis q̃acerrimi halitũ, donec æstu examinẽtur. Postea lino trãsfixæ reponunt. Potentissimæ omnes variæ, lutheis lineis, quas in pẽnis trãsuersas habẽt, promissoq̃ corpore, crassæ, ac blattarũ modo præpingues. Sed inertes

ac imbecillæ quæ, vnius sunt coloris.

¶ De Bupreste. CAP. LXVI.

SImili modo reconduntur bupreſtes, genera quædam cantaridum, & pinorum erucæ, quæ ſupra cribrum ſuſpenſum ferventi cinere pauliſper intoſtæ, reponuntur. Vis omnium cõmunis erodere, vlcerare, calorem elicere. Qua de cauſa ammiſcẽtur medicamentis quæ lepras, feroſq; lichenas, & carcinomata ſanant. Menſes ciunt peſſis emollientibus additæ. Aliqui cantaridas antidotis impoſitas, aquæ ſubter cutem auxiliari prodiderunt. Argumento q; vrinam moueant. Alij pennas pedeſq; contra potarum veneficia, remedio eſſe tradiderunt.

¶ De Salamandra. CAP. LXVII.

SAlamãdra lacertæ genus eſt, iners, varium, quod fruſtra creditum eſt, ignibus non vri. Vim habet erodentẽ, calfactoriã, exulcerãtem. Additur vt cantaris in medicamenta, quorum vis eſt exeſſe, & lepras abolere. Similiq; modo reconditur. Liquefacta in oleo pillos euellit. Exenterata detractis pedibus & capite in melle ſeruatur ad eundem vſum.

¶ De Araneo. CAP. LXVIII.

ARaneus quem olcum, alij lycium vocant, ſubactus cum ſplenio, & linteo illitus, prolatuſq; vtriſq; temporibus aut frontì, tertianos circuitus perſanat. Tela eius impoſita ſanguinẽ ſiſtit. Vulnera quæ ſummam cutẽ occuparunt, ab inflammationis iniuria vindicat. Eſt & alterum aranei genus qui cãdidã, tenuẽ, denſamq; telam orditur, quẽ in loculo ligatũ, & lacerto appenſum, quartanis circuitibus mederi narrãt. Decoctus ex roſaceo & infuſus, aurium doloribus auxiliatur.

¶ De Lacerta. CAP. LXIX.

LAcertæ caput intritũ & appoſitũ, aculeos & omnia corpori infixa extrahit. Varos, formicantes verrucas, & penſiles quas acrochordonas vocant tollit. Iecur exeſis dentibus coniectũ dolores finit. Si diuulſa admoueatur, ictis a ſcorpione leuamentum præſtat.

¶ De Sepe. CAP. LXX.

SEps quam aliqui lacertam calchidicam vocarũt, in vino pota morſus ſuos ſanat.

¶ De Scinco. CAP. LXXI

SCincus aut ægypti, aut indiæ, aut rubri maris alumnus, q̃uis inueniatur in lydia mauritaniæ. Eſt autem terreſtris crocodilus ſui generis, qui ſalſus affertur in naſturcio. Aiũt carnes quæ renes amplectantur, id ſibi viriũ vẽdicaſſe, vt ſi drachmæ põdere bibantur, venerẽ accẽdant. Verũ decocto lentis cũ melle aut ſemine la

ctucæ cũ aqua poto, veneris cupiditates inhibentur. Additur in antidota.

¶ De Terrenis vermibus. CAP. LXXII.

TErreni vermes, impositi præcisos neruos glutinant. Tertianas discutiunt decocti cum anserino adipe. Infusi, affectis auribus medentur. Cum oleo autem decocti si in contrariam aurem instillẽtur, dentium doloribus præstant auxilium. Poti ex passo vrinam ciunt.

¶ De Mure araneo. CAP. LXXIII.

MVs araneus dissectus & impositus, sui morsus veneficia luit.

¶ De Muribus. CAP. LXXIIII.

MVres qui in domibus oberrant, concisos scorpionum plagis vtilissime imponi, in cõfesso est. Si inassatos infantes ederint, oris saliuam exiccari promittunt.

¶ De Vsu lactis. CAP. LXXV.

LAc generatim omne boni succi est. Corpus alit. Aluũ emollit. Stomachum & intestina, inflatione vexat. Vernũ tamen dilutius æstiuo habetur. E viridi pabulo aluum magis læuigat. Probatur autem candidum, æquali crassitudine, quod vngui instillatum cogitur. Aluum minus tentat caprinum. Quoniam adstringentibus pabulis, robore, lentisco, & oleaginis frondibus, magna ex parte vescũtur. Inde stomacho accommodatissimum reddi solet. Ouillum autem dulce, asperũ, & præpingue, non vsq; adeo vtile stomacho. Bubulum tamen, asininum, & equinum, ventri magis idonea. Sed ipsum turbant. Quibus in locis pecora, scamoniam, veratrũ, lematidem, aut mercurialem pascuntur, lac omne ventrem & stomachum subuertit. Quale in iustinis montibus esse, a nobis proditum est. Siquidem capræ quibus candidum veratrũ pabulo fuerit, primo foliorum partu, euomunt, & eorum lac haustum nauseam creat, & stomachum in vomitiones effundit. Adstringentius omne decoctum, præcipueq; candentibus calculis marinis exuctum. In summa, omnibus auxiliatur internis exulcerationibus, præsertim faucium, pulmonis, interaneorum, vesicæ & renum. Foris vero contra pruritum cutis, eruptiones papularum, & vitiatos corporis succos. Recens cum melle crudo, addito sale, datur exigua aqua dilutum. Minus inflat quodcunq; feruefactũ. Decoctum cum calculis marinis ad dimidias, vlcerosas vẽtris fluctiones adiuuat.

¶ De Sero lactis. CAP. LXXVI.

LAc quodcunq; serum continet implicitum. Quod vbi discessit a lacte, multo potentissimum ad purgationes redditur. Datur quibus sine acrimonia volumus deiectionem moli-

ri, vt melancholicis, comitialibus, lepris, elephantijs, & erumpētibus toto corpore papulis.

¶ De Schisto ceuscissili lacte. CAP. LXXVII.

CX omni lacte fit quod schistum appellant. Lac autem fictili nouo feruet, ramoq; ficulneo recēti mouetur, insparsis postq̄ bis aut ter efferbuerit, totidem aceti mulsi cyathis, quot sunt heminæ lactis. Ita enim serescens liquidū ab eo diuiditur, quod in caseum concreuit. Sed cum feruet, ne superfundatur, cōueniet spongia ex frigida cōtinuo fictilis labrum detergere, sestariumq; argenteū frigidæ aquæ plenum demittere. Bibitur heminis per interualla singulis vsq; ad quinas, ita vt intercedentibus spatijs, potantes ambulent. Lac autē recens efficax est contra rosiones vstionesq;, ab exitialibus medicamētis factas, vti a cantharidibus, aut salamandra, bupreste, aut pinorum eruca, hyoscyamo, dorycnio, aconito, aut ephemero. Præsertim bubulum ad id eximie confert. Gargarizatur autē exulceratis faucibus, tonsillisq;. Asininum peculiariter collutos dentes gingiuasq; stabilit. Fluctiones alui si vlcera sentiantur tenesmosq;, ouillum, bubulum aut caprinum cum marinis lapillis decoctum, sistit. Per se autē & cum hordeacea ptisana aut halicaceo cremore infusum, magnopere intestinorum rosiones mitigat. Exulceratæ vuluæ immittitur.

¶ De Muliebri lacte. CAP. LXXVIII.

HVmanum lac dulcissimum est. Et maxime alit. Mammis autem exuctum, prodest tabi & stomachi rosionibus. Contra haustum leporē marinum præsidio est. Oculis cruore ex ictu suffusis, cum thuris polline instillatur. Podagricis vtile est cum meconio & cærato illitum. Lac omne respuēdum splenicis, hepaticis, comitialibus, vertiginosis, & neruorum vitio laborantibus, febriculosis, & capite dolentibus, nisi si quis interdum purgationis gratia vt ostendimus, schistum præbeat. Primiperæ canis lacte perunctos narrant glabrescere. Potum contra venena antidoti vicem obtinet. Abortus mortuos expellit.

¶ De Caseo. CAP. LXXIX.

CAseus recens sine sale sumptus alit. Stomacho vtilis est & facile in mēbra delegatur. Corpus auget. Aluū modice emollit. Alius tamen alio præstantior, pro natura lactis a quo conficitur. Decoctus autem & expressus, deinde inassatus, aluum sistit. Illitus, oculorum inflammationibus & sugillatis prodest. Qui vero recens salitus est, minus alimenti præbet. Corpus apte minuit. Stomacho aduersatur. Negocium ventri interanciq; exhibet. Vetustio-

re sistitur aluus. Sero quod a caseo manauit, q̃ optime canes alũtur.

De Hippace. CAP. LXXX.

Q Vod hippacen vocant, caseus est equinus. Ea virus redolet. Magnopere alit. Bubulo q̃ proportione correspõdet. Nec desunt qui hippacen, equinum coagulum appellarint.

De Butyro & eius fuligine. CAP. LXXXI.

E Lacte pinguissimo probatum fit butyrum, quale bubulum est. Fit & ex caprino, agitato in vasis lacte, donec pingue discedat. Butyrum natura oleosum est & emolliens. Vnde largius epotum, ventrem resoluit. Prodest vbi oleum nõ adfuerit, contra venena. Cum melle si infricetur, dentitiones adiuuat. Gingiuarum pruritus, & oris vlcera infantibus emendat. Illitum foris capaciora alimentorum facit corpora. Et ab albidis pustulis per summa scatentibus asserit. Cõtra inflammationes & duricias vuluæ, quod nec virus resipit, nec vetustatem sentit, butyrum efficax est. Dysentericis, & coli exulcerationibus infũditur. In medicamẽta addi solet, quæ pus mouent. V tile præsertim cum nerui, aut cerebri membranæ, vesica, aut cerauix, vulnera accœperit. Id autẽ purgat. Replet. Carnẽ creat. Ab aspide percussis vtilissime imponitur. Recens obsonijs additum olei vicem pensat. & adipis vice fungitur in bellarijs. Colligendæ ex eo fuliginis ratio hæc est. Butyrum in lucernã nouam ingestum accẽditur, fictilique operculato quod superne in siphunculum desinat, & sub pedibus cuniculos clybani modo habeat, crematur. & subinde aliud in absumpti locum sufficitur, dũ coaceruetur fuliginis modus, quem facere institueris. Penna post deraditur ad vsus. Eius effectus est in medicamẽtis oculorum, exiccare & adstringere. Fluctiones cohibet. Et vlcera celeriter ad cicatricem perducit.

De Medicina lanarum. CAP. LXXXII.

S Vccidæ lanæ molles, e collo fœminibusq̃ laudatissimæ habẽtur. Subueniunt inter initia vulneribus, percussis, desquammatis, liuidis, ossibus fractis, aceto oleo aut vino imbutæ. Siquidem capaces sunt liquidorum, quibus oblesæ partes fouentur. Et ob pecudum sordem, sic enim œsypum vocant, emolliunt. Capitis, stomachi, aliarumq̃ partium doloribus, cum aceto & rosaceo efficaciter imponuntur.

De Lanis vstis. CAP. LXXXIII.

C Rematarum lanarum cinis crustas obducit. Excrescẽtias in carne cohibet. Et vlcera ad cicatricem perducit. Mũdæ autem & carptæ in fictili crudo cæterorum more vrũtur. Nec

secus purpurarum tomēta cremari solent. Aliqui cum sordibus lanas carpunt & melle irrigant, eodemq; modo vrunt. Alij in fictili oris patuli, verucula inter se distantia componūt, & conceptas lanas oleo ita suffusas, vt ne stillare quidem possint, assulis tædæ subiectis & eisdem lanisq; permutatim interstratis, leuiter succendunt, & vstas tollunt. Quod si e tæda pix, pinguitudove vlla profluxit, collecta recōditur. Lauatur ad oculorum medicamenta. Cinerem in labellis aqua addita manibus confricant, & cōfidere patiuntur. Idq; sæpius, mutātes aquā donec linguam adstringat, nec mordeat.

¶ De Oesypo pecudum sorde. CAP. LXXXIIII.

Oesypum vocant græci, succidarum lanarum pinguitudinē. Cuius parandi ratio hæc est. Succidæ molles radicula curatæ, calida aqua lauantur, & quibuscunq; sordibus expressis, & in labellum oris ampli coniectis, aqua infunditur, magnoq; impetu cocleari vti respumet agitatur, aut lignea rude validiuscule conturbatur, quo largius sordida spuma colligi possit. Deinde marina respergitur. Et confidēte pingui quod supernatabat, collectoq; in fictili vase, denuo aqua in labellum fusa agitatur. Spuma mari perfunditur, & demum eximitur. Hoc tantisper fieri solet, dū consumpta pinguitudine nihil prorsus spumæ extet. Collectū œsypū manibus emollitur, & si qua insedit spurcitia, cōfestim demitur. Exclusaq; sensim omni aqua, recentiq; affusa, manibus misceatur, donec admotum linguæ œsypū, adstringat leuiter, nec mordeat. Atq; pingue candidūq; spectetur. Tū in fictili vase conditur. Verum omnia feruido sole fiant. Nonnulli excolatum pingue frigida aqua eluunt, & manibus non secus atq; cæratum fœmine, confricant. Ita enim cādidius redditur. Alij elotis lanis, & sordibus quibuscunq; exemptis, ac lento igni in æneo vase ex aqua decoctis, pingue quod supernatat collectum, aqua vt diximus lauant, colatumq; in fictilem ollam quæ calidam aquam contineat, linteo operiunt, atq; soli mandant, donec candidum fiat, & satis crassum. Alij bidui spacio aquam effundūt, nouamq; adijciunt. Melius est læue, radicula non curatum, quod succidarum virus oleat. Et si manu in concha fricetur cum aqua frigida albescat, nihil in se duri aut concreti habens. Veluti quod cærato aut adipe adulteratur. Oesypum excalfacit, explet vlcera, & emollit, præsertim sedis ac vuluæ, cum meliloto & butyro. In vellere appositum mēses & partus euocat. Vlcera nō aurium modo sanat, sed & genitalium cum anserino adipe. Cōtra erosos angulos oculorū, scabiososq;, genas quæ occalluerunt, & ciliorum defluuia, efficax est. In testa noua torretur, donec redactum in cinerem pinguitudinē amittat. Ex eo etiā fuligo colligitur, vti demonstrauimus. Quæ

in oculorum medicamenta commode addi solet.

¶ De Coagulo. CAP. LXXXV.

LEporis coagulum tribus obolis ex vino, venenatorum morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluctione vuluæ laborantibus, ac reiectionibus a pectore, auxiliatur. Sanguinem concretum discutit. Post menstruas purgationes appositum vuluæ cũ butyro, præstat mulieribus vt concipiant. Potum vero partus enecat. Et post excretiones, pariẽdi spem adimit. Equi coagulum quam hippacen aliqui vocant, priuatim cœliacis dysentericisq; conuenit. Hædi, agni, hinuli, capræ, apri, cerui, vituli, bubaliq; coagula similes naturas sortiuntur. Contra aconiti potum in vino, & cõcretum lac in aceto, conuenienter assumuntur. Hinuli coagulum triduo a purgationibus admotum, partus spem intercipit. Vituli marini coagulum castorei vires repræsentat. Comitialibus, strangulatis vuluis, potu conferre existimatur. Sed syncæri hoc experimentum est. A qua inspergitur, qua paulisper cum alterius animantis, tum præcipue agni coagulum, maduerit. Quod si verũ est, statim liquescit in aquam. Sin minus, cõsimile permanet. Excipitur autem catulis qui nondum natare possunt. In summa coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissoluit.

¶ De Adipis ratione. CAP. LXXXVI.

ADeps anserinus aut gallinaceus recens & sine sale conditus, ad vuluæ vitia proficit. Sale inueteratus, & qui tẽporis spatio acrimoniam concœpit, vuluæ inimicus est. Recens exemptis membranis in fictilem ollam demissus, quæ altero tantopere capacior sit, quantus sit modus adipis quem curare institueris, obstructo diligenter vase, flagrantissimo soli exponitur. Eliquescens inde humor in fictile alterum excolatur, donec adeps omnis absumatur. mox loco vehementer frigido reconditur. Et ad vsus digeritur. Alij fictile fulciũt super aquam calidam, aut tenuem & elãguidam prunam, quæ solis vicem penset. Est & alia curandi ratio. Exemptis membranis teritur, coniectusq; in ollam eliquatur, adiecto minuti salis momẽto. Mox lineo colo trãsfusus reponitur. Vtiliter in medicamenta additur, quæ lassitudines & fatigationes leuant. Suillus adeps & vrsinus hoc curãtur modo. Recẽs, præpinguis, renibus potissimum detractus, in largiore aqua cœlesti & q̃ frigidissima, exẽptis tunicis, diligẽtissime manibus confricatur, & exprimendo ferme siccatur, subindeq; noua aqua abluitur. Cæterum fictili capacitatis duplæ inditus, in aquam demergitur. Et subditis leuibus prunis spatha mouetur. Eliquatusq; colo trãsfunditur in aquam. Vbi vero refrixit & guttatim aquam omnem exclusit, in prælotum fictile demittitur. Et infusa aqua leniter eliquari debet,

& manu deprimi, quo facilius fæculentum virus peſſum eat. Poſtea in pilam ſpongia madefactam tranſfunditur. Vbi coire cœpit, reſidens in imo ſordes eximitur. Tertio citra aquam eliquatur, repurgatuſq; fictili bene operculato, perq; frigidis locis reponitur. Hircinũ ſeuum, ouillum, ceruinumq; ita curato. Elotũ ex his quodcunq;, tunicis vt in ſuilli mentione dictum eſt exemptis, pilæ emolliẽdum tradito, ac manibus fricato, affuſa paulatim aqua, donec ne amplius quidem cruentum virus excernatur, aut pingue aliquod innatet, ſed nitida ſpectetur. Deinde in ollam conijcito, & adiecta aqua vt ſupereminеat, leui pruna liquefacito, atq; in aquam colato. Cumq; refrixerit, iterum in loto fictili eliquato. Et quæ ante diximus facito. Tertio fine aqua liquefactum, in perfuſam liquore pilam colato. Refrigeratumq; vt in ſuilli ratione diximus, recondito. Bubulum autem ſeuum renibus maxime detractũ, exemptis membranis, aqua, marina ex alto petita eluendum eſt. Mox in pila tundendum diligenter, affuſa maris aqua. Cum vero diſſolutũ fuerit, in fictililem ollam conijciẽdum. & marina aqua quæ nõ minus dodrante ſupereminеat, proluẽdum. Decoquendum donec omnis abolеatur odor, additis ad ſingulas ſeui atticas minas, quaternis tyrrheniсæ cæræ drachmis. Excolatumq;, detractis quæ peſſum ierant ſordibus, in nouo fictili reponendum. Opertumq; ſoli interdiu credendum, vt ad candorem reducatur, & virus euaneſcat. Priuatim taurorũ pinguia ſic curari debent. Renibus euulſum pingue profluente amnis aqua abluito, detractiſq; tunicis fictili nouo poſtq; exiguum ſalem inſperſeris, liquefacito. Dein in nitẽtẽ aquã excolato, & vbi concreſcere cœpit, manibus iterum confricando vehementer lauato, aqua ſepius infuſa refuſaq;, donec q̃ optime elotum videatur. Rurſus in olla cũ pari modo vini odorati decoquito. Et cũ iterũ efferbuerit, dempto ab igni vaſe, ibidẽ finito pernoctare. Poſtridie ſi grauiter adhuc oleat, noua olla repetitum, vino odorato perfundatur. Eadem quæ prius fiant, dum omne virus euaneſcat. Colliquatur & ſine ſale, præſertim affectionum earum cauſa, quibus ſal aduerſari ſolet. Sed ita paratum nõ magnopere albeſcit. Eodem modo pardorũ ac leonum pinguia curari oportet. Taurorum autem & vitulorum pinguia, necnon ceruorum medullæ, odoramentis imbuuntur, hac ratione. Pingue quod odoratũ reddi debet, demptis quo diximus modo membranis, elotum & vino q̃ odoratiſſimo nulla maris aqua diluto feruefactum, pernoctare finitur. Alterum id genus vinum eadem menſura infunditur, colliquatur, & exquiſite colatur. Nouẽq; eius heminis, iunci arabici ſeptẽ drachmæ adijciũtur. Quod ſi ipſum odoris fragrãtioris fieri voles, quadraginta floris eiuſdem drachmæ, cum paribus palmæ, calami, & ca-

ſiæ modis addũtur. Et xylobalſami, aſpalathi ſingulæ drachmæ, cinnamomi, cardamomi, & nardi, ſingulæ vnciæ. Omnia exactius tunduntur, & affuſo vino odorato, in vaſe operto quod ſupra carbones firmiter collocatum ſit, ter efferueſcunt, & ſemoto ab igni vaſe inibi pernoctant. Poſtridie vinum effunditur. Aliudq; generis eiuſdem adijcitur. Ter ſimili modo conferueſcat. Matutinis vinum effundatur. Et abluto vaſe, ſi quid imo ſubſidẽs hæſit, detergatur. Poſtremo eliquatũ pingue & excolatũ, ad vſus recõditur. Hoc autẽ modo odoramẽtis imbuitur, quod antea curatum eſt. Verum ante dicta prius inſpiſſari ſolent, quo facilius ſibi odoramẽtorum vires adſciſcant. Itaq; aſſumens quod voles cum vino feruefacito, impoſitis vna myrti ramulis, ſerpylo, cypero, item aſpalatho plenius tuſo. Aliqui tamen pro vſu, vno dumtaxat horum contenti ſunt. Cum autem ter efferbuit, exemptum leniter & linteo colatũ, aromatis vti expoſitum eſt imbuitur. Adipibus ſpiſſamenta ſic fiunt. Syncærus & ſanguinis expers adeps, reliqua habẽs quæ ſæpe retulimus, in ollam nouã demittitur, infuſo vino albo vetere odorato, quod ſemipedis altitudinem ſuperet, lento igni feruefcat, dum vernaculus odor aboleatur, planeq; vinum redoleat. At vbi depoſito vaſe refrixit, duæ adipis minæ in ollam mittuntur, & duo vini eiuſdem ſextarij, & ſeminis loti, eius inq̃ cuius e ligno ludicræ tibiæ factitantur, tuſi minæ quattuor adijciuntur. Lento igni ſubinde miſcẽdo decoquuntur. Cumq; odoris virus euanuerit, excolatuſq; adeps refrixerit, vna contuſi aſpalathi mina, cũ amaracini floris minis quattuor, & vetere vino ſubigitur. Nocte vna hæc odorẽ rapiunt, cõbibuntve. Poſtridie in fictilem ollam tricongialem ea omnia cum adipe iniecta, additis ſextarijs tribus vini, vna feruefcũt, quouſq; & vim & odorem ſpiſſamentorum adeps ipſe contraxerit, qui eliqueſcens colatur & reponitur. Quod ſi maiorẽ odoris fragrãtiam efflagites, drachmas octo q̃pinguiſſimæ myrrhæ vino maceratæ quod multos in annos aſſeruatum eſt, miſceto. Gallinaceus anſerinuſq; ſic odoribus imbui ſolent. Cuiuſuis eorum percurati ſextarij duo fictili olla excipiuntur, eryſceptri, xylobalſami, palmæ elatæ, & calami plane contuſi ſingulorum ſeſcũcia admiſcetur. Vini leſbij veteris cyathus vnus adijcitur. Ea ter efferueſcunt prunis. Mox vaſe ſublato ab igne, die noctuq; refrigerantur. Poſtridie liquata per linteũ mundũ in vas excolatur. Vbi vero adeps coierit, concha excipitur, fictiliq; nouo denſius operto perfrigidis locis reponitur. Hyberno tẽpore id inſtituere oportet. Aeſtate ſiquidem pinguia nõ cogũtur. Nec deſunt qui tyrrhenicæ cæræ momẽtum adijciant, quo facilius in vnum corpus omnia coaleſcant. Eadem ratione ſuillus adeps & vrſinus cæteriq; id genus, odoramentis imbu-

untur. Verum ſanſuci odorē adeps ipſe repræſentabit hoc modo. Curati q̄optimi adipis præſertim taurini mina vna, tempeſtiuiq; ſanſuci exquiſite confracti ſeſquimina miſcentur, & inſparſo largiore vino digerūtur in offas, quæ in vaſe cooperto nocte quieſcunt. Matutinis in fictili olla leuiuſculo igni, affuſa aqua coquuntur. Dumq; ſuum adeps odorē exuerit, defæcatus ac bene opertus, nocte tota permanet. Poſtero die deterſa ſorde quæ peſſum ierat, ſanſuci vt dictum eſt contuſi iterum ſeſquimina priori paſtillo adijcitur. Eodemq; modo in offas cogitur. Alijs quæ diximus peractis, decoquitur & colatur. Quod ſi qua fundo hæſit ſpurcitia deraditur, & frigido loco reconditur. Si quis tamen incuratum adipem anſerinum, gallinaceum, aut vitulinum, a putredine tueri velit, ita faciundum eſt. Quamuis adipem diligenter elotam & ſiccatam in vmbra ſuper cribrū per lintea mūda manibus vehementer exprimat, linoq; conſutam vmbroſo in loco ſuſpendāt. Et poſt multos dies noua charta inuolutam, frigido loco recondat. Pinguia autem indito melle vindicantur a putredinis vitio. Vis omnium eſt excalfacere, mollire, odorem ciere. Taurinus adeps, bubulus, & vitulinus aliquātum adſtringunt. Earundem virium compos leoninus. Nam reſiſtere eum aiunt ijs qui inſidias moliuntur. Ceruino, elephantinoq; perunctos, ſerpentes fugiunt. Adſtrigētior eſt caprinus. Qua ex cauſa decoctus cum pollenta, rhoe & caſeo, dyſētericis datur, & cū ptiſanæ ſucco infunditur. Ius decocti phthiſicis in ſorbitionibus prodeſt. Datur quoq; vtiliter hijs qui cantharidum venena hauſerūt. Hircinus, vt qui validiſſime diſcutiat, podagricis auxiliatur cum fimo capræ & croco impoſitus. Huic proportione reſpōdet ouillus. Suillus vero contra vuluæ & ſedis vitia idoneus eſt. Ambuſtis igni medet. E ſue vetuſtiſſimus quiſq; ſale conditus excalfacit, & emollit. Elotus vino pleuriticis prodeſt. Cinere aut calce exceptus, inflammationibus, fiſtulis, ac tumoribus ſuccurrit. Aſininum tradunt, cicatrices corpori concolores reddere. Anſerinus gallinaceuſq; conueniunt muliebribus malis, & ad labiorum rimas, ad mangonizandam faciem, & contra aurium dolores. Vrſinū cōſtat raptos vitio alopeciæ capillos reſtituere. Pernionib⁹ ſubuenire. Vulpinus medetur auriū doloribus. Fluuiatilium piſcium pinguia perunctis oculis claritatem afferunt, ſi in ſole liqueſcant, & melli ammiſceantur. Viperæ adeps cōtra oculorum hebetudines ſuffuſioneſq; efficax eſt, addita cedria, melle attico, & pari oleo vetere. Pilos alis euulſos perunctis radicibus obliterat.

¶ De Medullarum ratione. CAP. LXXVIII.

LAudatiſſima eſt ceruina. Mox vitulina. Poſt hanc taurina. Dein caprina, & ouilla. Colliguntur æſtatis exitu, cum appe-

tit autumnus. Quippe cum alijs anni temporibus concrementũ sanguinis, & veluti caro friabilis, in ossibus inueniatur. Nec facile cognosci potest ni quis eam ossibus extrahat & recondat. Omnes medullæ molliunt, sedant, rarefaciunt. Vlcera explent. Ceruina perunctos venenata fugiunt. Curantur recentes aquæ resparsu mollitæ, selectisq; ossibus elotæ, donec aqua syncæra emanet, & detersa sorde pina, si qua innatet, liquatæ per duplicatũ linteum in pillam exprimuntur. Et vbi coiere, omni fæce quæ ad ima sidit derasa, fictili nouo reponuntur. ꝙ si libet incuratas reponere, facito omnia quæ de anserum & gallinarum adipe demonstrauimus.

¶ De Felle. CAP. LXXXVIII.

FEl omne curatur hoc modo. Recens præligato ore folliculi lino, demissum in feruẽtem aquam, spatio quo quis stadia tria percursaret, mox exemptum siccatur vmbroso loco asperginem non redolente. Sed quod ad oculorum medicamenta adijci solet, ligatum lino in vitreum vas quod mel habeat immittitur, circumuoluto ad os vasis lini principio, & operto vase reconditur. Est enim vis omnium acris & excalfaciens. Intensis tamen & remissis viribus differunt. Siquidem præstãtius in effectu esse videtur fel marini scorpionis, & piscis qui callionius appellatur, marinæ testudinis, hyenæq;. Item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & syluestris capræ. Quod priuatim prodest contra suffusiones incipientes, & oculorum caligines, albuginesq;, & genarũ scabricias. Ouillo, suillo, hircino, atq; vrsino, taurinũ multo efficacius. Felle omni perfacilem præsertim infantibus deiectionem quis molietur, si intinctum eo tomentum sedi subijciat. Priuatim taurino anginæ cum melle perunguntur. Sedis vlcera sanat, & ad cicatricem vsq; perducit. Idem auribus fractis, & purulentis, cum muliebri lacte aut caprino instillatum, medetur. Et sibillo earumdẽ ex porrisucco. Admisceri insueuit vulnerarijs emplastris, & circumlinitionibus quæ contra venenata parantur. Phagedænicis vlceribus, colis & scroti doloribus, ex melle prodest. Lepras, furfures cum nitro & terra cimolia q̃optime purgat. Ouillum & vrsinum contra eadem pollent. Verum inefficacius hæc præstant. Vrsinũ eclegmate comitiales adiuuat. Fel testudinum anginis, & in ore infantium nomis, prodest. Naribus inditum comitiales erigit. Syluestrium caprarum felle peculiariter perunctí lusciosi sanantur. Hircinum idem obit munus. Thymia abolet. Et luxuriantes elephanticorum extuberationes illitu reprimit. Suillum autem contra auriũ vlcera, reliquaq; omnia, magno vsu assumitur.

¶ De Sanguine. CAP. LXXXIX.

SAnguis anseris, agni & hædi, vtilissime in antidota miscẽtur. Palumbi autem turturis & columbæ, necnon perdicis, oculis cruore suffusis, & recentibus eorum vulneribus, luscio fisq; illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruorem membranis cerebri erumpentem inhibet. Hirci, capræ, cerui & leporis sanguis patinis inassatus, dysenterias & cœliacorum profluuia sistit. In vino potus cõtra toxica efficax est. Leporinus sanguis ita vt tepet illitus, vitia cutis in facie, lẽtiginesq; emaculat. Caninus commode ab his bibitur quos efferata in rabiem bestia momorderit. Contra epotum toxicũ auxilio est. Testudinis terrestris sanguinem epotum tradunt prodesse comitialibus. Marinæ autem testudinis cum vino & leporis coagulo cuminoq; contra serpentium morsus, & hausta rubetæ venena, conuenienter bibitur. Taurinus cũ polenta illitus, duricias discutit, emollitq;. Sanguis equarum quæ admissurã expertæ sunt, in medicamenta additur quæ erodũt, septica vocant. Sanguine chamæleonis genarũ palpebras euelli creditum est. Hoc idẽ viridium ranarũ sanguine præstatur. Menstruus sanguis fœminarum, circumlitu conceptionem inhibere existimatur, aut si omnino mulier mẽstrua supergrediatur. Leuat podagras muliebres & ignem sacrum illitus.

¶ De Fimo. CAP. XC.

ARmentarij bouis fimum si recens admoueatur, vulnerum inflammationes mitigat. Folijs autem inuoluitur, & calfactum cinere feruenti superponitur. Coxendicis cruciatus tali impositu compescit. Illitũ ex aceto duricias, panos, & strumas discutit. Priuatim suffitu fimi, quod a masculo boue redditum est, procidẽtes vulnæ reprimuntur. Accensi nidore culices abiguntur. Fimum caprarum præsertim quæ in montibus errant, potum in vino regium morbum emẽdat. Menses cit cum odoramẽtis haustum. Et partus euocat. Tritum in farinam, & impositum lanis cũ thure, fœminarum profluuia sistit. Cæterosq; sanguinis ipetus ex aceto cohibet. Medetur alopecijs exustum, & cum aceto mulso illitum. Cum axungia vero impositum, his qui podagra tentantur auxilio est. Caprillum in aceto decoctum imponitur serpẽtium morsibus, vlceribus quæ serpunt, igni sacro, & parotidibus. Vtilem ischiadici vstionem hunc in modum accipiunt. In interstitio pollicis qua parte brachio committitur, caua veluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde sigillatim feruentes stercoris caprini pilulæ imponuntur, dum vapor per brachiũ ad coxam sentiatur peruenire, & coxendicis dolorem mitigare. Adustio id genus arabica appellatur. Fimum pecudum ex aceto illitum sa-

nat epinyctidas, clauos, pẽsiles verrucas, thymos, & ambusta igni rosaceo cærato exceptum. Fimum suis syluestris aridum, in aqua aut vino potum, reiectiones sanguinis sistit. Vetustum lateris dolorem mulcet. Ad rupta & conuulsa ex aceto bibitur. Luxatis cum cærato rosaceo medetur. Tam asinorum q̃ equorum fimum, siue crudũ siue crematum addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet. Armentarij qui hærba pascitur siccum fimum liquatum in vino, mox potum, contra scorpionũ ictus magnopere auxiliatur. Columbinum vehemẽtius excalfacit & vrit cum hordeacea farina mixtum. Strumas ex aceto discutit. Carbunculos emarginat, tritum cum lini semine & oleo. Ambustis igni medetur. Gallinaceum vero omnia eadẽ, sed inefficacius præstat. Priuatim tamẽ contra venena fungorũ, & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur. Ciconiæ fimum si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt. Vulturini fimi nidore partus excuti produntur. Murinum detritum cum aceto & illitum alopecijs medetur. Cum thure & mulso calculos expellit. Subditæ infantibns muscerdæ alui deiectionem promouẽt. Caninum quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cum vino aut aqua potum, sistit aluũ. Humanum stercus illitum, vulnera imflammationem minantia intumescere nõ patitur. Sed ea statim glutinat. Sicco ex melle anginæ perungi commodissime traduntur. Terrestris crocodili fimum crocodileam vocant, quæ mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; seruat. Optima est tenuissima & friabilis, amyli modo minime ponderosa, in humore statim eliquescens, quæ cum teritur fermenti acorem quadamtenus refert. Adulterant eam sturnorum fimo, quos captos oryza pascunt. Ipsumq; non dissimile vændunt. Alij Amylũ aut Cimoliam miscent, & adscito colore per rarum cribrum paulatim exprimunt, vt se cõtrahat in vermiculorum speciem. Qui siccati pro crocodilea væneũt. Inter omnes cõuenire inuenio humanum stercus caninumq; gutturi impositum, anginis auxiliari.

¶ De Vrina. CAP. XCI.

HVmanam vrinam suam cuiq; bibere, contra viperæ morsus ac venena, incipientemq; aquam intercutem proderit. Marini scorpionis, viperæ, draconisq; morsus ea cõuenientissime fouẽtur. Canina ad perfundẽdos canis morsus idonea est. Pruritus & lepras nitro addito expurgat. Sed vetus vlcera capitis manãtia, furfures, psoras, & feruidas eruptiones, multomagis abstergit. Nomas & præcipue genitaliũ cohibet. Auribus infusa manans pus supprimit. Decoctaq; in calice mali punici, earum vermiculos abigit. Pueri impubis resorbta vrina, orthopnoicis auxiliatur. Decocta in æreo vase

cum melle emendat cicatrices, argema, caliginesq;. Ex ea & cupro idoneum auri ferrumen conficiunt. Lutum quod in vrina subsidit, illitu ignem sacrũ mitigat. Feruefactum cũ cyprino, inditumq;, vuluæ dolores mulcet. Strãgulatus leuat. Genas deterget. Oculorũ cicatrices expurgat. Taurina si cum myrrha instilletur, auriũ dolores lenit. Aprina viribus eisdem prædita est. Priuatim comminuit vesicæ calculos, & potu expellit. Ad aquam quæ cutem subijt, cum nardi spica cotidie binis cyathis cum aqua bibitur, vrinamq; per aluum extrahit. Aurium doloribus instillata medetur. Asinina traditur renum vitijs mederi. Lyncis vrinam quam lyncurium appellant, simulac excernitur, glaciari coireve in calculi duriciam, vulgo creditum est. Quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim quod a nonnullis vocatur succinum pterygophoron. Id potum ex aqua stomacho aluoq; fluctione laboranti conuenit. Asininæ vrinæ potu renum vitia sanari traduntur.

¶ De Melle. CAP. XCII.

PRincipem locum obtinet mel, quod atticæ regionis est, præcipue ex hymeto, mox cycladibus insulis, & e sicilia cognomine simblion. Maxime probatur dulcius & acre, odoratũ, sufflauum, nec humectum, graue, & minime fluxum, quod ob sequacem lenticiam non facile abrumpitur, tractumq; resilit in digitos. Mel abstergẽdi vim habet. Ora venarum apperit. Humores euocat. Qua ratione in sordida vlcera sinusq;, commodissime infunditur. Decoctũ atq; impositum abscedẽtem carnem glutinat. Medetur impetigini coctum cum liquido alumine & illitum. Item aurium sonitui & dolori cum fossili sale tepido instillatum. Lendes & fœda capitis animalia illitum necat. Nudam glandem recutitis operit, præsertim quæ circũcisione aperta non est, si melle coles a balineo triginta diebus emolliatur. Oculorum caliginem discutit. Faucibus, tonsillis, anginæ illitum gargarisatumve medetur. Vrinam ciet. Auxiliatur tussi, & a serpente percussis. Contra haustum meconium, cum rosaceo calidum assumitur. Aduersus venena fungorum, & rabiosi canis morsus linctum aut potum proficit. Crudum tamen aluum inflat. Tussim lacessit. Et ea de re despumati vsus aptior est. Primatũ tenet in mellis genere vernum, deinde æstiuum. Hybernum vero vtpote quod crassius constet, deterrimum reputatur. Siccas eruptiones excitat. Quod in Sardonia gignitur mel, amarũ est. Quoniã apes inibi absinthio vescãtur, quo vitia cutis in facie & maculæ aptissime perungũtur. Heracliæ in põto quibusdam anni tẽporibus, propria quorũdam florũ dote, mel conflatur, quod qui edere, mente abalienantur, ac sudore diffluũt. Remedio sunt

esitata ruta, & salsamēta, aut epotū mulsum, resūpta quoties vomitione reijciūtur. Acre autē est. Et olfactu sternutamēta mouet. Quod cū costo illitū fœminarū cutē emēdat, & cū sale sugillationes rapit. Est et aliud cōcreti mellis genus, quod saccharon nominatur. In India vero & fœlici Arabia in arūdinibus iuenit. Salis modo coactū est, dētibus vt sal fragile. Aluo idoneū, & stomacho vtile. Si aqua dilutū bibatur, vexatæ vesicæ, renibusq; auxiliat. Illitū ea discutit, quæ tenebras oculorū pupillis offundūt.

De Cæra. CAP. XCIII.

Cæra optima est subfulua, odorata, suppiguis, pura, odorisq; quadātenus mellei, natione pontica, aut cretica. Secūdū locū obtinet cādida, & suapte natura pinguis. Cādida fit hoc modo. Ex ea radunt album syncærūq;, atq; transfundunt in vas, quod satis habeat marinæ ex alto petitæ, insparsoq; nitri momēto, decoquunt. Cūq; iterū tertiove inferbuit, separatū vas refrigerant, ac cæræ pastillum eximūt, detersa sorde, siqua forte adhæsit. Tū denuo indita noua maris aqua feruet, vti retulimus. & vase dēpto ex igne, basin ollulæ nouæ aqua frigida madefactā, in cærā summā suspēsa manu intingūt, quo celerius cōcrescat, & q̄ minima portio extrahatur. Suscepto primo cæræ orbiculo, iterū vas imum aqua refrigeratū, tantisper immitti debet, dū tota excipiat. Orbiculi lino cōsuti, ita vt intercedat spatiū, suspendūtur. Et interdiu, cōtinuo sub sole, noctu sub luna aspergūtur, vsq; dū perfecte albescant. Verū si eximius ille candor desyderetur, eadē factitari, & identidē recoqui, operæpreciū est. Nec desunt qui pro marina, in muria q̄acerrima, semel aut iterū excoquant. Dein languncula, tenui, rotunda, ansam habente, extrahunt. Postea orbiculos, substrato cespite hærboso insolāt, donec candorē summū cōtraxerit. Præcipiūt hoc obeūdū munus vere, cū sol remissa vehemētia humorē pariat, vt nō facile liquetur. Cæra omnis mollit, calfacit, modice explet corpora. Datur in sorbitione dysentericis. Ac milij magnitudine decē grana cæræ hausta, lac in lactantibus non patiuntur coagulari.

De Propoli. CAP. XCIIII.

Propolis eligi debet flaua, odorata, styracē referēs, in vehemēti ariditate mollis, & mastiches more ductilis. Magnopere calfacit & euocat. Aculeos & omnia infixa corpori extrahit. In vetere tussi suffita proficit. Impetigines admota tollit. Ea ī aluearīū foribus, cærosæ naturæ inuenit.

De Tritico. CAP. XCV.

Optima e tritici generibus ad secūdæ valitudinis vsus habent, quæ recētia & iā perfecte adulta, colorē mali referūt. Dein sequūtur trimestria, quæ nōnullis Sitania nominant. Itaq; cruda ī cibis

teretes tineas gignũt. Canũ morbib° prosũt mãsa & iposita. Cõfectus eorũ similagine panis, plus alit q̃ cibarius. E trimestriũ farina panis leuiorẽ cibũ præbet, & qui facile in mẽbra demãdet. Farina eorũ cũ hyoscyami succo illinit aduersus neruorũ fluctiones, quas Græci rheumatismos vocant. Itẽ cõtra interaneorũ inflationes. Lentigines ex aceto mulso tollit. Furfures autem in acri aceto decocti, turgẽtes mãmas sedant. Viperarum ictibus auxiliantur. Et torminosis prosunt. Farinaceũ fermẽtum calfaciendi extrahendiq; vim habet. Priuatim callos pedum, clauosq; extenuat. Cætera tubercula furunculosq; ex sale concoquit, & aperit. Sitaniorum farina, contra venenatos ictus cũ aceto aut vino cõmodissime illinitur. Eadem si decocta in glutini modum delingatur, cruẽtis excreationibus proderit. Contra tussim & exasperatas fauces, cum menta & butyro decocta efficax est. Tritici pollen si ex aqua mulsa, aut hydræleo decoquat, omnẽ discutit inflãmationẽ. Panis & crudus & coctus inflãmationes omneis illitu mulcet, cũ emolliat & quadamtenus refrigeret. Sed hærbis succisve huic rei accõmodatis ammisceatur. Vetus panis aridus, adiectis cõueniẽtibus, citã aluũ cohibet. Recẽs muria maceratus illitu, vetustas impetigines sanat. Glutinũ ex similagine & polline, quo chartæ glutinãtur, sanguinẽ excreãtibus prodest, si liquidius ac tepidũ cochlearis mensura detur sorbendum.

¶ De Hordeo. CAP. XCVI.

Hordeũ optimũ est candidũ purũq;. Id minus q̃ triticũ alit. Ptisana tamen ob cremorẽ in decoctione redditũ, plus alimẽti præbet q̃ pollenta ex hordeo facta. Cõtra acrimonias atq; fauciũ scabricias, exulcerationesq; pollet. Quibus etiam triticea ptisana præsidio est. Sed plus alit magisq; vrinam mouet. Lac abunde suppeditat, si cum fœniculi semine decocta sorbeatur. Hordeũ abstergit. Vrinã ciet. Inflationẽ parit. Stomacho aduersatur. Tumores concoquit. Farina hordeacea decoquitur in mulsa aqua cũ fico, vt inflammationes collectionesq; discutiat. Duricias cũ resina & fimo columbarũ cõcoquit. Cũ meliloto autẽ et papaueris calyce dolores finit, qui latus excruciãt. Aduersus intestinorũ inflationes cũ lini semine, fœnogræco, & ruta, illini iuuat. Strumas cũ pice liquida, cæra, oleo, & impubis pueri vrina, ad cõcoctionẽ perducit. Et cũ myrto, vino, malicorio, syluestribus pyris, & rubo, alui profluuia sistit. Podagricis inflãmationibus, cũ cotoneis aut aceto prodest. Decocta in acri aceto, modo quo hordeaceũ cataplasma, & calida imposita, lepris medetur. Liquata eadem cũ aqua, atq; cum pice decocta, pus excitat. Cum aceto liquata itidem contra articulorum fluctiones prodest. Farina ex his aluum cohibet, inflammationesq; mitigat.

De Zytho. CAP. XCVII.

EX hordeo potus fit, cui zytho nomen est. Is vrinam cit. Renes & neruos tentat. Membranis præsertim cerebrum vestientibus officit. Inflationem parit. Vitiosum succum creat. Elephãtiasin gignit. Qui eo potus genere perluitur, agilis, & ad opus obeundum expeditus, euadit.

De Cõurmite. CAP. XCVIII.

FIt & ex hordeo potus quem Courmi nominant. Eoq; sæpe potu, pro vino vtuntur. Verum dolorem capitis mouet. Malum succum gignit. Neruis nocet. Cõfimilia etiam potus genera ex tritico fieri solent, in Britania, & quæ occidentem spectat iberia.

De Zea seu semine. CAP. XCIX.

ZEa duorum generum est. Vna simplex. Altera in geminis putaminibus grana bina iuncta gerit. Ob id dicoccos appellatur. Plus q̃ hordeũ alit. Ori grata. Digeritur in panificia, minus q̃ triticũ alens.

De Crassiore farina. CAP. C.

CRimnon crassior est ex zea triticoq; farina, ex qua pultẽ faciunt. Abunde alit. Facile conficitur. Aluũ vehemẽtius adstringit, si zea ex qua fit, prius torreatur.

De Siligine. CAP. CI.

EIdem generi siligo adscribitur, sed minus aliquanto nutrit. In panes vt zea cogitur. Fit quoq; e siligine crassior farina, quam græci crimnou vocitant.

De Athera idest tenui pulticula. CAP. CII.

AThera ex zea fit tenuissime molita. Est autem sorbitio, quasi liquida pulticula infantibus conueniens, & cataplasmatis efficax.

De Trago. CAP. CIII.

TRagos quamdam halicæ figuram gerit. Multo minus q̃ zea nutrit, q̃ multum aceris habeat. Quare ægrius conficitur. Aluumq; magis emollit.

De Bromo. CAP. CIIII.

BRomus genicula quædam habet. Folio & stipula triticum imitatur. Et in cacuminibus dependentes paruulas veluti locustas gerit, in quibus semen continetur, vtile ad cataplasmata vti hordeum. Pulte huius aluus sistitur. Prodest tussientibus in sorbitione succus.

De Oryza. CAP. CV.

ORyza frugum generis est, in palustribus riguisq; nascẽs. Mediocrem cibum præstat. Sed aluum supprimit.

De Halica CAP. CLVI.

HAlica fit ex zea, quam dicoccon appellauimus. Plus alit q̃ oryza. Aluum magis cohibet. Stomacho longe vtilior. De-

cocta in aceto illitaq; lepras tollit. Vnguium scabricias extricat. Incipientibus ægylopijs medetur. Decoctum dysentericis quos excruciat dolor, infusum idoneum est.

¶ De Milio. CAP. CVII.

MIlium in panes coactum, minus cæteris frugibus alit. Sistit pulte sua aluum. Vrinam cit. Torretur milium, feruensq; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisq; doloribus, auxilio sit.

¶ De Panico. CAP. CVIII.

PAnicum frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile. Eodemq; modo in panes subigitur. Eosdem habet vsus. Minus tamen & nutrit & stringit.

¶ De Sesama. CAP. CIX.

SEsama stomacho inutilis cibus. Halitus grauitatē facit, quoties inter mandendū, commissuris dentium inhæsit. Neruorum crassitiē illitu discutit. Medetur auribus fractis, ambustis, inflammationibus, coli doloribus, & cerastæ morsibus. Capitis dolores qui æstuatione concitantur, ex rosaceo lenit. Eadē efficit hærba decocta in vino. Præsertim inflammationibus oculorum, doloribusq; prodest. Ex ea fit oleum quo ægyptij vtuntur.

¶ De Lolio. CAP. CX.

LOlium quod inter segetes nascitur, molitum, illitu nomas, vetera vlcera, gangrænasq; emarginat. Sanat cum raphanis, sale & aceto, feros lichenas. Et ex aceto & sulphure viuo, lepras. Strumas quoq; discutit, cum fimo columbino & lini semine decoctum in vino. Abscessus etiam rumpit, qui ægrius ad coctionem perducuntur. Decoctum ex aqua mulsa vtilissime ischiadicis illinitur. Si cum polenta, thure, myrrha, aut croco suffiatur, conceptionem adiuuat.

¶ De Amylo. CAP. CXI.

AMylum ex eo appellatum est q; sine mola fiat. Optimum ex trimestri, natione creticum aut ægyptium. Ratio faciundi amyli hæc est. Purgatum trimestre triticum madescit quinquies in die, & si fieri potest nocte. Cum emollitum fuerit, effunditur sensim sine agitatione aqua, quo minus cremoris dulcedo vna excludatur. Vbi mollissimum esse videtur, mutata aqua pedibus calcari oportet. Rursus infusa, teri. Tum demum enatantes ibi furfures incerniculo eximēdi. Reliquūq; quallo sportisq; siccatū tegulis nouis cōfestim torreatur flagrantissimo in sole. Nāq; si paulisper vdū maneat, acorē concipit. Cōtra fluxiones oculorū, pustulas, cauaq; efficax est.

Sanguinis reiectiones potu cohibet. Exasperatas fauces lenit. Lacti atq; obsonijs amimiscetur. Fit etiam amylum ex zea, quæ maceratur, ac eluitur vno aut altero die, & farinæ modo manibus subigitur. Pressaq; feruentissimo in sole, vt ante retulimus, exiccatur. Nullius in medicina vsus. Ad alia tamen conueniens.

De Fœni græci farina. CAP. CXII.

GRæci Telin, alij Carpon, alij Buceras, alij Aegoceras. Latini fœnum græcũ appellant, Aegyptij itafin. Vis farinæ est mollire, dissipare. In aqua mulsa decocta aduersus tam internas, quam externas inflammationes, efficaciter illinitur. Lienem cum aceto & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarum malis subuenit, & siue tumor, siue præclusio sit vuluæ, fouentur, & insident. Decocti cremor, capillos, furfures, & manantia capitis vlcera purgat. Locos laxat & emollit, si cum anserino adipe pessi vice subijciatur. Viride cum aceto vtilissimum imbecillis partibus, & vlcera sentientibus. Decoctum eius prodest aduersus tenesmos fœtidamq; dysentericorum proluuiem. Oleum quod ex eo exprimitur, ex myrto, capillos et genitalium cicatrices absterget.

De Lino. CAP. CXIII.

LInum aliqui linocalamin vocant, alij annon, alij linon agrion, Romani linum, Pœni zeraphoes. Vulgo notum est. Cuius semen easdem quas fœnum græcum vires habet. Discutit & emollit omnem intus forisq; inflammationem, cum melle, oleo, exiguaq; aqua decoctum, aut melle cocto exceptum. Vitia cutis in facie varosq; crudum tollit. Illitum cum nitro & ficulneo cinere, parotidas duriciasq; discutit. Vlcera quæ serpunt, fauosq;, cum vino decoctum expurgat. Vngues scabros eximit, cum pari modo nasturcij & mellis. Vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur. Tussim lenit. Venerem stimulat, si farina piperis & melle exceptum, pro placenta largius adsumatur. Huius decoctum interaneorum vuluæq; erosionibus immittitur. Alui excrementa euocat. Ad vuluæ inflammationes in desessionibus perquam vtile.

De Cicere. CAP. CXIIII.

CIcer satiuum aluo idoneum est. Vrinam ciet. Inflationẽ parit. Colorem commendat. Menses ac partus expellit. Lac auget. Cum eruo decoctum illinitur ad inflammationes testi-

um, verrucosas informicationes, ad scabiem, vlcera capitis manantia, impetiginesq; . Contra carcinomata, & vlcera quæ cacoethe vocantur, cum melle & hordeo prodest. Alterum genus arietinum nominatur. Vtrumq; cit vrinas, dato cum rore marino, hydropicis aut regio morbo laborantibus eorum decocto. Lædunt ea exulceratam veficam & renes. In verrucarum formicantium penfiliumq; genere, prima luna fingulis granis fingulas tangunt, eaq; grana lintheolo deligata abijci post se præcipiunt. Ita decidere eas arbitrantur. Sylueſtre cicer, folijs ſatiuo ſimile eſt, odore acri. Sed ſemine diſcrepat. Idē quod ſatiuum præſtat.

De Faba. CAP. CXV.

Faba inflationē excitat. Aegre cōcoquitur. Tumultuoſa ſomnia facit. Tuſſi cōfert. Carnem gignit, media calidi frigidiq; natura. Decocta in poſca, & cum ſuo cortice eſitata, dyſenteriias & cœliacorum profluuia fiſtit. Contra vomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, ſi aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negocij ſtomacho exhibet, maioremq; flatum parit. Lomentū eius & per ſe, & cū polēta illitū, inflāmationes quas vulnus excitauit, mitigat. Cicatrices concolores facit. Turgentes præduraſq; mammas, etiam ſi inflammatione tētentur, adiuuat. Lac reſtinguit. Furunculos, ſugillata, parotidaſq;, cum fœnigræci farina & melle diſcutit. Cum roſa autem, thure & oui candido, procidētes oculos, tumores, vuaſq;, reprimit. Subactū vino, ſuffuſos ictu oculos recreat. Manducata ſine cortice faba, ad auertēdas fluctiones, fronti illinitur. Decocta in vino teſtium collectiones ſanat. Quo tardius pubes erumpat, pueris imo ventri illinitur. Vitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui poſt euulſionem renaſcūtur, gracileſcūt, & minus alimenti capeſcunt. Cum polenta ſciſſo alumine & vetere oleo impoſiti cortices, ſtrumas diſcutiunt. Decocto earum lanæ inficiūtur. Faba dempto cortice in illas parteis diuiſa, in quas ſuapte natura ſcinditur, imponi ſolet ſanguinis defluctionibus ab hirudine concitatis. Namq; eas ſupprimit, ſi ſemiſecta apprimatur.

De Faba ægyptia. CAP. CXVI.

Ægyptia faba, quam aliqui ponticam vocant, in ægypto plerumq; prouenit. In Aſiæ etiā Siciliæq; lacubus, inuenitur. Folia habet ampla, etiam ſi ad arborum frondes comparentur, caulem cubitalem, digiti craſſitudine, florem roſeum, dupla papaueris āplitudine. Et vbi flore exuitur, fert folliculos loculis ſimiles, in quibus faba ſupra operculū bullæ modo prominet. Cibotion ideo nominant, id eſt arculam, quoniam ſeratur ipſa, humenti glebæ mandata, &

ita in aquam demissa. Radice firmatur harundine crassiore, quæ cruda coctave estur. Ei collocasiæ nomẽ est. Faba virens manditur, & exiccata nigrescit. Græcam magnitudine superat. Adstrigendi facultatem obtinet, & stomacho vtilem. Dysentericis cœliacisq; prodest, insparso polentæ vice lomento. Datur quoq; in pulte. Cortices in vino mulso decocti, si terniq; inde cyathi bibantur, magis proficient. Facit ad aurium dolorem, quod in earum medio viride spectatur, gustu amarum, si tritum & cum rosaceo coctum instilletur.

De Lente. CAP. CXVII.

LEns suo cibo aciem oculorũ obtundit. Aegre concoquitur. Stomachũ male habet. Eũq; & intestina inflat. Sed aluũ cũ cortice cocta sistit. Præstat in cibo, quæ facillime coquitur, nihil atri in maceratione reddens. Vim habet adstringendi. Qua ex causa aluũ cohibet, si detracto antea cortice discoquatur accurate, primaq; aqua inter coquendũ effundatur. Quippe primũ id decoctũ ventrem resoluit. Somnia tumultuosa excitat. Capiti, neruis, ac pulmoni inutilis. Melius suo fungetur munere cõtra alui fluctiones, addito cũ aceto intybo, aut portulaca, aut beta nigra, aut baccis myrti, aut putamine punici, aut aridis rosis, aut mespilis, sorbisve, pyris thebanis, aut malis cotoneis, aut cichorio, aut plãtagine, aut gallis integris, quæ post decoctionem abijciuntur, vel vuarum rhois quæ obsonijs inspargunturVerum acetum cum eo diligenter percoqui debet, alias aluum conturbat. Contra subuersionem stomachi, triginta grana lẽtis delibrata deuorari proderit. Decocta cum polẽta & illita podagras lenit. Sinus cum melle glutinat. Crustas rumpit. Vlcera purgat. Decocta in aceto duricias & strumas discutit. Cum cotoneo aut meliloto medetur inflammationibus oculorum, sedisq;, addito rosaceo. Sed in amplo sinu aut inflammationibus sedis, quæ maius remedium exigũt, cum putamine punici ac ficcis rosis, adiecto melle decoquitur. Nomis quæ in gangrænam euaserunt, adiũcta maris aqua, pustulis, & his quæ serpũt, igni sacro, pernionibusq;, vt antea dictum est. Contra, turgentes mãmas & vsq; eo duras vt quamdam cartilaginis speciem referant, cocta in aqua maris & illita auxiliatur.

De Phasiolis. CAP. CXVIII.

PHasioli inflant. Spiritus ciẽt. Aegre coquuntur. Virides cibo aluum emolliunt, ad vomitiones idonei.

De Eruo. CAP. CXIX.

ERuũ paruus frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, semina in valuulis habẽs, e quibus farina fit nomine eruina, ad multos medẽdi vsus conueniens. Eruum capiti onerosum

est. Aluum esu turbat. Sanguinem per vrinam extrahit. Elixo boues saginantur. Parandæ farinæ ratio hæc est. Vberiora grana cãdidaq; deliguntur, permiscendoq;, aqua respergunturdonec sufficienter combibant. Postea torrentur, vsq; dũ hians cortex disrumpatur. Molitaq; farinario cribro incernuntur. Postremo farina reconditur. Hæc aluo vtilis est. Vrinam ciet. Meliorem colorem efficit. Sãguinem per vesicam aut aluũ cũ torminibus elicit, si largius in cibo aut potu assumatur. Vlcera cum melle purgat. Lentigines & vitia cutis in facie, & maculas, totumq; corpus emẽdat. Nomas, gangrænas, duriciasq;, serpere non patitur. Mammarum duricias emollit. Atra vlcera quæ theriomata vocant, fauosq; emarginat. Carbunculos rumpit. Cum vino illitum morsibus viperarum, canum, hominumq;, medetur. Vrinæ difficultates, tenesmosq;, ex aceto mitigat. Tabidis, qui alimentum non sentiunt, tostum, & in nucis magnitudinem melle collectum, conuenit. Eius decoctum perniones, & pruritus in toto corpore, sanat fouendo.

De Lupinis CAP. CXX.

Latiuus lupinus notus est. Cuius farina cum melle delinctu, aut potu, vẽtris animalia expellit. Ipsi quoq; macerati, & cũ sua amaritudine esitati eadẽ efficiunt. Decoctũ eorũ idẽ munus præstat, cũ ruta & pipere potũ. Quare lienosis prodest. Eodẽ vlcera tetra quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientẽ scabiẽ, eruptiones pustularũ, vlcera in capite manãtia, vitiligines, maculasq; fouere vtilissimũ. Menses & partus extrahit, cũ myrrha & melle subditum in vellere. Eorum farina cutem liuoresq; corrigit. Inflammationes cũ polenta & aqua mitigat. Tubercula, & coxendicũ cruciatus, ex aceto lenit. Strumas in aceto cocta illitaq; dissipat. Carbunculos rumpit. Decocti cœlesti aqua, donec in liquamenti crassiciem redigantur, faciẽ abstergunt. Medentur pecorum scabiei, cum radice nigri chamæleontis, ita vt tepẽte decocto abluantur. Cit vrinam radix cũ aqua cocta. Lupini triti, vbi maceratu dulcescere cœperit, cũ aceto poti, fastidium detrahunt, & cibi auiditatẽ faciũt. Gignuntur & sylueſtres lupini satiuis similes, sed omnino minores, qui eadem quæ satiui possunt.

De Rapo. CAP. CXXI.

Decocta rapi radix alit. Inflationem parit. Mollesq; spongiosasq; carnes creat. Venerem stimulat. Decocto podagræ, perniones, fouentur. Contritoq; rapo atq; imposito iuuantur. Si excauatæ radici rosaceum cæratum adigatur, & feruenti cinere eliquescat, exulceratis, pernionibus proficiet. Asparagi eius decocti esu,

vrinam ciunt. Semen antidotis & theriacis, præsertim quæ sensum doloris auferunt, anodyna vocant, idoneum est. Potum contra venena salutare est. Venerem concitat. Muria conditum, minus alimenti sufficit. Sed multo magis appetētiam recreat. Sylueſtre rapū in aruis nascitur, fruticosum, in cubiti altitudinē assurgēs, ramosum, læue. In cacumine folia fert læuia, digitali latitudine, aut maiora, & fructū in siliquis calyculatis. Cumq; pulpæ aperiūtur, alia intus siliqua spectatur, quæ quandā capitis speciem præbet. In qua semina paruula concipiuntur, foris nigra, intus alba. Additur in medicamenta quibus ad detergendam cutem in facie, totoq; corpore, vtimur, præsertim quæ ex lupini aut erui, tritici aut lolij farina, fieri solent.

¶ De Buniade napo. CAP. XXII.

Cocta buniadis napi radix inflat. Modicum alit. Semen eius potum venenorū vires hebetat. Antidotis ammiscetur. Conditur sale radix.

¶ De Radice. CAP. CXXIII.

Raphanus latine radix dicitur. Excalfacit. Flatus gignit. Ori suauis est. Sed stomacho aduersatur. Ructus ciet. Vrinā pellit. Aluo aptior. Summo tamen cibo sumi debet, quo magis eius distributionem adiuuet. Cum autem præsumitur, cibum subleuat. Quare vomituris cōmodissime datur, ante cibum. Sensuum aciem excitat. Decocta contra veterem tussim, & pituitæ crassitiem in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celerius vomitiones mouet. Hydropicis commodissime illinitur. Lienosis vtilis. Sugillata cum melle tollit. Contra viperarum ictus auxiliatur. Alopecias ad pilum reducit. Lentigines cum loliacea farina emendat. His qui fungis strangulantur, tam cibo q̄ potu salutaris est. Semē vomitiones facit. Vrinam mouet. Menses cit. Lienem extenuat. Cum aceto potū gangrænas vālidissime emerginat. Coctum cum aceto mulso, anginis perq̄ vtiliter gargarizatur. Cōtra cerastis morsus, potum ex vino auxilio est. Sylueſtris raphanus quam Romani Armoraciam vocāt, alij montanum raphanum, alij apium, alij iscada, alij chamæbalanum, Romani etiam radicem sylueſtrē, ramulos tenues iunceos duos siue tres spargit, rubentes, folijs rutæ, sylueſtris, oblongioribus, & angustioribus, semine paruo, radice albuci, rotundiore, turbinatiore pyri figura, candido cortice. Ea lacteo succo madet. Pars radicis superior vomitione, bilē pituitamq; extrahit, inferior per aluum. Tota susq; deq; purgationes mouet. Quod si tibi in animo est succū extrahere, radix tusa in fictili mergitur, & qui supernatat succus pinna eximitur. Is sesquiobolo potus, vtraq; parte purgat.

¶ De Syluestri raphano. CAP. CXXIIII.

Lyluestris raphani quam Romani Armoraciam vocant, folia satiuo similia, & quadamtenus lampsanam imitantur. Radix gracilis, tenera, subacris. Tam folium q̃ radix in olera recipitur. Excalfacit. Vrinam concitat, æstuosus.

¶ De Sisaro. CAP. CXXV.

Isarum vulgo cognitum. Cuius radix decocta ori grata est, & stomacho vtilis. Vrinam ciet. Et appetentiam inuitat.

¶ De Lapatho et rumice CAP. CXXVI.

EX generibus lapathi, oxylapathum vocant quod in acutum tendit, prædura habens extrema, non nisi in palustribus nascens. Aliud est satiuum, illi dissimile. Tertium syluestre, paruum, plantagini proximum, humile & tenerum. Quartum genus est quod alij oxalida, alij anaxyrida, aut lapathon vocant, syluestri ac exiguo rumici simile, caule non magno, semine subacuto, rubente, acri, in caule, & agnatis appendicibus, emicante. Omnium decocto olere aluus emollitur. Crudi illitu, melicerides temporis tractu discutiuntur. Syluestris & oxilapathi, & eius quã oxalida nominãt, semen ex aqua aut vino vtiliter bibitur, contra dysenterias, & cœliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionum ictus. Quod si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ, aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos vngues persanãt. Sed antea locus aceto & nitro in sole perfricandus est. Pruritus corporis, decoctum earũ sedat, si foueatur, aut in solijs balnearum cõfricetur. Coctæ in vino & instillatæ, aurium dentiumq; dolorem mulcent. Strumas parotidasq; discutiunt. Lienem cum aceto extenuant. Aliqui amoliendis strumis radicum gestamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ & inditæ fœminarum profluuia sistũt. Cum vino autem potæ, regio morbo medentur. Calculos vesicæ cõminuunt. Menses cient. Scorpionum ictibus auxiliantur.

¶ De Lampsana. CAP. CXXVII

ILampsana quod Romani napiũ vocant, syluestre olus est. Plus alit q̃ rumex, et stomacho vtilius. Cuius folia caulesq; coquuntur in cibo.

¶ De Hyppolapatho. CAP. CXXVIII.

HHyppolapathon olus est magnum, in paludibus nascens. Easdem habet vires quas supradicta rumicis genera.

¶ De Bunio napi genere. CAP. CXXIX.

FVnion aliqui actiuam vocant, alij Anemosphoron, magi paradachry, Aegyptij erxonẽ, Romani Scopã regiam, Aphri

zigar, aut tempso. Caulem emittit quadrangulum & in eo folioſos ramulos, tenues, prætenuibus foliolis & floſculis ſcatentes, longitudine digitali, folia propter radicē, apio ſimilia, ſed multo tenuiora, & quæ modo quodam folia tribuli imitentur. Flores anethi, ſemen odoratum, minus Hyoſcyamo. Excalfacit bunion. Vrinam ciet. Secundas detrahit. Lieni, renibus, & veſicæ vtile. Eo humenti aridove vtuntur, exempto radice & caulibus ſucco, ex aqua mulſa.

De Blitto. CAP. CXXX.

BLitton ægyptij echlotoripam appellāt, alij riplam. Romani blitū, Daci bles. Olus eſt aluo vtile, nullius in medicina momenti.

De Malua. CAP. CXXXI.

MAluam hortēſiam pythagoras Antema vocauit, zoroaſtres diadema, ægyptij cochortem, magi lienem capræ, aut muris vrinam. Satiua eſui longe aptior ſylueſtri. Stomacho aduerſatur. Aluum iuuat, ſed multo magis caules. Interaneis & veſicæ vtilis. Cruda folia cum ſalis exiguo māducata, ægylopas ex melle ſanāt. Verum cum cicatricē trahere cœperint, ea demum citra ſalem vtēdum eſt. Contra aculeatos apium veſparumq; ictus, illita efficax eſt. Eadem cum oleo trita perunctī, non feriuntur. Vlcera manantia in capite, furfuresq; cum vrina ſanat. Sacris ignibus & ambuſtis decocta folia, tritaq;, vtiliſſime ex oleo imponūtur. Eius decoctum vuluas inſeſſione mollit. Prodeſt erofionibus veſicæ, & inteſtinorū, vuluæ, ſediſq;, clyſtere infuſum. Ius decoctæ cum radice ſua contra omnia venena auxiliatur, ſi continuo a bibentibus reuomatur. Contra phalāgiorum morſus remedio eſt. Lac euocat. Semen in vino potum, addito loti ſylueſtris ſemine, veſicæ cruciatus lenit.

De Attriplice. CAP. CXXXII.

ATraphaxin aliqui Chryſolachanon vocant, Romani attriplicem, Aegyptij Ochi. Cognitum olus eſt. Duo eius genera. Syluestre & ſatiuum. Coctum eſtur vt olus. Aluū mollit. Panos diſcutit, ſiue crudum ſiue coctum illinatur. Semen cum aqua mulſa potum, regium morbum ſanat.

De Braſſica. CAP. CXXXIII.

CRamben Romani braſſicā vocant. Ea aluo eſt idonea, ſi modo leuiter feruefacta edatur. Nam percocta aluum ſiſtit. Sed multo magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur. Stomachum autem male habet. Acrior eſt æſtiua. In ægypto propter amaritudinem non eſtur. Cæcutientibus, & tremulis eſſe prodeſt. Summo cibo ſumpta crapulam diſcutit, & vini noxam reſtinguit. Melior ſlo-

macho cyma, sed acrior, & ad ciendum vrinam validior. Ea condita stomacho inimica est. Aluum conturbat. Crudus succus cum nitro & iri deuoratus, aluum emollit. Cum vino quoq; epotus viperarum morsibus auxiliatur. Cum fœnogræci farina, podagris & articulorum vitijs illinitur. Prodest & sordidis vlceribus, & vetustis, illitus. Caput purgat naribus infusus. Menses extrahit cum loliacea farina inditus. Folia per sese aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tumoribusq; Epinyctidas, ignem sacrum, leprasq; sanant. Carbunculos ex sale rumpunt. Fluentes capillos retinent. Cocta addito melle aduersus depascentia vlcera, gangrænasq; valent. Lienosisq;, ex aceto cruda prosunt. Mansa deuorato succo, retusam vocem instaurant. Decoctũ eius potu, aluum & menses ciet. Flos post conceptionem in pesso subditus, partus spem adimit. Semen eius præsertim, quæ in ægypto nascitur, potum tineas repellit. In antidota cœliacorum additur. Faciei cutem lentiginesq; expurgat. Virentes cauliculi cum radice cremati, & adipe porci vetusto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant.

De Sylueſtri braſſica. CAP. CXXXIIII.

Sylueſtris braſſica, quam Romani ruſticam appellant, maritimis præruptisq; locis, magna ex parte gignitur. Satiuæ ſimilis, ſed candidior, hiſpidiorq;, amara. Cuius cyma in lixiuio cocta, ori non inſuauis. Folia illitu vulnera cõglutinant. Et inflãmationes tumoresq; diſcutiunt.

Me Braſſica marina. CAP. CXXXV.

Marina braſſica aſatiua prorſus abhorret, q; folia ferat rotundæ Ariſtolochiæ, prælonga, tenuia. Singula a ramulis rubẽtibus exeunt, ſingulari vt hædera ſtillo. Habet lacteum ſuccum, ſed paucum, ſalſo guſtu, & aliquantum amaro, pingui compage. Hærba in totum ſtomacho inimica, acris. Vehementiſſime aluũ ciet, in cibo cocta. Coquitur propter acrimoniam cum pingui carne.

De Beta. CAP. CXXXVI.

Beta duorũ generum eſt, e quibus nigra coquitur cũ lenticula, vt vẽtrem ſiſtat. Quod magis radice eius præſtatur. Candida aluo vtilis eſt. Vtraq; tamen propter nitroſum humorem quem habet in ſe, noxij ſucci eſt. Vnde ſuccus earum, cum melle naribus inditus, caput purgat. Aurium doloribus auxiliatur. Decoctum radicis & foliorum, furfures lẽteſq; deterget. Perniones fotu mitigat. Crudis folijs vitiligines nitro antea perfrictas, alopeciarum inanitates, atq; depaſcentia vlcera, illini prodeſt. Eruptionibus papularum, igni ſacro, ambuſtiſq;, cocta medetur.

¶ De Portulaca sylvestri. CAP. CXXXVII.

Sylvestris portulaca quam aliqui Aizoon sylvestre vocāt, alij Telephion, Romani illecebram, aliqui portulacam, Aphri mœmoen, Daci lax, Aegyptij mochmutim, folijs pusillis, ad satiuā accedētibus, hirsutis, latioribus. Nascitur in petrosis. Nonnunq̄ in hortis. Folia oleæ habet, minora multo, plura & tenera, rubētes cauliculos, ex vna radice multos, in terra sessiles, qui manducati bonum succum pariunt, viscosi, & aliquantum salsi. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans. Discutit strumas cum axungia illita.

¶ De Portulaca. CAP. CXXXVIII.

Portulacæ vis adstringit. Capitis doloribus, inflammationibus oculorum, cæterisq̄, cum polēta imponitur. Ardoribus stomachi, sacro igni, vesicæ doloribus, auxilio est. Commanducata, dentium stupores sedat. Stomachi & intestinorum æstuationem, fluctionesq̄ mulcet. Renes & vesicā adiuuat, etiā si erosionē sentiant. Veneris impetus exoluit. Succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Contra teretes ventris tineas, cruentā excreationē, dysenteriā, hæmorrhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est. Item contra sepis morsus. Ocularibus medicamentis vtilissime commiscetur. Interaneis fluctione laborātibus, atq̄ vuluarum erosionibus, infunditur. Contra dolores, quos æstus excitauit, caput ex rosaceo & oleo fouetur. Eruptiones papularum in capite, cum vino emēdat. Vulneribus quæ ad syderationem spectant, ex polenta illinitur.

¶ De Asparagis. CAP. CXXXIX.

Asparagus, quem aliqui Petreon, alij Myacantham, alij Myon vocant, vulgo notus est. Huius cauliculi in cibo, vētrem emolliunt. Vrinam cient. Radicis decoctū contra vrinæ difficultatem, regiū morbum, renum vitia, & coxendicum cruciatus, in potu proficit. Cum vino autem phalangiorum morsibus auxiliatur. Si decocti succus super dente contineatur, eius dolori medetur. Semen ad eadem valet. Canes vt aiunt, si decoctum bibant, emoriūtur. Asparagum etiam nasci prodiderunt, arietis cornibus cōtusis, atq̄ defossis. Quod quantum equidem sentio, plane a veritate abhorret. Is tamen Asparagus multis ramis fruticat, folijs fœniculi, numerosis, radice rotunda, grandi, tuber habēte. Huius teneri cauliculi triti in vino albo, renum dolores sedant. Assus autem coctusve, vrinæ stillicidium, difficultatemq̄, ac dysenterias, mitigat. Radix cū vino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Cum ficis aut ciceribus sumpta, regium morbum sanat. Coxēdicis cruciatus stranguriāq̄ leuat. Alligata radix, aut haustum eius decoctum, conceptum adimit, & sterilitatem adfert.

¶ De Plantagine. CAP. CXL.

ARnoglosson alij Arnion vocant, alij Probation, alij Cynoglosson, alij Heptapleuron, alij Polyneuron, Magi Eurechnemona, Aegyptij Asonth, Romani plantaginē, Hispani thesaricā, Pœni Atijrcon. Duo eius genera. Minor folia habet angustiora, minora, molliora, læuiora & tenuiora, caule anguloso, in terra sessili, floribus pallidis, semine summis caulibus emicante. Altera maior & virentior, latis constans folijs, olerum generis. Cuius caulis cubiti altitudinem petit, angulosus, subruber, a medio ad verticem tenui semine circumdatus. Radicibus nititur teneris, hirsutis, candidis, digitum crassitudine æquantibus. Nascitur in lacunosis, sepibus, & locis humidis. Multo vtilior magna est. Vim habent folia exicatoriam, constringentem. Quare omnibus malignis vlceribus, & fluctioni oportunis atq; elephanticis, sordidisq; illita prosunt. Profluuia sanguinis, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, nomasq; cohibēt. Vetera vlcera & inæqualia cicatrice obducunt. Chironia sanāt. Sinus conglutinant. Morsibus canis, ambustis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, strumis, ægylopijs, illita cū sale prosunt. Coctum cum aceto & sale olus, dysentericis, cœliacisq;, sumptum subuenit. Datur & in locum betæ cum lenticula coctum. In leucophlecmatia, inter aridas epulas, hærba decocta datur. Comitialibus & suspiriosis data proficit. Foliorum succus, colluta subinde oris vlcera, purgat. Cum cimolia aut cerusa igni sacro medetur. Fistulis infusus prodest. Lippitudinibus & aurium doloribus idem succus instillatur. Additur quoq; in oculorū collyria. Gingiuis cruore suffusis, & sanguinis reiectionibus, potu confert. Clystere dysentericis infunditur. Contra tabem datur in potu. Aduersus strāgulationes vuluæ, in vellere subijcitur, etiam si vulua fluctione laboret. Semen ex vino potum alui fluctiones & sanguinis excreationes sistit. Decocta radix & manducatu, & collutione, dētium dolores sedat. Eadem cum folijs, vlceribus renū & vesicæ in passo datur. Ferūt treis radices cum tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari, & quattuor quaternis. Sūt qui radicis gestamine, discutiendis strumis vtantur. Syri ius plantaginis & calaminthæ, cum melle produnt ijs mederi, quos vires defecerūt, datum die secunda, & quarta, & parasceue, id est veneris die. Hoc autem veluti arcanum accipito, quod veraci experientia compertum est.

¶ De Lauere seu sio. CAP. CXLI.

SIon quod in aquis est, aliqui aquatilem anagalida, alij Darenion, alij lauer, alij Schinon aromaticum vocant. In aquis inuenitur, frutice pingui, recto, folijs latis, holusatro similibus,

ſed minoribus, & odoratis. Quæ cruda coctaq; eſu, calculos rumpunt, atq; excernunt. Vrinas cient. Menſes & partus extrahunt. Dyſentericis in cibo auxiliantur. De Sio Crateuas tradit, hærbam eſſe fruticis ſpecie, pauca folia ferentem, rotunda, maiora q̃ mentæ, nigra & ad erucam accedentia.

De Siſymbrio. CAP. CXLII.

SIſymbrion alij ſerpyllum vocant, alij veneris coronam, Romani veneream, aut euſteralem. In ſolo inculto naſcitur, mentæ hortenſis ſimilitudine, odoratius, latiore folio. Inſeritur coronis. Calfaciendi vim habet. Contra ſtillicidia vrinæ, calculoſq;, ſemen ex vino bibitur. Tormina & ſingultus ſedat. Folia in capitis dolore, fronti aut temporibus illinuntur. Item cõtra veſparum apiumq; ictus. Vomitiones potu cohibet.

De Altero Siſymbrio. CAP. CXLIII.

ALterum ſiſymbrij genus, quod aliqui cardaminam, alij Sion appellãt. Ea hærba riguis gaudet, & eiſdem in locis, quibus ſion, prouenit. Quæ ideo nõnullis cardamina nominatur, q̃ guſtu cardamum, ideſt naſturcium repræſentet. Folia primum rotunda prodeunt. Adulta erucæ modo findũtur. Id excalfacit. Vrinas mouet. Crudũ eſtur. Purgat lentigines, cutiſq; vitia in facie, noctibus impoſitum, matutiniſq; detractum.

De Crithmo. CAP. CXLIIII.

CRithmum, ſeu potius vt aliqui Crithamon, fruticoſa hærbula eſt, cubiti altitudinem petens. Naſcitur in maritimis, & petroſis, folijs pinguibus, numeroſis, albicãtibus, veluti portulacæ, craſſioribus, & lõgioribus, ſalſo guſtu. Flores candidi ſunt. & ſemen ceu roriſmarini, odoratũ, molle, rotũdum, quod ſiccatũ rumpitur. Habet intus ſemẽ ruffum, radices digiti craſſitudine, tres aut quatuor, grati odoris & iucundi. Radix, ſemen, & folia incocta vino, potu vrinæ difficultati & regio morbo auxiliantur. Menſes cient. Eſtur crudum coctumve in holere. Seruatur etiam in muria.

De Coronopo. CAP. CXLV.

COronopus aliquibus Ammonos, alijs Aſtriõ, Pœnis Atirſitte, Romanis Caciatrix, alijs Stilago, alijs Sanguinaria dicitur. Oblonga hærbula eſt per terram repẽs, fiſſis folijs. Coquitur in holere. Radicem habet tenuem, adſtringentem, quæ in cibo cœliacis facit. Prouenit in ſemitis, iuxta domicilia, & locis incultis.

De Cicerbita ſeu Soncho. CAP. CXLVI.

SOnchon aſperum aliqui Cichorium vocant, Romani Cicerbitam aſperam, Aphrigathonem. Huius duo genera. Sylue-

ſtrior magis ſpinis horret. Alter teneritate quadã mollescit, cibis expetitus, anguloso caule, interdum rubicante, folijs in ambitu per interualla dissectis. Vtriusq; vis refrigerat. Modice adstringit. Vnde æstuanti stomacho & inflammationibus illiti prosunt. Succus eorum stomachi rosiones sorbitione mitigat. Lac elicit. In vellere appositus, sedis ac vuluæ collectionibus opitulatur. Tam hærba quam radix illita vibratis a scorpione ictibus subuenit. Alter sonchus tenerior, arboris instar, latis constans folijs. Eum qui ramos habet, folia distingunt. Sed ad eadem pollet.

De Intubo & seri. CAP. CXLVII.

SAtiuam Serin alij Picrida appellant, Aegyptij Agon, Romani intubum. Duum generum est. Altera sylueſtris, quæ picris & cichorion vocatur. Altera latioribus folijs constat. Stomacho q̃ hortẽsia vtilior. Quæ iterũ in duas species digeritur. Vna folio latiore prodit, lactucarũ simillima. Altera angustiore est folio, & gustu amara. Vtraq; refrigerat & adstringit. Stomacho vtilissima. Aluum sistit cocta, si cũ aceto adsumatur. Sylueſtres stomacho meliores. Quandoquidẽ æstuantẽ ipsum, & quẽ imbecillitas vexet, leniũt. Cardiacis per se, aut cũ polenta, vtiliter illinuntur. Podagris & oculorũ inflammationibus auxilio sunt. Hærba cum radice illita, percussis a scorpione subuenit. Igni sacro cum polenta medetur. Succus cum ceruſa & aceto valet ad illitus eorum quæ refrigerationem desyderant.

De Condrilla. CAP. CXLVIII.

COndrilla, quam aliqui cichorion, alij Serin appellant, caulem, flores, & folia habet cichorio similia. Qua ex causa nonnulli sylueſtris intubi speciẽ esse pronunciarũt. Verũ tenuior tota est, in cuius ramulis, gummi mastices simillimũ, tuberculo fabæ inueniri solet. Quod cum myrrha tritum, & linteo appositum instar oliuæ, fœminarum menses trahit. Tusa cum radicibus tota, adiecto melle, diuiditur in pastillos, qui nitro ammisti vitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat. Quod item tenera radix efficit, si intincta succo acus, pilis admoueatur. Contra viperas in vino pota proficit. Succus decoctæ, in vino, aut per sese potus, aluum sistit. Aliud habetur condrillæ genus, folium ferens oblongum, circumrosum, humi sparsum, caulem succo madentem lacteo. Radice tenui, rotunda, leui, vegeta, flauescente, succosa. Cuius & caulis & folia cõcoquendi vim habent. Succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. Nascitur in lætis & cultis.

De Cucurbita. CAP. CXLIX.

CVcurbita esui apta. Cruda illitu tumores & abscessus mitigat. Ramenta eius infantibus cōtra capitis ardorē, quā syriasin vocant, in sincipite illinūtur. Oculorū inflāmationes podagrasq; refrigerant. Succus e ramentis tusis per se, aut cū rosaceo infusus, auriū doloribus auxiliatur. Adustiones cutis illitu adiuuat. Totius feruefactæ & expressæ succus, cum melle exiguo & nitro potus, aluū leniter resoluit. Vinū in cucurbitam recentē excauatam infusum, si mistum sub diuo teneatur, potu aluum læuigabit.

De Cucumere satiuo. CAP. CL.

SAtiuus cucumis aluo & stomacho perq; vtilis habetur. Refrigerat, qui corruptionē nō sentit. Vesicæ prodest. Olfactu reuocat, quos animus liquerit. Semē modice vrinam mouet. Cū lacte aut passo vesicæ exulcerationibus subuenit. Illita cū vino folia morsus canum sanant, & epinyctidas cum melle.

De Pepone. CAP. CLI.

PEponis caro in cibis, vrinā cit. Inflāmationes oculorū illita sedat. Ramēta eius cōtra adustionē infantiū, quā syriasin vocāt, sincipiti imponūtur. Fronti admota oculorū fluctiones auertunt. Succus cum semine, adiecta farina, siccatus in sole cogitur in smegmata, quæ faciē repurgāt & nitorē afferūt. Radix sicca, & ex hydromelite pota drachmæ pōdere, vomitionē mouet. Si quisq; modera te secūdam cœnam vomere cupiat, geminis obolis sit contētus. Sanat quoq; illita cum melle, vlcera cōcreta in modū faui quæ cæria vocāt.

De Lactucis. CAP. CLII.

LActucæ satiuæ, quibus natura refrigeratrix inest, stomacho gratæ habētur. Somnū cōciliāt. Aluū emolliūt. Lac euocāt. Verū decoctæ magis alūt. Stomachicis illotas esse prodest. Epotū semen, assiduas libidinum imaginationes in somno, compescit. Et veneri refragatur. Frequētiores tamē in cibo, claritati oculorū officiunt. Muria condiūtur. Cū in caulē exierunt, vim quādā nanciscuntur, succo aut lacti syluestris lactucæ similem.

De Lactuca syluestri. CAP. CLIII.

SYluestris lactuca, quā magi sanguinē Titani, Zoroastres Phe rombion, Romani Lactucā syluestrē appellāt. Satiuæ similis est, sed lōgior caulis, & cādidiora folia, graciliora, & asperiora. Amaro gustu est, & viribus aliquātū papaueri similis. Vnde lacteū eius succū aliqui meconio permiscuerūt. A quā per aluū elicit, potus in aceto mulso succus ad duos obolos. Argema caliginemq; repurgat.

Contra adustiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierum. In summa somnum allicit. Doloris leuamentum præstat. Menses trahit. Contra scorpionũ & phalãgiorum ictus bibitur. Semẽ nõ aliter q̃ satiuæ, libidinum imaginationes in somno amolitur, ac venerẽ arcet. Succus ad eadem valet, sed viribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, vt in alijs liquaminibus moris est, insolatum.

¶ De Gingidio. CAP. CLIIII.

Gingidiũ aliqui lepidion, Romani bisacutũ, Aegyptij dorystrũ, Syri Adoriũ, Aphri Tiricta appellãt. In Syria & Cilicia plerũq; nascitur. Hærbula syluestri pastinacæ similis, tenuior, & amarior, radice parua, cãdicãte, subamara. Olus hoc crudũ, coctũ, cõditũve estur magna stomachi vtilitate. Vrinã cit. Decoctũ ex vino potũ vesicæ prodest.

¶ De Scãdice. CAP. CLV.

Candix, quã Romani hærbã scanariã, aut aculã nominãt, syluestre olus est, amarũ, subacre. Quod crudũ coctũve mãditur. Stomacho & ventri vtile, Decoctũ in potu, vesicæ, renibus & iocineri confert.

¶ De Gallinaceo pede ceu caucalide. CAP. CLVI.

Caucalis quam alij Caucũ, alij syluestre daucun, alij myitin, Democritus Brion, Romani pedẽ gallinaceũ, aut pedẽ pullĩ, ægyptij seselin vocant, cauliculo est dodrantali, aut maiore, hirsuto, folijs apio similibus, fœniculi modo per extrema multifidis, hispidisq;, candida in cacumine vmbella, suauiter olente. Crudum coctũve olus estur. Vrinã mouet.

¶ De Eruca CAP. CLVII.

Vzomon Romani Erucam vocant, ægyptij Etherice, pœni asuric. Cruda eruca venerẽ largiore cibo concitat. Semen eodem effectu prodest. Vrinã cit. Aluo perq̃ cõmodata. Semine ad condimẽta vtuntur, quod vti in longũ tẽpus asseruetur, adiecto lacte aut aceto, digerunt in pastillos. Gignitur etiamnũ syluestris eruca, maxime in iberia, quæ occidentẽ spectat. Cuius semine pro sinapi incolæ vtuntur. Vrinam vehementius pellit, multo satiua acrior.

¶ De Ocimo. CAP. CLVIII.

Ocimũ vulgo cognitũ. Id copiosiore cibo oculorũ aciẽ hebetat. Aluũ mollit. Spiritum mouet. Vrinã pellit. Lac euocat. Aegre tamẽ cõficitur. Illitũ cũ polline polentæ, aceto & rosaceo, pulmonũ inflãmationibus auxilio est. Draconis marini et scorpionis ictibus per se prodest, & cũ vino chio oculorũ doloribus. Succus visus caliginẽ abstergit. Destillationes exiccat. Semẽ potũ cõuenit insaniẽtibus, difficili vrinæ, inflatisq;. Naribus haustũ subinde mouet sternutamẽta. Quod idẽ hærba efficit. Sed oculos premi necessum

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 121 sur 340

est, cũ sternutamẽtũ vrget. Sũt qui in cibis abdicãdũ cẽseãt. Quãdoqui dẽ mãducatũ, & in sole positũ, vermiculos gignat. Aphri autẽ adijciunt, si feriãtur a scorpione, qui Ocymũ ederit, nullo cõflictari dolore.

De Orobanche. CAP. CLIX.

ORobanchen, alij Cynomorion appellãt, a similitudine canini genitalis, Cyprij tyrsinen, cõmuniter lycon. Cauliculus est sesquipedalis & iterdũ maior, subruber, hirsutus, tener, folio pingui, flore luteo, aut cãdicãte, radice digiti crassitudine, & cum ariditate flaccescit caulis, fistulosa. Hãc inter legumina nasci cõstat, & ea strangulare. Vnde Orobanche sibi cognomẽtum vsurpauit. Estur vt olus cruda, & in patinis asparagi modo decocta. Legumentis addita, coctionẽ accelerare creditur.

De Barbula hirci. CAP. CLX.

BArbula hirci quæ ab alijs come vocatur, breui est caule, folijs croci, radice lõga, dulci, supina, magno super caulẽ calyce, e cuius summo semen nigrũ depẽdet. Vnde nomẽ inditũ est, Hærba esui apta est.

De Ornithogalo. CAP. CLXI.

ORnithogalũ cauliculus est tener, cãdicãs, tenuis, sesquipedalis, tribus aut quattuor in cacumine mollibus agnatis, a quibus flores prodeunt, foris hærbacei, & cũ hiantes se pandunt lactei visuntur. Inter quos disectum vt milio capitulũ emicat. Coquitur cũ pane vt melanthiũ. Radix bulbosa, cruda & cocta manditur.

De Tuberibus. CAP. CLXII.

TVbera rotundæ radices sunt, sine caule, sine folijs, flauescentes. Vere fodiuntur. Cruda & cocta eduntur.

De Smilace. CAP. CLXIII.

HOrtensia smilax frutex, cuius semen a nonnullis lobia vocatur. Folia habet hederæ, molliora tamen, tenues caules, & capriolos vicinis fruticibus circumuolutos, qui tantum adolescunt, vt topiarum quoddam tabernaculũ effingere videãtur. Fructũ fœnigræci profert longiorẽ, & corpulentũ, in quo semina renũ similia sed inæquali colore recludũtur, quæ quadã ex parte fulueścũt. Fructus cũ semine in oleribus asparagi modo mãditur. Vrinã ciet, & tumultuosa somnia facit.

De Medica. CAP. CLXIIII.

MEdica cum recenter prodijt, folijs & caule trifolio pratensi similis est. Procedens vero folia contrahit, caules edens trifolij, in quibus semen lendis magnitudine dependet. Quod in cornicula incuruatur. Id siccatum iucundi saporis gratia, conditaneo sali ammiscetur. Viride semẽ quibus refrigeratione opus est illitu suffragatur. Hærba tota pro gramine vtuntur, qui pecora alunt.

De Aphaca. CAP. CLXV.

APhaca in aruis nascitur, altior lenticula, tenuioribus folijs. Siliquas maiores fert, in quibus terna quaternaue semina, lēte minora, continētur. Quæ adstringendi vim habēt. Quare torrefacta, stomachi aluiq; fluctiones sistunt, si fresa lentis more decoquantur.

De Porro capitato. CAP. CLXVI.

CApitatū porrū inflationē facit. Noxiū succū creat. Tumultuosum somnū parit. Vrinā ciet. Aluo accōmodatur. Extenuat. Oculorū aciē hebetat. Menses pellit. Sed lædit exulceratam vesicā renesq;. Cū ptisana vero coctū esu pectoris vitia extrahit. Coma eius in aqua maris & aceto cocta, in desessionibus, ad præclusiones vuluæ & duricias, vtilis habetur. Porrū bis aqua mutata coctū, aut frigida maceratū, dulcescit, & multo minus inflat. Semē acrius est, & quādam adstrictoriā vim habet. Quare succus cū aceto, addito thure aut manna, sanguinis profluuia sistit, maxime si naribus erumpat. Venerē stimulat. Contra omnia thoracis vitia tabēq;, pro delinctu efficax est. Arteriā esu purgat. Sed si assidue estur, visus obscuritatem inducit. Stomacho aduersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, cōtra bestiarū morsus auxilio est. Cū aceto & thuris polline, lacte aut rosaceo, vtiliter auriū doloribus & sonitui instillatur. Varos tollunt folia illita cū vua rhois, qua ad obsonia vtuntur. Epinyctidi medētur. Crustas ex sale illita rūpunt. Veteres sanguinis reiectiones cohibent, si binis drachmis & æquali baccharum myrti pondere bibantur.

De Ampeloprasso. CAP. CLXVII.

AMpeloprassum stomacho magis aduersatur. Et plus porro excalfacit. Vrinam & menses vehemētius ciet. Id contra serpentium morsus esse conuenit.

De Cepa. CAP. CLXVIII.

CRommyon aliqui Polijdos vocāt, magi calabotim, Romani Cepam. Cepa lōga acrior est q̄ rotūda. Itē flaua q̄ candida, & sicca q̄ viridis, & cruda q̄ cocta, aut condita. Omnes tamen mordent. Flatus gignūt. Appetentiam inuitant. Sitim mouēt. Et extenuant. Fastidiū pariunt, & expurgāt. Aluo vtiles sunt. Eæ detractis purgamētis in oleū coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus laxāt, subditæ pro balanis. Succus cū melle illitus oculorū hebetudinibus, argemis, nubeculis, & icipiētibus suffusionibus auxiliat. Anginæ eodē perungūtur. Suppressos mēses pellit. Caput purgat naribus infusus. Canis morsibus cū aceto ruta & melle illinit. Cū aceto autē perūctas in sole vitiligines sanat. Et cū pari spodio scabras lippitudines sedat. Varos cū sale reprimit. Contra calceamētorū attri-

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 123 sur 340

tus, cũ gallinaceo adipe vtilis est. Citæ aluo prodest. In auribus soni-
tũ ac grauitatẽ emẽdat. Ad purulẽtas aureis & eliciẽdã earũdem aquã
valet. Alopeciæ earũ succo perfricantur, qui celerius q̃ alcyonium, pi-
los euocat. Largiore cibo cepa capitis dolores ciet. Coctaq; vehemẽ-
tius vrinã pellit. Eos lethargicos efficit, qui valetudinibus aduersis,
ea etiã cocta, plus æquo vescãtur. Cum passis vuis & fico illita, tuber-
cula concoquit, & celerrime rumpit.

De Allio. CAP. CLXIX.

Allium græci Scorodon, alij Geboscon, alij Elaphoboscon
vocãt. Quoddam satiũ atq; hortensium habetur. Quod in
ægypto, singulari vt porrũ capite cõstat, dulce, in purpureũ
vergẽs, paruũ. Reliqua vero magna & cãdida, ex pluribus coagmen
tãtur nucleis, quos aglithas græci nominãt. Aliud est syluestre quod
opioscorodon id est anguinũ vocãt. Vis alij acris est. Excalfacit. Mor
det. Excernit. Aluũ turbat. Inflationes facit. Stomachũ exiccat. Sitim
gignit. Flatũ permouet. Aciẽ oculorũ esu hebetat. Eosdẽ effectus præ-
bet anguinũ, quod & elaphoscorodon dicitur. Latas ventris tineas in
cibo sumptũ abigit. Vrinas detrahit. Contra viperarũ ictus, & priua-
tim hæmorrhoidũ prodest, ita vt non aliud magis, si cum vino iugi-
ter adsumatur, aut tritũ in eodẽ ebibatur. Cõtra rabiosorũ morsus &
illitu & cibo valet. Magnæ & allio vtilitates contra aquarũ mutatio-
nes. Vocẽ clarificat. Veterẽ tussim crudũ coctũ ve lenit. Potũ autẽ cũ
origani decocto, pediculos & lendes enecat. Cremati cinis illitus su-
gillationibus cũ melle, & alopecijs cũ nardino vnguine, medetur. Eru
ptiones papularũ cũ oleo & sale sanat. Vitiligines, lichenas, lẽtigines,
vlcera capitis manãtia, lepras, & furfures, eximit. Cum thure et teda
decoctũ, dentiũ dolorẽ leuat, si in ore cõtineatur. Cõtra venenatos mu
ris aranei morsus, cũ ficulneis frondibus & cumino illinitur. Feruefa-
ctæ comæ ius, fœminarũ desessionibus additũ, menses & secũdos par-
tus extrahit. Alliũ eiusdẽ gratia suffitur. Factũ ex eo & nigra oliua in-
tritũ, esu cit vrinã. Laxat venarũ spiracula. Hydropicis vtile.

De Scordoprasso. CAP. CLXX.

Scordoprassum magnitudine porrũ æquat, qualitatũ porri
& allij particeps. Vnde promiscuas sibi vires ex vtroq; ven
dicauit, effectus allij & porri præbẽs, inefficacius tamẽ. Co-
ctum porri modo dulcescit, & in olerum vicem transit.

De Sinapi. CAP. CLXXI.

Sinapi hortensiũ, aliqui napi, Romani Sinapi vocãt. Eligi
debet maturũ, valde ruffũ, nõ magnopere siccũ, sed quod fra-
ctũ interne virescat, & quoddã succo madeat, cæsium colore.

Siquidē recēs id genus, adultūq; habetur. Ad calfaciendūit, extenuandū, extrahendū, efficax est. Ad eliciendā capitis puitā manditur. Cōtra præduros tōsillarū tumores, ac veterē callosāq; arteriæ scabriciem, succus ex aqua & melle, conuenienter gargarizatur. Sternutamenta ciet, tritum & naribus admotum. Comitialibus quoq; auxiliatur. Fœminas vuluæ strangulatu oppressas excitat. Lethargicis, derasso capite, illinitur cum ficis amistum, donec rubescat locus. Ad coxendicum cruciatus, lienes, & omne genus dolores confert, cū permutandæ valetudinis causa, ex alto vitia extrahenda sunt. Alopecijs illitum medetur. Faciem purgat. Sugillata cū melle adipe aut cærato rapit. Feræ impetigines, & lepræ, eo cum aceto perunguntur. Contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui polētæ modo inspargitur. Extrahētibus emplastris, scabiemq; extenuantibus, vtiliter ammisceri solet. Grauitati aurium & sonitui, cum fico impositum prodest. Succus ad hebetudines oculorum & genarum scabricias magna vtilitate illinitur. Expressus recenti semine succus in sole siccatur.

De Nasturcio. CAP. CLXXII.

Cardamon alijs Cynocardamon, alijs iberis, alijs Cardaminaca, Aegyptijs Semeth, Romanis Nasturcium dicitur. Optimū cōstat esse Babilonicū. Omniū semen est acre. Excalfacit. Stomacho aduersatur. Aluum turbat. Tineas excutit. Lienē imminuit. Partus exanimat. Vrinā cit. Venerem stimulat. Sinapis & Erucæ simile intelligitur. Lepras & impetigines absterget. Illitū cum melle lienem extenuat. Fauos expurgat. Pulmonū vitia extrahit, sorbitionibus incoctū. Serpentiū venenis potū resistit, atq; eas suffitu fugat. Capillorū defluuia cohibet. Carbūculos ad suppurationē perducit & rumpit. Coxendicibus cum polēta commode ex aceto illinitur. Tumores collectionesq; discutit. Emittit furunculos, illitum cum muria. Hærbæ ad omnia eadem effectus, licet minor.

De Thlaspe. CAP. CLXXIII.

Thlaspi aliqui Thlaspidion, alij Sinapi perficū, alij Myiten, alij sylueſtre sinapi, alij Dasmophon, alij Myopterō, alij Bitron, Egyptij Sintēpsum. Romani Scādulatiū, alij Capsellam, aut pedē gallinaceū vocant. Hærbula angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, suppinguibus, in cacumine diuisis, sesquipedali cauliculo, tenui, non sine adnascentibus ramis, fructu circa ipsum totū, ab extremo in latius se pandēte, semine nasturcij incluso, lēticulæ effigie, nisi quod infringitur. Vnde nomē accœpit. Flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, fossisq;. Semen asperi gustus, excalfaciens. Bilem & pituitam vtrinq; extrahit, potum acetabuli mensura. Pro-

dest ischiadicis infusum. Sanguinem potu educit. Internas suppurationes rumpit. Menses ciet. Sed partus enecat. Alterum Thlaspi tradit Crateuas, quod aliqui perficonapi vocant, latis folijs, radicibus magnis, vtile ischiadicorum infusioni.

De Arabide. CAP. CLXXIIII.

ARabis hærba ad cubiti altitudinē assurgit, tenues spargēs ramos, et ex vtroq; latere folia, ceu lepidij, sed molliora, et cādidiora. In cacumine vero sabuci vmbellā gerit, cādidos flores habentem. Hærba hæc cum ptisana coquitur, in cappadocia maxime. Semen aridū pro pipere obsonijs ammiscetur.

De Irione. CAP. CLXXV.

GRysimon aliqui chamæplion, Latini irionem vocāt, magi herculis alphita, Aegyptij erethmon. Iuxta vrbes, domicilia hortosq; nascitur, folijs erucæ sylvestris, cauliculis in lori modū lentis, floribus luteis, siliquis in cacumine gracilibus, vt fœnogræco corniculatis, semine nasturcij, exiguo, vrentis gustus. Contra thoracis fluctiones efficax est, & si purulenta extussiuntur. Regio morbo & lumborum vitijs prodest. Cōtra venena in delinctu cum melle datur. Illinitur ex aqua aut melle vtiliter cæcis carcinomatibus, parotidibus, duricijs mammarum, & testium inflammationibus. In totum extenuat, & calfacit. Mitius multo ad clysteres fiet, si aqua madescat atq; torreatur, vel linteo illigatum, oblito adipe perassetur.

De Pipere. CAP. CLXXVI.

PIper in India nasci, breui arbore traditur. Quæ inter initia, prælongum fructum, veluti siliquam promit. Quod longū piper est. Habet intus aliquid tenui milio simile, quod tandē in perfectum piper euadit. Id autē suis temporibus adultum, racemos emittit grana ferentes, quæ noscimus. Ea acerba candidum piper faciunt, aptum ocularibus remedijs, antidotis, & medicaminibus, quæ cōtra venenata parantur, theriaca vocāt. Longū vero vehementius mordet. Et quoniam priusq; ematurescat decerptum est, subamarum relinquitur. Antidotis & theriacis medicaminibus expetitum. Nigrū vero, vtpote quod tempestiua maturitate collectum sit, odoratum esse cōstat, candido suauius, acrius & ori gratius, necnon ad condimēta vtilius. Sed cādidum, adhuc in acerbum vergens, prædictis infirmius est. Eligi oportet grauissimum, plenum, nigrum, sine multis rugis, recens, minime furfurosum. Inueniuntur etiamnū in genere nigri semina macie confecta, cassa & inania, quod vocant brasma, Indorum lingua, sic significante abortum. Vis omnium excalfacit. Vrinam ciet. Cōcoquit. Extrahit. Discutit. Absterget caliginem quæ oculis obuersatur.

Piper febrium rigoribus siue potu, siue illitu, subuenit. Serpentiũ morsibus auxiliatur. Partus extrahit. Conceptum adimere creditur, statim ab initu suppositum. Tussi omnibusq; pectoris vitijs siue eclegmate, siue potu, succurrit. Anginæ eo & melle conuenienter perungũtur. Potum cum recentibus lauri folijs, tormina discutit. Cum vua passa manducatum pituitam a capite elicit. Valitudinem tuetur. Dolores finit. Appetentiam mouet. Concoctionem adiuuat, in embammata additum. Strumas cum pice discutit. Vitiligines ex nitro emaculat. Fictili nouo, vt aiunt, motum torretur. Non est huius arboris radix gingiber, vt aliqui existimauere, sicuti paulo post ostendemus. Namq; piperis radix costo similis est, gustum calfaciens, eiq; hygræ cognomentum est. Hæc lienem reprimit, cum aceto illita aut pota. Caput etiam purgat, manducata cum vua taminia quam staphidem agriam vocant.

De Gingiberi. CAP. CLXXVII.

Gingiberis sui generis plãta est, in troglodytica Arabia magna ex parte nascens. Qua virente ad multa, perinde ad quæ nos ruta, vtuntur. Et primis potibus & edulijs ammiscent. Huius radices cyperi modo paruæ sunt, candicãtes, & odoratæ, atq; piper sapore imitantur. Eligi debent quæ teredines non nouerunt. A multis tamen ob id condiuntur, q; celeriter cariem sentiant. Fictilibus in italiã asportãtur. Gingiberis cibo cõueniens est. Et cũ condimento assumitur. Excalfactoriam vim & excoquentem habet. Aluum leniter emollit. Stomacho vtile est. Efficax aduersus ea quæ oculis caliginem offundunt. In antidota addi solet. In totum piperi viribus nõ dissimile.

De hydropipere. CAP. CLXXVIII.

Hydropiper apud aquas nascitur, quæ stagnant, aut pigro lapsu repunt. Caulem ædit angulosum, prædurum, multis alis concauum, folia mentæ, maiora, molliora, candidioraq;, gustu piperis, acri, citra tamen illam odoris gratiam. Fructum acrem in surculis paruis, prope folia racematim cohærẽtem. Folia cum semine illita tumores veteresq; duricias discutiũt. Sugillata delẽt. Quæ postq; inaruerũt, tusa pro pipere in obsonijs ammiscentur. Radix parua, nullius in medicina momenti.

De Ptarmica. CAP. CLXXIX.

Ptarmica frutex est, surculos habens paruos, multos, & rotũdos, abrotono non dissimiles, & circa eos folia oleæ, lõga, & in cacumine capitulũ vti anthemidis, paruũ, rotundũ. Quod suo acri odore sternutamẽtum excitat. Vnde nomẽ accœpit. Folia cũ

floribus illita ſugillationes rapiunt. Flores ſternumenta efficaciſſime mouent. Naſcitur in montibus & petroſis.

¶ De Radicula ſeu lanaria hærba. CAP. CLXXX.

Struthium ab aliquibus Cerdon, ab alijs Catharſis, ab alijs Struthocamelus, a quibuſdã chamærrhyton, a magis Calyrhyton, a Latinis lanaria hærba aut radicula appellatur. Nota eſt hærba, qua purgãdis lanis vtuntur, qui eas eluunt. Huius radix eſt acris. Vrinam ciet. Prodeſt tuſſi, quam iecur excitauit, & orthopnœæ ex melle ſumpta cochlearis mẽſura. Aluũ ſoluit. Eadem cũ panace & capparis radice, calculos frãgit, & cum vrina exturbat. Duriciem lienis abſumit. Menſes impoſita trahit. Partus enecat. Cum polẽta autem & aceto illita, lepras tollit. Tubercula diſcutit, cũ farina hordeacea & vino decocta. Miſcetur & malagmatis & colyrijs claritatis cauſa. Sternutamenta mouet. Per os purgat, trita cũ melle & naribus infuſa.

¶ De Cyclamino. CAP. CLXXXI.

Cyclaminus a quibuſdã Cyſanthemon, ab alijs Cyſſophyllon, ab alijs Chelonion, alijs ictyopheron, ab alijs Silene, a Zoroaſtre Triphalites, ab Oſthane Aſpho, a Magis Miaſpho, Aegyptijs Theſce, a Romanis rapũ terræ aut terræ vmbilicus vocatur. Folia habet hæderæ, purpurea, varia, in quibus ſuſq; deq; albicãt maculæ, caule nudo, quaternos digitos æquãte, floribus in eo purpureis, roſarum effigie, radice nigra & aliquantum lata, vt rapum videri poſſit. Quæ cum hydromelite pota, pituitam aquamq; detrahit. Mẽſes potu appoſitu ve ciet. Tradunt, ſi prægnans radicem tranſgrediatur, abortum fieri. Partũ appenſa accelerat. Contra venena præſertim leporis marini, ex vino bibitur. Illita cõtra ſerpentium ictus remedio eſt. Radix immiſta vino inebriat. Regium morbum diſcutit, tribus drachmis pota, cum paſſo aut diluto mulſo. Sed oportet eum qui ebibit, multis veſtibus contectum, loco calido, & perfrictionibus tuto, recumbere, quo facilius exudet. Eiecti autem ſudores fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum caput, naribus infunditur. Ad deijcienda quoq; alui excrementa, in vellere ſedi ſubijcitur. Illito vmbilico & imo ventre coxarum tenus, aluum emollit. Sed abortum efficit. Suffuſionibus, & retuſæ oculorum aciei, oblitus cum melle ſuccus prodeſt. Medicamentis abortum inferentibus, ammiſcetur. Succus cũ aceto illitus, prociduã ſedem reſtituit. Exprimitur tuſa radice ſuccus, & ad mellis craſſitudinem decoquitur. Radix cutem purgat. Eruptiones papularum reprimit. Vulneribus ex aceto aut melle medetur. Lienem abſumit. Vitia cutis in facie, & alopecias emendat. Eius decocto

luxata, podagras, & capitis vlcuſcula, pernioneſq; foueri congruum eſt. Ipſaq; in oleo vetere feruefacta, illito oleo, vlcera ad cicatricē perducit. Cauata radix oleo expletur, & cinere feruenti imponitur, adiecto interdū tyrrhenicæ cæræ momēto, vt ſtigmēti craſſitudinē vnguē tum cōtrahat, cum primis vtile pernionibus. Radix ſcyllæ modo cōciſa reponitur. Narrant ad amatoria aſſumi contuſam, & in paſtillos diuiſam. Naſcitur in vmbroſis, maxime ſub arboribus.

De Altera Ciclamino. CAP. CLXXXII.

Est & altera Cyclaminus, quam Ciſſanthemon, aut Ciſſophyllon vocant, minoribus q̄ hedera folijs, geniculatis caulibus, craſſiſq;, circa vicinas arbores capriolorū modo ſe voluētibus, flore cādido, odorato, acinis hederæ mollibus, lenti guſtus, aliquantulum acris, radice ſuperuacua. Naſcitur in aſperis. Huius acini, drachmæ vnius pondere poti cum vini albi cyathis duobus triginta diebus, lienem per vrinam & aluum abſumunt. Ad orthopnœam bibitur. Reliquias a partu purgat.

De Dracunculo. CAP. CLXXXIII.

Draguntium magnū aliqui Aron, alij Iſaron, alij Iaron, alij Geracicon, alij Biaron, alij Armiagrion, alij Cyperida vocant. In vmbroſis ſepibus gignitur. Caulem habet rectum, læuem, duum cubitorum, baculi craſſitudine, verſicoloribus draconū maculis, purpureis tamen euincentibus. Folia rumicis, inflexa. Fructū ſummo caule facit, racemoſum, coloris primum cineracei, mox per maturitatem in crocum & purpuram vergentis, radicem prægrandem, rotundam, candidam, cortice tenui veſtitam. Colligitur, & dum maturaſcit ſuccus exprimitur, ſiccaturq; in vmbra. Radix quoq; meſſibus efoditur. Elotaq; particulatim cōciditur, & funiculo tranſfixa ſiccatur in vmbra. Cum diluta potione crudam coctamve, cum melle delingi prodeſt, contra orthopnœas, rupta, cōuulſa, tuſſim, & deſtillationes. Pota cum vino venerem ſtimulat. Vlcera quæ cacoethe vocantur, atq; phagedænica expurgat, Præſertim cum vite alba. Ex ea & melle collyria ad fiſtulas et partus euocādos cōponūtur. Ad vitiligines cū melle, efficaciter illinitur. Polipos & carcinomata abſumit. Succus ad oculorum medicamenta, item contra nubeculas, caliginem, albugineſq; effectum præbet. Herbæ radiciſq; odor, teneros cōceptus abortu vitiat. Item ſi triginta grana eius in poſca bibantur. Sunt qui eius ſuccum cum oleo, aurium doloribus infudere. Quinetiam folia, vtpote quæ adſtringant, vulneribus recentibus impoſuere, & cocta in vino pernionibus. Qui folia manibus affricuerit, aut radicē exemerit poſſe a vipera feriri, inficiantur.

¶ De Dracunculo paruo. CAP. CLXXXIIII.

DRacũculus paruus folio cõstat hederaceo, magno, cãdidis notis insigni, caule recto, bicubitali, versicolore, maculis respersо purpureis, ita vt anguẽ plane referat, baculi crassitudine. Fructus sũmo caule racematim cohæret, colore primũ felleo, & cũ ematuruit, croceo, gustu seruẽs, mordaxq̃, radice rotunda, bulbosa, raphano nõ absimili, tenui obducta cortice. Nascitur in sepibus vmbrosis. Seminis succus cum oleo instillatus, aurium dolorem mitigat. Naribus etiã ex lana impositus, polipum absumit. Carcinomata illitu sistit. Triginta eius grana, si in posca bibantur, abortus inferunt. Odorem aiunt posteaq̃ flaccidi flores emarcuerunt, conceptus adhuc teneros enecare. Radix excalfacit. Orthopnœis, ruptis, vulsis, tussi, destillationibus, auxiliatur. Humores pectoris excreatu faciles reddit, siue cocta tostaq̃ cum melle, aut per sese edatur, siue farina eius ex melle delingatur. Vrinam pellit. Venerem excitat, cum vino pota. Phagædenas vlcerum, & quæ cacoethe vocantur, trita cum melle & brionia alba, expurgat, & ad cicatricem perducit. Collyria ex ipsa ad fistulas & eijciendos partus fieri solent. Qui radice suas manus perfricuerunt, a viperis feriri negantur. Illita ex aceto vitiligines emaculat. Folia recentibus vulneribus, concerptorum linteolorum vice, cõuenienter imponuntur. Decoctam in vino pernionibus apposuisse prodest. Caseus folijs inuolutus, a putredine defenditur. Succus radicis ad nubeculas, albugines, & oculorum caligines cõuenit. Radix cruda cocta ve, ad sanorũ vsus, pro olere recipitur. In gymnetidibus ĩsulis, quæ calarides vocantur, coctam radicem cum melle multo, in cõuiuijs placentarum loco offerunt. Radix messibus effoditur, lotaq̃ frustatim conciditur, & lino traiecta siccatur in vmbra, & ita reconditur.

¶ De Aro. CAP. CLXXXV.

ARon apud syros Lupha vocitatũ, aliqui Alymon, alij Thymon, alij Dracontiam, Cyprij Collocassion dicunt. Folia emitit dracunculi, sed longiora, & paucioribus distincta maculis, caulem suppurpureum, dodrantalem, pistilli specie, a quo croceum semen exit. Radice dracũculi alba, quæ decocta estur, vtpote cum minus acris sit. Folia ad esum condiuntur, & arida per se, decocta mãduntur. Radix semen & folia, dracunculi vires habent. Priuatim radix ex fimo bubulo podagris illinitur, & dracunculi more reponitur. In totum ob mitiorem eius acrimoniam, in cibum expetitur.

¶ De Arisaro. CAP. CLXXXVI.

ARisarum exigua hærbula est, cuius radix oleæ magnitudinẽ implet, longe maioris q̃ Aron acrimoniæ. Vnde illitu no-

mas sistit. Fiũt collyria ex ea ad fistulas. Illitu radicis, genitale animalis cuiuscunq; in perniciem agitur.

De Hastula regia. CAP. CLXXXVII.

Hastulã regiã græci asphodelon, alij Nartheciõ, Romani albucũ vocãt, vulgo notũ. Folijs est maioris porri, caule læui, ferẽte in cacumine florẽ, quẽ Anthericon appellãt. Radices subiacẽt oblõgæ, rotũdæ, glãdibus similes, gustu acres. Quæ excalfaciunt. Vrinas & menses epotæ ciũt. Lateris doloribus, ruptis, conuulsis & tussibus, drachmæ põdere potæ ex vino medẽtur. Ea vero vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata. A serpente demorsis datur aptissime. Verum trium drachmarum pondere, folijs floribus & radice ex vino, morsus illinire oportet. Item vlcera sordida & depascentia. Mammarum quoq; & testiũ inflãmationes, tubercula, furunculosq;, decoctis in fæce vini bulbis. Recentibus oculorũ inflammationibus ex polenta auxiliatur. Radicis succus adiecto vetere vino dulci myrrha & croco decoquitur, fitq; perq; vtile oculis medicamentum. Ad purulẽtas aureis per se, aut cũ melle vino & myrrha tritus, prodest. In contrariã aurẽ infusus, dentium dolorem mitigat. Cinis e radice illitus, alopecias ad pilum reducit. Oleum in excauatis radicibus igni decoctum, illitu exulceratis pernionibus & ambustis igni, cõducit. Surditati, instillatus in aurem, auxiliatur. Candidã vitiliginem lintheo antea perfrictam in sole, illita radix emendat. Semen floresq; in vino poti scolopendræ & scorpionum venenis, mirũ in modum resistunt. Aluum purgãt. Floret messibus albucum. Quare æquinoctio verno antequam semen adoleuerit demetendum. Radicẽ aiunt potam, veneris cupiditatem inhibere. Quod hærbarius Cratæuas asseuerat. Addiditq; sanare podagræ dolores, si drachmæ pondere bibatur.

De Bulbo vomitorio. CAP. CLXXXVIII.

Bulbus quem vomitorium vocant, folia habet lentiora multo & lõgiora bulbo cibario, radicem similem, cortice magno. Ea mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis medetur. Vomitiones mouet.

De Bulbo cibario. CAP. CLXXXIX.

Cibarius bulbus vulgo cognitus, a nobis estur. Stomacho & aluo vtilis ruffus, & ex aphrica delatus. Amarus vero & scylinus, stomacho aptior est, & concoctionem adiuuat. Bulbi omnes acrimoniam habent. Excalfaciunt. Venerem stimulant. Linguam tonsillasq; exasperant. Multum alimenti præbent. Carnes creant. Inflationem pariunt. Luxatis, fractis, articulorũ doloribus effi-

caciter illinūtur. Spicula extrahunt. Gangrænas & podagras ex melle aut per sese, hydropicorū tumores, & canū morsus cū melle & piperis polline illiti cohibent. Stomachi dolores mitigāt. Furfures & vlcera quæ in capite manant, cū tosto nitro abstergunt. Sugillata varosq; per se aut ex oui luteo, & lentigines cum melle & aceto, emēdant. Fractis auriculis vnguibusq;, ex polēta medentur. Ijdem calidis cineribus torrefacti, tollūt ficus. Item cum cinere e mænarum capitibus, impositi. Cremati vero & cum alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in sole illiti emaculant. Faciunt ad rupta, si cū aceto cocti edātur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum. Quoniā neruos tentant. Cocti cum polenta, & ex suillo adipe impositi, tumores ac tubercula velocissime ad suppurationem perducūt & rumpūt.

¶ De Scilla. CAP. CXC.

SCilla vim acrem atq; feruentem habet. Assatam multo vtiliorem esse constat. Polline aut luto oblita, in clybanū conijcitur, aut carbonibus obruitur, donec obducens farina sufficiēter intosta fuerit. Qua exempta si non emollescat, altera farina aut luto circumlinitur, & eadem quæ prius fiunt. Nam quæ ita non assatur, interaneis maxime noxia est. Torretur itē in olla, indito operculo, quæ in furnum demittatur. Sumi etiam solet medium, direptis viuo tenus tunicis, quod frustatim consectum coquitur, mutata sæpius aqua, donec ipsa nec amaritudinem aut acrimoniam habeat, traiectaq; lino frusta siccantur in vmbra, ita vt ne vlla quidem parte se contingāt. His scillæ segminibus ad oleū, vinū, aut acetum scillinū vtimur. Ad rimas pedum, interna pars crudæ scillæ in oleo feruefacta, aut cum resina liquefacta, imponitur. Decocta in aceto demorsis a vipera, cataplasma est. Ad singulas assæ parteis adiectis octonis tosti salis, cochlear vnū aut alterum damus ieiunis, ad emolliendam aluum. In potu autem & odoratis medicaminibus, quibus vrinā ciere volumus, hydropicisq; & stomachicis, quibus innatat cibus, regio morbo, torminibus, in tussi vetere, suspiriosis & cruēta extussiētibus, tres obolos in delinctu ex melle sumpsisse satis est. Coquitur cū melle, & estur eorūdē gratia, maxime vt concoctionem adiuuet. Strigmēta per aluum extrahit. Cocta & simili sūpta modo, eosdē præbet effectus. Sed cauēdus scillæ vsus, his qui intestinū sentiūt vlcus. Ad pensiles verrucas & perniones, tosta efficaciter illinitur. Tritū semē & in carica aut melle deuoratū, aluū emollit. Scilla in limine ianuæ suspēsa, mali medicamēti noxā arcet.

¶ De Pancratio. CAP. CXCI.

PAncratium quod aliqui scillam appellant, radice est magni bulbi, ruffo colore, aut suppurpureo, gustu amaro ac feruente,

Folijs lilij, sed longioribus. Scillæ vires & præparationē habet. Eodemq; pondere in morbis efficaciter assumitur. Cui tamen mitior q̄ scillæ facultas inest. Radicis succus, cum erui farina digeritur in pastillos, qui hydropicis splenicisq; cum hydromelite, commodissime dantur.

De Cappari. CAP. CXCII.

Capparin aliqui Cynosbaton, alij Capriam, alij Corui malū, alij Ophioscorodon, alij Phyllostaphylon, quidā Thalliam aut Petræam, alij Olophyton, alij ionitem, nōnulli Oligochloron aut Acontion, aut Hippomanes, alij Trichomanes, Magi Potera, alij Pentheron, aut cor lupi, alij aloschorodon, Romani inturim, Aphri Hærbieathon. Capparis aculeatus frutex est, qui in terra stratus magis in orbē euagatur. Spinas vt rubus habet, in hami modum aduncas. Folia mali cotoneæ, rotunda, fructum oleæ similem, qui cum dehiscens panditur, florem candidum promit. quo excusso, nonnihil glandis oblōgæ figura inuenitur, quod apertum grana acinis punicorum similia ostendit. Radices lignosas spargit, grandes, numerosasq;. Tenui solo, asperisq; locis, in insulis iuxta domicilia nascitur. Caulis, & fructus, cibi gratia condiuntur. Aluum turbat. Stomacho aduersatur. Sitim gignit. Cocta tamen stomacho q̄ cruda vtilior est. Fructus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus, lienem absumit. Et vrinam, cruentumq; excrementum emittit. Bibitur vtilissime in coxarum doloribus, & neruorū resolutione, item ruptis & cōuulsis. Menses ciet. Caput purgat. Dentium dolorem sedat, semen ex aceto decoctum, colluto inde ore. Aridus radicis cortex ad eadem proficit. Vlcera omnia vetera, & sordida, & quæ occalluerunt, expurgat. Lienosis cum farina hordei illinitur. Dente demorsa dolori eius auxiliatur. Cum aceto trita, vitiligines albas absterget. Radix foliaq; intrita strumas, ac duricias discutiūt. Auriū vermiculos infusus succus enecat. Aphrica, & Marmarica Capparis, vehemēter inflāt. Apula vomitus facit. Libyca, & quæ rubro mari defertur, mirū in modū acris est. Siquidem in ore pustulas excitat, gingiuasq; osse tenus exest, quare in cibis non ab re damnatur.

De Lepidio. CAP. CXCIII.

Lepidium aliqui gingidiū vocant. Hærbula vulgo nota. Muria cum lacte seruatur. Vis foliorum acris & exulcerans. Quapropter ischiadicis illita, præsentissimum est auxilium, si cū helenij radice quarta parte horæ illinatur. Lienosis simili modo prodest. Lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare existimatur.

De Ranunculo. CAP. CXCIIII.

TRanunculum aliqui sylueſtre Apium vocãt. Complura eius genera. Vis tamen omnibus vna, acris, & vehementer exulcerans. Nam vnum coriandri folijs conſtat, latioribus, ſubalbidis, pinguibus, flore luteo, interdum purpureo, caule gracili, cubitum alto, radice alba, exigua, amaraq;, multis capillamentis helebori modo fibrata. Naſcitur in limitibus humidis. Alterum lanuginoſius, longiori caule, pluribus foliorũ inciſuris, plerumq; in Sardonia proueniens, q̃acerrimum, quod ſylueſtre Apium appellant. Tertium minimum, odore graui, flore aureo. Quartũ huic ſimile, flore lacteo. Folia, flores & cauliculi recentes, illitu exulcerant, & cruſtas non ſine dolore gignunt. Quare vngues ſcabros extricant. Scabiem eximunt. Stigmata delent. Formicantibus verrucis, & penſilibus, alopecijſq; pauliſper illinuntur. Tepente decocto pernionesfouentur. Sicca radix tritaq; ſternutamenta ciet, naribus admota. Dentium dolorem appenſa leuat, ipſos tamen frangit.

De Fremio. CAP. CXCV.

FRemium, græci Anemonem, alij Agriam, aut nigram vocãt, alij Anemonem phœnicam, alij Enemion, nonnulli Meconion, alij Tragoceros, alij terræ parinem aut Barbylam. Oſtanes Berilion, Itẽ Ornios cheranion, Pythagoras Attractilida, Magi Cnicum agriam, Romani Orci tunicam. Duo fremij genera. Vnum ſylueſtre. Alterũ in cultis naſcens. Cuius multæ ſpecies. Vna phœniceum florem profert. Altera candicantem, aut lacteum, aut purpureum. Harum folia coriano ſimilia, tenuioribus prope terrã diuiſuris, caules lanuginoſos, tenues, in quibus flores vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cærulea. Radix oleæ magnitudine, aut amplius paulo grandeſcit, fermeq; geniculis quibuſdam cingitur. Sylueſtri amplitudo maior, latioraq; folia, & duriora. Oblongius caput, flore puniceo, multis radicũ capillamẽtis. Acrior eſt quæ nigra habet folia. Vis omnium acris. Ea de cauſa ſuccus naribus infuſus, purgat caput. Commanducata radix pituitam trahit. Decocta in paſſo & illita medetur oculorum inflammationibus. Cicatrices eorumdem & hebetudines emendat. Sordida vlcera abſtergit. Folia & caules, ſi cum ptiſana decocti edantur, copiam lactis præbẽt. Menſtrua ciunt, vellere appoſiti. Illiti quoq; lepras eximunt. Sunt qui errore ducti, argemonen nominari eupatorium putent. Quoniam a ſylueſtri fremio, argemonen & papauer quod Rhœam appellant, de quo inter papaueris genera referemus, propter colorum cognationem in floribus, diſtinguere non poſſunt. Verum papaueris & argemonæ color, minus puniceus

ſpectatur, & vtraq; tardius floret. Quinetiam Argemone croceum ſuccum, guſtu admodum acrem, reddit. Rhœas vero candidiorem & acrem. Inſuper fremio & rhœadi capitula ſylueſtris papaueris ſimilia inſunt, ſed in fremio ſuperne craſſiuſculum, in rhœade anguſtius. Fremij genera nec ſuccum remittunt, nec caput habent, ſed quaſi aſparagi cacumen. In aruis illa ſæpius enaſcuntur.

¶ De Argemone CAP. CXVI.

ARgemone a Græcis Oenone vocatur, ab alijs Anthemis, alijs Homonœa, aliquibus flos campeſtris, Romanis Concordialis, aut Pergalia, alijs Lyburnia, Gallis Corona. Sylueſtri papaueri ſimilis eſt. Folia habet fremij, diuiſa, florẽ puniceũ, caput in cauliculo papaueris rhœadis, oblongius, & ſummis partibus latũ, radicem rotundã. Succũ croci colore acrẽ, dimittit, Argema & nubeculas expurgat. Folia illitu inflammationes compeſcunt. Ea, vt hærbarius Crateuas author eſt, contuſa cum axungia ſtrumas diſcutit. Cribrata eius farina cum nitro & ſulphure ignem non experto. cõtra vitiligines efficax eſt. Eaſq; ficco linteo antea confrictas in balneis ſanat. Facit & ad ſcabiem.

¶ De Altera Argemone. CAP. CXCVII.

ALtera eſt Argemone, quam Artemonen aliqui, alij Arſelam, aut Sarcocollam vocãt, Romani Argemoniam. Ea folijs ſylueſtri papaueri ſimilis eſt. Recens trita interciſiones impoſitu ſanat. Oculorum inflammationes mitigat. Pota cum aqua dyſentericis auxiliatur. Vulnera conglutinat. Conuulſis, & vellicatibus, impoſita medetur. Inflammationibus vtilis. Contra ſerpentium morſus cum vino bibitur.

De Anagallide. CAP. CXCVIII.

ANagallis purpurea, quibuſdam Aeritis, aut Aegitis vocatur, alijs Sauritis, a Magis Oculi ſanguis, aut Chelidonion, Romanis Macia, Hetruſcis Maſytipos, Gallis Sapana, Dacis Cerceraphron. Anagallis communis, a quibuſdã Corchoron, alijs Halicacabon, alijs Zeliaurus, Magis Nycteritis, Aegyptijs Mecij, Romanis Aneciaton, Aphris Afirriſœ. Duo eius genera: quæ tantũ flore diſtãt. Nã quæ cæruleo flore eſt, fœmina dicitur. Mas quæ fœnico. Frutices ſunt parui in terra iacẽtes. Folijs in quadrãgulo caule puſillis, ſubrotũdis, ad Helxinæ folia accedẽtibus, ſemine rotũdo. Vtraq; mitigãdi vim habet. Inflãmationẽ arcet. Adactos corpori

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 135 sur 340

aculeos extrahit. Nomas cohibet. Succus caput gargarizatu purgat. Et naribus infusus, dolorem dentium lenit, si in aduersam narem injiciatur. Argema cum melle attico emendat. Retusæ oculorum aciei auxiliatur. Contra viperarum morsus, iocineris et renum vitia, ex vino bibere prodest. Tradunt eam quæ cæruleum ædit florem, procidua m sedem reprimere. Quæ vero phœniceum, illitu euocare.

De Hedera. CAP. CXCIX.

HEdera aliquibus Citharon, alijs Cissaron, alijs Chrysocarpos, alijs Poetica, alijs Corymbethra, alijs Cyssion, alijs Dionysia, alijs Ithytherion, alijs Persis, alijs Cemos, alijs Asplenos, Romanis Sylua mater, alijs Hedera, Gallis Suibites. Hedera differentias multas in specie sortitur, generalissimas autem treis. Nam quædam candida est. Altera nigra. Tertia Helix. Candida fructum fert candidum. Nigra nigrum, aut croci æmulum, quam vulgus Dionysiam vocat. Helix fructum non gignit. Sed tenues habet palmites, & folia parua, angulosa, & rubra. Hedera omnis acris est, & adstringens. Neruos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus. Ambustis cum cærato illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant. Foliorum & corymborum succus, cum irino vnguento, melle aut nitro, naribus infunditur. Et contra veteres capitis dolores, caput eo cum aceto & rosaceo perfundi vtile est. Purulentis auribus, aut dolentibus cũ oleo medetur. Nigræ hederæ succus, aut epoti corymbi corpus infirmant. Mentemq; turbant largius sumpti. Acini quinq; triti, calfactiq; in punico cortice cum rosaceo, si instillẽtur a contraria aure, dolorem dentium mitigant. Denigrant capillum illiti corymbi. Folia in vino decocta illinuntur omnium vlcerum generi, etiam si cacoethe sint. Vitia cutis in facie & ambusta sanant, vti antea diximus decocta. Mouẽt menses triti & subditi corymbi. Ijdem poti post purgationes fœminarum, drachmæ pondere concipiendi spem adimunt. Pediculus foliorũ melle irrigatus, ac vuluæ inditus, menstrua & partus extrahit. Instillatus succus putrida tædia narium, graueolentiamq; emendat, & sanitati restituit. Lachryma hederæ psilothrũ est. Illitu pediculos enecat. Succus in aceto potus, contra phalangia prodest.

De Chelidonia. CAP. CC.

CHelidoniam magnam nonnulli Pæoniam vocant, alij Cratæam, alij Aubion, alij Glauciam, quidam Philomedion, alij Othonon, Romani Fabium, Galli Thonan, Aegyptij No-

thoth, Daci Crustana. Chelidonia maior, caule est cubitali aut altiore, surculoso. Folijs ranunculi, multis, mollioribus tamē, & colore cæsijs, flore violæ albæ, secundum singula folia prodeunte. In ea succus croci, mordax, acris, & aliquantulum subamarus, grauiter olens. Radix superne singularis in multa crocea capillamenta fibratur. Siliqua ceu corniculati papaueris, tenuis, longua, in qua semē papauere maius recluditur. Succus in æreo vase, cum melle prunis decoctus, oculis claritatē adfert. Folijs, caule, radice, succus exprimitur ineunte æstate, & siccatus in vmbra digeritur in pastillos Radix cum aniso & vino albo pota medetur regio morbo, & vlceribus quæ serpunt. Imposita cū vino aut manducata, dentium dolorem sedat. Hoc nomen sibi videtur vendicasse, ꝓ aduentu hirundinum exoriatur, & discessu emarcescat. Sunt qui narrant hirundines matres excæcatis pullis adferentes hærbam visū restituere.

De Chelidonia minore. CAP. CCI.

CHelidonia minor, quam Tyrinon sylueſtre aliqui nuncuparunt, hærbula est stolonibus constans, sine caule, folijs hederæ, multo rotundioribus, & minoribus, teneris, & suppinguibus. Radices habet complures pusillas, in granorum tritici modum aceruatim cōgestas. Quarū tres aut quattuor in longitudinē exeunt. Iuxta aquas nascitur. Vis ei acris & tremij modo summam cutem exulcerat. Psoras & scabros vngues eximit. Succus radicibus expressus ad purgandum caput, naribus infunditur. Decoctum eius cum melle gargarizatum vadide caput inanit. Et omnia pectoris vitia extrahit.

De Othonna. CAP. CCII.

OThōnam aliqui maioris Chelidoniæ succum esse aiunt. Alij succum floribus corniculati papaueris expressum. Alij permistos cæruleæ Anagalidis, Hyoscyami & papaueris succos, esse contendunt. Alij Troglodyticæ hærbæ succum, quæ Othōna vocatur. Nascitq; eam in eo Arabiæ tractu qui ad Aegyptum spectat. Othonna similis Erucæ, perforatis crebro folijs & veluti a tinea derosis, squallore obsitis, paucis. Flore croci, latifolio. Quare quidā fremij speciem esse putauerunt. Extractus succus oculorum medicamentis adijcitur, vbi expurgare est opus. Mordet enim & abstergit omnē caliginem, quæ oculis offunditur. Tradunt humorem quēdam ex hærba emanare, qui elotus semotis calculis, in pastillos ad eadem digeritur. Aliqui tamē affirmant, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide nascentem, exigua magnitudine, candido colore, gustu cum feruore quodam & adstrictione, mordaci.

De Auricula muris. CAP. CCIII.

Myosota alij Myoton, alij Anthilion, alij Alsinen, nõnulli Myorthochon, alij Myrtosplenon, Latini muris auriculam vocant, Aphri Labatholabat. Nomen ideo accœpit q̃ musculorũ aures folijs imitetur. Lucos & sabulosa loca amat, ideo Alsine dicta est. Ea Helxinæ similis, sed humilior, ac folijs minor. Vim refrigeratoriam habet. Oculorum inflammationibus conuenienter ex polenta illinitur. Succus eius aurium doloribus instillatur. In totum eadem potest quæ Helxine.

De altera auricula muris. CAP. CCIIII.

Muris auricula quã Myosotida vocant. Hærba est caulibus pluribus ab vna radice, aliquatenus rubentibus, concauis ab imo. Folijs angustis, oblongis, dorso acuto, nigricãtibus, per interualla assidue geminatis, atq̃ in mucronem desinentibus, & tenuibus cauliculis ex alarũ sinu prodeuntibus, flore cæruleo. Radix digitali crassitudine, multis capillamẽtis fibrata. In summa scolopendrio similis, sed breuior, minor. Radix illita ægilopia sanat. Sunt qui Helxinen, muris auriculam vocitent.

De Glasto satiuo. CAP. CCV.

Isatis satiua aliquibus Augion, Magis Arusion, Romanis gluta aut glastum dicitur. Glastum quo infectores lanarũ vtũtur, folium habet plantagini simile, verũ pinguius nigriusq̃. Cuius caulis duum cubitorũ altitudinẽ excedit. Illita folia tumores omneis discutiũt. Cruenta vulnera glutinant. Sanguinis profluuia sistunt. Ignem sacrum, phagedænas, putrescentia vlcera & quæ serpũt sanant.

De Sylueſtri glasto. CAP. CCVI.

Sylueſtre glastum satiuo simile est. Folia fert maiora, lactuaceis proxima, caules prætenues, multifidos, rubicantes. In quorum cacumine folliculi dependent, quãdam linguarum effigiem referẽtes, in quibus semẽ. Flore tenui, luteo. Eadem quæ & supradicta præstat. Potu & illitu lienosis auxiliatur. Sed sciẽdum est, ne tradita errorem pariant, satiuum glastum, luteum florem, tenuiores multifidosq̃ ramulos, proferre. In cacumine autem folliculos linguæ speciem repræsentantes in quibus semen continetur, melanthio simile, caulemq̃ supra binum cubitorũ altitudinem attoli. Sylueſtre vero nigriora ferre folia, caulem minorem sed crassiorem. Florem purpureum, aut cæruleum, fructum cruciformem, asperum, in quo semen, folijs exilibus quinquepertito diuisum.

De Telephio. CAP. CCVII.

TElephium aliqui ſylueſtre ſemperuiuum, alij portulacam ſylueſtrem appellant, Romani illecebram, Aegyptij Anoth, Aphri Tirtopurin. Hærba portulacæ ſimilis et caule et folijs habens geminas alas, ſingulis foliorum geniculis inhærentes, a quibus rami ſeni ſepteni ve fruticāt, a radice referti cæruleis folijs, craſſis, lentis, carnoſis. Flore luteo, aut candido. Naſcitur, in cultis & maxime inter vites. Tempore verno folia ſenis horis illita albam vitiliginem ſanant. Sed poſtea hordeacea farina illini debet. Perunctam etiam in ſole vitiliginem tollunt. Sed vbi inaruerunt abſterguntur

***

Pedacij Dioſcoridis Anazarbei De medicinali materia ſecundi Libri

FINIS

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 139 sur 340

DE MEDICINALI MATERIA PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE MEDICINALI MATERIA LIBER TERTIVS, IOANNE RVELLIO SVESSIONENSI INTERPRETE.

SVperioribus charissime Ari commentarijs, tradidimus de aromatibus, vnguētis, oleis, arboribus, & prodeuntibus ex eis fructibus et lachrymis. Item de animalibus, frumētis, oleribus, & hærbis acrimonia præditis. In hoc autem tertio de radicibus, succis, seminibus, hærbis quæ & vernacula consuetudine vsurpantur, quæq; pluribus scatent remedijs, disseremus.

De Agarico. CAP. I

AGaricū radix fertur laserpitio similis, sed facie sūma solutior & fungosa tota. Duo eius genera. Fœmina rectis venarum discursibus constat. Mas rotundus est & vndiq; compactior. Vtriq; gustus in initio dulcis, mox in amaritudinē transit Sarmaticæ in aquifolia prouenit. Sunt qui radicē esse plantæ affirmēt. Alij vt fungos nasci in arborum caudicibus, quadā putredine. Gignitur in Gallatia Asiæ cōtermina, & Cilicia in cedris. Sed friabile & infirmū. Adstringendi calfaciendiq; naturā habet. Contra tormina, & eruditates, rupta, præcipitationesq; efficax. Datur duobus obolis in vino mulso, febrim nō sentientibus. Febriculosis vero in aqua mulsa. Arquatis quoq;, suspiriosis, iocineris renūq; vitio laborantibus, dysentericis. Itē si vrina ægre reddatur, si vuluæ strāgulatus vrgeat, si pallor mēbra decoloret, drachma vna dari solet. Si tabes infestat, ex passo. Si lienē gociū exhibet, ex aceto mulso. Si dissolutio stomachi est, ita vt cibi tenax non sit, manditur, & sine vlla humoris sorbitione deuoratur. Simili modo accide ructantibus propinatur. Sanguinis reiectiones sistit, tribus obolis ex aqua sumptum. Facit ad coxendicum & articulorum dolores, & comitiales morbos, si cū aceto mulso, pari pondere assumatur. Mēses ciet. Fœminis, quas inflatio vuluæ vexat, vtiliter æquali modo datur. Rigores soluit datū ante febriū significationes. Aluū purgat drachma vna aut altera, si cū aqua mulsa bibatur. Venenorū ātidotū est drachmæ instar, cū diluta potione sumptū. Si serpētes ictū vibrarūt, morsūq; subfrixerūt, tribus obolis ex vino potū, mire auxiliatur. In sūma iternis omnibus vitijs cōuenit, pro viribus et ætate datū

nunc ex aqua, nunc ex vino, ijs ex aceto mulso, alijs ex aqua mulsa.

De Rapontico. CAP. II.

RHa aliqui Rheũ, aliqui Rhiã, Latini Rapõticũ vocãt. Prouenit in ijs quæ supra bosphorũ sunt regionibus, ex quibus affertur. Radix nigra Centaurio magno similis, sed minor & ruffior, fungosa, aliquantũ leuis, sine odore. Optimũ habetur quod teredines nõ sensit, si gustatu cũ remissa adstrictione lentescat, manducatumq; colorẽ reddat pallidũ, aut ad crocũ inclinantẽ. Id epotũ facit ad inflationes, stomachi imbecillitatẽ, & omne genus dolores, ad cõuulsa, lienosos, hepaticos, tormina, ad renũ vesicæ & pectoris vitia, aduersus intẽta præcordia, & vuluæ mala, coxendicum dolores, sanguinis excreationes, suspiria, singultus, dysenterias, & cœliacorũ affectus, contra febriũ circuitus, & venenatorũ morsus. Datur in singulis valetudinibus eodẽ quo agaricũ põdere, & cũ eisdẽ liquoribus. si febri careãt, in mulso, sin aliter ex aqua mulsa. si tabẽ experiũtur, ex passo. si lienis exercet, in aceto mulso. Si dissolutio est stomachi, id est cũ cibi tenax non est, mãditur, & sine sorbitione vlla deuoratur. Liuẽtia lichenasq; tollit, cũ aceto illitũ. Inflãmationes omneis veteres ex aqua oblitũ dissipat. Summa eius vis adstringens cum aliquanto calore.

De Gentiana. CAP. III.

GEntianã aliqui cẽtauriã radicẽ, alij Aloẽ gallicã, alij Narcẽ, alij Chironion, Dardani aloitin, Romani genus aut Cicẽdiam, alij Ciminalẽ vocãt. Huius inuẽtio prima assignatur Gẽtidi Illyriorũ regi, a quo cognomẽtũ habuit. Folijs proxime radicẽ, iuglãdi plãtaginiue similibus, subrubris, a medio caule præserti iuxta cacumẽ paulũ dissectis, caule cauo, & inani, digiti crassitudine, geniculato, & ex iteruallis maioribus foliato, binũ sæpe cubitorũ. Semine in calycibus lato, leui paleaceo, satis ad sphõdilij semẽ accedẽte. Radice longæ Aristolochiæ, crassa, amara. Nascitur in sublimibus montium iugis, vmbrosis locis, aquosisq;. Vis radicis excalfactoria, & adstringens. Contra morsus serpentiũ, duabus drachmis cũ pipere ruta & vino pota, auxiliatur. Extracti succi drachma, laterũ doloribus, & ex sublimi deuolutis, ruptis, & conuulsis, prodest. Hepaticis & stomachicis, pota cum aqua subuenit. Radix collyrij modo subdita, partus eijcit. Imposita vt lycium, vulneraria est, & vlcerum cuniculatim depascentiũ medela. Succus præcipue eodẽ effectu prodest. Oculis inflãmatione laborãtibus illinitur. Pro meconio collyrijs acribus imiscetur. Radix vitiliginẽ absterget. Succi extrahẽdi ratio hæc est. Contusa radix quinq; diebus aqua maceratur. Postea in eadem tantisper

decoquitur, dum extent radices. Et vbi refrixit aqua, lintheo excolatur. Mox discoquitur, dum mellis crassitudo fiat. Fictilique recondi-tur.

De Aristolochia rotunda. CAP. IIII.

ARistolochia rotunda nomen ex eo sibi adoptauit, q̃ existimetur optime puerperis opitulari. Tria eius genera traduntur. Vna quæ fœmina vocatur, folijs hederaceis, præstãti odore, cum acrimonia, mollibus, subrotundis, multis ab vna radice germinibus, prælongisque palmitibus, flore candido tanquam pileolo, rubro, grauiter olente.

De Aristolochia longa. CAP. V.

ARistolochia longa, mascula appellatur, nõnullis dactylitis, alijs Melocarpos, alijs Teuxinon, Latine Aristolochia, longiore q̃ rotunda folio, tenuibus ramulis, dodrantalibus, flore purpureo, grauiter olente, qui marcescens in pyri similitudinem conformatur. Tuberibus radicum rotundis, vt rapum. Longæ vero radix digiti crassitudinem, & palmi longitudinem implet. Nonnunq̃ paulo grandius adolescit. Ambæ colore intus buxeo, gustu amaro, & graui. Est etiamnum tertia lõga, quæ clematitis vocatur, ramulos habens tenues, refertos folijs subrotundis, minori semperuiuo similibus, flores rutæ, pleniores, radices longiores, tenues, crasso cortice odoratoque vestitas, vnguẽtorum spissamentis conuenientes. Rotunda cæteris venenis resistit. Longa vero aduersus angues & venena, drachmæ pondere ex vino bibitur & illinitur. Pota cũ pipere & myrrha menses, partus, & omnia vuluarum onera eijcit. Eadem efficit subdita in pesso. Rotunda ad eadem pollet. Insuper singultibus, suspirijs, rigoribus, lieni, conuulsis, laterum doloribus, pota cum aqua singulariter auxiliatur. Aculeos & spicula extrahit. Ossium squammas illitu adimit. Vlcera putrida exest, & sordida expurgat. Caua cum iri & melle explet. Gingiuas & dentes extergit. Clematitis ad eadẽ pollere creditur. Viribus tamen inferior est. Appellatur a quibusdam Ararisa & melecaprum, ephestios, lestitis, pyxionix, dardanion, iontitis, Gallis theximon, Aegyptijs Sophoeph, Siculis Chamæmelon. Italis malum terræ. Dacis Absinthium rusticum. Nascitur in montibus & calidis locis aut campestribus & petrosis. Ad grauem febrim efficax est. Si nidore subditis carbonibus febricitans suffiatur, febris leuabitur. Vulnera impositu sanat. Carcinomatis narium, cum cypiro & dracunculi semine & melle prodest. Rigoribus medetur, cocta in oleo aut adipe suillo, illitaque.

De Dulci radice. CAP. VI.

Glycyrrhisam aliqui Ponticā, alij Glyceraton, quidam Symphyton, alij Leonticam, alij Glycyphyton, aliqui Scythion, alij Adipson, alij Sylithram, alij Lybiestason, alij Omœnomœon, alij Peenthaomœon, Latini dulcē radicē appellauere. Plurima gignitur in Cappadocia & ponto. Fruticosa est, ramis binū cubitorum altitudine assurgentibus, folijs lentisci, densis, pinguibus, tactuq; gummosis, flore hyacinthi, fructu pilularum plātani magnitudinis, asperiore, qui filiquas lentium modo habet, ruffas & paruas, radicibus longis, vt gentianæ coloris buxei, subacerbis & dulcibus, quæ densantur in succū lytij exemplo. Is in arteriæ scabricia efficax habetur. Verum oportet vt liguæ subditus eliquescat. Aestuāti stomacho, thoraci, ac iocineri conuenit. Sanat vesicæ scabiem & renum dolores cum passo potus. Idem eliquatus sitim sedat. Vulneribus illitus accōmodatur. Cōmanducatus stomacho prodest. Recētis radicis decoctū ad eadem conuenit. Eiusdem farina pterygijs commodissime inspargitur.

De Centaurio magno. CAP. VII.

Centaurium magnum aliqui Narcen vocant, alij Limnesion, alij Maronem, alij Plectroniam, alij Chironiam, alij Linnestin. Magi Herculis sanguinem, Romani fel terræ. Folia habet iuglandis, oblonga, viridi brassicarum colore, serrata in ambitu, caulē ceu rumicis, binum aut ternum cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita ceu Papauerum, in rotunditate oblonga, flos cæruleus, semē Cnico simile, floccis quibusdam inuolutū. Radix crassa, grauis, solida, tripedalis, succo prægnans, cum adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescēs. Amat solum pingue & apricū, ac syluas & colles. Copiosissima est in Lycia & Peloponneso, in Arcadia, Helide & Messenia, pluribusq; locis circa Pholoen, Lyciam & Smyrnam. Radix cōuenit ruptis, cōuulsis, pleuriticis, halitus difficultati, veteri tussi. Sanguinē expuentibus, drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua, cæteris in vino. Itē ad tormina & vuluæ dolores. Rāmēta eius in collyrij formā vuluæ subdita, mēses atq; partus extrahūt. Succus eadē præstat. Vulneribus prodest. Nam recens tusa, aut arida ante madefacta, ea glutinat & coniūgit. Carnes coalescūt, si tusa simul decoquatur. In Lycia succū exprimunt, quo pro lytio vtuntur. Panacia appellata est, quoniam omnia mitiget vitia, quæ inflammationem minantur, plurimisq; scateat remedijs. Pulsationes vulnerum, vrinæ stillicidia, calculosorum cruciatus, clystere immissa sedat. Legitur matutinis sole ad ortum spectante, hora diei pura cum omnia cōplentur.

¶ De Centaurio minore. CAP. VIII.

Centaurium minus aliqui Limnesion, alij Elleboriten, alij Amaranton, Magi herculis sanguinem, Latini febrifugam, alij Auram, multi radicē, Daci Tulbellam appellant. Limnesion aliqui vocauere, quoniam rigua amet loca. Hærba origani aut hyperici similis, caule angulofo, palmum excedente, flore lychnidis, e puniceo in purpuram vergente, folijs rutæ prælongis & paruis, fructu tritico fimili, radice pufilla, læui, & fuperuacua, quæ guftanti amaritudinem adfert. Hærba recens tufa, fuo illitu vulnera conglutinat. Vetera vlcera purgat & cicatrice obducit. Bilem craffofq; humores per aluū exigit, fi decocta deuoretur. Ius decocti ifchiadicis conuenientiffime infunditur. Trahit enim fanguinem & dolorem leuat. Succus oculorum medicamentis perq; vtilis. Siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat. In vellere appofitus, menfes & partus extrahit. Epotus peculiariter neruorum vitijs fuccurrit. Legitur femine prægnans, & diebus quinq; madefacta, decoquitur donec fuperemineat aquæ. Mox vbi refrixit lintheolo exprimitur. Et eiecta hærba, iterum decoquitur, vfq; dum mellis craffitudinem habeat. Nonnulli eam recentē grauidamq; contundunt, atq; fuccum fictili non picato exprimunt, & in fole lignea rude affidue mouentes, infpiffant. Quod fi quid concretū faucibus vafis adhærefcat, deradunt, reliquoq; humori permifcent. Noctu diligenter operiunt. Namq; ros nocturnus, liquores coalefcere non finit. Quæ autem ficcis radicibus aut hærbis liquamēta exprimuntur, decocta vt in Gentianæ mentione retulimus, præparantur. Sed quæ ex corticibus humidis, aut contufis hærbis factitantur, in fole, vti ante dictum eft, coguntur. Sic e Tapfia, fic e Mandragora, reliquifq; fimilibus fuccus, fic ex acerbis vuis melligo elicitur. Lycium tamen & abfinthium, hypociftis & confimilia, decocta eo quo diximus modo coguntur.

¶ De Chamæleone albo. CAP. IX.

Chamæleo albus quibufdā Chryfifceptron, alijs Ixia, Romanis cardus varin⁹, Aegyptijs Ephear dicitur, alijs Ephthofechin. Ixiam ideo aliqui vocauere, q; quibufdā in locis vifcum circa radicem inueniatur. Quo pro maftichæ vtuntur mulieres. Folia habet fylibo aut carduo fimilia, afperiora, acutiora, nigroq; chamæleone validiora. Caulem non promit. Verū ex medio fpinas Echini marini, aut Cinnaræ modo, erigit. Flores purpureos veluti papporum lanugines emittit. Semen Cnici fimile. Radicē in lætis collibus craffam, in montofis vero graciliorem, in profundo albam, aliquatenus aromaticam, graui odore, dulcē. Quæ pota acetabuli menfura, latas

interaneorum tineas pellit. Bibitur autem in vino austero cum Origani feruefacti succo. Hydropicis commodissime drachma in vino datur. Etenim eos extenuat. Contra difficultatem vrinæ decoctum propinatur. Hausta in vino serpentium venenis resistit. Occidit canes & sues. Mures item necat subacta cum polenta aut aqua, & oleo madefacta.

De Chamæleone nigro. CAP. X.

CHamæleo niger quem Pancarpon aliqui, alij Vlophonon, alij Ixiam, alij Cynomazon, alij Ocimoides, alij Cnidion coccon, alij Cynoxyllon, Latini Carduum nigrum aut vernilaginē, Aegyptij Sobel vocant, folijs scolymo similis esset, nisi minora, tenuioraq;, ac rubro distincta viderentur. Caulem emittit dodrātalem, crassitudine digitali, subrubrum & in vmbella flores spinosos, tenues, hyacinthi æmulos, versicolores, radice crassa, nigra, densa, interdum exesa, quæ dissecta flauescit, & commanducata mordet. Prouenit in cāpestribus siccis, & cliuosis tractibus, & maritimis. Radix trita addito attramenti sutorij exiguo, cedrino oleo, & axungia, scabiem abigit. Eadem cum sibi sulphur & bitumen asciuit, & cocta in aceto illinitur, impetigines absterget. Decoctum collutione dentium dolorem mitigat. Cū pari pipere & cæra oblita radix, dolēti denti auxiliatur. Radice concisa & in aceto decocta dētes fouentur. Eos quoq; frangit, si scriptorio stylo feruēs admoueatur. Vitia cutis in facie, vitiliginesq; cum sulphure emendat. Erodentibus medicamentis ammiscetur. Phagedænas, tetraq; vlcera illitu sanat. Quare Chamæleo vocetur, a varietate foliorum euenit. Mutant enim cum terra colorem. hic viridia, illic albicantia, aliubi cærulea, nonnusq; rubra inueniuntur.

De Crocodilio. CAP. XI.

CRocodilion chamæleontis nigri figuram habet. Nascitur in syluosis, radice longa, læui, aliquantū lata, odore vt nasturcij acuto. Feruefacta in aqua & pota radix, sanguinem copiosum per nareis pellit. Datur lienosis, eos euidenter adiuuans. Semen eirotundum inest, duplex vti scutum. Quod suapte vi vrinam ciet.

De Labro veneris seu dipsaco. CAP. XII.

DIpsacum aliqui Crocodilion vocant, alij Chamæleonem, alij Onocandion, alij Veneris Lauacrum, Romani labrum veneris, alij carduum veneris, Aegyptij Seseneor, alij Chir, alij Meleta, Daci Sciaram. Aculeatarum generis est. Caulem habet altū, spinis horridum, folia lactucæ, aculeata, prælonga, bullas intus & extra spinosas in dorsi medio, binis folijs geniculatim caulem amplectentibus, concauo alarum sinu, in quo imber aut ros asseruetur, vnde

dipsaci quasi sitientis nomen traxit. In cacumine caulis, singula surculis capitula insunt, oblonga, echinata spinis, quæ arefacta cãdida spectantur, disectaq; medullatenus, vermiculos ostẽdunt. Sanat rimas sedis fistulasq;, si tusa & decocta in vino radix, vsq; dum sit crassitudo cæræ, immitatur. Medicamentum ærea pixide recondendum. Aiunt formicationibus verrucisq; pensilibus remedio esse. Vermiculi capitulorum in folliculo alligati, collo aut brachio appensi, produntur quartanis febribus remedio esse.

De Spina alba. CAP. XIII.

SPina alba quam Agriocinnaram, alij Donacitin, alij Erysisceptrum vocant, Romani Spinam albam, aut Regiam, alij Cardum Ramptariũ. Nascitur in montibus & syluosis. Folia albi Chamæleonis, angustiora, & candidiora, aliquãtum hispida, & aculeata, caulem supra bina cubita altum, digiti magni aut pollicis crassitudine, albicantem, intus cauum. In cacumine capitulum inest spinosum, echini marini æmulum, sed minus, & oblõgum. Flores purpurei, in quibus semen ceu Cnicum, sed rotũdius. Huius radix pota, cœliacis, stomachicis, & ijs qui cruenta extussiũt, efficax est. Vrinam cit. Tumoribus illinitur. Decocto eius dentes in dolore collui prodest. Epotum semen conuulsis infantibus, & a serpente demorsis auxiliatur. Gestatum pro amuleto serpentes abigere traditur.

De Spina arabica. CAP. XIIII.

ARabicæ spinæ quæ Acanthis aliquibus dicitur, naturam albæ spinæ similem esse constat. Ipsa siquidem stringit. Ad sanguinis reiectiones, mensium abundantiam, cæterasq; fluctiones radix etiamnum valet. Prouenit in asperis.

De Carduo. CAP. XV.

CArduus græce Scolymos, alias Pherusa, alias Pyracãtha nominatur, in Aegypto Cnus. Folia Chamæleonis habet, aut albæ spinæ, nigriora, & crassiora. Caulẽ longum ædit, foliosum, capite spinoso. Radice nigra & crassa, quæ illita graueolentiam alarum totiusq; corporis emendat. Item si decocta in vino bibatur. Copiosam autẽ vrinam fœtidamq; expellit. Hærba cum recens tenerescit, in olera asparagi modo transit.

De Poterio. CAP. XVI.

POterium aliqui Phrynion, Iones Neurada, aliqui Acidoton vocãt. Large fruticat, cortice obductum tenui, spinis horridum, lanugine spissa, ramulis longis, mollibus, lentis, tenuibus, tragacanthæ proximis, folijs paruis, rotundis, flore exiguo, cãdidi coloris. Seminis nulli vsus, sed gustu acuto & odorato. Nasci-

tur in aquosis & collibus. Radices demittit binum ternumve cubitorum neruosas, & firmas. Quæ proxime terram recisæ dant succum gūmi similem. Tusæ præcisis neruis & vulneribus glutinandis illinitur. Decoctum quoq; eius neruorum affectibus prodest.

De Acanthio. CAP. XVII.

ACanthium albæ spinæ simile, folijs aculeatis per extremitates, & lanugine araneosa obductis, quæ collecta & in vnum aceruata bombicis effigiem præbent. Folia vel radices ad remedia opisthotoni bibuntur.

De Acantha. CAP. XVIII.

ACantham aut Hærpacantham, quidam Melamphyllon, Romani Pederotam, aliqui Topiariam, alij Mamolariā, quidam Græpulam vocāt. Nascitur in hortis, petrosis & riguis. Folia habet multo lactucaceis latiora, & longiora, Erucæ diuisura nigricantia, pinguia, læuia. Caulē binum cubitorum digitali crassitudine, læuem prope verticem ex interuallis circūdatū foliolis paniculas oblōgas referētibus, hyacinthi similibus. E quibus flos prodit albus, semen oblongum, luteum, caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis. Quæ vstis igni & luxatis artubus illitæ subueniunt. Potæ vrinam ciunt, sed aluū cohibent. Ruptis, cōuulsis, tabem sentientibus, mire prosunt.

De Sylueſtri ſpina. CAP. XIX.

CSt & sylueſtris spina carduo similis, aculeata, breuior q̄ quæ in hortis satisq; proueniat. Cuius radix ad eadem ad quæ superior pollet.

De Anonide. CAP. XX.

ANonis quam aliqui Onotida appellant, ramos habet fruticosos, dodrante maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarum multis, capitibus rotundis, folijs lenticulæ, pusillis ad rutæ aut pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, non iniucunde olentibus. Muria conditur anteq̄ spinosa fiat. Cibis gratissima. Rami acutioribus spinis & veluti durioribus aculeis horrent. Radicem mittit candidam. Quæ excalfacit & extenuat. Huius cortex ex vino potus vrinam ciet. Calculos cōminuit. Margines vlcerum erodit. Radix cum decoquitur in posca, dolorem dentium collutione mitigat. Decoctū eius potu hæmorrhoidas sanare creditur.

De Leucacantha. CAP. XXI.

LEucacanthā quidā Polygonaton, alij Phyllon, alij Ischiada vocant, Romani Spinam albam. Radice cyperi valida & amara. Quæ manducata dolorem dētium sedat. Veteri la-

terum dolori, atq; iſchiadicis prodeſt, decocto cyathis tribus ex vino poto. Eadem ruptis & cõuulſis medetur. Radicis epotus ſuccus eoſdem præbet effectus.

¶ De Tragacantha. CAP. XXII.

TRagacanthæ radix lata & lignoſa ſummo ceſpite nititur, ſurculos humiles, robuſtos, latiſſime fundens, in quibus minuta folia nonnunq; tenuia exoriuntur. Quæ ſub ſe ſpinas albas, rectas & firmas oculunt. Eſt etiamnũ Tragacantha lachryma quæ, vulnerata radice manans, concreuit. Præſtat pellucens, gracilis, ſyncæra & ſubdulcis. Cutis ſpiracula vt gũmi obſtruit. Huius increbuit vſus ad oculorum medicamenta, ad tuſſim, exaſperatas fauces, retuſas voces, cæteraſq; deſtillationes, cũ melle in delinctu. Subdita quoq; liguæ liqueſcit. In paſſo madefacta drachmæ pondere bibitur, contra renum dolorem, & veſicæ roſiones, mixto cornu cerui vſto & eloto, aut ſciſſi aluminis momento.

¶ De Eryngio. CAP. E XXIII.

ERyngion aliqui Eryngen, alij Caryon, alij Gorginion, alij hernion, alij origanũ, chlounion, alij Myracãthon, alij Moly, Aegyptij Crobyſon, Magi Siſerton, Romani capitulũ martis, Daci Sicupnoex. Hiſpani Centumcapita, Aphri Cherdam, alij Oriam Chloem, alij Chida appellant. Aculeatarum generis eſt. Cuius folia in principio, ſale condita, in cibos recipiuntur. Lata autẽ ſunt & extremo ambitu aſpera, guſtu aromatica, quæ cum adoleſcunt per multas caulium prominentias ſpinoſe inhorreſcunt. In quorum ſummitatibus globoſa capitula, durarum acutiſſimarumq; ſpinarum ambitu ſtellatim circumuallantur, quorũ colos alias viridis, alias albus, interdum cæruleus inuenitur Radix oblonga, lata, foris nigra, interne candida, pollicis craſſitudine, odorata. Naſcitur in aſperis & campeſtribus. Vim habet calfactoriam. Pota mẽſes & vrinas pellit. Tormina inflationeſq; diſcutit. Contra iocinerum vitia, ſerpentiũ morſus, & hauſta venena, cum vino prodeſt. Bibitur aduerſus plurima, cum ſeminis paſtinacæ drachma vna. Appenſa illitave tubercula diſcutere proditur. Pota cum hydromelite radix, opiſthotonicis & comitialibus medetur.

¶ De Aloe. CAP. XXIIII.

ALoe aliquibus Amphibion, alijs Herminion, alijs Eryngion, alijs Tragoceros, Romanis Aloa, Barbaris Aloe dicitur. Cuius folium ſcyllæ ſimilitudinem habet, craſſum, pingue, latum, rotundum, retrorſus pandum. Folia vtrinq; gerit, ex obliquis ſpinoſa, tariuſcule ſtriata, breuia. Caulis emittitur non diſſimilis

antherico. Flos albus. Fructus hastulæ regiæ cognatus. Graui tota est odore, & gustu amarissima. Radice vna ceu palo in terram depacta. Plurima præpinguisq; in India gignitur, ex qua coactus succus adfertur. Nascitur etiam in Asia & Arabia, in insulis quibusdam & maritimis vt in Andro, minime succo extrahendo idonea, sed ad glutinanda vulnera sane q̃ vtilis, si detrita illinatur. Duo succi genera. Quod dã harenosum, quod fidens crassamentum purissimæ esse videtur. Alterum ad iocineris imaginem vergit. Eligi debet syncæra, quæ nihil doli sensit, nitida, calculorum expers, ruffi coloris, friabilis ac iocineris modo coacta, facile liquescẽs, eximiæ amaritudinis. Improbatur nigra & fractu cõtumax. Gummi eam adulterant, quod depræhẽditur gustu, amaritudine, & valido odore. Eoq; argumento q; digitis friata non ad minima vsq; frusta resoluitur. Nec desunt qui Acaciam immisceant. Natura eius est spissare exiccare, somnum allicere & corpora densare, aluũ resoluere. Stomachum repurgat binum cochlearium mensura, in aqua frigida aut lacte pota. Sanguinis reiectiones sistit. Regium morbum purgat, tribus obolis ex aqua, aut drachmæ pondere in potu. Deuorata cum resina, aut cum aqua vel melle cocto sumpta, aluũ soluit. Purgationis perfectæ causa tribus drachmis sumitur. Alijs purgatorijs medicaminibus ammista, præstat vt minus stomachum infestent. Sicca glutinandis vulneribus inspargitur. Vlcera ad cicatricem perducit, cohibetq;. Eadẽ peculiariter exulceratis genitalibus medetur. Disrupta infantibus iũgit. Cõdylomata rimasq; sedis ex passo sanat. Hæmorrhoidum abundantiam & sanguinis eruptiones sistit. Pterigia ad cicatricem ducit. Liuores & insignita, ex melle tollit. Priuatim scabras lippitudines, pruriginesq; angulorum, permulcet. Dolorem capitis sedat temporibus & fronti illita, ex aceto & rosaceo. Capillum fluentem continet, cum vino. Tonsillis, gingiuis, & omnibus oris vlceribus, cum melle & vino proficit. Oculorum medicamentis torretur, in munda & candenti testa, pennaq; subinde versatur, vt possit æqualiter torreri. Lauatur vt quod sit harenosissimũ, tanq̃ inutile subsidat, & leue ac pinguissimum assumatur.

¶ De Absinthio. CAP. XXV.

Absinthiũ aliqui Bathy picron, Aegyptij Somi. Romani absinthiũ. Hærba vulgo cognita. Præstãtius in ponto & Cappadocia. In monte Tauro nascitur. Vim habet calfaciendi & adstringendi. Bilem expurgat, quæ & stomacho & ventri inhæsit. Vrinam cit. Crapulam præsumptum arcet. Ad inflationes ventris, & stomachi dolores prodest, cum seseli & nardo gallico potum. Fastidia discutit. Arquatos sanat madefacti dilutũ, aut decocti ius, cotidie

tribus cyathis hauſtum. Menſes cit potum, aut cũ melle appoſitum. Contra fungorum ſtrangulationes cõuenienter ex aceto bibitur. Aduerſatur ixiæ venenis cũ vino. Itẽ cicutæ, & muris aranei morſibus, & draconi marino. Anginæ eo cum melle & nitro perunguntur, & epinyctides ex aqua. Ad ſugillata & oculorũ caligines ex melle illinitur. Item auribus ſi manat ſanies. Dentium auriumq; dolores decoctũ vaporis ſuffitu compeſcit. Decoctum in paſſo dolentibus oculis oblinitur. Item præcordijs & iocineri, tritum cũ cærato cyprino. Stomacho quoq; longa valetudine laborãti cũ roſaceo. Cum ficis autem, aceto & erui farina, aquæ inter cutẽ lienoſiſq; ſubuenit. Vinum ex eo fit, quod abſinthiten vocãt, præſertim in Propontide & Thracia, quo ad antedictavtuntur, cum febri carent. Alioquin in æſtate propinant & accœptam huic vino incolumitatem referunt. Inſparſum arcis Abſinthium, veſtes ab erodentiũ iniuria vindicat. Culices eo & oleo perunctis abigit, & a corpore arcet. Atramentum librarium diluto eius temperatum, literas a murium eroſione tuetur. Exiſtimatur liquamentum eoſdem præſtare effectus. Attamen potionibus improbatur, quoniam ſtomachum male habet, & capitis ciet dolorem. Sunt qui cocta Amurca liquamentum adulterant.

¶ De Marino Abſinthio. CAP. XXVI.

RAbſinthium marinũ quod aliqui Seriphum, Latini Centonicum vocant, copioſiſſimum in Tauro mõte, iuxta Cappadociã & in Taphyſiri Aegypti gignitur. Quo Aſiatici pro Oliuæ ramo vtũtur. Hærba eſt tenuis, Abrotoni parui ſimilitudine, referta minutulis ſeminibus, ſubamara, ſtomacho inimica. Ea grauiter olet, & cum quadam calfactione adſtringit. Id per ſeſe aut cũ Oryza coctum interaneorum animalia, teretesq; tineas, adiecto melle enecat. Aluũ læuigat. Cum edulio autem vel lenticula decoctum eadem præſtare poteſt. Pecora maxime pingueſcunt hoc pabulo. Tertium genus abſinthio aſſignatur, quo Galatia alpibus finitima ſcatet. Id patrio nomine Santonicum vocant, regionis in qua naſcitur cognomẽto, abſinthio non diſſimile, verum ſubamarum eſt, non adeo ſeminis fœcundum. Eadem quæ Seriphium poteſt.

¶ De Abrotono. CAP. XXVII.

ABrotonum alij Abutonon, alij Abſinthium, alij Heraclion, alij Cholopœon, alij Abſinthiomenon, alij Theliphthoricon, alij Procampylon, Magi Neura phœnicos, alij Cynanchiten, Romani Abſinthium ponticũ, nonnulli Thelythamnum, alij Glycyn ancona vocant. Duorum eſt generum. Fœmina quadam arboris ſpecie fruticans candicat, circum ramulos folijs ſeriphi modo mi-

nutim incisis. Floribus referta est, comantibus in summo fulgore auri corymbis. Quod per æstatem prodijt, suauiter olet, cũ grauitate quadam & amaro gustu. Id genus Siculum esse constat. Alterum mas vocatur, sarmentosum, tenui semine vti Absinthium. Plurimum in Cappadocia gignitur & Galatia Asiatica, atq; in Syriæ Hierapoli. Crudũ semen, tritũ & feruefactũ ex aqua, in potu auxiliatur, orthopnoicis, conuulsis, ruptis, coxendicibus, vrinæ angustijs, mensibus suppressis, aut remorantibus. In vino potum exitialium venenorum antidotum est. Rigoribus ex oleo illinitur. Serpẽtes & substratu & nidore fugat. Contra ictus eorum cum vino potum prodest. Priuatim efficax contra scorpionum & phalangiorum venena. Oculorum inflammationibus commode illinitur, cum cotoneo cocto aut pane. Tritum cum farina hordeacea, decoctumq;, tubercula discutit. Irini compositionibus ammiscetur.

De Hyssopo. CAP. XXVIII.

Hyssopum aliqui Later vocãt, alij Cassialam, Aegyptij Pesalem. Hærba nulli non cognita. Duũ generũ est, montanũ & hortense. Optimum est Ciliciũ. Vim habet extenuãdi & calfaciendi. Decoctum cũ ficis, aqua, melle, & ruta, potũq;, peripneumonicis, diuturnæ tussi, suspiriosis, destillationibus & orthopnoicis auxiliatur. Tineas enecat. Idem facit si cum melle delingatur. Crassum humorem per aluum extrahit, decoctum ex aceto mulso epotum. Ad subducendam aluum cum ficis viridibus detritis mãditur. Vehementius addita Iri, Cardamomo, aut Irione deijcit. Colorẽ in corpore fouet. Lieni, & aquæ inter cutem, cum fico nitroq;, inflammationibus quoq; ex vino illinitur. Cum feruente aqua impositum sugillata discutit. Cũ decocto ficorum optime anginis gargarizatur. Decoctum cum aceto dentium dolorem in collutione sedat. Inflationes auricularum vaporis suffitu discutit.

De Stichade. CAP. XXIX.

Stichas quam aliqui Syncliopa, alij Alcibiadem, alij Pancration, nonnulli Styphoniam, Aegyptij Suphlo, Magi Pythonis oculum, Romani Sciolebinam vocitant, iuxta Galliã in insulis eiusdem nominis, e regione Massiliæ gignitur, vnde cognomentũ accœpit. Hærba tenui semine, coma Thymi, longiore folio, subamara gustu, & aliquantum acris. Cuius decoctum Hyssopi modo ad pectoris vitia efficax est. Antidotis miscetur. Viscera omnia & vniuersum animantis habitum extenuat.

De Origano. CAP. XXX.

ORiganum Heracleoticum, quod & Cornelion vocant, foliũ habet hyssopo non dissimile, vmbellamq; non in rotæ speciẽ orbiculatam, sed veluti multifidam, semine in summis virgis haudquaquam denso. Excalfacit. Vnde decoctum cum vino potum demorsis a serpente conuenit. Si cicutam aut meconion hauserunt, ex passo, si gipsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur. Ruptis, conuulsis, hydropicis cum fico esui datur. Aridum acetabuli mensura potum in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit. Menses ciet, & tussi cum melle linctum medetur. Ad pruriginem, psoras, regiumq; morbũ decocti ius in balneis prodest. Succus virentis tõsillas, vuã, & oris vlcera sanat. Et per nares ex oleo irino infusum trahit. Auriũ dolores cum lacte mulcet. Cõficitur ex eo & cepis & rhois frutice quo ad obsonia vtuntur, vomitorium medicamentum, his omnibus in cupreo vase per tricenos dies insolatis, dũ caniculæ sydus flagrat. Hærbæ autem substratu serpentes fugantur.

De Onitide. CAP. XXXI.

QVæ Onitis appellatur, cãdidiore est folio, nõ dissimilis hyssopo. Semen veluti coniunctos corymbos habet. Vis ei Origani Heraclei, sed multo inefficacior.

De Sylueſtri Origano. CAP. XXXII.

SYlueſtre Origanum aliqui Panaces heraclion, alij Cunylam vocant, ex quibus est Nicãder Colophonius. Folijs est Origani, ramis tenuibus palmum altis in quibus vmbellæ anethi insunt. Flores candidi. Radix tenuis, superuacua. Peculiariter percussis a serpente, folia & flores ex vino poti, auxliantur.

De Tragorigano. CAP. XXXIII.

TRagoriganũ tenuis frutex est, sylueſtri Serpyllo aut Origano similis, folio & ramulis. Quibusdam in locis virentius inuenitur, & latioribus folijs, satis glutinosum. Alterũ exilibus surculis, ac tenuibus folijs, quod aliqui prassium vocauere. Optimum est Ciliciũ, & Cretense, & Smyrneum, & in Chio Cooq; prouenens. Omnia excalfaciunt. Vrinam cient. Aluo accommodãtur. Decocto poto bilem deijciunt. Lienosis ex aceto bibere prodest. Contra pota ixiæ venena in vino bibuntur. Menses trahunt. Peripneumonicis, tussientibus, ex melle in eclegmate dantur. Grata ac mitis eorũ potio est. Quare cibum fastidientibus, & stomacho acide ructanti, imbecilloq; traditur. Item si a maritima iactatione nausea & æstus præcordiorum excitetur. Tumores vero cum polenta discutiunt.

De Pulegio. CAP. XXXIIII.

Gilichona Græci aut blechron, alij Arſencāthon, Latini Pulegium vocant, Galli Aluolum, Aphri Apoleiū, Quidam Galiſopſim. Hærba vulgaris notitiæ. Extenuat, calfacit, decoquit. Menſtrua, ſecundas, ac partus eijcit. Pulmonis vitia ex melle & aloe potum extrahit. Cōuulſis auxiliatur. Nauſeas ſtomachiq; interciſiones, ex poſca permulcet. Atram bilem per aluū exigit. Bibitur in vino vtiliſſime contra ſerpentium morſus. Defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum. Gingiuas arefacti cinere corroborat. Illitum cum polenta inflammationes omneis ſedat. Podagris per ſe ſubuenit, impoſitum vſq; dum rubeſcat locus. Cum cærato varos extinguit. Lienoſis cum ſale vtiliter illinitur. Decoctum eius ablutas prurigines mitigat. Conuerſas vuluas corrigit. Cōtra inflationes duriciaſq; vuluæ, in deſeſſiones cōueniēter adijcitur. Vocant aliqui Blechona, quoniam dum floret guſtatum a pecoribus, balatum concitat.

De Dictamo. CAP. XXXV.

Dictamum, aliquibus ſylueſtre Pulegium vocatur, alijs Embactron, alijs Belouacos, alijs Artemedeion, alijs Cretica, quibuſdam Ephemeron, nonnullis Eldia, aliquibus Beloto-cos, aut Dorcidion, aut Helbunion, Romanis Vſtilago ruſtica. Cretenſis hærba eſt, acris, læuis, Pulegio ſimilis, ſed maioribus folijs, quæ tomento quodam ſpiſſaq; lanugine pubeſcunt. Florem nullum aut ſemen profert. Præſtat omnia quæ ſatiuum Pulegiū, ſed efficacius multo. Nō potum modo ſed appoſitum quoq; aut ſuffitum, defunctos partus eijcit. Produnt in Creta capras ſagittis percuſſas, huius hærbæ paſtu, eas excutere. Purgandi vim habet ſuccus illitus, aut cum polenta tritus. Hærba impactos pedibus reliquove corpori aculeos, illitu refigit. Ad lienis dolorem efficax habetur. Siquidem ipſum imminuit. Metunt ſemen æſtate & autumno. Radix eius guſtu calfacit. Partus accelerat. Succus cum vino potus, contra ſerpentium morſus præſidio eſt. Tāta hærbæ facultas eſt, vt olfacta abigat beſtias, quæ venenato ictu ſæuiunt, appenſaq; exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis morſibus, infuſus ſuccus præſentaneo eſt remedio, ſi etiam ab inſtillatione ſtatim in potu aſſumatur.

De Pſeudodictamo. CAP. XXXVI.

Quod pſeudodictamum vocant, multis in terris naſcitur antedicto ſimile, ſed minus q̄ illud acre. Eoſdem effectus præbet. Sed inefficacius multo.

De Cretensi Dictamo. CAP. XXXVII.

DEfertur a Creta alterũ Dictami genus, folijs Sisymbrij, ramis maioribus. In quibus flores sylueſtris Origani, nigri, molles. Odor foliorũ iter Sisymbriũ & saluiã iucũdissimus. Efficax ad eadẽ, sed vehementius nares ferit. Miscetur emplastris & medicaminibus quæ aduersus serpẽtium iniurias cõfingũtur, theriaca vocant.

De Saluia. CAP. XXXVIII.

CLelisphacõ alij Elaphoboscon, aliqui Phacon, alij Ciosmin, alij Phagnon, Aegyptij Becion, Romani Saluiã vocãt. Frutex est ramosus, lõgus, virgas habẽs quadrangulas, & canas. Folia mali cotonei effigie, sed longiora, asperiora, crassiora, & quæ sensim attritarũ quasi vestiũ scabriciẽ referant, hirsuta, subalbida, perq̃ iucũdo odore, sed graui. Semen summis in caulibus sylueſtri Ormino simile gerit. In asperis nascitur. Menses cit & vrinas decoctũ foliorũ ramorũq; potũ. Partus extrahit. Pastinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat. Vulnerũ sanguinem cohibet. Tetra vlcera purgat. Testiũ pruritus sedant rami foliaq;, si decocto eorum foueantur

De Menta. CAP. XXXIX.

HEdyosmon satiuũ alij Minthã, alij Calaminthan, Latini Mẽtam vocant, alij Nepetã, Aegyptij Tis, alij Perxo, alij Macetho. Cognita hærba est. Calfaciendi, adstringẽdi atq; exicandi vim habet. Sistit sanguinẽ poto ex aceto succo. Tineas in ventre teretes enecat. Venerẽ stimulat. Singultus, vomitiones, cholerasq; sedant, terni ramuli cũ acidi granati succo poti. Suppurationes discutit, si cum polẽta illinatur. Imposita fronti capitis dolores mulcet. Mãmas si tendantur, aut lacte turgeant, compescit. Cũ sale canũ morsibus illinitur. Auriũ doloribus cũ aqua mulsa subuenit. Vuluæ ante coitũ admota, conceptioni resistit. Linguæ scabriciẽ cõfricta læuigat. Coire lac densariq; in caseũ nõ patitur, si folia potionibus lactis immergãtur. In sũma stomacho vtilis est. Et in condimẽtis peculiarẽ gratiã habet.

De Mentastro. CAP. XL.

SylueſtrEm Mentam Latini Mentastrum vocant, hirsutiore folio, & prorsus maiore q̃ Sisymbrij, grauiori odore. Quare minus ad sanorum vsus expetitur.

De Calamintha. CAP. XLI.

EX Calaminthæ generibus, quædam montibus familiaris, folia Ocimi habens, incana, surculos aridos, & caules angulosos, purpureum florem. Altera Pulegio similis est, sed maior. Quam sylueſtre Pulegium ideo appellarunt, q; odore ipsum æmuletur. Nepetam Latini vocitant. Tertia Mentastro cognata est, folijs

oblongioribus, caule & ramis maioribus q̃ superioris, sed viribus inefficacior. Omnium folia gustu feruentia & acria. Radix superuacua. Nascitur in cãpestribus, asperis, & aquosis. Potu aut illitu demorsis a serpente opitulatur. Decoctum potu menses & vrinas expellit. Ruptis cõuulsis, orthopnœæ, torminibus, choleræ, rigoribusq; auxiliatur. Regium morbum expurgat. Præsumpta in vino venenis resistit. Tineas cæteraq; interaneorũ animalia, cũ sale & melle pota, enecat. Necsecus cocta crudave si teratur. Elephãticos esitata adiuuat, si postea serũ lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciantur, menses extrahunt, & partus enecant. Accensa aut substrata serpẽtes fugãt. Nigris cicatricibus candorem reddunt, in vino cocta & illita. Sugillata tollunt. Calamintha ischiadicis imponitur vt concretum humorem euocet summam cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus.

De Thymo. CAP. XLII.

THymon quidã Cephaloton, alij Epithymum, alij Thyrsion, Latini Thymum, Aegyptij Stephanen, Daci Mosulam. Thymum ab omnibus cognoscitur, surculosus frutex, exilibus folijs & angustis circũdatus, capitulis in cacumine flore purpureo refertis. Gracili solo & petroso prouenit. Vim habet hanc, vt cũ sale & aceto potum, pituitã per aluũ detrahat. Decocti ius prodest orthopnoicis, & anhelatoribus. Tineas ventris exigit. Menses, partus, & secundas pellit. Vrinas ciet. Cũ melle in eclegmate faciles facit excreationes. Recẽtes tumores discutit cũ aceto illitũ. Concretum sanguinem dissoluit. Verrucas thymi colorem reddentes, pensilesq; tollit. Ischiadicis cum vino & polenta impositum subuenit. Hebetibus oculis in cibo prodest. Perq̃ vtile pro condimento, dumtaxat ad vsus eorum, qui recte valent.

De Satureia. CAP. XLIII.

SAtureia nota est. Gignitur in asperis locis & tenui solo. Thymo similis, minor tamen & tenerior. Defert spicam florũ plenam, diuq; permanentem. Eadẽ potest quæ Thymum, si modo consimili sumptitetur. Aptus sanis vsus. Est etiamnum quædam satiua, sylueſtri prorsus minor, quæ propter mitiorem acrimoniã commodius in cibos recepta est.

De Serpyllo. CAP. XLIIII.

SErpyllum aliqui zygin sylueſtrẽ, alij Polion vocãt, Aegyptij Meruopyũ, Latini Serpyllũ. Duorũ generũ est. Hortẽsiũ odore Sampsucũ imitatur, atq; in coronas addi solet. Cui a serpẽdo nomẽ inditũ est, quoniã si qua eius particula terrã attingat,

inibi radices demittet. Folia & ramulos Origani habet, sed candidiores. In macerijs multo procærius assurgit. Sylueſtre zygis appellatũ non ſerpit, ſed in altitudinem increſcit, ramulos ædẽs tenues, ſurculoſos, folijs refertos lõgioribus q̃ Rutæ, & durioribus, anguſtis. Flores iucunde olent, guſtanti acres. Radicis nullus vſus. Naſcitur in petris ſatiuo efficacius, atq; magis excalfaciẽs, & ad medendi vſum aptius. Menſes trahit. Vrinã potu ciet. Torminibus, ruptis, vulſis & iocineris inflammationibus, auxiliatur. Et aduerſus ſerpentes potu illituve. Capitis dolores mulcet coctum adiecto roſaceo, & madefactũ in aceto. Maxime vero Phreniticis & lethargicis conuenit. Cruentos vomitus ſedat, ſuccus drachmis quatuor ex aceto potus.

De Sampſuco. CAP. XLV.

Sampſucum aliqui nominãt Amaracũ, alij Triphyllon, alij Agathides, alij Cnecion, alij Acapnon, Pythagoras Thrãben, Aegyptij Sopho, Armenij Myuron, Magi Ichrei afinum, aut Hecigonon Iſidis, Romani Maioranã. In Cypro & Cyziceno laudatiſſimũ. Secundũ ſibi locũ vendicauit Aegyptiũ. Amaracum gens Sicula & Cyzicena appellat. Hærba eſt ramoſa, per terrã repens, folijs eius calaminthæ quæ tenui folio cõſtat, letophyllos appellatur, hirſutis & rotundis. Suauiſſimũ odorem ſpirat, ideo coronis inſeritur. Vis eius excalfaciens. Succus decocti potus conuenit inciptiẽtibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas aut tormina excruciant. Illita ex melle arida folia, ſugillata tollunt. Menſes ſubdita in peſſo trahunt. Cõtra ſcorpionis ictũ ex aceto & ſale illinuntur. Luxatis tumoribuſq; cærato excepta imponuntur. Aduerſus oculorum inflammationes, tumoreſq; cum polline polentæ illini prodeſt. Acopis malagmatiſq; calfaciendi gratia commiſcetur.

De Sertula campana. CAP. XLVI.

Fertula cãpana laudatiſſima in Attica & Cyzico & Carthagine nata. Cuius color vicinus eſt croco, boni odoris. Naſcitur & in campania circa Nolam, colore in luteum ſanguescẽte, odore infirmo. Vim habet adſtrictoriam. Inflammationẽ omnẽ emollit, præſertim quæ in oculis, vulua, ſede aut teſtibus erũpat, ſi ex paſſo cocta illinatur. Interdum autẽ addito oui luteo aſſato, aut fœnogræci farina, lini ſemine, aut polline, aut capitulis papaueris, intybove. Recentes meliceridas per ſe cũ aqua, & vlcera manãtia in capite, illita cum creta chia, vino, aut galla ſanat. Stomachi dolores & cruda & cocta cũ aliquo ex antedictis leuat. Doloribus aurium mitigandis cruda ex paſſo inſtillatur. In aceto aut roſaceo madefacta, capitis dolorem lenit.

¶ De Maro. CAP. XLVII.

MArum aliqui Origanida, aut Hysobrion vocant. Hærba cognita vulgo, surculosa, flore Origani, folijs multo cādidioribus, flore odoratiore. Vim habet sisymbrio cōsimilem. Substringit enim & modice calfacit. Qua de causa illitu serpentia vlcera sistit. Et in calidas illitiones additur. Iuxta Magnesiā & Traleis copiosissima gignitur.

¶ De Ocimastro. CAP. XLVIII.

ACinos aut Aconos a Græcis dicitur ab alijs sylueſtre basilicum. Latinis Ocimastrū tenui ficcoq; ramulo hærba, Ocymo similis, odorata. Sed hirsutior. Qua coronæ factitātur. A nonnullis olitoribus colitur. Menses & aluū pota sistit. Illita panos ignemq; sacrum sanat.

¶ De Bacchare. CAP. XLIX.

BAccharis hærba fruticosa, quæ in coronas additur. Cuius folia aspera sunt, media violæ & verbasci magnitudine. Caulis angulosus, cubiti altitudinem petens, adnatis appendicibus aliquantulum asperis, flore purpureo subalbicāte, odorato. Radicibus veratro nigro similibus, quibus odor inest Cinnamomo proximus. Asperum squallidumq; solum amat. Radix in aqua decocta ruptis, vulsis, præcipitatis, spirandi difficultati, salutaris. Item diuturnæ tussi & vrinæ difficili. Menses pellit. Contra serpentium morsus vtilissime datur in vino. Recens radix apposita partum extrahit. Puerperis eius decoctum in desessionibus prodest. In diapasmata vtiliter inseritur, iucundi odoris gratia. Folia vtpote quæ adstringant, capitis doloribus illitu prosunt. Oculorum inflammationibus, mammis tumentibus a partu, ægilopijs incipientibus, ignibusq; sacris auxiliātur. Odor somnum gignit.

¶ De Ruta CAP. L.

RVta duplex, montana quam aliqui Rhyten montanam vocant, et hortensis quam Aegyptij Epnubum, Syri Armala, alij Besasa, Aphri Churma. Mōtana sylueſtrisq; acrior est & in cibis dānata. Satiua vero quæ sub arbore ficus enascitur, magis in cibos admittitur. Vtraq; vrit, calfacit, exulcerat. Vrinā ciet. Mēstrua pellit. Aluum sistit potu cibove. Letalium medicamentorū antidotū est, si semē ex vino acetabuli mēsura ebibatur. Folia per se præsumpta, aut cū nuce iuglāde aridisq; ficis, inefficaces venenorū vires reddunt. Contra serpentes simili modo sumere conuenit. Genituram cibo potuve extinguit. Cum anetho ficco decocta, tormina sedat. Facit ad pectoris laterumq; dolores, difficultatem spirandi, tusses, pulmonis inflamationem, coxendicum articulorumq; cruciatus, & rigores febrium

circuitu repetentes, pota vt antedictum est. Item ad inflationes coli, vuluæ, rectiq; intestini, decocta & imposita. Fœminas vuluæ strangulatu liberat, si a genitali sede tenus cum melle subijciatur. Feruefacta ex oleo & pota vētris tineas excutit. Articularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur. Eisdem in potu auxiliatur, decocta in vino ad dimidias parteis, & oblita. Cruda cōditaq; cibo, visus aciem excitat. Dolores oculorum cum polenta lenit. Doloribus capitis cum rosaceo & aceto illita auxiliatur. Profluentem naribus sanguinem sistit, trita & indita. Testiū inflammationibus cum laureis folijs imposita, & eruptionibus papularum cum myrto & cærato prodest. Cum pipere autem & nitro affricta, albæ vitiligini medetur. Cū eisdē illita formicationes tollit, & verrucas quæ thymi florem repræsentāt. Contra impetigines cum alumine & melle vtilissime imponitur. Succus in mali punici calyce calfactus, aurium dolori efficaciter infunditur. Hebetudinem oculi qui sensere, ruta cum fœniculi succo ac melle perunctiiuuantur. Ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite manant, cum aceto rosaceo & cerusa persanat. Mansa Alliorū Ceparūq; acrimoniam domat. Montana si copiosius estur interficit. Dum florē promit & ad murias colligitur cutē inflat & rubore quodā inficit, cū pruritu ac vehemēti inflāmatione. Oportet itaq; eā vnctis antea manibus & facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis insparsum feles arcere. Adijciunt eā quæ in Macedonia circa Olcimum amnem prodeat, comedentes interimere. Mōtosus autem is locus, viperis scatet. Semen eius potum cōtra intestina vitia efficax est. In antidota cōmode additur. Contra incontinentiam vrinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Radix huius montanum Moly vocatur. Syluestris ruta satiuæ similis est. Prodest comitialibus & coxendicum doloribus. Menstrua mouet. Partus enecat. Acrior est viribus q̄ hortensis & validior. Syluestris vtpote noxia, cibis abdicatur.

De Syluestri Ruta. CAP. LI.

RVtam Syluestrem aliqui appellant Hypericon, alij Androsæmon, alij Coron, alij Chamæpityn, Romani Hederalem, aut Centonalem, Aphri Churma semmaced. Odor seminis resinosus est. Ideo chamæpitys aliquibus nominatur. Frutex est surculosus, rubescēs. Folia rutæ figura, flores lutei, qui digitis triti sanguineo succo manant. Vnde Androsæmon vocitarunt. Ramuli subhirsuti. Siliquæ teretes hordei effigie, in quibus semen nigrum resinam olens. Gignitur in cultis & asperis. Vrinam ciet. Menses apposito trahit. Pota cum vino quartana liberat. Folia cum semine ambustis illitu medētur. Et diebus quadraginta epota ischiadicos sanant. Vocāt

etiamnum hoc modo ſylueſtrem Rutam, quod in Cappadocia & Galatia Aſiæ finitima Moly dicitur. Frutex eſt qui ab vna radice multos emittit cauliculos. Folijs multo q̃ alterius Rutæ lõgioribus, tenerioribuſq̃, odore graui, flore candido, capitulis in cacumine paulo maioribus q̃ ſatiuæ Rutæ, quæ tribus maxime partibus conſtant. In quibus triangulum ſemen, ſubruffum, guſtu amarum recluditur. Cuius eſt vſus. Semen autumno matureſcit. Quod cum melle, vino, croco & fœniculi ſucco, ac gallinaceo felle, teritur contra retuſam oculorum aciẽ. Sunt qui eam Armalam vocent, Syri Beſaſſan. Qui Cappadociam incolunt, Moly, quoniam quamdam cũ Moly ſeruet ſimilitudinem. Radice nigra, flore candido. In collibus & læto ſolo prouenit.

De Moly. CAP. LII.

Moly aliqui ſylueſtre Leucoion appellant. Folia habet graminis, latiora, humi ſparſa, Florem albæ violæ ſimilem, ſed minorem, lactei coloris. Caulem cãdidum quaternum cubitorum. In cuius cacumine ineſt aliquid quod Allij ſpeciẽ referat. Radix parua, bulboſa, quæ mirum in modum valet ad aperiendas vuluas, ſi trita cum irino vnguento in peſſo ſubijciatur.

De Panace. CAP. LIII.

Panax nõnullis Heracleum dicitur. Ex quo Opopanax colligi ſolet. Plurima ex parte in Beotia & in Phocide Archadiæ naſcitur. Ibiq̃ compendij cauſa ſtudioſe colitur. Folijs eſt aſperis, in terra iacentibus, hærbacei coloris, ad ficulnea accedentibus, in ambitu quinquepartito diuiſis. Caule vt ferulæ altiſſimo, qui lanugine quadã incaneſcit. Folijs etiã minutioribus obſitus. Muſcarijs ceu Anethi in cacumine. flore luteo, & ſemine odorato feruẽteq̃. Radices habet multas ab origine vna candidas, graue olentes, craſſi corticis & amari. Naſcitur in Cyrene Libyæ, & Macedonia. Excipitur ſuccus inciſa radice, recenti caulium pullulatu. Ea candidum ſuccũ emittit, qui ſiccatus in ſumma cute croceum colorem contrahit. Effluentem autem ſuccum excipiunt, folijs excauato ſolo ſtratis, quæ ſiccata tolluntur. Simili modo caule meſſibus inciſo, profluentem ſuccum eximũt. Meliores ex radicibus albæ, rigidæ, & ſiccæ, inguſtabiles, aromaticæ, feruentes guſtu. Fructus ex media ferula cibo idoneus eſt. Sed ex agnatis ſtolonibus, ab vſu cibario abhorret. Maxime in hoc ſucci genere probatur, q̃ amariſſimus, interne albus, aut ſubfuluus foris ad croci colorem inclinãs, læuis, pinguis, friabilis, ſtatim in aqua eliqueſcens, graui odore. Niger improbatur ac mollis. Adulteratur ammoniaco aut cæra. Sed ſyncæri experimẽtum eſt, ſi digitis in aqua friatus reſoluatur, & lacteſcat. Excalfacit, mollit, extenuat. Febriũ rigoribus,

vulsis, ruptis, laterum dolori, torminibus, stillicidio vrinæ conuenit. Contra vesicæ scabiem ex aqua mulsa aut vino bibitur. Menses trahit. Fœtum enecat. Inflationes quæ vuluam male habent, duriciasq; ex melle impositus discutit. Ischiadicis illinitur. Acopis & capitis medicaminibus ammiscetur. Carbunculos rumpit. Podagricis cum vua passa illitus subuenit. Dolore dentium liberat, cauis inditus. Oculorum aciem excitat. Ex eo & pice optimum fit emplastrum contra bestiarum morsus, quæ in rabiem efferantur. Rameta radicis vuluæ admota, partus extrahũt. Ad vetera vlcera efficax est. Nudata ossa, corpore operit, si trita cum melle illinatur. Semen cum absinthio sumptũ menses pellit. Cum Aristolochia prodest, aduersus animalia quæ venenum eiaculantur. Contra vuluæ strangulatus in vino bibitur.

De Panace Asclepij. CAP. LIIII.

Panax Asclepij caulem a solo emittit tenuem, cubitalem, geniculatum, maioribus q̃ fœniculi folijs, hirsutioribus, odoratis, aureo flore, acri, odorato, ex muscarijs depẽdente. Radix parua est & tenuis. Auxiliarem vim habent flores & semina, contra vlcera, phagedænas & tubercula, si trita cum melle imponantur. Aduersus serpentes ex vino bibuntur, & cum oleo illinuntur. Aliqui panaces sylueſtre origanum vocant, alij Cunilam de qua in origani mẽtione diximus.

De Panace Chironio. CAP. LV.

Panaces, chironium in Pelio monte maxime prouenit. Foliũ eius Amaraco simile. Flos aureus. Radix parua quæ non alte demittitur, gustu acris. Pota radix serpentium veneno resistit. Illita coma eadem præstat.

De Ligustico. CAP. LVI.

Ligusticum quod alij Panaciam, alij Panaces vocant, plurimum in Liguria nascitur, in monte Apennino alpibus cõtermino. Vnde nomen traxit. Panaces incolæ non ab re appellant. Quoniam & radice & caule heracleotico panaci simile fit, & viribus eisdem præditũ. Gignitur in altissimis asperisq; montibus, ac vmbrosis, maxime iuxta riuos. Cauliculum fert anethi, geniculatum, tenuem, & in circuitu folia Sertulæ campanæ, molliora, odorata, prope verticem graciliora, & lõge magis diuisa. In cacumine muscarium, in quo semen dependet nigrum, durum, & oblõgum, fœniculo proximũ, gustanti acre & Aroma olens. Radix cãdida, heracleotici panacis similis, odorata. Radicis seminisq; vis excalfactoria, concoquens. Prodest ad intestinos dolores, tumores, cõcoctiones. Item ad inflationes, præsertim quibus stomachus turgeat. Et contra serpentium ictus. Vri

nas & menses potu trahit. Eosdem præstat effectus apposita radix. Semen cum radice oxyporis & medicamentis decoquentibus ammiscetur. Stomacho perq̃ vtile. Quare pro pipere vtuntur eo indigenæ ad obsonia. Adulteratur semine quodã simili. Quod facile gustu discernitur. Amarum enim est. Alij semen Fœniculi aut Seselis ammiscentes Ligusticum dolo vitiant.

¶ De Pastinaca. CAP. LVII.

PAstinacam syluestrem, aliqui Cerasconiam, vocant, Latini rusticam pastinacam, aliqui Carotam, Aegyptij Babubyron, Aphri Sichã. Folia Gingidij habet, latiora, subamara, caulem rectum, scabrum. Vmbellam similem Anethi, in qua flores insunt candidi, & in medio purpureum quiddam, ferme croceum. Radix digiti crassitudine, dodrantalis, odorata, quæ cocta manditur. Semen potum vel impositum menstrua mouet. Ijs conuenit in potione, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateralis dolor excruciat, aut si aqua cutem subijt. Serpentium morsibus ictibusq; prodest. Præsumentes eam nulla affici iniuria a serpentibus traduntur. Conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit. Venerem stimulat. Partus apposita eijcit. Folia trita & cum melle imposita phagedænas vlcerum purgant. Satiua ad eadem pollet, inefficacior tamen, & cibo aptior.

¶ De Seseli. CAP. LVIII.

SEseli massiliense quod nonnulli Sphagnon vocant, folia Fœniculi habet, crassiora, caulẽ vegetiorem. Vmbellam Anethi, in qua semen oblongum, angulosum, degustanti acre. Radix longa est, iucundi odoris. Semen & radix excalfaciendi vim habent. Potu stranguriæ & orthopnœæ medentur. Suffocationibus mulierũ comitialibusq; prosunt. Menses & partus trahunt. Ad omnia interna mala pollent. Tussim veterem sanant. Semen cum vino potum concoquit & tormina discutit. Epialis febribus vtile. Contra perfrictiones in itineribus, cum pipere & vino bibitur. Capris cæterisq; pecudibus datur in potu, quo facilius suos fœtus enitantur.

¶ De Aethiopico Seseli. CAP. LIX.

AEthiopicũ Seseli quod Aegyptij Cyonũ phricen vocãt, folia habet Hederæ, minora & ad Periclymeni modũ oblõga. Frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extẽsis, ramis sesquipedalibus, capitulo Anethi. Semine in Tritici morẽ denso, nigro, amaro, massiliensi odoratiore & acriore, multum suaui.

¶ De Peloponnensi Seseli. CAP. LX.

PEloponnense folia habet Cicutæ, latiora, & crassiora. Caulẽ supra massiliensis magnitudinem, ferulaceum, & latum in ca-

cumine capitulum, in quo semen latius, odoratum, & carnosum pendet. Eisdem viribus præditum est. Nascitur in asperis, riguis & collibus. Inuenitur etiamnum in Ida monte.

¶ De Cretico Seseli. CAP. LXI.

TOrdylium quod aliqui Creticum Seseli vocant iuxta Ciliciam in Ameno mõte nascitur, hærbula surculosa, semine duplici, rotundo, scutulorum effigie, odorato, subacri. Contra vrinæ difficultatem bibitur. Potu cit mẽses. Succo seminis caulisq; virentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur. Efficax est radix ad ciendas pectoris excreationes in delinctu cum melle.

¶ De Sisone. CAP. LXII.

SIson exiguum semen est in Syria natum, Apio simile nigrũ, feruens, oblongum. Contra lienis vitia bibitur. Vrinæ difficultatẽ potu emendat. Remoratos menses citat. Quo in condimẽtis cum Cucurbita & aceto indigenæ vtuntur. In cacumine granula multa gerit.

¶ De Aniso. CAP. LXIII.

ANisum semen paruum est in Syria natum. Apio simile est, magnum, feruens, oblõgum. Contra lienẽ & vrinam quæ ægre redditur, bibere prodest. Retardatos menses pellit. Id incolæ ad condimenta vsurpare solent, & cum Cucurbita in aceto decocta assumunt. Anisum in summa excalfacit, exiccat. Oris halitum iucundiorem facit. Doloris leuamẽtum præstat. Vrinam ciet. Aquam quæ subijt cutẽ dissipat. Potum sitim cohibet. Animalium venenis aduersatur. Valet ad inflationes aluumq;. Alba fœminarum profluuia sistit. Lac ad mammas elicit. Venerem stimulat. Dolores capitis leuat suffitum naribus. Cum rosaceo tritum, instillatumq; fractis auribus medetur. Melius semper recens, plenum, non furfurosum, odore præstans. Inter prima laudatum est Creticum. Proximum Aegyptium.

¶ De Caro. CAP. LXIIII.

CArum semen est vulgaris notitiæ. Excalfacit. Vrinam concitat. Stomacho vtile. Os commendat. Cõcoctionẽ adiuuat. Mistum antidotis & oxyporis Anisi vicem præbet. Radix cocta Pastinacæ modo manditur.

¶ De Anetho. CAP. LXV.

ANethum quod estur, aliqui Polygida vocãt, alij Anicetum, Magi Cynocephali geniturã, aut capillos, alij Mercurij semen, Latini Anethum, Aphri Sicciriam, Aegyptij Adracum. Daci Pulpum. Aridi anethi comæ seminisq; decoctum, potu lac euocat. Inflationes & tormina sedat. Aluum vomitionesq; sistit. Vri-

nas ciet. Singultus lenit. Oculorum aciem hebetat. Genituram restinguit assidue potum. Fœminis vuluæ malo opportunis ad desessiones vtile. Condylomata illitus eius cinis tollit.

De Cumino satiuo. CAP. LXVI.

CVminum satiuum ori gratũ est. Sed multo magis Aethiopicum, quod Hippocrates regium appellauit. Secundum locũ tenet Aegyptium. Reliqua sequuntur. Prouenit in Galatia, in Asia, Cilicia, & Therẽtia, & plerisq; alijs tractibus. Excalfacit, adstringit, exiccat. Ad tormina inflationesq; conuenit, coctum & cũ oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in posca. Demorsis a serpente in vino. Testium collectionibus auxiliatur, impositum cum vua passa, aut lolij farina cæratove. Mensium abundantiam inhibet. Contritum autem in aceto & naribus obiectum, sanguinis profluuia sistit. Colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem.

De Sylueſtri Cumino. CAP. LXVII.

Sylueſtre Cuminũ siue syluaticum, plurimum efficaciusq; in Lycia & Galatiæ Asia, atq; Carthagine Hispaniæ gignitur. Frutice paruo, dodrantali caule, ac tenui, quaternis aut quinis folijs tenuibus, veluti serratis, & Gingidij diuisura. In cacumine capitula quina aut sena habet, mollia, rotunda, in quibus est semen acerosum, gustu satiuo acriore. Nascitur in collibus. Bibitur semen ex aqua aduersus tormina inflationesq;. Item contra venenatas bestias ex vino. Singultus ex aceto sedat. Stomacho vtile quẽ humor vexat. Sugillata tollit, si manducatum cum melle & vua passa illinatur. Testium inflammationibus, adiectis eisdem medetur. Est & aliud sylueſtris Cumini genus, satiuo nõ dissimile, quod a singulis floribus pensilia promit cornicula, in quibus semen est Melãthio simile. Quod potum omnium serpentium morsibus præsidio est. Calculosis & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut concretum sanguinem cum lotio reddunt auxiliatur. Sed Apij semen seruefactum postea bibendum est.

De Ammio. CAP. LXVIII.

AMmi Latini Ammium Alexãdrinũ, nonnulli Aethiopicũ, quidam regium Cuminum appellant. Pleriq; diuersarum naturarũ esse Aethiopicum Cuminum & Ammiũ existimant. Vulgo notũ est, semen exile, multo minus Cumino, Origanum refipiens. Eligẽdum est purum, minime furfurosum. Vis ei excalfactoria, feruens & exiccans. Facit ad tormina, vrinæ difficultatem, serpentium ictus cum vino potum. Menstrua ciet. Miscetur derodentibus cantharidum medicamentis, quæ Ecdoria vocant, vt inde exortis vrinæ

difficultatibus resistat. Sugillata cum melle tollit. Colorem potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitum cum vua passa aut resina vuluas purgat.

De Coriano. CAP. LXIX.

Corium aut Corianum Aegyptij Ochion vocant: Vulgaris est notitiæ. Vim refrigeratoriam habens. Quare illitum cum pane aut polēta, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt medetur. Epinyctidas cum melle vel vua passa, testium inflammationes, carbunculosq; sanat. Cum faba fresa strumas & tubercula discutit. Tineas interaneorum expellit, semen cum passo potum. Genituram adauget. Largius tamen sumptum, mentem non sine periculo mouet. Quare continuo & copiosiore vsu abstinendum. Succus cum ceruſa, spumave argenti, necnon aceto & rosaceo illitus, ardentes summæ cutis inflammationes emendat.

De Hieracia. CAP. LXX.

Hieracia magna, alijs Sonchites, Romanis Lampuca, Pœnis Sithileas, caulem emittit asperum, subrubrum, spinosum, cauū, folia, ex interuallis rariuscule diuisa, similia Soncho per ambitum, luteos flores in oblongis capitulis. Vim refrigerandi habet & modice substringēdi. Vnde illita, stomacho æstuanti, inflammationibusq; prodest. Succus erosionem sorbitione mitigat. Hærba cum radice illita, vibratis a scorpione ictibus auxiliatur.

De Hieracia parua. CAP. LXXI.

Hieracia parua, quam aliqui Sonchiten, alij Entimon agrion, Romani Intybum sylueſtre vocant, folia ex interuallis habet diuisa in ambitu. Cauliculos teneros, virentes, in quibus lutei flores orbem circinantes emicant. Vim suam ad eadem ad quæ superior impendit.

De Apio CAP. LXXII.

Satiuum Apium ad eadem quæ Corianum conuenit. Inflammationibus oculorum cum pane aut polēta illinitur. Aestuantem stomachum mulcet. Mammarum duriciam reprimit. Vrinam ciet, siue crudum siue coctum edatur. Decoctum eius radicisq; potu, venenorum noxæ resistit, quum vomitiones excitet. Aluum cohibet. Semen vehementius vrinam pellit. Contra serpentium venena, aut epotam argenti spumam auxiliatur. Inflationes discutit. Ammiscetur medicamentis quæ dolorū leuamēta præstant, Theriacis quoq; ac tussis remedijs.

De Eleoselino. CAP. LXXIII.

Eleoselinum quod a quibusdam Pedinon, ab alijs Hydroselinon agrion, Romanis Apium rusticum appellatur. In

humidis naſcitur. Satiuo grandius & ad eadem efficax.

¶ De Oreoſelino. CAP. LXXIIII.

OReoſelinon quod aliqui Petroſelinon ſylueſtre appellant, Aegyptij Anonim, caule eſt palmum alto, ab radice tenui exeunte. Ramis & capitulis cicutæ, multo tamen tenuioribus, ſemine cumini, oblongo, acri, & odorato, tenui. Naſcitur in petroſis & montibus. Vrinam ciet ſemine ac radice in vino potis. Menſes trahit. Antidotis necnon medicamentis vrinam cientibus, & excalfactorijs, inſeritur. Nec hallucinari nos oportet exiſtimantes oreoſelinum eſſe, quod in ſaxis prouenit. Aliud enim eſt Petroſelinum.

¶ De Petroſelino. CAP. LXXV.

PEtroſelinum in Macedonia prouenit, in præruptis locis. Semine Ammij, odoratiore, ſapore acri, aroma olente. Vrinam cit ac menſtrua. Contra ſtomachi & coli inflationes & tormina prodeſt. Laterum, renum, & veſicæ doloribus in potu ſubuenit. Ammiſcetur antidotis vrinam cientibus.

¶ De Oluſatro. CAP. LXXVI.

HIppoſelinum aliqui Grielon, alij Agrioſelinum, Latini Oluſatrum appellāt, aliqui Smyrnion, quāuis aliud ſit, quod proprie Smyrnion dicitur, vt paulo poſt referemus. Eſt autem maius, & ſatiuo apio candidius. Caule alto, cauo, molli, habente veluti lineas. Folijs latioribus, in puniceum vergentibus, coma Roriſmarini. Depēdentibus in cacumine corymbis, anteq̄ defloreſcat. Ea ſemine turget nigro, oblōgo, acri, ſolido, aromatico. Radix demittitur tenuis, odorata, candida, quæ os commendat. In vmbroſis & paluſtribus enaſcitur. Olerum generis vt Apium. Radix cruda coctave eſtur. Folia cum caulibus decocta mādunturq̄, & per ſe aut cum piſcibus præparantur, crudaq̄ muria condiuntur. Vim hanc habet vt poto ſemine ex mulſo vino menſes cieat. Rigentes calfacit potu aut illitu. Vrinæ ſtillicidio auxiliatur. Radix eoſdem præſtat effectus.

¶ De Smyrnio. CAP. LXXVII.

SMyrnion quod in Cilicia Petroſelinum vocant, paſſim in Amano monte gignitur. Caulem habet apij, & ſtolones multos, folia latiora, pinguia, ad terram infracta, robuſta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucunda, colore in luteum langueſcente. Capitibus caulium orbiculatis vt anethi. Semine braſſicæ, rotundo, nigro, acri, myrrhæ ſapore. Ita vt alterum alterius loco cedat. Radix quoq̄ odorata, guſtu acri. Fauces mordet, ſuccoſa, mollis. Cortex eius foris niger, itus viridis aut ſubalbidus. Naſcitur in ſaxoſis et collibus, atq̄ ſquallidis, & limitibus terrenis. Vis radicis, hærbæ & ſe

minis excalfacere. Folijs muria maceratis ad obsonia vtuntur. Aluũ sistunt. Radicem contra serpentium ictus bibere conuenit. Tusses & orthopnœas mitigat. Vrinæ difficultati medetur. Recentes tumores, collectiones, duriciasq; discutit. Illita vulnera ad cicatricem perducit. Partus abortu vitiat, si feruefacta subijciatur. Semen, lienis renum & vesicæ vitijs prodest. Mẽses & secundas pellit. Cõmode datur ischiadicis in vino. Inflationes stomachi lenit. Sudores ciet & ructus. Semen peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.

De Elaphobosco. CAP. LXXVIII.

Græci elaphoboscon, aliqui Elalphicon, alij Nephrion, alij Ophigenion, nonnulli Ophioctonon aliqui Herpyxen, alij Limen vocant, Romani cerui ocellum, Aegyptij Chemin, Aphri Aschancam. Fœniculaceus caulis est, aut Rorimarino similis, geniculatus, folijs duum digitorum latitudine, vt Terebinthi prælongis, aliquantum asperis, circumfractis. Adnata multa caulis habet ferentia vmbellas Anethi similes, & semina eiusdem, florem subluteum. Radice ternum digitorum longitudinis, & crassitudinis vnius, candida, dulcis, esui apta. Caulis tener pro olere manditur. Contra serpentium ictus, datur semen in vino. Fama autem est hoc pabulo, ceruas serpentium morsibus resistere.

De Fœniculo. CAP. LXXIX.

Fœniculum si hærba edatur aut semen cum ptisana bibatur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus subditum proficit, quippe quod vrinam excitet. Contra serpentium ictus in vino conuenienter bibitur. Menses ciet. In febribus nauseam & stomachi feruorem, ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices & cum melle illitæ, morsibus canum medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in sole siccatus in medicamenta adijcitur, quæ ad excitandam oculorum aciem commode temperantur. Extrahitur etiam semine viridi ramulisq; & radicibus prima germinatione incisis. In Iberia succum reddit gummi similem. Caulem medium dum hærba floret rustici demetunt, ignisq; admouẽt, quo facilius vi caloris exudans, gummi remittat. Quod efficacius succo est ad medicamenta oculorum.

De Erratico fœniculo. CAP. LXXX.

Græci hippomarathrum, aliqui Marathin, alij Marathrum agrion, Aegyptij Sampsoth, Magi Thymarnolion, Latini fœniculum erraticum, aliqui Mion, Galli Sistrameor. Sylueſtre est fœniculum, magnum. Fert autem semen Canchry simile. Cuius

radix iucunde olet, potaq; stranguriæ medetur. Menses imposita ciet. Ventrem sistit, radice aut semine poto. Contra serpentium morsus auxiliatur. Calculos comminuit. Regiũ morbum expurgat. Lactis abundantiam facit. Decoctum foliorum haustum, fœminas a partu purgat. Traditur aliud Hippomarathri genus longo exili & angusto folio, semine coriandri, rotũdo, acri, & odorato. Excalfaciendi naturam habet, & viribus fœniculo respondet. Ad omnia infirmius.

De Dauco. CAP. LXXXI.

DAucum aliqui Dircæum vocant. Creticum, folijs fœniculo simile, minoribus & tenuioribus, caule dodrantali, vmbella coriãdri, flore albo, semine acri, candido, hirsuto, suauissimi odoris in mandendo. Radix digitali crassitudine & palmi longitudine adolescit. In saxosis nascitur, & locis sole illustratis. Aliud eius genus sylvestri Apio simile, acre, odoratum, aroma olẽs, feruẽtis gustus. Probatissimum Creticum. Tertium assignatur genus folijs coriãdri, floribus albis, capite & semine anethi, muscario pastinacæ, semine oblõgo ceu cumini, acri. Omnium semen excalfacit potum. Vrinam mẽses & partus extrahit. Torminibus liberat. Veterem tussim mitigat. Phalangiorum morsibus potum in vino auxiliatur. Tumores illitu discutit. Seminis dumtaxat in alijs generibus inualuit vsus. In Cretico etiam radicis. Quæ maxime cõtra venenatorum iniuriam in vino bibitur.

De Delphinio. CAP. LXXXII.

DElphiniũ Græcis Diachysis, alijs Diachytos, alijs Paralysis alijs Camarus, alijs Hyacinthus. alijs Delphinias, alijs Neriadion, aut Sosandron, aut Cronion, Romanis Bucinus minor vocitatur. Surculos emittit a radice vna sesquipedales, aut maiores, a quibus folia exeunt parua, tenuia, diuisa, prælõga, quæ Delphinorum effigiem repræsentant. Vnde tractum nomen est. Flos violæ albæ nõ dissimilis, purpureus, & semen in siliquis, milio proximũ. Quo non aliud vtilius bibi potest, ab scorpione percussis. Aiunt enim obiecta hærba, scorpiones resolui atq; ignauos torpescere. Semota vero ea, sese recolligere. Prouenit in asperis & apricis.

De Altero Delphinio. CAP. LXXXIII.

ALterum est Delphiniũ quod Romani Bucinum vocant, superiori simile, sed folijs & ramis longe gracilius. Viribus eisdem pollet, sed non ita efficacibus.

De Pyrethro. CAP. LXXXIIII.

PYrethrum aliqui Dorycnion, alij Pyrinon, alij Pyroton aut Pyrothron, alij Arnon pyriten, Magi Pyriten, Romani

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 167 sur 340

Saliuarem vocant. Folia caulemq; emittit vt Daucum sylueſtre & fœniculum, vmbellamq; Anethi circinatæ rotunditatis. Radix longa eſt pollicis craſſitudine, guſtu feruidiſſimo. Pituitam elicit. Ideo in dolore dentium decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur. Mansa pituitam extrahit. Sudores ciet, perunctoex oleo corpore. Diuturnis rigoribus efficax. Contra perfrictiones membrorum, reſolutioneſq; eximie conducit.

De Roſmarino. CAP. LXXXV.

DVo Roſmarini genera. Alterum fructiferum, aliquibus zea aut Campſanema appellatum. Cuius ſemen Canchrys vocatur. Folia fœniculi habet, craſſiora & latiora, in rotæ ſpeciem humi ſparſa, iucunde olentia, caulem cubiti altitudine, aut maiorem, multis cōcauum alis. In cacumine vmbellam in qua ſemen copioſum, candidum, ſphondylo ſimile, rotūdum, angulosum, refinaceum. Quod in mandendo linguam exurit. Radix thus redolet, candida, prægrandis. Eſt & alterum omnino conſimile, ſemen ferens latum, nigrum vti ſphondylion odoratū, minime exurens, radice foris nigra, intus alba. Verum id quod ſterile dicitur illorū plane ſimilitudinē refert. Sed neq; caulem neq; florem neq; ſemen promit. Naſcitur in ſaxoſis & aſperis. Trita omnium hærba communiter hæmorrhoidum profluuia ſiſtit. Sedis inflammationes & condylomata mitigat. Concoquit ſtrumas & abceſſus, qui ad maturationem ægre perducuntur. Siccæ radices cū melle vlcera purgant. Torminibus medentur cum vino potæ. Et contra ſerpentium morſus conueniunt. Menſes & vrinas cient. Veteres tumores illitu diſcutiunt. Tam radicis q̄ hærbæ ſuccus adiecto melle illitus, oculorum aciem exacuit. Potum ſemen ad eadem pollet. Si comitiale malum ſentiatur, aut vetus pectoris vitium, auxilio eſt. Regio morbo laborantibus cum vino & pipere datur. Sudores mouet cum oleo perunctum. Ruptis & conuulſis prodeſt. Podagris cum loliacea farina & aceto tritum illinitur. Purgat vitiligines, addito aceto q̄ acerrimo. Semine in potionibus vtendum, eius quidem quod Canchryn non ferat. Quippe illud ſua acrimonia arteriam exaſperat. Roſmarinum cum erica naſci, folijs lactucæ ſylueſtris, aſperioribuſq;, radice breui, Theophraſtus author eſt. Potumq; idipſum alteruтra parte purgare.

De Canchry. CAP. LXXXVI.

CAnchrys vim habet excalfaciendi & vehemēter exiccandi. Quare abſtergētibus medicamentis inſeritur. Cōtra oculorū fluctiones capiti illinitur, ita vt tertio die ſoluatur.

De Rosmarino coronario. CAP. LXXXVIII.

ROsmarinũ quo coronarij vtũtur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, densa, lõga, exilia, subter incana, superne virentia, graui odore. Excalfactoria vi præditum est. Regiũ sanat morbum, si decoctum in aqua ante exercitationes bibatur, & vbi laborans exercitationi se crediderit, in balnea descendat, & merum potet. Acopis gleucinoq; vnguento ammisceri solet.

De Sphondylio. CAP. LXXXIX.

SPhondylium aliqui Arangen vocant, alij Phalãgion, alij Astercion, nonnulli Nesyrin aut Sphõdylin, quidam Chorodanon, aut Oenanthen, Romani hærbam rutinalẽ, Aegyptij Apsaphear, Magi Ofirin. Folia Platani & Panacis habet. Caules fœniculaceos, cubitali altitudine, aut amplius assurgentes, in quorum cacumine semẽ duplex Seseli simile, sed latius, candidius & magis paleaceum, grauis odoris. Flores eius albi aut pallentes. Radice Raphani candida. Nascitur in palustribus & aquosis. Potum semen pituitam per aluum extrahit. Medetur iocineris vitijs, régio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vuluarum strangulationi. Veternosos suffitu reuocat. Cum oleo cõmode infunditur capitibus phreniticorũ, & lethargicorum, Item capitis doloribus. Cum ruta illitum serpentia vlcera cohibet. Datur radix contra regium morbum, & iocineris vitia. Circumrasa eadem callos fistularum derodit. Recentis floris succus exulceratis auribus, purulentisq; accommodatur. Qui cæterorum succorum more exprimi, dein recondi solet.

De Ferula. CAP. XC.

EX Viridi Ferula medulla pota vtilis est ad cruentas excreationes, cœliacosq;. Contra viperarum morsus in vino datur. Erumpentem naribus sanguinem indita sistit. Semen potum torminosis auxiliatur. Sudores ciet vncto ex oleo corpore. Caules sedantur, capitis dolores faciunt. Muria condiuntur. Ferula itaq; caulem profert ternum sæpe cubitorum, folia fœniculi, longe asperiora, & latiora. Qua ab imo caule vulnerata, Sagapenum efficitur.

De Peucedano. CAP. XCI.

PEucedanum aliqui Agrion vocant, alij Agriophyllon, Magi bonum dæmonem, Romani Satariam. Caulem emittit tenuem, gracilentum. Fœniculo similem. Comam ha-

bet ſtatim ab terra folioſam ſpiſſamq;. Flore luteo, radice nigra, craſſa, firma, graui odore, ſuccoſa. Gignitur in montibus opacis. Tenera radix cultello conciditur, profluenſq; e plaga ſuccus vmbræ mandatur. In ſole ſiquidem confeſtim euaneſcit. Colligitur capite prius & naribus roſaceo perfuſis, ne capitis dolor premat, et vertigo ſentiatur. Aſſata radix vtilior fit. Tam lac quam ſuccus radice & caulibus extrahi ſolet, ſicuti e Mandragora. Verum inefficacior lacte ſuccus habetur, et velocius expirat. Interdum etiam concreta inuenitur lachryma, thuris ſimilitudine, caulibus radicibuſq; adhærens. Præfertur ſuccus e Sardonia & Samothrace, colore ruffo, odore graui, feruens guſtu. Ex oleo et roſaceo illitum podeſt lethargicis, phreniticis, vertiginoſis, comitialibus, & longis capitis doloribus, reſolutis, iſchiadicis, conuulſis. Omnibus in vniuerſum vitijs neruorum, ex oleo & aceto illitũ prodeſt. Eius olfactu reſpirant vuluæ ſtrangulatus, & veternoſi reuocantur. Incenſum ſerpentes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex roſaceo inſtillatur. Cauernis dẽtium inditum, mitigat dolorem. Cõtra tuſſim efficaciſſime ex ouo aſſumitur. Suſpirijs, torminibus, & inflationibus ſubuenit. Ventrem leniter emollit. Lienem abſumit. Difficiles partus mire adiuuat. Facit ad veſicæ cruciatus, & renum diſtentiones potum. Vuluam aperit. Radix ad eadem vtilis eſt. Sed inefficacior. Eius decoctum bibitur. Farina eius ſordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit. Squamas oſſium extrahit. In cærata & calfacientia malagmata additur. Eligi debet recens, eſu difficile, firmũ, odoris plenum. Succus ad potiones amaris nucibus aut ruta aut pane callido aut anetho reſoluitur.

De Gith ſeu Melanthio. CAP. XCII.

Gith ex Græcis aliqui Melanthiũ, alij Mecona agrion melana, Romani Papauer nigrum appellant. Exiguus frutex eſt ſæpe binos palmos excedens. Folijs vt Senetionis minutis, ſed multo tenuioribus. Capitulo in cacumine tenui, ceu papaueris oblongo, intercurſantibus intus membranis. Quibus ſemen includitur nigrum, acre, odoratum, quod panibus inſpargitur. Capitis doloribus illitum fronti, ſubuenit. Diſcutit recentes oculorum ſuffuſiones, tritum ex Irino, & infuſum naribus. Tollit lepras, lentigines, duricias, tumoreſq; vetuſtos cum aceto illitum. Circumſcarificatos clauos excutit cum vetere vino impoſitum. Dentium doloribus decoctum cum aceto & teda prodeſt. Teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico. Deſtillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo & olfactum. Vrinam & menſtrua ciet, multis diebus ſumptum.

Et lac extrahit. Difficultatem spirandi cum vino potum leuat. Phalangiorum morsibus ex aqua drachmæ pondere haustum auxiliatur. Incenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotum enecare.

¶ De Laserpitio & Lasere. CAP. XCIII.

LAserpitium in Syria, Armenia, Media, & Libya nascitur, caule ferulaceo, quem Maspetum vocant. Folijs apio similibus, lato semine. Radix excalfacit. In cibis ægre concoquitur. Vesicæ noxia. Sugillatis illita cum oleo, & strumis, ac tuberculis cum cærato, medetur. Ischiadicis conuenit cum Irino aut cyprino cærato. Excrescentibus circa sedem tollendis, illinitur cum putamine mali punici & aceto decocta. Venenis pota resistit. Os cõmendat, cibis aut sali permista. Laser e radice atq; caule scarificatis colligitur. Præfertur autem ruffum, transluces, myrrhæ æmulum, non porraceũ, odore valens, suaui gustu. Quod dilutum facile albescit. Syrenaicum si quis degustarit, humorem toto corpore ciet, blãdissimo odore, adeo vt ne os quidem gustanti nisi paululũ spiret. Medicum & Syriacum minus viribus valent, & grauiorem reddunt odorem. Laser omne anteq̃ ficcescat adulteratur sagapeno, aut fabæ lomẽto. Quod maleficiũ depræhenditur gustu, odore, visu, & madefactione. Caulem aliqui Silphion, radicem Magudarin, & folia Maspeton vocauere. Efficacissimum Laser, mox folia, postremo caulis. Acrẽ vim habet. Inflationes facit. Perunctas cum aceto pipere & vino alopecias sanat. Oculorũ aciem exacuit. Incipientes suffusiones, illitum cum melle dissipat. Cauernis dentium in dolore inditur, aut cum thure in linteo circumligatur, aut cũ hyssopo ficis coctis in posca, os colluitur. Ijs prodest quos bestia in rabiem efferata momorderit, vulneribus immissum. Valet aduersus venena telorum, & animalia omnia, quæ virus eiaculantur, potum aut illitum. Scorpionum plagis oleo dilutum circumlinitur. Gangrænis præcoercitis immittitur. Et cum ruta, nitro, & melle, vel per se carbunculis. Clauos callosq; prius circumrasos vellit. Cærato aut aridorum ficuum carne præmollitũ, recentes Lychenas ex aceto sanat. Et excrescentia in carne polyposq;, si aliquot diebus cum attramento sutorio aut erugine illinatur. Extuberantia cum forfice extrahit. Veteribus faucium scabricijs opitulatur. Grauem subitoq; irraucescentem vocem, dilutum aqua sorbitione confestim expedit. Vuã illitum cum melle reprimit. Anginis ex aqua mulsa vtilissime gargarizatur. Vescentes eo lætiore colore mangonizat. Tussi commode in sorbili ouo datur, & pleuriticis in sorbitionibus. In fellis suffusione, & aqua inter cutem cum aridis ficis. Rigores discutit cum vino

pipere & thure potum. Neruorum contractionibus opisthotonicisq; datur oboli pondere deuorandum. Hærentes gulæ hirudines, gargarizatum cum aceto decutit. Ad lac intus coagulatum bibitur. Comitialibus ex aceto mulso proficit. Menses ciet cum pipere & myrrha potũ. Cœliacos adiuuat in acino vuæ sumptum. Cum lixiuio autem potui datum repente conuulsis ruptisq; prodest. Ad potiones resoluitur, nucibus amaris, aut ruta & calido pane. Foliorum succo ad eadem proficitur, sed multo inefficacius. Cum aceto mulso manditur, ad expediendam arteriam, maxime cum vox retunditur. Eo cum lactucis vtuntur, exitq; in vicẽ erucæ. Fertur & altera Magudaris in Lybia nasci. Radix Laserpitio similis, sed minus crassa, acris & fungosa. Ex qua non profluit succus. Eiusdem cum lasere facultatis.

De Sagapenio. CAP. XCIIII.

LAgapenium ferulaceæ herbæ succus est, quæ in Media nascitur. Optimum est transluceus, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanum redolens, gustu acri. Prodest laterum & pectoris doloribus, tussibus vetustis, conuulsis & ruptis. Crassam pulmonis pituitam expurgat. Datur comitialibus, opisthotonicis, lienosis. Item cõtra neruorum resolutionem, per frictiones, & febrium circuitus in potu. In vnguenta probe admittitur. Menses pellit. Sed fœtum exanimat, cũ hydromelite potum. Prodest ex vino haustum serpentium ictibus. Olfactum ex aceto vuluarũ strangulatus excitat. Oculorum cicatrices, offusam caliginem, hebetudines, suffusionesq; detergit. Resoluitur succi modo, ruta, aqua, & amaris nucibus, aut melle, aut calido pane.

De Euphorbio. CAP. XCV.

EVphorbia Libyca arbor est ferulæ speciẽ habens, quæ in mõte Atlante iuxta Mauritaniã inuenitur. Ea acerrimo succo turget. Cuius eximiũ feruorẽ expauescẽtes incolæ, ouillos vẽtres elutos, arbori circũligant, & eminus caulẽ contis incidũt. Confestimq; e plaga perinde atq; vase quodã, in vẽtriculos copiosus lactis humor effluit, præter id quod sparsi in humũ, vulnus eiaculatur. Duo succi genera. Vnũ Orobi magnitudine, sarcocolæ modo emicat. Alterũ in vẽtriculis cõcrescit atq; vitreũ spectatur. Eligendũ est transluces & acre. Euphorbiũ adulterat sarcocollæ & glutini mistione. Sed difficile quidẽ experimẽtũ. Quippe cũ leui gustu, os accẽsũ diu detineat, adeo vt quicquid ori obijciatur plane Euphorbium resipiat. Eius inuentio tẽpore Iubæ regis Libyæ cognita extitit. Succus illitu suffusiones discutit. Potus tota die exurit. Quare melli collyrijsq; pro acrimo-

niæ ratione ammisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potione haustus. Squammas ossium eadem die eximit. Verum eo vtentes necesse est, linamentis aut cæratis communire corpus, quo ossa conuestiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percussos a serpente nihil molesti passuros, si incisa osse tenus capitis cute, intritus succus infundatur, vulnusq; postea consuatur.

De Galbano. CAP. XCVI.

Galbanum succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli Metopium vocant. Maxime laudatur cartilaginosum, merum, thuris effigiem præbens, minime lignosum, retinens nõ nihil adiecti seminis aut ferulæ, graui odore, neq; humidum neq; aridum. Adulteratur faba fresa & ammoniaco. Galbanũ excalfacit, vrit, extrahit, discutit. Menses ac partus trahit, appositu vel suffitu. Lentigines aceto & nitro perũctas tollit. Deuoratur ad tussim veterem, difficultatem spirandi, suspiria, rupta, conuulsa. Aduersatur toxicis potũ cum aceto & myrrha. Simili modo sumptum mortuos partus extrahit. Imponitur lateris doloribus & furunculis. Comitiales & vuluæ strangulatus & vertiginosos olfactu suscitat. Si vratur fugat nidore serpentes, & perunctos feriri non patitur. Serpẽtes cum oleo & sphondylo circumpositum necat. Dentium dolorem oblitum aut cauernis inditum mitigat. Vrinæ difficili prodesse existimatur. Resoluitur ad potiones amaris nucibus, aqua aut ruta, aut calido pane, mulsave. Alias meconio, ære vsto, aut felle liquido. Si purgare galbanũ voles, in feruentem aquam demittito. Namq; cum liquefactum fuerit, eius sordes fluitabunt. Quas hoc modo facile separabis. Mundo linteo alligatum in fictili aut ærea pixide ita pendeat, vt imum vasis ne tangat. Opertoq; vase in feruidam aquam demittito. Sic enim syncærũ, veluti per colum eliquescet, & lignosum in linteo remanebit.

De Ammoniaco. CAP. XCVII.

Ammoniacũ hærba est, ex qua Ammoniacũ fit suffimen quod tymiama vocãt, aliqui Agazyllon, alij Criotheum, alij Heliustrum, Romani guttam appellãt. Ferulæ succus est, quam iuxta Cyrenen Aphrica gignit. Cuius fruticẽ cum radice Agasyllim vocant. Probatur bene coloratum, ligni & calculorum expers, thuris similitudine, minutis glebis, dẽsum, syncærum, nulla sorde spurcatum, castoreum odore imitans, gustu amarum. Hoc genus trausma idest friaturam appellant. Quod vero terram & calculos collegit, Phryama quod significat misturam. Gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculum, succum stillante ferulacea arbore. Mollit, extrahit, calfacit. Tubercula duriciasq; discutit. Potum aluum soluit. Partus extrahit

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 173 sur 340

Lienem consumit, drachmæ pondere haustum. Articulorum coxendicumq; doloribus liberat. Auxilio est anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus. Item quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeatur. Cruentam vrinam pellit. Albugines oculorum absterget. Genarum scabriciam absumit. Tritũ autem cum aceto & impositum, iocineris lienisq; duricias sedat. Discutit tofos, qui in artubus cõcalluerunt, cum melle aut cum pice illitum. Lassitudines & coxendicum dolores eo perungi vtile est, cum nitro & cyprino oleo vice acopi.

De Sarcocolla. CAP. XCVIII.

Lsarcocolla lachryma est arboris in Perside nascentis, pollini thuris similis, rufa, gustu amara. Vulnera glutinat. Oculorum fluctiones inhibet. Emplastris inseritur. Adulteratur ammisto gummi.

De Glaucio. CAP. XCIX.

Glaucium succus est herbæ quæ in Hierapoli Syriæ nascitur, folijs fere corniculati papaueris, pinguioribus tamen, in terram sparsis, odoris tetri, gustus amari. Tota croceo succo madet. Folia in olla fictili semifrigidis clibanis calfaciunt indigenæ, vsq; dum flaccescant. Deinde contusis succum exprimunt. Cuius est vsus ad oculorum medicamenta. Vt pote cum inter initia refrigeret.

De Glutino. CAP. C.

Glutinum quod Xylocollan, alij Taurocollan vocant, præstantissimum Rhodiacum, quod ex bubulis corijs conficitur. Id candidum est & translucens. Nigrũ vero minus probatur. Resolutum in aceto, impetigines leprasq; cutis delet. Ambustis igni ex aqua calida impositum, pustulas erumpere non patitur. Vulneribus prodest melle aut aceto madefactum.

De Glutino piscium. CAP. CI.

Gluten piscium, venter est piscis cetacei. Præstat candicans, natione ponticũ, subasperum, carens squammis, & quod celerrime liquescit. Vtile emplastris, capitis & leprarum medicaminibus, & tetanothris, quæ cutem faciei erugant & extendunt.

De Visco. CAP. CII.

Vlscum optimum est recens, intus porraceum, extra fuluum, quod asperi nihil, aut furfurosi concœperit. Fit acinis in robore nascentibus, buxeo fruticis folio. Contusum acinum lauant, & postea in aqua decoquunt. Sunt qui commanducando ipsum efficiant. Gignitur quoq; in malo, pyro, & plerisq; alijs arboribus. Quinetiam inuenitur in quorumdam fruticum radicibus. Emollit,

discutit, extrahit. Parotidas, tubercula, cæterasq; collectiones, ad maturationem perducit. Cum resina autem & cæra pari, epinyctidas in splenio sanat. Vetera vlcera suppurationesq;, quas cacoethe vocãt, ex thure mollit. Lienẽ cũ calce, Gagate, aut Asio lapide, impositum absumit. Cum sandaraca, aut auripigmento illitum vngues extrahit. Mistum cum calce & vini fæce, suam vim intendit.

De Aparinæ. CAP. CIII.

AParinen aliqui Ampelocarpon, alij Omphalocarpon, nonnulli Philanthropon vocant, ramosam hærbam & quadrangulam, ex interuallis orbiculato foliorum ambitu, vt in rubia. Flos albus, semen durum, rotundum, cõcauum, album, vmbilici figura, asperitate vestium tenaci. Ea pastores coli vice vtuntur, ad eximendos e lacte pilos. Seminis caulium ac foliorum succus, potu contra viperarum phalangiorumq; morsus auxiliatur. Infusu aurium dolori medetur. Hærba cum axungia trita strumas discutit.

De Alysso. CAP. CIIIII.

MLysson aliqui Aspidion, alij Aplophyllon, alij Accyfiton, alij Adeseton nuncupant. Fruticosa hærbula est, vnicaulis, rotundis folijs, fructu duplicium scutorum effigie, in quo est semen, quadam tenus latum. In mõtibus & asperis locis emicat. Eius decoctum singultus sine febri, potu discutit. Idem efficit si quis eã aut teneat, aut odoretur. Cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines emendat. Contusa in edulio, rabiei canis mederi putatur. Domibus appensa salutaris esse creditur. Et hominibus atq; animalibus fascini, amuletum. Purpureo linteo circumligata pecorum morbos abigit.

De Asclepiade. CAP. CV.

MAsclepiadem aliqui Cission, alij Cissophyllon, nominãt. Ramos emittit longos, folia hederæ, radices numerosas, tenues, odoratas. Floris virus graue. Semen securidacæ. Nascitur in montibus. Radices ex vino potæ torminibus auxiliantur, & contra serpentium ictus. Folia aduersus vuluæ mammarumq; vlcera, quæ cacoethe vocant, illinuntur.

De Atractylide. CAP. CVI.

MTractylis quam aliqui Amyron vocant, alij Cnicon sylue-strem, alij Aspidion, Magi Aphedron, Aegyptij Chenon, Romani Præsepium, aliqui fusum agrestem, alij Colum rusticam, spina est Cnico similis, folia multo longiora ferens, in summis virgis, magna parte nuda, asperaq;. Qua fœminæ pro fusis vtuntur. Capitula in cacumine spinis horrent. Flos luteus. Quibusdam in locis purpureus inuenitnr. Radix tenuis superuacua. Coma, semen &

folia cum pipere & vino teruntur vtilissime contra scorpionum ictus. Percussos tradunt quamdiu ea teneatur hærba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita, statim recrudescere.

¶ De Polycnemo. CAP. CVII.

POlycnemon quidam Clinopedion, alij Polygonaton, alij Iouis colum, alij Echeonymon vocāt. Frutex est surculosus, folijs Origani, caule Pulegij, geniculis multis itercepto, sine vmbella, tenui tamē in cacumine corymbo, boni odoris & acris. Vulneribus agglutinandis recens aut aridum cum aqua, efficaciter illinitur. Sed quinto die solui debet. Ad vrinæ stillicidia ruptaq;, cum vino bibitur. Edocuit experientia contritos in vino albo ramulos, ijs qui affectibus laborant, quæ violentiæ vocantur, magno esse præsidio.

¶ De Clinopodio. CAP. CVIII.

CLinopodion aliqui Cleonicon, alij Ocimoides, alij zopyron vocant, fruticem folijs serpyllo similem, surculosum, duum palmorum altitudine. Nascitur in petrosis. Flores marrubij, ex interuallis speciē lectipedum præbent. Bibitur hærba & succi eius decoctum, ad conuulsa, rupta, strangurias, serpentium ictus. Menses & partus pellit. Et pensiles verrucas quas Acrochordonas vocāt, eijcit aliquot diebus potum. Aluum sistit decoctum ad tertias, potumq; si febrim sentiunt ex aqua. Alioquin ex vino.

¶ De Leontopedalo. CAP. CIX.

LEontopedalon aliquibus Leontopodion, alijs Leuceoron, alijs Leontiō, alijs Doris aut Dorideris, alijs Lychnis agria alijs Pardale, alijs Horybethron, alijs Rhapeion, Romanis Patabelclon, aut semen leoninum dicitur. Caulem emittit dodrantalē, aut altiorem, plurimis alis concauum, & in cacumine semina duo aut tria, in siliquis ciceris modo. Flores fremio similes, punicei coloris. Folia brassicæ, sed papaueris diuisura. Radicibus nigris rapæ similibus, torosis. Nascitur in aruis & segetibus. Radix auxiliatur serpentium ictibus ex vino pota. Nec alia res celerius dolorem finit. Miscetur ischiadicorum clysteribus.

¶ De Teucrio. CAP. CX.

TEucrion siue vt alijs placet Teucris, Hærba est virgæ referens effigiem, Trisaginis similitudine, tenui folio, non multū a cicere alieno. Hæc in Cilicia iuxta Gētiadem Scissademq; vbertim prouenit. Recens cum posca, aut aridæ feruefactæ ius, potu lienem potenter absumit. Lienosis cum aceto & ficis illinitur. Item serpētium morsibus ex aceto solo, siue ficis.

De Trisagine. CAP. CXI.

CHamædrys Græcis, alijs Chamædrops. Latinis Trisago dicitur. Sunt qui eam Teucrion appellauere, propter eam quã cum Teucrio seruat similitudinem. Nascitur in Petrosis & asperis. Frutex dodrantalis, folia habens exigua, amara, effigie & diuisura quærcus. Flore pene purpureo. Carpitur semine prægnans. Recens in aqua decocta, potu tussibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxiliatur. Cit menses. Partus extrahit. Lienem ex aceto pota consumit. Aduersus serpentium venena ex vino, potu illituq; efficacissima. Trita digeritur in pastillos ad supradicta. Purgat vetera vlcera cum melle. Cum oleo illita caliginẽ oculorum discutit. Natura eius est calfacere.

De Leucade. CAP. CXII.

LEucas montana, latioribus q̃ vrbana folijs, semine acriore, amariore, ori ingrato. Efficacior tamẽ q̃ satiua habet. Vtraq; ex vino contra animalium venena, præcipue marinorum, opitulatur.

De Lychnide. CAP. CXIII.

LYchnis coronaria quam aliqui Athanaton vocant, alij Acylonion, alij Ballariõ, alij Geranopodion, quidã Corymbiõ, aliqui Taurion, alij Sceptrũ aut Maloion, Aegyptij Semeon, Magi Sanguinẽ Apocathemenes, Romani Genicularẽ aut Balariam. Flore est albæ violæ simili, quo corollæ fastitantur. Cõtra scorpionũ ictus semen in vino potum auxiliatur.

De Sylueſtri Lychnide. CAP. CXIIII.

LYchnis sylueſtris, Tragonoton, alias Atocion, alias Hieracopodion, aut Lampas vocatur. Aegyptijs Semura, Magis Apocathemenes Taurus, Romanis Agreſte intubum. Omnia vrbanæ similis. Bilem per aluũ detrahit, semine duabus drachmis poto. Ictis a Scorpione subuenit. Aiunt huius hærbæ appositu, scorpiones torpescere & inertes prorsus reddi.

De Lilio. CAP. CXV.

GRæci Crinon basilicon vocãt, alij Crinanthemon, alij Callirion, Magi Martis sanguinem. Osthanes auram Crocodili, Aegyptij Simphæphon, quidam Tialon, Latini Lilium, aliqui Rosam iconis. Syri Sasa. Aphri Abiblabon. Lilia coronamentis se dedũt, Lyria a quibusdam vocata. E quibus vnguentum temperatur, quod aliqui Lirinum, alij Susinum appellant. Neruos & priuatim vuluæ duricias emolliens. Folia hærbæ illita contra serpentium ictus auxiliãtur. Feruefacta ambustis proficiunt. Aceto cõdita vulne-

ribus opitulantur. Succus adiecto melle aut aceto, in æreo vase coquitur, conuenienti medicamento vetustati vlcerum, & ad recentia vulnera. Inassata radix & ex rosaceo trita igni ambusta sanat. Vuluam emollit. Menses ciet. Vlcera cicatrice obducit. Cum melle detrita neruis præcisis luxatisq; medetur. Vitiligines, furfures, & lepras emendat. Vlceraq; in capite manantia expurgat. Abstergit faciem & erugat. Teritur in aceto cum Hyoscyami folijs & farina tritici, mulcēdis testium inflammationibus. Semen potū morsibus serpētium aduersatur. Ignibus sacris semen & folia cum vino illinuntur. Tradunt & rubra esse Lilia. In Syria autem & Pisidia Pamphiliæ efficacissima, vnguentis nascuntur.

De Ballote seu Marrubio nigro. CAP. CXVI.

Balloten nomine alio nigrum Marrubiū, aut magnū vocant, aliqui Nophthan, alij Notianoscemin, alij Nosprasson, alij Nothera, alij Nochelin aut Nosteli, alij Nophrim, alij Gnoturim, Romani Vlcerariam aut Marrubium nigrum, alij Cāthurinū, Aegyptij Asphon, Magi Isionis sanguinem. Caules ædit quadrangulos, nigros, subhirsutos, complures ex vna radice. Folijs maioribus q̄ Marrubij, hispidis, intercedente spatio, subrotundis, graue olentibus, apiastro proximis. Vnde aliqui Apiastrum eam vocauerunt. Caulibus albis orbiculato florū ambitu, qui rotæ speciē præbeat. Vis eius efficax aduersus canis morsus, folijs ex sale illitis. Feruenti cinere flaccescunt folia, vt condylomata reprimant. Purgant & sordida vlcera cum melle.

De Apiastro. CAP. CXVII.

Melissophyllon Græci, alij Melithæum, alij Melithænā, alij Meliphyllon, alij Erythran, Latini Apiastrum aut Citragi nem, Galli Merisimorion vocant. Id sibi nomen vsurpauit, quoniā apes ipsa hærba delectātur. Cauliculi & folia Ballotæ, de qua paulo ante diximus similia essent, nisi minora tenuioraq; nec ita hirsuta spectarentur. Citreum malum olent. Folia cum vino pota aut illita prosunt contra ictus Phalangiorum scorpionumq;. Item aduersus canis morsum. Decocto eorūdem gratia, foueri prodest. Desessionibus fœminarum ad ciundos menses conuenit. Dentes eodem in dolore coluuntur. Dysentericis infunditur. Fungorum strangulationibus folia addito nitro, potu auxiliantur. Torminibus & orthopnoicis delinctu. Illita cum sale strumas discutiunt. Vlcera purgant. Articularios dolores illita sedant.

De Marrubio. CAP. CXVIII.

PRassion e Græcis aliqui vocāt, alij Eupatorium, alij Phyllophares, alij Tripedilon, alij Camelopodion, Aegyptij Asteropen, Magi tauri sanguinem, aliqui Aphedron, Latini Marrubium, aliqui Labeoniam, Aphri Atierberziam. Frutex est ab radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis. Folium pollicem æquat, subrotundum, hispidum, rugosum, gustu amaro. Semen in caulibus, et ex interuallis flores verticillato ambitu, asperi. Nascitur propter ædificia, & ruderata loca. Huius folia ficca, cum semine decocta in aqua, aut viridium succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam e pectore pituitam, cum ficca Iri eijcit. Mulieribus a partu nō purgatis datur, vt mēstrua & secūdas extrahat. Item in difficili partu, & his qui venena hauserūt, aut a serpentibus demorsi sunt. Vesicam renesq; lædit. Folia cum melle illinuntur sordidis vlceribus purgandis. Pterygia nomasq; sistūt. Laterum dolores mitigant. Succus folijs contusis expressus, & sole coactus ad eadem pollet. Cum vino & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat. Naribus regium morbum expurgat. Aurium doloribus cōuenienter instillatur, per se aut cum rosaceo.

De Stachye. CAP. CXIX.

STachys frutex est, Marrubio similis, sed longior. Folia ferē numerosa, hirsuta, rara, prædura, cana, odoris iucūdi, & complures virgas ab radice exeuntes, Marrubio cādidiores. Nascitur in mōtibus & asperis. Vim habet excalfactoriam & acrem. Foliorum decoctum potu pellit menstrua & secundas.

De Phyllitide. CAP. CXX.

PHyllitis quam aliqui Phyllin, alij Acaulon, alij Sylueſtre lapathum vocitant, folia promit Rumici similia, longiora, & viridiora, sena aut septena, quæ parte anteriore læuia cernuntur, a tergo autem pensiles quasi vermiculos ostendunt. In vmbrosis, & opacis hortorum ambulationibus emicat, gustu acerbo. Neq; caulē neq; semen profert. Folia in vino pota serpentium morsibus aduersantur. Quadrupedibus per os infusa auxilio sunt. Et si dysenteria aut resoluta aluus exercet, potui dantur.

De Phalangio. CAP. CXXI.

PHalangium a quibusdam Phalāgition vocatur, ab alijs Leucacantha. Ramuli sunt ei duo, pluresve, in diuersa tendentes, flos candidus, Lilio similis, multas incisuras habens. Semine nigro, lato ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multo tenuiore. Radice parua, tenui, hærbacei coloris, dū a terra eruitur. Prouenit in collibus

Huius folio ſemine flore cum vino poto, auxiliatur contra ſcorpionū phalangiorumq; ictus. Tormina quoq; diſcutit.

De Trifolio. CAP. CXXII.

GRæci Triphyllon, alij Oxyphyllon, alij Menyanthes, alij Aſphaltion, alij Cnicion vocant. Romani Trifolium, aut acutum aut odoratum. Frutex ſupra cubiti altitudinem attollitur, virgas habens tenues, iunceas & nigras, e quibus ramulares enaſcūtur appēdiculæ, quæ in terna ſingulis germinationibus exeunt folia, Loto arbori ſimilia. Ijs recēter enatis rutæ odor ineſt. Vbi autē adoleuerunt, bitumen olent. Florem ædit purpureum, ſemen quadamtenus latum, ſubhirſutum, ex altera extremitate exertum veluti corniculum gerens. Radix tenuis, longa, valida. Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutē principia ſentiunt, fœminis quoq; vuluæ vitio oportunis, auxiliantur. Menſes cit, ternæ dragmæ e ſemine dari debent, e folijs vero quaternæ. Cōtra ſerpentium ictus trita folia & ex aceto mulſo pota, præſidio ſunt. Tradunt aliqui totius fruticis, radicis, foliorumq; decoctū fotu dolores eorum finire, quos ſerpētes percuſſerint. Qua autem aqua huiuſcemodi, ſanatus quis fuerit, ſi ea quiſpiā alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt a ſerpente demorſus. Quidam terna folia aut ſemina in tertianis, cum vino potui dedere, & in quartanis quaterna, vt quæ febrium circuitus diſcuterent. Radix antidotis inſeritur.

De Polio. CAP. CXXIII.

POlium montanum, aliqui Theuthrion, alij Feuxaſpidion, alij Achamenin, alij Ebenitin, alij Meloſmon, nōnulli Belion, quidam Leontocharon vocant. Duo genera eius. Montanum cui Teuthrio nomen eſt, & cuius eſt vſus. Tenuis frutex eſt, candidus, neq; palmo altior, ſemine refertus. Capitulo in cacumine quandā corymborum ſpeciem præ ſe ferente, paruo, canis hominis ſimili, graviter olente, non ſine quadam ſuauitate. Alterum fruticoſius non vſq; adeo valens odore, & viribus infirmius. Potum feruefacti ius auxiliatur ſerpētium ictibus. Hydropicis, morbo regio, & lienoſis ex aceto. Stomachum male habet. Caput doloribus afficit. Aluum & menſes ciet. Subſtratum ſuffitumve ſerpentes abigit. Illitum vulnera conglutinat.

De Scordio. CAP. CXXIIII.

SCordium aliqui Scorbion, alij Pleuritin, alij Dyſoſmon, alij ſyluestrem Calaminthen, quidam Chamædryn, alij Mithridanion, Magi Podotis ſanguinem, Aegyptij Apho, Romani Triſaginem paluſtrem appellant. In mōtibus & paluſtribus naſci-

tur, folijs Trifaginis, maioribus, nõ fic in ambitu diuifis, aliquãtũ Allia redolentibus, guftu amaris & adftringentibus. Quadrangulis caulibus, fubrubro flore. Hærba vim excalfactoriam habet. Vrinam cit. Cocta recens aridave cum vino, aduerfus venenatos ferpentium morfus bibitur. Ad ftomachi quoq; rofiones, dyfenteriam, & vrinæ difficultatem, binis drachmis cum hydromelite. Craffamen purulẽtum pectore expellit. Facit aridæ farina ad veterem tuffim, rupta, conuulfa, fi cum nafturcio melle & refina mifceatur in eclegmate. Inflammata modice præcordia cærato excepta, recreat. Cum aceto acri aut aqua, podagris conuenienter illinitur. Menfes impofita mouet. Vulnera conglutinat. Vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Sicca excrefcentias in carne cohibet. Succus ad eadem vitia bibitur. Inter prima efficax Ponticum natione, Creticumq;.

¶ De Tuffilagine. CAP. CXXIIII

BEchion Græci, quidam Richion, alij Petrinam vocant, alij Peganon, alij Pithion, alij Pagonaton, alij Chamæleucen, alij Procheton, alij Arcophyton, alij Chamægiron, Aegyptij Saarthan, Latini Tuffilaginem, quidam Pharphariam aut Puftufaginem, Beffi Afa. Folia ei funt maiufcula q̃ hederæ, fex aut feptem a radice, fubalbida a terra, fuperne virentia, in plures angulos exeuntia. Caulis palmũ altus, flos luteus. In vere, flore & caule cõfeftim exuitur. Inde nonnulli his vacare exiftimauerunt. Radix tenuis eft & fuperuacua. Nafcitur in amœnis & riguis. Folia ex melle trita igni facro & omnibus inflãmationibus illitu medetur. Aridæ fumus per infundibulũ hianti ore raptus, hos fanat qui ficca tuffi atq; orthopnœa infeftantur. Pectoris vomicas rumpit. Eundem effectum præbet fuffita radix. Decocta in hydromelite & pota emortuos partus eijcit.

¶ De Artemifia. CAP. CXXV.

ARtemifia ramofa Græcis quibufdã Monoclonos, alijs Toxitefia, alijs Ephefia, alijs anactorios, alijs Sozufa, alijs Lycophryx. Magis hominis fanguis, alijs Cryfanthemon Romanis hærba regia, aut Arthemifia, alijs Rapiũ, aut Tertana, Gallis Pona, Dacis Zuofte dicitur. Magna ex parte in maritimis nafcitur, Abfinthij modo fruticofa, maioribus & pinguioribus folijs, ramifq;. Tenuior autem flore eft paruo, tenui, candido, graue olente. Aeftate floret. Sũt qui in mediterraneis Vnicaulis nomine appellẽt, tenuẽ hærbulã, fimplici caule & minuto, floribus fcatente, flauo colore. Hæc iucũdiorem q̃ præcedens efflat odorem. Vtraq; excalfacit, extenuat. Feruefactæ conuenienter in muliebres defeffus adijciuntur, ad detrahendos mẽfes, partus, fecundafq;. Item ad prædufiones vuluæ, & eiufdem in-

flammationes. Calculos comminuunt. Remoratam vrinã cient. Menses pellunt pubi illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha eadem quæ insessio trahit. Coma tribus drachmis eorumdem educendorum gratia bibitur.

De Artemisia tenuiore. CAP. CXXVI.

ALtera tenuioribus folijs, in sepibus & cultis, iuxta aquarum ductus, nascitur. Cuius flores & folia cõtrita. Sampsuci odorem reddũt. Si quis stomacho laboret, hærbam cum amygdalino oleo bene contundat, in malagmatis lentorem, & stomacho imponat, sanitati restituetur. Qui neruorum dolore cruciantur, si succum ex rosaceo illinant, sanantur.

De Ambrosia. CAP. CXXVII.

AMbrosia quam Romani caprum syluaticum vocant, quidã Botryn, alij Apium rusticũ, Aegyptij Merseon. Tenuis frutex est ramosus, trium fere palmorum, folijs rutæ, circa imum caulem exiguis. Cauliculi seminibus, perinde quasi racemulis grauidi, nunq̃ florem pariunt. Odore vinoso, suaui. Radice tenui, sesquipedali. Coronãtur ea Cappadoces. Vis eius reprimere ac repellere. Et illitu adstringere humores qui in aliquam partem incumbunt.

De Botrye. CAP. CXXVIII.

BOtrys fruticosa hærba est, lutea tota, & in multas alas sparsa. Semẽ circa ramulos prouenit. Folia Cichorio similia. Tota suauem odorẽ spirat. Quare vestimẽtis interponitur. Inuenitur in torrentium ripis. Pota orthopnœas mulcet. Hanc cappadoces Ambrosiam vocant, alij Artemisiam.

De Geranio. CAP. CXXIX.

GEranion aliqui Peloniten, alij Trica, alij Geranogerõta, Romani Vchinastrum, Aphri Lescen appellãt. Folijs Fremij, diuisuris longioribus, radice rotunda, dulci. Quæ drachmæ põdere in vino pota, vuluæ inflationes discutit.

De Altero Geranio. CAP. CXXX.

GEraniũ alterũ, aliqui Myrrhin, alij Oxyphyllon, alij Cardamomum, alij Origanum vocãt, Magi Hierobryncas, Latini gruinam, aut pulmoniam, aut cicotriam. Caulibus minutis & pilosis sesquipedalibus. Folijs maluæ. In summis alijs sursum spectantia gruum capitula insunt, cum suis rostris, aut canini dentes. Nullius in medicina vsus.

De Gnaphalio. CAP. CXXXI.

GNaphalion, alij Hires, alij Ampetocon, alij Anaxiton, alij Anaphalin, Aegyptij Semeon, Galli Gelasonen, Latini cen-

tũculũ vocant, quidã tuculare, alij Albinũ. Cuius folijs mollibus minutisq; pro tomẽto vtũtur. Bibũtur efficaciter folia in vino austero ad dysenteriã.

¶ De Typha. CAP. CXXXII.

Typha foliũ ædit cyperidi simile, caulẽ albũ, læuẽ, æquabilẽ, florẽ in cacumine ambiẽtẽ, densũ, qui in pappos soluitur, quod lanuginem aliqui nominant. Huius hærbæ flos, suillo adipe eloto exceptus, ãbustis medetur. Gignitur in palustribus & aquis stagnãtibus.

¶ De Circæa. CAP. CXXXIII.

Circæa quã & dircæã aliqui vocant, folijs est hortensis solani Agnatis crebris, flore nigro, pusillo, copioso. Semine millij nascente in quibusdam corniculis. Dodrãtali radice, triplici ferme aut quadruplici, candida, odorata, excalfaciẽte. Nascitur in apricis, saxis & vẽto perflatis. Radicis tusæ triẽs, in sextarijs tribus vini dulcis, per diem & noctem maceratur, potuq; triduo vuluas expurgat. Semen sorbitionibus datum, lacte, mammas nutricum explet.

¶ De Oenanthe. CAP. CXXXIIII.

Oenanthe quam aliqui Cerascomion, alij Leucanthon vocitant. Folia habet pastinacæ, florem candidum, caulem crassum, palmi altitudine. Semẽ atriplicis. Radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberantem. Nascitur in petris. Caulis eius & folia, cum melle & vino pota secũdas eijciunt. Radix e vino vrinæ stillicidio conuenit.

¶ De Conyza magna. CAP. CXXXV.

Conyza magna aliquibus cynozematitis, alijs Danais, alijs Tanachion, aliquibus Phycos, alijs Ichis, alijs Dinosmos, Magis Brephoctonos, quibusdã anubias, nõnullis hedemias, Aegyptijs Ceti, Romanis militaris aut deliarium, aut febrifuga, alijs fraginosa nuncupatur.

¶ De Conyza parua. CAP. CXXXVI.

Conyzæ duo genera. Quæ parua vocatur, odore præstantior est. Maior vero frutice altior, & folijs latioribus, graui odore. Vtriusq; folia oliuæ similia, hirsuta, pinguia. In maiore caulis binum cubitorum altitudine attollitur. In minore pedem æquat. flos squallidus, lutei aut fului coloris. Qui in pappũ abit. Radices superuacuæ. Suffitu substratuq; frutex animalia fugat. Culices abigit, & pulices necat. Folia cõuenienter illinuntur serpentium plagis, & tuberculis, ac vulneribus. Flos cum vino ad menses partusq; eijciendos bibitur. Item contra vrinæ stillicidia, arquatum morbum, & tormina. Comitiales potus ex aceto adiuuat. Decoctum in desessionibus medetur vuluæ malis. Impositus succus abortum facit. Ex oleo efficaciter rigoribus oblinitur. Capitis dolores tenuis illita sanat.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 183 sur 340

De altera Conyza. CAP. CXXXVII.

GSt et tertiũ Conyzæ genus, quod aliqui paruã, alij Paniõ, alij Libanotidẽ. Magi cronõ vocãt. Caule crassiore, ac molliore. Folijs q̃ paruæ maiusculis, minime pinguis, & maiore minor, multo grauioris odoris & iniucundioris. Sed inefficacior. Prouenit locis nõ riguis.

De Lilio sylueſtri. CAP. CXXXVIII.

gRæci Hemerocallen, alij Hemerocatalacton, alij Crinõ agrion, alij Crinãthemon, alij Porphyranthes, alij Bulbum hæmaticon, alij Anticantharon, Romani bulbum, aut Lilium sylueſtre, aut marinũ, Aphri Abiblabon vocant. Folium & caulem habet Lilij, porraceo colore. Flores in caule per singulos exortus, terni aut quaterni erumpunt, Lilij diuisura, quoties dehiscere cœperunt. Colore perq̃ pallido. Radix magna est atq; bulbosa. Quæ pota aut cũ melle & lana in pesso apposita, aquam educit & sanguinem. Folia trita mammarum inflammationes a partu contractas, oculorumq; collectiones mitigant. Radix & folia igni ambustis vtilissime illinũtur.

De Viola alba. CAP. CXXXIX.

LEucoion ex Græcis aliqui Basilion vocant, Latini violam albam, aliqui augustiam, nõnulli violam autũnalem, aut passarinam. Vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam. Namq; aut cærulei, aut albi, aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Lutea vero præcipui in medicina vsus. Huius aridi flores feruefacti in desessionibus, valent contra vuluæ imflammationes. Et mẽstrua expellunt. Sanant oris vlcera cum melle. Cum cærato rimas sedis. Semen duum drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle inditum, menses, secundas & partus extrahit. Radices cum aceto illitæ lienem reprimunt Et podagricos iuuant.

De Cratæogono. CAP. CXL.

cRatæogonum, siue vt alijs placet Cratæonon, folijs tritico simile est, multis calamis ex vna radice emicantibus, multorumq; geniculorum. Semine milij. Nascitur in opacis & frutetosis, summopere acre. Traditum est a quibusdam, quod si bibat ieiuno ore, ter in die post mẽses purgatos, tribus obolis in cyathis aquæ duobus mulier, ante conceptum quadraginta diebus, & vir modo con simili, totidẽ diebus ante coitum hauriat, virilis sexus partũ futurũ.

De Phyllo. CAP. CXLI.

pPhyllon aliqui Elæophyllõ vocãt. Nascit in saxis, sed quod Thelygnõ vocãt, est veluti muscus, folio oliuæ, magis hærbacei coloris, Caule tenui ac breui. Radice minuta. Flore candido. Semine papaueris simili, maiore. Sed arrhenogonon cætera huic si

mile, solo fructu distat. Habet enim vuas deflorẽtibus oleis non dissimiles. Arrhenogonon potu, masculi sexus facere partus, vt thelygonõ fœminei proditur. Horũ Crateuas author est. Sed huiusmodi historia tenus, mihi produxisse videtur.

¶ De Testiculo Canis. CAP. CXLII.

TEsticulus Canis quem græci Orchin, aut Cynosorchin vocant, folijs circa caulẽ mollis oleæ similibus, in terra stratis, longioribus, angustis, læuibus. Caule dodrantali, floribus purpureis, radice bulbosa, oblonga, oliuæ modo angusta, duplici ordine, superiore quæ plenior est, inferiore, quæ mollior ac rugosior. Eduntur radices coctæ, vt bulbi. Ex quibus si maiorẽ edãt viri, mares generari dicũtur. Si minorẽ fœminæ, alterũ sexũ. Addũt, in Thessalia mollẽ mulieres in lacte caprino bibere, ad stimulandos coitus. Aridã vero ad inhibendos. Et alterũ alterius potu resolui. Nascitur in petrosis & sabuletis.

¶ De altero Testiculo. CAP. CXLIII.

TEsticulus qui alio nomine Serapias, Andrea authore vocatur, quoniam radix inter pauca vtilis sit, folijs est porri, latioribus, oblongis, pinguibus, ex alarum sinu inflexis. Caule palmeo, floribus pene purpureis. Radice testiculis simili. Quæ illita tumores discutit. Vlcera purgat, & serpere eadem non patitur. Abolet fistulas. Et illitu inflammationes lenit. Aridæ radices nomas inhibent. Sanantq; oris putredines, & vlcera cacoethe. Aluũ sistunt e vino potæ. De hac, eadem quæ de testiculo Canis, produntur.

¶ De Satyrio. CAP. CXLIIII.

SAtyrium aliqui Trifolium vocant, quoniam tria fert folia, ad terram infracta, Rumici aut Lilio similia, minora tamen ac rubra. Caulem cubitalem, nudũ. Florem Lilij effigie, candidum, radicem bulbosam, mali magnitudine, fuluam, intus vt ouum candidam, gustanti dulcem, & ori non ingratam. Quam in vino nigro austero bibere conuenit, contra opisthotonum. Vtendum ea dum cõcumbendi incessit cupiditas. Siquidem ea, promores ad venerem fieri affirmant.

¶ De Satyrio Erythronio. CAP. CXLV.

SAtyriũ Erythronion, aliqui Erythraicon, alij Melion aqueum, alij Entaticon, alij Priapicon, aut Satyriscon, aliqui Satyri testiculum appellant, Latini molorticulum veneris. Semine lini, maiore, duro, læui, splendẽte. Quod fertur, non secus atq; Scincus libidinem excitare. Cortice radicis gracili, rufo. Intus autem album includitur, sapore dulci non ingrato ori. In mõtosis & apricis enascitur. Venerem vt produnt, si omnino manu teneatur radix, stimulat. Eoq; magis si bibatur in vino.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 185 sur 340

De Hormino. CAP. CXLVI.

HOrminum ſatiuum a Latinis Geminalis, a Dacis Hormia dicitur. Folijs eſt Marrubio ſimilis, caule ſemicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ filiquis ſimiles prodeunt, quæ ad radicem ſpectant, in quibus diuerſum ſemen recluditur. Siquidē in ſylueſtri rotundum, fuſcumq; inuenitur. In altero nigrum, & oblongum, cuius eſt vſus. Ad venerem ſtimulandam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argema albugineſq;. Illitum ex aqua tumores diſcutit. Eo etiam extrahuntur aculei, ex corpore. Idem effectus eſt illitæ hærbæ. Sylueſtre magis viribus pollet. Quare vnguentis præſertim gleucino permiſcentur.

De Securidaca. CAP. CXLVII.

HEdyſaron vnguentarij pelecinum id eſt Securidacam vocāt. Fruticoſa eſt, folijs ciceris. Semen ruffū in filiquis fert, corniculorum modo aduncis, quod ancipitem ſecurim æmulatur. Vnde nomē accœpit. Amarum guſtu. Stomacho vtile in potu. Additur in antidotis. Cum melle ante coitus ſubditum, concipiendi ſpem adimit. Naſcitur in ſegetibus & hordeis.

De Onoſmate. CAP. CXLVIII.

ONoſma aliqui Oſmaden, alij Ononin, alij Phlonytin appellāt. Oblōga folia habet, ad ſimilitudinē anchuſæ, lōgitudine quattuor digitorū & duū latitudine, mollia, in terra iacētia. Sine caule, ſine ſemine, ſine flore. Radice nititur lōga, tenui, ifirma, rubeſcēte. Gignitur in aſperis. Folia in vino pota partus extrahūt. Prægnans ſi eam ſupergrediatur, abortum facere dicitur.

De Nymphæa. CAP. CXLIX.

NYmphæa naſcitur in paludibus, & ſtagnantibus aquis, folijs ciborio minoribus, & lōgioribus. Alijs in ſumma aqua, alijs demerſis, pluribus ex radice prodeuntibus. Flore lilio ſimili, albo, & in medio crocos habente. Cum defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput, extuberat. Nigro ſemine, denſo & lato, lenti guſtus. Caulis eſt læuis, niger, minime craſſus, ciborio cognatus. Radix nigra, ſcabra, clauæ ſimilis. Quæ autumno ſecatur. Sicca cū vino pota cœliacis dyſentericiſq; auxiliatur. Lienē abſumit. Radix ſtomachi ac veſicæ doloribus illinitur Vitiligines ex aqua emendat. Impoſita cum pice, alopecijs medetur. Eadem contra veneris inſomnia bibitur. Siquidem ea prorſus adimit. Pota aſſidue aliquot diebus, genitale infirmat. Idem ſemen potum efficit. Nymphææ nomen ſibi vendicaſſe videtur, quoniam aquoſa amet. Plurima inuenitur in Helide, in Anygro amne, & in Beotiæ Haliarto.

De altera Nymphæa. CAP. CL.

EST & altera Nymphæa, cuius flos Blephara dicitur, folijs ante dictæ. Radice alba, scabra, flore luteo, nitente, rosæ simili. Huius semen & radix, contra fœminarũ profluuia efficaciter ex vino nigro bibuntur. Nascitur in Thessalia amne peneo.

De Androsace. CAP. CLI.

ANdrosaces, sunt qui Picrada appellẽt, alij Leucen, alij Thalassiam. Hærba est amara, tenues spargẽs iuncos, sine folijs. Folliculos in capitulis habens, in quibus semen continetur. Gignitur in Syriæ maritimis. Ea drachmis duabus in vino pota copiosam hydropicis vrinam ciet. Idem effectus est semini poto, & hærbæ decocto. Podagris vtiliter illinitur.

De Asplenio. CAP. CLII.

ASplenium aliqui Scolopendrion vocant, alij Splenion, alij Hemionium, alij Pteryx, alij Lonchitim, alij Aturion, alij Phrygiam, aut Phrygitim, aliqui Philtrodoten, Magi mustellæ sanguinem. Folijs est multis, Scolopẽdræ animali similibus, ab radice vna prodeuntibus. Nascitur in parietibus, saxisq; filiceis, & opacis. Nec caulem nec florem nec semẽ habet. Folia filiculæ modo diuiduntur. Subter flauenscentia hirsutaq;, superne viridia. Vim hanc habent folia in aceto feruefacta, vt per dies quadraginta pota, lienem absumant. Quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Stranguriæ & regio morbo prodest. Singultum sedat. Calculos in vesica cõminuit. Conceptum adimere creditur, per sese aut cum muli liene appensa. Tradunt noctu, silente luna, huius rei gratia effodiendam.

De Hemionitide. CAP. CLIII.

HEmionitis quam aliqui Splenion vocant, folium emittit Dracunculi, lunatũ. Radicibus cohæret multis, tenuibus. Nunq; flores neq; semen neq; caulem gignit. In petrosis nascens, austero sapore. Ea ex aceto pota lienem absumit.

De Anthyllide. CAP. CLIIII.

ANthyllis quam quidam Anthemida vocãt, alij Erãthemin, alij Leucanthemon, alij Soranthin, alij Campestrem florem, Romani Solastrum, duplex est. Quædam enim lenti simillima, folijs mollibus, rectis ramulis, palmi altitudine, radice parua, tenui. Nascitur in salsis terris, & a sole illustratis, non insulso gustu. Altera est folijs ramulisq; trisagini similis, hirsutioribus tamen, breuioribus & asperioribus. Flore purpureo, odoris admodũ grauis. Radice Cichorij. Pota drachmis quattuor vrinæ difficultati renibusq; plurimũ prodest. Tritæ, vuluæ pituitas emolliũt, cũ rosaceo & lacte impositæ. Vulneribus medentur, quæ autem trisaginis similitudinem refert.

pota cum aceto mulso comitiales sanat.

De Anthemide. CAP. CLV.

ANthemida aliqui Leucanthemon, alij Heranthemon, quoniam vere floreat, alij Chamæmelon, quoniam mali odorem habeat, nonnulli Melanthemon, alij Chrysocomam, alij calliam, Romani mallium, Aphri astertiphen appellāt. Genera eius tria, tantum flore distantia. Rami palmum nō excedunt, fruticosi, alis multis, concaui. Tenuibus ramulis, rotundis capitulis, floribus in medio aureis, forinsecus orbiculato ambitu, candidis, melinis aut purpureis, magnitudine foliorū rutæ. Nascitur in asperis, & iuxta semitas. Colligitur vere. Vim habent radices flores & hærba excalfaciendi extenuandiq;. Potu & insessione, pellūt mēstrua, partus, vrinam, calculosq;. Aduersus inflationes & ilei tormenta bibuntur. Bilem suffusam expurgant. Iocinerum vitia sanant. Decocto earum vesicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficacissima est, quæ florem purpureum habet, cuius amplitudo maiuscula est. Hāc proprie Heranthemon vocant. Ea cui Leucanthemo nomen est, itē quæ Crysanthemon dicitur, vehementius vrinam ciunt. Aegilopijs illitæ medētur. Commanducatæ vlcerum eruptiones in ore, sanāt. Nōnulli in clysteribus ex oleo vtuntur. Teruntur in farinam ad abigēdos febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & priuatim tusa, in pastillos digeri. Radix quoq; siccari, dūq; ingruit necessitas, binæ partes hærbæ dari, modo floris aut radicis pars vna, modo contra, floris partes duæ & hærbæ vna, permutatim duplicato ponderealternis diebus. Bibere autem oportet in vino mulso diluto.

De Parthenio. CAP. CLVI.

PArthenium aliqui Amaracon vocant, alij Anthemida, alij Leucanthemon, alij Camæmelon. alij Chrysocalin, alij Melabathron, nonnulli campestrem florem. Romani Solis seculum, aliqui millefoliū, Hetrusci Cautam, Aphri Thamath. Folijs est coriandri, tenuibus, flore per ambitum albo, intus melino, odore graui, sapore amaro. Siccatum cum aceto mulso aut sale potum, nō secus atq; Epithymum, & bilem & pituitam detrahit. Suspiriosis prodest & melancholicis. Hærba sine flore a calculosis & anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad insedendum in duricia vuluarum & inflammationibus. Illinitur sacro igni & collectionibus cum flore.

De Buphthalmo. CAP. CLVII.

BVphthalmon quidam cachlam vocant, alij Balsamenā, Magi hæmoran, alij mercurij genituram, alij Aphthitis semen, aut mnesitheum, Romani cappacoraniam, Aphri narat. Te

nues emittit cauliculos mollesq; folia fœniculi, luteum florē Anthemide maiorem, oculi similitudine. Vnde nomē traxit. Circa opida nascitur, & in campestribus. Flores cum cærato triti tumores duriciasq; discutiunt. Aiunt epotam post exitum a balneis, regio morbo correptis, colorem tractu temporis reddere.

¶ De Pæonia. CAP. CLVIII.

PAeonia mas siue glycyside, Græcis aliquibus Pētoboron dicitur, alijs Orobeliō, quibusdā Orobax, alijs Hæmagogō, alijs Pæsæden, alijs Monogenion, alijs Menion, alijs Pæonion, alijs Panthiceratos, alijs idei dactyli, alijs Aglaophotis, alijs Theodonion, alijs Selenion. Magis Selenogonō, alijs Phthisis, Romanis casta. Caulis altitudine sesquipedis adolescit, comitantibus multis stolonibus. Huius duo genera. Mas folia iuglandis habet. In fœmina vero, Smyrnij more diuidūtur. Summo caule siliquas emittit veluti græcas nuces. In quibus, quum dehiscūt, multa granula rubra, acinis punicorum similia, inueniūtur, & in medio nigra, quinq; aut sex purpurea. Radix maris tenuis, digitali crassitudine, & palmi longitudine, gustu adstringens, alba. Fœminæ radicibus ceu glandes circiter septem aut octo inhærerent vt in hastula regia. Fœminis a partu non purgatis ficca radix datur. Ciet menses nucis græcæ magnitudine pota. Sic vētris doloribus cum vino auxiliatur. Valet cōtra regiū morbum & renum ac vesicæ dolores. Decocta in vino aluum sistit. Rubra grana rubenteis menses sistunt, decem vel duodecim pota in vino austero & nigro. Stomacho & erosionibus eius esse prodest. A pueris pota, initia calculorum eximunt. Grana nigra auxiliantur suppressionibus nocturnis, vuluæ strāgulationibus, & matricis doloribus, quindecim numero pota, in aqua mulsa aut vino. Nascitur in altissimis mōtibus & promontorijs.

¶ De Lithospermo. CAP. CLIX.

LIthospermō alij Aegonychō vocāt, alij Leontion, alij leoninum lapidem, alij Gorgonion, alij Tantalitin, alij Diosporon, Romani Columbam. Daci Gonoletā, alij Heraclia m. A seminis duricia nomē accepit. Folijs est oliuæ longioribus, & latioribus. Iacent humi quæ ab radice exiliunt. Ramulis surculosis, rectis, tenuibus, firmis, crassitudine iunci. In quorum cacumine bifidi exortus, cauliculorum speciem exhibent. Folijs longis, inter quæ paruū semen, rotundum, erui magnitudine, duricea lapidea. Nascitur in asperis & æditis locis. Vim hanc habet vt semine cum vino albo poto calculos frangat, pellatq; vrinam.

¶ De Phalaride. CAP. CLX.

PHalaris cauliculos emittit, quales zea, e minutis ac nullius vsus radicibus, multos, duum palmorum, geniculis cinctos. Semen candidum, oblōgum, milij magnitudine. Tunditur, et in aqua aut vino succus ad veficæ cruciatus vtilissime bibitur. Semen cochleari mensura potum ad eadem efficax est.

¶ De Rubia. CAP. CLXI.

GRythrodanū aliqui Teuthrion, alij Dracanon, alij Cinnabarim, Latini Rubiam, Etrusci Lappam minorem, Aegyptij Sophobi vocant. Radix rubra est, qua tinguntur lanæ. Vna sponte prouenit. Altera seritur vt in Thebana Galileæ, & Rauēna Italiæ. In Caria inter oleas, vt in aruis, solo creditur. Hāc nō fine quæstu serunt. Namq; maximum ex ea sentiunt prouentum. Asperi caules & quadranguli, longi, Aparinæ nō dissimiles, robustiores, & multo maiores. Folijs per interualla certa circū articulos, stellatim decussatis. Semen eius rotundum, inter initia viride, mox rubrum, postea cum ematuruit nigrū. Radix tenuis, lōga, rubra. Vrinam ciet. Qua de causa regio morbo opitulatur, pota cum aqua mulsa. Item Ischiadicis & resolutis. Crassam copiosamq; vrinam pellit, nonnunq; & sanguinem. Bibentes tamen quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ reddunturdifferentiam spectare. Aduersus serpētium morsus, succum ex vino bibere prodest. Semen ex aceto potum lienem absumit. Imposita radix trahit partus, menses, secūdasq;. Albæ vitiligini, illita ex aceto medetur.

¶ De Lonchitide. CAP. CLXII.

LOnchitis quæ Cestron aut Medusa alio nomine dicitur, latine venerea aut Lanceola, folia habet latioris porri, rubētia, plurima, ad radicem circumfracta, veluti in terram procumbentia, pauca in caule. In quo flores ceu galericuli hiantibus comicis personis similes, nigri, & velut e rictu albam exerentes linguam, quæ ad labrum inferius semē promat, lanceæ simile, triangulum. Vnde sibi cognomentum arrogauit. Radix dauci. Nascitur in sitiētibus & asperis. Radix ex vino pota vrinam ciet.

¶ De altera Lonchitide. CAP. CLXIII.

ALtera est Lonchitis, quam aliqui asperam Lonchitin, Latini Longinā, aut Calabrinam dicūt. Folia Scolopēdrij emittit. Sed asperiora maioraq;, ac multo magis diuisa. Vulneribus mirum in modum prodest. In eisq; inflammationes excitari non patitur. Pota ex aceto lienem absumit.

De Althæa. CAP. CLXIIII.

ALthæa quam alij Althiocon, alij Ibiscũ vocant, in sylueſtriũ maluarũ genere eſt, cui folia vt Cyclamino rotunda, lanugine caneſcunt. Flore roſaceo, bicubitali caule. Radice lenta, intus alba. Althæa appellatur q̃ inter primas ſit vtilis, & pluribus polleat remedijs. Decocta enim in vino aut aqua mulſa, in potu efficax eſt contra vulnera, parotidas, abſeſſus, mammarum inflammationes, attritus ſedis, inflationes, neruorum rigores. Siquidem diſcutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perducit. Cocta vt dictum eſt, adiecto ſuillo adipe, aut anſerino, terebinthinave, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflammationes, præcluſioneſq̃ in peſſis ſubdita. Decoctum eodẽ fungitur munere. Onera vuluæ reliquiaſq̃ a partu extrahit. Decoctæ ſuccus ex vino potus, ſuccurrit vrinæ difficultati, calculoſorum cruditatibus, dyſentericis, iſchiadicis, tremulis, ruptis. Dentium mulcet dolorem, cũ aceto decocta, colluto inde ore. Viride ſemen ficumq̃ tritum, vitiligines in ſole perunctas emendat. Eodem cum oleo peruncti, a venenatis non feriuntur. Valet contra dyſenteriam & ſanguinis reiectiones, aluiq̃ profluuium. In poſca aut vino decoctum bibitur, cõtra omnes veſparum, apum, ſimiliumq̃ aculeatos ictus. Folia cũ olei momento, morſibus & igni ambuſtis illinuntur. Conſtat aquã trita radice addita, ſub diuo addenſari

De Alcea. CAP. CLXV.

ALcea ſylueſtrium maluarum generi aſſignatur. Folia habet diuiſa, Verbenacæ proxima, caules treis aut quattuor, cortice cãnabino veſtitos. Florem roſæ, paruum, radices albas, latas, quinq̃ aut ſex, cumplurimum cubitales. Quæ cum vino aut aqua potæ dyſentericis ruptiſq̃ medentur.

De ſylueſtri Cannabe CAP. CLXVI.

SylueſtrisCannabis quã aliqui Hydraſtinam, Romani terminalẽ vocãt, virgas fert Althææ ſimiles, minores, nigriores & aſperiores, cubiti altitudinem æquantes. Folio ſatiuæ, nigriore & aſperiore, flore Lychnidis, ſubrubro, ſemine & radice Althææ. Decocta radix, illitu inflãmationes mulcet. Tumores diſcutit. Toſos articulorum diſſipat. Huius cortex, torquendis funibus accommodatus.

De ſatiua Cannabe. CAP. CLXVII.

SAtiuã Cãnabim aliqui Cãnabion, alij Schinoſtrophon, alij Aſterion appellarũt, plãtam magni in vita vſus, ad robuſtiſſimos funes factitãdos. Folijs mali, graui odore, caulibus procæris, inanibus, ſemine rotundo. Quod largiore cibo genituram extin-

guit. Succus ex eā recente cōueniēter auriū doloribus instillatur.

¶ De Anagyri. CAP. CLXVIII.

ANagyris quā aliqui Acopon, alij Anagyron, alij Agnacopon vocant, frutex est arboris instar, grauis odore, folijs agni virgisq; flore oleris. Semē in corniculis nō breuibus gignit, subrotundum, firmum, verficolori facie, simile renibus, quod durescit per messes. Tenera folia tumores illitu reprimunt. Si partus hæreat, & secundæ mensesq; morentur, drachmæ pondere bibuntur in passo. Sic et suspiriosis dantur, & contra capitis dolores in vino. Difficulter parientibus adalligantur, ita vt a partu statim auferantur. Radicis cortex concoquendis discutiendisq; adhibetur. Semen commanducatum vomitiones vehementer ciet.

¶ De Cepæa. CAP. CLXIX.

CEpæa portulacæ similis est, sed nigriora habet folia, & radicē tenuem. Folia in vino pota, vrinæ stillicidio, & vesicæ scabie laborantibus, opitulantur. Maxime id præstat, si cum decocto radicum Asparagi bibatur.

¶ De Alismate. CAP. CLXX.

ALisma alij Alceā, alij Damassonion, alij Acyrō, alij Lyron, appellant. Folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, lacinio sa, cōnexaq; in terram, caule simpliciter tenui, cubito altiore, capitibus thyrsi. Flore tenui, candido, pallescente, radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, pinguibus. A quosos amat tractus. Radix si drachma vna aut altera bibatur, his cōuenit qui leporem marinum deuorarūt, aut a rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hauserūt. Torminibus atq; dysenteriæ, per se aut cū pari modo Dauci, potui datur. Conuulsis & contra vitia vuluæ prodest. Hærba sistit aluum. Mē strua pellit. Tumores illita mitigat.

¶ De Onobrychide. CAP. CLXXI.

ONobrychis quā e Græcis aliqui Onobrochilon, alij Eschasmenē, alij Corion, alij Chamæpityn, Romani opacā, alij Brichilatam, alij Loptā, alij Iocinalē, Daci Aniassexe appellāt. Folia habet lentis, longiora paulo, caulem dodrantalem. Florem purpureum, radicem paruam Nascitur in vliginosis. Hærba suapte vi si trita illinatur, tubercula dissipat. Cum vino pota strangurias sanat. Illita ex oleo sudores mouet.

¶ De Hyperico. CAP. CLXXII.

HypericŪ alij Androsæmō, alij Coriō, alij Chamæpithyn appellāt, quoniā semē odore resinā imitatur. Surculaceo frutice, dodrātali, rubente. Folio rutæ, flore albæ violæ simili, qui di-

gitis tritus ſanguineũ ſuccum remittit. Qua ex cauſa Androſæmon cognominatur. Subhirſuta ſiliqua, & tereti, hordei magnitudine, ſemine intus nigro, refinoſi odoris. Gignitur in cultis & aſperis. Vrinam cit. Menſtrua pellit appoſitum. Tertianis quartaniſq; cum vino potum liberat. Semẽ triginta diebus hauſtum, iſchiadicis medetur. Folia cum ſemine illita ambuſta ſanant.

De Aſcyro. CAP. CLXXIIII.

Aſcyrum quod a quibuſdam Aſcyroides nominatur, hypericci genus eſt, magnitudine diſtans, fruticoſius, maiores habẽs ramos, rubentia folia, tenuia. Flores luteos & fructum refinoſum, hyperico non abſimilem. Cuius attritu digiti fere cruentantur. Qua de cauſa Androſæmum vocauere. Vſus ſeminis ad iſchiadicos. Potum in hydromelitis ſextario bilioſa recrementa ampliſſime detrahit. Sed aſſidue dare oportet, donec ſanitati reſtituantur. Illinitur & ambuſtis efficaciter.

De Androſæmo. CAP. CLXXIIII.

Androſæmon ſiue vt alij appellauere Aſcyron, aut Dionyſiadem, ab hyperico aſcyroq; differt, quod ſurculoſum ac tenue ſit. Rubentes rami, & folia rutæ duplicia, aut triplicia. Quæ trita vinoſo ſucco manant. Complureis alas habet in cacumine, in verſus vtrinq; digeſtas. In quibus flores pufilli lutei & in calycu lis ſemen Papaueris nigri, inſigne lineis. Huius comæ tritæ refinoſum odorem reddunt. Semen drachmis duabus potum, bilioſa excrementa pellit. Iſchiadicis medetur, ſed a purgatione aquam exorbere oportet. Hærba ambuſtis illita medetur. Vulneribus ſanguinem cohibet.

De Cori. CAP. CLXXV.

Coris quod aliqui hypericon vocant, frutex eſt folio ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, non altior palmo, ſuauis, odoratus, acris. Potum ſemen mẽſes trahit & vrinas. Contra Phalangiorum morſus ex vino potum auxilio eſt. Rigoribus ex pipere, opiſtotonicis ex oleo, aptiſſime illinitur. Radix vino decocta potaq; defectis, opem ferre creditur. Sed laborantem inter potandum q̃ optime cooperiri licet. Siquidem corpus totum deſudabit, ex qua re priſtinam agilitatem recuperabit.

De Aiuga. CAP. CLXXVI.

Græcis chamæpitys, alijs pityſoryſis, alijs Orizelon, ijs qui pontũ incolũt Olocyron, alijs Bryonia ſylueſtris, Athenis Ionia, Euboicis Sideritis, Magis mineruæ ſanguis, Latinis Aiuga aut cypripũ, Dacis Dochela appellatur. Herba in terra repẽs incurua, folijs ſemperuiui minoris, multo tenuioribus, hirſutis et pin-

pinguioribus, circum ramos dẽsis. Odore pinus, flore tenui, luteo, vel candido, radicibus cichorij. Folia septem diebus in vino pota, regio morbo medentur. Et quadraginta diebus ex hydromelite, ischiadicos sanant. Dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iocineris & renum vitijs. Torminosis prosunt. Ea apud heracleam põticam, perinde atq; antidoto contra aconitum vtuntur, bibentes decoctum. Ad antedicta illinitur, cum polenta iure decocti subacta. Trita in farinam & cum fico in pilulis sumpta, aluum emollit. Excepta melle cum æris squamma & resina purgat. Apposita ex melle vuluæ vitia extrahit. Mammarum duricias discutit. Vulnera glutinat. Vlcera quæ serpunt cum melle illita cohibet.

¶ De altera Aiuga. CAP. CLXXVII.

ALterum est genus Aiugæ, cubitalibus ramis, in anchoræ speciem incuruatis, prætenuibus, coma præcedentis, flore candido, semine nigro. Hæc pinũ redolet. Tertia mas nominatur, paruula, folijs exilibus, albis, scabris, caule aspero, cãdido, luteis floribus, semine iuxta alas. Resipit hæc pinum. Vim eandem obtinet, sed non vsq; adeo efficacem.

Pedacij Dioscoridis Anazarbei
de medicinali materia
Tertij Libri
F I N I S

PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE MEDICINALI MATERIA LIBER QVARTVS, IOANNE RVELLIO SVESSIONENSI INTERPRETE.

IN ſuperioribus libris amantiſſime Ari, tradidimus de odoramentis, oleis, arboribus, vnguentis, animalibus, frumentis, oleribus, radicibus, ſuccis, hærbis, ſeminibuſq. In hoc autem quarto diſſeremus de radicibus & eis quæ reſtant hærbis.

De Betonica. CAP. I

EſtronPſychotrophon vocitatur, quoniã frigidis locis inue-
c niatur. Latini Betonicam appellãt. Hærba eſt, caulem ferẽs tenuem, cubiti altitudine, aut maiorẽ, quadratum, folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuiſa, odorata, prope radicem maiora. In ſummis caulibus, ſemen veluti Satureiæ ſpicatum ineſt. Decerpta huius folia ſiccantur, plurimos ad vſus. Radicibus nititur vt veratri tenuibus. Quæ ex hydromelite in potu, pituitoſam vomitionem euocant. Folia dari debent ruptis, cõuulſis, mulieribus vuluæ malo opportunis, & ad laxandos vteri ſtrãgulatus, drachmæ vnius pondere cum hydromelite. Tres in vini ſextario drachmæ, contra ſerpentium morſus ebibuntur. Hærba magna vtilitate illatis a ſerpente vulneribus illinitur. Aduerſus etiam venena drachma ex vino pota conuenit. Præſumpta ea, ſi venenum hauriatur, nihil nocebit. Vrinam ciet. Aluum ſubducit. Medetur comitialibus & inſanis pota ex aqua, & iocineris lieniſq; vitijs, drachmæ pondere in aceto mulſo. Concoctionem adiuuat, ſi quis ea fabæ magnitudine ſecundum cœnam cum melle cocto deuorarit. Modo conſimili accide ructãtibus propinatur. Stomachicis eam manducare & ſuccum deuorare proderit, ſi poſtea dilutum vinum ſorbeatur. Datur ſanguinem excreãtibus tribus obolis, cũ diluti vini aut lactis cyatho. Iſchiadicis, renum & veſicæ doloribus ex aqua. Aquæ intercutem binis drachmis ex hydromelite. Regio morbo laborãtes recreat. Menſes pellit, drachmæ pondere cum vino pota. Aluum purgant drachmæ quattuor potæ, in hydromelitis decem cyathis. Facit cum melle ad tabem & purulẽtam excreationem. Folia ficca tritaq; fictili vaſe reconduntur.

De Bretanica. CAP. II.

BRetanica aut Vettonica, folia habet sylueſtris lapathi, ſed nigriora, & denſiora, guſtu adſtringentia. Radicem tenuem & breuem. Caulem paruũ emittit. Folijs exprimitur ſuccus, qui igni aut ſole cogitur. Vim habet adſtringentem. Priuatim depaſcentibus oris & tonſillarum vlceribus accommodatam. Valet etiam ad reliqua, quibus adſtrictione eſt opus.

De Vettonica. CAP. III.

VEttonica naſcitur in pratis & montibus, locis mundis, & opacis, circa frutices. Animas hominũ & corpora cuſtodit, nocturnas ambulationes, & loca ſancta. Grauibus ſomnis reſiſtit. Ad omnem medendi vſum commendata. Radicem habet rubram, odoratam, porracea folia, medio eorum puniceo, in recto calamo triangula, floribus in cacumine purpureis. Farina recentis vulneribus capitis indita, dolorẽ finit. Vulnera glutinat. Fracta oſſa extrahit. Sed quotidie imponi debet, dum perſaneſcant. Dolori capitis medetur, ſi iure decocti perfundatur, aut temporibus cum bitumine illinatur, aut radix ſuffiatur.

De Lyſimachia. CAP. IIII.

LYſimachia, quã aliqui Lytron appellant, caules emittit cubitales altioreſve, fruticoſos, tenues, prodeũtibus geniculatim folijs, tenuibus, ſalicis figura, guſtu adſtringẽtibus, flore ruſſo aut aureo. Gignitur in aquoſis & paluſtribus. Foliorum ſuccus adſtringẽte ſua vi ſanguinis reiectionem ſupprimit. Dyſentericis potui datur, aut infunditur. Menſium abundantiam ſiſtit, in peſſo. Sanguinis profluuio ſubuenit, ſi nares ea hærba obturentur. Vulnerum cruorem cohibet. Acerrimum nidorem ſuffita reddit. Qua de cauſa ſerpentes fugat, & muſcas interficit.

De Sanguinaria ceu polygono. CAP V.

POlygonum arrhen, aliqui Polygonatum appellant, alij Cynochalam, alij Heracliam, alij Aſphalton, alij Chiliophyllon, alij Clema, alij Polycarpon, alij Carcinethron, alij Teuthalida, alij Myrtopetalon, alij Cnopodion, alij zaritheã, alij Pedalion, Aegyptij Telphin, aliqui Stẽphin, Magi genituram herois, aliqui vnguem muris, Latini Sanguinariam aut ſeminalem, Aphri Chulum. Ramos habet teneros & molles, frequentibus geniculis cinctos, qui per terram vt gramen repunt. Folia rutæ, ſed molliora planioraq;. Semine ſub omnibus folijs turgeſcente. Vnde marem appellari volũt. Flos ei cãdidus, aut puniceus. Vis epoti ſucci eſt ſpiſſare ac refrigerare. Prodeſt cruentæ excreationi, choleræ, alui fluctionibus, & vrinæ

ſtillicidio. Vrinam aperte ciet. Cum vino potus, contra ſerpentium morſus auxiliatur. Datur in febribus per horam ante ſignificationes. Fœminarum profluuia impoſitu ſiſtit. Idem ſuccus purulentis auribus inſtillatur. Facit eximie ad genitalium vlcera, cum vino adiecto melle decoctus. Stomachi feruori, ſanguinis reiectionibus, vlceribus quæ ſerpunt, ignibus ſacris, collectionibus, tumoribus, & recentibus vulneribus folia illinuntur.

De Sanguinaria fœmina. CAP. VI.

SAnguinaria fœmina fruticat vno caule, arũdini teneræ ſimili, denſis geniculis, & in ſe tubarum modo farctis, tuberibus articulorũ eminulis, toruliſq; cingentibus. Folijs piceæ. Radicis nullus vſus. Naſcitur in riguis. Huic quoq; ſpiſſandi refrigerandiq; natura, ad eadem valens ſed inefficacior.

De Polygonato. CAP. VII.

POlygonatum naſcitur in montibus, frutice cubito altiore, folijs lauri, latioribus, & læuioribus, ſapore mali cotonei, aut punici, cum quadam adſtrictione. Flores per ſingulos foliorum exortus promit, candidos, folijs numeroſiores incepta a radice ſupputatione. Radicem habet albam, mollem, longam, crebro genicu latam, denſam, graueolentem, digitum craſſitudine æquantem. Quæ vulneribus efficaciter illinitur. Quinetiam maculas in facie delet.

De Clematide. CAP. VIII.

CLematis Græcis, alijs Phyleteriõ, ab alijs Daphnoides ab alijs Smyrnoides, aut polygonoides appellatur. Læto pinguiq; ſolo prouenit, iuncos ſpargens exiguos. Folia lauri figura & colore, multo minora. Folia cum caulibus in vino pota, alui profluuia & dyſenterias ſedant. Subdita in peſſo cum lacte & roſaceo aut cyprino, cruciatibus vuluæ medentur. Dolores dentium commanducata finit. Impoſita ſerpentium morſibus iuuamentum præſtat. Fertur etiam contra aſpidum ictus ex aceto pota opitulari. Gignitur ſolo inculto.

De altera Clematide. CAP. IX.

ESt & altera Clematis, quã aliqui Epigetin, Aegyptij Philacrion, Romani Ambuxũ vocitant. Viticulos emittit rubeſcentes, lentos, folium guſtu admodum acre, ac exulcerãs. Repit per arbores vt Smilax. Semen tritum pituitam bilemq; detrahit, in aqua aut hydromelite potum. Folia eius illita, lepras purgant. Cum Lepidio conditur ad cibos.

¶ De Polemonia. CAP. X.

POlemoniã alij Phylætheriã, Cappadoces Chiliodynamin appellant. Ramis exilibus in versus vtrinq; digestis. Folijs paulo q̃ Rutæ maioribus, ac lõgioribus, calaminthæ aut sanguinariæ proximis. Quibus in summis corymbi dependent, nigro semine. Radice cubitali, albicante, radiculæ simili. Nascitur in mõtosis & asperis. Bibitur in vino radix contra serpentes & dysenteriam. Et ex aqua aduersus vrinæ difficultatem & coxendicum cruciatus. Datur ex aceto drachmæ pondere lienosis. Eadem scorpionis plagæ alligatur. Tradunt eum qui radicem gestauerit, a scorpione nõ feriri, eũq; si ictus sit, nihil molesti passurum. Dentium dolorem mansa mitigat.

¶ De Alo. CAP. XI.

Symphyton petreon id est alus, nascitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano similibus, capitulis thymi, surculosum totum, odoratum, gustu dulce, saliuam ciens. Longa radice, subruffa, digitali crassitudine. Decoctum in aqua mulsa & potum pulmonis vitia purgat. Sanguinẽ reijcientibus & renũ malis ex aqua datur. Ad dysenteriam rubraq; fœminarum profluuia in vino decoctum. Ad conuulsa vero & rupta ex aceto mulso bibitur. Quin & commanducatum sitim sedat. Faucibus asperis subuenit. Vulnera recentia enterocelasq; cõglutinat, & illitu cohibet. Carnes autem cum symphyto decoctæ coalescunt.

¶ De Altero Symphyto. CAP. XII.

ESt & aliud Symphyton quod aliqui pecton, Romani Soldaginem vocant. Id caulem emittit bicubitalem, aut maiorem, crassum, leuẽ, angulosum, inanem, quasi fungosum, circaquẽ breui interuacante spacio, folia exeunt angusta, linguæ bubulæ proxima, oblonga, hirsuta, caule secundum angulos quosdam striato. Folijs tenuibus ex alarum sinu prodeuntibus. In quibus flores lutei, rutaceis similes, & verbasci semina emicant. Tam caulis q̃ folia, aspera lanugine horrent, tactuq; pruritum concitant. Radices demittuntur foris nigræ, intus candidæ, viscosæ. Quarum est vsus. Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt. Recentia vulnera illitæ cõglutinãt. Carnes quoq; si cõcoquãtur, cogunt additæ. Inflammationibus præsertim sedis, cum senetionis folijs, vtiliter illinuntur.

¶ De Holosteo. CAP. XIII.

HOlosteon quadrantalis hærbula est, humi repens, folijs viticulisq; coronopo aut gramini proximis, gustu adstringentibus. Radice, alba, prætenui vsq; in capillamẽti speciem, lõgitudine quattuor digitorũ. Nascitur in collibus terrenis. Vsus eius

ad rupta in vino potæ. Nã & carnes cogũtur, dococtionibus addita.

¶ De Stoebe. CAP. XIIII.

SToebe quam alij Tobion, Romani ſtipam vocant. Vulgaris eſt notitiæ. Cuius ſemen & folia ſtringunt. Quapropter decoctum dyſentericis infunditur. Auribus quoq; purulentis inſtillatur. Illita folia oculis ab ictu cruentis proſunt. Erumpentis ſanguinis impetus, cohibent

¶ De Volucro. CAP. XV.

GRæci clymenon vocant, alij Calycanthemon, alij Peryclymenon, alij Helyophyes, nonnulli Hepatitin, alij Milacem, alij Anatolicon, alij Dyticon, alij merginẽ, Latini volucrũ, aliqui volucrum maius. Aegyptij oxioni. Clymenion quod & agonon, id eſt ſterile, nũcupant, caulem fert fabæ, quadratum, folia plantaginis, foliculis ſupra caulem in ſeſe inflexis, iridi & poliporum cirris non abſimilibus. Probatiſſimum eſt e montibus. E frutice toto cum radice ſuccus exprimitur, qui ad ſanguinis reiectiones, in potu efficax eſt. Cœliacos rubraq; fœminarum profluuia, refrigerando infrenat. Sanguinem naribus erumpẽtem ſupprimit. Trita folia aut filiquæ recentibus vulneribus impoſitæ, ea ad cicatricẽ perducunt.

¶ De Periclymeno. CAP. XVI.

PEriclymenon aliqui Aeginã, alij Cylmenon, alij Carpathon, alij Splenion, alij Epetitin, alij Axinam maiorem, nonnulli clematitin, alij Myrcinen, alij Calycanthemõ, Magi polion veneris, Aegyptij turcon, Romani volucrũ maius, Aphrilanath appellant. Simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipſum amplectentia, ſubcandida, hederacea. Inter folia ſurculi exeunt, in quibus baccæ, hederæ ſimiles. Flos fabæ, candidus, aliquantum rotundus, & quaſi in foliũ procũbens, ſemen durũ, & quod difficile euellatur. Radice rotunda, craſſa. Naſcitur in aruis ac ſæpibus, cõuoluens ſe adminiculis, propter aſſidentibus. Semen eius poſtq; ematuruit collectum, & in vmbra ſiccatũ, drachmæ põdere datur in vino quadragenis diebus, vt lienem abſumat, ac moleſtiã diſcutiat. Sed vrinã ciet, ſtatim a ſexto die cruentã. Orthopnoeæ & ſingultui prodeſt. Partũ accelerat. Folia ſunt eiſdẽ viribus prædita. Quæ tricenis ſeptenis diebus epota, ſterilitatem facere produntur. Perunctis ex oleo febrium rigores abigunt.

¶ De Tribulo. CAP. XVII.

TRibulus aliquibus Bucephalus, alijs Tauroceros, Romanis tribulus aquaticus dicit. Tribuli genus vnũ terreſtre, folijs ad effigiẽ portulacæ, tenuioribus viticulis, in terra ſtratis, ſpinis ſecũdũ folia rigidis, præduris. Iuxta amnes & domicilia naſcit. Eſt

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 199 sur 340

& alterũ genus aquis familiare, quod in fluminibus natũ comã exerit, aculeos condens. Folijs latis & pediculo longo. Caule parte summa q̃ima crassiori. Capillamenta quædam indidem exorta spicantur. Semen durum, ab altero non abhorrens. Vterq; refrigerantis & inspissantis est naturæ. Ideo inflammationes omneis cataplasmate adiuuat. Vlcera in ore erumpentia, putredines, gingiuas, tonsillasq; persanat. Succus ex his colligitur ad oculorum medicinas. Semen dum recens bibitur, calculosis iuuamẽtum affert. Drachma terrestris tribuli pota, illita ve, ictos a vipera recreat. Contra venena cum vino aptissime bibitur. Decoctum eius sparsum pulices necat. Thraces qui ad Strymona amnẽ habitant, virẽti tribulo equos saginãt, & e dulci semine & esculento panem quo vescuntur faciunt.

De Sarxiphago. CAP. XVIII.

Sarxiphagõ aliqui Sarxiphrãgõ, alij Empetron, Romani saxifragiam vocant. Frutex est surculosus, in petris & asperis locis nascens. Coctus in vino, mox potus, febricitãtibus opitulatur. Stranguriæ prodest. Singultum sedat. Calculos veficæ frangit, & vrinam ciet.

De Limonio. CAP. XIX.

Limonion aliquibus Potamogiton appellatur, alijs Neuroides, alijs Lonchitis, alijs Rapionion, Myfijs Mendruta, Syris Meuda, alijs Lycosemphyllon, alijs Heleborosemata, alijs Scyllion, Magis lupi cor, Romanis viartũ nigrum, quibusdam titinabulum terræ, Gallis iumbarũ, Dacis dacina. Folia habet betæ, tenuiora & longiora, decem, sæpe plura, caulem tenuem, rectum, vt in lilio æqualem, seminibus scatentem, quæ gustata adstringunt. Semen tritum & ex vino acetabuli mẽsura potũ, dysentericis cœliacisq; prodest. Rubra fœminarum profluuia sistit. Nascitur in pratis & palustribus.

De Lagopo. CAP. XX.

Lagopus hærba, quam aliqui Leporis cuminum appellãt, sistit aluum in vino pota, aut in febri ex aqua. Eadem inguini adligatur, in inflammatione. Nascitur in segetibus.

De Medio CAP. XXI.

Medion aliqui medicam appellant, alij Triphyllon, alij Clemathion, nõnulli Osmõ, quidã Trigonon, alij Cybelliõ, alij polyphyllon, Romani Trifoliũ odoratũ, Aegyptij Epaphon. Medion in saxis & opacis nascitur. Folia habet Iridis, caulẽ tricubitalẽ, & in eo florẽ grandẽ, purpureũ, rotundũ, semine cnici minuto, radicem dodrantalem, crassitudine baculi, gustu acerbo. Quæ trita in

farinam & ex melle decocta, rubros mēses fœminarum sistit, eclegmate per aliquot dies sumpto. Semen in vino potum menstrua pellit.

De Epimedio. CAP. XXII.

EPimediū ab alijs Erineos, ab alijs Tryas, a nōnullis Polyrhizon, a Romanis vindicta nominatur. Caulis est non magnus, hederæ folijs, denis atq; duodenis, neq; florem neq; fructum ferens. Radice tenui, nigra, graui odore, gustu fatuo. Nascitur in humidis. Folia cū oleo trita, imposito cataplasmate, māmas increscere non sinunt. Radix cōceptū adimit. Folia quinis drachmis, post mēstruas purgationes quinq; diebus in vino pota, præstant mulieribus ne concipiant.

De Gladiola. CAP. XXIII.

XYphion, aliqui Anactorion, alij Phasganon, alij Machæronion, alij Arion vocāt, Romani gladiolam, quidam genitalē. Nomen inde accoepit, q; foliū, gladij præbeat speciem. Iridi simile erat, nisi minus & angustius videretur, & gladij modo mucronatum, neruosumq;. In caulem exit cubitalem, in quo purpurei flores, in ordinem digesti, inter se distant. Rotundo semine, radicibus geminis, vna bulborum modo super alteram insidente. Quarum inferior gracilis est, superna vberior. Nascitur in aruis. Pars superior radicis cum thure illita, admisto vino, spicula & aculeos e corpore extrahit. Panos cum lolij farina & hydromelite discutit. Qua de re huiusmodi emplastris inseri solet. Menses imposita trahit. Superiori radice ex vino pota, venerem stimulari, & inferiore sumpta sterilescere tradunt. Superiorem quoq; vtiliter infantium enterocelis, cum aqua potui dari præcipiunt.

De Sparganio. CAP. XXIIII.

SParganion aliqui Xiphidiō, alij Bolon vocāt. Folia gladiolæ, sed arctiora & in terram magis procumbentia. In summo caule pilulæ prominent, in quibus semen. Contra serpentis venena, radix cum vino datur.

De sylueſtri Iride. CAP. XXV.

XYris ab aliquibus Iris agria, ab alijs Cacos, a Romanis Gladiolus, aut Iris agrestis, a Dacis Caprus dicit. Folia habet Iridis, latiora, & in turbinē mucronata, quorū medio caulis erūpit, crassus, cubitalis, ex quo siliquæ triāgulares depēdēt. In quibus purpureus flos, in medio puniceus. Semen in folliculis, simile fabis, rotundum, rubrū, acre. Radix longa, geniculata, ruffa. Cōtra capitis vul

nera, fractaq; efficax est. Aculeos & spicula omnia citra, molestiã extrahit, adiecta floris æris tertia parte, & radicis cẽtaurij ac mellis quinta. Tumoribus & collectionibus illita cum aceto medetur. Radix ex passo bibitur, ad cõuulsa, rupta, coxendicũ dolores, strangurias & alui profluuia. Semẽ tribus obolis potũ, vrinã vehemẽtius impellit, & cũ aceto lienẽ absumit.

De Anchusa. CAP. XXVI.

ANchusam aliqui cantanchusam vocant, alij Libycã, alij Archibelion, alij Alcibiadion, alij Onophyllõ, alij Porphyrida, alij Mydusam, alij Calyca. alij Noneam, Aphri Bunesath. Anchusa quæ alio nomine calyx, aut Onoclia appellatur, folia habet lactucæ acuti folij similia, hirsuta, aspera, nigra, multa, quoquo versum humi sparsa, spinis horrida. Radici crassitudo digitalis. Quæ æstate prouenit, manus inficit sanguineo colore. Læto solo nascitur. Radix adstrigit. Ad ambusta & vetera vlcera, ex oleo & cæra efficax est. Igni sacro cũ polenta medetur. Lepris & vitiliginibus illinitur ex aceto. Partus extrahit, vuluæ indita. Eius decoctũ renũ vitijs, lieni & bile suffusis datur, & si febris sit, ex aqua mulsa. Sistũt aluũ folia in vino pota. Radice pigmentarij vtuntur ad spissamenta.

De alia Anchusa. CAP. XXVII.

EST & alia quam aliqui Alchibiadion, aut Onochiles appellarũt. Hæc a priore distat, q; minora habeat folia, sed simili modo aspera, ramulos exiles, florem purpureum, radices rubras, oblongas. Quæ messibus sanguineum succum fundũt. In sabulosis nascitur. Vis ei folijsq; inest, quæ contra virus cũ reliquorũ serpentiũ, tũ maxime viperarũ, auxilietur siue cibo, siue potu, siue alligatu. Nam si quisquam mandens in serpentis os inspuat, eum necabit.

De alia Anchusa. CAP. XXVIII.

EST & alia huic haud dissimilis, semine puniceo, minore. Cuius semen mãducatũ, si in serpẽtis fauces inspuatur, eã interficiet. Radix acetabuli mensura cũ hyssopo & cardamomo pota, latas vẽtris tineas excutit.

De Lycopsi. CAP. XXIX.

Lycopsis quæ a nonnullis Anchusa vocatur, lõgioribus q̃ lactuca constat folijs, asperioribus, latioribusq;, crassis, ad radicis caput recidẽtibus. Caule lõgo, recto, scabro, hirsutis adnatis, multis, cubitalibus, flore paruo purpureo. Radice rubra & adstringente. Nascitur in campestribus. Cũ oleo radix illita vulneribus medetur, et cum farina hordeacea ignibus sacris. Sudores perũcta mouet, adiecto oleo.

¶ De Echio. CAP. XXX.

EChion aliqui aridam, alij Alcibiadion, Romani alcibiacum nominant. Folia habet prælonga, hirsuta, subalbida, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula. Cauliculos exiles, numerosos, minutaq; vtroq; latere folia, in versus digesta, nigra, in summo caule minuscula. Flores secundum folia purpureos, in quibus semina capiti viperarum similia insunt. Radix nigricat, digito tenuior. Quæ non percussis modo a serpentibus ex vino prodest, sed eos qui antea biberint feriri non patitur. Folia & semen, idem præstāt munus. Lumborū dolores sedat. In vino aut sorbitione sumpta lac extrahit.

¶ De Ocimastro. CAP. XXXI.

OCymoides aliqui & hanc Echion vocant, alij Scorpiuron, alij Sparganon, alij Althæam, alij Amaranthida, alij Probathæam, alij Elaphion, alij Antiminō, alij Porphyriada, alij Augion, alij Nemesion, alij Pphiletærion, alij Hyænopsolon, alij Thyrsitin, alij Themutin, alij Misopathos, Latini Ocimastrū. Folia fert ocimi, & ramos dodrātales, hirsutos, siliquas hyoscyamo similes semine vt gith nigro prægnantes. Vim habet semen in vino potum, qua viperarum cæterarumq; serpentium morsibus medeatur. Datur ischiadicis cum melle vino myrrha et pipere. Radice nititur tenui et superuacua.

¶ De Erino CAP. XXXII.

ERinon aliqui Hydreron, aliqui Ocymoides vocant. Nascitur apud fontes et fluuios, folijs Ocymi, sed minoribus parte superna diuisis, quinis senisve, dodrantalibus surculis flore candido, semine nigro, et acerbo. Folia et caules lacteo succo turgent. Semen drachmis duabus, in quattuor mellis cyathis, oblitū oculorū fluctiones cohibet. Succus cū sulphure et nitro instillatus, auriū dolores sedat.

¶ De Gramine. CAP. XXXIII.

AGrostin aliqui Egiron, alij Amaxitin, Aegyptij anuphi vocant, Latini gramen, aliqui Asyphylion, alij Sanguinalem, alij vniolam, Hispani apariam, Daci cotiatam. Aphri iebal. Gramen geniculatis serpit ramulis a quibus crebro radices spargit dulces, articulis præcinctas. Folia dura, & vt arundinis paruæ lata, in exilitatem fastigiantur. Eaq; iumenta & boues pascunt. Trita radix illitu vulnera conglutinat. Decoctum eius in potu, torminibus medetur, & vrinæ difficultatibus. Calculosa etiam vesicæ excrementa cōminuit.

¶ De Arundinaceo gramine. CAP. XXXIIII.

ESt & arundinaceū gramē, priore multo maius, quod iumēta necare traditur, præsertim in babylone. Idq; iuxta vias nascit-

De Gramine Parnasi. CAP. XXXV.

QVod in Parnaso monte gignitur, densius fruticat, folijs hederaceis, flore odorato, cãdido, semine paruo, nõ inutili. Radicibus quinis aut senis, digitali crassitudine, cãdidis, mollibus, & mirum in modum dulcibus. Succus si in vino cũ melle pari, & myrrhæ dimidio decoquatur, adijciantur q̃ piperis & thuris tertiæ portiones, probatissimum erit oculorum medicamentum. Id in ærea pixide reconditur. Decoctum radicis, idem quod hærba, præstat. Semen vehementius vrinam impellit. Aluum vomitionesq̃ sistit. Natũ in Sicilia gramen, quod incolæ Cinnam appellant, boues inflãmat, si eo viréti sæpe pascantur.

De Siderite. CAP. XXXVI.

SIderitin aliqui Heracleam vocant, Magi genituram aut sanguinem titani, alij Scorpionis vrinã, Pythagoras Parmirõ, Andreas Xanthophanea, Osthanes boephthalmon, Aegyptij sendionor, Romani vertemnium, alij Soleastrum, Aphri vdedonin. Folia habet Marrubij, sed longiora, satis ad frondem quærcus aut saluiæ accedẽtia, minora tamen, & hirsuta. Caules ædit quadratos, palmum sæpe excedentes, non iniucundi gustus, aliquantũq̃ substringentis. In quibus per interstitia, orbiculatæ vertebræ vt in Marrubio spectantur. Et semen in eis nigrum. Nascitur in petrosis. Illita folia, sua pte vi, vulnera sine inflammationis periculo iungunt.

De alia Siderite. CAP. XXXVII.

ALia Sideritis binũ cubitorũ, ramulis exilibus, folio Filicis, in ambitu vtraq̃ parte diuiso, pediculo lõgo, prodeũtibus e summo alarum sinu surculis, longis, tenuibus, capitulo in cacumine orbiculato, aspero, in quo semen continetur, q̃ Betæ rotundius aliquanto, ac durius. Huius vis foliorumq̃ ad vulnera præcipua.

De alia Siderite. CAP. XXXVIII.

SIderitin aliam esse tradunt, quam Crateuas Heracleam vocat, in macerijs & vineis nascentem, folijs coriani, a radice numerosis, dodrantalibus cauliculis, læuibus, teneris, in rubore candicantibus. Flore purpureo, paruo, gustanti amaro & viscido. Huius ea vis est, vt quamuis recenti vulneri imposita sanguinem supprimat.

De Achillea. CAP. XXXIX.

AChilleam aliqui Myriomorphon nominãt, alij Chiliophyllon, alij Stratioticon, alij Heracleon, Latini supercilium veneris, alij Acron syluaticum, alij Militarem, alij Millefoliũ

Aphri asterchillos, et aliqui Achilleam sideritin, Dodrantales aut maiores, gerit scapos, fusorum effigie, quasi minutulis folijs circundatos, crebris in latere, foliorum sectionibus, coriãdri similitudine, subfuluo colore, odore multo, non insuaui, medicato, & viscido. Vmbella in cacumine rotunda, floribus cãdidis, purpureis, & aurum æmulantibus. Prouenit læto solo. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflammationum periculo tuetur. Erumpentem sanguinem inhibet, & cruenta vuluæ profluuia in vellere. Decocto quoq; insident fœminæ fluctione vuluæ laborantes. Ad dysenteriam bibitur.

De Rubo. CAP. XL.

BAtos a Græcis, ab alijs Cynosbatos, ab alijs, Selinorition, ab alijs Syntrophos, a Magis titani sanguis, ab alijs ibidis sanguis, a Romanis Rubus, ab alijs Sentes, a quibusdam mora baticana, a Dacis manthia, Aegyptijs hæmoos, alijs Ametros appellatur. Rubus notitiæ vulgaris. Vim habet siccandi & adstringendi. Capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum sistit, & fœminarũ profluuia. Præsteris morsui accõmodatissimum. Gingiuas firmat. Oris vitijs folia commanducata medentur. Cohibent vlcera quæ serpunt. Vlceribus in capite manantibus, oculisq; procidẽtibus, remedio sunt. Condylomatis & hæmorrhoidibus folia illinuntur. Cardiacis, & stomachi doloribus, trita conuenienter imponuntur. Caules cum folijs tunduntur, exprimiturq; succus, mox sole cogitur, singulari remedio, contra omnia, quæ modo dicta sunt. Mori in rubo nascentis, q̃ optime maturi succus, ad oris medicamenta conuenit. Sistitur aluus præmaturi cibo, necnon flore in vino poto.

De Idæo Rubo. CAP. XLI.

IDæus Rubus appellatus est, quoniam passim n Ida proueniat. Est autem lõge tenerior priore, ac minoribus spinis horrens. Quanq̃ & sine spinis inueniatur. Eadem præstat quæ supradictus. Cæterum flos cum melle oculorum collectionibus commodissime illinitur. Ignem sacrum extinguit. Stomachicisq; ex aqua bibẽdus datur.

De Helxine idest murali hærba. CAP. XLII.

HElxinen aliqui Elitim vocãt, alij Canocersæã, alij Amelxinẽ, alij Eusinen, nonnulli, Amorginen, alij Sucotachos, alij Pychuacos, alij psychouacos, alij Melãpelon, alij Cittãpelon, alij Cissamethõ, alij Anatetamenõ, Romani volutũ lapparõ, Aegyptij apap, alij Partheniõ, alij Sideritin, alij Heracleã, nonnulli agriã, quidã Clibodiõ, alij Polyonymõ. Nascitur in sæpibus, vinetis, macerijs, & segetibus. Folia ei mercurialis adsunt, hirsuta, cauliculi leniter

rubentes, & circa eos veluti semina aspera, adhærētia vestibus. Folia refrigerādi spissandiq; naturā habent. Qua ex causa sanāt illitu ignes sacros, adusta, condylomata, incipiētes panos, tumores, inflationesq;. Succus eius cū cerussa, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, aptissime illinitur. Imponiturq; podagris, cum hircino seuo aut cærato cyprino. Veterem tussim adiuuat, cyatho hausto. Tonsillis inflammatione turgentibus, vtilissime & gargarizatur, & illinitur. Succus in aurium dolore infusus, iuuamen præstat.

¶ De Elatine. CAP. XLIII.

ELatine folia habet Helxinæ, minora, rotundiora, pilosa, semipedalibus ramulis, quinis senisve, a radice foliosis, gustu adstringentibus. Nascitur in segetibus & cultis. Oculorum fluctionibus et inflammationibus auxiliatur, folijs cum polēta tritis et impositis. Eadem cocta sorbitionis vsu dysenteriam sistit.

¶ De Eupatorio. CAP. XLIIII.

EVpatorium siue vt alijs placet hepatorium, aut hepatitis, fruticosa hærba est, vnum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, tenuem, hirsutum, cubitalem, interdum ampliorē. Folijs per interualla quinquefolij aut Cānabis similibus, quinquepartito aut amplius diuisis, nigricantibus, per ambitum serratis. Semen medio caule erumpit, pilosum, deorsum spectans, quod siccatū vestibus inhæret. Contrita huius folia, & cum suillo adipe imposita, vlceribus quæ ægre cicatricem trahunt, medentur. Hærba aut semen in vino potum, dysenteria, iocineris vitijs, & serpentium ictibus, liberat. Nec desunt qui aberrantes, Artemisiam hanc appellarint, cum tamen longe alia sit, vti exposuimus.

¶ De Quinquefolio. CAP. XLV.

PEntaphyllon aliqui Pentapetes, alij Pentatomon, alij Pentadactylon, alij Pseudoselinum, alij Callipetalon, alij Xylloloton, nonnulli Xyllopetalon, alij Asphalton, alij Pentacœnon, alij Thymiatitin, Aegyptij Orphitebeocen, alij Enotrō, Magi Ibidis vnguem, alij Ibidis pēnam, alij Hermodactylon, Romani quinquefolium, Galli pempedulam, Daci propedulam appellant. Ramulos fert surculaceos, tenues, palmi magnitudine, in quibus semē, folia mentæ, quina singulis pediculis, raro plura, in ambitu serrata, florem ex luteo pallescētem, interdum auri æmulum. Nascitur in riguis, & aquarijs ductibus. Subrubram habet radicem, oblongam, veratro nigro crassiorē. Plurimis pollet remedijs. Ius radicis decoctæ ad tertias, si in ore contineatur, dentium dolores sedat. Putrida oris vlcera, collutione sistit. Arteriæ scabricias, gargarizatu læuigat. Cōtra alui

profluuia, & dysenterias auxiliatur. Item articulorum coxendicumq; cruciatibus potum. Cocta in aceto & illita, serpentia vlcera cohibet. Strumas, tumores, duricias, abscessus, & distentiones discutit. Ignes sacros, reduuias, condylomata, psorasq; sanat. Teneræ radicis succus, cõtra iocineris pulmonumq; vitia prodest. Item aduersum venena. Cũ hydromelite autem vel diluto vino & piperis exiguo, bibuntur folia, contra febrium circuitus. In quartana quidem quaternum ramulorũ, in tertiana vero ternum, in quotidiana vnius. Tricena quoq; folia, tricenis pota diebus, comitialibus prosunt. Foliorum succus, tribus cyathis aliquot dies potus, celerrime regio morbo medetur. Illita cũ melle & sale, tam vulneribus q̃ fistulis remedio sunt. Enterocelicis auxiliũ præstant. Quinquefolium sanguinis profluuia & potu & illitu sistit. Ad expiationes, castimonias, & sanguinis eruptiones inciditur.

De Phœnice. CAP. XLVI.

PHœnicen aliqui rhon, alij Anchinopa, alij Phœnicopteron, alij Rhonstachyos, alij Osthalen, Aegyptij Athnõ nominant. Folia habet hordei, sed breuiora, & angustiora, spicã lolio similem, ramos digitorum senum, radici aduolutos, septenas octonasve spicas. In aruis tectisq; recenter illitis nascitur, harum viriũ compos, vt in vino austero pota, alui profluuium & emanantem vlua sanguinem sistat. Vrinæ impetus infrenet. Sunt qui adalligatam in puniceo vellere & suspensam, sanguinem supprimere prodant.

De Idæa radice. CAP. XLVII.

IDææ radici folia sunt ea quæ Rusco. Adhærent his veluti exigui pampini, in quibus flos, Radix spissandi cohibendiq; naturam habet, his conueniẽs, quibus adstrictione opus est. Pota citam aluum mensesq; & omnem abundantiam sanguinis sistit.

De Rhodia radice. CAP. XLVIII.

GIgnitur rhodia radix in Macedonia, costo similis, leuior, inæquabilis. Quæ cõtrita rosas redolet. Vtilissima capitis doloribus, si madefacta frõti & tẽporibus cũ nardo imponatur.

De Equiseto. CAP. XLIX.

EQuisetum Græci hippurin, alij Trimachion, alij Anabasin, alij Cheredranon, alij Phædran, alij Itiandendron, alij gis, alij Scœniostrophon vocant. Aegyptij pherphram. Magi saturni cibum, Romani equinalem, alij equi salicem, aut Anabasion, alij Ephydron. In riguis & scrobibus nascitur. Cauliculi prodeũt inanes, geniculati, in se farcti, rubescẽtes, scabri, & iuncea circa eos folia, crebra, exilia. In sublime equisetum attollitur, vicinos arborum caudices

ſcandens, obuolutumq; dependet, comis multis, nigris, vt equorum cauda. Radix lignoſa, dura. Vis eius ſpiſſare. Quare ſanguinē naribus erumpentē ſuccus ipſe ſiſtit. Prodeſt dyſentericis in vino potus. Vrinam cit. Sanguinolēta vulnera glutinantur, tritis folijs & illitis. Tuſſim orthopnœam ruptaq; adiuuat. Folijs in aqua potis, diſectiones veſicæ & inteſtinorum, enterocelæq; in vnum coaleſcere, cogiq; feruntur.

De altero Equiſeto. CAP. L.

ALterum Equiſetum quod aliqui Equition, alij Chedran, alij Gynon appellant. Caulis eſt rectus, cubitalis, aut maior, inanis. Comis per interualla breuioribus, cādidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum vulneribus remedio eſt. Eademq; fungitur facultate.

De Cocco ſeu infectorio. CAP. LI

COccū quo infectores vtuntur, frutex eſt ſurculoſus, paruus, cui grana ceu lentes adhærent, quæ electa congeruntur. Optimū gignitur in Galatia & Armenia. Deinde Aſia & Silicia. Vltimus ex omnibus Hiſpanicus. Vis huic ſpiſſandi. Vulneribus neruiſq; præciſis, cōuenienter ex aceto illinitur. Naſcitur quoq; in Siliciæ quærcubus, cochlearum exilium ſimilitudine, quod illius regionis mulieres ore legunt & Coccum vocitant.

De Tragio. CAP. LII.

TRagium naſcitur in Creta tantum inſula, lentiſco ſimile, & ſemine, folio & ramis. Singulis tamen minoribus. Succus ei lacteus, gummi non diſſimilis. Semen folia lachrymaq;, illitu ſpicula e corpore eijciunt. Omnia quoq; corpori impacta, euocant. Potа ſtranguriæ medentur. Calculos veſicæ frangunt. Menſes trahunt. Modus in ſūptione eſt, drachma vna. Fama eſt ſylueſtres capras ſagittis confoſſas, eius hærbæ pabulo, ſpicula excutere.

De alio Tragio. CAP. LIII.

ESt & aliud tragium quod tragoceros aliqui vocant, alij Scorpion, alij Garganon, Romani cornulacā, Daci Saliā, Aegyptij ſober, Aphri Achœoſim. Folia ſcolopendrij habet, & radicem ſylueſtris raphani, tenuem, candidam. Quam crudam vel coctā eſſe dyſentericis prodeſt. Folia autumno, hirci virus olent. Exinde ſibi tragij nomen adoptauit. Prouenit in montibus, & præcipitijs.

De Trago. CAP. LIIII.

ESt etiam hærba Tragos, quam aliqui ſcorpion aut Tragonon vocant, maxime in maritimis naſcens, palmum alta, aut amplior, fruticoſa, humilis, oblonga, ſine folijs, puſillis circa

ramos acinis ruffis, multis, magnitudine tritici, acuto cacumine, gustu multum adstringente. Racemorum grana decem ex vino pota, cœliacis, et fœminis fluctione vuluæ laborãtibus, auxiliãtur. Tũduntur a plerisq; et in pastillos digerũtur, quibus vtuntur.

De Iunco CAP. LV.

OXyschinos aliquibus Schinos læuis, alijs Oxypternos, alijs Solis superciliũ, Romanis Iũcus marinus, aut manualis dicitur. Duo eius genera. Vnum læuis nominati, alterũ acuti, qui in mucronẽ fastigiatur. Cuius etiam duo assignantur genera. Vnũ sterile. Reliquum fert semen nigrum, rotundum, & crassiore constat calamo, carnosioreq;. Tertius est iũcus qui vocatur Oloschinos, prioribus carnosior, asperiorq;, qui similem fructum in cacumine parit. Semẽ vtriusq; tostum, ex diluto potum, sistit aluum, & rubra fœminarum profluuia. Vrinam cit. Capitisq; dolores facit. Quæ proxima sunt radici folia, tenera conuenienter illinuntur, aduersus phalangiorum morsus. Aethiopici iunci semine, somnus allicitur. Sed modus in potione seruandus est, ne sopor fiat.

De Lichenæ. CAP. LVI.

LIchen qui saxis est familiaris, aliquibus Bryon appellatur. Asperginosis petris adhæret, vt muscus. Qui illitus sanguinis profluuia sistit. Inflammationes arcet. Impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus, Oris & linguæ defluctiones inhibet.

De Parrhonychia. CAP. LVII.

APrrhonychia alij Adocetos, alijs Neuras, alijs Phrynion, Romanis bouinalis, exiguus frutex in petris nascens, peplo similis, minor longitudine, maioribus folijs. Illita Paronychijs atq; duricijs remedio est.

De Chrysocomæ. CAP. LVIII.

CHrysocome, alijs Chrysitis, alijs Chrysanthemon, nonnullis amaranton, alijs Diospogon, Aphris dubath, vel buchumath, Romanis iouis barba appellatur. Palmi altitudine fruticat. Coma specie corymborũ, hyssopo simili. Radice hirsuta veratri nigri modo, tenui, cyperum æquante, gustu nõ iniucundo, ex austero dulci. In petrosis opacisq; nascitur. Radix excalfacit & adstringit. His conueniens, quos iecur aut pulmonis inflammatio male habet. Contra purgationes vuluæ, decocta cum hydromelite assumitur.

De Chrysogono. CAP. LIX.

CHrysogonon, aliqui Chrysospermon vocant, alij Daspin, alij Origanũ, alij Arcophthalmon, Romani Arilariã. Dẽse

fruticat, quærnis folijs, flore coronarij Verbasci. Radix vt rapum extuberat, intus ruberrima, foris nigra, quæ trita cum aceto, atq; impofita muris aranei morsibus auxiliatur.

¶ De Elichryso. CAP. LX.

ELichryson quidam Chrysanthemon, nonnulli & id amaranton vocant, quo Lymphas coronant. Ramulum habet candidum, virentem, rectum, firmum. Folia intercedentibus spacijs angusta, Abrotono similia, comam aureæ lucis, in orbem, vmbella rotunda, veluti siccis corymbis dependentibus, radice tenui. Nascitur in asperis & torrentium alueis. Contra serpentium ictus, coxendicum dolores, vrinæ stillicidia, ruptaq; coma e vino pota opitulatur. Ciet menses. Sanguinem concretum ventris ac vesicæ absumit, pota cum mulso folia. Ieiunis, trium obolorum pondere, sistit destillationes, data in vino albo diluto. Vestibus inseritur, vt eas ab erodẽtium iniurijs tueatur.

¶ De Chrysanthemo. CAP. LXI.

CHrysanthemon aut chalcas, aliqui chalchitin vocãt, alij chalcanthon, alij chalcanthemon, alij Buphthalmon, Romani acanthan, Hetrusci garuleũ, Aphri churseten. Hærba est tenera, fruticosa, læues proferens caules, & multifida folia, flores supra modum splendentes, luteos, orbem oculi imitantes, vnde nomẽ traxit. Propter oppida nascitur. Cuius caules oleris vice manduntur. Flores cum cærato triti, steatomata discutere produntur. Regio morbo correptis, colorem breui reddit, si sequente longo balnei vsu, post exitum ebibatur.

¶ De Agerato. CAP. LXII.

AGeraton fruticosa hærba est, palmari longitudine assurgens, simplex, humilis, Origano non dissimilis. Vmbellam gerit, in qua flos bullis aureis emicat, elichryso minor. Nomen ei inditum est, quoniam diutissime flos, in sua coloris specie, cõseruetur. Vis decocti feruens. Huius vstæ nidor vrinam cit, et vuluæ duricias emollit.

¶ De Verbenaca. CAP. LXIII.

VErbenacam rectã, Græci peristereona vocãt, alij Trigonion, alij Bunion, alij Hierobotanen, alij Philtrodoten, Aegyptij pempsempe, Magi Iunonis lachrymã, nõnulli mustellæ sanguinem, alij Sanguinem Mercurij, Romani Cristam gallinaceam, alij Pheriam, alij trixalidem, alij exuperam, aliqui hærbam sanguinalem. Nascitur in aquosis. Nomen ex eo duxisse videtur, q̃ columbæ circa hanc, perq̃ libenter versari soleant. Palmi altitudine et interdum am-

plius adolescit. Folia e caule prodeũt incisa, & subalbida. Ea singulari ramo, radiceq; sola, constare sæpius inuenitur. Folia cum suilla adipe recenti, aut rosaceo imposita, vuluarum dolores finire putantur. Ignẽ sacrum illita ex aceto reprimunt. Putrida vlcera cohibent. Vulnera glutinant. Veteraq; ex melle, ad cicatricem perducunt.

De Supina verbenaca. CAP. LXIIII.

SVpinam verbenacam aliqui sacram hærbam appellant, alij Erigeniõ, alij Chamælycon, alij Sideritin, quidam Curitin, alij Persephonion, alij Iouis colũ, alij Dichromon, alij Callesin, alij Hipparison, nonnulli demetriada, Aegyptij pẽphtheuphthã, Pythagoras Erysisceptron, Romani cincinallem. Ramulos emittit cubitales, aut maiusculos, angulosos, in quibus ex interuallis folia quærcus, sed minora angustioraq;, eisdẽ diuisuris in ambitu, colore aliquatenus cæsio. Radix longa, tenuis. Flores purpurei, graciles. Folia cum radice in vino pota, illita ve, aduersus serpentes pollent. Eadem drachmæ pondere cum thuris obolis tribus, in vini veteris hemina, quadragenis diebus ieiuno ore, contra regium morbum bibuntur. Veteres tumores & inflammationes mitigant. Sordida vlcera purgant. Tota in vino decocta tonsillarum crustas abrumpit. Oris nomas gargarisatu cohibet. Aiũt si aqua spargatur triclinium, qua maduerit, lætiores conuictus fieri. Datur potandum in tertianis febribus, tertium a terra geniculum, cum folijs circundantibus, quartanis quartum. Sacrã vocant hærbam, quoniam multum ad amuleta, expiationesq; commendetur.

De Astragalo. CAP. LXV.

AStragalũ aliqui Chamæsycen, alij Gatalen, alij Onyca vocant, Romani Pinum triuiam, aut ficum terræ, aliqui glandulam, alij Thium, alij Nonariam. Astragalus paruus in terra frutex, folijs & ramis lupino similis, flore purpureo, paruo, radice rotunda, raphani modo grandi, quæ adnatas appendices, firmas habet, nigras, præduras, veluti cornua inter se implicatas, gustu adstringentes. Nascitur in vẽtosis, opacis, & inuallibus. Eo Mẽphis Archadiæ scatet. Aluum sistit radix in vino pota. Vrinam mouet. Vetustis vlceribus, sicca efficaciter inspargitur. Sanguinẽ supprimit. Aegre propter duriciam tunditur.

De Hyacyntho. CAP. LXVI.

HHyacynthum aliqui Heloniam, alij porphyranthes, Romani vaccinum, alij vlcinum vocant. Folia habet bulbi, dodrantalem caulem, minimo digito tenuiorem, hærbaceum, comam procumbẽtem, florum purpureorum plenam, incuruam, radicẽ

bulbaceam. Quæ vt creditur, pueris cum vino albo illita, puberitatē coercet, & non patitur erumpere. Sistit aluum. Pota vrinam impellit. Phalangiorum morsibus auxiliatur. Semen adstringentius est, theriacis expetitum. Regium morbum emendat, cum vino potum.

De Papauere erratico. CAP. LXVII.

PApauer erraticum quod Rhoeā vocant, nonnulli Oxytonon, Romani papaueralem, Aegyptij nanti, vere quidem in aruis cū hordeo nascitur, flore protinus deciduo, vnde et nomen apud Græcos accepit. Folia erucæ aut origano aut cichorio aut thymo similia spectantur, sed longiora, diuisa, scabra. Iunceus ei caulis, rectus, cubitalis, asper, flos sylueſtris fremij, puniceus, interdum albus, oblongum caput, sed q̄ fremij minus, semen ruffum, radix longa, subalbida, minoris digiti crassitudine, gustu amara. Huius capita quinq; aut sex, in vini cyathis tribus ad dimidias decocta, potui dabis, quibus somnus accerseuolus est. Semina acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluū leniter emolliūt. Ad idem præstandū mellitis rebus, & dulciarijs, ammiscetur. Folia cum calycibus illita, inflāmationes sanant. Eorumdem fotu & perfusione, somnus allicitur.

De Papauere satiuo. CAP. LXVIII.

PApauer satiuū aliqui chamæsycen, alij oxytonon appellant, Romani papauer, Aegyptij nanti. E satiui genere, quoddam hortensium est, cuius semen in panem densatur, qui sanis in vsu sit. Eo etiam ex melle pro sesama vtuntur. Thylacitin vocant. Capitulum habet longum, & semen candidum. Sylueſtre vero, caput insidens demissumq; et nigrum semē. Quod pithitis nominatur. Nōnullis tamen & ipsum rhoeas dicitur, quoniam eius scapo lacteus succus emanat. Tertium magis sylueſtre, & ad medicinas valētius, multo his longius, productiore capitulo. Omnium in commune natura refrigeratrix. Quare si capita ipsa & folia decoquantur in aqua, somnū fotu conciliabunt. Bibitur decoctum cōtra vigilias. Calyces cum polenta triti, & cataplasmatis ammisti, ignibus sacris, & inflammationibus prosunt. Tunduntur quoq; virides, & digeruntur in pastillos, qui siccati ad vsum reconduntur. Capita quoq; in aqua coquūtur ad dimidias, iterumq; adiecto melle, dum humor coeat in eclegmatis lentorē. Id medicamentum in tussi, arteriæ fluctionibus, & cœliacorum affectu, doloris leuamētum præbet. Efficacius tamen redditur, addito hypocystidis succo, & acacia. Papaueris nigri semen tritum cū vino bibitur, contra citam aluum, & fœminarum profluuia. In peruigilijs frōti tēporibusq; illinitur, ex aqua. Opiū eius, magis refrigerat, inspissat, siccatq;. Sumptum erui magnitudine, dolorem finit, cōcoquit, & som-

num allicit. Tussi atq; cœliacorum valetudini auxiliatur. Verum si copiosius hauriatur, nocet, cum lethargicos efficiens interimat. Ad dolores capitis, cum rosaceo perfusum efficax est. Aurium dolori, cũ amygdalino, myrrha & croco instillatur. Inflãmationibus oculorum cũ torrefacto oui luteo proficit. Igni sacro & vulneribus cum aceto, podagris cũ lacte mulieris & croco. Somnum accersit, subditũ sedi probalano: Optimum habetur graue, & densum, gustu amarum, odoratu soporiferum, quod facile aqua diluitur, læue, candidum, neq; asperum, neq; grumosum, quod inter colandũ nõ vt cæra coeat, et in sole diffundatur. Dein admotum lucernis non atra luceat flamma, extinctum deniq;, odoris vim cõseruet. Sed opion glaucio, gummi, aut sylueſtris lactucæ succo, adulterant. Verum glaucio fucatum in dilutione croci colorem reddit, lactucaceo succo fictũ, exiliter spirat, & asperius spectatur. Gummi vitiatum, splendescit, & infirmum est. Nec desunt qui eo dementiæ deuenerint, vt adipem ei admiscerent. Fictili nouo torretur ad oculorum medicamenta, dum mollius, atq; ruffius appareat. Diagoras, vt Erasistratus author est, vsum eius damnauit, oculorum lippitudinibus & aurium vitijs infundi vetans, quoniam visus aciem hebetaret, & soporem gigneret. Addidit Andreas, illitos eo protinus excæcari, si nõ adulteraretur. Mnesidemus vsum dumtaxat olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum somnum conueniret, alioqui nobis vt noxio interdicit. Quæ commentitia esse, experimento deprendunturur. Siquidem effectus, virium huiusce medicamenti, fidem faciunt. Quare non alienum fuerit scriptis mandare, quonam modo is excipiatur succus. Aliqui capita ipsa & folia tundunt, & prælo exprimunt, terentesq; in mortario, digerunt in pastillos. Id meconium vocatur multum opio ignauius. Porro opij faciundi ratio hæc est. Cum ros in eo exaruerit, cultro circũdante asteriſco, ne penitus adigatur, ex obliquo in rectum summam cutem incidere oportet, lachrymam exeuntem, digito in concham abstergere. Nec multo post redire, vt cõcreta inueniatur. Etenim quæ tum, aut postero die etiam offenditur, in vetere pila teri debet, & in pastillos cogi. Cum tamẽ inciditur retrocedẽdum est, ne vestibus succus deradatur.

¶ De corniculato Papauere. CAP. LXIX.

Papauer ceratidem idest Corniculatum, aliqui paralion, alij sylueſtre Papauer, alij Thalassion, Romani fabulum marinum, Aphri Sisimacam vocant. Folia habet cãdida, hirsuta, verbasco similia, in ambitu sylueſtrium papauerum more serrata, caule non dissimili, flore luteo, calyculo fœnogræci, in corniculorum modũ inflexo. Vnde nomen mutuatur. Semine papaueris, pusillo, nigroq;

radice per summa cespitũ, nigra, crassa. Nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias, coxendicum & iocineris affectus, potu sanet. Prodest his qui crassa quædam, aspera aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen, acetabulo in aqua mulsa poto. Crustas emarginant, illita ex oleo folia, floresq; Argema ac nubeculas iumentorum perunctas, abstergunt. Sunt qui glaucium, hoc papaueris genere factitari existimarunt, falsi quadam foliorum cognatione. Qui hoc papauer hauserit, non alia accident, q̃ qui opium ebiberit. Cui eisdem succurritur auxilijs. Semen æstate dum siccum est, colligitur. Decoctum radicis bibitur cum vino, sanatq; dysenteriam.

De spumeo Papauere. CAP. LXX.

Alterum papaueris genus, aphrodes idest spumeum vocatur, ab alijs Heracleum, caule dodrãtali, folijs admodũ paruis, radiculæ similibus, fructu inter ea candido. Nam hærbula alba est & spumea tota. Radice in summo cespite. Legitur æstate semen, cũ integre adoleuit, deciditq; exiccatum. Datũ acetabuli mẽsura in aqua mulsa, vomitione expurgat. Priuatim huiusmodi purgatio, comitialibus prodest.

De Hypecoo CAP. LXXI.

Hypecoon, aliqui Hypopheon vocant. Nascitur in segetibus aruisq;, folijs rutæ, exilibus ramis. Natura eadem quæ papaueris succo.

De Apollinari & hyoscyamo. CAP. LXXII.

Hyoscyamon, alij Pythonion, aliqui Dioscyamon vocãt, alij Adamãta, alij Adamenon, alij Hypnoticon, alij Emmanes, alij Atomon, nonnulli Dithiambrion, Magi, Pythagoras et Ostanes, zeleo, Zoroastres Tiphomon, alij Raponticam, Romani apollinarem, Aegyptij Saphtho, Hetrusci fabulũ, Galli billinuntiã, Daci dieliam. Frutex est caules emittens crassos, folia lata, oblonga, diuisa, nigra, hirsuta. Flores e latere caulis, ordine prodeunt, tanq̃ puni corum cytini, scutulis septi seminum plenis, vt papaueris. Tres eius differentiæ. Vna semine nigro, floribus pene purpureis, similaceis folijs, cytinis præduris, & spinosis. Alterius semen subflauum, vt Irionis. Flores lutei, folia & siliquæ simpliciores. Ambo insaniam gignũt & soporem. Ideo in communi vsu damnãtur. Tertium genus vt quod mitissimum esset, medici recepere, pingue, lanuginosum, molle, candidi floris seminisq;, in maritimis ruderibusq; nascens. In cuius deficiẽtis vicẽ, ruffum vsurpari oportet. Niger vt deterrimus, improbatur. Recenti semine, caulibus folijsq; tusis, succus in sole exprimitur, & exic-

cato humore, vsus ad annum vsq; prorogatur. Nam facile corruptionem sentit. Extrahitur etiã separatim ex sicco semine, in aqua calida tuso, & obtrito. Succo autem liquamentum præstantius, & magis dolores finit. Contusa hærba, addita trimestri farina, digeritur in pastillos, & reconditur. Liquamentum primum, & quod a sicco semine exemptum est, collyrijs quæ doloris sensum auferunt, commodissime inseri solent. Cõtra acutas calidasq; fluctiones, dolores aurium, atq; vuluæ mala prosunt. Cum farina autem aut polẽta, oculorum, pedum, cæterarumq; partium. inflammationes placant. Semen eadẽ præbet. Tussi, destillationibus, oculorum fluctioni, & doloribus, efficax. Contra mensium abundantiam, & erumpentem aliunde sanguinem, oboli põdere cum papaueris semine & aqua mulsa, bibitur. Podagris subuenit, testibus inflatis, mammisq; tumentibus a partu, tritum ex vino illinitur. Alijs quoq; cataplasmatis, quæ doloris leuamentum præstant, ammisceri solet. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus, per sese, & ex polenta, vtilissime imponuntur. Recentia, ad mitigandos omne genus dolores, oblinuntur. Cum vino ter quaterve pota, sanant algidas febres, quas hepialos vocant. Cocta olerũ modo folia, si acetabuli mensura manduntur, mediocrẽ insaniam gignunt. Idẽ efficere tradunt, si colo vlcus sentiente infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur.

¶ De Psyllio. CAP. LXXIII.

Psyllion aliqui cataphysin, alij Cynocephalion, alij Chrystalion, alij Cynomyam, alij Psyllerin, alij Sicelioticon, Siculi comidijn, Romani hærbam pulicarem aut silbacium. Aphri Vargugum appellant. Folijs coronopo non dissimilibus, hirsutis, longioribus, sarmentosa in totum hærbula, ramis dodrantalibus. Coma a medio caule exoritur, duobus tribusve conuolutis in cacumine capitulis, semine duro, nigro, pulicum simili. Vnde & nomen. In aruis & incultis nascitur. Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & molliendum conueniens. Articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, vulsis, illitum auxiliatur. Imponitur in dolore capitis, cum rosaceo aqua aut aceto. Enterocelis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto, medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi concreuit aqua, illinitur. Siquidem vehemẽter refrigerat, & in feruentem aquam deiectum, calorem reprimit. Contra ignes sacros efficax est. Fama est, si virens domum importetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocãtur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluctione laborantibus, ex melle prodest.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 215 sur 340

De Hortensi Solano. CAP. LXXVII.

HOrtensium seu vrbanũ Strychnon Romani Solanum vocant, alij Cacabalum, Aegyptij allelo, Galli scubulum, Aphri astrismunim. Frutex cibis idoneus, exilis, pusillus, multis concauus alis, folio nigro, maiore q̃ ocimi, & latiore, fructu rotundo, viridi, qui post maturitatem nigricat, aut fulueſcit. Hærba innocẽtis gustus. Natura ei refrigerandi. Quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur. Aegilopia, capitisq; dolores, trita & imposita sanant. Aestuanti stomacho auxiliantur. Parotidas, cum sale detrita illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum, atq; vlcera quæ serpunt, cum ceruſſa, rosaceo & argenti spuma, ad ægilopas cũ pane, infantiũ adustioni quam syriasin vocãt, cũ rosaceo perfusus proficit. In colyrijs, aquæ vel oui vicem exhibet, contra acutas fluctiones, suffusionesq;. Aurium dolori instillatus prodest. Mensium abundantiam sistit, in vellere subditus. Succus fuluo gallinarum in domibus oberrantium fimo subactus, & linteo appositus, ægilopijs præsentaneo est remedio.

De Veficaria. CAP. LXXV.

EST & aliud solanum, quod peculiari nomine Halicacabon, id est veficariã, aut Physalida vocãt, folijs antedicto latioribus. Cuius caules, posteaq̃ adoleuerunt, humi prosternũtur, folliculis orbiculatis, fuluo intus acino, veficulis simili, rotundo, læui. Quo coronarij vtuntur, & corollas factitant. Vim vsumq; hortensij solani habet. Verum cibis nequaq̃ expetitur. Regium morbũ purgat, semine poto. Et vrinam pellit. Ex vtraq; hærba succus extrahitur, qui siccatus in vmbra reconditur, ad eadem valens.

De Solano somnifero. CAP. LXXVI.

SOlanum somniferum e Græcis aliqui Dircion appellant, alij Strychnon, alij Manicon, alij Doryenion, alij Calliada, Romani Apollinarẽ minorẽ, alij Vlticanã hærbã, aut opsaginẽ, Daci Cycolidẽ, Pœni Cacabũ. Fruticat multis ramis, denſis, lignosis, fractu contumacibus, pinguiũ foliorũ cotoneæq; mali similiũ plenis, flore grãdi, rubro, fructu in folliculis crocato, radice lõga, subrubro cortice vestita. Nascitur in saxis non procul a mari. Radicis cor-

tex, in vino drachmæ pōdere potus, ſomnificā vim habet, opio mitiorē. Semen vehemēter vrinā cit. Corymbi duodeci, hydropicis dātur. Si quid numero adijciatur, alienationem mentis faciunt. Remedio eſt aqua copioſa mulſa, potui data. Succus paſtillis inſeritur, & medicamentis quæ doloris leuamentum præbent. Decoctus in vino, ſi in ore contineatur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis ſuccus, cum melle illitus, oculorum hebetudines tollit.

¶ De Manico ſolano. CAP. LXXVII.

STrychnon ſiue ſolanū Manicon, aliqui Perſion, alij Thryon appellauere, alij Andron, alij Pentadryon, alij Enoron, quidā Orthogyon. Huic folium erucæ ſimile, maius aliquāto, ſatis ad ſpinam quam pæderota vocant, accedens. Caules a radice eximios emittit, decem aut duodecim vlnarum altitudine adoleſcentes, caput in cacumine oliua maius, & latius, & vt platani pillula, hirſutius, florem nigrum. Poſtq̄ eo exuitur, racemus exit rotūdus, niger, denis aut duodenis acinis conſtans, ſimilibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus. Radice firmatur candida, craſſa, caua, cubitali. Gignitur in montibus vento perflatis, maritimis foueis, & vagis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit ſpecies vanas, imagineſq; non iniucundas, obuerſari. Sed duplicatus hic modus, ad treis vſq; dies mētis alienationē affert. Triplicatus interimit. Remedio eſt aqua mulſa copioſius pota, & vomitione reiecta.

¶ De Dorycnio. CAP. LXXVIII.

DOrycnion Crateuas Halycacabon, aut caleā vocat. Frutex oleæ nuper prodeunti, ſimilis. Naſcitur in petris non procul a mari, ramis cubito minoribus, folijs oleæ ſimilibus colore, minuſculis, firmioribus, præter modum ſcabris, flore candido, filiquis in cacumine ceu ciceris, denſis, rotūdis, quinis intus aut ſenis ſeminibus, exigui eruimagnitudine, læuibus, firmis, verſicoloribus. Radix ad digiti craſſitudinem & cubiti lōgitudinē adoleſcit. Id ſomniferum eſſe conſtat. Copioſius hauſtum mortem adfert. Nec defuere, qui dicerent, ſemen in amatoria expeti.

¶ De Mandragora. CAP. LXXIX.

MAndragoram aliqui circæum, alij Xeranthes, aliqui antimnion aut anſimion, alij Bombochylon, nonnulli minon,

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 217 sur 340

Aegyptij Apemum, Pythagoras anthropomorphon, alij Aloeten, alij Thridaciã, alij Cammaron, Zoroastres diamonõ, aut Archinen, Magi hemionos, aliqui Gonogeonas, Romani caninũ malum, alij terrestre malum, quidam antimelon, nonnulli dircæam, alij Circæam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera. Niger, quæ fœmina existimatur, Thridacias appellatus, angustioribus folijs, ac minoribus q̃ lactucæ, graueolentibus, interra sparsis. Mala gerit luteis ouorum similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum. Radicibus inhæret binis, ternisue, inter se conuolutis, nigris foris, intus albis, carnosis, ingentibus. Verum is Mandragoras caule viduus est. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis Norion vocitatus. Huius folia, magna, alba, lata, læuia vt Betæ. Mala q̃ alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucunde cum grauitate quadam olentia. Horum pomorum cibo, aliquantum opiliones soporantur. Radix, alterius similis, maior, & candidior, orbata caule. Succus fit e cortice recentis radicis tuso, & prælis subiecto, qui terendo coactus, fictili reconditur. Malis quoq; succus depromitur, sed aliquanto ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspenditur. Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & defæcatum ius seruant. Cyathoq; vno vtuntur, in peruigilijs, & doloribus, & ante sectiones vstionesq;, ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt Veratrum, per vomitiones bilem atram, pituitamq; extrahit. Verum potu largiore, vita adimitur. Medicamentis ocularibus, & his quæ dolores finiunt, pessis quoq; emollientibus, ammiscetur. Semioboli pondere inditus, menses & partus expellit. Subditus pro balano, somnificus est. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis cum eo decocta sit, & ad accipiendam quam effingere optaueris formam, ipsum facile præstat. Folia recentia conuenienter oculorum inflãmationibus, & collectionibus, quas vlcera citarunt, cum polenta illinuntur. Duricias omneis, suppurationes, strumas, & tubercula discutiunt. Stigmata sine exulceratione delent, si quinis senisve diebus, sensim perfricentur. Folia seruantur in murijs, eosdem ad vsus. Trita radix ignibus sacris ex aceto, & serpentium ictibus ex melle aut oleo, medetur. Strumas atq; tubercula, cum aqua dissipat. Articulorum cruciatus, cum polenta sedat. Fit citra coctionem vinum e cortice radicis, ad hunc modum. Ternæ minæ in vini dulcis metretã, conijciuntur. Dãtur ex eo terni cyathi, ijs qui secari aut amburi debent, vt ante dictum est. Siquidem nullo tunc afficiuntur dolore. Sed veterno quodam pressi, torpescunt. Mala soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur.

Item expressus ex eis succus. Nimio tamen odore percussi, obmutescunt. Semen malorum potum vuluas purgat, appositumq; cum sulphure ignem non experto. Rubra fœminarum profluuia sistit. Scarificatis multiphariam radicibus, erumpens lachryma, cauo vase recipitur. Est autem lachryma lacteo succo efficacior. Sed non vbiq; vt experientia docet, radices lacteum succum delachrymant. Alium tradunt esse mandragoram, nomine morion, in opacis iuxta specus enatum, folijs albi mandragoræ, minoribus, albis, dodrantalibus, in orbem circum radicem. Quæ mollis est & candida, paulo maior palmo, pollicemq; crassitudine æquat. Tradunt eam in pane, offa, obsoniove, drachmæ pondere deuoratam, non memoriam modo, sed vsum quoq; rationis intercipere. Obdormiscit enim homo, eo fere quo comederit habitu, sēsus impos, ternis quaternisve ex quo data est horis. Hac medici vtuntur, cum scindendi, vrendiq; necessitas adest. Antidotū esse volunt radicem cum manico solano potam.

De Aconito. CAP. LXXX.

AConitū aliqui Pardalianches, alij Cammoron, alij Thelyphonon, alij Myoctonon, alij Therophonon vocant. Folia habet Cyclamini, aut cucumeris, tria aut quattuor, minora & subhirsuta, caulem palmo altū. Radix scorpij caudam æmulatur, & alabastri modo splendet. Torpescunt, vt fama est, scorpiones admota radice, stupentq;. Qui rursum hellebori contactu, excitantur. Oculorū medicamentis leuādi doloris gratia adijcitur. Enecat pantheras, sues, lupos & feras omneis, in carnibus obiectum.

De altero Aconito. LXXXI.

ESt & alterum aconitum, quod aliqui Cynoctonon, alij Lycoctonon appellant, alij Cyamon leucon, Romani Colomestrum. Huius genera sunt tria. Vinum quo vtūtur venatores, alia duo in vsum suum vertere medici. E quibus tertium, quod ponticum nominatur, magna ex parte in Italia montibus iustinis exilit, a priore distans, quoniam folia faciat effigie platani, crebriore diuisura, longiora, & multo nigriora. Caulem filicis, læuem stylum cubitali altitudine aut ampliorem. Semen in filiquis oblongis recondit. Radices in modum squillæ piscis scirrorum nigrescunt. Quibus ad venationem luporum vtuntur. Insertæ siquidem crudis carnibus, et deuoratæ lupos enecant.

De Cicuta. CAP. LXXXII.

COniõ aliquibus ægynos, alijs Ethusa, alijs Apolegusa, alijs Dolia, alijs Amaurosis, alijs Paralysis, nonnullis Aphron, Quibusdam Creidion, alijs Coeten, alijs catechomenion, alijs Abioton, alijs Abseudes, alijs Ageomoron, alij Timoron, alijs Polyanodinos, alijs Dardanis, alijs catapsyxis, Ostani Babathy, Aegyptijs Apemphi, Romanis cicuta appellatur. Caulē ædit geniculatum, vt fœniculi grandem, in cacumine ramosum, folia ferulæ, angustiora, graui odoratu. Vmbellæ in summo prodeunt, flores quoq; albicantes, & semē aniso candidius. Radice non alta, concaua. Cicutæ letale venenum inest, suaq; vi refrigeratoria necat. Remedio est vini meraculi potus. Succus exprimitur cõtusis cacuminibus, priusq; semina & comæ siccescant, qui sole dēsatur in pastillos. Præcipuus ad medendi rationem vsus est aridi. Miscetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur. Ignes sacros, & vlcera quæ serpunt, illitu restinguit. Hærba cum coma trita, & testibus circumlita, libidinum imaginationes in somno, cõpescit. Sed genitale resoluit. Lac puerperarum mammis apposita extinguit. In virginitate mammas coercet, & increscere non patitur. Pueris præstat vt eorum testiculi cibum non sentientes, intabescant. Efficacissima vis Creticæ, Megarensi, mox Atticæ & in Chio & Cilicia nascenti.

De Taxo. CAP. LXXXIII.

SMilax a Græcis, Taxus a Latinis appellatur. Arbor abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura. In Italia & Narbonensi Gallia Hispaniæ contermina nascens. Auiculæ quæ Italicæ taxi baccas deuorant, denigrantur, & qui ederint easdem homines, alui profluuio corripiuntur. Narbone tam præsentis est veneni, vt si qui dormiant sub ea, aut in eius vmbra subsideant, lædantur, & sæpenumero moriantur. Quare de taxo hæc traduntur, vt ab ea cauea mus.

De Apocyno. CAP. LXXXIIII.

APocynon aliqui Cynanchon appellant, alij Pardalianches, alij Cynomoron, alij Cynocramben, alij Cynoctonon, alij Phaleon, alij Cynanchen, alij Oligoron, alij Hippomanes, alij Onistin, alij Ophioscorodon, alij Cynaricā, alij Elaphoscorodon, Magi paralysin, Romani brassicam rusticam aut caninam. Frutex est paruis viticulis constans, male olentibus, fractu fere inuictis, folio hederæ, molliore tamen, & per extremum acutiore, viscoso,

graui odore. Id luteo succo turget. Siliquæ ceu fabarum, digiti longitudine protenduntur, semine intus albo, duro, paruo. Folia cũ adipe in panes coacta, canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant in cibo data, & protinus eorum coxas resoluunt.

De Nerio seu Rhodendro. CAP. LXXXV.

NErion aliqui Rhododaphnen, alij Rhodendron, alij Spongion, alij Hæmostarin, Romani Rhododẽdron, Lucani Iemanen, Aegyptij Scympham, Pœni Rhododaphnem appellauere. Erutex est vulgaris notitiæ, longioribus q̃ amygdala folijs, asperioribusq̃, flore in rosam conformato, fructu nuci græcæ simili, corniculato qui patefactus quãdam flocorum speciem ostendit, Hyacynthi pappos repræsentantem. Radice longa, acuta, lignosa, gustanti salsa. Nascitur in amœnis, maritimis, amnibusq̃. Flores & folia mulis, asinis & quadrupedum plurimis venena sunt, hominum vero contra serpentium morsus præsidia. E vino pota, eo magis ruta addita imbecillæ etiam animantes, vt pœcus & capræ, si aquam bibãt in qua folia eà maduerint, moriuntur.

De Fungis. CAP. LXXXVI.

SVngorum differentia duplex. Aut enim manduntur, aut perniciales sunt. Multis de causis venenosi gignuntur. Si enim clauus ferreus, in quo sit rubigo, aut panni marcor adfuerit. Aut si iuxta serpentis cauernam, arboresve, quæ pariunt noxios fructus erumpant. Continent nescio quod strigmentum concretamq̃ pituitam, terraq̃ eruti, q̃celerrime computrescunt, atq̃ marcore vitiantur. Sed qui veneno imbuti non sunt, suauem in iuribus gratiam habent. Largius tamen sumpti nocent, & ægrius concocti strangulant, aut choleram morbum citant. Remedio est nitri potus, aut lixiuium cum acida muria, aut feruefactæ satureiæ aut Origani iusculum. Debellãtur etiam gallinacei fimi potu ex aceto, aut eiusdem delinctu cum melle multo. Corpus alunt, sed ægre dissoluuntur, cum magna ex parte integri ipsi, cum recrementis alui reijciantur.

De Colchico. CAP. LXXXVII.

COlchicon aliqui Ephemeron, Romani agrestem Bulbum vocant. Autumni exitu florem ædit croci, candicantẽ, ab eo tempore, folia bulbi, sed pinguiora, caulẽ palmo altũ, ferentẽ ruffum semen, radicem foris e nigra rufescentem, quæ delibrata, candida & mollis spectatur. Lacteo succo madet, atq̃ gustatu dulcis inuenitur. Bulbus mediam habet rimam, fissuramq̃, qua flos erumpit. Pluri-

mum in Messenia, & Colchis, enascitur. Ea comesa, fungorum more, strangulando enecat. Hanc autem depinximus, ne a quoq̃ imprudenter, pro bulbo deuoretur. Miram enim incautis voluptatẽ affert. Remedia sunt eadem quæ fungis. Bubulum etiam lac potum auxiliatur. Itaq; cum adfuerit, non aliud desideratur auxilium.

De Ephemero. CAP. LXXXVIII.

EPhemeron aliqui syluestrẽ Irin appellant. Folia habet Lilij, sed tenuiora, caulem parem, florem candidum, amarum, semen molle, radicem vnam, digitali crassitudine, longam, adstringẽtem, odoratam. Nascitur in syluis & opacis. Huius radix dentibus præcipua, si decocto colluantur. Folia in vino cocta, discutiunt tumores, & tubercula, quæ nihil adhuc humidi contraxerunt.

De Alsinæ. CAP. LXXXIX.

ALsinen aliqui Anthyllion. alij Myortochon, alij Myrtosplenon, Romani Muris auriculam, Pœni Labatholabat, nõ nulli myos ota vocãt, quoniam musculorum aures folia imitantur. Lucis opacisq; gaudet, vnde alsine dicta est. Hæc erat eadẽ quæ Helxine, nisi folijs minor, minusq; hirsuta esset. Cum teritur, odorẽ cucumis reddit. Vim refrigerandi adstringendiq; obtinet. Oculorum inflãmationibus cum polenta illinitur. Succus aurium doloribus infunditur. Quin & emendat omnia quæ helxine idest muralis hærba.

De palustri Lente. CAP. XC.

LEns palustris quam agriam aliqui, alij Epipteron, Romani Viperalem vacant. Inuenitur in aqua non fluente, muscus lẽticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. Propter quod conuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris, illinitur per se, & cum polenta. Glutinat & procidentia puerorum interanea.

De semperuino seu Sedo magno. CAP. XCI.

AIzoon maius, aliqui Aithales, alij Ambrosion, alij Chrysispermon, alij zoophthalmon, alij Bubophthalmon, alij Stergethron, alij Aeonion, alij Aichryson, alij Olochryson, non nulli Chrysanthemon, alij Protogonon, alij Boron, alij Notion. Magi Paronychiam, alij Chrysitin. Romani ceriam cuspiã, aut iouis caulem nominant, alij Leapetes, alij Sedum maius, Aegyptij Pamphanes. Semperuiuum ideo nominatur, quoniam perpetuo folia vireant, cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pingues, crassitudine pollicari, virẽtes, Characiæ titimali modo isecti, folia carnosa, longitudine pollicari, in cacumine linguæ similia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia inuicem, ita vt ambitu, effigiem imiten-

tur oculi. Nascitur in mõtibus, & testaceis. Supra domicilia etiam seritur. Eius vis refrigerare & adstringere. Medentur igni sacro, nomis, vlceribus quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni, podagris per se, & cum polenta illita folia. Succus capiti, in doloribus cum polenta aut rosaceo perfunditur. Datur in potu contra phalangiorum ictus, dysenteriam, aluiq; profluuia. Tetetes tineas potus in vino excutit. Subditus in vellere, mulierum abundantiã sistit. Succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vicio conceptis, inungitur.

¶ De minore Semperuino. CAP. XCII.

Aizoon paruum, alij Petrophyes appellant, alij Brotion, alij Theobrotion, alij Crobyssion, alij Chimerinen, alij Ceraunium, Romani Vitalem, alij Semperuiuum, Aegyptij Etijceltam. In petris, parietinis, & macerijs, necnon scrobibus opacis nascitur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, crebro foliatis, exilibus folijs, rotundis, pinguibus, mucronatis, caule a medio emicante, palmum alto, vmbellam hærbidosq; flores & tenues gerẽte. Folia eisdem cum priore, viribus prædita sunt. Semperuiuum quod tenui constat folio, aliqui aizoon paruum, alij Petrophyes, alij Aizoon sylueſtre, Romani Semperuiuũ minus, appellant. Tertium videtur semperuiui genus, quam aliqui Andrachnen agriam, aut Telephion vocauerunt, Romani illecebram, pusillis crassioribusq; folijs, hirsutis, portulacæ proximis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans. Illita cum axungia strumas discutit.

¶ De Veneris vmbilico. CAP. XCIII.

Cotyledon aliquibus Cymbalion, alijs Scytalion, alijs Cepos Aphrodites, alijs terræ vmbilicus, alijs Stœchis, alijs Stergethron, Latinis vmbilicus veneris dicitur. Folio est in acetabuli formam tornato, ineuidenter concauo, breui in medio cauliculo, in quo semen inest, radice oliuæ modo rotunda. Succus cum vino circumlitus, instillatusve, asperam carnis excrescentiam constringẽtem os vuluæ, reprimit. Inflammationibus, sacris ignibus, strumis, pernionibus, illitu auxiliatur. Stomachi ardorem refrigerat. Folia cũ radice comesa, calculos frangunt. Vrinam cient. Hydropicis ex melle dantur. Hærba vtuntur ad amatoria.

¶ De altero veneris vmbilico CAP. XCIIII

Est et alterum genus eiusdem, cymbalion aliqui vocant, pinguibus folijs, latioribus, ligularum modo densis, circa radicem ambitum oculi describẽtibus, vt in maiore Semperuiuo, adstringentis gustus, cauliculo tenui, in quo flores & semina hyperici, radice maiuscula. Facit eadem, quæ semperuiuum.

¶ De Vrtica. CAP. XCV.

ACalyphen aliqui Cniden, alij Adicen, Latini Vrticam, Aegyptij Selephion, Daci Dyn appellant. Acalyphen etiam alteram aliqui Cniphen, Romani Vrticam mollem vocant. Duo eius genera. Syluestris asperior, latioribus, nigrioribusq; folijs, semine lini, sed minore. Altera nõ æque aspera, minuto semine. Folia vtriusq; illita, canis morsibus addito sale medentur. Gangrænas, carcinomata, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationesq; sanant. Lienosis cum cærato imponuntur. Faciunt ad profluuia narium cum succo trita, & naribus indita. Menses ciunt, eadem recentia detrita cum myrrha, & imposita. Procidentes vuluas, contactu resilire cogunt. Semen potum expasso, venerem stimulat. Vuluam aperit. Cum melle delinctum, orthopnoeæ, lateris & pulmonũ inflammationibus, prodest. Thoracem expurgat. Erodentibus medicamentis ammiscetur. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt. Vrinas mouent. Inflationes discutiunt. Decocta cum ptisana, vitia pectoris extrahunt. Mulierum menses euocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammatione turgentem vuam, gargarisatus succus reprimit.

¶ De Galiopsi. CAP. XCVI.

GAliopsis, aut vt alijs Galeobdolon, vel Gallephos, Aegyptijs Aetopi, Latinis Vrtica labeo dicitur. Frutex in totum caulem & folia habet vrticæ, læuiora, & quæ grauem odorẽ trita reddant. Flore purpureo, tenui. Nascitur circa sepes, ædificia, ac semitas, vbiq;. Folia, caules, semen, succusq;, duricias & carcinomata dissipant. Strumas, panos, & parotidas discutiunt. Oportet bis in die tepidum ex aceto cataplasma imponere, & eius decocto fouere. Ad putrescentia, gangrænas, & nomas, cum sale efficaciter illinuntur.

¶ De Gallio. CAP. XCVII.

GAllion siue vt alijs Gallacion, aut Gallerion, nomen ex eo traxit, q; in contrahendo lacte, coaguli vicem impleat. Ramulum foliumq; habet aparinæ simillimum, rectũ, florem in cacumine luteum, tenuẽ, odoratum. Flos igni ambustis illinitur. Sanguinis profluuia sistit. Cærato rosaceo Gallion ammiscetur, insolatum vsq; dum albescat. Lassitudines reficit. Radix venerem concitat. Nascitur in palustribus.

¶ De Senetione. CAP. XCVIII.

TRigeron a Græcis vocatur, a Latinis hærbulum aut senetio, alias Erechtites. Cauliculo est cubitali, subrubro, folijs continuis, diuisura erucæ, sed minoribus multo, luteis floribus

qui celeriter dissecti, vanescũt in pappos. Nomen vero sibi vẽdicauit, quoniã flores capillorũ ritu, vere canescãt. Radice superuacua. Nascitur maxime in macerijs, & circũ oppida. Folia cũ floribus refrigerant. Quare illita cum vini modico, vel per sese, testium & sedis inflammationes sanant. Quin & ex manna thuris medentur, cum reliquis vulneribus, tum ijs quæ nerui accœperunt. Illiti cum aceto pappi, idem munus præstant. Verum recentes epoti, strangulant. Totus caulis si coctus in passo potui detur, stomachi dolores a bili contractos, persanat.

De Thalictro. CAP. XCIX.

THalictron folia Coriandri habet, pinguiora paulo, caulem rutæ, in quo folia. Quæ trita, illitu antiqua vlcera ad cicatricem perducunt. Nascitur maxime in campestribus.

De marino Bryo. CAP. C.

MAarinum Bryon, aliqui Balatyin, alij Iranen vocant. Nascitur in scopulis testaceisq; haud procul a mari, gracile, capillaceum, caulis expers. Præcipua ei spissandi vis, & collectiones cohibendi, & podagras, quas refrigerare opus sit.

De Fuco marino. CAP. CI.

EFuci marini generibus, quoddam latum, & alterum sublongius, & rubens. Tertium candidum, nascens in Creta, floridum valde, quod nulla corruptionis labe polluitur. Omnia vim habent refrigeratoriam, non podagræ modo, sed etiam inflammationibus, in cataplasmatis efficaciter vtilem. Verũ ijs vti humidis cõuenit, priusq; exarescant. Nicander, puniceum aduersus serpentes dedit. Hoc fuco quidam putant, mulieres suum colorem mentiri. Cum tamen sit radicula eiusdem nominis, qua sese fucant.

De Potamogetone. CAP. CII.

POtamogetõ alias Stachyites, apud Aegyptios Etheuchis, Latine fatalis dicitur, folium betæ simile, hirsutum, paululum supereminẽs extra aquam. Refrigerat & inspissat. Foliũ pruriginibus vtile. Et contra veterum vlcerum nomas. Nomen ex eo inditum est, q; palustribus & aquosis enascatur.

De Stratiote. CAP. CIII.

STratiotes in aquis nascens, aliquibus fluuiatilis Stratiotes nũcupatur, Aegyptijs Tibus, Magis Aeluri sanguis. Aquis supernatat, & sine radice viuit. Vnde cognomentum traxit. Hærba semperuiuo similis, ni maiora haberet folia. Quæ refrigerant. Sanguinẽ qui defluit a renibus, pota sistũt. Vulnera quæ inflãmationem minantur, intumescere non sinunt. Ignibus sacris & tumoribus

ex aceto illinuntur.

De stratiote Chiliophyllo. CAP. CIIII.

STratiotes Chiliophyllos, exiguus frutex, palmi altitudine, aut amplius assurgit. Folijs auicularum pennas imitantibus, breui admodum dissectoq; foliorum exortu. Folia sylueſtre cuminum simulant, præsertim breuitate, atq; scabricia, breuiora paulo, densiore vmbella, & pleniore. Surculos in cacumine gerit exiguos, & capitula in modum aneti, flores paruos, candidos. Nascitur in asperis agris, præcipue circa semitas. Eximij vsus ad vlcera vetera, recentiaq;, profluentem sanguinem, & fistulas.

De Verbasco. CAP. CV.

DPHlomon Græci, Latini verbascum vocant. Differentiam duplicem habet, nigrum & album, in quo mas & fœmina intelligitur. Fœminæ igitur folia sunt brassicæ, pilosiora multo, & latiora, candida, caulis albus, cubitalis, aut amplior, subhirsutus, flores albi, aut ex luteo pallescentes, semen nigrum, radix longa, acerba, crassitudine digiti. Nascitur in campestribus. Verbascum qui mas appellatur, oblongius, albis folijs & angustioribus, tenui caule. Sed nigrũ prorsus albo simile esset, nisi nigriore latioreq; cõstaret folio. Sylueſtre folia fert saluiæ, altas virgas, & lignosas, & circa eas ramulos quales Marrubium, flores luteos, auri æmulos. Sunt & Phlomides duæ, hirsutæ, rotũdis folijs, humiles. Tertia Lychnitis appellatur, ab alijs autem thryallis, folijs ternis, aut quaternis, vel paulo pluribus, crassis, pinguibusq;, apta ad lucernarũ lumina. Radix priorum duarũ adstringit, quare quod magnitudine ludicrum talum æquet, in alui profluuio, conuenienter ex vino datur. Decoctum ruptis, cõuulsis, fractis, antiquæ tussi, auxiliatur. Dẽtium dolorem collutione mitigat. Verbascum cui flos aureus, capillos tingit. Et quocunq; abijciatur, blattas in se contrahit. Cocta in aqua folia, aduersus tumores, inflammationes oculorum, syderata vlcera, ex vino & melle illinuntur. Cũ aceto quoq; vulneribus medentur. Contra scorpionũ ictus, auxilio est. Sylueſtris folia ambustis igni, sunt cataplasmata. Aiunt in folijs eius, quam fœminam dicimus, aridos ficus omnino non putrescere.

De Aethiopide. CAP. CVI.

MAEthiopis folia habet verbasco similia, perq; hirsuta, densaq;, in orbem circa radicem imam redacta, caulem quadrangulũ, scabrum, similem apiastro, aut arctio, multis concauum alis, semen erui magnitudine, geminum, in vno concœptaculo, radices numerosas, longas, plenas, glutinosas gustu, quæ siccæ nigrescunt duranturq; vt cornua possint videri. Plurima nascitur in Ida mõte Troadis,

& in Messenia. Auxiliatur purulentis excreationibus, Ischiadicis, pleuriticis, arteriæ scabricijs, decocta radix & pota. Quin & cum mel le, eclegmatis vicem præbet.

De Arctio. CAP. CVII.

ARction aliqui potius Arcturon vocant. Similis est verbasco folijs, nisi quod hirsutiora & rotundiora sunt, caule longo, molli, semine cumini, paruo, radice tenera, alba, dulciq. Decocta cum semine radix in vino, dentium dolorem mulcet, si continetur ore decoctum. Ambusta pernionesq; fouentur eodem. Bibitur aduersus coxendicum dolores, & stranguriam e vino.

De Personata. CAP. CVIII.

ARcion alij Prosopida, alij Prosopion, alij Aparinen, Latini Personatam, aut Lappam appellant. Folia habet maiora etiã cucurbitis, & hirsutiora, nigriora, & crassiora, caulẽ albicantem, quanq; & interdum vidua caule reperiatur, radice intus candida, foris nigra. Hæc drachmæ vnius pondere pota, cum pineis nucibus, purulenta & cruenta extussientibus auxiliatur. Trita dolores in artubus, astrictius vinctis illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur.

De Petasite. CAP. CIX.

PEtasites pediculus cubito maior, crassitudine pollicis, a quo prægrande folium, galeri modo amplum, ceu fungus dependet. Contra phagedænas, & vlcera quæ cacoethe vocant, efficaciter illinitur.

De Episactide. CAP. CX.

PIsactis ab alijs Helleborine, aut Borion, vocatur. Parua hærba, fruticosa, exiguis folijs, Iocineris vitijs vtilis, & contra venena pota.

De Capno seu fumaria. CAP. CXI.

CApnon, aliqui Corydalion, aut Corion vocãt, alij sylueſtre Coridalion, alij Capnon in hordeis, alij Capniten, alij Marmariten, alij Capnogorgion, alij Chelidonion micron, alij Peristerion, alij Cantharida, alij Chalcocri, Romani Fumariam, Aegyptij Tucin. Fruticosa hærbula est, prætenera, Coriandri similis, folijs candidioribus, vndiq; numerosis, cineracei coloris, flore purpureo. Huius succus claritatem facit oculis, delachrymationemq;. Vnde nomen traxit. Illitus cum gummi, euulsas palpebras renasci prohibet. Cõmanducata hærba biliosam vrinam trahit.

¶ De Loto vrbana. CAP. CXII.

LOtum vrbanam alij Triphyllon, alij Libyon, alij Tripodion, alij Tribolion vocant. Nascitur in hortis. Extractus succus, addito melle, oculorum argema, nubeculas, ceterasq; caligines discutit.

¶ De syluestri Loto. CAP. CXIII.

Syluestris Lotus, quam aliqui Libyon, alij Triphyllon, Romani Trifolium minus appellant. Plurimum in Libya gignitur, caule cubitali, & sæpe maiore, alis multis, folijs Trifolij pratensis, semine fœnigræci, multo minore, gustu medicato. Vim calfaciendi & leniter adstringendi obtinet. Vitia cutis in facie, maculasq;, cum melle peruncta expurgat. Trita per sese, aut cum maluæ semine, in vino aut passo bibitur aptissime, contra dolores, qui vesicam male habent.

¶ De Cytisso. CAP. CXIIII.

Cytissus, quem aliqui Telinen, alij Lotum magnum, alij Triphyllon, Romani Trifolium maius appellant, Frutex est albus in totum, vt rhamnus, ramos spargens cubito longiores, folia fœnigræci, aut loti trifoliæ, minora, dorso medio prominente. Ea digitis trita erucam olent, gustataq; cicer sapiũt. Folia refrigerant. Tumores inter initia discutiunt, si cum pane trita illinantur. Decoctum potu vrinam ciet. Nonnulli quod apes alliciat, prope aluearia serunt.

¶ De Aegyptia Loto. CAP. CXV.

EST & in Aegypto Lotus, quæ aquis prouenit, plana irrigantibus, caule fabæ, flore paruo, candido, Lilio simili, quem tradunt occidẽte sole comprimi, occludiq;, ad ortum autem aperiri. Adduntq; caput ipsum vespera aquis condi, & ad exortum solis emergere. Caput quale papaueris, maximum, & intus grana ceu milij, quæ Aegyptij exiccant, & in panes cogunt. Radicem lotos hæc habet, mali cotonei similitudine, quæ cruda coctaq; mãditur. Decoctaq; lutei oui speciem exhibet.

¶ De Millefolio. CAP. CXVI.

Myriophyllon alij Melophyllõ, alij Stratioticen, alij Achillion, Latini Millefolium vocant, aliqui Supercilium veneris, Galli Beliocandas. Caulis est tener, indiuiduus, vnica nixus radice, plurimis folijs, fœniculo similibus. Vnde nomen accœpit. Caulis flauescit, prædẽsus, ac veluti ex industria delimatus. Nascitur in palustribus. Vulnera recentia ab inflammatione vindicat. Si vel viride, vel siccum ex aceto, oblinatur. Præcipitatis cum aqua & sale datur.

De Myrrhide. CAP. CXVII.

Myrrhis quam alij Myrrham, alij Conilen vocāt, simillima est cicutæ, caule folijsq; Radix ei oblonga, mollis, rotunda, cibo non insuauis. Quæ pota in vino, phalāgiorum morsibus auxiliatur. Cit menstrua & partus. Subuenit & phthificis cocta in sorbitione. Aiūt quoq; eamdem bis die terve potā ex vino, in pesthlētia salutarem esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare.

De Myagro. CAP. CXVIII.

Myagron aliqui Melampyron vocāt. Hærba est surculacea, folijs rubiæ, pallidis, tripedanea. Semē oleosum, collo simile. Quod cōtusum igni torrent, perunctisq; virgis ad lucernarum lumina vtūtur. Hoc pingui, scabricias corporis læuigari, atq; expoliri, constat.

De Onagra. CAP. CXIX.

Onagra siue Onothera, aut Onuris. Frutex est arboris instar, prægrandis, amygdalino folio, Lilio non dissimili, flore rosaceo, magno, radice candida, pusilla, cum siccata est vinum olēte. Nascitur iu montibus. Aqua in qua radix maduerit, in potu data, feras mitigat & cicures facit. Illitu quoq; tetra vlcera mulcet.

De Crissio. CAP. CXX.

Crission aliqui Buglossum magnum vocant, Romani Spinā mollem. Caulis est tener, duorum cubitorum, triangulo similis, anguli spinosi, per interualla molles, folia buglosso similia, maiora, subcandida, modice hirsuta, partibus extremis aculeata, cacumē caulis orbiculatum, hispidum, in quo capitula purpurea, quæ soluuntur in lanugines. Radicem huius loco laboranti adalligatam, dolores varicum sedare Andreas scripsit.

De Astere seu inguinali. CAP. CXXI.

Aster ab aliquibus Bobonion appellatur, ab alijs Astericos, alijs Asterion, quibusdā Hyophthalmon. Romanis inguinalis. Dacis Rathibis. Cauliculus lignosus, florem in cacumine habens purpureum, luteumve, & in ambitu diuisum anthemidis modo capitulum, pusilla in eo circa caulem folia, stellæ modo radiata, oblonga, hirsuta. Feruenti stomacho, oculorum inflammationibus, prociduæ sedi, ac inguinibus illitu auxiliatur. Tradūt purpureum florem, si ex aqua bibatur, anginis, & pueris comitiale malum sentientibus, opitulari. Inguinum inflammationi recentem illinire conuenit. Si aridus flos finistra dolentis manu decerpatur, & inguinibus adligetur, dolore liberat. Stellares huius radij noctu splendent, quapropter qui ignari antea non viderunt, esse inane simulacrum arbitrantur. Me-

dijs saxis & asperis exit. Inuenitur autem ab opilionibus. Crateuas rhizotomus hæc de ea refert, si viridis cum axungia vetere tũdatur, cõtra rabiosorum morsus, turgentia guttura proderit. Suffitu quoq; serpentes fugat.

De Isopyro. CAP. CXXII.

ISopyron aliqui Phasiolon ob similitudinem vocant, quoniã foliũ, quod est aniso simile, in pãpinos torquetur. Capitula sunt in summo caule, tenuia, plena seminis, melanthij gustũ imitantis. Contra tussim, & cætera pectoris vitia, semen ex aqua mulsa bibitur. Hepaticis & sanguinem excreantibus vtile.

De Viola purpurea. CAP. CXXIII.

VIolã purpureã, aliqui Dasypodion, alij Priapeion, alij Ion sylueſtre, alij Cybelion, Romani Violam purpureã vocant. Foliũ habet hedera minus, tenuius ac nigrius, nec multo dissimile. Cauliculus a radice prodit, in quo flosculus, suauiter olens, purpureus. Opacis & asperis nascitur. Refrigerandi naturam habet. Folia per se & ex polenta illinuntur aptissime, stomacho æstuanti, & oculorum inflãmationibus, sedique procidẽti. Aiũt quod purpureũ est in flore, anginis & comitialibus auxiliari, maxime pueris, in aqua potum.

De Caucalia. CAP. CXXIIII.

CAucalia quæ leontice vocatur, folia fert magna, alba. E quibus medius caulis emicat, rectus, albus, florem ferens robori aut oleæ similem. Radix in vino madefacta vt tragacantha, delinctu aut mãducatu per se tussibus, scabricijs arteriæ, medetur. Grana quæ post excussum florem innascũtur, trita & cum cærato illita, faciem erugant, & cutem extendunt.

De Bunio napi genere. CAP. CXXV.

BVnion aliqui Aton, alij Actinen, alij Anemosphoron vocant. Magi Paradacry, Aegyptij Ersonen, Romani Scopã regiam, Aphri Zigar, nonnulli Thepso. Caulem edit quadrangulum, digiti longitudine, in quo ramuli minutis folijs ac floribus scatent, folia proxime radicem apio similia, lõge tenuiora, coriandrinis proxima, flores aneti, semen odoratũ, hyoscyamo minus. Vrinam ciet. Excalfacit. Secundas euocat. Lieni, veficæ, renibus, vtile. Tã humidi, q̃ sicci, expressiq; succi caulibus folijs radicibusq;, vsus inualuit ex aqua mulsa.

De Pseudobunio. CAP. CXXVI.

PSeudobunion palmi altitudine fruticat, in Creta folia ramulosq; napi ferens, acri gustu. Tormina, atq; stranguriam, laterumq; dolores, sanant quaterni rami eius poti in aqua. Illiti

quoq; cum sale & vino, tepentes, anginam discutiunt.

De Chamæcisso. CAP. CXXVII.

CHamæcissos, alio nomine Chamæleuce, alio Cissos acarpos, aut terræ corona, aut Selinitis, Latine hedera pluuiatica dicitur. Folio est hederæ, tenuiore, longiusculo, ramulis quinis senisve, dodrantalibus, foliosis, flore violæ albæ simili, candidiore, ac tenuiore, gustu supra modum amaro, radice tenui, cãdida, inutili. Nascitur in cultis. Bibũt conuenientissime ischiadici folia, tribus obolis in aquæ cyathis tribus, tricenis quadragenisve diebus. Eodẽ potamodo senis aut septenis diebus regium morbum purgant.

De Chamæleuce. CAP. CXXVIII.

CHamæleuce lumborũ doloribus propicia est, hærba virens, incuruis folijs surculisq;, flore rosaceo.

De Buglosso seu lingua bubula. CAP. CXXIX.

BVglossum Magi ælurigonon, Osthanes tranochi, Aegyptij Besor, Romani liguã bubulã, alij libaniũ, Pœni Anasanaph vocãt. Nascitur in cãpestribus & vaporosis. Iulio mẽse colligitur. Aiũt eã quæ treis tyrsos emittit cũ semine & radice tritã, potãq; contra tertianos rigores prodesse, quæ quattuor ad quaternos. Ea in vino decoquitur. Hærbã abcessibus vtilẽ esse volũt. Verbasco simile est, folium in terra sparsum, nigrius, asperum, bubulas imitãs linguas. Quod in vinum deiectum, animi voluptates auget.

De Cynoglosso. CAP. CXXX.

CYnoglosson alij Phyton, alij Caballation, alij Splineion, alij Scolymon, Romani Liguã canis, aut caninã appellãt. Folia latifoliæ plãtaginis habet, arctiora, minora, lanuginosa. Caule vacat, & humi sternitur. Prouenit in sabuletis. Folia cũ suillo adipe veteri, medẽtur morsibus canũ, alopecijs, & ambustis. Emollit aluũ, decoctum hærbæ ex vino potum.

De Phyteumate. CAP. CXXXI.

PHyteuma folia habet radiculæ, copiosum semen, perforatum radicem paruam, per summa terræ nitentem. Quã ad amatoria conuenire nonnulli scriptum reliquerunt.

De Leontopodio. CAP. CXXXII.

LEontopodion aliqui Zoonychon vocãt, alij Aetonychon, alij Cemos, alij Damnamenẽ, alij Idiophytõ, nõnulli Phytobasilã, alij Crossiõ, alij Crossophthoon, Magi Sãguinẽ Crocodili, alij Crocomeriõ, Aegyptij Daphnoenen, Romani Minerciũ, alij Palladiũ, alij flãmulã. Digitalis est hærbula, folia ferẽs ãgusta, lõgitudine ternũ quaternũve digitorũ, hirsuta. Quæ iuxta radicẽ spissiore

flocco canescũt. Capitula in summo caule quasi dissecta, flores nigri, semen vsq; adeo spissa lanugine inuolutũ est, vt sæpe fallat. Radice parua cohæret. Quam tradunt appensam ad amatoria prodesse, & tubercula discutere.

¶ De Hippoglosso. CAP. CXXXIII.

HIppoglosson aliqui & id antirrhinon, alij Anarrhinon, nõnulli lychnida agriã vocãt. Frutex est folia habẽs rusci figura, & spinosam comã, & in sũmo ceu linguas e folijs exeũtes, Capitis dolorẽ corona ex comis imposita minuit. Malagmatis radix succusq; ammiscetur.

¶ De Antirrhino. CAP. CXXXIIII.

ANtirrhinon alij Anarrhinon, nonnulli Lychnida agriã appellãt, hærbã caule & folijs anagallidi similẽ, flore albæ violæ, purpureo. Ideoq; sylueſtris anagallis nominata est, semine vituli nariũ. Tradunt perunctos ea, cũ cyprino oleo aut lilino, venustiores fieri, nec vllo medicamento lædi posse, si quis appensum gestet.

¶ De Catanance. CAP. CXXXV.

CAtanãce aliquib° Dãnamete, alijs Dionysias, alijs Thyrsiõ, alijs Demos, alijs Cemos, alijs Crotion, Magis Archaras, alijs Arcopus, Romanis hærba filicula, alijs Datisca, Dacis Caropithla, dicitur. Ex eo genere vna, folia coronopi habet lõga, radicẽ iũci modo prætenuẽ, capitula sena, septenave, in quibus erui semen inest. Arescens in terrã flectitur, & se contrahit ad speciẽ vnguiũ milui exanimati. Altera mali paruæ magnitudinẽ explet, radice exigua, colore figura & magnitudine oliuæ, folijs mollibus, diuisis, humi prostratis. Semen vt cicer in ramis dependet, multis foraminibus pertusum. Vtrãq; narrãt in amatoria expeti. Thessalicæ mulieres his vti traduntur.

¶ De Tripolio. CAP. CXXXVI.

TRipolion aliqui Psychen, alij Merida, alij Potamogitona, alij Stachyten, Romani Calliũ marẽ nominant. In marinis nascitur locis, quæ allidit vnda, recedẽsq; dimittit, neq; in mari neq; in sicco, folio glasti latiore, arido, palmeo caule, in mucrone diuiso. Eius, vt tradunt, flores colorẽ ter in die mutant. Mane cãdidi, meridie purpurei, sero punicei, cõspiciuntur. Radice alba, odorata, callidi gustus. Quæ drachmis duabus in vino pota, aquã vrinãq; per aluũ extrahit. In medicamenta digeritur, quæ venena arcent.

¶ De Adianto. CAP. CXXXVII.

ADiãton, alij Pollytrichon, alij Callitrichõ, alij Trychomanes, alij Hebenotrichon, alij Argion, alij Corion enygron. Aegyptij Epier, Romani Cincinalem, alij terræ capillum, alij Supercilium terræ, Daci Phithophthethela vocant. Pusilla gerit folia, similia coriandri, serrata. Cauliculi quibus exoriuntur, nigro colo-

re nitent, prætenues, palmum alti, folijs filicis, admodum exilibus, radice ſuperuacua. Neq; caulē neq; fructū, neq; florē profert. Decoctum hærbæ potū prodeſt, ſpirādi difficultati, ſuſpiriofis, lieni, & felle ſuffuſis, & vrinæ difficili. Calculos frangit. Aluū ſiſtit. Serpentium morſibus auxilio eſt. Contra ſtomachi fluctiones in vino bibitur. Secundas ciet & menſtrua. Sanguinis reiectiones inhibet. Contra ſerpentiū morſus crudū illinitur. Alopecias denſat. Strumas diſcutit, furfures in facie, & manantia capitis vlcera, ex lixiuio emendat. Defluentes capillos cōtinet, cum ladano & myrtino, & ſufino, aut hyſſopo vinoq;. Decoctū eius cum lixiuio & vino infuſum, idē præſtat. Coturnices & gallinaceos pugnatiores facit, in cibos eorū additū. Seritur gratia vtilitatis pecorum. In ſpelūcis, vmbrofis, & paluſtribus, circa parietum aſpergines, & fontium ſpecus enaſcitur.

¶ De Fidicula ſeu Trichomane CAP. CXXXVIII.

TRrichomanes aliqui Pterion, alij Opteron, Romani Capillarem, alij Pinulam, alij Fidiculam, nonnulli & eā adianton appellāt. Naſcitur eiſdem in locis quibus adianton, filici ſimile, ſed exilius, folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinq; digeſtis, aduerſis inſe, ramulis acerbis, fuſco colore ſplendentibus. Eadem quæ & adianton præſtare poſſe conſtat.

¶ De Xanthio & lapa. CAP. CXXXIX.

XAnthion aliqui Phaſganon, alij Antitheſion, alij Chaſcanon, alij Choeradolethron, alij & hanc Aparinā nomināt. Latini Lapam. Naſcitur læto & pigui ſolo, & lacubus exiccatis, caule cubitali, anguloſo, pingui, prodeūtibus ex eo crebris alis. Folia atriplicis habet inſecta, naſturtium odore imitātia, fructum grādis oliuæ modo rotundum, & vt platani pilula ſpinoſum, qui contactu veſtibus adhæreſcit. Is ante collectus q̄ perfecte ficceſcat, tunditur, & fictili vaſe reconditur. Flauos autē facit capillos, ſi acetabuli inſtar tepida aqua madeſcat, mox caput nitro ante perfrictum illinatur. Alij in vino tundūt, & ita aſſeruant. Semen aptiſſime tumoribus imponitur.

¶ De Auena. CAP. CXL.

AEgilops aliquibus fitoſpelos, alijs Siphō, alijs Bromos, Romanis Auena dicitur. Hærbula folia tritici habens, ſed molliora, in ſummo capite ſemina bina ternave, rubra, quibus ariſtæ quaſi capillaceæ, exeūt. Illita cum farina hærba ægilopijs medetur. Duricias diſcutit. Succus farinæ ammixtus, ſiccatur & eorūdem gratia reponitur. ¶ De Bromo Auenæ genere. CAP. CXLI.

BRomos hærba quam aliqui Siphonion, alij Acroſpelon vocant, Auenæ ſimilis eſt, exiccatoriam vim habens. Deco-

quitur cum ſua radice in aqua ad tertias, & iuri colato par modus mellis adijcitur, rurſus incoquitur, dum liquidi mellis craſſitudo fiat. Linteum eo humore imbutum, & naribus inditū, contra graueolentiam vlcerum efficax eſt. Aliqui tritam aloen addunt, & eo modo vtūtur. Cum ficcis roſis cocta in vino, grauem oris halitum emendat.

De Glauce. CAP. CXLII.

GLaux cytiſo & lēticulæ folijs ſimilis, quæ ſuperne virēt, auerſaq; candidiora ſpectantur. Ramuli a terra exiliunt quini ſenive, tenues, ab radice dodrātem alti. Flores ceu violæ albæ purpurei exeunt. Naſcitur iuxta mare. Coquitur cū hordeacea farina, ſale & oleo in ſorbitione, ad reuocandam extincti lactis vbertatem.

De Polygala. CAP. CXLIII.

POlygala palmi altitudinē petit. Folijs lēticulæ, guſtu adſtricto, quæ pota lactis abundantiam facit.

De Oſyri. CAP. CXLIIII.

OSyris frutex eſt niger, lentus, ramulos ferens tenues, & in his folia quaterna, quina ſenave, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubeſcentia. Decoctū eius potū iuuat arquatos.

De aſpera Smilace. CAP. CXLV.

SMilax aſpera ab alijs Epatitis, alijs Lycanthemon, alijs Cynoſbaton, alijs Anicetō, alijs Heliophytō, alijs Anatolicō, alijs Dyticō alijs Helide, Aegyptijs Lyiſte, Romanis mergina, Hetruſcis Radia appellatur. Folia habet periclymeni, ſarmēta tenuia, multa, rubi modo aut paliuri aculeata. Arbores ſcādit, ſe conuoluēs eis. Fert racemos exiles, qui maturi rubeſcunt, guſtūq; leniter mordēt. Naſcitur in paluſtribus & aſperis, radice dura craſſaq;. Folia & acini & ante & poſt epoti, venenorū antidota ſunt. Tradūt ſi infantibus nuper in lucē æditis, quid ex his tritū propinetur, nulla poſt modū venena nocitura.

De læui Smilace. CAP CXLVI.

LAeuis Smilacis folia hederæ ſimilitudinem habēt, molliora, læuiora, tenuiora. Huius ſarmenta nullis horrent ſpinis. Cōuoluitur arboribus vt prior. Fructum parit, lupini modo nigrum, exiguum, floribus in cacumine perpetuis, multis, rotundis. Hac ſmilace quadam topiariorū arte, tentoria contra æſtus moleſtiā factitātur. Folia per autumnū decidua. Semine cū doricnio poto, ternis ſingulorum obolis varia & tumultuoſa in ſomnis obuerſari traduntur.

De Ruſco. CAP. CXLVII.

SyluEſtris myrtus aliquibus, Græcis Myrtacanta, alijs Hieromyrton, alijs Oxymyrſine, alijs Myacantha, alijs Agonō, alijs Scincos, alij Mintha, alijs Catāgelos, alijs Anange

los, alijs Acærõ, alijs Ocneron, alijs Cnicẽ, alijs Lychene, alijs Chamæpitys, alijs Chamæmyrte. Beotis Gyrenia. Magis Herculis genitura, Latinis Ruscũ appellatur. Foliũ fert myrti, latius, in formã lãceæ mucronatum. Baccæ per maturitatẽ rubescunt, rotundæ, a medio folio dependentes, osseo intus nucleo. Cubitales ramuli ab radice exeunt, vitiliũ modo lenti, fractu contumaces, foliosi. Radice graminis simili, acerba, & subamara. Folia & baccæ in vino potæ vrinã cient. Menses pellunt. Vesicæ calculos frangunt. Stillicidio vrinæ medentur. Dolores capitis sanant, & regium morbum. In asperis & præcipitibus locis enascitur. Decoctum radicis in vino potũ, eosdẽ præbet effectus. Cauliculi recẽtes asparagorum vice, in cibo sumuntur. Amari autem sunt, sed vrinam mouent.

¶ De Lauro Alexandrina. CAP. CXLVIII.

LAurus Alexandrina quam aliqui Idæam, alij Danaen, alij Hippoglotton, alij Zaliam, alij Stephanen, alij Daphnon, alij Samothracicen, alij Methrion, alij Hippoglossion vocant. Folio est maiore q̃ rusci, molliore, & candidiore, semine inter folia rubro, ciceris magnitudine. Ramos spargit in terra, dodrantales, interdum longiores. Radice sylvestri myrto simili, molliore, odorata. Inuenitur in montosis. Difficiles partus accelerat, radice pota sex drachmarum pondere in vino dulci. Et stillicidio vrinæ auxiliatur. Sed sanguinem extrahit.

¶ De Daphnoide. CAP. CXLIX.

DAphnoides alypo simile, flos vt Nymphææ, cuius mediũ nuci cypressi nõ dissimile, in quo semẽ. Aliqui chamædaphnen, alij Peplion, alij Eupetalon vocant. Cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, multis inde sursum versus foliosis. Cortex supra modum viscosus ramos vestit. Folia lauri, graciliora, & molliora, fractu contumacia, quorum gustatu os & fauces incenduntur. Flores candidi, bacca cũ ematuruit, magna, radix inutilis. Nascitur in mõtosis. Pituitas extrahit foliũ recens vel aridũ in potu. Menses ciet & vomitus. Caput inanit cõmanducatũ. Sternutamẽta mouet. Baccæ quindecim potæ aluũ resoluũt.

¶ De Camædaphne. CAP. CL.

CHamædaphnen aliqui & hanc Alexandrinam appellarunt, alij Daphniten, alij Hydragogon, Romani Laureolã, alij lactaginẽ, Galli Vsubim. Virgas emittit cubitales singulari ramulo cõstãtes, rectas, tenues, læues, folia lauri similitudine, læuiora multo, ac viridiora, semen rotundũ, rubens, annexũ foliis. Illinũtur capitis doloribus trita folia. Stomachi ardores mulcent. Ad sedanda tormina cum vino bibuntur. Potus cũ vino succus mẽses & vrinam ciet. Idem

facit pesso appositus.

¶ De albo Veratro. CAP. CLI.

HElleborũ albũ aliqui Ascida vocãt, alij Atomon, alij Pignatoxarin, Magi sanguinẽ herculis, alij Polyidos, alij Anaphyston, Aegyptij Somphiam, alij Oure, Latini Veratrũ albũ, Galli Laginũ, aliqui Anepsa. Fert folia plãtaginis aut betæ sylvestris similia, sed breuiora, & nigriora, rubescentia, caulem cauũ, quadrantalem, tunicis conuolutum cum arescere cœpit. Radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo capite exeuntibus, cæparum modo fibratis. Nascitur in montibus & asperis. Radices messibus colligendæ. Optimũ habetur cãdidũ, friabile, carnosum, modice extentũ, nec tamẽ iunci modo mucronatũ, quod frangẽdo puluerẽ emittit, & tenuem habet medullã, gustu nõ admodũ feruẽs, neq; saliuã subinde ciens. Huiuscemodi autẽ strãgulat. Primatũ cyrenaicũ tenet. Galaticũ autẽ & Cappadocicũ, candidiora, & puluere quodã obsita, celerius strangulatus mouent. Vomitione autẽ varios extrahit humores. Collyrijs ammiscetur, quæ caliginem oculorũ discutiunt. Partus impositũ necat. Mẽses pellit. Sternutamenta excitat. Mures interficit, cũ melle & polenta subactũ. Absumit carnes si coquatur vna. Datur per se ieiunis, & cũ sesama, aut ptisanæ succo, aut halicæ aut lentis cremore, cum aqua mulsa aut pulte, aut quauis alia sorbitione. Cogitur cũ pane, & ita inassatur. Præparatio corporũ, ac victus ratio, diligenter tradita est, cum ab his qui de medica eius potione scriptitarunt, tũ maxime a Philonide siculo ennensi, cui nunc assentimur. Quippe longũ nimis esset in hac præsertim æditione de materia, simul medicam viuendi rationẽ exponere. Dant nonnulli in pulte aut halicæ sorbitione, aut paucũ antea cibum dari præcipientes, statim veratrum offerunt, ijs præsertim, quibus nulla strangulationis suspicio imminet, si nulla valetudo corpus infirmat. Siquidem dum hæc ita contingunt, deiectio nihil periculi minatur, quod nõ intempestiue medicamẽtum corporibus offeratur. Vomitiones concitant subditæ ex eo balani, cum aceto.

¶ De Veratro nigro. CAP. CLII.

HElleborum nigrũ, aliqui Nelampodion vocant, alij Ecstomon, alij Polyrrhyson, alij Protion, alij Melanorrhyzon, alij Cyiranion, Magi Zomarition, Aegyptij Isæam, alij Elaphine, alij Cemeleg, Latini Veratrum nigrum, alij Saraca, Daci prodiorna. Appellatur Melampodion, quoniam caprarũ pastor nomine Melampus, furentes in se Proeti filias, primus purgasse, & sanasse fertur. Folia ei viridia, platani similia, minora, folijs sphõdylij proxima, subaspera, pluribus diuisuris incisa, caulis asper, flores purpurei race-

matim cohærentes, ſemen cnici, quod in Anticyra ſeſamoides vocãt. Quo deiectiones moliũtur. Radicibus cohæret nigris, tenuibus, a capitulo cæpæ ſimili confibratis. Quarũ eſt vſus. In collibus, aſperis, & ſitientibus locis enaſcitur. Optimum eſt quod ex quibuſdam petitur terris, vt ex Anticyra. Nigrum inibi probatiſſimum gignitur. Eligi debet corpulentum & plenum, in quo tenuis ſit medulla, acre guſtu, feruenſq;. Cuiuſmodi eſt Elicone, Parnaſo, & Aetolia natum. Attamen Eliconium præcellit. Veratrũ nigrum purgat ventrem. Detrahit bilẽ pituitaſq;, datum per ſe aut cũ ſcãmonia, & tribus obolis ſiue drachma ſalis. Decoquitur cum lente & iuſculis, quæ purgationis cauſa ſumptitantur. Prodeſt morbis comitialibus, melancholicis, inſaniẽtibus, articularijs doloribus, & reſolutis. Menſes inditum trahit. Partus necat. Purgat fiſtulas impoſitum, & tertio die detractum. Item contra grauitatem auditus in aurem demittitur, ibiq; in alterum aut etiam tertium diem eſſe finitur. Scabiem ſanat, illitum cum thure, aut cæra & pice & cedrino oleo. Vitiliginibus, lepris, impetiginibus ex aceto medetur. Dentium dolorem collutione mitigat. Erodentibus medicamẽtis commiſcetur. Hydropicorum ventri vtiliſſime imponitur, factum ex eo, farina hordeacea, & vino, cataplaſma. Cõfitum proxime radices vitium, vinum purgandi facultate donat. Huius reſparſu domos expiari arbitrantur. Quare inter fodiẽdum ſtantes, Apollinem Eſculapiũq; precantur, ac vitant aquilæ volatus. A duolare enim non ſine periculo tradunt. Namq; ſi auis effoſſionẽ hellebori conſpexerit, moriturũ qui ſuccidit augurium eſt. Celeriter effodiatur oportet. Quoniã odore caput aggrauat. Quapropter ad id arcẽdũ foſſuri, allium præſumere, & vinum bibere conſueuerũt. Nulli ita noxæ opportuni reddũtur. Veratri albi modo emedulatur.

De Seſamoide magno. CAP. CLIII.

Seſamoides magnum, aliqui Seſamiten, alij Seſamin, alij Lycoſcytalion, alij Anticyricon appellant, quoniam in anticyra albo veratro in purgationibus miſceatur. Simile eſt ſenetioni aut rutæ, longo folio, flore candido, radice gracili, ignaua, guſtu amaro, cætera ſeſamæ ſimile. Ventrem purgat. Datur tritum ad bilis pituitæq; deiectiones, q̃tum tribus digitis capitur, addito veratri albi ſeſquiobolo ex aqua mulſa.

De Seſamoide paruo. CAP. CLIIII.

Seſamoides paruum, aliqui Coronion, alij Seſamon ſylueſtre vocant. Cauliculi ei ſunt dodrãtales, folia coronopi, minora, hirſutiora, & in cauliculorũ cacumine capitula florũ pene purpureorũ, medio eorũ albo, ſemẽ ſeſamæ, fuluũ, amarũ, radix tenuis. De-

trahit bilē pituitasq; semen ex aqua mulsa potum dimidio acetabulo. Illitum ex aqua tumores ac tubercula discutit. Nascitur in asperis.

De sylueſtri Cucumere. CAP. CLV.

Sylueſtrem Cucumin, aliqui Elaterion vocant, alij Grynon, alij Balin, alij Syncrisin, alij Bubaliō, alij Scopion, alij Phe rombron, alij Peucedanon, alij Notion, Romani Ancetum, alij Agreſtē, Pœni Cusimezar. Fructu solo distat a satiuo cucumere, longe minorem pariens fructum, oblongis glandibus non dissimilē. Folia atq; sarmenta satiui refert, radice cādida, magna. Nascitur in sabuletis, & prope domicilia, frutice in totum amaro. Instillatus foliorum succus, aurium dolori conuenit. Illita ex polenta radix, veterem tumorem discutit. Imposita cū resina terebinthina, tubercula rumpit. Ischiadicis infunditur. Podagras discutit, decocta ex aceto & illita. Eius decocto dētes in dolore colluuntur. Aridæ farina impetiginem, lepras & vitiligines absterget. Nigris cicatricibus colorem reddit. Et in facie maculas expurgat. Radicis succus sesquioboli pondere, & itē cortex acetabuli quarta parte, bilem pituitamq; deijciunt, præsertim in hydropicis. Deiectiones autē citra stomachi iniuriam mouet. Radicis selibra, præsertim in vini Libyci hemina conteritur, danturq; ex eo terni cyathi triduo, dum tumor abunde deprimi cernatur.

De Elaterio. CAP. CLVI.

Fructu huiusce Cucumeris, fit medicamentum quod Elateriū vocatur, ad hūc modū. Decerpti cucumeres qui tacti protinus exiliūt, seruantur nocte vna. Postridie imposito supra craterē rariore cribro, vtrisq; manibus præhensi, sigillatim supino cultro sursum versus aciem habente finduntur, atq; per cribrum humor in subiectū vas exprimitur. Simulq; carnosum quod hæsit cribro, quo facilius excidat eliditur, quod ita pressum est, residere finitur, atq; in vicinam peluim demittitur. Coaceruata autem in cribro segmina, dulci aqua perfunduntur, & denuo pressa abijciuntur. Humor in peluī agitatur, & linteo opertus, soli exponitur. Dumq; steterit, tota supernatans aqua cum humore concreto, effunditur. Hoc vero identidem fieri solet, donec existēs aqua liquescat, qua stillatim exhausta sedimentū mortario suscipitur, & conterendo cogitur in pastillos. Sunt qui ad hauriendam protinus succi abundantiam, cribratos cineres humi inspargant, & medium cauantes, triplicatum linteū obtēdant, per quod Elaterium cum sua humiditate diffundunt, siccatumq; in pila vt dictū est, conterunt. Aliqui pro dulci aqua marinam perfundentes, ita eluunt. Alij in nouissima lotione, mulsam aquam respergunt. Elaterium optimum esse constat, læue, non ponderosum, cum candore leniter hu-

mectum, gustu amarissimum, quodq; lucernarumq; luminibus obiectum, facile flagret. Porraceum tamen scabrumq; si turbidum spectetur, atq; erui cinerisq; plenum sit, graue & vitiosum esse solet. Nec desunt qui cucumis succo amylum immisceant, vt candorem ipsum & læuitatem imitētur. A bimatu ad decennium deiectionibus vtile est. Integer modus obolus est, minimus semiobolus, pueris chalci duo. Siquidem copiosius, periculum adfert. Bilem ac pituitam alterutra parte extrahit. Optima suspiriosis est purgatio. Quod si in animo sit deiectionem moliri, adiecto salis duplo, & stibij quod colorare sufficiat, ex aqua erui magnitudine catapotia dato, postea cyathus vnus aquæ tepidæ sorbeatur. Ad citandas tamen vomitiones aqua diluens elaterium, subiectas linguæ partes penitissime pinna oblinito. Quod si quisq; difficilius euomat, oleo aut vnguento irino resoluito. Somnum inhibeto. Porro his qui eximie vacuantur, continue vinum & oleum dari conuenit. Etenim vomendo restituuntur. Quod si vomitiones non finiantur, aqua frigida, polenta, posca, poma, & quæ stomachum densando corroborāt, offerenda sunt. Ciet Elaterium menses. Partus enecat in pesso subditum. Morbo regio medetur, cum lacte naribus infusum. Diuturnis capitis doloribus liberat. Efficax anginarum vnguentum est, cum vetere oleo, melle, aut felle taurino.

¶ De Satiuo Cucumere. CAP. CLVII.

LAtiui Cucumeris trita radix, & drachmæ vnius pondere pota in hydromelite, vomitus ciet. Si quis facile secundum cœnam vomere velit, binis obolis sit contentus.

¶ De Staphide agria. CAP. CLVIII.

STaphida agriam, alij Triphyllon, alij Stesion, alij Astaphida, alij Phthiroctonon, alij Phthirion, alij Apanthropon, alij Polyides, alij Pseudopathes, alij Arsenoten, Aegyptij Ibesaœden, Romani hærbā pedicularia vocāt. Folia habet labruscæ, diuisa, & cauliculos rectos, molles, nigrosq;. Fert florem glasti, & folliculos virides, similes ciceri, & in his nucleum triangulum, scabrum, ex nigro subfuluescētem, intus album, gustu acrem. Grana quina denave, si trita in aqua mulsa dentur, crassum humorem per vomitum purgāt. Sed qui hauserunt, ambulare debent. Prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulsam potui dare. Quoniam pericula strangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita & ex oleo illita, phthiriasi prodest. Itē prurigini & psoris. Cit plurimam pituitam commanducata. Decocta in aceto, dentium dolori colluto ore subuenit. Rheumatismum gingiuarum sistit. Vlcera oris manantia, cum melle sanat. Vrentibus malagmatis imponitur.

¶ De Thapsia. CAP. CLIX.

THapsia aliqui Hypopion vocant, alij Pancranon, alij Scammonion, alij Thelyterin, Romani ferulaginem, alij Ferulam sylueſtrē, Pœni Bœden. Nomē ideo accepit, quod in thapso eiusdem nominis insula, primum inuenta sit. Tota vero natura ferulæ similis est, graciliore caule, folijs fœniculi, vmbella aneti in cacumine a singulis surculis erumpente, flore luteo. Semen quale ferulæ, latum, sed aliquanto minus, radix nigra, intus candida, longa, acris, crassiore libro vestita. Lactis extrahendi ratio hæc est. Facto in ambitu scrobe, cortices inciduntur aut radix in fornicis speciem excauata, cooperitur quo merus succus confluat. Oportet illucsequenti die se conferre, & cōgestum succum extrahere. Tunditur etiam radix in pila, & succus organo per quallum expressus, fictili crasso insolatur. Aliqui folium vna terunt. Sed inualidior huiuscemodi succus. Hoc autē interest: Quoniā qui ab radice manauit grauius olet, & humidus permanet. E folijs autē extractus exiccatur, atq; teredinum iniuriā sentit. Qui succum colligit stare debet non obuersus vento cū dies apricus est & a flatu silet. Quoniam ob vaporis acrimoniam facies vehemēter intumescit, nudaq; corpora inuadunt pustulæ. Ob id prius liquido cærato & adstringente, nudas partes illinunt, & ita muniti accedūt. Tam cortex radicis q̄ succus, purgādi vim habent. Lacteus succus in aqua mulsa potus, vtrinq; bilem extrahit. Radicis modus quaterni oboli, cum tribus seminis aneti drachmis, succi terni oboli, lactis obolus vnus. Quod eo amplius assumitur, periculosum est. Huiusmodi purgatio conuenit, suspiriosis & diuturnis laterum doloribus, reiectionibusq;. Datur in cibis aut obsonio, quibus difficile sit vomere. Tam radix q̄ succus omnium maxime quæ pares cum eis vires adepta sunt, vim habent transconcretiuā, vbi ex imo aliquid euocandum est, aut meatuum laxitas alio transferēda est. Vnde succus illitione, & radix recens affrictu, alopecias explēt. Radix succusq; cum æquis cæræ thurisq; portionibus, suggillata liuoresq; tollunt. Sed nō plus binis horis dimittantur. Locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cum melle illitus. Lepras tollit. Tubercula discutit, perunctus cum sulphure. Succus in diuturnis pulmonum, laterum, pedum, articulorumq; valetudinibus vtiliter illinitur. Valet ad integēdam colis glandem, ijs qui natura nō circūcisione curti sunt. Tumorē enim excitat, qui pinguiū fotu emollitus, in pene iacturam resarcit.

¶ De Spartio. CAP. CLX.

SPartion aliqui Lygon, alij Lobon appellant. Frutex est longas ferēs virgas, sine folijs, firmas, fractu contumaces, quibus

vites vinciuntur, ſemen lenticulæ in folliculis phaſiolorum modo naſcens, florem vt albæ violæ, luteũ. Purgant per ſuperna hellebori vice, citra periculum flores & ſemina, quinis obolis in aqua mulſa pota. Semen deiectionem mouet. Ramis in aqua maceratis mox tuſis extractus ſuccus, iſchiadicis & angina laborãtibus auxiliatur, ſi cyathi modum ieiuni bibãt. Quidam marina aqua macerare malunt, & infundere iſchiadicis clyſtere. Strigmenta autẽ elicit cruenta.

¶ De Silybo. CAP. CLXI.

SIlybum lata ſpina eſt, folia ferẽs Chamæleonis albi. Hæc recens cũ ſale oleoq; cocta eſtur. Radicis ſuccus drachmæ põdere potus vomitiones ciet.

¶ De Vomitorio bulbo. CAP. CLXII.

BVlbus, quem vomitorium vocant, folia habet lẽtiora & multo longiora cibario bulbo, radicem conſimilem cortice nigro veſtitam. Vomitiones concitat, ſi per ſe comedatur, aut eius decoctum ebibatur.

¶ De vnguentaria Glande. CAP. CLXIII.

GLans vnguẽtaria, fructus eſt arboris myricæ ſimilis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad precioſa vnguenta pro oleo vtuntur. Naſcitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia & Petra oppido Iudææ. Præfertur plena, recens, candida, quæ facile delibretur. Ea drachmæ põdere pota lienẽ abſumit. Cũ erui farina & aqua mulſa podãgricis illinitur. Pſoras lepraſq; decocta in aceto, vitiligines & nigras cicatrices cum nitro emendat. Et cum lotio lentigines, varos & papulas in facie, & cutis vitia tollit. Vomitiones mouet. Aluum cũ hydromelite reſoluit. Stomacho aduerſatur. Oleum quod ea exprimitur, aluum potu ciet. Cortex eius magis adſtringit. Verum tuſæ & expreſſæ recremẽtum abſtergentibus medicamentis adijcitur, quæ aduerſus prurigines, & ſcabricias, idonea ſunt.

¶ De Narciſſo. CAP. CLXIIII.

NArciſſum, aliqui Narciſſon Anydron, alij Autogenes, alij Bulbon emeticon, alij Lirion, Romani Bulbum morbitariũ Sũt et qui vt Lilium, lirium appelarint. Folia porro ſimilia, tenuia, multo minora, & anguſtiora, caulis vacuus & ſine folijs ſupra dodrantem attollitur. Flos albus in medio, intus croceus, in quibuſdã purpureus, radix intus alba, rotunda, bulboſa, ſemen velut in tunica, nigrum, longum. Probatiſſimum naſcitur in montibus, ſuaui odore. Cætera porrum imitatur, atq; hærbaceum virus olet. Radix cocta ſiue eſtur ſiue bibitur, vomitoria eſt. Ambuſtis igni prodeſt cũ exiguo

melle trita. Præcisos neruos illitu glutinat. Luxatis maleolis diuturnisq; articulorum doloribus, trita ex melle & imposita subuenit. Vitia cutis in facie, vitiliginesq; cum semine vrticæ & aceto emaculat. Cum eruo & melle vlcerum sordes expurgat. Absessus rumpit concoctioni repugnantes. Infixa corpori extrahit, illita cum lolij farina & melle.

De Hippophae. CAP. CLXV.

Hippophaes, alij Hippophyes, alij Hippophanes, alij Hippion, alij Echinion, alij Pelecinon, Romani Lapaginē vocant, quo fulones vestes interpolant. In sabulosis maritimisq; nascitur, surculaceo frutice, dēso & largo, folijs oleæ, lōgioribus mollioribusq;, inter quæ candicātes spinæ emicāt, siccæ, angulosæ, interstitio quodam distantes. Flores hederæ corymbis similes, racematim cohærent, minusculi tamen, & molles, cādidi, ex parte rubescētes. Radix lacteo succo madet, crassa, mollis, amara gustāti, ex qua perinde ac thapsia succus eximitur, qui cum erui farina subactus siccatur, & ad vsum reconditur. Pituitas bilemq; detrahit oboli pondere cū mulso & quatuor obolis erui farinæ. Frutex cum radicibus siccatus tunditur, & cū aquæ mulsæ dimidia hemina tritus datur. Radice liquamentum depromitur, vti in thapsia. Huius in purgationibus modus est drachma.

De Hippophæsto. CAP. CLXVI.

Hyppophæston id quod aliqui Hippophaes appellant, nascitur eisdem locis quibus hippophaes, estq; spinæ fulloniæ genus, humilis hærba, sine cauliculo, sine flore, in anibus tātum capitulis, folijs paruis, spinosis, radiculas habens albas, molles, crassas. Succus radice & folijs exprimitur, & exiccatur. Datus cui voles tribus obolis in aqua mulsa, aquā pituitasq; detrahit. Priuatim comitialibus morbis, neruorum vitijs, & orthopnoeæ conuenit huiusce modi purgatio.

De Ricino. CAP. CLXVII.

Ici aut Croton aliqui Sesamon syluestre vocant, alij Seseli Cyprion, alij Crotona. Aegyptij Sistamna, aliqui Trixin, Magi Sanguinem febris, Latini Ricinum, alij Lupam. Id nomen accepit, a ricini animalis similitudine Arbor prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani, maiore, læuiore & nigriore, ramis caudicibusq; cauis in arundinis morem. Semine in vuis asperis, quod corticibus exutum, Ricinum animal repræsentat, ex quo oleum nomine cicinum exprimitur, cibis fœdum, lucernis emplastrisq; vtile. Grana triginta numero purgata, potu pituitas bilem aquamq; per aluum extrahūt. Vomitiones mouēt. Sed iniucunda admodum est, & molesta purga-

tio. Siquidem stomachum vehementer subuertit. Tusa & imposita, vitia cutis in facie, varosq; expurgat. Folia cum polenta trita inflammationes oculorum tumoresq; leniunt. Turgentes mammas cohibent. Eadem ex aceto illita, ignes sacros restingunt.

¶ De Tithymalorum generibus. CAP. CLXVIII.

Tithymali genera septē, quorum masculus characias appellatur, ab aliquibus cometes, aut amygdaloides, vel cobios. Alter Myrthites qui fœmina existimatur, eumq; Myrsinitē aut Caryitē vocant. Tertius paralius, quē Tithymalida appellarūt. Alius Helioscopius. Quintus Cyparyssias. Sextus Dendrodes. Septimus Platyphyllos dicitur.

¶ De Characia appellato. CAP. CLXIX.

Characiæ caules supra cubiti altitudinem attolluntur, rubri. Lacteo succo atq; acri madent. Folijs oleæ circum ramos, angustioribus & longioribus, radice dura, lignosa. Pendet in cacuminibus caulium coma iunci, & calyculati folliculi, aliquātum caui. In quibus semen continetur. Nascitur in asperis & montibus. Succus aluū purgat. Trahit pituitam bilemq;, binis obolis in posca sumptis. Et cum aqua mulsa vomitiones mouet. Appetente vindemiarū tempore, succus congestis ramulis, mox decisis, & vase reclusis, excipitur. Aliqui adijciunt farinam erui & in pastillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos ternas quaternasve guttas instillant, vt cum his inarescant. Quas ad vsus recōdunt. Per se etiam tusus in pila, & in pastillos coactus reponitur. Porro cū extrahitur lac neq; quo ventus aspiret, stare quemq;, neq; manus oculis admouere cōuenit, sed āte eius collectionem, corpus, præsertim faciem, collum scrotumq; genitalis, adipe aut oleo cū vino perungere. Fauces autē exasperat. Quapropter catapotia cæra aut decocto melle, oblini par est, & hoc modo dari. Binas tamen ternasve ficos, purgationis gratia sumpsisse, satis est. Recens lac ex oleo, perūctos in sole capillos euellit. Renascentesq; flauos & exiles efficit. Deniq; omnes destruit. Dentium cauernis inclusum, leuat dolores. Sed cæra dentes oblinendi, ne suo delapsu, fauces & linguam vitiet. Tollit illitu impetigines, formicātes verrucas, pensiles, & quæ thymi florem repræsentāt. Valet aduersus pterygia, carbūculos, phagedænas vlcerum, gangrænas, fistulasq;. Legitur semē autumno, et siccatum sole leuiter tunditur, feruefactumq; loco mundo reponitur. Folia item siccantur. Semen et folia lactei succi effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui condiant admisto cum lacte lepidio, & caseo contuso. Radix drachmæ pōdere in hydromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori au-

xiliatur, colluto ore.

De Fœmina. CAP. CLXX.

FOemina quam Myrsiniten, aut Caryiten vocarunt, similis suapte natura Daphnoidi. Folijs myrti, sed maioribus, in cacumine acutis, & pungẽtibus. Ramulos ab radice mittit dodrantales. Fructum fert post annum nuci similem, mordaci gustu. Nascitur in asperis. Succus, radix, semen, folia, consimilem antedicto sortiuntur facultatem. Sed ad citandas vomitiones inualidior est.

De Paralio. CAP. CLXXI.

ALiud tithymali genus dicitur paralios, quem Tithymalida, aut Mechona aliqui appellauere. Nascitur in maritimis, ramis rubentibus, palmum altis, quinis senisve a radice exeuntibus, folijs lini, angustis, paruis, oblongis, in versus quosdam digestis, capite in cacumine orbiculato. In quo semen vt eruum, vario colore emicat. Flos albus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget. Similes ad vsus reconditur.

De Helioscopo. CAP. CLXXII.

ALiud genus Helioscopus dicitur, folijs portulacæ, rotundioribus, ramulis prodeũtibus a radice, quattuor aut quinq; rubentibus, dodrantali altitudine, tenuibus, lactis copiosi plenis, capite aneti, semine in capitulis incluso. Helioscopi nomen accepit, quoniã comas cũ sole circumagat. Circa oppida nascitur, potissimum in ruderibus. Colligitur succus semenq; vt aliorum. Eædem quæ superioribus vires, non tamen vsq; adeo validæ.

De Cyparissia. CAP. CLXXIII.

CYparissias in caulem exit dodrantalem, vel maiorem, subrubrum, ex quo folia piceæ similitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora. Et in totum nascentem piceam æmulatur. Vnde nomen traxit. Candido succo madet. Cui eadem vis quæ superioribus.

De Petræo Tithymalo. CAP. CLXXIIII.

GEnus Tithymali in petris nascens, Dendroides cognominant, in cacumine largam spargens comã, succo lacteo prægnans, cauliculis rubentibus, folijs myrti tenuioris, fructu characiæ. Eiusdem effectus cuius superiores, similiq; modo reconditur.

De Platyphyllo. CAP. CLXXV.

PLatyphyllos verbasco similis est. Radix, succus & folia, per inferna trahunt aquas. Pisces necat, tusus & aquæ insparsus. Reliqua Tithymalorum genera quæ supra scribũtur, eadem

efficiunt.

De Pityusa. CAP. CLXXVI.

PIty usam aliqui Clema, alij Crambion, alij Paralion, alij Canopicon vocant. Hanc specie a Cypariſſia differre cõſtat, etſi tithymalorũ generi aſſignetur. Caulis ſupra cubiti altitudinem aſſurgit, geniculatus, folijs piceæ, acutis, exilibus, flore paruo, purpureo, ſemine inſtar lenticulæ, lato, radice craſſa, candida, ſucco referta. Quibuſdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. Detrahit per aluum radix, drachmis duabus data in aqua mulſa. Item ſeminis drachma: Succi cum farina ſubacti cochlearium, in catapotio datur. Modus foliorum drachmæ tres.

De Lathyri. CAP. CLXXVII.

LAthyris quam aliqui Tithymalum appellant, eamq; Tithymalorũ numero adſcribunt, caulem emittit cubiti altitudine, & digitali craſſitudine, inanẽ. Gignũtur in cacumine alæ & folia in caule oblõga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora. Quæ autem in ſummis ramulis exierunt, minora conſpiciũtur, ariſtolochiæ aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum ſummis ſurculis gerit, triplici concœptaculo inſignẽ, rotundum, ceu capparin, in quo grana intercurſantibus membranis diſtincta continentur, eruis maiora, rotunda, quæ dũ corticibus exuuntur, candida ſunt, & guſtu dulcia. Nullus radicis vſus. Totus frutex lacteo ſucco turget, vti Tithymalus. Grana ſex aut ſeptem in catapotio, aut cum ficis aut palmulis deuorata, aluum purgant. Sed aqua frigida poſtea ſorbenda. Trahunt autem bilem, pituitam & aquas. Succus Tithymali modo exceptus, eundem effectum præbet. In gallinaceo iure aut oleribus folia decoquũtur ad eoſdem effectus.

De Peplo. CAP. CLXXIX.

PEplos quem aliqui Sycen, alij Mecona Aphrodem vocant, frutex eſt lactei ſucci plenus, folijs rutæ, paulo latioribus, rotunda coma, dodrantali, humi reſperſa, ſemine ſub folijs rotũdo, minore q̃ candidi papaueris. Pluribus ſcatet auxilijs. Vnicam radicem habet, ſuperuacuam, ex qua fruticat. Naſcitur inter vites, & in hortis. Colligitur meſſibus. Siccatur in vmbra & continue verſatur. Fructus tuſus & feruefactus reconditur. Bilis ac pituita detrahitur, acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto. Obſonijs inſperſa conturbat aluum. Muria conditur.

De Peplide. CAP. CLXXX.

PEplis quam aliqui ſylueſtrem portulacam vocant, Hippocrates Peplion, in maritimis naſcitur, largo frutice, candidi

succi pleno, folijs satiuæ portulacæ, rotũdis, inferne rubentibus, semine sub folijs rotundo, vti in peplo, feruente gustu, radice singulari, superuacua, tenui. Colligi & reponi solet. Datur vti peplos & conditur. Easdem habet vires.

De Chamæsyce. CAP. CLXXXI.

CHamæsycen aliqui Sycen, alij spumosum papauer vocitant. Ramos emittit quaternum digitorũ, teretes, succosos, in terram deiectos, folia lentis, parua, peplum plane referentia, tenuia, quæ a terra non attolluntur, semine sub folijs rotundo, vt in peplo. Neq; caulem neq; florem promit. Radice firmatur tenui, superuacanea. Rami ex vino triti vuluæ dolores sedant, in pesso appositi. Tollunt tumores, ac verrucas omniũ generum illiti. Decoctorum cibo, aluus resoluitur. Succus simili effectu prodest. Illitus cõtra scorpionis ictum auxiliatur. Aduersus caligines oculorum vtilis, & hebetudines, incipientes suffusiones, nubeculas, cicatrices, cum melle inunctus. In squallidis petrosisq; nascitur.

De Scammonia. CAP. CLXXXII.

SCammonia aliquibus Scambonia radix, alijs Colophonia, alijs Dactylion, Romanis Colophoniũ, Magis Apopleumonos, Aegyptijs Sanilum dicitur. Ramos ab vna radice emittit trium cubitorum, multos, pingues, & qui nonnihil crassitudinis præ seferant, folijs Helxinæ, aut hederaceis, mollioribus tamen, densis, & triangulis, flore candido, rotundo, in calathi modum cauo, graueolente, radice prælonga, crassitudine cubitali, cãdida, graui odore, succo grauida. Legitur ad hunc modum succus. Capite exempto, radix in testudinis speciem cultro excauatur, quo fit vt in cauum confluat succus, qui conchis demum excipitur. Alij scrobes in terra cõcamerato sinu fodiunt, in quos subiectis iuglãdium folijs, profundunt succum, siccatumq; extrahũt. Laudatur autem scammonium læue, nitidũ, rarum, & colore q̃ simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis, quale ex Mysia regione Asiæ cõtermina deportatur. Nec attendere solum par est, si linguæ tactu albescat. Hoc enim euenit adulterato, quod admisto fit Tithymali lacte. Sed longe magis antea narratis. Item si non vehementer linguam exurat. Id quod misti Tithymali argumẽtum est. Natione autem Syriacũ, & Iudaicum deterrima habẽtur, grauia, densa, erui farina & Tithymalo vitiata. Succus drachmæ vnius aut quaternum obolorum põdere haustus, ex aqua pura vel mulsa, per inferna bilem & pituitam extrahit. Ad resoluendam aluum binos obolos cum sesama, aliove semine, sumpsisse satis est. Dantur efficacioris purgationis causa, succi quaterni oboli cum duobus veratri

nigri, & aloes drachma vna. Fiunt purgatorij sales drachmis viginti succi scammoniæ, in senos salis cyathos adiectis. Horum modus proportione virium. Integer quidem tria cochlearia, medius duo, minimus vnum. Radicis drachma vna aut altera purgat, cum ijs quæ retulimus. Nonnulli decoctum radicis ebibunt. Coquitur in aceto & cum hordeacea farina teritur, cataplasmate ischiadicis vtili. Partus enecat, succus vuluæ in lana subditus. Tubercula discutit cum melle aut oleo illitus. Decocto in aceto perunctæ lepræ abiguntur. Diuturni capitis dolores ex aceto & rosaceo perfunduntur.

¶ De Chamelæa. CAP. CLXXXII.

CHamelæam aliqui Pyros agnen, alij Heracleon, alij Bdelyram, alij Coccon gnidion, Romani Citocacium, nonnulli oleaginem, quidam Oleastellum vocant. Surculosa fruticat, ramis dodrantalibus. Folia oleæ similitudinē habent, tenuiora & amara, quæ gustata linguam mordent, & arteriam deradunt. Detrahit pituitam bilemq; folijs præsertim in catapotio deuoratis. Namq; duæ absinthij partes, adiecta chamelææ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur. Ea autem in ventre non liquescunt. Siquidem quotquot fuere deuorata, regerūtur. Folijs cum melle tritis sordida vlcera & crustosa repurgantur.

¶ De Thymelæa. CAP. CLXXXIII.

THymelæam alij Ghamelæam, alij Pyros agnen, alij Cestron aut Cneoron vocant. Ex qua granum gnidium, quod est thymelææ fructus, colligitur. Hoc Syri Apolinum, alij linū appellant. Quoniam satiui lini frutex suapte natura similitudinem referat. Virgas ædit perpulchras, tenues, tripedaneas, folijs chamelææ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisq; si mordeantur, flore candido, fructu myrti in modum totūdo, qui inter initia viret, & tādē rubescit, pulpa fructus dura, foris nigra, intus alba, quæ per inferna bilem, pituitā, aquasq; detrahit, si viginti granorū pars interna bibatur. Verū fauces adurit. Itaq; cum farina aut polenta, aut in vuæ acino dari debet, aut melle cocto obducta deuorari. Qui ægre desudant, trito semine cū nitro et aceto, inungūtur. Folia quæ peculiariter gneorum appellantur, per messes colligi debent, & siccata in vmbra recondi. Quibus dare libeat, antea tundere, & neruos eximere cōuenit. Illitū acetabuli modo cū diluta potione, aquā extrahit. Mediocrius purgat, addita lēte cocta, aut cōtritis oleribus. Thymelææ farina vuæ acerbæ

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 247 sur 340

ſucco excipitur, & in paſtillos diuiditur. Hærba ſtomacho infeſta. Partus impoſita necat. Naſcitur in mõtibus & aſperis. Halucinãtur qui coccon gnidium fructũ eſſe chamelææ exiſtimãt. Falluntur enim quadam foliorum ſimilitudine.

De Sabuco CAP. CLXXXIIII

ACten aliqui Dendron arctu, alij Hemeron, Latini Sabucũ, Galli Scobiem, Daci Sebam vocant. Ex eo genere quædam in arborem aſſurgit, ſurculos ſpargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros. Folia iuglãdis, terna quaternave, ex interuallis circa ramos exeũt, grauia odore, minutim in ambitu ſecta, & in ramulorum cacuminibus cauliculiſq; circinatæ vmbellæ, quæ florẽ candidum pariunt, mox fructum terebintho ſimilem, in nigredine ſuppurpureum, acinoſum, ſucco madentem, vinoſumq;.

De Ebulo. CAP. CLXXXV.

ALterum genus chamæacte vocatur, alijs Helioſacte, alijs Agria acte, alijs Euboica, Romanis Ebulum, Gallis Ducone, Dacis Oliua. Ebulum longe humilius eſt, magiſq; hærbaceo generi aſſignandum, caule quadrangulo, geniculato, folijs amygdalæ, ex interuallo longioribus, geniculatim diſtributis in verſus, graueolentibus, in ambitu ſerratis, muſcario ſabuci, flore & acino eiuſdem. Radice nititur longa, craſſitudine digitali. Eadem vtriuſq; vis & vſus, refrigerans, & exiccans, aluo detrahens aquã, ſtomacho inutilis. Folia, olerum more coquuntur ad pituitam bilemq; detrahẽdam. Caules teneri in patinis cocti, eadem efficiunt. Radix in vino decocta & in cibis data hydropicos adiuuat. Prodeſt viperarum morſibus, eodẽ pota modo. Vuluas emollit inſidentium, decocto. Laxat earum ſpiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti eodem fungũtur munere. Denigrant capillos illiti. Folia ſi prætenera ac mollia ex polenta illinantur, inflammationẽ mitigant. Ambuſtis & canis morſibus illitu proſunt. Vlcera quæ dehiſcunt in fiſtulam agglutinant. Ijs qui podagra tẽtantur, cum ſeuo hircino proſunt illita folia.

De Pygnocomo. CAP. CLXXXVI.

PPygnocomon conſtat erucæ folijs, acrioribus, ſcabris, & craſſis, caule quadrangulo, flore ocimi, ſemine marrubij, radice nigra, rotunda, lutei coloris, exigui mali figura, terram redolente. Inuenitur in ſaxoſis locis. Semẽ grauia ſomnia et tumultuoſa facit, drachmæ inſtar potum. Tumores diſcutit, illitum cum polẽta. Spicula adactoſq; corpori aculeos extahit. Folia illitu tubercula panoſq; diſcutiunt. Radix eius in aqua mulſa duum drachmarum pondere, aluum et bilem extrahit.

¶ De Apio ceu radice syluestri. CAP. CLXXXVII.

Apion nonnulli ischiada, alij Camæbalanam agriam, alij Linozostin, Latini Radicem syluestrem, Pœni Thorphathsadœ appellant. Iuncos duos siue tres spargit, rubros, tenues. Qui a terra parum attolluntur. Folijs rutæ, oblongioribus tamen, & angustioribus, hærbaceis, semine paruo, radice hastulæ regiæ, in formā pyri turbinata, succi fœcūda. Intus habet succum candidum. Extra, cortices nigros. Superior pars eius vomitione bilem pituitasq; extrahit. Inferior per aluum. Tota vtrinq; purgationes mouet. Succum si libet eximere, tusa radix i fictili mergitur, & agitata aqua quod supernatat pinna selectum, exiccatur. Purgat vtraq; parte is succus sesquiobolo potus.

¶ De Colocynthide. CAP. CLXXXVIII.

Colocynthis aliquibus Colocyntha ægos, alijs Sicya picra, alijs alexādrina Colocyntha, Zoroastri tymbra, Ostani autogenes, Romanis Cucurbita syluatica, Dacis Tustrata dicitur. Sarmēta foliaq; satiuæ cucurbitæ emittit, per terrā repentia, diuisa, fructū in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehemēter amarum, quem legere oportet, cum cœperit in luteum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, si quattuor oboli melle cocto myrrha & nitro excipiantur, & cogātur in catapotium. Arefactæ pilæ teruntur, & infusæ clysteribus prosunt, neruorum resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & strigmēta, interdum etiam cruorem eliciant. Fœtus admotæ enecant. Dentiū dolorem tollunt, si vna repurgetur & luto oblita cū aceto & nitro inferuescat, hoc q; iure decocti dētes colluantur. Si aqua mulsa aut passum incoquatur & sub diuo refrigescat, potu crassum humorem & strigmenta alui detrahet. Stomacho supramodum aduersatur. Subdita ex ea balano, alui excrementa eijciuntur. Virenti succo vtilissime ischiadici perfricantur.

¶ De Epithymo. CAP. CLXXXIX.

Epithymum Romani inuolucrum vocant. Flos est e thymo duriore, satureiæ similis. Capitula habet tenuia & leuia & in eis fibras, quasi capillamenta. Potum cum melle detrahit pituitam bilemq; atram per inferna. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis, acetabuli mensura, ad quattuor drachmas, cum melle sale & aceti exiguo. Plurimum in Cappadocia & Pamphylia gignitur.

¶ De Alypo. CAP. CXC.

Alypon surculosa hærba est, subrubra, latis ramulis, tenuibus folijs, flore molli, copioso, radice betæ, tenui, referta acri succo, semine epithymi. Gignitur in maritimis. Hæc pleraq; li-

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 249 sur 340

byæ loca ſcatent. Semen atram bilem deijcit, ſi menſura epithymo pari cum ſale & aceto ſumatur. Verum interanea leniter exulcerat.

¶ De Empetro ceu calciſraga. CAP. CXCI.

EMpetron aliqui Phacoides vocant, Naſcitur in mōtibus & maritimis, ſaſſo guſtu. Sed quo propius terreno fuerit, amarius ſentitur. Trahit bilem, pituitā, & aquam, ſi bibatur in iure aliquo aut hydromelite.

¶ De Clematide. CAP. CXCII.

CLematidem aliqui Epigetin, Aegyptij Philacuon, Romani Ambuxum nominant. Viticulis conſtat ſubrubris, folio vehementer acri guſtu, & exulcerante. Vicinis inuoluitur arboribus vt ſmilax. Tritum ſemen et ex aqua aut hydromelite potū bilem pituitamq; detrahit. Illita folia lepras eximunt. Cum lepidio conditur ad eſum.

¶ De Labruſca. CAP. CXCIII.

LAbruſca ſarmenta vitis modo prælonga emittit, aſpera, lignoſa, rimoſo cortice, folijs hortenſij ſolani, longioribus ac latioribus, muſcoſo flore, & capillaceo, fructu exiguis vuis ſimili, poſt maturitatē rubente. Rotūda eſt acinorum facies. Feruefacta radix in aqua, & in cyathis duobus vini aqua marina diluti, pota humorem alui ciet. Ideo hydropicis datur. Vuæ eius vitia cutis in facie & maculas omneis expurgant. Enaſcentes ramuli cibi gratia conditiuntur.

¶ De Vite alba. CAP. CXCIIII.

VItem albā aliqui Bryoniam, alij Ophioſtaphylon, alij Chelidonion, aut Melothron, aut Pſilothron, aut Archezoſtin, aut Agroſtin, aut Cedroſtin appellant. Folijs ſarmentis pampiniſq; ſatiuam vitē imitatur, ſed hirſutiora ſunt omnia. Ea quos prope ſe nacta ſit frutices, ſuis clauiculis complectitur. Fructus rubens in vua dependet, quo coria pilis ſpoliantur. Ex ea aſparagi qui prima germinatione exeunt, decocti in cibo, aluū et vrinam cient. Folia, fructus, radix, acrē vim ſortiūtur. Itaq; vlcerum phagedænis, gangrænis, chironijs, putrentium tibiarum tedio, efficaciter ex ſale illinuntur. Radix corpus abſtergit, & cutem erugat. Vitia cutis in facie, varoſq;, lentigines, & cicatrices nigras emendat, cum eruo, creta chia, & fœno græco. Eodem effectu prodeſt decocta in oleo, vſquedum liqueſcat. Sugillata tollit. Reduuias committit. Inflammationes diſcutit il-

lita ex vino. Suppurationes rumpit. Medicamento apte immiscetur, quod carnem exest. Infracta ossa extrahit, trita & imposita. Datur comitialibus in potu, drachmæ pondere cotidie anno toto. Prodest attonittis & vertigine laborantibus, consimiliter assumpta. Contra viperarum ictus pota drachmis duabus auxiliatur. Partus necat. Mentem interdũ subturbat. Cit vrinã pota. Eclegma ex ea fit cum melle, difficile spirantibus, strangulatu oppressis, tussiẽtibus, vulsis, ruptis, & laterum doloribus. Lienem ternis obolis pota ex aceto triginta diebus consumit. Illinitur ad eadem cum fico. Ad muliebres incessus decoquitur. Siquidem vuluas purgat, sed abortum facit. Succus e radice vere exprimitur, qui trahit pituitam cũ aqua mulsa potus. Ad psoras & lepras, semen efficaciter illinitur. Lactis abundantiã facit succus eius, si cum tritico decocto sorbeatur.

De Vite nigra CAP. CXCV.

NIgra vitis quam aliqui nigram bryoniam vocant, alij Chironion ampelon, alij Bucranion, Romani oblameniam, alij Britanutem, alij Betisalcam, Daci Priadelã, alij Pegrinam, Aphri Lauothen. Folia fert hederæ, sed maiora, similaceis proxima, caules etiam cognatos. Capreolis suis arbores quasi adminicula comprehendit. Fructus racematim cohærẽt, qui inter principia virent, et post maturitatem nigrescũt. Radix foris nigra intus buxeo colore nitet. Caules qui primo germinum partu erũpunt, in olera recipiuntur. Menses pellunt. Vrinas cient. Lienem absumunt. Vertiginosis, comitialibus, neruorum resolutione tẽtatis, prosunt. Radix eadem quæ vitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis iumentorum ceruicibus commodissime illinuntur. Luxatis itidem imponuntur.

De Filice CAP. CXCVI.

PTerin Græcorũ alij Pterineon, alij Dacidonon, alij Anasphoron, alij Blechnon, alij Polyrrhizon, vocãt. Magi Hermubain, Romani Filicã, alij Laculẽ, alij Filisanariam, Aegyptij Asini sanguinem. Folia sine caule, sine fructu, sine flore, ex vno pediculo, cubitali longitudine exeunt, multifida & lateribus pinnata, subgraui odore, radice per summa cespitum nigra, oblonga multis capillamentis fibrata, subadstringente gustu. Nascitur in montibus & saxosis. Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quattuor ex aqua mulsa. Melius si cum scamionæ aut veratri nigri totidem obolis detur. Sed qui sumunt, alia prægustare debent.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 251 sur 340

Laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu & illitu prodest ijs qui arundinibus cæsi sunt. Probatur maxime quæ in arundinetis proueniat & locis pulegio scatentibus.

De Filice fœmina. CAP. CXCVII.

THelypterin aliqui Nymphæam pterin nominant, Romani Linguam ceruinam, folijs filicis, surculosis & quæ nõ singulari vt illa pediculo fulciantur, radicibus longis, pluribus latis, quæ ex nigro in luteum flauescunt. Aliquæ etiamnum rubræ inueniuntur. Pellunt lata interaneorum animalia, cum melle eclegmate sumpto. Potæ cum vino drachmis tribus teretes tineas eijciunt. Datæ fœminis sterilitatem faciunt, & prægnantibus abortum, si supergrediãtur. Farina humidis vlceribus & cicatrici repugnãtib° ispargitur. Iumentorũ ceruicibus medetur. Folia recentia in oleribus cocta mãduntur vt ventrem emolliant.

De Filicula. CAP. CXCVIII.

POlypodion aliqui Scolopendrion, alij Pterin, alij Polyrrhizon, Latini filiculam vocant. Nascitur in muscosis petris, & vetustis arborũ caudicibus, præsertim quærcuum, palmi altitudine, filici similis, subhirsuta nõ tenui peride diuisura. Radix pilosa, in qua continentur cirri, ceu poliporum, crassitudine digiti minimi, coloris intus hærbacei, austera aliquantum, & gustu subdulcis. Purgandi vim habet. Coquitur cum gallina aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam. Aridæ farina aquæ mulsæ insparsa, detrahit bilem & pituitam. Trita luxatis efficaciter illinitur, & aduersus digitorum fissuras.

De Dryopteri CAP. CXCIX.

DRyopterin aliqui Pterion, alij Nymphæam pterin nominant. Nascitur in veterum roborum musco, filici similis, multo minore foliorum incisura, radicibus inuicem implexis, hirsutis, gustu acerbis, in dulcedinem vergentibus. Psilotrum est cum radicibus trita. Illinitur enim primum vsq; dum sudorem euocet, mox sudor abluitur, & recens imponitur.

De Chico. CAP. CC.

ECnicus folijs cõstat oblõgis, asperis, spinosis, caule sesquipedali, capitulo magnitudine grãdis oliuæ, flore croci, semine cãdido, alioqui rufo, lõgo angulo, so. Huius flore in obsonijs vtũ

tur. Seminis tusi succus adiectis amygdalis, nitro, aneto, & melle decocto, cogitur in placentulas quæ aluum emolliunt. Hæc in frusta quattuor finduntur, quæ nucis iuglandis magnitudinem impleant. E quibus ante cœnam duo vel tria sumpsisse satis est. Ratio temperādi hæc est. Cnici cādidi sextarius, amygdalorum tostorum & delibratorum cyathi tres, anesi sextarius vnus, aphronitri drachma vna, cum carnibus triginta caricarū. Seminis succus lac cogit, & magis ipsum resoluēdæ alui facultate donat.

De Mercuriali. CAP. CCI.

Linozostin marē, e Græcis aliqui Parthenion, alij Argyron, alij Aritrillin, alij Chrysitin, Aegyptij Aphlopho, aliqui Hermu botanion, Latini Mercurialē masculā, alij Tessecu-latā. Aphri Asumes vocant. Folijs constat ocimi, minoribus, Helxinæ cognatis, ramulis duplici geniculorū nodo cinctis, alarum cauis multis, fructu in fœmina copioso, quandam racemorum speciem præbente, mari e foliorum sinu dependente, paruo, rotūdo, ceu binis testiculis vna cohærētibus. Frutice dodrātali aut maiore. Vtraq; in oleribus manditur, ad aluum ciendam. Cocta in aqua, epoto iure, bilem aquamq; detrahit. Constat vt mares gignantur, hunc facere, vt fœminæ illam, si a purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoueantur.

De Cynocrambæ. CAP. CCII.

Cynia aut Cynocrābe, aliquibus Linozostis, Aphris Armas, alijs Asumeslabon dicitur. Cauliculum binum palmorum altitudine emittit, mollem, subalbidum, folia mercuriali aut hederæ similia, certis interstitijs subalbida. Semen folijs adhæret, paruum, rotundum. Folia cum caulibus pota aluum cient. Oleribus cōmendantur. Ius decocti & pituitam & bilē aquamq; detrahit.

De Heliotropio magno. CAP. CCIII.

Heliotropium magnum aliqui Scorpiuron vocant, alij Heliotropon, alij Dialion, alij Heliopon, alij Scorpioctonon, alij Sesamon agrion, alij Scorpij vrā. Flos ei est effigie scorpionis caudæ. Vnde scorpiuro ei nomen. Et quoniam folia cum sole circumagat, Heliotropion dicitur. Folia ocimi habet, hirsutiora & candidiora, & maiora. Ramuli a radice terni, quaterni, aut sæpe quini exiliunt, multis alis cōcaui, flos in cacumine cādidus, aut subfuluus. Incuruatur vt scorpionis cauda. Radix tenuis est & inutilis. Nascitur in

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 253 sur 340

asperis. Decocta ex aquâ fasciculo manus plenæ, pituitã bilẽq; per aluũ extrahit. Contra scorpionũ ictus & potu & illitu prodest. Adalligatur vt concœptum adiuuet. Aiunt per horam vnam ante accessiones, seminis grana quattuor, quartanas finire, tria vero, tertianas. Illitum semen formicantes verrucas pensilesq;, & thymi florem repræsentantes, et epynictidas exiccat. Folia, infantiũ destillationibus quas syriasis vocãt, podagris, luxatisq; vtilissime illinuntur. Mẽses cient. Partus trita & imposita pellunt.

De Heliotropio paruo. CAP. CCIIII.

HEliotropion paruum quod & aliqui Scorpiuron vocant, nascitur in palustribus iuxta lacus, folijs antedicto proximis, rotũdioribus, semine acrochordonum verrucarũ modo, pensili, rotundo. Hærba cum suo semine pota, adiecto nitro, hyssopo, nasturtio & aqua, latas tineas teretesq; excutit. Pensilles verrucas quæ acrochordones vocantur, cum sale illita tollit.

De Scorpioide. CAP. CCV.

SCorpioides hærbula est, folijs exiguis, semine caudæ scorpionis effigie. Illita scorpionum ictibus præsentaneo est auxilio.

Pedacij Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia Libri Quarti, Ioanne Ruellio Suessionensi interprete.

FINIS.

PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE MATERIA MEDICINALI LIBER QVINTVS, IOANNE RVELLIO SVESSIONENSI NITERPRETE.

SVperioribus quattuor libris amicissime Ari, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & earumdem lachrymis ac fructibus, itē animalibus, melle, lacte, adipe, frumentis, oleribus. Necnon de omni radicū, hærbarum, succorum, seminumq; ratione. In hoc autem totius operis quinto disseremus de vinis & metallicis, & a Vite nostram commentationem auspicabimur.

De vinifera Vitæ. CAP. I.

FOlia Vitium & triti capreoli, capitis dolores illlitu mitigāt, & inflāmationē stomachi ardoremq; cū polenta. Folia etiam per se, vt quæ refrigerent & adstringāt, imponi solent. Potus eorū succus dysentericis, sanguinē excreantibus, stomachicis, & grauidarū malaciæ medetur. Eadem efficiunt madefacti in aqua capreoli & poti. Lachryma Vitiū quæ veluti gummi in caudicibus cōcrescit, ex vino pota calculos pellit. Illita lichenas & psoras leprasq; nitro prius perfrictas sanat. Eadem cū oleo sæpius pillis illitis, psilotri effectum habet, maximeq; sanies quam accēsa sermenta Vitium exudarūt. Qua & perunctæ verrucarum informicationes extrahūtur. Cinis sarmentorū & vinaceorū erūpentibus in sede condylomatis & thymijs illitus ex aceto medetur. Prodest luxatis & viperarum morsibus. Contra lienis inflammationem illinitur, cum rosaceo & ruta & aceto.

De syluestri Vite. CAP. II.

SYluestris Vitis duorum generū est. Alterius vua non maturescit, sed flore tenus œnanthen nominatam perducit. Altera ad frugē peruenit, paruis acinis, nigra, & adstringens. Folia, caules & clauiculæ quibus repunt, vim habent cultæ Viti similem.

De Vua. CAP. III.

VVæ recentes aluum turbant, & stomachum inflant. Innocentiores quæ decerptæ diu pependere, ideo q; in eis copia humoris exiccatur. Vtilesq; fiunt stomacho ægrisq;, atq; cibi auiditatem excitant. Vinaceis aut vinario vase seruatæ, ori & stoma-

cho gratæ sunt. Aluum sistũt, sed vesicam & caput tentant. Et sanguinem excreantibus conueniunt. Similesq; quæ in musto fuere. Sapa aut musto conditæ, stomachum magis infestant. At quæ solem prius passæ in aqua cœlesti cõduntur, minus vinosæ sunt, sticulosis, ardẽtibus & longis febribus salubres. Recõditi vinacei inflammatis mammis, turgẽtibus ac præduris, cum sale illinuntur. Decoctura eorum dysentericos, cœliacos, & fœminas fluctione vuluæ laborãtes iuuat infusa. Ad desessiones ac fotus assumitur. Nuclei acinorum adstringendi vim obtinent. Stomacho vtiles sunt. Inspargitur farina tostorum polentæ modo, dysentericis & cœliacis & solutis stomacho.

De Vua passa. CAP. IIII.

VVa passa alba adstringentior est. Prodest esitata caro earum tussi, renibus, ac vesicæ. Estur in dysenteria per se cũ nucleis. Et decocta in patinis cum melle, admista milij ac hordei farina & ouo, valet ad purgãdum caput. Eiusdem gratia cũ pipere commanducatur. Testium inflammationes sedat, illita cum lomento fabarum, aut cumini farina. Fauos, epynictidas, carbũculos, enatas in articulis putredines, & gangrænas, sine nucleis trita, & cum ruta imposita sanat. Podagræ cõuenienter cum opoponace illinuntur. Mobiles vngues illita extrahit.

De Oenanthe. CAP. V.

OEnanthe vocatur vitis sylueſtris fructus, cum floret. Recondi debet fictili non picato, collectaq; substrato linteo in vmbra siccatur. Laudatissima in Syria & Cilicia & Phœnice. Vis ei adstrictoria. Quare pota stomacho ac ciundæ vrinæ vtilis. Aluum sistit, ac sanguinis excreationes. Cõtra fastidia & acorem stomachi, sicca & illita efficax est. Capitis doloribus tã viridis q̃ sicca ex aceto & rosaceo perfunditur. Sanguinolẽta vulnera cataplasmate, & incipientes ægilopas, cicatrices in ore, & genitaliũ nomas, trita cum melle croco myrrha & rosaceo, ab inflammatione vindicat. Pessis miscetur ad sistendum sanguinem. Cõtra oculorum delachrymationem, et stomachi ardores, cum polline polentæ & vino illinitur. Cremata carbonibus cinis facit ad oculorum medicamẽta. Rediuiuas, paronychia, abscedentes gingiuas, cruentasq;, cum melle sanat.

De Omphacio. CAP. VI.

OMphacion succus est acerbæ vuæ, nõdũ maturescentis et thasia Vite, aut amminæa. Oportet autẽ ante canis ortum, expressam meliginem in cyprio vase linteo cooperto insolare, vsq; dum cogatur. Semperq; quod ceruici vasis concretum hæsit, reliquo humori permiscere. Noctu subdialibus locis auferre. Quãdoqui-

dem nocturni rores ipsum concrescere non sinunt. Eligendum est flauum, friabile, vehementer adstringens & linguam mordens. Sunt qui coquendo melliginem cogant. Prodest contra tonsillas, vuam, vlcera oris, humida gingiuarũ vitia, purulentas aureis cum melle aut passo. Item ad fistulas, veteraulcera, nomasq; ex aceto. Dysentericis & mulieribus fluctione vuluæ laborantibus clystere infunditur. Oculorum claritati & scabriciæ & erosionibus angulorum conuenit. Bibitur ad recentem sanguinis excreationem, etiam si rupta parte aliqua cõtingat, sed pauco & aquatiore est vtendum. Valde siquidem exurit. Idem adstringit. Prodest stomacho qui cibi tenax non est, aut tardius cibum concoquit. Item ijs qui ilei dolore conflictantur. Conuenit in grauidarum malacia. Sorbtum auxiliari constat, cum populatim grassatur pestifera lues. Huiuscemodi omphacium non nisi post annos multos bibi potest.

¶ De Vini natura. CAP. VII.

VIno vetere nerui læduntur & reliqui sensus, gustu quod suauius est. Quare cauendum ijs qui internã alicuius partis imbecillitatem sentiunt. Attamen in secunda valetudine paucũ aqua dilutũ, innoxie sumitur. Nouum inflat. Aegre coquitur. Insomnia parit. Et vrinam ciet. Aetate medium vtraq; vitia fugit. Quare ad victus sanorum ægrorumq; vsurpatur. Album tenue, stomacho vtile est, ac facile in membra distribuitur. Nigrum vero crassum est, et cõcoctu difficile. Carnem alit. Et ebrietatem creat. Giluum, vtpote quod mediũ est, medias inter vtrũq; vires habet. In secũda tamen et sinistra valetudine, cum primis laudatur album. Quin & vina qualitate distant Siquidem dulce crassis partibus constat. Et difficilius a corpore discutitur. Stomachum inflat. Aluum & interanea vt mustum turbat, sed minus inebriat. Renibus et vesicæ aptissimum. Austerum per vrinam celerius transit. Sed capita dolore tentat, & temulentiam gignit. Acerbum ad ciborum per membra digestionem accommodatissimum. Aluum & cæteras fluxiones cohibet. Nouum neruos minus tentat. Vinũ aqua marina factum, stomacho aduersatur. Sitim stimulat. Neruos infestat. Aluo aptum. A valetudine se recoligẽtibus inutile. Passũ quod vuis sole siccatis in area, aut in sarmento adustis exprimitur, creticum cognomine aut pramnion aut protopon, & sapa quæ fit musto igni decocto, Greci syrion aut hepsema appellant, quodq; melas dicitur, aut melampsytium crassa sunt, & corpora multum alunt. Cãdidũ tenuius, & medium medias sortitur vires. Omnia tamẽ adstringũt & pulsus reuocãt. Faciunt aduersus venena, que exulcerando necant ex oleo pota, & vomitionibus reddita. Contra cicutas meconium, vene-

num,toxica & concretum lac. Item contra renum ac vesicæ pruritus, rosiones,exulcerationesq. Inflāt tamē & stomacho aduersantur. Priuatim prodest melapsinthiū si vēter rheumatismū sentiat. Albū magis cæteris emollit aluum. Gipso conditum neruis officit,caput aggrauat et incendit,ac vesicæ aduersatur. Contra venena cæteris aptius. Picata,aut resinata,excalfaciūt, cōcoquunt. Sanguinem excreantibus inimica. Que vero parachyta vocant, admistam sapā recipiūt,caput implent. Temulentiā gignūt. Aegrius a corpore discutiūtur. Stomachū male habent. Inter Italica vina falernum principem locū obtnet,quod inueteratum perq̄ facile coquitur. Languidos pulsus exuscitat. Aluum adstringit. Stomacho vtile. Sed vesicæ nocet. Atq; ijs qui visus hebetudinem sentiunt,& ad potus crebros minime idoneum. Albana crassioribus constant partibus. Dulcia stomachū inflant. Ventrem emolliunt. Sed cōcoctionem non æque adiuuant,& neruosa minus infestant Vetustate eadem,austerum saporem concipiunt. Ceccubum dulce est et albano crassius. Corpus et colorem alit. Aegre tamē coquitur. Surrentinum satis austerum est. Quare intestinorū & stomachi fluctiones cohibet. Et cum tenue sit,caput minus tentat. Inueteratum suauius reddit,& stomacho vtile. Adrianum & Mamertianum in Sicilia æque crassis partibus gignūtur. Modice adstringūt, & ocyssime inueterantur,minusq; ob suam tenuitatem neruos tentāt. Paretypianū,& quod ex adriatico sinu defertur, odoratum ac leuius est. Quare multus epotus fallit. Diu seruat ebrietatē, & soporem adfert. Istricū paretypiano simile est,sed vrinam vehementius pellit. Chium tamen antedictis mollius,& aptum potui est. Bene alit & minus inebriat. Fluctiones cohibet. Oculorum medicamentis vtile. Lesbium facile membra subit,chio leuius & aluo idoneū. Ephesium eādē vim habet,Empygela & etinolo asiæ mesogites nomine,capitis dolores ciet,& neruos lædit. Coum vero & clazomeniū, quoniam multā sibi maris aquā vendicant,facile corrumpuntur. Flatus mouent. Aluū turbant,neruis officiunt. Vinū omne,vt reliqua in commune dicātur, merum,ac syncærum,& sua natura austerum excalfacit. Facile in membra distribuitur. Stomachum adiuuat. Appetētiam ciborum inuitat. Vires alit,ac robur auget. Somnum conciliat. Et commendat colorem. Potum liberalius auxilio est, contra assumptam cicutam,coriandrum,pharicum,ixiam,meconium, argenti spumam,taxum,aconita,fungosve. Cōtra serpentium morsus, & omnium ictus que refrigerando necant, aut stomachum in vomitiones effundunt. Facit ad longas inflationes, rosionesq; præcordiorum, ac distentiones & stomachi singultum, & si venter aut interanea rheumatismum sentiant. Conueniunt sudatoribus, et quibus corpus

immodico ſudore digeritur, diaphorumenos vocant, maxime alba, vetera, & odorata. Quæ tamen vetuſtate dulceſcũt, renibus ac veſicæ accommodatiora redduntur. Vlceribus, inflammationibuſq; in ſuccida lana imponuntur. Tetra vlcera & phagedænica, & fluctionibus obnoxia, commode perfunduntur. Marina auſtera, & alba, ad ſanorũ victus vſurpantur. Ijs præſtant Italica, falernum ſurentiuum, ceccubũ, ſigninum, & per multa cãpaniæ, & parætypianum ab adriatico ſinu, & ficulum quod mamertianum appellatur. Ex græcis chiũ, leſbiũ in phygela et epheſo naſcens. Craſſa vero & nigra, ſtomacho negocium exhibent. Inflationem pariunt. Corpus augent. Tenuia tamen & auſtera ſtomacho proſunt, & minus carnes alunt. Vetera valde tenuia, & candida vehementius vrinam ciunt, & dolores capitis mouent. Neruoſq; largius pota tentant. In media ætate vt a ſeptimo anno, potui ſaluberrima ſunt. Modus autẽ pro ætate, & tempore anni. & conſuetudine, & qualitate vini definiatur. Non ſitire & modice cibos prolui. optimum eſt præceptum. Nocet ebrietas omnis, & maxime aſſidua. Siquidem obſeſſos neruos quotidie relaxat. Largiorq; potus, acutorum morborum adfert initia. Modice tamẽ inebriari, aliquot diebus maxime poſt aquæ potus vtile. Namq; expurgans ſenſuũ excremẽta tranſfert & per cæca corporis ſpiramenta diſcutit. Sed aquam poſt ebrietatem bibere oportet. Namq; a cura conſtantis temulentiæ quendam auxilij modũ inducit. Omphacites nomine peculiariter fit in leſbo, ficcata ſole acri vua, paulo ante maturitatem decerpta, triduo aut quatriduo, donec racemi in rugas contrahantur, expreſſũq; vinũ cadis inſolatur. Vim adſtringendi habet. Prodeſt diſſolutis ſtomacho, & ilei dolore laborãtibus. Itẽ prægnantiũ malaciæ, et crudis. In peſtilẽtia quoq; ſorbtũ auxiliari dicitur. Huiuſmodi vina nõ niſi poſt multos ãnos bibi poſſũt. Lora quã deuteriã alij potimõ appellãt, fieri ſolet, adiectis metretis tribus aquæ, in vinacea, quibus trigita vini metretæ extractæ fuerint, calcatis vinaceis, expreſſoq; decocto ad tertias parteis, & additis in ſingulos cõgios binis ſalis ſextarijs. Poſt hyemen trãſfunditur in vaſa. Lora poſt annũ vtendũ. Eteni celeriter exoleſcit. Cõuenit ægris quibus timemus noxã vini, coacti ſepe deſiderijs eorũ obtẽperare. Item a lõga valetudine ſe recolligentibus. Fit & vinũ quod adynamon vocãt, loræ vires habens, hoc modo. Pares aquæ & muſti menſuræ coquuntur, molli igne, donec abſumatur aqua, quod vbi refrixerit elutriatum, picato vaſæ reconditur. Alij marinæ & cœleſtis aquæ, mellis, & muſti pares miſcent portiones, & quadraginta diebus inſolant, quo poſt annum vtuntur. Vinum e ſylueſtri vua nigrum adſtringit. Prodeſt alui & ſtomachi fluctionibus et cæteris quibus cõſtrictione & cõtra-

ctione opus est.

De Melitide vino CAP. VIII.

MElitides datur in longis febribus, quæ stomachũ infirmarũt. Namq; aluũ emollit. Vrinam ciet. Stomachũ expurgat. Prodest articulario morbo, renibus, imbecillo capiti, et mulieribus abstemijs. Odoratum siquidem est, & corpus alit. Distat a mulso quod fit e vino vetere, austero, & melle exiguo. Melitides autẽ adiecto ad quinq; congios austeri musti, mellis congio, & salis cyatho, cortinis magnis, quo magis ad efferuescendum locus pateat, fieri oportet, senim asperso sale. Cumq; efferuere desierit, in alia vasa transfuuditur.

De Mulso. CAP. IX.

MVlsũ e vetere vino austeroq;, et bono melle factũ præfertur. Minus enĩ inflat, ac celeriter id genus vigorẽ adipiscitur. Vetus corpus alit. Media ætate, aluo prodest. Vrinã pellit. Ab vltimo cibo sumptum nocet. Et inter initia potum implet. Dein appetendi auiditatem reuocat. Fit mulsum duabus vini metretis, ammista vna mellis. Aliqui quo celerius præberi possit, mel cum vino coquũt, & ita transfundunt. Alij vtilitatis gratia, ad sextarios sex musti fernentis, vnum mellis adijciunt, & vbi ferbuerit vase recondunt. Dulce autẽ permanet.

De aqua mulsa. CAP. X.

AQua mulsa easdem quas mulsum vires possidet. Decocta vtimur, cum molliri deiectionem, aut vomitionem incitare, volumus, vt ijs qui venena hauserunt ex oleo. Decocta datur imbecillis, & hoibus elanguescentis pulsus, quos illi dixere microsphyctos, tussientibus, peripneumonicis, & ijs qui immodico sudore digeruntur. Iam paratum repositumq;, quod aliqui hydromeli proprie vocant, media ætate adynamo vino aut loræ correspondet, & similem vim adipiscitur. Quare inflãmationibus alicuius membri plus q̃ lora prodest. Inueterati tamen vsus damnatur, inflammatis, aut cõstrictis. Sed laboranti stomacho aut cibũ fastidienti, sudatoribusve conuenit. Fit duabus pluuiæ aquæ veteris ad vnam mellis partem additis, & insolatis. Alij fontanam aquam adijciunt, & ad tertias parteis decoquũt & ita recondunt. Nec desunt qui hydromeli appellẽt, quod a melle elutis aqua fauis confici soleat. Sed meratius facere cõuenit. Aliqui id coquunt. Aegrotantibus noxium est, quoniam plurimam sibi floris cerei partem vendicat.

De Aqua. CAP. XI.

AQuam in vniuersum, propter locorum proprietates & peculiares naturas, cœlũ et alia pleraq;, difficile est experiri. Magna

tamen ex parte optima est dulcis, syncæra nullius omnino qualitatis particeps. Et quæ ne minimo quidem tempore in præcordijs commoratur. Ad hæc quæ & facili via fertur, & citra molestiam. Si nec inflationes creet nec corruptioni cedat.

¶ De Aqua marina. CAP. XII.

AQua maris calida est, & acris. Stomacho aduersatur. Aluum enim conturbat. Pituitam expellit. Si vero calida ad fotus adhibeatur, elicit & discutit. Neruorum vitijs & pernionibus ante vlcera prodest. Miscetur cataplasmatis ex hordeacea farina, & emplastris, & discutientibus malagmatis. Ad mouendas deiectiones tepefacta infunditur. Ad tormina calida, psoras, pruritus, impetigines & mammas turgentes, foueri vtile est. Liuores suffitu discutit. Ad venenatos ictus qui tremorem & refrigerationē adferūt, salutaris intelligitur, maxime scorpionum, phalangiorum aspidumq; . Etiam si quis in calidā descendat auxiliatur. Et malo habitu cōfectis iā diu corporibus, neruisq; balneæ ex ea vtiles. Hydropicos, capitis dolores, aurium grauitates, feruētis vapor leuat. Syncæra, & sine potabilis aquæ mistione reposita, virus deponit. Sunt qui etiā præcoquant & ita recondant. Datur ad purganda corpora per sese, aut ex posca, aut cū vino aut melle. Verum post deiectionem, dant galinæ aut piscium iuscula, ad domandam morsus acrimoniam.

¶ De Thalassomelite. CAP. XIII.

QVod Thalassomeli vocatur, vehementer purgare constat. Tēperatur autem æquis portionibus maris, mellis, et imbris ex alto, defæcatis, & picato vase per canis æstus isolatis. Alij ad binas marinæ coctæ singulas mellis adijciunt & vase condunt, moderatius aqua marina & mitius.

¶ De Aceto. CAP. XIIII

ACetum refrigerat & adstringit. Stomacho vtile. Appetentiā excitat. Erumpentem vndecunq; sanguinē, potu incessuve sistit. Prodest alui fluctionibus coctum cū cibis. Cruentis vulneribus inflammationes arcet, in succidis lanis aut spongia impositū. Reprimit procidētia sedis vuluæq; . Item abscedentes gingiuas, et sanguine manantes: Ad nomas, et ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, lepras, impetigines, pterygia, cum aliquo conuenienti efficax est. Phagedænas vlcerum, momasq; fotu continuo cohibet. Podagricis calido fotu cum sulfure auxiliatur. Sugillationes rapit, cum melle illitū. Contra capitis ardores cum rosaceo in succidis velleribus, aut spongia imponitur. Ad aquam intercutem, grauitatem aurium et sonitus, sibilosq; feruentis vapor proficit. Instillatum quoq; aurium vermes necat.

Panos coercet tepidi fotus, aut si imbuta aceto spongia admoueatur. Pruritus permulcet. Contra venenatos morsus, qui refrigerãdo nocent, calidum commode fouetur. Et frigidum ijs, quæ exurẽs virus eiãculantur. Calidum potum atq; vomitionibus redditum, aduersus omnia venena efficax est, præsertim contra meconium & haustam cicutã. Conglobatum in ventre sanguinem, lac coagulatum, fungos, ixiam, taxumq; cũ sale. Haustu voratas hirudines si sorbeatur eijcit. Tussim veterem mitigat, & recentem lacessit. In orthopnœa calidum commode sorbetur. Gutturis fluctiones gargarizatum inhibet. Anginis & iacenti vuæ conuenit. Contra dentium dolorem calidum colluitur.

De Aceto mulso. CXCV. XV.

Acetum mulsum quod Oxymel vocant, hoc modo temperatur. Aceti heminas quinq; salis marini põdo, mellis minas decem, aquæ sextarios quinq; pariter coquito, decies efferuescẽte cortina, atq; vbi refrixerit diffundito. Sumptum crassos humores extrahere & ischiadicis, comitialibus, & articulorum morbo conflictatis prodesse creditur. Contra morsum eius viperæ quam sepa vocant, haustum meconium, ixiamve, auxilio est. Anginis vtiliter gargarizatur.

De Acida muria. CAP. XVI.

Acida muria quam Græci Oxalmen vocant. Contra nomas fotu, putrida vlcera, canũ morsus, & venenatos ictus auxiliatur. Sanguinis fluctiones post excisos calculos sistit, si statim calida in vulnus inijciatur. Prociduam sedem reprimit. Dysentericis si nomas sentiãt, infunditur. Oportet autem eam ex lacte instillare, hirudines sorbitione aut gargarizatu necat. Furfures & manãtia capitis vlcera exterget.

De Thymoxalme. CAP. XVII.

Thymoxalme veteres vtebantur, dabantq; loborantibus imbecillitate stomachi, ternos quaternosve cyathos, aqua calida dilutos, in articularibus morbis, & inflationibus. Crassos humores atrosq; trahit. Hoc modo factitatur. Thymi triti acetabulũ, salis idem modus, rutæ, pulegij, polẽtæ, singulorum exiguæ portiones in vas conijciuntur, aquæ terni sextarij & aceti terni cyathi infunduntur & circumposito linteo sub dio madescunt.

De Scyllino aceto. CAP. XVIII.

Scyllinum acetum hoc modo fit. Scylla quæ cãdida fuerit expurgata conciditur, traiectaq; lino segmẽta modicis interuallis ne se contingant, siccantur in vmbra quadraginta diebus. Mina eorum in aceti boni sextarios duodecim immergitur, & vase di-

ligēter operto septenis diebus in sole madescit. Post eū numerū dierū scylla eximit, & expressa abijcit. Defæcatū acetū trāsfundit & reponitur. Aliqui scyllæ minā, quique aceti sextarijs miscēt. Alij citra exiccationē repurgātes, parē mēsurā adijciūt, & senis mēsib° macerari patiūt. Id multo magis humorū lēticias digerit. Gigiuas humore prægnātes collutione stringit. Et motos dētes firmat. Putredines oris & graues halitus tollit. Durat fauces, & callosas facit. Vocē expedit et lipidā canorāque reddit. Dat stomachicis, ægre cibū cōcoquētib°, melācholicis comitialibus, vertiginosis, mēte captis. Itē vuluarū strāgulationibus lienis incremēto laborātibus, ischiadicisque. Imbecillos admodū recreat. Corpus sanū reddit, et bonū colorē præstat. Oculorū aciē exacuit. Tarditatē quoque auriū infusione purgat. In sūma ad oia efficax. Cauēdū tamē intestinis exulcerationibus, in capitis dolore, aut neruorū vitijs. Datur quotidie ieiunis sorbēdū, inter initia exiguū, paulatim adaugendo ad cyathū vsque. Nonnulli binos dant cyathos aut largius.

De vino Scyllino. CAP. XIX.

SCyllinū vinū fit hoc modo, disectā vti dictū est scyllā, & sole siccatā cōtūdito, minā eius tenui cribro incernito, & liteo illigatā, in vicenos sextarios musti recētis ac boni demergito. Vbi trimestri spatio maduerit, elutriatū vinū obstructo diligēter vase recondito. Licet quoque sic humida scylla vti. In orbiculos rapi modo disectā duplicato pōdere, quadraginta diebus insolari oportet, et inueterascere. Alia parādi ratio. Scyllæ disectæ et repurgatæ tres minas, in italicā metretā musti demittito, & senos mēses in vase obstructo macerari finito. Post id tēpus excolatū vinū recōdito. Vtile est contra cruditates, et ciborū corruptiones. Itē ijs qui reuomūt cibū, et si pituita in vētre aut stomacho coierit. Prodest lienosis, male habitis corporibus, aquæ iter cutē, regio morbo, difficili vrinæ, torminosis, iflationib°, resolutioni neruorū, rigoribus lōgis, vertiginosis, & vulsis. Mēses pellit. Minime neruos infestat. Hoc vinū vetustate fit melius. Cauendus in febre vsus, aut si interanea vlcus sentiant.

De vinis marinis. CAP. XX.

MArina varie factitātur. Aliqui enī statī quū decerptæ sūt vuæ in aquā maris āmiscent. Alij in area vuas sole siccāt, quibus calcatis, marinā adijciūt. Alij passas prius vuas in dolijs marina aqua macerāt, mox calcatas exprimūt. Id magis passi generibus adscribitur. Quæ tamen austeriore gustu temperantur, contra febrium aduentantium indicia valent, si modo meliora non adsint. Aluum subducunt. Prosunt purulenta extussientibus, aut si dura aluus exerceat. Quæ ex aminnæis vinis fiunt, caput tētant. Stomacho aduersantur, fla

tus creāt. Verū quo plenior habeatur historia, ijs qui huius studio tenerētur, nō inutile existimam⁹ varias vinorū cōpositiones adferre. Nō quod frequēs eorū aut necessarius existat vsus, sed ne quid omisisse videremur, quod ad eorū rationē attineret. Sunt autē quædā ex ijs factitia, minoris curæ ac impēdij, quæ cadūt in vsus. Vti quæ ex cotoneis malis, pyris, filiquis, itē myrti baccis cōponuntur.

¶ De vino Cydonite. CAP. XXI.

Cydonites noie alio melites appellat, & ita fieri cōsueuit. Mala cotonea exēptis seminibus, frustatim rapi modo scindunturtur, & duodeci minarū pōdo, in musti metretā trigita diebus demergūtur. Postea defæcatū vinū reponit. Alia faciēdi ratio. Oportet ad singulos mellis sextarios, denos succi cotoneorū tusorū pressorumq; adijcere, & ita recondere. Vinū hoc adstringit. Prodest stomacho, dysenteriæ, hepaticis, renum vitijs, & vrinæ difficultati.

¶ De Melomelite. CAP. XXII.

Melomeli, quod et cydonomeli nominat, sic fit. Cotonea mala seminibus suis castrata, in q̄ plurimū mellis, quo demergi possint cōijciūtur. Id post ānū mitescit, mulso nō dissimile. Præstat eadē quæ superior cōpositio. De Hydromelo. CA. XXIII.

Fit hydromelon duabus mēsuris aquæ coctæ, & sub caniculæ sidus insolatæ additis ad vnā melomelitis facti ex cotoneis. Vis huius eadē est. De Omphacomelite CAP. XXIIII.

Omphacomelitis faciēdi ratio hæc est. Acerbæ vuæ immaturæ & tribus diebus insolatæ exprimūtur, & ad ternas succi partes, mellis optimi despumati singulæ partes adijciūtur, & insolatū in vasa trāsfūditur. Vim adstringēdi ac refrigerādi habet. Stomachicis cœliacisq; cōuenit. Vsus post annū est.

¶ De vino Apijte. CAP. XXV.

Fit et e pyris perinde atq; cotoneis vinū, apijtes noie, sedita vt pyra nō magnopere maturescāt. Ex filiquis etiā, mespilis, sorbis simili modo tēperat. Oia hæc genera acerba sūt, & adstrigūt, atq; intestinas fluctiones cohibēt.) De Oenāthino CA. XXVI.

Fit e labrusca, hoc est vite syluestri, quod vocat œnāthinū. Sicci flores minis duabus musti metreta macerati, post triginta dies mutantur, mox collatū vinū reconditur. Facit aduersus stomachi imbecillitatē, cibi fastidia, cœliacos & dysentericos.

¶ De vino Rhoite CAP. XXII.

Fit e punicis malis maturis quod rhoitē nominat, succo expresso ab acinis eorū, quib⁹ lignosus nucleus abest, apyrina vocāt, aut decocto ad tertias, & ita reposito. Efficax est cōtra fluctio

nes ĩternas, & febrim cũ alui profluuio exortã. Stomacho vtile. Adstrigit aluũ & vrinã mouet. ¶ De vino Rhodite. CAP. XXVIII.

RHodites sic fit. Rosarũ siccarũ tusarũq; minã liteolo deligatã in sextarios octo musti demergito. Et post tres menses, defæcatũ vinum transfundẽs, recõdito. Vtile ijs qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores in fine potũ, & cõtra humidas aluos & dysenterias. Fit quoq; ex succo rosarũ, addito melle quod rhodomeli vocãt quod arteriæ scabricijs cõuenit.

¶ De vino Myrtite. CAP. XXIX.

Myrtites fit baccis nigris post maturitatem tusis, & organo expressis. Aliqui ad tertias coquũt. Alij baccas prius sole torrẽt, et quaternis sextarijs cõtusarũ, ternas aquæ heminas adijciũt, et vini veteris parẽ modũ. Postea exprimũt & seruãt. Magnopere adstringit. Stomacho vtile. Fluctionibus ventris ac stomachi prodest, & cõtra intestinas vlcerationes & profluuia. Denigrat capillos.

¶ Di vino Myrsinite. CAP. XXX.

Myrsinites sic tẽperatur. Rami nigræ myrti cum suis baccis & folijs tusi, decẽ minarũ põdo, in tribus musti cõgijs feruescũt, donec duo superfint, aut certe sesquicõgius relinquat. Id vinũ colatũ ad vsus recõdit. Cõtra furfures, vlcera ĩ capite manãtia, eruptiones papularũ, gingiuas, tõsillas, & purulẽtas aureis efficax est. Sudores sistit. ¶ De vino Lẽtiscino & terebinthino CAP. XXXI.

LEntiscinũ similiter vt myrsinites tẽperatur. Nec secus terebinthinũ. Nãq; bacciferi eorũ rami sumi debẽt. Similes insũt vires. Adstrigũt. Stomacho accõmodant, & defluctionibus intestinorũ, vesicæ, & stomachi, & sãguinis profluuio. Vlcera oia fluctionibus obnoxia, fotu ad cicatricẽ perducũt. Fluctiones vuluæ ac sedis, isessione cohibẽt. ¶ De vino Palmeo. CAP. XXXII.

PAlmulas maturas quas vocãt chydæas, in vrseolũ imo pertusũ, & obstructũ picata arũdine, demittito, lino foramẽ sit obturatũ, & quadragenis sextarijs ternos aquæ cõgios infũdito. Quod si ipsum ita dulce esse non libeat, quinq; congios infudisse satis est. Post decẽ dies detracto ab arũdine linteo, assumito vinũ crassũ & dulce, et reponito. Suaue illud quidẽ, sed capiti noxiũ. Contra fluctiones propter adstrictoriã vim efficax. Stomachicis, cœliacis, sanguinẽ expuẽtibus cõuenit. Aliqui idem addita aqua iterũ capiunt, & tertio, quarto, quinto, sextove, faciunt, quod tandem acore vitiatur.

¶ De Vino Catorchite. CAP. XXXIII.

CAtorchites aliquibus sycites vocatur. In cypro fit, Ita vt palmeum. Sed hoc interest, quoniam pro aqua tantumdem hu-

moris adijciunt, in quo recenter pressa vinacea maduerint. Caricæ quæ chelidoniæ aut phœnicæ appellantur, præsertim nigræ macerantur, vti diximus, & post decẽ dies humor excipitur. Atq; iterũ aut tertio, idẽ modus aquæ in qua vinacea maduerint, infunditur. Simili modo intercedẽte spatio, quarto aut quinto assumitur. Demacerata rum liquor non secus acorem cõtrahit, & aceti vsum præbet. Id tenue est. Flatus gignit. Stomacho aduersatur. Fastidium parit. Aluo tamẽ prodest. Vrinã ciet. Menses trahit. Lactis vbertatẽ facit. Vitiosum sanguinẽ creat, & elephantiasin adfert, vt potio quã zethon appellamus. Aliqui sex amphoris, decẽ salis sextarios adijciũt. Alij muriæ amphoram, quod nõ facile vitiatur & aluo idoneum fore censẽt. Alij thymũ et fœniculũ imo subijciunt, & caricas superponunt & ita vicissim, donec vas expleuerint.

De vino Sycomorite. CAP. XXXIIII.

FIt & e sycomoris eodẽ modo vinũ. Sed in acetũ acre degenerat, qm̃ noiata præualet vis eorũ, vt fluẽtis liquoris dulcedinẽ retinere possit.

De Vino Resinato CAP. XXXV.

REsinatũ vinũ populatim factitari solet. Copiosum in galatia, quoniã vinũ illic coacescat, vua non maturescente. Ideoq; refrigerat, nisi picea resina temperetur. Resina autem cũ corticẽ tũditur, & amphoræ, dimidiata hemina permiscetur. Aliqui vbi effervbuit excolant, separantes resinã. Alij relinquunt. Hæc vina vetustate dulcescunt. Omnia capitis dolorẽ & vertigines faciunt. Concoctionem tamen adiuuant. Vrinam cient. Tussientibus ac destillatione vexatis conueniunt. Itẽ cœliacis, dysentericis, mulierum menfibus, & hydropicis, & fœminis fluctione vuluæ laborãtibus, Altis exulcerationibus infunditur. In hoc autem genere nigricans magis albo constringit.

De vino Strobilite. CAP. XXXVI.

STrobilites fit maceratis in musto nucibus pineis, recentibus, fractisq;. Præbetq; resinati effectus, si quis madefactas nuces pini musto decoquat. Potum cõuenit ijs qui tabitudine conficiuntur.

De vino Cedrino. CAP. XXXVII.

CEdrinũ, Iuniperinũ, cupressinũ, laurinũ, pineũ, aut abiegnũ simili ratione fiunt. Diuisos recenter ramos cũ fructũ ædunt, aut soli, aut balneo, aut igni, admouere oportet, vti desudẽt, cõgioq; vini minam vnã permiscere, & post duos menses trãsfundere. Et anteq; recõdantur insolare. Facticiorũ vinorũ vasa impleri debẽt, nãq; nõ plenis vasis, vina in acorem corrumpuntur. Medicata autẽ vina, recte valentibus insalubria. Omnia excalfaciunt. Vrinã ciẽt, & substringunt. Laurinũ tamen vehementius excalfacit. Fit quoq; e fructu cædri

maioris vinum, congio musti, adiecta tusarum baccarum selibra. Diebus quadraginta insolari debet, & defæcatum in vasa transferri.

¶ De vino Iuniperino. CAP. XXXVIII.

Fit etiã vinũ e baccis iuniperi, nõ aliter q̃ cedrites, & et ad eadẽ valens.

¶ De Vino Cedrite CAP. XXXIX.

Cedrites hoc modo fit. Cedriam dulci aqua lauãt, & singulas amphoras singulis cyathis diluũt. Et ita musto replẽt. Hoc genus vini excalfacit, extenuat. Tussi vtile sine febre, pectoris laterũq; doloribus, ventris & interaneorũ vlceribus, purulẽtis excreationibus, mulieribus vuluæ malo opportunis, hydropicisq;. Facit aduersus ventris tineas & rigores. Contra venenatos ictus auxiliatur. Serpentes necat. Aurium doloribus instillatum medetur.

¶ De vino Picato. CAP. XL.

Picatũ ex liquida pice & musto tẽperatur. Picẽ autẽ primum marina aut muria tantisper eluere oportet, dum inalbuerit, et syncæra maris aqua defluat. Mox aqua dulci proluẽda. Congijs octo musti, vncia picis vna aut altera adijcitur. Vbi efferbuerit & constiterit, in vasa diffunditur. Hoc genus vini excalfacit, concoquit, purgat, abstergit. Vtile doloribus pectoris, iocineris, lienis & vuluæ, si sine febre sint, veteri rheumatismo, exulcerationibus in altũ recedentibus, tussi, suspirijs, concoctionibus tardis, inflationibus, & luxatis, præsertim in succida lana impositum.

¶ De vino Absinthite. CAP. XLI.

Absinthitæ faciundi ratio euariat. Aliqui eni duodequinquaginta sextarijs italicarũ amphorarũ, ammistã absinthij pontici libram decoquunt ad tertias parteis, & vbi infuderint nonaginta aceti sextarios & absinthij selibrã, ac diligẽter permiscuerint, diffundũt in vas, dũq; cõquieuerit defæcãt. Alij absinthij minã in amphorã demittũt, tusamq; & raro linteo deligatã, in decẽ congijs musti macerãt, binis mẽsibus. Alij absinthij quadrantẽ, alij trientẽ, & nardi syriacæ, cinnamoni, casiæ, floris iunci odorati, calami, elatæ, palmarũ, singulos sextantes inijciunt in metretã musti, & tũdentes prius pila, obstructo vasis spiraculo, binis ternisve mensibus dimittunt. Postea defæcatum vinum transfundunt ad vsus. Alij addunt in musti caddum, celticæ nardi drachmas quattuordecim, & absinthij drachmas quadragita liteo inuolutas, & post quadragesimũ diẽ elutriãt. Alij in vigiti sextarios musti, absinthij librã, & siccæ pini resinæ sextantem immittunt, et post decẽ dies excolant & recondunt. Vtile est stomacho. Vrinam cit. Tardã concoctionẽ accelerat. Hepaticis, regio morbo, & renũ vitijs auxiliatur. Fastidia discutit. Ijs prodest quibus

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 267 sur 340

ſtomachus negociũ exhibet. Valet contra longã præcordiorũ diſtentionẽ, & inflationes, tereteſq; ventris tineas, & remoratos menſes. Cõtra hauſta ixiæ venena q̃plurimum potum & vomitionibus redditum auxiliatur.

¶ De Vino Hyſſopite CAP. XLII.

Hyſſopites e cilicio hyſſopo maxie laudatur. Fitq; ſimiliter foliorũ hyſſopi tuſorũ libra in amphorã muſti cõiecta. Liteolo raro cũ quibuſdã lapillis folia inuoluũtur, vt degrauatus põduſculo faſciculus fidat. Vinum poſt quadraginta dies defæcatum eluatur. Cõtra pectoris laterũ & pulmonis vitia, veterem tuſſim, & ſuſpiria prodeſt. Vrinam cit. Torminibus & rigoribus febrium circuitu repentibus auxiliatur. Menſes mouet.

¶ De Vino Chamædryite. CAP. XLIII.

Simili modo chamædryites fieri ſolet. Excalfacit, diſcutit. Cõuulſis, regio morbo, vuluæ iflationibus, tardæ cõcoctioni, incipiẽti aquæ itercutẽ, ſubuenit. Inueteraſcẽs melius redditur.

De Vino Stichadite. CAP. XLIIII.

Stichadites nõ ſecus tẽperatur. Cõgijs ſex ſtichadis minã addere oportet. Craſſitiẽ, inflationes, laterũ, neruorũq; cruciatus, & perfrictiones diſcutit. Comitialibus cõmode datur, cũ pyrethro & ſagapenio.

¶ De Aceto ſtichadico. CAP. XLV.

Fit ad eadẽ acetũ e ſtichade hærba, vt paulo ante diximus aceto macerata. Quod eoſdem implet effectus.

¶ De Vino Ceſtrite. CAP. XLVI.

Fit vinũ e Betonica, quã ceſtron pſychotrophon appellant. Hærbã ſemine maturo prægnãtem, cũ ſuis ramulis minæ põdo, congijs duobus muſti macerant, & poſt ſeptimũ menſem tranſfundunt. Ad multa interaneorũ vitia, vt frutex ipſe pollet. Et vt in vniuerſũ dicatur, factícia vina, ſibi miſturarũ vires adſciſcũt. Quare non difficile fuerit, ijs qui illarum naturas norint, vinorum vires coniectura quadam conſequi. Verumtamen vinorum vſus febricitantibus abdicandus. Fit etiamnum e betonica acetum ad eadem vicia vtile.

¶ De Tragoriganite vino. CAP. XLVII.

Tragoriganites fit quaternis Tragorigani drachmis, in quaternos muſti ſextarios coniectis, & poſt tertium mẽſem tranſfuſis. Prodeſt torminibus, vulſis, ruptis, laterum doloribus, ſpirituum diſcurſationi, ægris concoctionibus.

¶ De Vino Bunite. CAP. XLVIII.

Cnapis fit vinum nomine bunites, drachmis duabus tuſi napi in ſextarios duos muſti additis, & cæteris eodem modo fa-

ctis. Prodest stomachicis & dimicatione aut longo equitatu fatigatis.

¶ De Vino dictamnite. CAP. XLIX.

d Dictamni drachmas quattuor macerato quaternis musti sextarijs. Facit duersus stomachi fastidia. Menses & purgamentum a partu subducit.

¶ De Vino prasijte. CAP. L.

m Arubij adulti folia tundito, & sextarios octo in musti metretam demittito, & reliqua consimiliter facito. Conuenit hoc vinum pectoris vitijs & omnibus quibus marrubium.

¶ De Vino Thymite. CAP. LI.

t Hymi tusi & cribrati vncias duas linteo colligatas, in amphorã musti adijcito. Valet cõtra ægras coctiones, fastidia, dysenteriam, neruorũ & præcordiorum dolores, hibernos horrores, & venenata animalia, quorum morsum frigus ĩsequitur, aut putrescit locus.

¶ De Vino Thymbrite. CAP LII.

i Imili modo e satureia vinũ fit, quod eadẽ quæ thymites præstat.

¶ De Vino Origanite CAP. LIII.

o Ic quoq; origanites ex heracleotico Origano conficitur. Facit eadem quæ thymites.

De Calaminthite & Abrotonite vinis. CAP. LIIII.

c Calamintha, pulegio, & Abrotono vina fiũt eodẽ quo thymites modo. Prosunt stomachicis, cibum fastidientibus, & regio morbo, q; vrinam moueant.

De Vino Conyzite. CAP. LV.

f It & item e conyza vinum, cõtra venenata ante alia efficax.

¶ De Vino Aromatite. CAP. LVI.

a Romatites ita fit. Palmæ, Aspalathi, Calami, nardi gallici, singulorũ quattuor sextarios sumito, Postq; contriueris musto subigito, coactis ingentibus offis, & in sextarios duodecim austeri musti deiectis, operculato vase, quadragita diebus quiescere finito. Deinde vbi fæce expurgatum fuerit, recondito. Alia eius ratio. Calami vncia, phu drachmæ septem, costi drachmæ duæ, nardi syriaci drachmæ sex, casie vncia, croci drachmæ quattuor, ammomi drachmæ quiq;, asari drachmæ quattuor, omnia simul trita & linteo colligata in caddum musti demergũtur. Et postq; vinum deferbuerit transfunditur: Facit ad pectoris et laterum et pulmonis dolores. Difficili vrinæ, rigoribus, retardatis mensibus, atq; ijs qui per frigora iter faciunt, potũ conuenit. Pituitæ crassitiem extenuat. Colorẽ alit. Somnum conciliat. Dolorem finit. Renũ & vesicæ vitijs auxiliatur.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 269 sur 340

¶ De Vino e Pipere Myrrha & iride. CAP. LVII.

Fit & vinum ad destillationes, cruditates, tussim, inflationes, et si humor in stomacho coijt, myrrhæ duæ drachmæ, piperis candidi drachma vna, iridis drachmæ sex, anisi drachmæ tres. Omnia plenius tusa & linteolo inuoluta in sex vini sextarios cõijciuntur. Vinum post triduum colatur, & in lagena reconditur. Datur post deambulationem meraculum cyathi vnius mensura.

¶ De Nectarite vino. CAP. LVIII.

Fit quoq; nectarites ex Helenio hærba, quam alij medicam, alij symphyton, alij Idæon Phlomon, alij Orestion, alij Nectarion vocant. Radice ficca pondo quinq; drachmarum linteolo colligata, & in congios sex musti addita, & post tres menses effusa. Facit ad stomachi & pectoris vitia. Vrinam pellit.

¶ De Vino e syriaca nardo celtica et malabathro. CAP. LIX.

Syriaca nardo & celtica, malabathroq; vinum factitatur, hac ratione. Singulorum selibram in binos musti congios mittito. Post menses duos colato. Datur cyathus vnus cum tribus aquæ. Hoc vinum efficax est contra vitia renum, hepaticos, regiũ morbum, & vrinæ difficultatẽ. Prodest stomachicis, atq; ijs quos palor decolorat. Alij bessem, aut sextantem acori, & celticæ nardi quadrantem, in musti amphoram adijciunt.

¶ De Asarite vino. CAP. LX.

Asari quadrantem in senos musti sextarios itidem demittito. Id vini genus vrinam ciet. Hydropicis, & regio morbo laborantibus, hepaticis, ischiadicisq; conuenit.

¶ De Vino e syluestri nardo. CAP. LXI.

Adicis syluestris nardi recentis & tritæ cribratæq; bessem, in congium musti conijcito. Duos menses quiescere finito. Vtile est hepaticis, difficili vrinæ, inflationibus, stomachicis.

¶ De Daucite vino. CAP. LXII.

Adicis dauci contusæ drachmas sex in musti amphoram imponito, & similiter transfundito. Facit ad dolores thoracis, præcordiorum & vuluæ. Menses pellit. Ructus ciet, & vrinam. Prodest tussi, ruptis, vulsisq;.

¶ De Saluiato vino. CAP. LXIII.

Aluiæ vnciam in musti amphoram, quod idem cũ ceramio est, mittito. Valet cõtra renum, vesicæ, & laterum dolores, reiectiones sanguinis, tussim, rupta, vulsa & suppressos menses.

De Panacite vino. CAP. LXIIII.

PAnacis vnciam in musti congiũ mittito, & transfundito. Prodest ruptis, vulsis, fractis, orthopnœæ. Lienis crassitiẽ extenuat. Contra tormina, coxendicum dolores, efficax est. Tardas concoctiones accelerat. Menses & partus extrahit. A quæ inter cutem, & serpentium ictibus auxiliatur.

De Acorite vino. CAP. LXV.

VIna ex acoro & dulci radice consimili modo fiunt. Oportet enim singulorum vncias in senos congios mittere, tribus mẽsibus macerare, mox in vas transferre. Faciunt ad pectus & latera. Et vrinam mouent.

De Selenite vino. CAP. LXVI.

SEminis apij recentis, maturi, & cribrati drachmæ nouem in musti amphoram demittãtur. Appetitum excitat. Stomachicis & difficili vrinæ auxiliatur. Oris halitum commendat.

De Marathrite & anethino vino. CAP. LXVII.

CX Fœniculo, anetho, & Petroselino, vina eodem modo fiũt, & ad eadem efficacia.

De vino e flore salis. CAP. LXVIII.

FIt & e flore salis vinum multo ad purgandum efficacius, q̃ vinum aqua marina temperatum. Fauces, vesicam, renes, & stomachum infestat. Quare neq; in secunda neq; aduersa valetudine prodest. Fit etiam vinum quod Phthorion vocant, quoniam partus necat, & abortus facit. Veratro aut scammonia, aut sylueſtri cucumere, iuxta radices vitium sato. Siquidem vites sibi illorum vires adsciscunt. Id vinum partus enecat. Datur ieiunis mulieribus quæ ante vomuerunt, cyathorum octo mensura, dilutum.

De Vino e thymelæa. CAP. LXIX.

RAmorũ thymeleæ cũ suis folijs & fructu triginta drachmas mittito in congios tres musti, & leuiigne coquito, donec congij duo superſint, defæcatumq; recondito. A quo sa purgat excrementa, & lienem absumit.

De Vino e Chamælæa. CAP. LXX

CHamælæa dum floret, cum folijs tusa, & cribrata decem drachmarum põdere, in musti congium additur. Post duos menses vinum in vas transfertur. A quæ inter cutem, hepaticis, & lassitudine confractis, efficax est. Item mulieribus quæ a partu ægre purgantur.

De Vino Chamæpityino. CAP. LXXI.

CHamæpityinum simili modo fit, ad eadem cõueniens. Vrinam quoq; ciet.

De Vino Mandragorite. CAP. LXXII.

LIbrum radicis concidito. Segmenta lino traijcito, quod seli-brã æquat in musti cõgios decẽ demittito. Ibiq; esse finito ad menses treis. Media potio heminæ dimidiũ. Bibitur, passo in duplum addito. Aiunt heminam vini congio mistam, potu soporem adferre. Cyathus vnus cũ sextario vini potus, enecat. Mediocris vsus eius, doloris sensum ausert. Fluctiones incrassat. Olfactu, instillatu, potuq; idem præstat.

De Vino Helleborite. CAP. LXXIII.

IN congiũ musti aqua marina diluti, drachmas duodecim nigri veratri triti in linteo mundo, mittito. Dumq; efferbuerit, in marinæ aquæ congios quatuordecim aut quindecim transfundito. Et vbi pleniuscule fregeris, inijcito. Post aliquot dies colato, & vtitor. Dato cyathum vnum ex aqua in potu ad aluum soluendam ijs qui euomuerũt a cœna. Alia ratio. Veratri drachmas viginti, iunci odorati vncias duodecim, spicæ syriacæ vncias tridecim, cribratas & linteo colligatas in septẽ vini coi sextarios, diebus quadraginta macerandas indito. Postmodum colato. Dabis in potu sesquiheminam. Aliter. Decoctæ marinæ aquæ ex pelago petitæ sextarios duodecim, veratri candidi libras sex, quadragesimo die q̃ madefeceris, colato & vtitor. Alia ratio. Veratri drachmas duodenas, & aphronitri quaternas in senis musti sextarijs diebus quinis denis macerato, mox colato, & semestri exacto, vtitor. Id vini genus abortus facit, & partus necat. Aut vuas in sole siccatas imponito in musti metretam, implet autẽ metreta congios decem, & gypsum in vinum mittito pondo drachmarũ viginti, & biduo residere sinito, conijcito veratri nigri vncias triginta, iunci odorati, calami, singulorum drachmas triginta, baccarum iuniperi sextarios duos & heminã, myrrhæ et croci singulorũ drachmã, inuoluens linteolo diebus quadraginta appendito, postea colato, dabis heminas treis aut duas dilutas. Purgat a partu & abortu fœminas. Menses extrahit. Contra strangulatus vuluæ efficax

De Vino Scammonite CAP. LXXIIII.

SCammonites sic fit. Radicis scammoniæ per messes effossæ tritæ & linteo colligatæ drachmas quinq;, in vini cõgiũ mittito, ad dies triginta. Aluũ purgat. Bilẽ & pituitã extrahit.

De omnibus metallicis & primũ de Cadmia. CAP. LXXV.

EX Cadmiæ generibus optima est cypria, botryitis nomine, densa, modice grauis, & in leuitatem magis declinãs, racemosa facie, colore spodij quæ fracta cinerulenta est, & æruginosa. Proxima habet foris cærulea, intus cãdidior, internatis segminibus, onychitæ lapidi similis. Cuiusmodi sũt quæ e veteribus metallis effodiuntur. Quædam etiã placodes id est crustosa dicitur, lineis quibusdã perinde quasi zonis cincta, ob quod eã zonitin appellauere. Alia ostracitis nominatur, gracilis, & magna ex parte nigra. Sed quæ testaceam faciem habet, terram amplexa est. Improbatur candida. Oculorum medicamentis botryitis nomine, & onychitis, vtiles. Reliquæ ad emplastra & farinas quæ cicatricibus inducendis insperguntur. Ad eadem cypria prodest. Ex macedonia vero, thracia, et hispania delatæ improbantur. Cadmiæ effectus adstringere, caua explere, sordes expurgare, exiccare, corporis meatus infercire, excrescẽtia in carne coercere, crustas creare, & vlcera quæ cacoethe vocantur, ad cicatricem perducere. Gignitur cadmia ex ære in fornacibus candente, fuligine egesta flatu, et lateribus camerisq; fornacum applicata. Prægrandes autem ac ferreæ sunt fornaces, ab officinis appellatæ acestides, per summa nullo spiraculo relicto, concameratæ, vt quæ ab ære iactantur sursum corpuscula cohæreant, & inibi detineãtur, quæ cum spissius insidẽt, in corpus cõcrescunt, & modo genus vnum eius, modo alterũ, modo omnia perficiunt. Extrahit & cadmia cremato lapide cui pyritæ cognomen est, monti soleo supereminente. In quo etiam quædam quasi venæ, chalcitis, mysios, soreos, melantheriæ cærulei, chrysocollæ, attramẽti sutorij diphrygisq; inueniuntur. Nec desunt qui cadmiam in lapidum fodinis iuueniri tradant, falsi quadam lapidum cognatione. Reperitur et apud cumas lapis nullã sui vim ostẽdens. Ij eo deprehẽduntur q; sunt cadmia leuiores, nullumq; alienum mãdentibus saporem exhibẽt. Cõmanducatus autẽ lapis dentes offendit. Cadmia vtpote cũ cedat, esum non respuit. Alio autem discerni possunt argumento, cadmia in farinã detrita, & aceto subacta, in sole se comprimit. Quod in lapide nũq; accidit. Item tritus & igni appositus lapis, profilit, et fumum igni similẽ eiaculatur. Cadmia vero quieta manet, fuliginẽq; luteo colore aut æreo splendentem expuit, vario zonarum discursu. Insuper lapis ignem expertus, atq; refrigeratus colorẽ mutabit, ac leuior multo fiet. Sed cadmia nihil euariat, nisi quis eam aliquot diebus cremauerit. Fit & in argenti fornacibus candidior, ac minus ponderosa, sed viribus nequaq; comparanda ærarie. Vritur cadmia superior carbonibus obruta, do-

nec transſlucida ſpectetur, & ferrei ſtercoris modo bullet, mox extinguitur vino aminnæo. Sed quæ ad pſorarũ medicamenta præparatur, aceto. Alij hoc modo exuſtam conterunt in vino, rurſumq; fictili crudo torrent, donec pumicoſa videatur. Iterumq; tritã ex vino, vrunt, donec in cinerem redigatur, nihil ſcabriciæ retinens. Hac ſpodij vice vtũtur. Lauatur in mortario trita, effuſa ſubinde aqua, dũ ſordidum nihil emergat. Dein coacta in paſtillos reponitur.

¶ De Pompholyge. CAP. LXXVI.

Pompholyx ſpecie ſola, non genere, a ſpodio diſtat. Siquidẽ ſpodios nigricat, & plerumq; põderoſior eſt, palearum pilorumq; plena, quaſi deraſum quiddam, ac detractum ab æraria rum officinarũ pauimentis & fornacibusq; videatur. Pompholyx vero pinguis eſt, & candida, vſq; adeo leuis, vt in auras euolare poſſit. Cuius duo fluxerũt genera. Vnum ad aeris colorem vergens, ſuppingue, alterum magnopere candidũ, ſummamq; leuitatem nactum. Cãdida fit Pompholyx, quoties in perficiũdo ære, fabri præſtãtiorem facere volentes, detritam cadmiam cumulatius inſparſerint. Namq; tenuiſſima fauilla quæ effertur, in Pompholygẽ coit. Cæterũ Pompholyx nõ ex æris modo materia & fabrili induſtria factitatur, ſed ex cadmia quoq;, ad gignendam ipſam eximie proflata. Cuius faciundæ ratio hæc eſt. In domo binis tectis operta, fornax extruitur, iuxta quam mediocris feneſtra verſus tabulatũ a ſupernis partibus pateat. Domicilij paries fornaci proximus, tenui foramine ad fornacem vſq; perforetur, ad excipiendam follis narem. Oſtium mediocre habeat pro exitu ingreſſuq; artificis fabricatum. Domuncula altera coniuncta ſit, in qua & folles & flator ſuo munere fungantur. Deinde carbonibus in camino ſuccenſis, aſſidens artifex cadmiam particulatim fractã inſpargit, a locis ſupra fornacis caput extructis. Idẽ negocium obit artificis miniſter, ſimulq; carbones adijcit, vſq; dum indita cadmiæ copia prorſus abſumatur. Itaq; egeſta ſuffitu, tenuis pars & leuis materiæ in ſummam domum euolat, & parietibus tectiſq; adhæreſcit, conflatum inde corpus, inter initia erumpentibus aquarum bullis ſimile prodit, poſtea maius incremẽtum capeſcens, elaboratis lanis ſimile redditur. Põderoſius autem in ſubiecta pedibus loca ſe recipit. Sed hoc fornacibus offunditur, illud domus pauimento cohæret. Quod tenuiore deterius exiſtimandum eſt, ideo q; multum terræ collegerit, & ſpurcicia in aceruatione referciatur. Sunt qui hoc modo tantum fieri ſpodiũ arbitrantur, de qua antedictũ eſt. Optima creditur cypria, quæ accepto aceto odorem æris præſtat, colore aliquantum piceo, ſapore luti horrido, & ſi fraudem non experta, flagranti carbone inferueſcit, aereum colorem

contrahit. Antedictis autem notis, diligenter attendendum est. Siquidem a nonnullis adulteratur taurino glutine, ouillo pulmone, aut marino, aut crematis grossis, & quibusdam consimilibus. Quod facile cognitu fuerit. Quippe nihil in ijs probandis inuenietur eorum, quæ antedicta sunt. Pompholygem ita lauari oportet, ligatam linteo mundo modicęq; raram, aut siccam, aut aqua respersam, in labellum demittito, quod imbrem contineat, & huc atq; illuc fasciculum deferens, immergito. Ita enim limosa pars eius ac dulcis effluet, & omne crassamentũ in linteolo remanebit. Postea refidere sinens, aquam cum cinere colis incernito, & nouam infundens, agitato, & effundito, mutata tantisper aqua & colata, dũ arenosi nihil sidat. Demum aquam exprimito, & siccatum cinerem recondito. Alij quantum maxime fieri potest siccant, & manibus in aqua cõterunt, dum mellis crassamentũ imitetur. Deinde linteo faucibus excepturi vasis obtento, aut laxius illigato, colant, & quo facilius transeat, infusa per linteum largiore aqua, cinerem conturbant, mox spumosum quod traiectum est & supernatat vasi, concha excipiunt, & fictili nouo ad vsus recondunt. Quod vero resedit, et sensim cribratũ, in aliud vas transfundunt, relicto harenoso quod pessum ierat. Rursus lapidosa fidere patiuntur, & in vas aliud excolant. Hoc identidem faciũt, donec cinis merus & harenæ expers inueniatur. Alij paulatim integrã in aqua respergunt, arbitrati arenas lapillosq; suo ponduſculo degrauatos, pessum ire. Pilos autem & paleas leuitate sua in sublime attolli. Cæterum cinerem medium separant & in pillã coniectum vt cadmiam eluunt. Quinetiam lauatur vino chio marina aqua diluto, modis quos supra diximus. Et ita redditur adstringẽtior, q̃ aquis elota. Vis Pompholygis adstringere, refrigerare, explere, purgare, obstruere, & aliquantum exiccare. Inter medicamenta numeratur quæ sensim crustas obducunt. Quod si spodium torrere libet, diligenter tritam & irrigatam aqua, colliges in pastillos, fictiliq; nouo, subiectis leuibus prunis, orbiculos continuo versabis, dũ assicati fulueſcãt. Neq; ignorandũ, ex auro, argẽto, plumboq; fieri spodion. Verum post cypriam plumbea maxime commendatur.

¶ De Antispodo. CAP. LXXVII.

Quoniam Spodos sæpe numero desideratur, necesse est ostẽdere, quæ simili virtute polleant, vt in spodij locum suffici possint, antispoda vocant, quoq; modo sumi debeãt. Folia itaq; myrti, cum floribus & baccis immaturis, in fictile crudum coniecta, inditoq; operculo cõtinua foramina habente vruntur fornacibus donec figlinum percoquatur. Iterum in fictile aliud crudum transferuntur, quod vbi perassatum fuerit, exempta lauantur ad vsus. Idem quoq;

fit e termite ſylueſtris oliuæ, ſi habeatur, ſin ſecus, ſatiuæ cum ſuis floribus, aut malis cotoneis diſectis, & detractis oſſibus, aut gallis aut laceratis linteolis. Item ex moris immaturis id eſt candidis, in ſole prius arefactis, aut terebintho, aut lentiſco, œnanthe, aut mollibus rubifolijs, vel e buxi coma, vel pſeudocypero cum flore. Alij ficus in ſole antea ficcatas, eodem modo parant. Alij taurinum gluten. Alij ſuccidas lanas aſperas, pice aut melle irrigatas. Quæ omnia in ſpondij vicem vſurpantur.

¶ De Aere vſto. CAP. LXXVIII.

AEs vſtũ probatur rubrum, quod contritu colore Cinnabarim imitetur. Nigrum vero pluſq; deceat, exuſtum eſt. Fit autẽ e clauis ſolutarum nauium, fictili crudo compoſitis, ſubſperſo ſulphure cum ſale pari, omnibus viciſſim inſparſis, fictile circũlito figulari creta ſpiramento, fornacibus inditur, donec figlinum percoquatur. Quidem pro ſulphure & ſale alumen inſpargunt. Alij ſine ſulphure ac ſale fictili, aliquot dies vrunt. Alij ſulphure ſolo vtuntur, fuliginẽ tamen excutiunt. Alij oblitos ſciſſili alumine clauos, cum ſulphure et aceto, fictili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto reſperſos, vrunt, & iterum aut tertio idem efficiunt, poſtea recondunt. Principem locũ tenet, in memphide combuſtum, proximũ in cypro. Adſtringit, exicat, reprimit, extenuat, attrahit. Vlcera purgat, & ad cicatricem perducit. Vitia oculorum emendat. Excreſcentia in carne conſumit. Nomas cohibet. Vomitus ciet, cum hydromelite potum, aut cum melle delinctum, illitumve. Lauatur vt cadmia, mutata quater in die aqua, donec nulla prorſus ſordes emergat. Aeris recrementum, ſtercuſve, quam ſcoriam vocant, eodem modo lauatur & eamdem vim ſed imbecilliorem habet.

¶ De Flore æris. CAP. LXXIX.

FLos æris quem nõnulli clauorum veterum pſegma, quaſi ramentũ, nominarũt. Optimus eſt, friabilis, in attritu fluueſcẽs, milij effigie, breuis, ponderoſus, modice ſplendens, atq; conſtringens, qui delimatam æris ſcobem nõ recœpit, quaſæpe adulteratur. Sed id facile deprehẽditur cum denti um illiſu, dilatantur ramẽta. Fit autem cum æs fornacibus fuſum, in receptacula delabitur, per cola fiſtularum ad ea pertinentium. Circa eas enim occupati, ſordes expurgantes, aquam clariſſimam infundunt, refrigerare volentes. Itaq; repẽtino concretu, ac addenſatione, expuitur & ſcatet antedictus flos. Adſtringit & excreſcentia cohercet. Offuſam oculis caliginem emendat, ſed magnopere mordet. Quaternum obolorũ pondere datus, craſſum humorem extrahit. Carnoſa narium vitia abſumit. Eruptiones papu-

ſarum cum vino cohibet. Contra diuturnas aurium grauitates tritus, in eas per fiſtulam flatu impellitur. Vuam tonſillaſq; reprimit, farina eius cum melle admota.

¶ De Squamma æris. CAP. LXXX.

SQuāma æris excuſſa clauis, cyprio ære fabricatis, craſſa quidem ipſa. Bona eſt quæ helitis nominatur. Sed ex malo ære aut cādido, vitioſa intelligitur. Quam vtpote tenuem & inualidam dānamus, maxime approbantes craſſam, ruffam, præſertim ſi aceti reſperſu rubiginem cōtrahat. Vim habet adſtrictoriam, extenuātem, reprimentem, & erodentem. Nomas coercet. Vlcera ad cicatricem perducit. Pota ex aqua mulſa aquam trahit. Aliqui farina ſubactam, dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta. Genarum ſcabritiā abſumit, & fluctiones exiccat. Lauatur hoc modo. Siccæ æris ſquammæ expurgatæ ſelibra, cum nitida aqua in mortario manu diligenter conturbatur, quouſq; peſſum ierit. Abijcitur quod emerſit, et effuſa aqua, hæmina cœleſtis himbris adijcitur, & diſtenta manu, ſquamma quaſi exiccāda ſit, vehemēter cōfricatur. Dumq; lentorem emittere cœperit, aqua ſenſim ad ſex heminas vſq; ſuperinfunditur, terendo valide. Squamma ad latus mortarij colligitur, ibiq; apprimitur. Quo facto, expreſſus humor pixide ex ære rubro facta, excipitur. Hoc eſt enim velut flos ſquāmæ, valēs viribus, & ad ocularia medicamēta cūprimis efficax. Inutile quod ſupereſt. Lauatur donec nullam prorſus lenticiam excernat, & linteo opertum biduo conquieſcere finitur effuſaq; extante aqua, vbi ſiccatū erit, reconditur pixidicula. Alij vt cadmiam lauant, & reponunt.

¶ De Squamma ex acie decuſſa. CAP. LXXXI.

SQuammæ ex acie aut mucronibus decuſſæ quam vocant ſtomoma eadem vis. Lauatur modo ſimili, & recōditur. Sed ad moliendam alui deiectionem, inefficacior eſt.

¶ De Erugine raſa. CAP. LXXXII.

ERugo raſa fit ijs modis. Super doliolum, aut aliud confimile vas aceti q̄acerrimi, æneum vas præſertim concameratum ſin minus planum verſetur, ſitq; exterſum, nullūq; habeat ſpiramentū. Exempto vaſe quo doliolum obtuaueris, decimo quoq; die, infidēs ærugo deraditur. Aut æris lamina in caddis ſuper acetū ita ſuſpenditur, ne attingat, et totidem poſt dies raditur. Aut maſſulæ æris aut laminæ, vinaceis iam acceſcentibus cōduntur, & ſimili modo verſantur. Quinetiam ex delimata æris ſcobe ærugine facere licet. Necnon e laminis, quibus bracteæ auri concluſæ maleo ducuntur. Si quis eas aceto reſpargat, & ter aut quater verſet, donec ærugine contrahāt.

Tradunt æruginē in cyprijs metallis gigni, lapidibus quibusdam nō nihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit. Adduntq; nonnumq; per caniculæ æstus, e quodā specu manare. Sed hoc exiguū, & optimū esse, illud speluncis effluens, copiosū quidē, & boni coloris, sed vitiosum, quod lapides multos collegerit. Pluribus autē modis adulterant. Aliqui pumice, alij marmore, alij attramēto sutorio. Sed deprehēdemus pumicē aut marmor, pollice sinistræ manus madefacto, & ærugis portiunculā in alterū atterente. Siquidē eā diffundi constat. Marmoris autem pumicisq; partes, coeunt non dissipatæ, demumq; tractatione crebra & humoris complexu dealbescunt. Quin & dentium appressu. Siquidem syncæra cedit, leuis, sine asperitate. Attramētum vero sutoriū igne coarguitur. Namq; si fictile, aut lamina, adulterata ærugine illinatur, et feruenti cinere aut carbonibus incalescat, mutabit colorem. Attramentum sutorium rubescit, quod vstum suapte natura talem sortitur colorem.

De Aerugine scolecia. CAP. LXXXIII.

AEruginis quā vocant scoleciam, duo sunt genera. Quædam fossilis est. Altera facticia. In mortario cyprij æris dimidiam heminā aceti albi acrisq; pistillo cupreo conterito, donec strigmenti crassitudinem imitetur. Deinde aluminis rotundi, salis fossitij, translucentis, aut marini q̄ albissimi, solidiq; drachmam vnam, aut certe cum nitri pari pondere terito in sole, æstuosissimis diebus, sub sidus caniculæ, donec colore ærugineum, & coagmēto strigmentosum fiat. Vbi autem se in vermiculorū speciem contraxerit, recondito. Efficax & boni coloris redditur, si duas parteis vrinæ veteris, cum vna aceti adieceris, & alia quæ dicta sunt peregeris. Sunt qui æruginē rasilē, quæ in apparatu non respondit, gummi misto digerant in formas, & ita vēdant. Quod genus, vt vitiosum improbatur. Fit & quædā ærugo ab aurificibus, mortario & pistillo cyprij æris, cum vrina pueri impubis, qua aurū ferrumināt. Antedicta æruginū genera, vsto æri correspondent. Sed magis effectu valent. Sciendum fossilem scoleciam præstantissimam esse. Derasam sequi, postremo loco faciciam. Mordacissima tamen est & magis adstringens. Aurificum autē ærugo rasæ correspondet. Aerugines omnes adstringunt, extenuant, excalfaciunt. Oculorū cicatrices emendant. Lachrymas cient. Nomas sistunt. Vulnera ab inflammatione tuentur. Vlcera ex oleo cæraq; ad cicatricem perducūt. Callos & sordida vlcera purgant, cum melle coctæ. Callum fistularū erodunt, cum ammoniaco, collyrij modo in eas adactæ. Ad gingiuarum autem excrescentias, & extuberationem vtiles. Magnopere extenuant genarum crassitiem, cum melle illitæ. Verum post illitionē spon

gia ex aqua calida locus fouendus est. Resina terebinthina exceptæ cũ ære & nitro lepras abigunt. Vritur particulatim fracta, in fictili patina, flagrantibus prunis superposita. Versaturq; donec se mutet, & colore subcinerescat. Postea refrigerata reponitur. Sunt qui cruda olla eam vrant, vti dictum est, sed non prorsus eumdem colorem cremata contrahit.

De Rubigine ferri. CAP. LXXXIIII.

TVbigo ferri restringit. Sistit fœminarum profluuia admota. Potuq; præstat ne concipiant. Illita ex aceto ignibus sacris, & papularum eruptionibus, medetur. Perquam vtilis ad scabricias genarum, paronychia digitorum, & reduuias. Condylomatis prodest. Gingiuas firmat. Podagras illita lenit. Alopecias replet. Vinum aquave, in qua candẽs ferrum sit restinctum, potu cœliacis, dysentericis, lienosis, cholera laborantibus, & dissolutis stomacho auxiliatur.

De Stercore ferri. CAP. LXXXV.

STercus ferri quam scoriam vocant, eadem potest quæ rubigo, sed inefficacius. Aconito ex hydromelite potum opitulatur.

De Plumbo eloto. CAP. LXXXVI.

LOtura plumbi sic fit, in mortarium plumbeum aquam inijciens, pistillo plũbeo terito, donec nigrescat aqua, & succi modo crassescat, aut cœnosa reddatur. Linteolo deinde colato, aquam infundens, quo facilius quidquid est resolutum incerni possit. Hoc facito vsq; dum satis habuisse videaris. Vbi consederit, priorem aquam effundens, nouamq; adijciens, vt cadmiam lauato, donec nulla extet nigricia. Postea in pastillos cogens reponito. Quidam scobem mundi plumbi lima quæsitam, mortario lapideo pistilloq; terunt, aut manibus cum aqua paulatim adiecta fricãt, donec nigrescat. Mox vbi crassamentum pessum ierit, colligunt in pastillos. Nam tritum vehemẽter, cerusæ simile redditur. Alij elimatæ scobi modicam plumbaginem adijciunt. Affirmantes ita elotum plumbum præstantius esse. Potest refrigerare, adstringere, obstruere, mollire, explere caua. Sistere oculorum fluctiones, & vlcerum excrescentia. Sanguinem supprimit. Prodest contra sedis vlcera, condylomata, & hæmorrhoidas ex rosaceo. Item ad ea quæ ægre cicatricẽ ducunt. Et in totum spodij effectus præbet. Nisi q; non obducit crustas. Integrum plumbum affrictu, marini scorpionis draconisq; plagis auxiliatur.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 279 sur 340

De Plumbo vsto. CAP. LXXXVII.

VRitur Plumbum sic. Super q̃ tenuissimas plumbi laminas, fictili nouo inditas, sulphur inspargito, additisq; rursus laminis, interiecto semper sulphure, vsq; dum vas expleueris, succendito. Flagrante autem plumbo, ferrea rude versato, donec perfecte redigatur in cinerem, nihilq; non vstum hæserit. Tum demum obstructis naribus, eximito. Alioquin halitus plumbi noxius sentitur. Aut elimatam scobem in olla cum sulphure vrito. Alij laminas in fictili crudo, vt dictum est, imponunt fornaci, aut foco, et circumlinentes operculum, dato exili spiramẽto vrunt. Alij pro sulphure cerusam aut hordeum inspargunt. Alij integras laminas imponentes, acri igne vtuntur, & rudicula ferrea cõtinue mouent, dum in cinerem soluantur. Sed difficilis huiusmodi vstio, et si vehementius vratur, contrahit spumæ argenti colorem. Magis placet nobis prima. Plumbum vstum lauatur vt cadmia, & reconditur. Eosdem effectus habet, quos plumbum elotum sed multo acriores.

De Recremento plumbi. CAP. LXXXVIII.

REcrementum plumbi quod scoriam vocant, optimum est dẽsum, fractu cõtumax, cerusam plane repræsentans, nihil plũbosi habẽs, quod ad mali colorem accedit, & vitri splendorẽ imitatur. Eadem quæ plumbum exustum potest, sed magis adstringit. Lauatur in mortarijs iufusa aqua, & refusa summa aquæ parte, quæ luteum colorem duxit. Idq; sæpius, dum recrementum absumatur. Dein quod subsidit crassamentum, aqua effusa, digeritur in pastillos.

De Molibdoide lapide. CAP. LXXXIX.

MOlibdoides lapis a plũbi similitudine dictus. Correspondẽtem recremento vim habet, & eodem modo lauatur.

De Stibio. CAP. XC.

STimmi optimum quod splendidissimum est, modoq; nitedularum emicat, confractu crustosum, nihil terræ aut sordidi habens, friabile, quod stibi appellarũt, alij platyophthalmon, alij Larbason, alij Gynæcion, alij Chalcedonion. Vis eius adstringere, obstruere, refrigerare, excrescentia in carne cohibere, vlcera ad cicatricẽ perducere, sordes & vlcera oculorũ expurgare. Sistit & sanguinẽ e cerebri membrana profluentem. Et vt in vniuersum dicatur, vis vsto plumbo similis est. Priuatim ambusta igni, in crustas erũpere non patitur, cum adipe recenti illitum. Crustosas exulcerationes ad cicatricem perducit, cum cæra & exigua cerusa. Torretur adipe circumlitum &

carbonibus obrutum donec carbunculetur adeps. Exemptumq; restinguitur mulieris lacte, quæ marem peperit, aut vetere vino. Vritur etiã carbonibus succensis efflatum, quoad flagret. Si enim paulo magis concremetur, plumbum fit. Lauatur vt cadmia & æs. Sunt qui vt plumbi recrementum eluant.

De molibdæna seu plumbagine. CAP. XCXI.

Molibdæna optima est flaua, argenteæ spumæ æmula, modice splendens, cum teritur ruffa. Cocta cum oleo iocineris colorem trahit. Vitiosa est, quæ aerem aut colorem plumbeum refert. Gignitur ex auro & argento. Est etiam quædam fossilis, iuxta sebastiã & corycum inuenta. Quo in genere probatur quæ lapidosa nõ sit, aut recrementosa, sed nitens & flaua. Vim habet spumæ argenti, aut recremento plumbi similem. Vritur lauaturq; eodem modo. Miscetur conuenientissime medicamentis, quæ liparas vocant, atq; emplastris minime mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perducit. Glutinantibus tamen medicamentis, aut abstergentibus non conuenit.

De Recremento argenti. CAP. XCII.

Recrementum argẽti quod scoriam vocant, aut helcysma, aut encauma, molibdænæ vim habet. Quare emplastris quæ phæas appellant, additur, ac medicamentis quæ cicatricem obducunt, vt pote cum adstringat, extrahatq;.

Di Spuma argenti. CAP. XCIII.

Spuma argenti quædam gignitur ex harena, quam molibditin vocant in fornacibus conflata, donec perfecte incandescat. Altera ex argẽto. Tertia ex plumbo. Probatissima est attica. Secunda hispaniensis. Has sequitur quæ fit dicæarchiæ idest puteolis, baijs, in campania, & Sicilia. Plurima enim hijsce locis e flagrantibus laminis plumbeis gignitur. Quæ flauo colore splendet, chrysitis appellatur, melior cæteris. Quæ in Sicilia, argyritis. Quæ ex argento, calabritis. Vis autem adstringere, mollire, explere caua, excrescentia in carne reprimere, ad cicatricẽ ducere, refrigerare, & occludere. Vriẽ argẽti spuma, cõfractis partibus ad magnitudinẽ iuglãdiũ, ita accẽsa fol libus. Abstergitur inlidẽs spurcicia, & recõditur. Aliqui quater aceto aut vino restiguẽtes, iterũ vrũt & eadẽ prosequuti, reponunt. Lauatur vt cadmia. Vt argyritidi nominatæ, aut si desideretur, alteri candor detur, ea in parteis magnitudine fabarũ cõfracta, chœnicis atticæ mẽsura,

fictili nouo superfusa aqua, adiectis candidi tritici quattuor sextarijs, priuatimq; pugillo hordei, linteolo raro auribus vasis alligato, coquitur, donec hordeum fractum dehiscat. Deinde omnia in nouum craterem oris ampli transfunduntur. Triticum abijcitur. Spuma argenti vehemēter manibus affricando, aqua lauatur, assiccataq; in thebaico mortario teritur, affusa feruēte aqua. donec dissoluatur. Excolata aqua, iterum tota die teritur, & vesperi infusa calida aqua finitur. Mane colis excernitur. Alia infunditur atq; ter die excolatur. Id septē diebus fieri solet. Postea additis ad singulas minas spumæ argenti, quinis salis fossilis drachmis, infusaq; calida aqua, ter in die teritur, & addita aqua excolatur. Cumq; inalbuerit, calida infunditur, dum nullā prorsus salsedinem resipiat. Demum ardentissimo sole siccata, eiecto prius humore, reconditur. Sin minus, mina spumæ argyritidis diligenter teritur, addito sale fossili trito, triplicato pondere, in fictile nouum conijcitur. Aqua infunditur ita vt supereminеat. Mouetur quotidie mane et vesperi, aquaq; superinfūditur, priore nequaq̄ effusa. Hoc fit trigīta diebus. Nāq; nisi moueatur crassescit, vsq; induriciē testæ. Post hæc effusa leniter muria, in thebaico mortario spuma argenti teritur, coniectaq; in fictile aquam continens, manibus diligenter agitatur, mutata subinde aqua, donec nullum salsedinis inditiū præbeat. Deinde quod ex argenti spuma candidum apparet, in vas aliud transfertur, & redactum in pastillos, plumbea pixide conditur. Alij spumam argenti in fabarum magnitudines confractam, in ventre suillo crudo ex aqua coquunt, dum viscus eliquescat, exemptamq; cum sale pari terunt, & vt supra dictum est lauant. Sunt qui salis libram vnam, & spumæ argenti tantundem, in sole terant, aqua continue mutata, dum candor ei detur. Alia ratio: Sumito quantamuis argenti spumā, vbi lana candida inuolueris, fictili nouo indita aqua, cum pugillo fabarum recentium repurgatarūq; decoquito. Cumq; fabæ disruptæ fuerint, lanaq; dealbuerit, exemptam argenti spumam, & altera lana inuolutam, iterum coquito, cyathum aquæ & parem fabarum modum adijciens. Eadem tertio quæ supra, facito. In summa tantisper, dum lana iam non inficiatur. Insuper transfundens in mortarium, ad singulas salis fossicij libras, adijcito octogenas spumæ argēti drachmas atticas, & terito, intermittensq; nitri q̄albissimi cum aqua diuisi, drachmas, xlvij. indito. Iterum terito, donec satis candoris contraxisse videatur. Ita autem fundēs eam ex alto in fictile oris āpli, adiecta largiore aqua, vbi cōsidere desierit, colato. Vicissim eadē prosequere, dū pura aqua dulciscq; effluat, & nullam salsedinem præ se ferat. Postremo in fictile nouum translatam, colato sensim omni humore, soli quadraginta diebus, sub caniculæ sidus

exponito, & ficcata vtitor. Elotam autem conſtat ad oculorum collyria prodeſſe, & ad cicatricum fœditates tollendas, ad rugoſas facies, & cicatricoſas, laceratasq; et macularum plenas.

De Ceruſa. CAP. XCIIII.

CEruſa fit hoc modo, infuſo in vrſeum oris lati aut fictile labellum q̃ acerrimo aceto, laminam plumbeam ſupra fictilis ſpiraculum, ſubiecta prius arundinea tegete, firmato, ſuperiectiſq; velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi reſoluta fuerit, defluẽſq; deciderit, humorem purum ad ſumma delatum colato. Craſſamentumq; tranſfundito. Debet quoq; ficcari in ſole, mox truſatili molateri, alioquin tritum cribrari. Poſtea quod ſupereſt duri, in tenues partes redigendum, cribrandumq;. Viciſſim eadem tertio quartoq; facienda. Melior quæ primo cribrata eſt, & medicamentis oculorum aſſumenda. Secundum locum tenet ſequens, & reliquæ ſuo ordine. Nec deſunt qui ligneam rudem, in medio vaſe appendant, & ſupra cratem plumbũ imponant, ita vt acetũ nõ contingat, inditoq; operculo circũ linentes dimittunt. Poſt dies aliquot, laxato obturamẽto viſunt. Cũq; reſoluta materia fuerit, reliqua vt ſupra diximus exequuntur. Si autem quis in paſtillos velit digerere, aceto acri ſubacta diuiditur, in paſtillos qui in ſole ficcantur. Aeſtate tamẽ ſupradictũ opus obeũdũ eſt. Ita enĩ cãdida atq; efficax redditur. Quinetiã hyeme paratur, vrſeis ſupra furnos, balnea, aut fornaces impoſitis. Aſcendens enĩ calor, idẽ quod ſol præſtat. Laudatiſſimam fieri putãt rhodi, & corinthi, aut lacedemone. Proximã puteolis. Torretur hoc modo. Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo maxime attico, tritã ceruſã iponito, & aſſidue verſato. Cũq; cinereũ colorẽ traxit, eximens refrigerato, & vtitor. Eſt & aliud vrendi genus. Trita patinis ſupra prunas imponitur, & ſerulacea rude mouetur, donec ſimilis ſãdarachæ fiat. Extractaq; ad vſus miniſtratur. Quæ vero ita parata eſt, ſandyx a quibuſdam dicitur. Lauatur ceruſa cadmiæ modo. Vis ei adſtringere occludere, emollire & explere. Inſuper excreſcentia reprimere, & ad cicatricem perducere. Miſcetur cæratis & emplaſtris quæ liparæ vocantur, paſtilliſq;. Eſt autem letalis eius potus.

De Chryſocolla. CAP. XCV.

CHryſocolla laudatiſſima Armeniaca, colorem potri q̃ ſimillime reddens. Secundum locum ſibi vendicat macedonica & proximum cypria. Quo in genere præfertur pura. Damnatur quæ terram aut calculos collegerit. Ratio lauandi hæc eſt. Tuſam infuſa aqua, mortario expaſſa manu ad pilam vehementer fricato,

& ſtatim q̃ conſederit colato. Alteram infundens aquam, rurſum teri to. Hæc viciſſim proſequere, donec pura ſyncæraq; ſpectetur. Dein ſiccato in ſole, & ad vſus recondito. Quod ſi vrere volueris, ex ea terẽs quod ſatis eſſe videbitur, patinis ſupra carbones adponito, & alia facito quæ ſupra diximus. Dos chryſocollæ ad purgandas cicatrices. Excreſcentem carnem coercet. Adſtringit, purgat, excalfacit, & modice corpus mordendo exeſt. Inter medicamenta intelligitur, quæ vomitiones concitant, & necem inferre poſſunt.

De Armenio lapide. CAP. XCVI.

ARmenius lapis præfertur læuis, colore cæruleo, perq̃ æquabilis, calculo carens, & friabilis. Eadem quæ chryſocolla præſtat, ſed inefficacius. Quinetiam vſum habet ad pillos in palpebris alendos.

De Cæruleo. CAP. XCVII.

CAerulei origo ex ærarijs metallis in cypro. Copioſius ex harena littorali, ſecundũ quoſdam ſub cauatos ſpecus maris inuenitur, quod magis probatur. Eligi debet merum. Vritur vt chalcitis. Lauatur vt cadmia. Vim habet reprimentem & modice erodentem. Cruſtas gignit, & exulcerat.

De Indico. CAP. XCVIII.

INdici duo genera, vnum ſua ſponte naſcitur, tanquam ſpuma germinatione, indicis harũdinibus exiens. Alterum inſectoriæ dant officinæ. Et eſt ſpuma purpurea innatans cortinis, quam detractam artifices ficcant. Optimum exiſtimatur, quod cærulei ſpeciem præbet, ſuccoſum, & læue. Inter medicamenta eſt quæ velociter adſtringunt, & inflammationes tumoreſq; rumpunt. Purgat & reprimit vlcera.

De Ochra. CAP. XCIX.

OChram leuiſſimam, & vehementer luteam eligere oportet, meram & aliena materia vacantem, non lapidoſam, friabilem, natione atticã. Vritur hæc, & lauatur cadmiæ modo. Vis eius adſtringere, erodere, collectiones & tubercula diſſipare. Excreſcentia in carne reprimit. Caua cum cærato explet. Et articulorum toſos comminuit.

De Cinnabari. CAP. C.

HAllucinantur qui cinnabarin minio eamdem eſſe exiſtimãt. Minium enim in hiſpanijs ex lapide quodam argenteæ harenæ permiſto, temperari ſolet. Alioqui nõ dignoſcitur. Fornacibus autem in florentiſſimum flagrantiſſimumq; colorem permutatur. In metallis vero ſtrangulantem halitum eructat. Itaq; facies

incolæ veficis obuelant, vt per illas ſpectent, nec reſpirando noxium aerem attrahant. Ea pictores ad ſumptuoſa parietum honeſtamẽta vtũtur. Cinnabaris quæ ex Aphrica defertur, magno cõſtat. Hactenus inuenitur, vt vix verſicoloribus pictorũ lineis ſatiſfaciat. Denſũ nec diſlutum colorem reddit. Quare quidem ſanguinem eſſe draconis exiſtimauerũt. Vim habet cinnabaris hæmatitæ lapillo eamdem, verum efficaciorem. Cõuenit ad oculorum medicamenta. Magis enim adſtringit, & ſanguinẽ cohibet. Ambuſtis igni, & papularum eruptionibus cærato excepta medetur.

De Argento viuo. CAP. CI.

ARgentum viuum fit ex minio, quod abuſiue cinnabaris dicitur. Patinis fictilibus, impoſita ferrea concha cinnabarin continente, & calice cooperta, argilla ſuperlita, carbonibus ſuccendunt. Siquidem deterſa fuligo, quæ calici inſidet, refrigerata in argentum viuum coit. Quinetiam inuenitur in argenti fodinarum tectis, ſtillatim concretum. Alij per ſeſe in metallis inueniri tradunt. Seruatur in vitreis, aut plumbeis, aut ſtagneis, aut argenteis vaſis. Siquidem aliam materiam omnem exedit, & defluere facit. Potum vim pernicialem habet. Suo enim pondere interna exeſt. Remedio eſt lac multum, ſubinde potum, & vomitionibus reiectum, aut vinum cũ abſinthio, aut apij decoctum, aut ſemen ormini, aut origanum, vel hyſſopum cum vino. Auri limata ſcobs, ideſt ramẽtum ꝗtenuiſſimum epotum, mirabili eſt auxilio.

De Rubrica ceu minio ſinopico. CAP. CII.

MInium ſinopicum maxime probatur graue, denſum, ad iocineris imaginẽ vergens, calculorũ expers, cõcolor, in reſolutione ſuccoſum. Effoditur in capadocia ſpeluncis quibuſdã, expurgatumq; defertur in ſinopen vrbem, in qua vænditur. Vnde cognomentum accepit. Vim habet exiccatoriam, quaſi inducendo obſtruentem, & adſtrictoriam. Quapropter vulnerarijs emplaſtris, & paſtillis exiccantibus, & adſtrictorijs commiſceri ſolet. Aluum ſiſtit, in ouo ſumptum, aut clyſtere infuſum. Datur iocineris vitio laborantibus.

De Rubrica fabrili. CAP. CIII.

RVbrica fabrilis, ad omnia ſinopide inferior eſt. Optima ægyptia. & cartaginenſis, lapidum expers, friabilis. Gignitur in Iberia quæ ad occidentem ſpectat, ochra exuſta, & degenerãtein rubricam.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 285 sur 340

De Lemnia terra. CAP. CIIII.

LEmnia terra, cuniculoso in specu nata e Lemno insula, palustri loco defertur, inibi electa, & caprino sanguini permista. Quam incolæ cogunt in pastillos, & imagine capræ signant. Vnde & sphragida appellauere. Vim antidoti habet, contra perniciosa venena singularem. Pota cum vino & præsumpta euomi venena cogit. Contra ictus morsusq; animalium, quæ exitiale virus eiaculantur, prodest. Antidotis familiaris. Sunt qui hac ad sacrificia vtantur. Est & dysenteriæ vtilis.

De Attramento sutorio. CAP. CV.

ATtramētum sutorium genere quidem vnum & idem est, mol le & concretum. Sed in specie differentias treis habet. Vnum nāq; humoribus stillatim in cuniculos quosdam colatis, cōcrescit. Quare ab ijs qui cypria metalla perficiunt, stalactis appellatur. Peteesius ipsum pinarion vocat, alij stalacticon idest stillaticium, alij pecton, Ephthon, Aracton, Lonchoton. Alterum simplici ratione fit in speluncis. Postea transfusum in excauatos scrobes, concrementum capessit. Quod pecton, id est concreticium, proprie nominatur. Tertium dicitur coctile, & in hispania fieri solet. Sed inutile, ac inualidissimum esse constat. Ratio parādi hæc est. Aqua madefactum decoquūt, mox in piscinas trāsfundunt, & residere patiuntur. Hoc certis diebus coalescit, in complureis formulas digestum, tesserarum speciem reddētes, quæ racematim inter se cohærescunt. Optimum esse creditur, cæruleum, graue, concretum, trāslucens. Cuiusmodi stillaticium est. Ab alijs lonchoton nominatum. Proximum concreticium. Coctile vero ad infectus & denigrationes, aptius cæteris esse cōpertum est. Sed ad medicinæ vsum inualidius esse, experimenta docent. Valet adstringere, calfacere, & crustas inducere. Latas ventris tineas necat, drachmæ pondere deuoratum, aut cū melle linctū. Vomitus ciet. Aduersus hausta fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur. Purgat caput aqua dilutum, & in vellere naribus instillatum. Vritur vt paulopost in mentione chalcitis ostendemus.

De Chalcite. CAP. CVI.

CHalcitis præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inuterata, intercursantibus oblongis venis, splēdētibusq;. Huic abstersoria vis inest, excalfaciens, & crustas vlceribus obducens. Purgat quæ oculis & eorumdem angulis hærent. Ad ignem sacrum, & vlcera quæ serpunt, efficax est. Sanguinem e vulua & naribus erumpentem, cum succo porri sistit. Carunculam gingiuis enatam, depascentia vlcera, tonsillasq;, eius farina compescit. Vsta & cū melle tri-

ta, oculorum medicamentis longe vtilior redditur. Callũ genarum & ſcabriciam abſumit, abſtergetq; . Fiſtulas tollit collyrij modo, in eas adacta.

De Pſorico. CAP. CVII.

FIt ex ea medicamentum quod pſoricon vocant, duabus chalcitis partibus, cum vna cadmiæ additis, & ex aceto tritis. Oportet autem in fictili, obruere fimo, diebus quadraginta per caniculæ ardores, ſic enim fit acrius. Idem quod chalcitis poteſt. Alij pares vtriuſq; portiones in vino terunt. Vritur chalcitis fictili nouo, viuis carbonibus ſuperpoſito. Modus autẽ vſtionis in humidioribus, eſt dum ipſa chalcitis bullas excitare deſierit, & perfecte inaruerit. In reliquis vero dum mutata in floridum colorem fuerit, & ſanguineum aut miniatum colorem contraxerit. Tum demũ eximenda eſt. Infidens autẽ ſpurcicia flatu expellenda. Mox reponẽda. Torretur etiãnũ perflatis carbonibus, vſq; dũ luteo colore paleſcat. Aut fictili ſubditis candentibus prunis, ſubinde verſata, donec conflagret & colorẽ mutet.

De Miſy. CAP. CVIII.

MIſy aſſumendum natione cyprium, auri ſimile, durum, quod friando auri colorem imitatur, & ſtellæ modo ſplendet. Vim habet & vſtionem cum chalcitide eamdem, citra pſorici compoſitionem, exceſſu defectuq; differẽs. Aegyptium autem cæteris præſtat, vt pote quod efficacius habeatur. Sed ad ocularia medicamenta multo ſupradicto inferius.

De Melanteria. CAP. CIX.

MElanteria geminæ eſt originis, quædam in fauicibus cuniculorum quibus æs eruitur, ſalis modo concreſcit. Alia vero in ſumma facie ſupradictorũ locorũ coit, quæ terrena eſt. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs quibuſdã regionibus, foſſilis quædam. Præſtat quæ ſulphuris colorem trahit, læuis, pura, æquabilis & quæ cõtactu aquæ confeſtim nigreſcit. Vim cauſticam obtinet miſy ſimilem.

De Sory. CAP. CX.

SOry exiſtimarũt aliqui melanteriã eſſe, aberrãtes. Siquidem ſui generis eſt ſory, ei nõ abſimile. Verũ ſory virus ineſt graue, & nauſeã mouens. Inuenitur etiam in ægypto, & alijs quibuſdã regionibus, vt in libya, hiſpania, & cypro. Præfertur ægyptiũ quodq; frianti nigrius apparet, ſpõgioſum, ſuppingue, inſuper adſtringens, & olfactu deuorationeq;, magnum virus olens, ita vt ſtomachus in vomitiones effundatur. Quod autem friatum ſcintillas miſyos mo-

do non emittit, & alterius generis esse, & inualidũ censendum est. Vim & vstionem supradictis similem habet. Dolori dentium, cauernis inditum medetur. Labantes firmat dentes. Ischiadicis ex vino infusum auxiliatur. Illitum cum aqua varos extinguit. Medicamentis ammiscetur, quæ capillos denigrant. Hæc autem fere omnia quæ vstionem experta non sunt, perustis validiora esse existimantur, præter salem & vini fecem, nitrum, calcem, & consimilia, quæ cruda remissiora sunt. Cõbusta enim viribus efficaciora redduntur.

¶ De Diphryge. CAP. CXI.

Diphrygis tria genera esse creduntur. Quoddam enim metallicum est, quod in cypro sola gignitur. Lutosum namq; defertur, ex luto cuiusdam inibi regionis, postea delatum, sole siccatur, mox circũpositis sarmentis vritur. Diphryges ideo vocatũ est, q; & a sole & a sarmentis vratur, arescat, & ferme torreatur. Alterum perfecti æris, quasi subsidens fex est. Siquidem post frigidæ aquæ offusionem, vt supra retulimus, cum de flore æris dissereremus, sublato ære fornacum ima parte cohærens id genus inuenitur, & adstrictionem & gustum æris habens. Tertium sic fit. Lapidem pyriten vt calcem cremant, in camini aliquot diebus, cumq; colorem rubricæ contraxerit, eximentes recondunt. Quidam tradunt ex sola materia lapidem æris gignẽte fieri, quoties in dictis areis assata & in scrobes trãslata peruratur. Tunc enim ambientem scrobis locum compræhendit, & exemptis lapidibus æqualem nihil inuenitur. Præfertur quod saporem æris reddit, rubiginosum, adstringens, & linguam vehemẽter exiccans. Quod sibi exusta ochra nõ vẽdicat, quæ cremata diphrygis vice vænit. Vis eius adstringere, perpurgare, excrescentia consumere, vlcera serpentia & quæ cacoethe vocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes terebinthina aut cærato exceptum discutit.

¶ De Auripigmento. CAP. CXII.

Auripigmẽtum in eisdem metallis, quibus sandaracha, gignitur. Optimum existimatur crustosum, aureo colore micans, nulli materiæ permistum, fissile. Quale mysiæ & helespontо nascitur. Huius duo genera fluxerunt. Vnum supradictum est. Alterum glandis effigie, pallidum, & colore sandaracham imitans, glebosum. Ex ponto & cappadocia defertur. Secundum locum tenet, has nactum dotes. Torretur in testa noua viuis carbonibus subiectis. Assiduoq; versatur, donec igne flagret, & mutet colorem. Deinde refrigeratum, tritumq; reconditur. Vim habet adstrictoriam & erodẽtem. Crustas cum vehementi punctione excitat. Reprimit quæ excrescunt, & capillos euellit.

De Sandaracha. CAP. CXIII.

SAndaracha probatur ruffa, & aliena materia vacans, friabilis, cinnabaris colore, sulphuris virus redolens. Dos eadem & vstio, quæ auripigmento. Explet alopecias, resina excepta. Scabros vngues eximit. Contra phthiriasin ex aceto efficax est. Tubercula cum adipe discutit. Prodest ad narium oriscq; vlcera, & cæteras papularũ eruptiones cum rosaceo. Item condylomata. Datur ex mulso purulenta extussientibus. Suffitur quoq; cũ resina, aduersus veterem tussim, rapto per fistulam nidore. Vocem expedit, cũ melle delinita. Suspiriosis cum resina in catapotio, optime datur.

¶ De Alumine. CAP. CXIIII.

OMne aluminis genus fere in ægypto, & eisdẽ metallis inuenitur. Est enim, scissile quoddam, quasi flos sudorve eiecticius terræ. Gignitur & in alijs quibusdã locis, in melo, in macedonia, in Liparis, Sardonia, Hierapoli Phrygiæ, Aphrica, Armenia, & plerisq; alijs regionibus, rubricæ modo. Plurimæ eius species, verũ ad medendi vsum, scissile, rotundum & liquidum expetuntur. Optimũ est scissile, præsertim recens, candidissimum, gustu perq; adstringens. Calculorum expers, nec glebulose aut assulose compactũ, sed sigillatim in capillamenta quædam canescentia dehiscens. Quale est quod trichitis, quasi capillare nominatur, in ægypto natum. Reperitur quoq; lapis huic alumini persimilis, qui gustus iudicio dignoscitur, q; nõ adstringat. Damnatur in rotundi genere, quod manu cõfictum est. Sed ex figura deprehenditur. Assumendum autem suapte natura rotundum, bullis turgens, albo proprius, atq; validius adstringẽs. Præterea nonnihil paloris cũ quadam pinguedine præ seferens, sine harenis, friabile, natione ægyptium, aut ex insula melo. Liquidi probatio, vt sit lympidũ, lacteum, æquale, & semper succo madẽs, sine lapidibus, atq; quẽdam caloris igniculum expirans. Vim habent excalfaciendi, stringendi, sanandi, & expurgandi, quæ caliginem pupillis oculorũ offundũt. Genarum carnem, cæterasq; excrescentias extenuant. Scissile rotundo efficacius intelligitur. Vri & torreri chalcitidis modo debẽt. Putrescẽtia vlcera compescunt. Sanguinis fluctiones inhibẽt. Gingiuas humore prægnantes comprimunt. Motus dentium cum aceto & melle firmant. Prosunt cum melle vlceribus oris, eruptionibus papularum, & fluctionibus aurium, cum sanguinalis hærbæ succo. Lepris conueniũt cum brassicæ folijs aut melle cocta. Item pruritui & vnguium scabricijs, pterigijs & pernionibus, aspersa cum aqua. Valent cum aceto, fæce & galla, pari pondere cremata, ad phagedænas vlcerum, & cũ salis duabus partibus, ad vitia quæ pascunt. Furfures cum eruo & pice

illita abſtergunt. Ad lendes, pediculos, ambuſta, cum aquæ illita auxilio ſunt. Contra tumores, & graue alarum inguinumq; virus, illiniuntur. Ex melo autem aduectum mulieribus præſtat ne concipiant, ante coitum ori vuluæ inditum. Partus quoq; extrahit. Gingiuis ſi caro excreuit, vuæ, ac tonſillis, accommodantur. Auribus et verendis cũ melle illinitur.

De Sulphure. CAP. CXV.

SVlphur optimum exiſtimatur viuum, quod apyron vocãt, nitedulæ modo ſplendidum, perlucens, minime lapidoſum. Probatur in genere ſulphuris ignẽ nõ experti, quod viret, ac præpingue ſpectatur. Plurimũ in melo & lipara gignitur. Supradictũ ſulphur calfacit, diſcutit, & celeriter concoquit. Prodeſt tuſſibus, ſuſpiriosis, purulenta extuſſientibus, in ouo ſumptum, aut ſuffitum. Præterea partus, vſti nidore extrahit. Lichenas, ſcabros vngues, cum reſina terebinthina miſtũ, aufert. Cũ aceto autẽ, illitũ ad lepras efficax eſt. Vitiligines tollit. Scorpionis ictibus addita reſina medetur. Cũ aceto vero, draconis marini ſcorpioniſq; plagas ſanat. Pruritus toto corpore erũpentes, cũ nitro deterſũ ſedat. Regiũ morbũ emẽdat, inſparſũ fronti cochlearis mẽſura, aut in ſorbili ouo ſumptũ. Facit ad grauedinẽ, & deſtillationes. Sudores quoq; cõſperſum inhibet. Podagricis cũ aqua et nitro illitũ, conducit. Grauitatẽ auditus, ſuffiti nidore raptim per fiſtulam hauſto, ſanat. Lethargicos ſuffitu excitat. Eumpentem vndecunq; ſanguinem ſiſtit. Fractis auribus cum vino & myrrha illitum medetur.

De Pumice. CAP. CXVI.

PVmicis probatio, vt magnopere leuis, ſpongioſus, teri facilis, nec harenoſus, item fragilis, & cãdidus. Crematur flagrãtiſſimis carbonibus obrutus, & vbi canduerint, extractus, vino reſtringuitur odorato. Iterũq; incenſus extinguitur, & tertia vſtione exemptus & per ſe refrigeratus, ad vſus conditur. Vis eius adſtringere, gingiuas abſtergere. Purgat cum calfactione, quæ caliginem pupillis offundunt. Explet vlcera & ad cicatricem perducit. Excreſcentia cohibet. Fit ex farina eius dentifricium. Corpori cruſtam obducit. Auellendis capillis aptus. Theophraſtus author eſt, ſi quiſq; in bullientem vrſeum vini pumicem iniecerit, feruorem ſtatim ſedari.

De Sale. CAP. CXVII.

SAl foſſilis efficacior eſt, cõmuniter ſi eſt candidus, calculis vacans, & perſpicuus, denſus, æquali compage. Peculiariter ammoniacũ genere laudatur, ſi modo findi facile poſſit, rectiſq; ſegminibus diduci. In marino ſale eligendus eſt candidus, æqualis,

Probatissimus in cypro fit & salamine cypri, & megaris, in Sicilia & Aphrica. Sed inter dicta salis genera lacustris præfertur, sed multo validissimus est phrygius, noie tapeus aut tritæus aut gantæus. Salis natura. In cõmune perq̃ vtilis est. Adstrigit, absterget, expurgat, dissipat, reprimit, extenuat, & crustas inducit. Sed hoc interest, q̃ alius alio sit præstãtior. Quin & a putredine vidicat. Ammiscetur medicamẽtis psoras abstergẽtibus. Excrescẽtia in oculis reprimit, & pterygia cõsumit. Cæterasq̃ carnis extuberationes tollit. Clysteribus infũditur. Discutit lassitudines ex oleo illitus. Cõtra hydropicorũ tumores auxiliatur. Dolores in saccis fotu mitigat. Et pruritus sedat, ex oleo & aceto infrictus, donec ad ignẽ sudent. Itẽ lichenas, lepras, psorasq̃. Anginã ex melle, aceto, & oleo illitus leuat. Tonsillis vuæq̃ cũ melle tostus, vlceribus in ore manantibus, gingiuis quas humor vexat, & phagedænis vlcerum cum polenta crematus illinitur. Aduersus scorpionũ ictus cum lini semine. Contra serpentium morsus cum origano, melle, hyssopo. Aduersus cerasten cum pice aut cedria aut melle auxiliatur. Contra scolopendræ morsus cum melle & aceto. Aduersus vesparum ictus, & crabrones, albidasq̃ capitis pustulas, thymos, & tubercula cũ seuo vitulino. Furunculos cum vua passa, aut suillo adipe, aut melle discutit. Testium tumores cum origano & fermento maturius concoquit. Crocodilorũ morsibus auxiliatur, tritus in linteolo & intinctus aceto, ita vt vinculis loca constringantur. Prodest ad bestiarum morsus, sugillationes in facie, ex melle. Contra haustum opium & fungos, cum aceto mulso bibitur. Luxatis imponitur cum farina & melle. Ambustis igni cum oleo impositus, pustulas erumpere nõ patitur. Podagricis itidem imponitur, & aurium doloribus cum aceto. Ignes sacros & vlcera quæ serpunt cum aceto aut hyssopo illitus sistit. Vritur fictili, diligenter opertus, conditusq̃ prunis, vsq̃ dum efferuescat. Aliqui fossilem subacto polline, obliniunt & carbonibus subijciunt, vsq̃ dum pollen exuratur. Solet & sal communis eodẽ modo vri. Sed aqua semel abluitur & siccatus in ollam coopertam mittitur, subdito igne, moueturq̃ donec iam non exiliat.

¶ De Spuma salis. CAP. CXVIII.

Halos achne spumosi salis ramentum, in exilibus petris inuentum, cui vis eadem quæ sali.

¶ De Muria CAP. CXIX

Muria effectus salis præbet. Abstergitq̃. Dysentericis infunditur, etiam si nome intestina corripit. Ischiadicis veteribus ad fotus, aquæ marinæ vsum præstat.

De Flore salis. CAP. CXX.

FLos salis flumine nilo defluit. Lacubus tamen quibusdam innatat. Assumēdus qui crocei coloris est, odore ingrato, ceu gari. Interdum longe magis virus olet, gustuq; mordacior, et pinguiter lētus. Fucatus autem rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea syncærus nō nisi oleo resoluitur. Adulteratus nonnulla ex parte, etiam aquā diluēte factīcium colorem. Ad vlcera quæ cacoethe vocantur, & phagedænas, genitalium nomas, & purulētas aureis, efficax est. Oculorum hebetudines, cicatrices, albuginesq; tollit. Emplastris vnguentisq; coloris causa, vt rosaceo, miscetur. Sudorem cit. Aluum turbat in vino aut aqua sumptus. Stomachum male habet. Additur acopis & smegmatis, quæ albandi capilli gratia componuntur. Et in vniuersum acris est, & feruentis naturæ vt sal.

¶ De Nitro. CAP. CXXI.

PRæfertur nitrū leue, roseo colore, aut candido, in foramina dehiscens, perinde quasi spongiosum quiddā. Quale ex illyrico affertur, a buniorum ciuitate. Humores transfert qui alicubi concreuerunt.

De Spuma nitri. CAP. CXXII

SPuma nitri optima esse putatur, leuissima, glebosa, friabilis, colore pene purpureo, aut spumosa, & mordens. Qualis ex philadelphia lydiæ defertur. Secunda est ægyptia. Quin & in magnesia cariæ gignitur. Vim & vstionem salis habet, tam nitrum q̄ spuma eius. Præterea nitrum tormina sedat, si tritum cum cumino bibatur, in hydromelite, aut sapa, aut aliquibus quæ inflationes discutere possunt, vti ruta vel anetho. Febribus circuitu redeuntibus illinitur, ante suspectam accessionem. Miscetur emplastris, quæ extrahunt, & discutiunt, extenuant, & lepras abstergunt. Cum aqua autem calida aut vino infusa inflationes, purulentas aureis, & sonitus earumdem sanat. Sordes expurgat, cum aceto instillata. Canum morsibus ex asinino adipe aut suillo medet. Resinæ admista furunculos aperit. Aquæ inter cutem cum fico illinitur, opisthotonisq; iam remissioribus & luxatis cum cærato. In resolutione linguæ, pani cōmode permiscetur. Aliqui supradicta carbonibus vrunt subiecta prius testa noua, donec incā descant.

¶ De Fæce. CAP. CXXIII.

ELigenda fæx maxime a vino vetere, italico, sin minus ab alio consimili. Fæx aceti viribus longe acrior est. Crematur vt alcyonium ante diligēter siccata. Sunt qui noua testa igni lar-

go,vrant, vſq; dum penitus incandeſcat. Alij viuis carbonibus fæcis glebam obruunt, & idem opus proſequuntur. Experimentum eſt legitimæ vſtionis, vt aerio nitore inalbeſcat, linguamq; tactu vrere videatur. Eadem vrendæ fæcis aceti ratio. Vis eiſupra modum vrens, & abſtergens. Vlcera ad cicatricem perducit. Vehemẽter exeſt, ſiccatq;. Sed recenti vtendum eſt, quoniam celeriter exnimatur, aperta, & nullo vaſe cõdita. Lauatur vt Pompholyx. Quæ vſtionem experta non eſt, tumores & per ſeſe, & cum myrto cohibet. Ventris ſtomachiq; fluctiones illita ſiſtit. Muliebre profluuium, imo ventri aut genitalibus impoſita, mitigat. Panos diſcutit, nõdũ exulceratos, & tubercula. Turgentes mãmas ſuiq; lactis impatientes, cum aceto peruncta extinguit. Cum reſina vero ambuſta & ſcabros vngues aufert. Addito lentiſcino oleo illita nocte tota, ruffat capillum. Elota oculorum medicamentis vt ſpodos adijcitur. Cicatrices & eorum caligines eadem abſtergit.

De Calce. CAP. CXXIIII.

Calx hoc modo fit. Marinorũ buccinorum teſtas igni condito, aut feruenti clibano nocte dimittito, poſtera die ſi candidiſſima fuerit, extrahito. Sin aliter, iterũ vrito, vſq; dũ vehemẽter inalbuerit. Dein vbi in aquam frigidam immerſa fuerit, in fictile nouum conijcito, et exacte pannis operiens, noctem vnam conquieſcere ſinito. Mane eam extrahens, ſi ad intentum finem perducta eſt, recõdito. Fit & e glebis lapidum crematis, necnon e vili marmore, quæ cæteris præfertur. Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & cruſtas inducens. Quibuſdam alijs immiſta vt adipi, oleo, concoquendi vim aſſumit & diſſipat. Vlcera ad cicatricẽ perducit. Efficacior exiſtimatur recens nec aſperſa aquis.

De Gypſo. CAP. CXXV.

Gypſum vim habet adſtringendi, obſtruendi. Sanguinis eruptiones ſudoreſq; cohibet. Sed potũ ſtrangulat, quodam ſuffocationis modo.

De Sarmenticio cinere. CAP. CXXVI.

Sarmentorum cinis vrendi vim habet. Cum axungia autem vel aceto illitus, fractis neruis, articulorum collisionibus, & neruorum nodis prodeſt. Cũ nitro & aceto excreſcentias carnis in ſcroto reprimit. Serpentium canumq; morſibus illitus ex aceto medetur. Cruſtas obducentibus medicamentis ammiſcetur. Fit ex eo lixiuium contra præcipitationes, & fungorum venena, cum aceto ſale & melle.

De Alcyonio. CAP. CXXVII.

Alcyonij quinq; eſſe genera compertum eſt. Vnum enim ſpiſſum, acerbi ſaporis, ſpõgioſa facie. Item tetri odoris, ponde-

tosum, & piscem olens, quod plerumq; in littoribus inuenitur. Alterũ pinnulæ oculorũ aut spongiæ simile, fistulosum, & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore, magis purpureum, quod milesium vocant. Quartum succidis velleribus nõ dissimile, spõgiosum, leue. Quintum figura fungi, sine odore, asperum, parte interna quodammodo punicosum, foris læue, acre. Quod plurimũ in propõtide iuxta insulam besbicon appellatam gignitur. Patrio nomine halos achnen vocant. Duo priora, in fœminarum smegmata assumuntur. Cõtra lentigines, lepras, vitiligines, nigricias, & maculas in facie reliquoq; corpore. Tertium ijs qui difficili vrina vexantur, aut harenulas in vesica colligũt, idoneum est. Item renibus affectis, aquæ inter cutẽ, lieni. Vstum autem & ex vino illitum alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est. In alia abstersoria, psilothraq; assumitur cum sale mistum. Si quisquam alcyonium cremare velit, in crudum fictile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cum figlinum percoquetur, extrahens ad vsus recondat. Lauatur vt cadmia.

De Adarche. CAP. CXXVIII.

Fit in cappadocia quod adarches appellatur. Est autẽ concreta salsilago, humidis & palustribus locis siccitate emergens, & harundinibus ac hærbis agglutinata, colore flori lapidis asiatici similis, & omni forma molli alcyonio, & aliquantum cauo proxima, tanq̃ lacustre alcyonium esset. Ad euellendas lepras, lentigines, lichenas, & vicia cutis in facie, accomodatur. Et in summa vis ei acris. Humorem euocat qui in aliqua parte concreuit & ischiadicis prodest.

De Spongijs. CAP. CXXIX.

Spongijs alias mares appellauere, tenui fistula, spissas, quarũ duriores tragos nominarunt. Fœminas autem quæ contrarias dotes habent. Vruntur eæ vt alcyonium. Recẽtes sine pinguitudine vulnerariæ sunt, & tumores reprimũt. Recentia vulnera ex aqua poscave conglutinant. Veteres sinus ex decocto melle sungũt. Vetustæ autẽ inutiles. Aridæ & ligatæ lino, si penicilli modo adigantur, occlusa vlcera, callosq; laxant. Recentes & vacuæ senilia vlcera, & quæ fluctione laborant, aut cuniculatim exedunt, impositu siccãt. Sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridæ lippitudini auxiliatur. Et vbi quid abstergere aut adstringere opus est. Vtilius, in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum pice crematarum, profluentem sanguinem sistit. Candidæ cura fiunt, e mollissimis recẽtes, per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæ

ret, insolantur inuersæ, hoc est parte caua sursum spectãte. & qua adhæsere, deorsum. Si vero æstiua serenitate ad lunam sternantur, perfusæ salis spuma, aut maris aqua, maximum candorem referent.

De Corallio. CAP. CXXX.

Coralliũ quod aliqui lithodẽdron appellarunt, marinũ esse fruticẽ cõstat, qui imo extractus duratur statim atq; emergit, tanq̃ offuso aere protinus concrescat. Plurimũ inuenitur syracusis, in promontorio cui pachyno nomen est. Laudatissimum rubens, colore hastulæ regiæ, aut sandycis meri, nec secus terẽti facile cedens, æquabili vsquequaq; cõcremẽto, rursus algæ aut fuci marini odore, q̃ramosissimum, cinnamomi æmulum, forma fruticis. Quod autem in lapidis duritiam coit, scrupulosum, inane, & lacunosum, vitiosum existimatur. Adstringit & mediocriter refrigerat. Excrescẽtia coercet. Oculorum cicatrices abstergit. Vlcerum caua, & cicatrices explet. Cõtra sanguinis reiectiones magnopere efficax est. Vrinæ difficultati auxiliatur. Quin & potum ex aqua lienem absumit.

De Antipathe. CAP. CXXXI.

Quod antipathes vocant, corallium esse arbitrantur, specie tãtum distãs. Est autem colore nigro, arboris figura, ramosum magis. Vires supradicti habet.

De Phrygio lapide. CAP. CXXXII.

Phrygius lapis quo infectores in phrygia vtũtur, a qua nomẽ accœpit. Nascitur in cappadocia. Optimus habetur pallidus, modice grauis, inæquali compage corporis, intercedẽtibus albis segmẽtis, vt in cadmia. Vritur autẽ vino optimo perfusus, viuisq; carbonibus obrutus perflatur assiduefollibus, donec mutato colore ruffescat. Rursus eodem vino restinguitur. Hoc iterum, & tertio faciendum. Attendendum tamen, ne minutim confringatur, & in fuliginem euanescat. Vis crudo vstoq; adstrictoria, expurgans. Vlceribus crustas quadamtenus inducit. Ambustis cum cærato medetur. Lauatur vt cadmia.

De Asio lapide. CAP. CXXXIII.

Asius lapis assumi debet pumicosus, leuis, fungosus, item friabilis, scissiles venas melini coloris ad imũ actas habẽs. Eius flos, salsugo subflaua est, sũmo lapide insidẽs, cõpage tenui, colore in aliquib⁹ albo, i alijs pumici simili, ad luteũ vergẽte. Admotus liguæ aliquãtũ mordet. Vim habet vterq; adstrictoriã, et modice erodẽtẽ,

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 295 sur 340

Ammiſtus liquidæ pici, aut terebinthinæ, tubercula diſcutit. Lõge validior flos exiſtimatur. Cæterũ ſiccatus flos, vetera vlcera & cicatrici repugnãtia ſanat. Excreſcẽtia cohibet. Tetra vlcera & fungis ſimilia, cũ melle expurgat. Vlcerũ caua explet, depaſcentiaq; cũ cærato ſiſtit. Fit cataplaſma ex eo podagris, miſto fabæ lomento, & lienoſis ex aceto & calce. Prodeſt phthiſicis linctu. Podagrici iuuãtur pedibus in ſolio ex eo lapide excauato inditis. Fiunt quoq; loculi, qui corpora erodunt, & luxuriantem carnem, & corporum craſſitiem abſumunt, vice nitri in balneo. Si lauare libet, cãdmiæ modo lauatur.

De Pyrite lapide. CAP. CXXXIIII.

Pyrites lapidis genus eſt, a quo æs extrahitur. Eligi debet æris ſimilitudine, facile ſcintilas ædẽs. Vritur ſic: Melle irrigatus molli pruna continuo flatur ſollibus, donec ruffeſcat. Alij in carbones igni candentes, lapidem melle perfuſum deijciunt, et vbi ad fuluũ colorẽ vergere cœperit, extrahũt. Efflatoq; cinere, rurſus madefactũ cremãt, donec æquabili tenore aſſicatus, friabilis reddatur. Siquidẽ ſæpe facies ſumma ſolũ vritur. Ita crematus ſiccatuſq; reconditur. Si eloto opus ſit, lauari debet vt cadmia. Tã crudi quã vſti vis eſt, excalfacere, abſtergere, offuſam oculis caliginem expurgare, duricias concoquere, & concoctas diſcutere. Reſina exceptus excreſcentia in carne cohibet, ſed calorem quemdam & adſtrictionem parit. Ita vſtum nonnulli diphryges appellant.

De Hæmatite lapide. CAP. CXXXV.

Haematites optimus habetur friabilis, puro colore niger, durus in ſe & æqualis, nulla ſorde ammiſta, nulloq; zonarũ diſcurſu. Vim habet adſtringentẽ, & excalfactoriã aliquantum. Oculorum cicatrices & ſcabriciam cum melle purgat. Cum lacte autẽ muliebri, lippitudini, colliſionibus, & oculis cruore ſuffuſis conuenit. Bibitur contra difficultatem vrinæ, & fluctiones mulierum in vino, et ab ijs qui ſanguinem reiecerunt, cum ſucco punici mali. Fiunt ex eo cotes & collyria oculorũ vitijs apta. Vritur vt phrygius, vino tantũ ſubtracto. Modus vſtionis eſt, vt modice leuis fiat, & bullis quibuſdã inturgeſcat. Sunt qui hæmatiten ita adulterant, denſam glebã rotundãq; ſchiſti lapidis, cuiuſmodi ſunt quæ radices vocantur, vaſe figlini operis, quod feruentem cinerem contineat, condunt, paucaq; in eriecta mora eximunt, experiunturq; ſi trita ad cotem hæmatitæ colorem

reddat, ꝙ si ita res se habet, reponũt, sin minus, iterum obruũt, & subinde conspicientes periculum faciũt. Siquidem in cinere diu dimissus colore mutato dissipatur. Coarguitur male cõfictus, scissilibus venis. Quippe in rectos venarum discursus refringitur, & longe secus se in colore habet. Namq; floridum reddit. Hæmatites vero sanguineum tq; cinnabarin imitantem, Inuenitur in sinopico minio. Fit & e magnete lapide, vehemẽter ambusto. In ægypto sponte naturæ cum metallis enascitur.

¶ De Schisto lapide. CAP. CXXXVI.

SChistos lapis in Iberia Hispaniæ cõtermina gigniur. Probatur maxime, quæ croci colorẽ æmulatur, friabilis, suapte natura fissilis, concremẽto & serie cohærentiũ venarum, ammoniaco sali similis. Vim exhibet hæmatitæ, sed ad omnia infirmiorem. Quin & caua replet muliebri lacte perfusus. Ad procidentia, rupta, itẽ genarum crassitiem, & vuas oculorum, magnopere efficax est.

¶ De Gagate lapide. CAP. CXXXVII.

IN Gagatarum lapidum genere, præferendus qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit. Niger est communi ex parte, squallidus, crustosus, perq̃ leuis. Vis ei molliendi & discutiendi. Depræhendit sonticum morbum suffitus. Recreatq; vuluæ strangulationes. Fugat serpentes nidore. Podagricis medicaminibus, & acopis additur. In Cilicia nasci solet, qua influens amnis in mare effunditur, proxime oppidum, quod plagiopolis dicitur. Vocatur autem & locus & amnis gagas, in cuius faucibus ij lapides inueniũtur.

¶ De lapide Thracia. CAP. CXXXVIII.

LApis thracias dictus, nascitur in flumine quodã scythiæ, cui ponto nomen est. Vis ei gagatæ. Traditur aqua accendi, & oleo restingui. Quod in bitumine accidit.

¶ De Magnete lapide. CAP. CXXXIX.

MAgnes lapis optimus est, qui ferrum facile trahit, colore ad cæruleum vergente, nec admodum grauis. Datur cum aqua mulsa, trium obolorum pondere, vt crassos humores eliciat. Sunt qui magnetem crematum pro hæmatite vændant.

¶ De Arabo lapide. CAP. CXL.

ARabus lapis elephãti maculæ similis. Is tritus illitu hæmorrhoidas exiccat. Eius cinis dentifricio optimus.

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 297 sur 340

De Galactite. CAP. CXLI.

GAlactites appellatur ꝙ lacteum reddat. Cinerei tamen est coloris, ac gustu dulcis. Ad oculorum fluctiones conuenienter illinitur. Oportet autem in aqua tritum, pixide plũbea recondere, propter vim glutini, quod obhæret.

De Melitite. CAP. CXLII.

MElitites omnia galactitæ similis. Hoc tantum interest, ꝙ dulciorem succum remittit. Eiusdem vt galactites effectus.

De Morochtho lapide. CAP. CXLIII.

MOrochthus lapis quem aliqui galaxiam, aut leucographida vocauerunt, in ægypto nascitur, quo vtpote molli, & facile liquescente, linteones dealbandis vestibus vtũtur. Spiracula corporis obstruere videtur, conueniens ijs qui sanguinem expuunt, cœliacis, & vesicæ doloribus, cum aqua potus. Itidem fluctionibus vulnæ, impositus velleri. Mollibus oculorum collyrijs miscetur. Explet enim caua, atq; delachrymationes sistit. Idem cærato exceptus, vlcera quæ fiunt in teneris partibus corporis, ad cicatricem perducit.

De Alabastrite lapide. CAP. CXLIIII.

ALabastrites vocatus onyx, crematus, resina aut pice assũpta duricias discutit. Stomachi dolores cum cærato leuat. Gingiuas comprimit.

De Thyite lapillo. CAP. CXLV.

LApis nomine Thyites, in æthiopia gignitur, subuiridi colore iaspidem imitatus. Liquescens tamen lacteum succum reddit. Vehementer mordet. Tenebras quæ pupillis obuersantur expurgat.

De Iudaico lapide. CAP. CXLVI.

IVdaicus lapis in Iudæa nascitur, glãdis effigie, candidus, scita admodum configuratione, discurrentibus lineis quasi industria detornatis. Solutus nullã qualitatem manifestã gustui repræsentat. Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos in vesica comminuere.

De Amianto. CAP. CXLVII.

AMiãtus lapis in Cypro nascitur, scisso alumini similis, quo vtpote flexili, pannos tantũ ostentationis gratia texunt, qui ad

ignes cõiecti ardent quidem sed flammis inuicti splendidiores exeunt.

De Sapphiro. CAP. CXLVIII.

SApphirus lapis, percussis a scorpione potu, prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur. Excrescentia in oculis vuasq; & pustulas inhibet, & ruptas membranas cogit.

De Memphite. CAP. CXLIX.

MEmphites in ægypto iuxta Mẽphin inuenitur, calculorum magnitudine, versicolor. Tradunt trito & illito, quæ vrenda aut secanda sunt, sine periculo obstupescere, ita vt non sentiãt cruciatum.

De Selenite lapide. CAP. CL.

SElenites lapis quem aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu plenus, crescẽte luna reperiatur. Nascitur in Arabia, candidus, traslucens, leuis. Huius ramenta comitialibus iu potu dari iubent. Eo ad amuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur.

De Iaspide lapide. CAP. CLI.

IAspidum quædam smaragdum imitatur, alia chrystallum, similis pituitæ, alia non dissimilis aeri, ob id vocatur aerizousa, alia veluti fumo infecta, quæ capnias ex argumento vocatur. Quædam lineis albis & resplendentibus præcingitur, assyrios appellata. Alia therebinthinæ similis, quæ terebinthizusa dicitur. Alia colore calaida gemmam æmulatur: Omnes amuleta esse traduntur, & accelerare partum fœmoribus appensæ.

De Aetite lapide. CAP. CLII.

AEtites lapis est veluti prægnans, cum quatitur alio in vtero sonante. Grauidis continet partus, cum lubricæ sunt vuluæ & parum tenaces, sinistro brachio adalligatus. Sed parturientibus e brachio amoueatur & fœminibus alligetur, vt sine doloribus pariant. Furem deprehendit, si quis in pane conditum offerat. Fur enim mansum deuorare non poterit. Quinetiam concoctus, furem coarguit. Quippe decocta cum eo, deuorare non poterit. Tritus & cærato exceptus, ciprino, aut gleucino, aut alio excalfaciẽte, comitiales magnifice iuuat.

De Ophite lapide. CAP. CLIII.

OPhitæ genera multa. Quidã grauis est odoris, niger. Alter cinereo colore spectatur, punctis distinctus. Tertius lineis quibusdam candidis intercinctus est. Omnes contra capitis dolores, & serpentium ictus prosunt. Feruntur qui lineas habent, lethargo & capitis doloribus auxiliari.

De Lapidibus spongiarum. CAP. CLIIII.

LApides in spongijs inueniũtur, qui vesicæ calculos rumpũt, in vino poti.

De Lithocolla. CAP. CLV.

LIthocolla glutinum, quo lapides coniunguntur. Fit autem ex marmore, lapide pario, & taurino glutine. Potest candente specillo admotum, incommodos oculis pilos replicare.

De Ostracite. CAP. CLVI.

OStracites testæ similitudinẽ habet, glebosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice vtũtur. Menses drachmæ pondere potus, ex vino sistit. Si quattuor diebus a coitu bibatur sicilici pondere, fœminis præstat ne concipiãt. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet.

De Smyride. CAP. CLVII.

SMyris lapis est, quo annularij scalptores lapides expurgãt, ad erodẽdum, & vrendum vtilis. Gingiuis quas humor vexat, prodest. Dentifricio commendatur.

De Harena. CAP. CLVIII.

HArena e littoribus sole feruefacta, hydropicorum tumores exugit, si capite tenus, in ea obruantur. Torreri solet ad aridos fotus, pro milio aut sale.

De Cote. CAP. CLIX.

COte naxia, quod exacuendo ferro deteritur, illitũ alopecias ad pilum reducit. Virginum mammas cohibet, nec increscere patitur. Potum ex aceto lienem absumit.

De Lapide Geode. CAP. CLX.

GEodes lapis, adstringit, siccat. Caligines oculorum discutit. Illitus autem ex aqua, testium mammarumq; inflãmationes sedat.

¶ De Terra. CAP. CLXI.

OMnis terra ad medendi vsum recepta, summam & primam vim habet occludendi. Sed specie distant, cũ alia adiunctis quibusdam, ad alia fit vtilis.

¶ De Erethriade. CAP. CLXII.

ERethriæ duæ sunt, vna vehementer alba est, altera cinericia. Optima habetur ad cinereum colorem vergẽs, perq̃ mollis quæ si per æramenta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerusa, aut hunc in modũ. Teritur ex aqua, & vbi pessum ierit, humor leuiter excollatur. Siccata solibus iterũ teritur, interdiu adiecta aqua, vt vespere confidat. Antelucanis colo excernitur & demũ in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quod si tosta desideretur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatum conijciuntur, oreq̃ vasis diligenter obturato, supra carbones continenter follibus perflantur. Vbi vero cinis in fauillas se conuertit, aut æreum colorem contraxit, exempti reconduntur. Vim habet adstringentem & refrigeratoriam, leuiter mollientem. Caua explet & sanguinolenta cõglutinat.

¶ De Terra samia. CAP. CLXIII.

SAmia præfertur candida, leuis, tangenti linguæ glutinosa, mollis, succosa, friabilis. Cuiusmodi est quã aliqui collyrion, & vocarunt & vocant. Duæ enim species eius. Vnam antediximus. Altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædensa. Vritur ac lauatur vt erethria. Vimq̃ cõsimilem habet. Sanguinis reiectiones sistit. Fœminis fluctione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punici datur. Testium & mammarum inflammationes illita ex rosaceo & aqua refrigerat. Sudores arcet. Contra serpentium morsus & venena pota ex aqua auxiliatur.

¶ De Samio lapide. CAP. CLXIIII.

SAmius lapis, in samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur polliendo auro vt resplendeat. Probatur candore & duritia. Vis ei adstrictoria, & refrigerans. Prodest stomachicis potus. Sensus hebetat. Verum ad lachrymationes oculorum & vlcera cũ lacte efficax est. Partus, vt tradunt, adligatus accelerat, & concœptus fœminarum custodit.

¶ De Chia terra. CAP. CLXV.

CHia eligi debet candida, vergens ad cinereum, samiæ similis. Est autem glebosa, albaq̃. Sed fictitijs formis differẽs. Vis eadem quæ & samiæ. Extendit faciem, & erugat, atq̃ splendidã reddit. Colorem in facie & corpore toto cõmẽdat. In balneis pro ni-

tro deterget.

De Selinusia terra. CAP. CLXVI.

EAdē præstat selinusia. Maxime laudatur quæ vehemēter resplendet, candida, friabilis & aqua dilui celerrima.

De Cimolia. CAP. CLXVII.

CImoliæ duo genera, cādida, & ad purpureū inclinans, Optima existimatur quæ innatam habet pinguitudinem, tactuq; frigida sentitur. Vtraq; aceto diluta parotidas, & alia tuberculа discutit. Ambusta igni si statim cimolia oblinātur, pustulas non sentient. Testium duricias, & totius corporis collectiones cohibet. Igni sacro imponitur. In summa vtraq; multum in medicina commē datur, si incorruptæ originis, nec spuria assumatur.

De Pnigite terra. CAP. CLXVIII.

QVæ pnigitis dicitur, colore erethriæ similis est, grādioribus tantum glebis. Manum si quis admoueat, refrigerabit. Tactu linguæ, vsq; adeo glutinosa, vt pensilis hæreat. Cui effectus idem qui cimoliæ, paulo tamen infirmior. Hanc aliqui pro erethriade vændunt.

De Testis. CAP. CLXIX.

FOrnaceæ testæ vehemēter tostæ, crustas vlceribus obducūt. Quare prurigini & papularum eruptionibus medētur. Podagricis prosunt. Strumas discutiunt, cærato exceptæ.

De Terra fornacum. CAP. CLXX.

FOrnacum terra, quæ retorrida fulueſcit, eiusdem cū testa effectus.

De Melia terra. CAP. CLXXI.

MElia colore cineream erethriam imitatur, aspera tactu. Ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. Vim habet aluminosam, sed remissiusculā, id quod gustu depræhēditur. Modice linguam siccat, purum corpus reddit, & colorem cōmendat. Pilos extenuat. Vitiligines & lepras abstergit. Pictoribus vsum præbet vt colores diutius perennent. Emplastris quæ chloræ dicūtur, efficaciter inseritur. Ex omni Melia terra & omni alia in vniuersum, eligi debet, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cum humorem attigerit facile resoluatur.

De Ampelitide terra. CAP. CLXXII.

EX ampelitide terra quæ pharmacitis nomine, in seleucia iuxta syriam nascitur, laudatur in primis nigra, piceæ carbones referēs, assulosa, æquabili splendore, quæ detrita, accepto oleo statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea, quæ in liquorem

non resoluitur. Vim dissipandi & refrigerandi habet. Ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. Vsus eius ad illinendas vites sub germinationis tempus. Vt pote cum innascentes vermiculos enecet.

De Fuligine pictoria. CAP. CLXXIII.

FVligo qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis colligi solet. Siquidem ei palma tribuitur. Vis ei ad adstringendum et erodendum efficax. Fracta cum rosaceo cærato ad cicatricem perducit.

De Attramento librario. CAP. LXXIIII.

ATtramentum quo scribimus, fuligine e tedis coacta colligitur. In singulas libras gummis, ternæ fuliginis vnciæ adijciuntur. Fit etiã e resinæ fumo, & pictoria fuligine, de qua paulo ante diximus. Assumitur autem fuliginis mina, gonus sesquilibra, glutinis taurini, attramenti sutorij, singulorũ sesquũcia. Additur cõuenienter erodentibus medicamentis. Ambustis ex aqua cõmode illinitur. Sed nõ ante soluatur q̃ cicatricẽ induxerit. Sanatis siquidẽ vlceribus, sua sponte decidit. Cæterũ habes amicissime ari abũde, quæ tradenda duximus, non pro operis modo, quem destinauerãmus, sed pro materiæ & auxiliorum medicinalium copia.

Pedacij Dioscoridis Anazarbei De medicinali materia, Ioanne Ruellio Suessionẽsi interprete Quinti libri

FINIS

PEDACII DIOSCORIDIS PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE VENENIS, QVOQVE MODO ARCEANTVR, VITENTVRQVE, LIBER SEXTVS.

SVperioribus amicissime Ari libris, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & eorundem fructibus, lachrymisq; Item animalibus, melle, lacte, seuo, frumentis, oleribus, hærbis, radicibus, liquamentis, vinis metallisq; In hoc vero totius operis vltimo, facultates eorum recensebimus, quæ prodesse nobis, aut officere possunt. Vitantes itaq; nomenclationis tædia, ad institutũ reuertemur. Huiuscemodi autem tractatus, cum bifariam distributus sit, in partem venena præcauẽtem, ita vt ne fallant sumentes, aut siquando per imprudentiam dentur, vt tum quoq; innoxia fiant, irritaq;. Et in partem auxiliatricẽ. Primum disseram de præcauendi modo, quem esse difficillimũ pleriq; maiorum arbitrantur, q; dantes clam venena, ita insidias tẽperãt, vt peritissimum quemq; decipiant. Siquidem venena sua amaritudine, permistis dulcibus spoliant, & graue odoris virus mistura odoramentorũ eximunt. Aut medicamenta immiscent, quæ leuandæ valetudinis gratia dari solent, et præsertim quæ infirmioribus, vt absinthiũ, tragoriganum, cunillam, aut hyssopum. Quinetiam thymum, irim, origanũ, castorium, aut siquid medicamentis, cognatum habere saporem videatur. Aut potionibus inserunt, aut vinis, aut iuribus, aut passo, aut mulsæ aquæ, musto, succis, lenti, polẽtis, aut medicaminibus. Aut concinnantes ipsi, edulijs admiscent. Quare qui in ea suspicione sunt, condita edulia vitare debent, omniq; intensa saporis qualitate, dulcium, aut salsorum, aut acrium, abstinere, nec sitibundi aflatim bibere, aut esurientes voraciter comesse, semperq; ad saporem esitatorum diligenter attendere, præsertimq; bibentes, frigidam aquam præsumere. Satiato enim appetitu qualitates ægerrime concoquuntur. In infirmis quidem facile vitare possumus potiones auxilij gratia dari solitas, quas offerunt improbi, qui beneficia moliuntur. Itaq; ob id laborantes morbo, non perinde audẽtium iniurijs patent. Et hæc quidem ne facile, seducti homines capiãtur dolis veneficorum, occasio est & facultas. Sed alia expeditior, vt suspiciosi aliqua præsumant, quæ venenorum vires hebetent & inefficaces irritasq; reddant, cuiusmodi caricæ sunt cum iuglan-

dium nucibus manducatæ, & quæ cedromela vocant idest citria, semi-
nis napi drachma cum vino. Item folia calaminthæ, aut terra quæ lem-
nia sphragis appellatur, pondere pari cum vino. Aut rutæ folia & nu-
cis iuglandis nucleum aut caricas duas & salis callum ieiuni sumant,
& nullo veneni genere lædentur. Antidota ex vino sumpta eũdem ef-
fectum præbent. Inter quæ intelligitur magnum metridatium, quod
scinco & sanguine temperatur. Quin & sæpe venenis obsistunt pecu-
liares affectus in corporibus certo quodam modo constitutis, & qua-
dam cibi potusq; qualitate, aut vini copia, ita temperatis vt cum ve-
nenis dissentiant. Siquidem ingesti veneni vires frangunt, atq; iam
priore alimẽto farctis præclusisq; meatibus, obstant ne mẽbratim per
digestionem insinuetur. Verumenimuero, quoniam fortunæ temeri-
tas interdum similia discrimina, peregre agentibus affert, absq; vllis
insidijs hominũ, nõnihil differẽdũ michi de hac re necessariũ duco. Iã
primum igitur culinam apparare loco subdiali conuenit, cibosq; & po
tus in huiuscemodi loco struere. Si id fieri commode nequit, secunda
erit conditio hæc, apparandi apponendiq; sub tecto. Sed tum diligẽ-
ter laquearia animaduertenda. Frequenter enim a superioribus conta-
bulamentis animalia decidunt, exigua quidem, sed quæ non modicam
perniciem moliãtur, vt phalangia, stelliones, & alia quædam reptilia.
Porro vinaria vasa diligenter intueri oportet. Namq; reptilia odore
vini illiciũtur, quæ interdum sorbentia, noxium virus eructant, inter-
dum vero delapsa immersaq; moriuntur, & exitij causas haurientibus
afferunt. Sed hæc hactenus dicta sint, cauti & prouidi insidijs ne pa-
teant. Quod siqui sua sponte, aut ex quorumdam insidijs sumpserunt,
auxiliari primo quoq; tempore oportebit. Siquidem dum comites sin-
gulorum venenorum notæ expectantur, immedicabile fit venenum,
& paulisper neglectum, medicamẽtis ægre cedit. Quare siqui compo-
tes mentis, se virus sumpsisse fateantur, aut eorum qui aderant testimo-
nio constet, protinus ad idonea remedia transeuntes, facile peculiari na
tiuæq; constitutioni, restituemus. Neq; enim ijs assentimur, qui pror-
sus auxilia in huiuscemodi, frustra adhiberi contendunt. Quo enim
modo vitia, quorum causæ corporibus insident, medicinam ad-
mittut, & quæ forinsecus incurrunt venena, medendi rationem asper-
nantur. Aeque vero omnes morbi pro causarũ ingruentiũ magnitudi
ne, aut pristinis affectionibus, qualitatibusq;, quibus sit opportunũ cor
pus, vel medicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamẽtis. Quod si qui
forsan obmutescentes, aut temulẽti, aut nolẽtes alioqui venenũ egeri,
nullã nobis eius cognitionẽ præbeant, tum protinus accedendum ad
ea quæ cõmuniter epotis quibuscũq; venenis opitulari consueuerunt.

Atqui nullum magis in omnia valens auxilium dari potest, q̃ vt proximo loco virus foras exhauriatur, priusq̃ inualescat. Quare sine mora, calidum oleum ex aqua, aut seorsum, vt vomitare cogantur, dari conuenit. Aut si oleum natura loci negat, butyrum cum aqua calida, aut malua, aut lini semine, aut trago, vrtica, fœnogræco, aut halicæ decocto, vicem eius exhibebit. Hæc enim non modo vomitionibus exigent vi illa sua laxatrice, aut nauseam ciente, sed aluum quoq; subducent, & corporũ inanitione ita aduersabũtur, vt acrimonias eorum hebetent. Id quod euidenter huiuscemodi argumẽto deprehendere licet. Esto vt quisquam viua calce, vel vini fæce, aut cantharidibus, aut alio quouis acri, corpus exulcerare statuerit, is si ipsum oleo leniter illinat, exulcerationẽ non accipiet. Atqui neq; vehementer adstringi corpus neq; refrigerari poterit, si antea perungatur. Quinetiam vomitus non ob id modo q; vacuet, & noxium humorem excernat, iuuamẽtum adfert, sed quod assumptũ virus nonnũq̃ odore, coagulatis globulis, aut colore, prodat. Quippe cum odore & amaritudine, meconium colore, cerusam gypsumve, globulis lac aut sanguinem animalis recens iugulati ostendat. Nam grauis odor regestorum, leporis marini, aut rubetæ veneficia deprehendit. Ita vt nonnulla ab ijs remedia peti possint, ad idonea singulorum auxilia transeuntibus. Oleo, maluæ decoctum ammisceatur, aut glaucium, aut adeps anserinus, aut pinguium carnium iura, lixiuium lignorum cinere factum. Vbi vero vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid in vẽtre coierit, quæ hæserunt intestinis reliquiæ clystere acri deuocentur. Facit & nitrum tritum & cum hydromelite sumptum. Vina vetera liberalius epota, gallinacea iura, præpingues pisces, vetustæ carnes pinguesq;, & quæ adipe aut recenti butyro parantur. Aluum namq; subducunt vti diximus, & stomachum resoluentia, proniorem ipsum ad vomitionem reddũt. Et venenorum acrimonias hebetant, atq; meatus obstruentia, celerem virium penetrationem inhibent. Quinetiam medicamenta dantur, quæ communi dote prosunt, vt lemnia terra, agaricũ, abrotonum, irio, radix eringij, semen pastinacæ & calaminthæ, nardum gallicum, castorium, ferulæ virentis medula, flos rhododendri, succus marrubij, laser aut laserpitium, sagapenium, peucedani succus, aut panacis, & radix quam magudarim appellarũt, aristolochia longa, sylueſtris rutæ semen, & betonicæ quam cestron nominãt, folia. Singula cum vino drachmæ pondo sumi debent. Effectũ præbet polij decoctum, & seseli, & liquida pix lincta. Magnifice ferunt opẽ, antidota quæ in calce operis scripta reliquimus. Communis ratio præstandi auxilij, ita se habet. Cæterũ ab ijs quæ consueuerunt euenire, communia remedia sumptitari possunt. Fere enim vires venenorũ

quamplurimorum, in affectus consimiles, corpus tandem redigunt. Quam ob causam plerisq; communia conducunt auxilia. Permulta etenim venenorũ genera, communes tamẽ nec multi ijsdem affectus oriũtur. Neq; fieri potest, vt omnia quæ contingere solita sunt, vnum venenum sequantur. Alioquin superuacaneus esset venenorum tractatus, sigillatim remedijs ab authoribus traditis. Neq; vero in vno eodemq; promptum est inuenire, vt stomachi, iecoris, renũ & vesicæ dolore vehementer crucietur, vt singultuat, erodatur, contremiscat, refrigeretur, obmutescat, conuellatur, pulsus elanguescat, veterno prematur, caligent sensus, strangulatur, sitiat, sanguis erũpat, febre conflictetur, ægre lotiũ reddat, torminibus vexetur, crebro vomitet, nausea prematur, rubescat, liuore suggilletur, pallescat, desipiat, stertat, viribus deficiatur, & pleraq; alia eueniant. Vnumquodq; venenum in generales affectus diducitur, vt pauca numero & communia demonstrentur, quæ euenire consueuerunt. Quare in singulis quæ supra diximus nõ facile fuerit deuoratum virus cognoscere. Nam stomachi & linguæ erosio, ventris ac renum inflammatio, vehemens vrinæ difficultas, & interdum cruoris exitus, laceratio, & in plurimis partibus quiddam adustionis sensus, non in cantharidibus modo potis reperiuntur, sed in erucis quoq; pinorum, & bupreste, & salamandra. Porro eos qui meconium hauserunt, non modo veterno aut sopore premi, stertere, liuore sugillari, torpere, refrigerari, stupescere, sensu priuari constat. Sed eos etiam qui mandragorã aut cicutam deuorarũt. Deliriũ non hyoschyamus tantum infert, verum etiam quæ toxica appellantur. Itidem aconitum, & mel quod in heraclea pontica gignitur. Strangulatio non minus in fungis q̃ in sanguine taurino, lacte, aconito, cerusa, gypso conspicitur. In summa difficile vnum vni veneno proprium inuenire signum, quod haustum virus prodere possit. Maxime q; hæc cæterorũ etiam vitiorũ quæ in corpore exoriuntur communia sequi solent. Cæterum in his quæ celeriter enecãt, adnotari fortasse, quod inspectũ fuerit licet, vt postea trademus. Sed ijs qui ad longas ægritudines spectant nihil ad medendi rationem difficile, dumtaxat quod pertineat ad indicia noxæ, vtpote cum venena statim atq; præsentaneam vim illam perdiderunt transmutata in longos affectus communia reliquorum vitiorum remedia, compositionesq; flagitent. Cum venefica proprietas non amplius insit. Si vero longa sit affectio, in aliquod diuturnorum morborum genus recidet, a quibus facile fuerit medendi rationem assumere. Sed de ijs quæ generaliter auxilantur, hactenus. Consequenter quæ priuatim singulis prosunt, scriptis mandabimus, si prius simul exposuerimus, quæ ex singulis ordinibus exitialem aut maleficã

vim sortiũtur, vt medicinæ studioli intra obseruationẽ cauti, quibusdã eorũ medicamẽtorum misturis vtãtur quæ memoriæ literarũ tradita sunt & ab authoribus descripta. Imprudẽtia enim magnas adfert noxas, & sæpe continuo vsu eorũ, homo in perniciẽ agitur. Proinde animalia quæ exitiosam vim habent, hæc sunt. Cantharides, Buprestis, Salamandra, pinorum erucæ, Lepus marinus, rubeta, & rana palustris muta, deuoratæ hirudines. Semina sunt, hyoscyamus, coriandrũ, cicuta, gith, mãdragora, psylion. Liquamẽta, meconiũ, opocarpason, thapsiæ succus, elaterium. Radices quas mittit chamæleo, aconitum thapsia, veratrum, ixia, agaricum nigrum, ephemerũ, quod aliqui colchicum vocant, q̃ in colchide nascatur. Hærbæ oleraq̃, smilax quam aliqui thymion appellant, romani taxũ, solanum manicum, quod et doricnium dicitur, sardonia hærba quæ ranũculi genus est, corniculatum papauer, phtharicum, toxicum, ruta sylueſtris, fungi. Ab animalibus taurinus sanguis recens, coagulatum lac, mel heracleæ in ponto genitum. Metalla gypsum, cerusa, calx, auripigmentum, duo sandarachæ genera, spuma argenti, adarce, plumbum, & quod argentum viuum dicitur. E vitibus vinum abunde post balneas potum, aut passum & frigida aqua similiter.

¶ De Cantharidibus. CAP. I

Quibus datæ sunt cantharides, signa eueniunt grauissima. Ab ore enim ad vesicam vsq̃, cuncta erodi sentiuntur. Picem aut simile quiddam cedriæ resipiunt. Dextra præcordia inflammantur. Vrinam ægre reddunt. Et subinde cum lotio sanguinem emittunt. Strigmenta non secus atq̃ dysentericis, aluo deferũtur. Fastidia vrgent. Animo liquuntur. Obortaq̃ vertigine concidunt. Postremo mente abalienantur. Ergo antea q̃ tale nonnihil accidat, dato oleo, aut supradictorum aliquo, vomere cogantur. Mox vbi vomitione plurima reiecerunt, halicæ aut oryzæ, tragi aut ptisanæ cremor, aut decoctum maluæ, aut seminis lini, aut fœnigræci, aut radicum altheæ, quam latinus sermo ebiscum appellat, clystere infundatur. Præterea nitrum eisdem dandum, ex hydromelite, vt quæ stomacho adhuc aut intestinis adhærent, lingendo excernãtur, ac descendant. Quæ nisi intercidãtur, ingesta ex nitro aqua mulsa, vacuari debent. Detur deinde vinum aut passum, in quo pineoli nuclei, aut cũcumeris semina contrita sint, aut ex lacte, aut mulsa, aut anserinus adeps in passo liquefactus. Inflãmatæ autem partes, hordei farina aut mulsa perungãtur. Ab initio admota cataplasmata nocent, q̃ citatus ab eis calor, illapsum virus ita remoratur, vt in principes se parteis insinuet. Ipsa tamen interiecto tempore, molestissimis inflammationibus opitulantur. Vtpote quæ dolo-

res & permulceant & leniant. Quo tempore corpus calfaciente oleo, quo facilius introeat, eluere par est. Cæterum omnibus medicina, vt noxium virus per summa corporis excernatur. Deiectiones multifariam moliri oportet, ne affectus infigatur, & stabilitatem capessat. Gallinaceis carnibus & hædinis, aut suillis, catullis, maxime pinguibus, & tenerrimis vesci debent. Siquidē aluum cient, atq; venenorum acrimonias hebetant. Vinū dulce liberalius ebibatur. Prodest thuris cortex, & samia terra quæ aster appellatur, si quaternæ singulorum drachmæ cum passo sumātur. Item pulegium ex aqua tritum. Irinum aut rosaceum cum rutæ decocto, recentes vitis ramuli, cum passo detriti. Longe omnium potentissime, antidota auxiliantur, in quattuor drachmis aquæ mulsæ pota.

De Pinorum eruca. CAP. II.

IIs qui erucas pinorum hauserunt, illico dolor in ore & palato exoritur. Vehemēs alui, linguæ ac stomachi, inflammatio torquet. Intestina dolor excruciat, ita vt pruriginem sentire videantur. Corpus totum exæstuat, fastidium vrget. Quibus est succurrendum, remedijs, quæ deuoratis cantharidibus dantur. Peculiariter tamen pro simplici oleo & irino, melinum quod e cotoneis pomis & oleo temperatur, accipiemus.

De Bupreste. CAP. III.

Qui buprestin biberunt, non dissimile nitro virus sapiunt. Stomachi ventrisq; vehemens dolor insequitur. Tā venter q̄ stomachus mirū in modū vt in aqua intercutem diffiatus, inturgescit. Vniuersa corporis facies contēditur. Vrina supprimitur. Quibus eadem quæ potis cantharidibus auxiliantur. Priuatim post vomitus & vacuationes quas clysteribus molimur, aridæ ficus prosunt. Itē earum decoctum, ex vino. Vbi vero iam fere pericula inclinantur, thebaicarum palmularum cibo, aut earūdem tritarum in mulso aut lactis potu, iuuantur. Pirorum etiamnum omne genus esse, et lac humanū bibere, conuenit.

De Salamandra. CAP. IIII.

SI Salamandrā hauserunt, linguæ inflammatio consequitur, mens præpeditur. Tremor cum torpore aut horrore quodam ac exolutione accedit. Partes nonnullæ corporis liuoribus circumquaq; suggillantur. Sæpeq; diutius immorante veneno, putrescentes defluūt. Quibus præstabimus cuncta quæ potis cātharidibus. Peculiaria vero remedia, resina pinus, aut galbanum ex melle linctum & trisaginis decoctum, in quo nuclei pinei conterantur, vrticæ quoq; folia, cum lilijs & oleo decocta. Prosunt etiam oua testudinis marinæ

aut terrestris, cocta. Item ranarum ius cum quibus eringij radix incocta sit.

De Ephemero. CAP. V.

SVmpto ephemero, quod aliqui colchicon, aut sylvestrem bulbum appellant, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atq; ijs qui vrtica aut scylla lacessuntur. Interna rosionē sentiunt. Stomachus cum ingenti grauitate exæstuat. Cæterū inualescente morbo, cruor strigmentis ammistus, per aluum exigitur. Quibus vt ijs qui salamandram hauserunt, vomitione aut clysteribus auxiliari conueniet. Sed antea q̄ venenum inualescat dandum est decoctum frondium quærquus, aut glandium, aut florum mali granatæ. Lac bibere prodest, in quo serpyllum sit decoctum. Item succum sanguinalis hærbæ, aut ramorum vitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrti. Baccæ autem myrti tusæ tritæq;, et aqua maceratæ, vt liquor inde sumatur, opem ferunt. Medius sardoniarum glandium liber, similē effectū præbet, si crudus in aliquo supradictorum succo sumptitetur. Origanum quoq; cum lixiuio epotum. Eximie iuuantur asinini lactis aut bubuli potu, etiam si in ore contineant. Ita vt quibus copia lactis huius adsit, non aliud desideretur.

De Dorycnio. CAP. VI.

DOrycnion quod & aliqui manicon solanum appellarunt, epotum lactis saporem in gustu refert. Vehemētes singultus ciet. Humor linguam vexat. Sanguis subinde reijcitur. Strigmentosa quædam perinde quasi dysentericis, aluo egerūtur. Itaq; anteq̄ aliquid ex ijs eueniat, auxilio sūt tādicta, vomitus, clyster, & quæcunq; potum venenū expellere possunt. Priuatim ijs opitulatur aqua mulsa, lac caprillum, aut asininum, dulce vinum quod tepidū cum aniso bibatur, nuces amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchylia omnia, tam cruda quam tosta, esse salutare est. Conueniunt & locustæ marinæ & gammari, & pota eorumdem iuscula.

De Aconito. CAP. VII.

AConitum statim in lingua inter bibendum, cum adstrictione quadā dulcescit, gustātibusq; maxime cū exurgere conantur, vertigines offundit. Lachrymas ciet. Grauitatem pectori & præcordijs adfert. Simulq; crebri spiritus deflantur. Quare venenum vomitione abigi, aut clystere per aluū egeri opus est. Vtimur inter arcētes potus, origano, ruta, marrubio, vel absinthij decocto, cum vino absinthite, vel sēperuiuo, vel abrotono, vel chamælæa, aut trisagine. Prodest etiamnum opobalsami drachma, cum melle aut lacte, cum castorio, pipere, & ruta, æquis ponderibus ex vino. Coagulū hædi, leporis, aut

hinnuli, cum aceto. Ferri quoq; stercus. Item vinum in quo aurũ, ferrum, argentũve candens restinguatur, potum. Lixiuiaq; cum gallina & vino decocta, aut carnium præpinguium iura cũ vino sumpta. Fertur & aiuga priuatim ipsis subuenire.

De Venenato heracliæ melle. CAP. VIII.

MEl heracliæ in ponto, vbi aconitum gigni solet, athenis ionia, euboice fiderites nominatur, quod qui edunt bibuntve non secus afflictantur, q̃ qui aconitum ebiberunt. Ijs eadem quæ poto aconito conueniunt. Adiuuantur in primis continuo vini mulsi potu, cui rutæ folia sint adiecta.

De Coriandro. CAP. IX.

COriandrum ob odorem latere non potest. Epotum autem densam vocem facit. Insaniam adfert, a temulentis nõ abhorrentem. Qui sumpserunt pudenda dictu blaterãt, totiusq; corporis odore venenum fatentur. Quibus post vomitionẽ irino oleo concitatam, vti retulimus, merum & per sese, & ex absinthio potum auxiliatur. Item oleum. Nec secus oua in eodem exinanita, si liquefacta in muria sorbeãtur, & epota muria & ius salsũ ex gallina & ansere. Passum quoq; cum lixiuia sumptum.

De Psyllio. CAP. X.

PSyllion epotum, corpori toti frigus & torporem cum exolutione et mœrore quodam affert. Cui omnia quæ exhausto coriano auxiliantur.

De Cicuta. CAP. XI.

CIcuta pota vertiginem excitat, oculisq; caliginem offundit, ita vt eminus nõ cernatur. Singultus ciet. Mẽtẽ turbat. Extremi artus gelantur. Deniq; conuulsi suppresso arteriæ spiritu, strangulantur. Quare inter initia, vti in reliquis, cicutam vomitu excutiemus. Postmodum deiectionem moliemur, vt quod ad intestina prolapsum sit, excernamus. Tum demum in meracam potionem, quæ maximo est auxilio, deueniemus, dãtes nõ nihil intermissionis, in qua proderit lac bubulum potui datum, aut absinthium cum pipere, & vino castorio ruta menta cum vino, aut amomi cardamomi aut styracis vncia, aut piperis cũ semine vrticæ & vino, aut lauri folia. Item laser ex oleo & passo. Passum per sese largius potum proficit.

De Taxo CAP. XII.

SMilax a quibusdã thymion, a Latinis taxus appellatur. Frigiditatem vniuerso corpori, strangulatus & celerem interitum infert, cui eadem quæ cicutæ conueniunt.

De Carpasi succo. CAP. XIII.

Potus carpasi succus soporem, citamq; strangulationem adducit. Adiuuantur autem qui hauserunt, epotæ cicutæ remedijs.

De Sardonia hærba. CAP. XIIII.

Sardonia ranũculi hærbæ generi assignatur, quæ vescentibus mentem adimit, & quadam neruorum distentione labia in rictum contrahit, vt risus speciem præbeant. A qua quidem affectione, de sardonio risu adagium, in vulgus aperte manauit. Post vomitum peculiariter cõuenit aqua mulsa liberalius epota, lac, irrigatio, perunctioq; a pinguibus totum corpus excalfacientibus. In calidam aquam oleumq; descendant. Sed tum multum perfricare & inungere expedit. Et in summa, curam omnẽ quæ conuulsioni neruorum adhibetur, exequi oportet.

De Hyosciamo. CAP. XV.

Hyosciamũ potum aut comesum similem ebrijs abalienationẽ mouet. Sed facile medicamẽtis cedit. Auxiliatur aqua mulsa copiose data, lacq; præsertim asininum, si id desideratur, caprillũ, vel bubulũ, vel aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis semen ex passo sumptum, & vinum salsum cum adipe suilla recenti passoq;, itidem vrticæ semẽ, aut nitrũ ex aqua, & intubus erraticus, & sinapis & nasturcium, radix cæpæ & allium. Et hæc singula cum vino sumantur, post conquiescant, vt vinum concoquatur.

De Mandragora. CAP. XVI.

Mandragora si bibatur, confestim sopor insequitur, exolutio, ac vehemens veternum, nihil temere distans a lethargo. Cui anteq; aliquid ex ijs accidat, vomitus ex aqua mulsa proderit. Postea nitrum & absinthium, ex vino dulci aut passo sumantur. Caput rosaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio & motus corporis, & olfactus eupatorij, & piperis, sinapis, castorij & rutæ, tritorum in aceto & liquidæ picis, & odor e lucernarum extinctu. Quod si ægre ij reuocentur, sternutamenta mouere alijsq; communibus auxilijs vti conueniet.

De Meconio. CAP. XVII.

Poto papaueris succo, quem meconion vocant, consequitur veternum, cum perfrictione & pruritu vehementi, ita vt sæpe inualescente veneno tanta erũpat prurigo, vt hominẽ excitet. Corpus id medicamẽtũ olet. Post citatã oleo vomitionẽ, acres clysteres auxiliantur, acetũq; mulsum cũ sale potum, aut mel cũ rosaceo calido, merũ cũ absinthio aut cinnamomo copiosum, aut calidũ per sese

acetum,nitrũ ex aqua, & origanum cum lixiuia aut passo, & rutæ sylueſtris ſemen cum pipere vino & panace, piperq; cum caſtorio & aceto mulſo vel cum ſatureia aut origani decocto cum vino. Ij olfactilibus excitãdi. Ob enatam pruriginem in balneas deſcendãt & foueantur. Poſt lauacrum prodeſt iurium pinguium vſus,cũ vino aut paſſo. Medulla etiam ex oleo pota.

De Corniculato papauere. CAP. XVIII.

Quod corniculatum papauer appellant, & potu & cibo eadem inferre cõſueuit,quæ papaueris ſuccus. Nec alijs expugnatur auxilijs.

De Pharico. CAP. XIX.

Quod pharicon vocãt,ſapore ſylueſtre nardum imitatur. Reſolutionem neruorum potum affert,cum conuulſione & delirio. Oportet autem poſt vacuationes vinum abſinthiten potui dare, cũ cinnamomo, aut myrrha,aut nardo gallico, quod ſerinen aliqui vocauerunt,aut ſpicæ nardi duas drachmas,& myrrhæ totidem obolos,cum paſſo,iri,& roſis ex vino. Deraſumq; caput illinire hordeacea farina cum aceto,& trita ruta.

De Toxico. CAP. XX.

Toxicum ex eo nominari videtur,q; barbarorum ſagittæ eo illinebantur. Qui biberint,labiorum & linguæ inflatione torquẽtur. Incoercitus furor varias ijs imagines obuerſat. Quare vix medicinæ locus eſt,raroq; qui hauſerũt,euadent. Vinculis ergo cohibendi,vt vinum dulce cum roſaceo bibere,& reuomere cogantur. Rapi ſemen bibẽdũ. Priuatim ijs cõuenit, quinqueſolij radix, & hircinus ſanguis,aut caprillus,eodem modo ſumptus. Roboris,fagi,aut illicis cortex cum lacte tritus. Malaq; cotonea trita eſſe,aut cum pulegio & aqua bibere,cõueniet. Amomum & balſami ſemẽ ex vino. Sed qui periculis defuncti ſunt,diu lecticis decũbũt,et vbi ſurrexere,ſtupidi reliquum vitæ tempus degunt.

De Ixia. CAP. XXI.

Ixia quæ vlophonõ appellatur, interpotãdũ aliquid ocimo ſimile redolet. Vehemẽtem linguæ inflammationem excitat. Mẽtẽ mouet. Omnes excremẽtorũ exitus ſupprimit. Strepitũ cũ animi deliquio ciet. Ijs inteſtina latrãt,ne ſecedit quicq̃. Poſt vomitionẽ aluumq; reſolutam auxiliũ præſtat,aqua in qua abſinthiũ maduerit,ex vino largiore,aut aceto mulſo pota. Rutæq; ſylueſtris ſemẽ

aut laseris radix. Item tragorigani decoctum, cum aliquo supradictorum, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, aut castorio, aut laserpicio, quorũ singuli oboli cõueniũt. Quin & nuces iuglandes, cum resina, castorio, & ruta tritæ, ita vt singula drachmæ pondus æquent. Itidem chamelææ aut thapsiæ aut absinthij succi sicilicum cum aqua mulsa, & acetum calidum potum.

De Cerusa CAP. XXII

CErusa suo colore proditur. Quippe palatum, gingiuæ, lingua, & commissuræ denti, candamore quodã inficiũtur. Singultus, tussim ac linguæ ariditatem excitat. Ijs extrema frigescunt. Mens labat. Membra torpescunt. Quibus dare conuenit aquam mulsam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidum, aut sesamam ex vino tritam, vel lixiuiam ex sarmentis factam. Amaracinum oleum aut irinum, perficorum ossa cum lilij decocto. Columbina oua cum thure, aut hordei decocto, aut prunis, aut gummi quod vlmus plorauit, aut humore quem vlmea folia reddiderunt, cum tepida aqua. Sed tum quoq; vomant. Conuenit etiam thapsiæ succus, aut scammoniæ cum aqua mulsa potus.

De Fungis. CAP. XXIII.

FVngorum alij genere, alij copia lædunt. Omnes tamen strãgulatus suspendio similes concitant. Quibus confestim succurrendum. Communiter ex oleo vomere cogendi. Mirifice iuuat lixiuia ex sarmentis aut pyrastri surculis, epota cum sale, posca, & nitro. Pyra aut folia pyrastri cum fungis decocta, strangulantem illam vim auferunt, mansaq; eisdem auxiliantur. Aduersus fungos gallinacea oua cum posca proficiunt, adiecta aristolochiæ drachma. Item absinthium cũ vino melleq; sumptum & ex aqua potum. Apiastrũ ex nitro. Panacis radix in vino. Fæx vini cremata cũ aqua. Aeris flos ex aceto. Radix sinapis & nasturcium esu prosunt.

De Gypso CAP. XXIIII.

LApidescens gypsum strangulationem creat. Quare eadem proferenda sunt, quæ mansis fungis auxilia. Inter quæ habetur maluæ decoctum, quod etiam olei vicem pensat. Vtpote cum pingue sit, euomendoq; lubricitatem inducens, deradi corpora non sinit. Quod vbi duratur in lapidem, efficit. Quinetiam prodest oleum ex aqua mulsa, aut ficorum decocto. Lixiuia e ficulneo cinere aut sarmentis facta cum vino copiosiore pota. Origanum aut

thymum cum lixiuia aut aceto aut passo. Loca decocto maluæ proluenda.

De sanguine tauri. CAP. XXV.

TAuri recens iugulati sanguis epotus, spirādi difficultatē strāgulatumq; concitat. Faucium meatus cum neruorum distentione præcludit. Lingua rubescit. Cruore dentes inficiuntur. Quædam concreti sanguinis vestigia, inter eorum commissuras restāt. Quare vomitum vitabimus. Sanguinis enim globi per extractionem eleuati, magis stomacho inculcantur. Dari ergo opus est quæ concretū sanguinem discutiunt, aluum subducunt. Grossi lacteo succo turgentes ex posca, & nitrum per sese auxiliantur. Nec secus coagulum omne cum aceto & laserpitij radice, aut lasere. Itidē & brassicæ semen, cinisq; ficulneus. Conyzæ folia cum pipere, et rubi succus ex aceto. Aluus resoluēda. Seruatis fluida per sedem ingeri consueuerunt. Stomachum aluūq; hordeacea farina ex aqua mulsa perungere oportet.

De Coagulato lacte. CAP. XXVI.

EOs qui coagulatum lac hauserūt, frequens strangulatio inuadit, q; in globulos quosdam lac coalescat. Quibus pro antidoto iuuandis, coagulum ex aceto damus. Et bibere sæpius cogimus. Damus & calaminthæ folia arida, item succum. Aut laserpitij radicem, aut laser cum posca. Thymūq; ex vino & lixiuiam. Sed nulla salsilago obijciatur, quoniam magis lac coiret, & in caseum densaretur. Neq; illos vomere conuenit. Siquidem concretum lac sese in stomachi angustias insinuans, strangulat.

De argenti spuma. CAP. XXVII.

SPuma argenti pota, stomacho, ventri, & interaneis grauitatem cum magnis torminibus adfert. Et nonnunq; pondere suo intestina vulnerat. Vrinā supprimit. Corpus intumet, plūbeamq; deformitatem concipit. Quibus subuenit secundum vomitionem, potum sylueſtris horminij semen, myrrhæ drachimæ septem. Absinthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino. Aridum palumbis fimun, cum nardo & vino.

De argento viuo. CAP. XXVIII.

ARgentum viuum potum eadem quæ spuma argenti infert. Eisdemq; vtēdū auxilijs. Lac copiose potum auxiliari constat, sed postea euomant, qui hauseruut.

De Calce, ſandaracha, et auripigmento. CAP. XXIX.

Calx, ſandaracha, & auripigmentũ, pota aluum et inteſtina cũ vehementi eroſione excruciant. Præbenda cuncta quæ ſuffrenare & ſoluere poſſunt, & facilem lubricamq; aluum reddunt. Cuiuſmodi maluæ ſuccus eſt. Dandum decoctum ſeminis lini, vel fructus Tragi hærbæ, vel Orizæ, lacq; cũ aqua mulſa copioſum, iura pinguia, & boni ſucci.

De Lepore marino CAP. XXX.

Qui leporem marinum biberunt, piſcium virus olent. Intercedente aliquo tempore, aluus dolore afficitur. Vrina ſiſtitur. Et ſi quãdo eã reddere cõtingat, purpureũ colorẽ referet. Omne piſcis genus auerſantur, & odio habẽt. Fœtido ac graui ſudore manãt. Bilioſus vomitus interdum ſanguini promiſcuus ſubſequitur. His dãdum lac aſininum, vel paſſum continue, aut radicis maluæ foliorumq; decoctum, aut trita cyclamini radix cũ vino, aut veratri nigri, aut ſcamonij drachma cum aqua mulſa punicique mali acinis. Cedria contrita cũ vino efficax eſt. Anſerinus ſanguis vt tepebit potus. Sed cum piſces omnes reſpuant, aſpernẽturq;, ſolis fluuiatilibus cãcris veſci poſſunt. bibũtq; eos admiſto vino, adiutiq; precoquunt. Cumq; comeſſe piſces cœperint, ſuæ ſalutis indicium eſt.

De Rubeta. CAP. XXXI.

Vbeta aut rana paluſtris aſſumpta tumores ciet. Pallor corpus vehementer decolorat, vt plane buxeum ſpectetur. Spirãdi difficultas torquet & grauis halitus oris, ſingultuſq;. Inuita genituræ profuſio conſequitur. Adiuuantur ſecũdum vomitionẽ multo meri potu, et harundinis radicis binis drachmis, aut cyperi. Breuiter cogendi ſunt vt exercitationi & curſui ſe credant ob torporem quo corripiuntur. Quinetiam quotidie lauandi ſunt.

De Hirudine. CAP. XXXII.

Euoratæ cũ aqua hirudines, ſi ori ventri adhærent, tractione partium, nonnullam ſuctionis imaginem præbent. Eo enim argumento hauſta hirudo deprehẽditur. Has muria ſorbitione excutit, & ſyrenaicus ſuccus, aut laſerpitij folia, aut betæ, cum aceto, aut pota niuis glebula, cum poſca. Nitrum ex aqua gargazetur, aut attramentum ſutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, iniecta lupinorum farina, aqua frigida ore contineatur & ad eam hirudines exilient. Prouidendum etiam ijs, quæ & ſi ferendi auxilij gratia tradantur, non minora tamen cæteris venenis pericula ſæpius adferunt. Quaſi ſũt albũ veratrum, tapſia, elaterium, agaricum nigrum. Siquidem ea ſtrangulatus concitant. Aut immodicas deiectiones mouent.

Quibus ea medentur quæ in fungorum mentione & similibus retulimus. Nimios autem deiectionum impetus, medicamentis quæ excrementa supprimunt coercebimus. Neq; negligenda quæ gliscente sensim nocumento, pericula ingerunt. Quo in numero sunt sylvestris ruta, gith & nouæ glacies.

De Axe. CAP. XXXIII.

AXos flos est spinæ eiusdem nominis. Eos qui vescantur sola vomitio recreat.

De Aqua frigida. CAP. XXXIIII.

AQua frigida habunde pota, aut meracum vinum liberalius epotum, aut passum, præsertim a balneo, aut cursu, aut vehementi exercitatione, strangulatus, & dolores infert. Vbi sanguinis missio protinus, & vacuatio imminentia soluunt pericula. Sed de notis veneficiorum remedijs, & cauēdi modo, hactenus dicta sint. Subiungeremus etiam antidota necessaria quæ præclare auxiliātur, quibus vtimur, quale metridatium est præsertim quod sanguine & scincho temperatur. Verū quoniam alijs in locis diligentissime scripta sunt, hic ab eorum descriptione supersedemus.

t.iiij.

FINIS

PEDACII DIOSCORIDIS PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE VENENATIS ANIMALIBVS ET RABIOSO CANE LIBER.

DE bestijs quæ virus eiaculantur, et exitialibus venenis, vt circuitus medicinalis ad vmbilicũ perueniat, sermonẽ facere proposuimus, et quidem cæteris nõ minus necessariũ, ijs qui medecinæ artem exercent. Vt pote cũ adminiculo eorum quæ in eo traduntur, doloribus, periculis, et cruciatibus, homines liberari cõueniat. Hic tractatus in summas parteis duas, sicuti ab initio relatũ est, distribuitur. Nam qui de feris virus inspuentibus disserit, theriacus dici solet. Qui vero de amoliẽdis veneficijs, alexipharmacus, de quo cum commẽtabimur, simul quæ sequi consueuerunt, quæq; nõnihil auxilij ferunt, explicabimus. Omnia in promptu et ad manum artificem habere oportet, propter vrgentem sepenumero necessitatem. Siquidem pauca e venenis et virulentis animantibus, tarda et grassantia sensim pericula ciẽt, ita vt dillationem admittãt. Pleraq; vero præsentaneã perniciem afferunt. Hominum autẽ partim male alteris cogitantes, ingenita prauitate maleficium ita temperare statuerunt, vt spatium curanti liberum non relinquant. Partim tristi aliquo euentu oppressi, hausto spõte veneno, mortem sibi cõciscere conãtur. Qui postea deprehensi, aut resipiẽtes, et vitæ cupidi, præsentaneã opẽ poscunt. Non desunt qui hostiles sagittas illinentes, aut fontes aquasq; puteanas hac labe poluẽtes, citam aduersarijs perniciem moliũtur. In quibus ipsis maleficiũ nõ subito, sed aliquãto post respõdere natura sua cõparatũ est, tũ nisi primo quoq; tempore coerceatur, et remedijs subinde excipiatur veneficiũ, frustra postea succurritur, occupatis iã corporibus exitiali vi veneni. Proinde non vulgari industria diligentiaq; in ea re vtẽdũ est, vt quod in alijs incõmodis ars cõsueuit, in his quoq; salutẽ mortalibus præbeat. Quin et apud priscos modus hic vnus existimabatur eius partis. Sed recentiores ipsum discreuerunt, nominantes præcautionem et modum præcauẽtem, salubris sanantisq; medium statuentes. Qui parua et leui supra modum persuasione freti, magno in errore versantur. Siquidẽ treis in humanis corporibus constitutiones esse contendunt. Vnam qua sani degimus. Alteram qua sinistra valetudine corpora laborãt. Tertia mediũ inter vtramq; locum sibi vẽdicat.

In qua positi, sanitatem specie mētiuntur facileq; in morbos & pericula cōcidunt, propter mortiferam vim quæ in eorum corpus incumbit. Quemadmodum in ijs videre licet, quos excādescens rabie canis mor morderit, necdum tamen aquam horrent. In ijs quoq; qui cantharidas hauserunt, sed nōdū vrinæ tormēto cruciantur. Tripartito igitur artē digeri triplicique constitutioni respondere tradunt. Salubrē partē esse volunt, quæ sanitatem tuetur. Præcauentem eamdemq; prohibentem, quæ obstat quo minus in morbos incidāt. Et in sanātē, qua vitia discutiūtur. Quibus ita respōderi potest. Quod primū per illud additamētū nō treis corporis tantū, sed quattuor haberi constitutiones fatendū esset. Quippe vt aliqui sunt, qui necdum morbo laborant, morbo tamē maxime ob impendentem causam sunt obnoxij, ita sunt qui iam priore morbo defuncti, nondū tamē secūdæ valetudini restituti sunt. Id quod a morbo proximo sese recolligentibus cernere licet, qui virium recreationē et robur desiderāt. Sed quemadmodū ægrotantiū cura ad partē medicamentariā pertinet, ita quod morbos amolitur, eidem subijci par est. Ad arcēdas enim valetudines vehemētibus vtimur auxilijs, altiore scarificatu, vstionibus, āputatione, derodētibus epithematis, potionibus perniciei occurrētibus, & plerisq; alijs. Verūeniuero sūt vsq; eo rudes nonnulli, vt ne remedia quidem appellent, quæ morbos arceant. Cuius sententiæ inire rationem haud promptum est. Etenim cum verbum ipsum præcauere tum opus præcauentis, modum omnino auxiliarem remediariumq; præ se ferunt. Mirum vero, nisi etiam sua illa distributione partium, eos complectuntur qui in pestilentis cæli statu morbo nōdum correpti sunt, pesti tamē propter obuersantis aeris occasionē, opportuni et in morbū proni reddūtur. Dicere forsitan quis posset salubris institutionis alimētaria præcepta non aliud esse, q̄ arcendorū morborū rationē. Quippe cum firma reddere corpora, et minus vitijs obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degāt, nec morbis conflictētur. Neq; id silentio prætereundum, quod peculiariter ad rem pertinet, non oportere medicinæ partium distributionem, totidem corporis cōstitutionibus respondere, sed naturas peculiaribus vniuscuiusq; notis conijcere, vt suis locis ostendimus. Cum ijs igitur non pluribus agendum. Illud magis adnotare conuenit, affectus qui a virulentis animalibus venenisq; contrahuntur, cæcos vocari. Quin & ea quæ eisdē auxiliantur, nulli sūt addicta causæ. Quapropter quæstionibus obseruatoriæ artis, quæ ratione fulciatur, annumerari solent. Neq; ex se verū deprehenditur affectus huiusmodi cæcos esse. Nam quod semper se protrahit & nullum in quibusdam necessarijs vsum exhibet non facili cōiectura colligi potest. Et si secundum proprietates prorsus cæcos eos

affectus concedimus, qui ab exitialibus venenis & animantibus quæ virulento morsu sæuiunt, contrahuntur, nõ tamẽ quod ad opus nõnullum vsum præbet datq; medendi occasionem, aut imperceptibile, aut cæcum nullive causæ obnoxium reputatur. Sed magis ab ipso quis impulsus, fidẽ quã habet & opinionẽ de abditorum cognitione confirmare poterit. Nam etsi sæpe minora sunt q̃ vt sensibus percipiantur, euidenter tamẽ ex alijs correspõdentibus deprehendũtur. Diocles autem in eo commentario quem Plistarcho dicauit, satis modos perstrinxit, ad hanc verborum sententiam scribens. Nosse quis hoc potest cum in alijs non paucis, tum in viperis & scorpionibus, & reliquis id genus, secum animo reputans vt quamuis exiguo sint corpore vixq; conspectui subijciantur, magnorum tamen discriminum ac dolorum causas inferunt. In quibus nihil præter quandam corporis exiguitatem vehementiamq; præ cæteris animantibus datam illis, facile fuerit spectare. Quanta enim scorpij magnitudo aut corporis moles existimari potest? si ad eius ictum cõparauerimus aut reliquorũ id genus carne perimentium. Quorum aliqua vehemẽtes cruciatus excitant. Alia erodunt, & putredines cient. Nec desunt quæ præsentaneã perniciem moliantur. Nonne quod a phalangij morsu virus ingeritur, vniuersum corpus excruciat? At neq; quis vehementiam ipsorum a mole deprehendere posset, cũ prorsus exiguo corpore cõstent. Ergo q̃ hæc ad affectus referantur, constitit inter omnes. Verum q̃ exacte deprehẽsum sit, vim quandam ipsis inesse mortiferam, quæ permista corporibus molestiarum quæ exoriuntur causa sit, in confesso est, & omnium consensu defenditur. Nec quisq̃ offendi posset vsq; adeo contentionis studio flagrans, qui aliunde exoriri molestias asseueraret, q̃ a materia mortifera partem corporis attingẽte. Porro id fuit quod inter vtilia artis opera dicere cogit, nos nihil prorsus lædi ab incõprehẽsione per proprietatem communis causæ, cum euidenter tum indicari possit cum deprehensa est. Ideo Erasistratus empiricorũ pertinaciam graui cauillatione incessens, cæcis affectibus causas assignauit, Inficiatus communem causã quæ morbis accessit, esse incomprehensibilem. Et hanc in eo quem de causis scripsit commentario aptissime prodidit. Nec ferendos eos esse censuit, qui se dicant in quibusdam, vt in venenis, serpentium ictibus, & cæteris id genus, trita medendi ratione contentos esse. Obseruatio igitur comprehẽsionis causarum, nobis perfecte diuidẽtibus satisfaciet. Primum enim per genus comprehendi non possunt. Quod autem fit lætifera vis corporaq; permutans, ita vt perimat, ex ijs quæ per genus, non per speciem vagãtur, medelam subscribit, qua hæc hebetare, & prorsus expugnare liceat

Quando ſubiunxit. Ad aquã dulcem & potui idoneã venit quis, & ãte obſeruationem in vomitum, propter ferientis vehementiam, & demorſæ partis fracturam. Cucurbitulas adfixit. Vrentia medicamẽta, aut ea quæ vim eandem adipiſcuntur admouit, poſtremo partem amputauit. Secum reputauit medicamina, quæ ad ſumma cutis adijciuntur, immiſſæ ad intima perniciei repugnare. Hæc itaq; quæ propoſuit Erasiſtratus, veritati conſentanea ſunt, nec arti refragantur. Sed methodicos demirari licet, qui mortiferam vim corporibus illapſam negociorum quæ ipſa faceſſit, eſſe cauſam diffiteantur. Verum rudiuſcule nomini attendũt. Nam apud ipſos palam immiſa vis φθοροποιὸν id eſt mortifera nominatur, φθοροποιὸν autẽ aliquid eſſe volunt, quod nulli rei ſit cauſa. Aiũt hæc nomina μάρσιππος & ἀρακαλίπτειν eſſe reliquis omnibus ſimilia, in quibus partes quædam dictionum nõ pro virtute, ſed nuda prolatione compræhẽduntur. Enimuero quemadmodum in his vocibus μάρσιππος & ἀρακαλίπτειν partes, vernaculos & præcedẽtes nõ retinent ſignificatus, ſic in hoc verbo φθοροποιεῖν partes productionis gratia nõ pro virtute coalluerũt. Hinc ad cauſarũ differentias trãſeunt. Affirmãtq; cauſarũ aliquas euidẽtes eſſe, quæ dũ aduerſam valetudinem crearũt, ſeparantur. Cuiuſmodi ſunt frigus, labor, inſolatio, æſtus, et ſimilia. Quaſdã cõtinẽtes, quæ permanẽt poſtq; morbũ excitarũt, hoc eſt, cũ præſentes ſũt, et effectus eorũ adſũt. cũ increſcũt, effectus augẽtur. cũ decreſcunt, minuuntur. et cum deſinũt, finiuntur. Quin per ſe prodeuntes effectus, alicuius finis gratia eſſe poſſũt. Tales quidem probatiſſimæ ſunt cauſarum differentiæ, quarum nulli phthoropœon ſubijci poteſt. Euidens enim cauſa non eſt, quoniam morbus ipſe permanet, nec corpore ſeparatur. Nec continens cauſa dici poteſt, cum magna ex parte hæc adſit. Quemadmodum accidit, ijs qui a rabioſo cane ſunt demorſi. Quod ſi neq; euidens cauſa neq; cõtinens fuerit, neq; ad finem coadiuuãtẽ cauſam referri poteſt. Si vero a nulla cauſarũ differentia phthoropœon deducere poſſumus, cauſam non eſſe fatebimur. Quod autem aſſerunt, nomina quædam in ſe non habere parteis rerum ſignificatiuas, ſed nuda & ſimplici prolatione ficta eſſe, fateri neceſſe eſt. Verum non omnia ſed perpauca talẽ nãciſci conditionem exiſtimandũ eſt. Nanq; ποιεῖν in hoc nomine φθοροποιὸν, perinde atq; adſumpta profertur. Sed peculiariſſimã vſurpat ſignificationem. Quẽadmodum enim φθορᾶς id eſt corruptionis nomẽ mutationem in peius ſignificat, ſic hoc verbum ποιεῖν ſumi debet, vt nihil in dictione φθορὰ ſortiri ſe declaret, neq; prorſ° id ſignificat quod omnes audiunt, & hinc ſimile redditur, παιδὰ ἔχειν λίψος. Si dant a

corruptione ſalubrē fieri morbū, cōcedūt vtiq; vi huiuſce verbi ποιεῖν, niſi quid corruptionem efficiat. Omne autem quod aliquid efficit, oſtēditur per ſingulas cauſas quæ corporibus ſubijciuntur, præſertim in immiſſis venenis. Verum nonnihil ſubiacere cauſarum differētijs prodūt. Quinetiam aberrarūt nō exactam diuiſionem aſſumentes. Qui vero ſe dogmaticos profitētur, cauſam eſſe partim præparantem, partim continentem aſſerunt, vt inguinum vlcus & inguinariam febrim, quod effectui tum aſſiſtant, tum etiam ſeparentur, vt a fractis præcipitatio. In ſumma quoties quidpiam ſuapte natura cauſa fuerit, nec vlla diuiſione compræhēditur, vitioſum eſt, neq; cauſæ adſcribitur, eorum quæ idem genus ſortiūtur. Sed quod phthoropœon id eſt mortiferū cauſa ſit, nomen ipſum argumento eſt, & in ijs quæ cōtingunt apertius oſtēditur. Quid aliud cauſæ arbitrantur eſſe poſt impreſſum a ſerpentibus ictum, q̄ ex animante vim & illapſum in corpora virus. Neq; enim frigus, neq; æſtum, neq; cruditatem, neq; aliud quicq̄, cauſari poſſunt. Verum quoniam cauſarum differentijs gaudent, & aliquas continentes, alias euidentes appellant, ipſis dicēdum, altero iſtorum modorum euidentem dici cauſam, φ effectum præcedit, & corporis compagem occupat. Continentem vero φ morbis præſentibus adeſt, qua ſeparata recedunt, quæ cum ipſa euenerant. Sed de ijs hactenus. Fatendum itaq; mortiferā vim intrinſecus manifeſtiſſimam eſſe cauſam. Ipſamq; principem facere ſcopum oportet. Et anteq̄ morbis conflictentur, varijs modis eſt certandum, donec vis tota corporibus excutiatur. Modo in loco præſertim principatum non obtinente, ante coerceatur, q̄ altius irrepens viſcera tangat. Aut eius pernicies eluatur, aut iam membratim peruagatura ſuffrenetur. Itaq; venena ſi hauſta ſunt, crebris vomitionibus, ſi morſu impreſſa, ſcarificatione, affixis cucurbitulis, exuctu, carnis circumſcriptione, nonnunq̄ amputatione extremæ partis, euocantur. Clyſteribus, & impoſitu medicamentorum acrium cohibētur. Hæc ſimul vtiq; arcere virus & eluere poſſunt. Reſtinguntur meratiore potu, aut paſſo nulla aqua diluto, vel contrariorum eſu, quæ acrimonia ſint prædita. Poſtremo deiectio alui, euocatus ſudor, & alia quædam in commune quæ membratim demonſtrabimus, auxiliantur. Verumenimuero non lætiferam modo materiam, ſed & magnitudinem, & tempus efficere ſcopum & propoſitum oportet. Etenim ab ijs remedia q̄plurimum diſcrimē capeſſunt. A magnitudine quidē, cum nōnulla ex venenis, & virofis animalibus pericula minantur. Alia putredines altas aut exteriores excitāt. Alia vehementiſſimos dolores aut cæcos cient. Alia vix medicamentis cedunt, & magis minuſve moleſtias excitant. Oportet autem ea quæ pericula

ferunt euincentibus auxilijs expugnari, & minus infesta mitioribus. Quippe absurdum fuerit in maioribus, tardiore medicamentorũ vsu homines in discrimẽ afferre. In minoribus vero vehementiũ auxiliorũ iniuria lacessere. Finitio a temporibus in promptu est, aut enim subito in pericula & præsentes molestias adducit, aut sensim & dillatas in tẽpus. Itaq; præsentibus multa simul auxilia repræsentari oportet. Reliquis paulatim. Hæc quadam artis formula breuiter definita sint. Iam membratim procedamus.

¶ Signa rabiosi canis & demorsorum ab eo. CAP. I.

De rabiosi canis morsu sermonẽ alijs præposuim⁹, q̃ id animal domesticũ ac frequẽs esse cõsueuit, et rabie sæpius corripit, ac perit, ab eoq; caueri difficile. Inde periculũ ineuitabile hominẽ manet, nisi multis vtat auxilijs. Canis plærũq; flagrãtissimis æstib⁹ in rabiẽ efferatur. Interdũ quoties frigora incesserũt. Rabiosus autẽ potũ & escã auersatur. Largã spumãtẽq; pituitã narib⁹ et ore proijcit. Torue & solito tristius intuet. In omnes passim sine latratu irruit. Aeque feras homines q̃ tã familiares q̃ ignotos mordet. Nec protinus infestũ quicq̃ infligit, nisi vt vulnus dolorẽ. Exinde morbus ille qui ab aquæ metu hydrophobicus graia est voce appellatus, contrahitur. Euenit autẽ cũ distentione neruorũ, totiusq; corporis rubore, præsertim faciei cum sudore & lãgore quodam. Aliqui auræ splendorem fugiũt. Alij sine vlla doloris intercapedine vexantur. Sunt etiã qui canũ more latratus ædant, interuenientesq; morsu adoriuntur, ac mordentes simili vitio labefactant. Nisi forsitan narratione vnum aut alterum euasisse audiamus. Siquidem Eudemus superasse quendam affirmat. Themisonem aliqui demorsum in idem vitium incidisse & euasisse fatentur. Alij amico aquam expauescenti morem gerẽtem & officiũ exhibẽtem, quadam naturarum concordia similem subijsse affectum. Sed post multos tandem cruciatus seruatum extitisse. Molestissimum itaq; genus morbi, a quo multos anteq̃ ipsum experirentur vindicauimus. Et complures ab alijs medicis seruatos nouimus.

¶ Remedia demorsorum a cane rabioso. CAP. II.

Ratio medẽdi duplex. Vna communis qua vtendũ in omnes morsus, quos virulentæ animantes impresserunt. Alia peculiaris priuataq;, eorum duntaxat quos rabiosi canes momorderint. Quæ nonnullis quidem summam opem ferre consueuit. Alijs vero inutilis, maxime qui ex multo iam tempore, ictum accœperunt. Quæ ad hãc pertinent, primum exponemus. Deinde cursim perstringemus, quæ ad communem medendi rationem pertinent. Cancros itaq; fluuiatiles cum sarmentis albæ vitis cremare oportet, & cinerem

eorum q̃ minutissime tritum habere reconditum. Itidem gentianæ radicem tusam cribratãq; reponere. Quoties autem canis rabiosus morsum intulerit, in quaternos cyathos vini bina cineris cancrorum cochlearia vnũq; gentianæ conijciãtur. Hæc in polẽtæ madefactæ modũ subacta, quatriduo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. Atqui si ab illato morsu duo aut tres dies fluxerint, curationem auspicabimur a triplicato pondere, supra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduersus rabiosorum morsus auxilium, quod & multis vnum satisfecit, eoq; cum fiducia vti licet. Sed vt alijs etiamnũ auxilijs cõtra ineuitabile periculum muniamur, nihil cæteris vti prohibet. Satius autem multo fuerit medicamentorum sæuitiam tolerare, q̃ propter negligentiam in discrimen adduci. Nec ita in demorsis a rabioso animali maiora vulnera vereri oportet, vti minora, & vlcusculis cutis similia. Quippe maiori vulnere copiosus sanguis emanans, potest nõ nihil virulenti liquoris exhaurire, quod in minoribus non accidit. Quin a maioribus abscedentes carnes hinc auferre, & labia acie scapelli circumscribere, & præhensam hamo carnem amputare oportet. In vtrisq; circumstantia loca altioribus vlcusculis scarificanda, vt sanguinis vacuatio resistat, ne venenum membratim insinuetur. Cucurbitulæ cum multa flamma agglutinatæ id iuuamenti præstant, vt veneni vis extrahatur.

¶ De Vstione. CAP. III.

Contra virulentos ictus, vstio expeditissimum est auxilium, vt pote cum ignis cætera viribus præstet. Simul quod virus domet, & ferri penitus non patiatur, simulq; pars ignem experta deinceps non vilem nec indecoram loci instaurationem efficiat, manente diutius exulceratione. Animaduertendum ex eo tẽpore cum crustæ decident, ne vlceris oræ coalescãt, & cicatrice induãtur, sed si fieri potest ad præfinitũ tempus vlcerationes & sordidas adhuc et inflãmationẽ minantes, prorogari conuenit. Quod inditum ijs salsamentũ optime præstabit, et syluestre alliũ detritũ. Itẽ cæpe succusq; præsertim cyrenaicus, aut qui medicus aut parthicus appellatur. Tritici granatam mansa q̃ non mansa imponantur, siquidẽ subacta pistave ob perfusionem vulnera dilatant. Sunt qui a mandentium ieiunio, sibi aliquid ascisceré arbitrentur, quod suapte natura resistat. Verumtamen id non constat. Cæterum tempestiue his vtendum. Si vero quod persæpe accidit, ante dies præfinitos cicatrices coirent committerenturq;, manũ postulabunt. Namq; eas diducere carnemq; scapello circinare, aut iterum inurere expediet. Vbi vero propositum tẽpus præterijt, vlcus ad cicatricem ducendum, & emplastro quod e salibus cõficitur locus cõ-

præhendendus. Nec multo post sinapismo vendum.

De Ratione victus in morsu rabiosi canis. CAP. IIII.

Quæ ad partem ictã pertinent præsidia, ita se habent. Cæterũ victus rationẽ ex ijs quæ veneno aduersantur, cõiectura quadam colligere oportet, simul vt veneni vires hebetet restinguatq; simul vt arceat, quominus ad itima pernicies illabatur. Etenim assũpta perniciosarũ viriũ penetrationi resistũt. Quorũ vtrũq; præstare potest vini meratioris passi & lactis potus. Quippe qui hæc omnia capiũt ad curã, nõnihil veneno obijciũt, quod omnẽ eius acrimoniam obtũdat. Simili modo alliorũ pororũ cæparũq; cibus, q; ea difficulter cõficiãtur & aboleãtur. Nã multos dies huius cibi qualitates remanẽt, quo tẽpore nec euincuntur nec permutãtur a mortifera vi. Cõtrarijs illa vis expugnatur. Cui rei antidotorũ vsus accõmodatur, & theriaces metridatij & eius quod eupatorio tẽperatur, deniq; omniũ quæ magnã aromatũ partẽ sibi vẽdicãt. Quippe aromata omnia viribus & substãtia ægre permutãtur. Quare in corporibus euincunt. Victus ratio hoc modo se habet. Nosse cõuenit pauorẽ aquæ nõ stato definitoq; tẽpore exoriri. Plurimũ tamẽ ad quadragesimum vsq; diẽ neglectis differri cõsueuit. Post semestre etiã nõnullos inuadit. Quẽdã post annũ aquã horruisse nobis præsertim cõpertũ est. Narrãt & aliquos post septẽniũ aquæ metu fuisse tẽtatos. Inter principia demorsorũ a cane rabioso curãdi ratio talis est. Verũenimuero si ea quæ retulimus auxilia primis dieb⁹ prætermissa fuerint, nec scalpro carnẽ circinare, nec vstionẽ experiri operæpreciũ est. Nõ eni quod iã pertrãsijt satis euocare possent. Nulla vtiq; adiectionis vtilitas, sed in cassũ corpora doloribus sternẽtur. Alter vero curationis modus accedat. Deiectio magnũ præbet iuamẽtũ, vt pote cũ mouẽdo, corporis habitũ trãsmutet. Et quæ colocyntidẽ recipit hiera, item lac scistum quod simul deiectionem moueat & venenũ domare possit. Cibi acres & meraculi potus, quibus vis veneni vehementer retunditur, quotidie sumi debent. Cæterum sudores ante cibos & post etiam ciendi. Dropacismi sinapismiq; particulatim per corpus totum adijciendi. Sed longe omnium efficacissimum auxilium heleborismus cognoscitur, quo cum fiducia non semel atq; iterum sed frequentius ante quadragesimũ vel post hoc tẽpus vti licet. Tantam enim vehementiam hoc auxilium habere fertur, vt quidam qui iam aquæ metum sentirent, sumpto heleboro, simulac primum morbi impetum experirentur, fuerint seruati. Nam & iam vitio tentatos neq; parum adiuuare potest. Itaq; primum curam cõtra rabiosi canis morsus breui sermone exposuimus. Iã ad alia quæ venenatis morsibus sæuire consueuerũt, transeundum. Notas vno prætextu. deinde commu-

nem medendi modum, qui omnibus conuenire possit, explicabimus. Cursim postremo subiungemus ea, quæ sua proprietate nonnullis auxilium præstare possunt. Subnectemus etiam venenata quæ nullis cedunt remedijs.

Pedacij Dioscoridis Anazarbei de venenatis animalibus & rabioso cane Septimi Libri

F I N I S

PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE NOTIS EORVM QVI A VENENATIS DEMORSI SVNT, LIBER OCTAVVS.

De Phalangijs. CAP. I.

DEmorsis a phalangijs locus quidē ipse, quasi ab impacto aculeo rubet, non intumescens, nec per ambitum calidus, sed mediocriter subrubens. Vbi vero contrariorum occursu refrixit, consequitur corpore toto tremor, distentiones circa poplites & inguina, conuulsionibus non dissimiles. In lumbis collectio exoritur. Perpetua vrinæ libido lacessit, multaq; reddendis excrementis colluctatio. Vniuersa cute frigidus sudor emanat. Collachrymant oculi, offusisq; nebulis caligant.

De Scolopendra. CAP. II.

SI scolopēdra aut dicta ophioctene, morsum intulit, locus per ambitū liuore sugillatur et cōputrescit, iterdūq; licet raro, fæculētus atq; ruber cernitur. A morsu ipso exulcerari locus incipit. Vlcus id negocium exhibet, fere remedijs inuictum. Præterea toto corpore prurigo sentitur.

De Scorpione. CAP. III.

SCorpionis morsu inflammari statim incipit locus, & indurescit, ac intentus rubet, vicissimq; dolore premitur. Modo siquidem exæstuat, modo frigore occupatur, labor repente fatigata, liquando meliuscule habet, aliquando recrudescit. Consequitur

ſudor, horroris ſenſus et tremor. Extremæ corporis partes refrigeſcũt. Inguina extolluntur. Tubercula in ſede proſiliunt. Capilli erigũtur. Pallor mẽbra decolorat. Dolor tanq̃ ex pũgente acu, per vniuerſam cutem ſentitur.

De Paſtinaca marina. CAP. IIII.

SI marina paſtinaca percuſſit, protinus accidũt moleſti dolores, aſſiduæ cõuulſiones, labor, & ibecillitas. Mẽs percuſſis labat. Poſtea obmuteſcũt. Oculi calligãt. Percuſſus autẽ locus in ambitu cũ vicinis partibus denigratur, & ita obſtupeſcit, vt tãgentem non ſentiat. Hunc ſi quis premat, atra ſanies, craſſa & male olens excernitur.

De Mure araneo. CAP. V.

A Mure araneo percuſſis, circa morſum in orbem inflammatio exoritur, nigraq̃ puſtula diluta ſanie turgens exurgit. Proximæ partes liuent. Rupta puſtula, deuorans vlcus, nõ ei diſſimile quod ſerpit occupat. Inteſtinorũ quoq̃ tormina, difficultas vrinæ, & humoris offuſio conſequuntur.

De Vipera. CAP. VI.

SI vipera momordit, corpus intumet, vehemẽter areſcit, ſubalbidumq̃ colorem concipit. Sanies a vulnere profunditur, ſuppinguis, mox cruenta. Puſtulæ aduſtis ſimiles erumpũt, & antea depaſcens vlcus, quod in proxima repens non ſumma modo corporis, ſed intima quoq̃ corripit. Gingiuæ ijs cruore ſuffunduntur. Inflammatio circa iecur erumpit. Tormina & bilioſi vomitus ſequũtur. Sopor & vrinæ difficultas accedit, & frigidus ſudor offunditur.

De Amphiſbæna. CAP. VII.

COnſimilia eueniunt ijs qui ab ſcytala nomine, aut amphiſbæna demorſi ſunt. Eademq̃ fere auxiliantur. Quare hoc venenũ priuatam deſcriptionem ſortitum nõ eſt, q̃uis non eidem generi aſſignandum ſit.

De Druino. CAP. VIII.

A Druino morſis puſtulæ moleſtiq̃ dolores incidũt, præſertim qua dilutæ ſanici emiſſariũ ſubeſt. Quinetiam eroſio tormina q̃ conſequuntur.

De Hæmorrhoo. CAP. IX.

AB Hæmorrhoo ictis vehemẽtes cruciatus accidũt, qui breuẽ ſtrigoſamq̃ prorſus raritatem ex continuo dolore præbent. Ex plaga copioſus cruor effluit. Et ſi qua cicatrix corpore nonnuſq̃ adfuerit, frangetur, & ſanguine manabit. Excrementa per aluum cruenta eijciũtur. Profluenſq̃ ſanguis in globos coijt. A pulmo-

ne sanguinem extussiunt, & nullo deniq; remedio euomunt.

De Dipsade. CAP. X.

QVos dipsas percussit, intolerabilis ardor premit. Sitisq; vsq; eo pertinax, vt satiari nõ possit, ac fine vlla intercapedine excruciet. Et si potũ affatim trahãt, illico in eamdẽ sitim relabũtur. Is vero qui per initia potum non hauserunt simile quiddam prorsus accidit. Quare propter continuam sitim & prester & causon aut dipsas appellatur.

De Hydro. CAP. XI.

AB hydro demorsis vlcus dilatatur, & liuidum ac ingens euadit. Sanies ex eo multa & atra & male olens nõ secus atq; ijs quæ serpunt vlceribus expuitur.

De Cenchro. CAP. XII.

CEnchri morsum, qui viperino ictui similis est, putridũ vlcus sequitur. Carnes antea vt in aqua inter cutem prætumide defluũt. Letargo corripiũtur, et veterno pressi somnos captãt. Erasistratus eos iocinere, vesica, coloq; conflictari author est. Quippe disectis ipsis omnes fere partes corruptæ reperiantur.

De Ceraste. CAP. XIII.

AB Ceraste percussis locus attollitur, cum duricia pustulosus. E plaga sanies profluit, modo atra, modo pallidior, sed circa concrementum totum rutilescit, genitale intenditur, mens labat, oculorũ caligo exoritur, deniq; rigore neruorum distenti cõmoriuntur.

De Aspide. CAP. XIIII.

AB aspide ictis, vulnus exiguum prorsus, quasi ab adacta acu citra eleuationem conspicitur. Sanguis exiguus ille quidem sed ater destillat. Caligo velox oculos obnubit. Labor in totum corpus multiplex, omnino leuis & non sine voluptate consequitur. Ideo Nicander perpulchre cecinit. At vir perit absq; labore, discolor atq; virens. Aliquãtulus cordis æstus afficit. Frons perpetuo reuellitur. Genæ contremiscunt, quasi sine sensu in somno vacillent. Hos mors tollit ad diei trientem non dillata.

De Basilisco. CAP. XV.

ERasistratus in libro quem de medicaminibus & venenis condidit, de vocato basilisco scite ita refert. Cum basiliscus mormorderit vulnus ad auri colorem exflauescit. Itaq; in plurimis quæ virus eiaculantur comites notæ ita se habent. Transeuntes vtiq; ad medendi rationẽ primũ, vt fieri poterit, de communibus disseremus.

¶ Cõmunis curatio in oẽs ictus virulẽtos. CAP. XVI.

ADuersus quidẽ omnẽ animalis ictũ, quod venenũ vibrat, oris suctio conuenit. Sugentẽ vero oportet ieiunũ nõ esse, sed et cibũ sumpsisse, et vino os abluisse. Postea exiguũ olei in ore continẽs ictũ exugat. Locus ipse spõgia fouendus. Deinde scarificandus: Sed vlcuscula altius iprimere expedit, quo virosa materies profundo euocetur. Circinatio autẽ carnis, & sectio, scarificatione longe potẽtius opitulãtur. Nãq; ab ijs duo peculiaria præsidia fiunt. Vnũ quod virus e loco tollitur. Alterum q̃ ante occurrens q̃ interna subeat, cum sanguine copioso excernitur. Q̃ si locus carnis circũscriptionem nõ admittat, cucurbitulæ cũ largiori flãma adfigẽdæ sũt. Sed iã de vstione supra in rabiosorũ morsu, disseruimus. Si vero icta pars vtpote extrema, sectionẽ cõmode nõ respuat, præsertim in omnibus serpentibus vt aspide, ceraste & similibus, proculdubio amputanda est. Conueniẽtiora supradictis auxilia sũt quæ epithemata vocãt. Imponat fermẽticius cinis, aut ficulnus, cũ lixiuio, subacta stacte, garo, & acri salsamẽto. Porri cæpæ & allia modo minutissime cõtrita illinũt, modo cremata vulneribus inijciũtur. Quinetiã dissecti gallinarũ pulli cũ maxime tepent, percusso loco cõuoluuntur. Nec desunt qui hisce tanq̃ discordia quadã naturali pugnãtibus vtantur, verũ huius rationẽ inire facillimum fuerit. Gallinæ enim calida natura præditæ sunt, argumento, q̃ deuoratũ insigne virus eliquẽt, & aridissima quæq; semina cõsumant. Item nõnunq̃ harenas lapillosq; quos faucibus insinuarint, dissoluũt. Itaq; animantis calore, spiritus ictæ partis impetũ capescens, venenũ exigit. Nec me fugit, quid i ægypto fieri soleat. Cũ spicas ægyptij metũt, ollã picis paratã habẽt, & appẽsã fasciã. Tũc eni maxime serpẽtiũ iniurias expauescũt, tũ propter spicilegij tẽpus, tũ q̃ opacis simul abditæ spelũcis, & cauernis. densoq; aruorũ cespite delitescũt. Molestiora enim animalia & virus eructantia, ægyptus in cãpis ferre cõsueuit. Vbi ergo aut in pedẽ aut partẽ aliã morsum intulerunt, assidentes, fasciam in ollã picis conijciunt, & semel aut iterũ brachiũ aut crus paulum supra vulnus obligant, et arctissime duo e præsentibus distringũt locũq; secãtes qua circũactus est laqueus, picẽ instillãt. Cũq; satis vulnus excepisse videtur, laqueũ resoluũt, & cæpis alijsq; supra memoratis illiniunt. Præterea pix liquida cum sale trito et feruente illita, præsentaneo est auxilio, si iugiter innouetur. Conuenit et cedrus, & fimũ caprarum ex vino decoctum. Locũ aceto calido, calamintha in lotio, maris aqua, aut acida muria decocta, foueri salutare est. Quinetiam nõ desunt emplastra vehemẽtissima, et calidissima, quæ venenum ellicere, expugnare & discutere possunt. Cuiusmodi sunt quæ ex sale aut ni-

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 329 sur 340

tro ſinapi et ſemine roriſmarini componuntur. De quibus conſequenter erit tractandum. Eraſiſtratus autem non iniuſta repræhenſione eos inceſſit, qui incognitas ad hunc vſum facultates conſcripſerũt, vt elephantifel, teſtudinis ſanguinem, aut crocodili oua, et conſimilia. Nã cũ iuuantia quædam literis tradidiſſe videtur, plane in hæc ſola incidentibus impoſuerũt. Quare talia deuitanda ſunt, cum difficile niſi regia facultate, peruestigari poſſint, neq; quo noſtra fides ijs obſtringatur frequẽti obſeruatione, ſufficiens experimentum præſtiterint. Quæ autẽ ad cõmunẽ omniũ vſũ pertinẽt, quæq; facile ſuppeditari, & omnibus a ſerpente percuſſis auxiliũ ferre queunt, ſubiungenda videntur. Intubus itaq; & erica & aſtragalus cũ aceto potus, cõtra omnes ſerpẽtium morſus auxiliantur. Item bitumen & virentes platani pillulæ in vino diluto coctæ, & paliuri decoctum, radix ariſtolochiæ et eringij. Decoctæ etiam lauri baccæ & deuoratæ piperq; largius eſitatum, ruta anetum, & cyclaminus. Coma porrorũ priuatim ex pane, aut alliũ aut cæpe, ſalſamentaq; q̃ acerrima, origani decoctũ cũ vino potũ, fœniculi, pulegij, calamithæ porrorũq; ſuccus cũ melle deſorbtus. Hæc quidẽ a plantis conquiruntur. A b animantibus vero quædã commode peti ſolent, gallinaceorum cerebella in cibo, leporinum coagulũ cum vino. Itidem caſtorij ſextãs. Teſtes marinæ teſtudinis ſumpti multum prodeſſe traduntur. Muſtella ſale inueterata inter auxiliaria medicamenta eſt. Inuenitur etiam prius exenterata, ſaleq; ſiccefcens inueteratur, ex aqua binas drachmas cũ vino bibiſſe ſatis eſt. Sed de ſimplicibus quæ dari ſolẽt hactenus. Percuſſis a ſerpente prodeſt alui deiectio, diſfluẽs ſudor, vrina copioſe reddita. Cõpoſita etiã quædã recẽter remedia polliceri tradũtur, vt & opij & myrrhæ ſinguli oboli, piperis quĩ cũx. Ea melle excipiũtur & iſtar ægyptiæ fabæ dãtur. Itidẽ ſylueſtris rutæ ſeminis, gith, cumini æthiopici, ariſtolochiæ, galbani, ſingulorũ pares portiones tritæ & cũ erucæ ſucco ſubactæ, digerũtur ĩ paſtillos, qui drachmæ pondus æquẽt. Dantur ex ijs terni cyathi cũ vino. Hæc habui de cõmunibus auxilijs quæ dicerẽ. De peculiaribus remedijs cõtra beſtias quæ venena vibrant, conſequenter eſt dicendum.

Pedacij Dioſcoridis Anazarbei de venenatis animalibus & rabioſo cane Octaui Libri

F I N I S

PEDACII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE REMEDIIS CONTRA VENENATOS MORSVS LIBER NONVS.

INter ferientiũ venenatorũ notas nihil de vespis et apibus articulatim digessimus, ꝙ conspicuæ omnibus forent, et nihil excellens aut notatu dignum in his obseruaretur, inter remedia tamẽ, earum meminisse non fuit alienum.

De Remedijs cõtra vesparũ apũ ꝙ ictus. CAP. I.

ADuersus apũ vesparũ ꝙ ictus, prodest illita malua & hordeacea farina cũ aceto, ficulneũ lac in vulnus instillatũ, a muria aut maris aqua fotus.

De ictis a Phalangio. CAP. II.

PHalangiorũ ictibus ficulneũ cinerẽ adiecto sale trito & vino imponere oportet, aut radicẽ syluestris punici q̃ tenuissime tritam, aut aristolochiam hordei farina & aceto subactam. Vlcera aqua maris proluenda, aut apiastri decocto. Folia eiusdem illinenda. Lauacris perpetim vtendum, & potionibus quæ hæc medicamenta recipiant, abrotoni semen, anisum, aristolochiã, cicer syluestre, cuminũ æthiopicũ, cedrides tritas, platani corticẽ, & trifoliæ hærbæ semẽ. Priuatim autẽ singulorũ ex ijs binas drachmas dare cũ vini hemina cõuenit. Itẽ myricæ fructus & chamæpityos, & viridiũ cupressi pillularũ decoctũ, ammisto vino. Sunt qui fluuiatilẽ cancrũ in succũ redactum, cum aqua aut lacte, assumpto apij semine cõfestim molestijs liberare prodant.

De morsu Scolopendræ. CAP. III.

SIscolopendra morsum infixit, sal q̃ leuissime tritus ex aceto vulneri ispargẽdus, aut ruta syluestris superponẽda. Locus acida muria perluendus. Dãda in potu aristolochia cum vino, aut serpillum aut calamintha, aut ruta syluestris.

Remedia ad scorpionis ictum. CAP. IIII.

PErcussis a scorpione, præsenti est auxilio ficulnũ lac in vulnus instillatum. Scorpius ipse qui ictũ vibrauit, tritus et percusso loco impositus, suæ plagæ remedium est, ob quamdã vt cõstat discordiã. Præterea tritus et impositus cũ sale, lini semine, & althæa conuenit. Sulphur ignẽ non expertum resina terebinthina exceptum, et emplastri modo adiectũ auxiliatur. Itidẽ galbanũ ad sple-

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 331 sur 340

nij formã ductum & calamintha quæ trita illinatur. Et farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semen trifoliæ herbæ tritũ & vulneri iniectũ opitulatur. Hæc ad affectum locũ pertinent. Posthæc q̃ efficacissimis potionibus vtẽdũ, cuiusmodi sunt aristolochiæ præsertim corticis binæ drachmæ cũ vino. Tusa gentiana & pulegium decoctũ & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cũ posca, i qua magnopere discoqui debet. Cupressus cum vino & ruta. Nec secus ficulneum lac, laserpitiũ si adsit, sin desyderetur, peucedani succo vtendũ. Efficax est potus trifolij sucus, & ocimi semen. Omnibus autẽ ijs perppetuus lauacri vsus, euocatus sudor, & dilutæ vini potiones registrum.

¶ Aduersus marinæ pastinacæ, Scorpij marini et draconis ictus. CAP. V.

SI qui marina pastinaca icitur, omnia quæ de viperarum morsu paulo post referemus, simili modo cõueniunt. Peculiariter autẽ ictus a marino scorpione et dracone inferuntur, qui molestos cruciatus cient. Interdũ autẽ sed raro nomas excitãt. Quibus absinthij saluiæ aut sulfuris ex aceto triti potio subuenit. Pastinaca diuulsa et vulneri imposita, sui ictus medela est.

¶ De morsu muris aranei. CAP. VI.

SI mus araneus momorderit, auxiliatur ex galbano splenium per se vulneri exterius impositum, aut medicamenti modo aceto tritũ, & hordeacea farina cum aceto mulso illita. Quin etiam mus ipse qui morsum intulit si dissectus apponatur, ictus sui veneficia luit. Resistunt quoq; acini dulcis punici decocti & illiti. Item porri & allia cõtrita, necnon aquæ calidæ fotus. Sed hæc ad locũ pertinent. Prodest potum abrotoni decoctum, maxime si in vino detur. Præterea serpyllũ & galbanũ & eruca vino madefacta, recentes cupressi pillulæ cũ aceto, et cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrũ cũ vino & chamælæonis herbæ radix. Nec desunt qui litterarũ monumẽtis tradiderũt, tritũ murẽ araneũ cõtra suos ictus cõmode bibi. Quã historiã apud alios inuentam, dignam duntaxat censuimus, quæ annotaretur. Alij asseuerant demorsum non alias exulcerari, nisi extrinsecus mus araneus asliterit, tum quoq; auxiliari referunt.

¶ Ad morsum viperæ remedia. CAP. VII.

SI vipera morsum impressit, fimũ caprinũ cũ vino impositum opitulatur. Item laurus & abrotonũ & galbanũ splenij loco superiectũ. Origanũ viride inditũ. Pulli gallinarũ discerpti et cõfesti admoti. Herui farina aceto mulso subacta. Radicis cortex vsq; eo tusus, vt in puluerem solutus abeat, & scylla tosta detritum chamæmelum, hordeaceũ cataplasma in aceto mulso præparatũ, sed locus ante

calida foueatur. Hæc loco imponuntur. Contra viperinos ictus rubus cũ vino prodest. Aliqui anchusã tenui folio cõstãtẽ auxiliari pro dunt. Leporini coaguli in vino terni oboli bibũtur, & porracei succi hemina in mero, & foliorum apiastri succus, & sylueſtris ruta. Hæc in vino potari debent, merũ continuo bibendũ, allia mandẽda & cæpe & porri recẽtes, salsamẽta acerrima et opipara. Simplicia hæc sũt. Percussis a serpente præclare auxiliatur medicamentũ, quod myrrhæ, piperis, castorij, floris portulacæ seminisq; dimidio acetabulo constat. Hæc omnia in cretico passo teruntur aut in alio probato vino. Erasistratus in eo libro qui περὶ δυράμεων id est de viribus inscribitur pleraq; alia tradidit, quæ ictis ab vipera auxiliũ ferre possũt. Inter quæ talia maxime laudantur, gallinacea cerebella cũ vino pota, semen satiuæ brassicæ tritũ & acetabuli mẽsura cũ vino potũ. Quinetiã bonum est digitũ in liquidã picẽ intingere, deinde vinũ quo digitus fuerit elutus bibere. Hæc sunt quæ contra serpentium ictus auxiliantur.

De Amphisbænæ morsu. CAP. VIII.

De amphisbæna mẽtionẽ hoc loco fecimus, quoniã fere remedijs ad viperas scriptis, percussi ab ea adiuuari soleant.

Contra druini ictus remedia. CAP. IX.

A Druino ictis cõuenit aristolochia cũ vino pota, trifoliũ hærba, radix hastulæ regiæ similiter assũpta, & fructus ex oi quercus genere. Tusæ illicis radices & illitæ parti ictæ auxiliãtur

De Hæmorrhoi & dipsadis ictu. CAP. X.

Haemorrhoi dipsadisq; morsus velut immedicabiles a plerisq; maiorum deplorati relinquebantur. Quare si peculiaribus contra dipsadem remedijs egeamus, communia experiri operæ precium erit. Protinus autem scarificatione vti, vstionem facere, etsi locus patiatur ãputatione opus erit. Consequẽter q̃ acerrima cataplasmata admouere, de quibus sepenumero diximus. Necme fugit acres cibos maxime a salsamentis vtiles esse. Meracæ potiones & lauacra prosunt, quæ subinde interiecto breui spacio assumenda sunt priusq; morbi genus emerserit, quo semel erumpente opem ferre non potest vlla medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem prosunt. Insuper quæ in commune opitulantur vt scarificationes, vstiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipsade definiuimus. Quinetiam decocta vitis folia & cum melle trita.

De morsu Hydri. CAP. XI.

SI morsum hydrus adegit, prodest origanũ tritũ, et aqua subactũ, lixiuia cũ oleo indita, aut aristolochiæ cortex, aut quærna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & mel-

Pedacii Dioscoridis Anazarbei de medicinali materia libri quinque De virulentis ... - page 333 sur 340

le colliquato. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in diluto vino, aut poscæ cyathis duobus, deinceps marrubij succus, vel decoctũ vtriusq; cum vino. Fauus recens datur in aceto.

¶ De morsu Cenchridij. CAP. XII.

MOrsus a cenchridio auxiliatur lactucæ fructus cum lini semine illitus, et satureia trita & sylueſtris ruta & ſerpyllum cũ xij. haſtulæ regiæ drachmis et tribus vini cyathis, aut ariſtolochiæ radix. Item cardamomũ, & gentiana.

¶ De percuſſis a Ceraſte. CAP. XIII.

SI ceraſtes aut aſpis percuſſerit, cita partis amputatio ſuffragatur. Quare ſine mora ictam partẽ amputare, aut ſcalpro cõfeſtim circũcidere, & ijs ſimilia proſequi oportet. Vrentia inſuper admouenda. Siquidem virus hoc veneno baſilici ſimile eſt.

¶ De morſu Aſpidis CAP. XIIII.

IIs qui ab aſpide feriuntur, quæ de ceraſte ſcripta ſunt auxilia dari debẽt. Nam venenum hoc quemadmodum baſiliſci, aut ſanguis bubulus, celerrime in arterijs ſanguinem cogit.

¶ De Baſiliſci morſu. CAP. XV.

AD baſiliſci morſum, vt Eraſiſtratus author eſt, auxiliatur caſtorij drachma in vino pota. Item papaueris ſuccus. Ictuum remedia ita ſe habent.

¶ QVAE SEQVVNTVR NON VIDENTVR ESSE DIOSCORIDIS.

¶ De Rhamno.

¶ Rhamnum ſi quis eruat ſilente luna, & ſecum ferat, contra venena & improbos homines proderit. Pecoribus iuuãdis appenditur. Nauigijs circumponi ſolet. Valet contra capitis dolores & laruas.

¶ De Artemiſia.

¶ Artemiſiam hærbam ſi quis teneat, dum iter facit, laſſitudinẽ diſcutiet, & ſi in pedibus ferat, beſtias & lemures abiget. Si ſanguis circa artus coaluerit, ramulos ex roſaceo in olla feruefacito, & locum totum oblinito, cũ ſomno indulgendum eſt. Strangulatui vuluæ mirũ in modum auxiliatur. Vrinæ ſtillicidia & opiſthothonũ leuat.

¶ De Pentadactylo.

¶ Pentadactylũ ſi quis circum corpus portet, nullo dolore afficietur. Oculos, ſtrumas, calloſos tonſillarum tumores, vuam, articulos ſub lingua, neruorum dolores & dentes, pſorã perniciali fame contractã

iuuat. Remoratos a partu mēses eijcit. Infusa manibus ex aqua tepida contra terrores fascinum & laruas, mirum in modum commendatur. Vellito hærbam cum luna crescit oriente sole.

¶ De Verbenaca

¶ Verbenaca recta genitale intendit, sed supina exiccat. Recta appēsa, doloribus oculorum auxiliatur. Contra hebetudines eorumdem et capitis dolorem efficax est. Trita ex aceto lassitudinē reficit. Strumas, callosos faucium tumores statim discutit. Febrium horrores sanat, si quis solum ex aduerso stans ramulos tenuerit.

¶ De Dictammo

¶ Dictammum siccatum manibus terito, & redigens in farinam adiecta vini stilla corpus tangito. Siquidem contra omnes serpentium iniurias auxiliatur. Vlcera & putrescētes nomas præpurgans explet. Adactis corpori aculeis oblinitur, vt præsenti sit auxilio. Ad lienē & in abditis locis vitia inflāmatione turgentia, redactum in farinā illinito. Hærbam vere, magnis æstibus, autūnoq; eruito.

¶ De Saluia.

¶ Saluia singultū tussimq; discutit. Oibus malis vlceribus cū cæra & rosaceo sūpta auxiliatur. Lienis dolorē dysēteriāq; pota cū vino albo pari modo sanat. Sāguinē excreantibus, potu medetur. Ad extrahenda vuluæ onera efficax est. Pessimæ mulieres pessum ex ea subijciunt, vt partus excutiant.

¶ De Cupresso.

¶ Cupressus hærba contra raucedines auriculasq; prodest. Induratos tonsillarum tumores, aquam intercutem, & coxendicum cruciatus persanat.

¶ De Centaurio

¶ Centaurium contra iuflammata vitia & pulsantes ictus valet. Fœminis vuluæ malo loborantibus auxiliatur. Stillicidij vrinæ calculorūq; tormenta leuat. Hærbam vere oriente sole legito.

¶ De Buphthalmo

¶ Buphthalmū crescente Luna legere oportet. Facit autē cōtra pauores, larias et mala medicamēta, fascinationes, vt pote cum eas auertat. Radicē si quis mandat, dentē expuet, fluctionemq; confestim sistens auxiliatur. Quin & ventrem resoluit.

¶ De Pæonia.

¶ Pæonia hærba per æstus caniculæ āte solis ortū vellitur, appēsaq; cō tra venena, fascinū, pauores & laruas prodest. Itē cōtra febrē cum horrore venientē, diurnam nocturnamve, & aduersus tertianam. Proditur lemures a monte in quo nascebatur fugasse.

De Moly hærba.

¶ Moly hærba si secta radice feratur, veneficiorũ & fascinationis amuletũ est.

¶ De Marina quærcu.

¶ Marinã quærcũ cũ rosaceo et oleo misceto, et faciẽ illinito cũ ad negocia te conferes. Vegetiores reddit pueros imo vẽtri appẽsa, & ad arcẽdos pauores nocturnos manu teneto. Contra fascinũ & omnia maleficia prodest. Corpus tuetur. Cum enim fascinantes recedunt, arescentem ramulum occludit, & cũ propius accedunt aperit.

De Chrysanthemo.

¶ Chrysanthemon si terra ante solis ortũ eruatur, et collo appẽdatur veneficas mulieres omneisq; fascinantes amolitur.

De Erysimo

¶ Erysimon cũ vino tritum, aduersus ventris dolorẽ bibitur. Si quis grana septem domum ingesserit, rixæ & iurgia cõcitabuntur.

¶ De Helleborine

¶ Helleborine aliquibus Epipactis alijs Borion dicit. Frutex est exiguus, minimis folijs constans. Bibitur contra omne venenum et iocineris vitia.

¶ Impressum est in præclarissimo Parrhisiorum Gymnasio hoc celeberrimum Dioscoridis opus in officina Henrici Stephani e regione scholæ decretorum. Absolutumq; octauo Calendas Maias. Anno domini M.D.XVI.

SPIRANS BENE SPERA J. A. BAPILIO

¶ ERRATA EX OFFICINA RECOGNITA

Euphorbium legendum fo. j, superficie prima. versu Siquidem.
Iuuenta legendum fol. j. superfi. ij. versu. sua cognitione.
Accœpimus legen. fol. j. super. ij. versu. los vernacularum.
Celerius leg. serius fol. j. super. ij. versu, mentia maturus
Adstiterit et non astiterit legen. fol. j. super. ij. versu bæ dumtaxat.

ERRATA.

FO.	CAP.	VERSV	LEGENDVM.
ii	i	ne nomen	accœpit
ii	ii	obliquum tendentes	interceptas
iii	iii	culorum doloribus	eclegmate
iii	iii	autem illitæ	imo
iii	iiii	gie,quod	vim
iiii	viii	rem profert	eadem ad quæ
iiii	x	reis	Radice ſuperius ad digiti
iiii	xi	ſtomacho	prodeſt malabathri vis
v	xv	validi odoris	zingiber
vi	xix	Calamus	Melior
vii	xxviii	eſt Sumitur	ſumito
ix	xlv	de melano	de melanthino
xii	lxiii	contra vuluæ	cacoethe
xii	lxiii	emollit humect.	glaucedines
xv	lxxxiiii	videaris	aceruaſſe
xvi	xci	let atq; olim	Colophoniæ
xviii	xcix	Impoſitu,	gagatæ
xix	cix	aures	offendit
xx	cxviii	ſtri cætera	inequaliter aſperſum
xxiii	cxxxvii	loſa pelle	molem
xxiii	cxxxviii	phrenitide	ſubſtratu
xxiii	clx	Sanguinis	eruptiones
xxv	cl	lore viridi,	q; ſi
xxvii	clxxviii	auxiliantur Et	delinctu
xxviii	clxxxiiii	coctæ illitæq;	Parotidas et furũculoes mol
xxxii	xxvi	ex aqua victum	capeſſit (liunt. Panos ad
xxxii	xxxi	abolet. Eius	garum
xxxii	xxxiiii	exulcerat	laceſſenda
xxxiiii	lv	reiectionibus	rheumatiſmis
xxxiiii	lxiii	tuſum,crudo	fictili
xxxiiii	lxv	rimi halitum,	exanimentur
xxxiiii	lxv	tentiſſime	luteis
xxxv	lxxv	ſum turbant	clematidem
xxxv	lxxv	tibus calculis	in ſumma
xxxvii	lxxxiii	tuli,verucula	concerptas
xxxviii	lxxxvi	exemptis mẽbris	aqua marina
xxxviii	lxxxvi	gue & excolatum	Imbuitur
xliii	cxi	atq; obſonijs	ammiſcetus
xliiii	cxvii	malis cotoneis	integris

FO.	CAP.	VERSV	LEGENDVM.
xlv	cxxi	quescat	exulceratis pernionibus
xlv	cxxiii	tice. Ea	vomitione bilem
li	clxv	aphaca in	lente
lii	clxxi	Siquidem	calfaciendum
lii	lxxi	andum	pituitam
lii	lxxvi	lius. Sed	antedictis
liii	clxxvi		acoitu
liii	clxxvii	leniter emollit	vtilis
lvi	cxvi	tit. Cribrata	experto,
lvi	cxcvii	quæ	phœniceo
lvi	cxcviii	no	si bibatur
lix	i	brarunt,	subfixerunt
lxv	xxx	passo, si	gypsum
lxvi	xli	losos,	pulegio
lxxi	lxxi	Romani	syluestrem
lxxv	xcv	& acre	mistione
lxxx	ixxvi	ductus,	contrita,
lxxxij	cxliii	let	fistulas
lxxxii	cxliiii	cumbendi	proniores
lxxxiii	clii	uiduntur	flauescentia
lxxxiii	cliii	tera est folijs	aiugæ similis
lxxxiii	cliiii	tæ. vulneribus.	autem aiugæ
lxxxiiii	clviii	roet nigro.	stomachicis & erosionib⁹ ea
lxxxiiii	clix	semen	duritia
lxxxiiii	clx	men	cochlearis
lxxxv	clxx	sa,	conuexaq;
lxxxviii	ix	crion, Romani	viticulosũ emittit ramulum
lxxxix	xv	ginis	folliculis (rubescẽtẽ, lentũ
xciii	li	de cocco	seu vacat
xciii	li		Vltimũ ex oibus hispanicũ
xciiii	lvi	Asperginosis	Is illitus
xcv	lxv	tes. Nascitur	niualibus
xcv	lxvi	bulbaceam	pubertatem
xcv	lxvii	bis, qualis	accersẽdus est
xcvii	lxii	terrarumq;	partium, inflammationes
xcix	lxxix	phure ignem	experto rubra
c	lxxxv	contra serpẽ.	addita. Imbecillæ
c	xc	viperalem	vocant
ciii	cviii	purulenta	in artubus astricti⁹ vinctis
cxiii	clxxxiii	re candido,	rotundo

Fo.	CAP.	VERSV.	LEGENDVM.
cxv	cxciii	prodest	attonitis
cxv	cc	da, alioqui	angulofo
cxvii	i	folia vitium	illitu
cxvii	v	carbonibus	Reduuias
cxviii	vii	vino vetere	quod guſtu
cxviii	vii	male habent	obtinet
cxviii	vii	leuius & aluo	Ephygela
cxix	vii	timemus	ſæpe
cxx	xvi	nomas	inſtillare, Hirudines
cxxii	xxxii	palmulas	pertuſum
cxxii	xxxiiii	rat, qm̃	non ita
cxxiiii	li	dyſenteriam,	hybernos
cxxiiii	lvi	riaci drachmæ	caſiæ
cxxvi	lxxvi	ſpodios	ſpodos
cxxvii	lxxvi	A lij paulatim	harenas
cxxxiii	cxi	mant	in caminis
cxxxiiii	cxiiii	nihil	palloris
cxxxiiii	cxv	fiſtulam hauſto	Erumpentem
cxxxv	cxvii	natura	natura in commune
cxxxvi	cxxiii	recenti vtendum	examinatur
cxxxviii	cxxxv	tq; cinnabarin	atq; cinnabarin
cxxxviii	cxxxvi	ſciſtos lapis	gignitur
cxli	lxxiiii	lo ante	gonus lege gomis
cxli		improbi	beneficia. le, veneficia
cxlii		modo vitia	admittunt legendum
cxliii		papauer,	lege phtharicum
cxliiii	iiii	et triſaginis	lege & aiugæ decoctum
cxlv	ix	denſam vocem	a temulētijs
cxlvi	xxi	itidem chamelææ	ſicilicus legendum
clxvi	xxii	gua, & commiſſuræ	dentiū, cādore quodam
cxlvii	xxvii	nem, potum	hormini
cxlvii	xxix	ctus Tragi	vel Orizæ,
cxlvii	xxx	bibuntq; eos	adiutiq; percoquunt
cxlviii	xxxiiii	ne & ſcineo	ſcincho
cxlviii		minus	medicinæ
cxlix		Et hanc in eo	apertiſſime
cl		neq; continens	le. neq; ad finem neq; ad
cl		ciſci conditionem	Namq; lege Neq;
cli	iiii	aromatum partem	et ſubſtantijs
cli	iii	quidem exæſtuat,	fatigat aliquando

a j Pedacij
ij um,peritates
iij Admuliebres
iiij odoris radice
b j hit,sextario
ij De lentiscino
iij nionibus
iiij assumuntur
c j so manarunt
ij De bitumine
iij sa mortuorũ
iiij linteisq;
d j Candida
iiij quoq; in
ij De pyrastro
iiij absceſſibus
e j De iure piſciũ
ii Subdita
iii ac imbecille
iiii ri,vt
f j cum melle
ii teretes
iii coctã
iiii um,verrucas.
g j strior magis
ii Contra adu.
iii De Aphaca.
iiii Siquidem
h j spectatur,et
iiii thoth,Daci
iii De Teliphio
iiii nunc ex aqua
i j nutim inciſis
ii De Pulegio
iii oblõgioribus
iiii De Maro
K i radix
ii De roſmarino
iii Et lac
iiii niæ ratione
l i tũculum
ii mile,
iii De altera
iiii nues emittit
m i ad rupta
ii farinam
iii De Echio
iii Aphri
n i cato humore
ii tex,in vino
iii Item
iiii graui
o i quoq;
ii renitent
iii los,alijs
iiii matin
p i nigri,et
ii De Apio
iii lita ex
iiii tur.
q i ligenter
ii nes internas,
iii maioris
iiii ctis.
r i gia ex
ii carbonibus
iii exposita
iiii incolæ
s i ret,
ii reddat
iii ignes
iiii De Terra
t i hinnuli
ii acetum,
iii thymum
iiii Quibus
v i sudor
ii Communis
iii Origanum
iiii Pedacij,